

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים ושש

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקע"א

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי

(בעל התניא והשו"ע)

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים וחמש לבריאה

שנת הקהל

MAAMOREI ADMUR HAZOKEN

5571

Copyrighted © 1995

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher, except by a reviewer who wishes to quote brief passages.

Manufactured in the United States of America

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Shneur Zalman, of Lyady, 1745-1812.

Ma'amre Admur ha-Zaken, 5771

(Sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch)

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 3., sha'ar 26.)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur Hazoken, 5571.

"Yotse la-or ba-paam ha-rishonah mi-ket. y."

bibliography: p.

Includes index.

1. Habad. I. Title. II. Title: Maamorei Admur Hazoken, 5571.

III. Series: Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch.

IV. Kovets Shalshet ha-or; hekhal 3., sha'ar 26.

BM198.S4848

1995

296.8'33

86-1856

ISBN 0-8266-5571-8

נסדר בדפוס, "עמפיער פרעסס" ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה

Empire Press, 550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 • Fax (718) 604-7633

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים ושש

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקע"א

•

והוא ליקוט אמרים, מאמרים יקרים, מעוררים הלבבות לעבודת ה'
מפי קדוש עליון אדונינו ומורינו ורבינו הרב הגאון הגדול
החסיד והעניו אור עולם מופת הדור איש אלקים
קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו
מוהר"ר שניאור זלמן נבג"מ

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמישים וחמש לבריאה
שנת הקהל

פתח דבר

בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אודות הדפסת ספרי מאמרי אדמו"ר הזקן, מדפיסים אנו בפעם הראשונה מכתבי־יד כרך נוסף ממאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן – מאמרים משנת תקע"א.

המאמרים נלקטו מכו"כ ביכלאך, חלקם מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ (מההנחות אשר רשם משנת תקע"א), וחלקם מכתבי־יד מעתיקים שונים (כמפורט בפרטיות להלן בסוף הספר ברשימת המאמרים).

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון מ"מ וציונים, הכוללים: ציוני המקורות לפסוקים ומארוז"ל המובאים בהספר, וכן ציונים ומ"מ לספרי דא"ח בהם נתבארו ענינים אלו.

כן הוספנו בסוף הספר:

(א) רשימת מאמרי תקע"א (ומקורות הכתבי־יד).

(ב) פקסימיליות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת, „אוצר החסידים"

ח"י אלול תשנ"ה

ברוקלין, נ"י.

(1) ונדפסו מכבר: (א) מאמרי אדה"ז „הנחות הר"פ ז"ל" (והוספות). (ב) מאמרי אדה"ז „אתהלך־לאוניא" (והוספות). (ג) מאמרי אדה"ז הקצרים. (ד) מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה והמועדים (ב' כרכים). (ה) מאמרי אדה"ז על נביאים. (ו) מאמרי אדה"ז על כתובים (ב' כרכים). (ז). מאמרי אדה"ז על מארו"ל. (ח) מאמרי אדה"ז על ענינים. (ט) תקסיב (ב' כרכים). י' תקס"ג (ב' כרכים). יא' תקס"ד. יב' תקס"ה (ב' כרכים). יג' תקס"ו. יד' תקס"ז. טו' תקס"ח (ב' כרכים). טז' תקס"ט. יז' תק"ע.

מפתח

V	פתח דבר
VII	מפתח

מאמרי אדה"ז תקע"א

א	ת"ר כיצד מרקדין
ה	להבין ההפרש בין הנס דפסח
ו	כה אמר גו' אם בדרכי תלך
י	ביאור – להבין שרשי הדברים
יט	ביאור – נוסח שני: הנה נשמות ומלאכים
כב	ת"ר מצות ג"ח
לג	ביאור – להבין שרשי הדברים
נב	מצאו ישן
נד	בכל יום אברכך
נו	ועמדו רגליו
ס	ויהי דוד לכל דרכיו
סא	נוסח שני: ויהי דוד לכל דרכיו
סב	שיר השירים
סג	לה"ע שינוי כו' משמח חו"כ
סח	והי' אור הלבנה
עז	מי יתנך
פד	ביאור – להבין שרשי הדברים
צג	נוסח שני: מי יתנך
קז	ביאור – להבין ביאור הדברים
קכ	ויבא אהרן
קכא	להבין מה שהי' המשכן עצי שטים
קכב	להבין מה שנענש שאול
קכד	חייב איניש לבסומי
קלא	נוסח אחר: חייב איניש לבסומי
קמג	מור שהוא דם
קמד	ובזה הנערה באה

להבין מפני מה נשתנה יו"ט דפסח	קמד
הים ראה	קנא
להבין שרש הים ראה	קנא
להבין בתוספת ביאור ענין הים ראה	קנד
ליתן זה יצרת	קסג
ענין יו"ט שני	קסז
שמעו נא המורים	קסט
להבין המאמר דר' בנאה	קע
לבכתני אחותי כלה	קעז
ביאור — להבין שרשי הדברים	קצא
ביאור — נוסח שני	ריא
אלה מסעי	רטו
ביאור — להבין שרשן של דברים	רכו
ציון במשפט	רנח
אני לדודי	רסה
הנה בלק"א לא נת'	ער
והי' ביום ההוא יתקע בשו"ג	ערב
כתפוח בעצי היער	רפ

ויצא יעקב

ת"ך כיצד מרקדין לפני הכלה בש"א כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחסודה. הנה להבין הטעם שבחתן נאמר בכ"מ לשון שמחה, משמח חתן כו' וכל המשמח את החתן זוכה לתורה כו', ובכלה נאמר לשון ריקוד כיצד מרקדין כו'. ויובן עפ"י מ"ש צאנה וראנה כו' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת שבמ"ת ה' גילוי פכ"פ, פי' גילוי אהבה עליונה הבלתי בע"ג בבחי' א"ס מלמעלה למטה כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' שבחי' אהבתי נמשך בגילוי בבחי' אמר ה' שהוא בחי' דבר ה'. והנה בחי' אהבה עליונה זו בחי' שמו הגדול א"א להיות נמשך בגילוי למטה כ"א בבחי' צמצום והעלם בבחי' הבל הפה כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו בחי' גשיקין שהוא מחמת תוקף אהבה רבה עזה כאש בוערה יוצא בבחי' הבל"י, והוא בחי' דילוג וקפיצה שלא כסדר השתלשלו' מעילה לעלול וממדרגה למדרגה וכמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו' וכמים הפנים לפנים כו' ע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה הבלתי בע"ג שמצמצם א"ע להתלבש למטה וכמים הפנים תתעורר לב האדם ממטה למעלה לאהבה את ה' אהבה עזה בבחי' דילוג למעלה מן הטעם ודעת וכמ"ש בזהר אלמלא הו' ידעין ישראל רחמימותא דרחים לון קוב"ה הו' שאגין כארי דכתיב הכפירים שואגים לטרף כו' בבחי' דילוג וקפיצה, שלא כדעת העולם שסוברים שהאדם הולך ממדרגה למדרגה בעבודתו כסדר השתלשלו' אלא דוקא בבחי' דילוג וכמ"ש במ"ת ההרים תרקדו כאילים בבחי' בהמה בלי דעת וכמרז"ל הרים אלו האבות, וכך הנה בכל נפש מישראל בפרט יש בו בחי' האבות, כי אברהם הוא בחי' אהבה אברהם אוהבי ויצחק בחי' יראה ופחד יצחק ה' לי כו' שהוא בחי' אהו"ר המסותרת בלב כל נפש מישראל בתולדותם אלא שהיא מכוסה ומלוכש בלבוש שק היא נפש הבהמית וכמ"ש

ח"ד כיצד מרקדין: כתובות טז, סעי' ואלך.

מאמר זה נמצא ג"כ בכתי"י בשינויים והגהות מכ"ק אדמו"ר הצי"צ (כתי"י 2090 מח, א ואלך, ולא נדפס לע"ע. וכן נמצא המאמר בסה"מ תרל"ב). ותוכן המאמר בשינויים בסה"מ תרל"ד ע' לא ואלך.

הכתרת כאן . ויצא יעקב היא השבת שבו נאמר מאמר זה.

משמח חתן . . וכל המשמח את החתן: נוסח ברכת נישואין (י' וז'). ברכות ו, ב.

צאנה וראנה . . ביום חתונתו זה מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.

ישקני מנשיקות פיהו: שה"ש א, ב.

קול דודי . . וכמים הפנים: שה"ש ב, ח. משלי כו, יט. [וראה תניא ריש פמ"ו].

בזהר אלמלא הו' ידעין ישראל רחמימותא . . הכפירים שואגים לטרף: חז"ב ה, ב. תהלים קד, כא.

ההרים תרקדו כאילים . . הרים אלו האבות: ע"פ תהלים קיד, ו. ר"ה יא, א. שמ"ר פט"ו, ד. ת"ז תכ"א

(מג, ב. מד, ב. מה, ב). וראה גם בארוכה בס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' שצה ואלך.

אברהם אוהבי . . ופחד יצחק ה' לי: ע"פ ישעי' מא, ח [וראה ב"ר פמ"א, ח]. ויצא לא, מב.

בוהר בנוי דאנהם בגלותא דאדום בנוי דיצחק בגלותא דישמעאל כו', ובצאת הנפש ממאסרה היא נפש הבהמית אהבות זרות תתלהב ותתלהט הנפש לאהבה את ה' למעלה מן הטעם ודעת כאילי' כו' בבחי' ריקוד ודילוג כנ"ל.

והנה ב' בחי' אהבות הנ"ל הוא בחי' חתן וכלה שבחי' אהבה העליונה בחי' חתן חות דרגא מלמעלה למטה, ובחי' האהבה שמלמטה למעלה נק' כלה ע"ש כלתה נפשי כו' וזהו ענין משמח חתן עם הכלה פ"י ששמחת חתן להיות בחי' שמחה מהעלם לגילוי חות דרגא הוא ע"י הכלה דוקא והיינו לפי

מלמעלה למטה: בסוף המאמר נרשם ע"י הגה"ה בגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ:

והנה לכאורה חתן הוא בחי' תורה וכאן אומר דחתן הוא אהבה רבה דאהבתי אתכם, אך הענין הוא כמיש בלקיט בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ספ"ה וז"ל אך ארז"ל לא ע"ה חסיד פ"י שא"א להמשיך בחי' חסיד והארה מבחי' ורב חסד בחי' אהבת ה' אור א"ס ב"ה על נפשו בחי' נגש ומטר הנ"ל כשהוא ע"ה שאין לו תורה, כי אור א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מבחי' חכמה מאיר ונמשך למטה בבחי' השתלשלות דוקא כו' ולכן מתלבש בחכמה תחלה כו'. וכן פ"י בהביאור ע"פ האזינו השמים דרוש השני בענין פ"י טל תורה שהתוספת אור הנמשך מלמעלה מתלבש בחכמה דוקא תחלה משום כי לאו אורחא דמלכא לאשתי במילי דהדיטא אלא בהתורה שהיא חכמתו ית', וע' מזה ג"כ בתי"א פ' תצוה בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן בד"ה אך הנה, שבחי' אהבה זו נמשכה מבחי' דלאו מכל אלן מדות כו' ומתלבשת בתורה כו' ע"ש. מכ"ז יובן דבחי' חתן זהו האה"ר דאהבתי אתכם, והתלבשותה היא בתורה דוקא ולכן נק' התורה חתן, וכנסי' נק' כלה, ולכן עכשיו משמח חתן תחלה ואח"כ ממנו מקבלת הכלה, כי האור והגלוי מאור א"ס מתלבש בתורה וע"י עסק התורה דוקא יבואו כנסי' לבחי' בשמחה וטוב לב מרוב כל, והיינו כלה שמקבלת מבחי' כל, אך אח"כ יהי' משמח חתן עם הכלה שע"י שמחה של מצוה מוסיפי' תוספת אור בהתורה וזהו פ"י עוסק בתורה לשמה לשם התורה, ודהע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה כמשנ"ת בד"ה וירא ישראל את ה' הגדולה דתקס"ד.

בנוי דאברהם בגלותא דאדום: זחיג ריח, ב ואילך. ת"ז תט"ו (ל, ב). וראה סה"מ תקס"ט ע' פה וע' צו ואילך. מאמרי אדה"צ ע"ה ח"א ע' רמח ואילך. שעי' לאדהאמיצ חיב יא, ג ואילך. ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' קט.

בחי' חתן חות דרגא: ע"פ יבמות סג, א: נחית דרגא נסיב אתתא.

חתן הוא בחי' תורה: בלקיט ברכה צד, א: במשנה ספ"ד דתענית ביום חתונתו זו מ"ת ופ"י ביום חתונתו משמע שכנסי' נק' כלה וא"כ התורה נק' חתן כו' ובמאמר תלת קשרין כו' בחז"א דע"ג א' משמע דישאל הם מקבלים מהתורה וא"כ התורה היא החתן המשיפ"ע כו' וכן משמע ממארי"ל (ברכות ו, ב) לענין המשמח את החתן שע"י זוכה לתורה שניתנה בה' קולות משמע דהיא מדה כנגד מדה לפי שהתורה נק' חתן וכתוב ב' ג"כ ה' קולות. ועד"ז בס' מאמרי אדהאמיצ שמות ס"ע ב, שם דרוש חתונה ח"א ע' רמז וע' רסז.

לא ע"ה חסיד: אבות פ"ב מ"ה.

ודעה"ה הי' מחבר: זחיג רכב, ב. ס' הבהיר אות קצ"ו. לקיט' שלח נא, א. כמשנ"ת בד"ה וירא ישראל .. דתקס"ד: נדפס באוה"ת בשלח, ע"ש ע' תלח: וכמיכ בעשי"מ כו' לאו

שנעוץ תחלתו בסופן דוקא וכמ"ש כי כארץ תוציא צמחה שדוקא בארץ שהיא בחי' אחרונה נמצא בה כח הצומח בבחי' א"ס ולהיות צומח ועולה ממטה למעלה וכתבי' וככלה תעדה כלי' פי' שתקשט כלי' והוא בחי' קישוטי כלה וממילא יומשך בהן האורות הוא בחי' אהבה העליונה.

דהנה ארז"ל ע"פ וה' ברך את אברהם בכל שהיתה לו בת כו' אבא יסד ברתא כו' רק אימא אוזיפת מנהא לברתא כו' פי' כי שרש האותיות הוא מבחי' אבא בחי' חכמה שהרי הבהמה יש לה קול וה' מוצאות ואעפ"כ אינה יכולה לדבר מפני העדר בחי' החכמה וכן התינוק אינו יכול לדבר עד ב' שנים שמתגלה בו בחי' החכמה, וזהו ברך את אברהם בכל פי' בכולו שהי' לו בת אבא יסד כו' משא"כ יצחק מכל מקצת כל כו', משא"כ בבחי' חתן מלמעלה למטה כתיב בעטרה שעטרה לו אמ"ו כו' ולא אבא, וכתבי' כחתן יוצא מחופתו כו', ולכן ע"י הכלה משמח החתן להיות נחות דרגא מהעלם לגילוי.

וזהו ענין הריקוד שהוא ברגלים כי הנה הרגלים הם למטה ממדרגת הראש ועכ"ז יש בהם יתרון ומעלה שנושאי' את הראש כך ע"י בחי' ריקוד שממטה למעלה נמשך מלמעלה בחי' מדלג על ההרים אור אהבה עליונה אהבתי אתכם כו' כי בחי' הריקוד הוא למעלה מבחי' הדילוג שהריקוד הוא לפי הניגון והשיר שמזמרי'. והענין כי בחי' אותיות שלמעלה נק' בחי' רגלים בחי' אחרונה מלשון אתא שכבר בא לידי גילוי, שהנהגת האותיות הן לפי השיר שהוא בחי' רננא דאורייתא שיר השירים כו' טעמי התורה זרקא מקף שופר סגולתא כו' שע"י הטעמים מתנהגים האותיות לחבר הענין ולהפסיק, וכן אין מציאת הטעמים בלא האותיות וזהו עד דמטי רגלין ברגלין שהוא יחוד ועליי' הרגלי' בחי' אותיות ברגלין בחי' אותיות שמו הגדול ועמדו רגליו כו' כי ענג העליון שמו הגדול אינו מתלבש כ"א בבחי' הרגלי' בחי' נה"י, וזהו דמטי רגלין ברגלין.

אורחא דמלכא כו' ודע דוד ה" מחבר תורה שלמעלה עם הקב"ה פי' תורה שלמעלה היא עצמות חכמת אא"ס ב"ה שלמע' מחכ' דהשתל' ואפי' מח' דא"ק כו' ולהיות כי הרי ירדה התורה להתלבש בסדר ההשתל' עד שנק' נובלות כו' ולזאת ה" דוד מחבר אותה אל אא"ס כשהי' לומד התורה כו' וזוהי הטעם לא יועיל לאדם כשלומד שאר חכמות להמשיך אא"ס בבחי' כו' מפני דלאו אורחא דמלכא כו'.

כי כארץ . . וככלה תעדה כלי' ישע"י סא, ייא.

וה' ברך . . שהיתה לו בת: חיי"ש כד, א. ביב טז, ב.

אבא יסד ברתא: זחיג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. חיו תכ"א (טא, ב).

אימא אוזיפת: זח"א ב, א. וראה להלן בסד"ה להבין מה שנענש שאלו.

כחתן יוצא מחופתו: תהלים יט, ו.

רננא דאורייתא: ראה זח"א ת, א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקעא וע' תקפא. סה"מ תקס"ז ע' שע.

דמטי רגלין ברגלין . . ועמדו רגליו: זכרי' יד, ד. [וראה ע"פ זה להלן ד"ה ועמדו רגליו ובס' מאמרי

אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"ב ע' תקנו ואל"ך]. זחיב רנח, א ובמק"מ שם [ובהנסמן עוד בס' מאמרי אדהאמ"צ

שמות ח"ב ע' תקד. ויקרא ח"א ע' תתמה. במדבר ח"ה ע' איתתלה. דברים ח"א ע' עז].

וזהו מארז"ל כיצד מרקדין לפני הכלה פי' כיצד עושין בחי' הריקוד בפנימי' הכלה בש"א כלה כו' הגה שמאי הוא בחי' גבורות לשון ושם דרך כו' מארי דחושבנא כמות שהיא כל חד לפום שיעורי' ע"י אתכפי' ואתהפכא של נפשו הבהמית ממשיך בחי' הריקוד, וב"ה כלה נאה וחסודה המשכת חסדי' כו' וכמו שהי' במ"ת שכפה עליהם ההר כגיגית כו'.

בסוף המאמר רשום בגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ:

(י"ל) הטעמים חכמה אבא, והאותיות ברתא, וחיבור הטעמי' להאותיות בחי' אבא יסד ברתא, וזהו ענין הריקוד שממשיך ברגלי' מבחינת שיר וטעמים, ועמ"ש בענין ישורון ובענין שיר השירים).

ע' ד"ה חכלילי אה"ע כלה אה"ר חתן, אכן למעלה משניהם אהבה בתענוגי' טעמי' ע"ב, וזהו שיר מדו' שבתענוג, שיר בשבת שמחה ביו"ט.

גם יר"ת שרשה מיראה עילא' שלמעלה מאה"ר אמי וכו', בינה בן, וע' גבי חותם שוקע שמלמטה.

שמאי הוא בחי' גבורות לשון ושם דרך: ע"פ תהלים נ, כג. ראה גם לקו"ת שה"ש מח, רע"ג. אוה"ת קרח ע' תשד. ביאוריו להצ"צ ח"ב ע' תתקמא.

מארי דחושבנא: ראה זח"ג קעה, א. ובכ"מ.

במ"ת שכפה עליהם ההר כגיגית: שבת פח, א.

הטעמים חכמה: ראה ע"ח שמי"ב רפ"א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים חיד ע' א'תס"א"תע,

ובהמ"מ שם.

ועמ"ש בענין ישורון ובענין שיר השירים: ד"ה תורה צוה — בסה"מ תקס"ו ע' שע ואילך. ד"ה שה"ש —

בלקו"ת שה"ש א, ג.

ד"ה חכלילי: תו"א מז, א ואילך. ושם מז, סע"ג: אהבה בתענוגים המתגלה בשבת שהוא בחי' שם ע"ב דחכ' שנכללו בו ב' אהבות אה"ר ואה"ע שהם מ"ה ובין דמ"ה מברך בין וע"י יחוד מ"ה ובין מתגלה בשבת בחי' הגבוה משניהם והוא בחי' שם ע"ב אהבה בתענוגים. ושם בהביאור נמצא באריכות מזה.

יר"ת שרשה מיראה עילא': ראה תו"א קיד, ד. לקו"ת ראה לא, א. ביאוריו לאדהאמ"צ פא, א. דרך חיים ע' 114. לקו"ת שיחות ח"ה ע' 367.

וע' גבי חותם שוקע שמלמטה: ביאור ד"ה שימני כחותם — לקו"ת שה"ש מז, א. וסידור עם דא"ח טז, ד ואילך.

להבין ענין ההפרש בין הנס דפסח לשארי נסים דחנוכה ופורים, שכל הנסים נקבעו ליום המחר כמו בחנוכה הכבוש ונצוח המלחמה דיונים ה' בכ"ד בכסלו ונקבע התחלת היום המחרת דכ"ה בכסלו, וכן בפורים כתיב ונוח בארבעה עשר בו ועשו אותם ימי משתה ושמחה, ונוח דייקא לאחר מנוחת המלחמה וגמר הנס, משא"כ בנס דפסח נקבע לבו ביום כי בחצות לילה הכה ה' כל בכור כו'.

והענין מפורש בדרז"ל ע"פ ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו' משא"כ שארי נסים היו ע"י מלאך, והנה אין מלאך אחד עושה שתי שליחות פ' כי בבחי' הנס ימצא ב' שליחיו ב' מיני השפעות, הא' בחי' גבורה על המנגד הרע להכניעו והב' בחי' השפעת החסד לישראל שינוחו מאויביהם, ולכן כיון שנשפע זה ע"י מלאך מוכרח להתחלק לב' זמנים בזא"ז דהיינו תחלה הגבורה להרע להכניעו ואח"כ החסד לישראל ליום המחר לאחר כיבוש וניצוח המלחמה עשו ימי משתה ושמחה כשנחו מאויביהם דייקא אבל לא ביום א' כי א"א להיות נשפע בכלי המלאך ב' השפעות דחוי"ג בנושא א', אבל בפסח כתיב ועבר ה' לנגוף נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל שזוהי ב' השפעות דחוי"ג בנושא א' ובזמן א' ושתתחלק לב' בחי' אעפ"כ חלק הגבורה למצרים להכותם וחלק החסד והרפואה לישראל כמ"ש ולא יתן המשחית לנגוף כו' וכ"ז מצד שעברתי אני ולא מלאך וד"ל.

להבין ענין ההפרש בין הנס דפסח: עניני המאמר נמצאים באריכות להלן, כדיה להבין מפני מה נשתנה ירט דפסח – מיום א' דפסח. ובשינויים בלקו"ת צו טז, א. המאמר כפי שמופיע כאן נמצא בכמה כתי"י, ונדפס גם בס' עבודת הלוי ח"א עט, ב.

ונצוח המלחמה דיונים ה' בכ"ד בכסלו: כי"כ המאירי בשבת כא, ב. וכיה בלקו"ת שם. ובס' מאמרי אדה"צ תקס"ג ע' נז. שערי אורה פני"ג. דרמ"צ עא, א. אבל הרמב"ם כ' בהל' תנוכה פ"ג ה"ב דנצחון המלחמה ה' בכ"ה בכסלו [ראה מזה בלקו"ת שיחות ח"י ע' 143. וע' 632. ח"כ ע' 440. חכיה ע' 235].

ונוח בארבעה עשר בו: אסתר ט, יז.

ועברתי במצרים אני ולא מלאך: ע"פ בא יב, ב. נוסח ההגדה (מספרי). וראה גם סה"מ תק"ע ע' צט ובהמ"מ שם.

אין מלאך אחד עושה שתי שליחות: זח"א קכו, א. רש"י וירא יט, כב. ועוד.

ועבר ה' לנגוף נגוף ורפוא: בא יב, כג. ישע"י יט, כב. זח"ב לו, א. וראה גם סה"מ תקס"ז ע' קא. מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רצ. אמרי בינה ח"ג פק"ג. אה"ת בא כרך ז' ע' ב'תרלג וכרך ח' ע' ב'תתקמד.

ולא יתן המשחית לנגוף: בא שם: ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף.

שבת חנוכה

כה אמר ה' צבאות אם בדרכי תלך כו' ונתתי לך מהלכי בין העומדים האלה, להבין מהו ענין מהלכים בין העומדים הנה נודע שהמלאכים נק' עומדים כמ"ש שרפים עומדים וגם הנשמות קודם בואם לעוה"ז נק' ג"כ עומדים כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, רק אחרי ירידות הנשמות לעוה"ז בהתלבשותן בגוף ונפש הבהמיות נק' מהלכים. והטעם שהמלאכים והנשמות נק' עומדים כי שרש התהוות הנשמות הוא מבחי' אותיות המח' והמלאכים מאותיות הדיבור כמ"ש וברוח פיו כל צבאם וישראל עלו במח' הם אותיות המח', והאותיות הם בחי' דומם כמ"ש בס' יצירה שתי אבנים בונות כו' לפי שהן בטילות לגבי השכל המנהיגן כו' כי האותיות הן לפי השכל כו', ולכך נק' עומדים בבחי' דומם שאין להם בחי' הילוך, ומ"ש ובשתים יעופף הרי שמצינו להם בחי' הילוך הוא ע"י אתעדל"ת כשישראל אומרים קדושה למטה גם המלאכים אומרים קדוש למעלה ואזי נאמר ובשתים יעופף וקרא זה אל זה כו'. אך להבין ביאור הדבר איך הוא אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת, הנה נודע שיש ב' בחי' ממכ"ע וסכ"ע, פי' ממכ"ע היינו לפי סדר המדריגות בהשתלשלות וירידות העולמות מעילה לעילה כו' ומהווה ומח' לכל א' וא' לפי מזגו ותכונתו בבחי' התלבשות ממש, והשפעת והמשכת חיות זה הוא מבחי' מל' ית' מלכותך מלכות כל עולמים וכבוד הדר מלכותו פי' הדר הוא תפארת גדולתו ית' בריבוי רבבות עולמות אלף אלפים ישמשוני' ולגדודיו אין מספר שכל זה הוא יקר תפארת גדולתו ית' ואין זה אלא מבחי' מלכותו ית', וכל המלאכים זמירות יאמרו רק למלך אל חי וקיים כי הוא לבדו פי' בבחי' עצמותו ית' מרום וקדוש כו' וע"ז אומרים ג"פ קדוש להיות המשכה קדושה עליונה מא"ס ב"ה הסכ"ע עד שיהי' הוי' צבאות ולהיות מלא כל הארץ כבודו ופי' כבודו התלבשותו וגם כבוד בגימ' ל"ב הם ל"ב נתיבות חכ' שבחי' התלבשות אא"ס ב"ה הוא בחכ' וכמ"ש

כה אמר ה' צבאות: נדפס בשינויים בתו"א ל, א. [וכאן הוא הנחת כ"ק אדהאמ"צ מהמאמר].

שרפים עומדים: ישע"י ו, ב. וראה עוד בענין עומדים ומהלכים – מלאכים ונשמות: לקרית בחוקותי מה, א. שלח לח, ד. סה"מ תקס"ד ע' קח. קעז. סה"מ תקס"ו ע' רמה. ביאוריו ה, ד. י, ד. מ, א. צט, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקלו. תרו. תרסו [ובהמ"מ שם] במדבר כרך ד' ע' אתקכט.
חי ה' אשר עמדתי לפניו: מלכים"ב ה, טז. [שם באלישע. ובכ"מ מובא הכתוב באליהו (מליא יז, א ועוד): חי ה' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו. ראה לקוטי שיחות חכ"ה ע' 147 ושי"נ וראה גם בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' תקלה].

וברוח פיו כל צבאם וישראל עלו במח': תהלים לג, ו. ביר פ"א, ד.

בס' יצירה שתי אבנים בונות: פ"ד מט"ז.

ובשתים יעופף: ישע"י ו, ב.

מלכותך . . וכבוד הדר מלכותו: תהלים קמה, יכ"ג.

אלף אלפים ישמשוני' ולגדודיו אין מספר: דניאל ז, י. תגיגה יג, ב.

מה רבו מעשיך כולם בחכ' עשית וכתוב בתרי' מלאה הארץ קנינך, קנינך הם בחי' קנה חכ' קנה בינה והן הן מלא כל הארץ שהוא ענין התלבשות אא"ס ב"ה בבחי' ממכ"ע ונק' יחוד קוב"ה ושכינתי'.

והנה נודע כי תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז לא ירדה בשביל עצמה, כי הנשמה אינה צריכה תיקון לעצמה, אלא עיקר ירידתה להתלבש בנפש הבהמית כדי להיות בחי' אתכפיי' ואתהפכ' בנה"ב עד שלא יהי' לה רצון כ"א רצון א' לאביהם שבשמים וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, והיינו ע"י נפש האלקי המתלבשת בה המשכלת ומתבוננת בה' אחד בק"ש שמע ישראל שמע ל' הבנה איך הוא ית' אחד בשמים וארץ והח' והד' שהם ז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם כולם בטילים לבחי' ה"א הוא יחודו ית' כי הוא לבדו הוא כמו קודם שנברא העולם כי אני הוי' לא שניתי וברוך שאמר והי' העולם באמירה אחת רק בשכמל"ו שבחי' מל' ית' הוא שמחי' ומהווה את כל העולמות מאין ליש להיות נראה ונגלה לעיני בשר ליש ודבר בפ"ע כו' ועי"ז ואהבת בכל לבבך בבי' יצריך, אך קודם ק"ש תקנו חכמי' שתיים לפניה לקיום הק"ש ומתחילי' תחלה לספר מענין המלאכים איך שהם מקדישים ומעריצים כו' והאופנים ברעש גדול כו', כי הנה להיות קיום ואהבת בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאתכפיי' ולאיתהפכא הוא ע"י מלחמה גדולה וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ וכתוב ויאבק איש עמו עד עלות השחר שעד עלות השחר לעתיד לבא כל ימי משך זמן הגלות הכל הוא בבחי' מלחמה וכתוב ורב יעבוד צעיר שבחי' עשו הוא בחי' רב הוא בחי' לפני מלך כו' אלא שירדה ונפלה בשבירת הכלים כנודע, וירידה זו מאיגרא רמא כו' והוא צורך עלי' ע"י ישראל בנפש האלקי שבהם למשול ולשלוט על רוח הנפש הבהמית עד שתשוב להיות בבחי' אתכפייא ואתהפכא כו', ואין הדינין נמתקין אלא בשרשן ולכך א"א להכניע ולכבוש את רוח נפש הבהמי' תחת ממשלת הנפש האלקית כ"א ע"י שרשה של הנפש הבהמית שמקור חוצבה ויסודתה בהררי קדש הוא מחיות הקדש שבמרכבה פני ארי' פני שור כו' ולכן צריך להזכיר לפניה תחלה איך שהמלאכים וחיות הקדש מקדישים וממליכים כו' ומזה יבא לקיום הק"ש ולהיות ואהבת בכל לבבך בבי' יצריך. והנה בק"ש ממשיכי' לה בחי' ביטול

מה רבו . . קנינך: תהלים קד, כד.

קנה חכ' קנה בינה: משלי ד, ה.

כי הנשמה אינה צריכה תיקון לעצמה: ראה תניא פליז.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

ואהבת בכל לבבך בבי' יצריך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

ולאום מלאום יאמץ . . ויאבק איש עמו . . ורב יעבוד צעיר: תולדות כה, כג. וישלח לב, כב.

ואין הדינין נמתקין אלא בשרשן: ראה פעי"ח שער השופר פ"א. שער יוהכ"פ פ"א. לקוית להאריזויל

וישב לט, א. תניא ריש פליא. ועוד.

ממש בה' אחד במס"נ ממש באא"ס ב"ה הסוכ"ע עד שתתפשט לצאת מנרתקה כו'.

והענין כמ"ש סוס ורוכבו רמה בים, שהסוס בטל לגבי רוכבו שבלתי הרוכב אין מעלת הסוס כלום אבל כשיש רוכב עליו ניכר מעלת הסוס ביותר שיכול לרוץ למקום שאין הרוכב יכול לילך מצד עצמו, וכך גם נפש הבהמית מצד עצמה היא מקושרת למטה אבל כשרוכב עלי' הנפש האלקי' המתלבשת בה הנה זאת תהי' העלאת הנפש הבהמי' ביתר שאת וביתר עז במס"נ ממש, והיינו לפי ששרשה ממקום עליון יותר מלפני מלוך מלך ורב יעבוד כו', ואזי גדול ורב כחה עד שבתפלת ש"ע היא הממשכת ומשפעת המשכת ביטול לאא"ס ב"ה [במלאכים עד שהם אומרים קדוש כשישראל אומרים למטה וזהו ענין באתעדל"ת אתעדל"ע שממטה למעלה להיות ביטול באוא"ס] ממטה למעלה. והנה כך הוא בענין המשכת אא"ס ב"ה ממטה למעלה הוא ע"י ישראל בעסק התורה שהיא חכ' ורצונו ית' בתרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן שהם תר"ך בגי' כתר שהן הם בחי' כתר עליון בחי' כותרת ומקיף שלמעלה מעלה מבחי' סדר ההשתלשלות, ומשם ממשיכים ישראל הארת אא"ס ב"ה הסוכ"ע, וזהו שאחר ואהבת בכל לבבך ממטה למעלה נאמר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' המשכת הדברים האלה מבחי' אנכי ממש מלמעלה למטה כו' שלא יסתיר ולא יעלים כו', והמלאכים מקבלי' מהם המשכת התורה הנמשכת בגי' כמ"ש היושבת בגנים כו' וגם בעסק התורה בעוה"ז אמרו רז"ל על יש מהחכמים הגדולים שנתקבצו מלאכי השרת כבמזמוטי חתן וכלה כו', ונמצא שהשפעת המלאכים מישראל הוא בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה, וזהו ונתתי לך מהלכים בין כו' ב' בחי' הילוך ממטה למעלה וממעלה למטה, בין העומדים פי' בפנימי' העומדי' הם המלאכים להיות השפעת בחי' הילוך בבחי' פנימי' המלאכי' בין ממטה למעלה ובין מלמעלה למטה.

אך הנה כל זה אם בדרכי תלך כו' והענין הוא כי הנה הכח הזה הניתן לישראל להיות בהם וע"י העלאה והמשכה זו הוא לפי שהם בני יעקב בריח התיכון מבריה אל הקצה וע"י התורה ומצות שהן בחי' תר"ך עמודי אור כעמוד המחבר מעלה ומטה כו' וזהו אם בדרכי תלך, דרך הוא המחבר מעיר לעיר כו' וכל התורה ומצות נק' דרך שבהם וע"י ע"י כולם היא

סוס ורוכבו רמה בים: בשלח טו, א.

בתרי"ג מצות דאורייתא . . בגי' כתר: ראה שליה יתרו שטון, א. מאריא מע' תרך סניז. ובס' מאמרי

אדה"ז עה"ת ח"א ע' שלח ובהמ"מ שם.

על יש מהחכמים הגדולים . . כבמזמוטי חור"ב: חגיגה יד, ב.

בריה התיכון: ראה זחי"ב קעה, ב.

וכל התומ"צ נק' דרך: ראה זחי"א קעה, ב.

עוברת ההשפעה כנודע שהטפה יורדת דרך כל האיברי' כו', וע"ז נא' כל ארחות ה' חסד ואמת, שאין הילוך ההשפעה אלא בבחי' חסד דוקא ובבחי' אמת דוקא כו', אך א"א להיות מלמעלה למטה כ"א שיהי' תחלה ממטלמ"ע כל האומר אין לי אלא תורה כו'.

ועוד זאת וגם אתה תדין את ביתי, תדין דינא דמל' דינא, כי בדברים לא יווסר עבד היא הנפש הבהמ' וצריך להכותה בשבט לעולם ירגיז כו' והוא בחי' זיעתן של חיות כענין זיעה שבאדם שהוא שמחמת פחדו נעשה תגבורת האש על המים ודוחה האש את המים לחוץ בבחי' זיעה, כך הנה כתיב ונהר דינור כו' שהוא מזיעתן של חיות שהם בבריאה ומשם יורד ליצירה ועשי' עד שנעשה נהר דינור על ראש רשעים יחול, דהיינו הזיעה שהוא בחי' המים שדוחה בחי' האש שלהם שזעים וחלים מאימת כסא, ומגודל הפחד יוצאות מהם בחי' הזיעה שהוא בחי' המים שהוא בחי' השפעה והמשכה כמים ומוזה נעשה נהר דינור כו' וכענין כעס על ההיפך הנמשך מחמת המשכת האהבה כו', ותדין את ביתי הוא בחי' נפש האלקי' כי היכל ה' המה, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר, וגם אתה הוא יהושע הכהן הגדול הוא שושבינא דמטרוניא בהעלותך את הנרות כו' כהנא רבא חסד עילאה ואעפ"כ תדין בבחי' גבורות ועי"ז תשמור את חצרי, חצרי הוא בחי' נפש הבהמ' כי ההפרש שבין בית לחצר הוא שבית מקורה בגג שהוא ענין פריסת אהל ומקיף מבחי' סוכ"ע משא"כ חצר אינה מקורה כו' וצריך שמירה.

והנה אחר כל זה ונתתי לך מהלכים בין העומדים כו' ב' בחי' הילוך כו' והוא לעתיד לבא כי כהיום נק' בחי' רצוא ושוב רצוא ממטה למעלה ושוב מלמעלה למטה אבל לע"ל כשיתגלה בחי' סוכ"ע כחשיכה כאורה ואין בו מעלה ומטה יהי' הכל בחי' הליכה שיהי' גם השוב בחי' הליכה כמו ברצוא כו' רק שמקודם צ"ל בחי' תדין כנ"ל.

כל ארחות ה' חסד ואמת: תהלים כה, י.

כל האומר אין לי אלא תורה: ע"פ יבמות קט, ב.

דינא דמל' דינא . . בדברים לא יוסר עבד: גיטין י, ב. משלי כט, יט.

לעולם ירגיז . . זיעתן של חיות . . ונהר דינור: ברכות ה, א. דניאל ז, י. חגיגה יג, ב.

כי היכל ה' המה . . ועשו לי . . בתוכו לא נאמר: ירמ' ז, ד. תרומה כה, ח. אלשיך עה"פ. של"ה סט, א.

ועוד [בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד].

שושבינא דמטרוניא . . בהעלותך את הנרות: זח"ג כ, א. ובכ"מ [ראה ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' שנא].

בהעלותך ח, ב.

שיהי' גם השוב . . ברצוא כו': שורה זו היא הוספה בנוכ"ק אדה"צ.

ביאור על התורה הנ"ל

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה שרש ענין המלאכים ונשמות שנק' עומדים, יובן בהקדם ביאור ענין המלאכים ונשמות, כי הנה הנשמות נמשכו מבחי' מ"ה כמארז"ל אתם קרויים אד"ם ואד"ם בגימטרי' מ"ה והמלאכים נמשכו מבחי' ב"ן וכמשי"ת לקמן ולכן נקראו בשם בהמה פני אריה פני שור, בהמה בגימטריא ב"ן, והנה הן הם בחי' מחשבה ודיבור כי במלאכים כתיב וברוח פיו כל צבאם וישראל עלו במחשבה, והנה עד"מ הדיבור שבאדם יש בו ב' בחי' הא' הם כ"ב אותיות הנשמעי' מן הפה אחה"ע מן הגרון בומ"ף מהשפתים כו' שהן כללות כל הדיבורי' שאין בהם אלא מכ"ב אותיות הללו, והב' הוא מקור ושרש האותיות שבנפש כי הגם דאחה"ע יוצא מהגרון כו' אין התהוותם ממש ע"י תנועות הגרון וכן בומ"ף מקמיצת השפתיים עד"ש שהכינור מוצא קול ע"י הולכה על הנימין שהרי ביאת האות קודמת לתנועת המוצא כו' וכמ"ש במ"א באג"ה בד"ה ויעש דוד שם, אלא שמקור שורשם הוא בנפש עצמ' שיש בה כ"ב אותיות ולא אותיות גשמי' [כמו אותיות הכתב] אלא כ"ב מיני התגלות וכחות רוחני' שונים זה מזה והם מקור הכ"ב אותיות הנשמעי' מפה דהיינו שכשהם נמשכי' מתגלי' בפה אזי נעשים מהם אותיות מורגשי' שהן גשמי' בערך אך התגלותן והמשכתן הוא ע"י כלים שונים אחה"ע מהגרון כו', והנה עיקר בחי' דיבור שבאדם (שמחמתו נק' מדבר כמ"ש לרוח ממללא) הוא בחי' הכ"ב אותיות שבנפש כי הן הם כלולי' בעצמותו וזה עיקר בחי' כח הדיבור שישנו באדם גם בשעה שאינו מדבר, כי גם שהוא לעצמו ואינו מדבר כלל יש בו כ"ב אותיות הנ"ל, משא"כ האותיות הנשמעי' מן הפה הן הם בחי' המשכות מכ"ב אותיות שבנפש להיות מורגשי' לזולתו והוא בחי' השפעה לחוץ כו'. וככה ממש הנמשל למעלה בבחי' דיבור העליון, הגם שאין דיבורו כדיבורינו ח"ו כי דיבור האדם אינו עושה רושם משא"כ הוא אמר ויהי וכמ"ש כן [יהי] דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה כו'.

והנה כללות הדיבור עליון הם כ"ב אותיות שהם כ"ב מיני המשכות והתגלות החיות שונות זה מזה שהם מחי' את כל העולמות כמ"ש ואתה מחי' את כולם אתה הוא בחי' אותיות מא' עד תי"ו וה' מוצאות הפה כו',

להבין שרשי הדברים: רובו של הביאור כאן נדפס [בתוס' הגהות] באוה"ת תנוכה (כרך ה') תתק"ח, א. וראה עוד קטעים מהמאמר באוה"ת שם תתקכ"ו, ב ובאוה"ת משפטים ע' א"רפ. להלן בסמוך נמצא גם נוסח שני מהביאור כאן.

אתם קרויים אדם: יבמות סא, א.

וברוח פיו כל צבאם וישראל עלו במחשבה: תהלים לג, ו. ב"ר פ"א, ד.

לרוח ממללא: תרגום אונקלוס ע"פ ויהי האדם לנפש ח' – בראשית כ, ז.

כן [יהי] דברי . . . כ"א עשה: ישעי' נה, יא.

ואתה מחי' . . . אותיות מא' עד תי"ו: נחמ" ט, ו. ראה גם להלן ד"ה אלה מסעי (אות ב'). מאמרי אדמו"ר

ויש בהן ג"כ ב' בחי' ע"ד הנ"ל בנפש כי הנה האותיות המתלבשי' בבריאה יצירה עשי' להיות חיות לנבראים אינן עצמות בחי' דיבור העליון ית' רק שהוא בחי' אותיות המתגלים לחוץ שהם המשכות מדיבורו העליון שבאצי' עד"מ בנפש שהאותיות הנשמעי' מן הפה הן רק המשכה והתגלות האותיות הרוחני' שבנפש להיות נשמעי' לזולתו כו', אבל עצמות בחי' דיבור העליון הוא בחי' מל' דאצי' שהם כ"ב מיני אותיות הכלולי' ונמצאי' בבחי' העלם בעצמות אלקותו ית' ואינן בבחי' גילוי והשפע' לחוץ רק שהם המקורי' שבהתגלותם מהעלם נתהווה מהם למטה בחי' אותיות שבבחי' גילוי והשפעה לחוץ שהם חיות לנבראים, ומהם הוא שנבראו מלאכים כמארז"ל ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל כו' שמבחי' האותיות שבהתגלות והשפע' לחוץ נתהוו המלאכים, ולכן הם בריבוי גדול מאד כמארז"ל אלף אלפים מספר גדוד א' כו' מחמת שינוי הצירופי' של האותיות כמשל האדם שיכול להשמיע מפיו דיבורי' שונים כו' מחמת שינוי הצירופי' של האותיות כו', ומכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדב"ה (שיצא דוקא בבחי' גילוי ויצא לחוץ לבר מגופא) נברא מלאך א' וע"כ יש לכל מלאך שם פרטי שהוא אותו הצירוף והדיבור המחיה ומהווה אותו כגון צדקי טהרי כו' וכל א' אל בסופו, אבל עצמות הכ"ב אותיות הן מבחי' אצי' ממש מלכות פה ונק' בשם מל' ע"ש דבר מלך שלטון שהמלוכה אינה מתנהגת כ"א ע"י הדיבור דוקא כנודע, וכמו"כ יובן ענין ב' בחי' הללו בבחי' מח' עלינה עד"מ בנפש דכמו שאותיות שמדבר ומוצא מפיו אינן מתהווין מן המוצאות ממש רק שהם בחי' המשכת מאותיות רוחני' שבנפש להיות בבחי' השפעה לחוץ, ככה גם מה שיש כנגדן במח' שחושב כל הדיבורים ואותיות שמדבר כו' וכן במח' שכל שבהכרח הוא ע"י האותיות כי הם ג"כ רק בחי' התגלות והמשכות מהעלם אותיות המח' שבנפש כי באמת כמו שיש כ"ב אותיות בדיבור כך יש כ"ב אותיות בבחי' מח' אלא שאלו רוחני' מאלו, וכמו שעיקר אותיות הדיבור הם קבועי' בנפש והם שרשי האותיות המתגלים לחוץ ע"י ה' מוצאות כנ"ל כך גם עיקר מציאת כ"ב אותיות המח' הם ג"כ בנפש (והם שם ג"כ מובדלי' ושוני' ממוציאות אותיות הדיבור דשם) והם מקורי' ושרשי' לגילוי האותיות שבמח', והן הם כח המחשבה שהוא בבחי' העלם בעצמות הנפש שיש בכחו להרהר ולחשוב מחשבות לאין קץ ותכלית ולכן נק' המחשבה בשם לבוש שכמו לבוש תחליפם ויחלפו ששכל א' פעמים יתחשב באותיות וצירופים אלו ופעמים בצירופים אחרים לגמרי והיינו ע"י המשכת

ע"ת ח"ב ע' תקמה. מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תקמא. במדבר ח"ב ע' שמא. דברים ח"ב ע' שצט. ח"ד ע' ארצו.

ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל: זח"א מה, ב.

אלף אלפים מספר גדוד א': דניאל ז', י. חגיגה יג, ב.

ומכל דיבור . . נברא מלאך א': באוה"ת חנוכה תתקיט, א מציין ע"ז למארז"ל הובא בע"ה שליח דרוש

האותיות חדשי' ממקור האותיות שבנפש ע"ד הנ"ל בדיבור וכך יובן ג"כ הנמשל למעלה בבחי' מח' העליונה, הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם שבמחשבה אחת ברא ממש ולא כמח' אנוש שאינו עושי' רושם כלל, ויש שם ג"כ ב' בחי' שמחיצוני' אותיות מח' ית' שבבחי' התגלות והרגשה נבראו הנשמות ואותיות אלו הן הם חיותם וקיומם של הנשמות, ופנימי' האותיות כמו שהן בבחי' העולם נק' כסא הכבוד פי' כסא הוא כס' א' שהמדות עליונות נק' א' ר"ת אד"ם לפי שהם בחי' עצמות ונק' גופא כמ"ש בזהר והמח' נק' כיסוי להמדות כי אפילו כח המחשבה הוא ג"כ בחי' לבוש בלבד להמדות, שהמדות הן המעוררות את כח המחשבה לחשוב מחשבות שמיד שיהי' איזה התעוררות מדה ממדות שבלב כגון איזה חמדה לאיזה דבר או איזה פחד מאיזה דבר אזי תיכף תתעורר המחשבה לחשוב ולהרהר בדבר ההוא, וכן בדיבור כשיהי' לו חפץ ורצון לדבר אזי יומשכו ויתגלו האותיות ויצאו דרך הפה משא"כ אם לא יהי' לו רצון לדיבור אזי ישתוק ולא יומשכו האותיות, וכך הוא למעלה ג"כ במלאכים עליונים עיתים חשות ועיתים ממללות לפי המדות שהן המעוררות את האותיות כנ"ל ואזי המדה מתלבשת ונכסית ממש במח' כנראה באדם שהאבה והחמדה שבלב או היראה והפחד כשמתחיל לחשוב ולהרהר בהן אזי ניכסית ומתלבשת כולה בהמח' וכמו שבמחשבות אנוש ישתנו המחשבות לפי אופן המדות המעוררות אותן, אם ההתפעלות בבחי' אהבה יהי' צירופי האותיות בבחי' אהבה ואם בבחי' פחד יהי' מחשבות אחרות וכך למעלה כל בחי' חלקי החיות של המדות עליונות כמו חסד שבחסד וגבורה שבחסד וגבורה שבגבורה כולם מתלבשים באותיות פרטיות במחשבה וזהו ענין אש ומים וכיוצא, וזהו ענין מאמרז"ל נשמות חקוקות תחת כסא הכבוד כי הנשמות הן בבחי' האותיות דמחשבה שבהתגלות כנ"ל והם חקוקות תחת כסא הכבוד שהוא מקור האותיות שבהעלם ובפנימי' שנק' בשם כסא לפי שהם בחי' לבושי המדות כנ"ל (ולשון חקוקות היינו כמ"ש במ"א שנמשכו מאותיות החקיקה), וגם נודע דעולם הבריאה נק' עולם הכסא והוא מדור הנשמות כי כך הוא סדר השתלשלות ב"ע הן מחשבה דיבור ומעשה, ולכן הנשמה בבריאה שהוא עולם המחשבה עולם הכסא כנ"ל והמלאכים ביצירה שהוא עולם הדיבור, והגם שיש מלאכים בבריאה היינו דרך פרט ופרטי פרטיות שביצירה יש ג"כ בחי' בריאה ובבריאה יש ג"כ בחי' יצירה כו' אבל דרך כלל מדור המלאכים היא ביצירה, וזהו שכתב בזהר עבדו זקן ביתו הוא מט"ט שהוא כללות עולם היצירה ונק' ג"כ נער ששמו כשם

שבמחשבה אחת ברא: ע"פ זוהר שמות כ, א. רעו, ב (בתוספות). וראה בהנסמן ע"ז באורך בהמ"מ בס"ס מאמרי אדהאמיצ במדבר ע' שט. וראה גם דרמ"צ לו, א (בשם הר"מ).

נשמות חקוקות תחת כסא הכבוד: ראה זח"ג כט, ב.

כמ"ש במ"א שנמשכו מאותיות החקיקה: ראה לקוית ר"פ בחוקותי (ובהנסמן בהמ"מ לשם).

בזהר עבדו זקן ביתו הוא מט"ט: בראשית כד, ב. זח"א קכו, ב.

ששמו כשם רבו: סנהדרין לח, ב.

רבו, ויהושע בן נון נער, פני משה כפני חמה בחי' ז"א ופני יהושע כפני לבנה בחי' מל' כשמתלבשת במט"ט בימות החול שעל ידו הנהגת העולמות [בימות החול] באי' כו' וזהו המושל בכל אשר לו, והנשמות הן מעולם הבריאה כנ"ל, ולכן כתיב יוצר אור ובורא חושך שבחי' המחשבה נק' חושך לפי שאינה מושגת לזולתו והדיבור נק' אור לפי שהוא התגלות לזולתו וזהו ל' יוצר אור שהצורה היא בבחי' התגלות ההעלם של החומר כו'.

ועתה יובן מה שנק' המלאכים עומדים וכן הנשמות טרם ירידתן בגוף ומה שאח"כ נעשו הנשמות מהלכים ואז במלאכים נעשה בחי' הילוך בשתיים יעופף כו', כי הנה המלאכים הם לאחר הבריור ונקראים עומדים כמ"ש ואשר משרתיו כולם עומדים כו' שהם המלאכים שנבראו מששת ימי בראשית ע"י בחי' אותיות דעשר מאמרות כמארז"ל הנ"ל ועוף זה מיכאל וכולם עומדים ברום עולם שעומדים תמיד באהבה וביראה הכל במדריגה א', והיינו לפי ששרש התהוותם מבחי' אותיות הדיבור והאותיות הם בבחי' דומם שלכן נקראו אבנים כו', וכמו כן הנשמות כמו שהן למעלה טרם ירידתן בעוה"ז שהרי התהוותם ג"כ מבחי' אותיות רק שהוא בחי' מחשבה עילאה סתימי' כנ"ל לכן נקראו ג"כ עומדי' כי אותיות המחשבה הם ג"כ בחי' דומם ושלכן הן הם בחי' לבושי' לבד, אמנם ע"י ירידתן בעוה"ז נעשו מהלכים והיינו כמאמר הזהר לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו בבחי' עשר ספירות עצמן שהן עצמות אלקות ונק' גופא דמלכא כנ"ל שהמדות נק' גופים וכמ"ש בזהר גופין תקינת לון כו' משא"כ המחשבה ודיבור שהם שרש הנשמות ומלאכים הם רק לבושי המדות, ודרך כלל בחי' ב"ע הוא בחי' מחשבה ודיבור ומעשה הנק' בשם לבושי' כמ"ש לבושי' תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא, ואצ"י נק' גופא דמלכא כי הוא אלקי' ממש ושם הוא העלי' כו', וזהו ענין ההילוך שלהם שהם מתעלים ממצבם וממעמדם דאותיות המחשבה הנ"ל הנק' לבושי' בבחי' עצמות אלקות שהם המדות דאצ"י הנק' גופא דמלכא, וכמו"כ הוא ענין ההליכה במלאכים שמתעלי' ג"כ מבחי' הבריאה באצ"י כענין המאמר אלף טורין דאכלה לון בהמה רבה בגמיעא חדא, וזהו מצמיח חציר לבהמה והיינו בחי' העלי' מבי"ע להתכלל באור האצ"י כביטול נר כו', וזהו יוצר משרתים ואשר משרתיו שהם המלאכים

ויהושע בן נון נער, פני משה כפני חמה: שמות לג, יא. ב"ב עה, א.

בשתיים יעופף . . . ועוף זה מיכאל: ישעי' ו, ב. זח"א מו, ב.

לאשתאבא בגופא דמלכא: ראה זח"א ריו, ב.

בזהר גופין תקינת לון: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אלף טורין . . . בגמיעא חדא . . . מצמיח חציר: ע"פ זח"א ית, ב. רכג, א. תהלים קד, יד.

יוצר משרתים ואשר משרתיו . . . וכמ"ש במ"א: ראה איכ"ר פ"ג, ח. טור אר"ח סני"ט. ע"ח שער מ"ן ומ"ד

(שט"ל) סוף דרוש ד'. לקרית אמור לו, ד. פינחס עט, ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרגם (ושם

בהמ"מ נסמן בארוכה).

שנולדים בכל יום וכלים וכמ"ש במ"א, וכן גם על הנשמות אמרו חז"ל מיכאל מקריב נשמות של צדיקים על גבי המזבח והוא ג"כ בחי' העלי' מבי"ע לאצי' ונק' בשם הילוך כנ"ל.

אך הנה להיות נעשה בהם בחי' הליכה ועלי' זו הוא ע"י התלבשות נשמות ישראל בנפש הבהמית, כי שרשה מבחי' המלכים דתוהו שהם לפני מלך לבני ישראל פי' למעלה מעולם התיקון שמשם נמשכו הנפשות האלקי' שבישראל וכנודע בענין השבירה שהיתה מחמת עוצם גדלות ותוקף האורות דתוהו שלכן לא יכלו הכלים מלהכיל אותן ואזי נסתלקו האורות ונשברו הכלים משא"כ בתיקון שנתתקן להיות האורות מועטים והכלים מרובים כו', וגם שרש נפש הבהמי' וחיותם הוא מחיצוניות מלכים אלו וע"כ הם חזקים וגבורים הרבה יותר מבני אדם ולכך האדם מקבל ג"כ חיות מהם שניזונין ע"י האכילה שאוכל מבשר החי וכן מצומח כו', ולכן גם בחי' האהבה של הנפש הבהמית כשתגיע לזה בק"ש לקיום ואהבת בשני יצריך כו' היא גדולה וחזקה יותר מבחי' האהבה שבנפש האלקי' שבגוף הבאה מבחי' ממכ"ע לאהבה כי היא חייך כו', והגם שהנפש אלקית טרם התלבשונה בגוף בודאי הי' לה אהבה יתירה ונפלאה לאין קץ יתר על האהבה זו שבנפש האלקית והבהמיות בהתלבשותם בגופים, ואפי' משה רבינו עליו השלום שהי' גופו זך מכל מקום אין ערוך כלל אל בחי' נפש הרוחני' מאחר שאעפ"כ הי' בגוף כו', אך מכל מקום לפי שלגבי אהבת הנפש אלקי' עצמה המלוכשת בגוף יש יתרון באהבת הנפש הבהמית כשמתפעלת בק"ש כו' וכן גם אהבת הנפש אלקי' עצמה נתוספת או ע"י המזון שאם לא הי' אוכל הי' מתחלש והמאכל מחזק כחו לאהבת ה' נמצא שהנפש מקבלת אהבה רבה ואהבה יתירה מנפש הבהמית והמאכלים דומם צומח חי כו' ועי"ז ג"כ כח ומקור הנפש האלקי' כמו שהיא למעלה עומדת לפני ה' מתחזקת וניתוספת באהבה רבה ביתר שאת ויתר עז ממדריגה התמידי' שלה כי יעקב חבל נחלתו כתיב כחבל שראשו אחד אחוז למעלה והב' למטה וכשמושכי' או מעלי' אותה למטה אזי נמשך או נתעלה ג"כ ראשו העליון כך הוא בנפש כו' שע"י העלי' של הארת הנפש המלוכשת בגוף בבחי' אה"ר יתירה מערכה ומדרגתה כמו שהיא שם מתעלית ג"כ מקור הנפש שלמעלה יותר מערכה שם ולכן נעשית הנשמה בחי' מהלך ע"י התלבשותה בגוף דוקא ובנפש הבהמית כנ"ל, אך מתחלה צריך להיות שתים לפני כו' כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן ואין הנפש הבהמי' נכנעת תחת הנפש אלקי' אלא ע"י שרשן הן מלאכים עליונים

מיכאל מקריב נשמות: ראה זח"א פ, א. מנחות ק, א בתודיה ומיכאל. וראה בארוכה בהי"מ בס' מאמרי

אדהאמ"צ דברים ע' עא.

ואהבת בשני יצריך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

אין הדינין נמתקין אלא בשרשן: ראה פעי"ח שער השופר פ"א. שער יוהכ"פ פ"א. לקרית להאריז"ל

וישב לט, א. תניא ריש פליא.

וחיות שבמרכבה שעומדים ברום עולם ומשמיעים באימה כו' והאופנים וחיות ברעש גדול כו' שבהתבוננה בכל אלה בפסוקי דזמרה ושתים שלפני הק"ש אזי היא מתפעלת ונכנעת תחת נפש האלקית המשכלת ומתבוננת בה' אחד בק"ש שמע לשון הבנה ישראל היינו הנפש האלקי' כו' עד שגם נפש הבהמ' תשוב לאהבת ה' ואהבת ככל לבכך בשני יצריך כו' ואזי היא מעלית אח"כ גם את הנפש האלקי' לבחי' ומדריגה גבוה מאד נעלה שלא לפי ערכה כנ"ל, והגם שהנשמה אינה צריכה תיקון היינו תיקון בלבד היינו שאין בה תערובת רע ח"ו כבנפש הבהמ' לפי שהיא נמשכת מעולם שכבר נתתקן אבל מ"מ בחי' עילוי בודאי יכול להיות בה והיינו שמתגלים בה האורות דתוהו ששם גדולי' ביתר שאת על אורות דתיקון שמחמת זה לא הכילים הכלים ונשברו והם נסתלקו כו', והתגלות זו הוא ע"י בירור ועלי' של נפש הבהמ' דוקא ששרשה משם כנ"ל, וזהו ענין סוס ורוכבו כו' שהסוס אם אין רוכבו עליו אין בו מעלה כלל וצריך לרוכב להנהיגו ולהטותו הדרך אשר ילך בה, אמנם אחר שרוכב ומנהיג את הסוס הנה תהי' מעלת הסוס יתירה ונפלאה שרץ יותר וגם יביא ויגיע את האדם למקום שלא הי' יכול להגיע שמה בעצמו וכך הוא בענין הנפש הבהמית שאם אין לנפש האלקית שליטה עליו להנהיגה ולהמשיכה בדרך ה' לאהבה את ה' אזי היא נשארת בגסותה כו' ולכן צריכה לנפש האלקי' להמשיכה ולהנהיגה אמנם אח"כ מעלתה גדולה ונפלאה יותר באהבה רבה לעשות בחי' הילוך גם בנפש האלקי' שלא הי' ביכולתה כן מעצמה כנ"ל.

וע"פ הקבלה הוא ענין מ"ה וב"ן ששם ב"ן נפל וצריך לבירור והבירור הוא ע"י שם מ"ה המתלבש בו לברר אמנם אחר הבירור הוא עולה בבחי' ס"ג שלמעלה ממ"ה, והכל ענין א' הוא כי מה שהתחתון צריך לעליון לבררו ולהנהיגו הוא שנפל בשבירה וסיבת זה השבירה הוא מצד ריבוי האור כו' ולכן אחר שמתברר הרי עולה בשרשו העליון וכך הוא בענין מ"ה וב"ן אחר שהשבירה היתה מצד ריבוי האור וקטנות הכלים הנה אח"כ כששם מ"ה מתלבש ומברר ומגדיל הכלים המתלבשים בב"ן [אזי מתגלים בהם] האורות דתוהו שהם יותר עליונים כנ"ל וכך הוא בענין נה"ב כו', וזהו אשת חיל עטרת בעלה והיינו לאחר הבירור שאז ב"ן עולה כו' אבל מקודם הבירור הרי שם מ"ה למעלה ממנו בערך שהוא המברר אותו וכמ"ש והוא ימשול בך והרי זה כמו עד"מ בגשמיות שבשעת הנישואי' של חתן וכלה הרי הדבר במעלה עליונה יותר ונק' לכך חתן חות דרגא שזהו השפלה אצלו להתלבש בבחי' כלל ולעשות כלי אמנם אחר שעושה אותה כלי אז היא במעלה עליונה יותר ונק'

סוס ורוכבו: בשלח טו, א.

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

והוא ימשול בך: בראשית ג, טז.

חתן חות דרגא: יבמות סג, א.

עטרת בעלה וד"ל (והיא דוקא המילדת) וכן הוא ג"כ בהולדה שהאב מזריע טפה והיא המולדת ממנה אח"כ וולד בבנין שלם רמ"ח איברים כו' ומ"מ אם לא הי' האב מזריע כלל אין בכח עצמה להוליד אבל אחר שמזריע היא העיקר שבה הולד מצטייר כו'. (והנה ע"י המשכה זו שנמשך ע"י בירור נפש הבהמ"י מבחי' אורות דתוהו שלמעלה מהאורות וכלים דתיקון ע"י נעשה בחי' ההילוך ועל"י הנפש האלקי' מבריא לאצי' ולאשתאבא בגופא דמלכא כו' שכל זה הוא ע"י גילוי א"ס השוה ומשוה אצי' ובריאה ע"כ ע"י יי' הילוך זה כו'). והנה ע"י עילוי זה והליכה זו של נה"ב ונה"א המלוכשת בה בק"ש בבחי' ואהבת במסירת נפש ממש ע"י אומרים אח"כ בש"ע ג' פעמים קדוש קדוש קדוש שהם המשכת ת"י נימין דאריך שהוא בחי' כתר עליון השורה ומקיף על האצי' מלמעלה כו' ואז גם המלאכים אומרים קדוש המשכת ת"י נימין דא"א להיות בהם בחי' ביטול ומסירת נפש ממטה למעלה ואזי כתי' בשתים יעופף וקרא זה אל זה ואמר קדוש כו' שאזי נעשו גם המה בחי' מהלכים, וזהו ההליכה שממטה למעלה וע"י התורה תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הם בחי' כתר עליון ונק' תר"ך עמודי אור כמשל העמוד שמחבר כו' הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה וזהו ההליכה הב' והיינו מ"ש ונתתי לך מהלכים כו' כנ"ל.

אך כל זה הוא אם בדרכי תלך כו' כל ארחות ה' חסד ואמת, והענין כי תרי"ג מצות נק' תרי"ג ארחין וההמשכה הוא מא"א לאו"א ומאו"א לז"א ומז"א למל' כי עיקר ההמשכה הוא להיות בבחי' מל' דוקא משום שנעוץ סופן בתחלתן וכנודע שצ"ל מצות המלך דוקא ואפי' מצות ואהבת כמ"ש בפע"ח, וזהו אם בדרכי תלך, והדרך הוא להמשיך אא"ס מן הקצה עליונה דכתר בקצה התחתונה היא מדת מלכותו ית', אך כל ארחות הוי' חסד ואמת דוקא חסד ואמת שע"י שניהם דוקא היא הדרך כראוי ונכון, והענין כי גוף ההמשכה הוא ע"י החסד כמים שיורדי' כו' אך מבחי' חסד בלבד הי' מגיע השפע' גם למי שאינו ראוי כראוי שהרי אא"ס ב"ה הוא דקמ' כחשיכה כאורה ושממית בידים תתפש כו' וכענין מה שנת' במ"א בפ"י מאמר עבדים היינו לפרעה במצרים שבבחי' פרעה עורף דא"א היינו עבדים כו' הוכרחנו לקבל השפע ע"י פרעה הגשמי דוקא מפני שבבחי' גבוה זו אין הפרש כלל בין ישראל לעכו"מ וכמארז"ל הללו עובדי ע"ז כו' (והיינו רק באחוריים דרצון שמשם קבלו הישראל אז לפי שהי' בקטנות ושם יש יניקה גם לפרעה בשוה כו' ועמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה

שהאב מזריע . . שבה הולד מצטייר: ראה גדה לא, א.

בשתים יעופף וקרא זא"ז: ישע"י ו, ב"ג.

כל ארחות ה' חסד ואמת . . תרי"ג מצות נק' ארחין: תהלים כה, י. וחי' קל, א.

במ"א בפ"י מאמר עבדים היינו: ראה סידור עם דא"ח רצג, ג.

הללו עובדי ע"ז: ראה זחיב קע, ב. ובכ"מ.

בד"ה ויהי בשלח: תריא סא, א. סה"מ תקס"ב ח"א ע' קמה.

גבי כמה ארץ אפים לפניו אבל בפנימי' הרצון הוא לישראל דוקא, אלא שה' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א עי"ן הוציאנו ממצרים כי ע"י החכ' נעשה בחי' דין וצמצום שיגיע למי שראוי דוקא עפ"י החכ' והטעם [והיא המלבשת גם את הרצון שלא יהי' לו חפץ ורצון אלא למי שראוי דוקא ע"פ החכמה והטעם]. (ואז הוציאנו ממצרים כי פנימי' הרצון נתגלה לישראל ופרעה קבל מאחוריים בחי' עורף כמאן דשדי כו') וזהו ג"כ בחי' ואמת שלא יגיע אלא למי שראוי ואת שאינו ראוי ירחיקו כו' והיינו ג"כ תורה וגמילות חסדי' שהתורה היא מבחי' ואמת לא כמו החסד ששוה לכולם אבל בתורה היא להבדיל בין הטמא לטהור והיינו ע"י החכ' דבחק' אתברירו וכמ"ש במ"א וד"ל. ודרך פרט במצות עצמן הם בחי' מצות עשה ובחי' לא תעשה, רמ"ח מ"ע הם רמ"ח המשכות ממעלה למטה וכללותם ה' חסדי' שהחסד הוא שיוורד מגבוה לנמוך וזהו אם בדרכי תלך כמ"ש ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט שהיא בחי' המשכה מלמעלה, ומצות ל"ת הם להפריד הרע וזהו ואת משמרתי תשמור שכל ענין הל"ת הם רק בחי' שמירה לא תאכל חלב לא תאכל דם כו' ובוה יפריד את הרע בלתי יתקרב לקבל יניקה, משא"כ מבחי' חסדים לבד הרי אמר לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל אלא צריך להיות ג"כ בחי' גבורות להיות השפיע למי שראוי דוקא כנ"ל, וזהו ענין החותם ביו"כ והו"ר שהוא בחי' ההגבלה במדה עד פה תבא כו' והוא ג"כ אותיות תחור"ם והכל א' וגם אותיות חמור"ת כי שרש בחי' זו נמשך מבינה שהיא מקור הגבורות משא"כ אבא מקור החסדים ובאור פני מלך חיים כתיב כמשל המלך שסולח גם לחוטאים ולא יגור במגורו רע חצי' להגנם כו' אלא בינה מינה דוקא דינין מתערין והיינו על ההיפך דוקא מי שהוא בבחי' ועמי לא התבונן כמ"ש במ"א) (ולכן גם הגיהנם נח בשבת כי שבת היא בחי' חכ'):

וְגַם אתה תדין את ביתי, המל' נק' בית, ותדין היינו להמשיך בחי' גבורות במל' ולכן נק' דינא דמל' כו' וכתוב מלך במשפט יעמיד ארץ כי בחסדים לבד לא די בבנין המל' (הגם דאברהם אתקין לכורסיי' היינו שצ"ל ג"כ בחי' חסד משום שבגבורות לבד הי' מעלימים לגמרי כו', אבל מ"מ בנין המל' מהגבורות), וצ"ל בה ג"כ בחי' גבורות כי כל המשכות מוחין הוא מחו"ג בידת

כמאן דשדי כו': ראה תניא פכ"ב. זח"ב קפד, א. הקדמת מהרנ"ש לפע"ח.

דבחק' אתברירו וכמ"ש במ"א: ראה אגה"ק סכ"ט, ובהנסמך לשם.

ושמרו דרך ה' לעשות צדקה: וירא יח, יט.

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: פסחים נו, א.

החותם . . תחום . . חמור"ת: ראה ע"ח שליה פ"ג. ועוד.

הגיהנם נח בשבת: ראה ב"ר פ"א, ה. וראה גם סידור עם דא"ח ר, ד.

דינא דמל' . . מלך במשפט: גיטין י, ב. משלי כט, ד.

דאברהם אתקין לכורסיי' זח"ג צט, ב.

ולכן גם החכ' נק' דין וכמ"ש"ש (וגם נת' במ"א עפ"י מאמרם ז"ל שאלו לחכ' נפש החוטאת במה תתכפר אמרה תמות), ופי' גם אתה תדין כו' כי אפי' יהושע הכהן הגדול שהוא בחי' חסד עליון כנ"ל בו ג"כ צ"ל בחי' דין כדי להבדיל בין הטהור כו', ואח"כ תשמור את חצרי ובבית לא נאמר שמירה אלא לדין כי החצר צריך שמירה ביותר מן הבית להיותה פתוח מלמעלה ואין לו גג וקירוי, ולמעלה יובן ג"כ עד"ז כי הנה חצרי הוא בחי' נוגה שהיא להט החרב המתהפכת כו' שממנה מקבלים אח"כ גם הקליפות שהם רע גמור ולכן נק' חצרי שאין עלי' גג כי המקיפים הם דוקא המסמים עיני החיצונים כל יתקרב לקבל יניקה כמ"ש במ"א שלכן מעמד הקליפות אחוריהם אל המקיף ופניהם אל הפנימי וכמשל אור גדול שהעין כהה מהביט אליו, וזה ג"כ הטעם במה שהלובש ב' מלבושים קשה לשכחה והיינו מפני שנסתלק המקיף ואז גוברים הקליפות שמהם באה השכחה, ולכן הנוגה הנק' חצר צריכה שמירה ביותר כי הם יכולים יותר להתקרב כו', וז"ש תשמור את חצרי שמירה מעולה יותר מבבית, והיינו ענין הסייגים וגדרים שעשו חז"ל כגון י"ח דבר שסתם יינם הי' מותר כו' דהיינו בחי' הרחקה אחר הרחקה מן הרע מפני שיכול להתקרב יותר, ולכן בימי משה רבינו ע"ה והנביאים שאחריו וכל ימי בית שני לא הי' צריכים לכל זה כי הי' גילוי אא"ס ב"ה עליהם ואין מקום כלל להקליפות להתקרב אליהם כנ"ל שהמקיף מסמא כו' ולא הי' איסור ביניהם רק מה שהוא עפ"י התורה שבעבירה במל"ת אזי הוא גורם שיהי' רע מקבל יניקה אבל אח"כ גזרו וחזרו וגזרו כו' לפי שהיתה סוכת דוד הנופלת וצריכה שמירה ביותר ולכן דור אחר דור גזרו יותר וכו' וזהו שתשמור את חצרי חצריך שמירה ביותר מן הבית וד"ל.

והנה אחר כל אלה כשלא יהי' שום מחיצה המפסקת אזי יתגלה בחי' אא"ס ב"ה הסובב כל עלמין להיות מהלכים בין העומדים כו', וזה יהי' לעתיד לבא כי היום נק' המשכה מלמעלה למטה בשם שוב ששוב ממקום שהלך אבל לעתיד לבא גם זה יקרא הליכה כי אזי יהי' גילוי אא"ס ב"ה הסוכ"ע וכמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה כו' ושוה ומשוה קטן וגדול, וזהו לשון מהלכים ב' הליכות וד"ל.

במ"א . . שאלו לחכ' נפש החוטאת: ע"פ ירושלמי מכות פ"ב היו. יליש תהלים כ"ה רמז תשי"ב. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ בטה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקיח.
 להט החרב המתהפכת: ראה חז"א רכא, ב. ע"ח שער ק"ג (שמיט) פ"ב ואל"ך. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' קנט. ח"ב ע' תקי. במדבר ח"ב ע' תקנג. ח"ד ע' אישצא.
 כמ"ש במ"א . . אחוריהם אל המקיף: ראה ע"ח שמי"ב פ"ג ופי"ג. משנת חסידים מס' מעמד הקלי' רפ"א, ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' יג, ובהמ"מ שם.
 שהלובש ב' מלבושים קשה לשכחה: פ"ח שער התפילה פ"ב. שער הכונות ענין ברכות השחר. שו"ע אדה"ז אר"ח סי"ב. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קיד, ובהמ"מ שם.
 י"ח דבר: שבת יג, ב.

נוסח אחר

[ביאור ד"ה כה אמר ה' גו' אם בדרכי תלך]

הנה נשמות ומלאכים שרשם מבחי' מ"ה וב"ן כי אתם קרוים אדם ואדם גימ' מ"ה והמלאכים הם מבחי' ב"ן וכמשי"ת לקמן, והם ג"כ מבחי' מחשבה ודיבור כי במלאכים כתיב וברוח פיו כל צבאם שנמשכים מבחי' דיבור עליון, והנה עד"מ הדיבור שבאדם שכללותו כ"ב אותיות היוצאים מה' מוצאות אחה"ע מהגרון כו' שאין האותיות מתהווים מן המוצאות ממש כי אין המוצא מסוגל כלל להיות האות יוצא ממנו עפ"י הידוע במוזיקא, אלא שיש כ"ב אותיות הללו בנפש וכנודע שהנפש מלאה אותיות, ולא אותיות כאותיות הכתב גשמיים אלא בחי' כ"ב אותיות רוחניים בנפש והם מקורי האותיות החיצוניים הנשמעים מן הפה, דהיינו שכשהם נמשכים להתגלות אז נעשים מהם האותיות המורגשים שבדיבור אותיות אחה"ע יוצאים דרך הגרון כו', והנה עיקר שם דיבור הוא על מקור האותיות שבנפש כי הוא עיקר כח הדיבור שיש באדם גם כשהוא לעצמו ואינו מדבר רק שהאותיות [שמורגשים] ונשמעים בפה הם רק לתועלת זולתו וזולתו שישמע באזניו.

והנה כמ"כ הנמשל למעלה בבחי' דבר ה' ורוח פיו ית', הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכן לא דבורו כדבורינו כי דברו אשר יצא לא ישוב ריקם כ"א עשה כו', שכללותו הוא כ"ב אותיות שהם כ"ב מיני המשכות והתגלות החיות ובהן נבראו העולמות, והנה האותיות המתגלים לחוץ להיות מהם התהוות הנבראים הם בחי' גלוי הדיבור ומהם נתהוו המלאכים וע"כ כל מלאך יש לו שם פרטי שהוא הצירוף הנמשך מאותיות דבורו ית' להחיותו כגון צדקי טהרי כו' וכל א' א"ל בסופו, ובחי' המלכות עצמה היא מקור הדיבור שהוא בחי' העלם האותיות כמו שהם בעצמותן טרם שמתגלות ונק' בחי' זו בשם מלכות ע"ש דבר מלך שלטון שהמלוכה אינה מתנהגת אלא ע"י הדיבור כו'.

וכמ"כ יש ב' בחי' הללו באותיות מחשבתו ית' עד"מ בנפש שכמו שיש אותיות בדיבור כך יש אותיות במחשבה שמחשב תיבות ואותיות ב"ש והי' העולם כו' אלא שהם רוחניים מאותיות הדיבור, וכמ"כ יש מציאות

הנה נשמות ומלאכים: נוסח שני מהביאור שנדפס לעיל לפני זה.

אתם קרוים אדם: יבמות סא, א.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

אחזה"ע מהגרון כו': ראה ס' יצירה פ"ב מ"ג.

וכנודע שהנפש מלאה אותיות: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' עט. ק. קמד. שכב. תמג.

כי לא מחשבותי: ישע"ה נה, ח.

אותיות אלו בנפש (והם שם ג"כ מובדלים מאותיות הדיבור שהוא בחי' מקורים לאותיות המחשבה שהרי יכול לחשוב שכל א' בכמה אותיות, ולכן נק' המחשבה לבוש וכת' כלבוש תחליפם כו' והיינו ע"י המש' ממקור האותיות שבנפש, וכך הוא למעלה שבחי' האותיות דמחשבה המורגשים הם חיות נשמות ישראל ומקור האותיות כמו שהם בבחי' ההעלם נק' כסא הכבוד כי כסא כס א' פ"י שהאותיות הם כיסוי אל המדות שהוא בחי' אדם שעל הכסא כו' עד"מ בנפש שהמחשבה היא לבוש אל המדות ומכסית אותן כי כשיש לו אהבה ויראה לאיזה דבר הנה האהבה נכסי' בהמחשבה שמחשב באהבה וחמדה זו כו' וכן כל המחשבות הם רק לפי המדות שאינן חושב אלא בדבר שיש לו חפץ ורצון או בדבר שמפחד ממנו וכך הוא למעלה שכל בחי' התחלקות חיות שבמדות כולם מתלבשים באותיות פרטיים דמחשבה כמו אש ומים כו' וזהו כס א'.

ו"ש רז"ל נשמות חקוקות תחת כה"כ וגם נודע דכסא היא עולם הבריאה הנק' ג"כ מחשבה ועולם היצ"י נק' דבור וכו' מדור המלאכים והנשמות הם בבריאה, והגם כי יש מלאכים ג"כ בבריאה וכן נשמות גם ביצירה היינו דרך פרטי פרטיות אבל דרך כלל עולם היצירה הוא עולם המלאכים, וזהו מ"ש בזהר ע"פ עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו שהוא בחי' מט"ט כללות עולם היצירה ונק' נער שמ"י כשמ"י דרביה והיא בחי' מל' שמתלבשת ביצירה וע"י הנהגת העולמות בא"י ביומין דחול ובח"ל ע"י התלבשותו בעש"י ועולם הבריאה הוא עולם הנשמות.

ו"ש רז"ל פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה כו', ולכן כתיב יוצר אור ובורא חשך כי הדבור הוא בחי' גלוי ואור שנשמע לזולתו אבל המחשבה היא בחי' חשך והעלם שאין זולתו יכול לידע מה שחושב, ולכן נק' המלאכים . . . והנשמות טרם התלבשותן בגוף נק' ג"כ בשם עומדים כי האותיות הם בחי' דומם ונק' אבנים כו', אבל ע"י ירידתן בעוה"ז לגוף ונפש הבהמית נעשו מהלכים והיינו כמאמר הזהר לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו ליכלל ולבטל באור מדותיו ית' שהם בחי' גופא דמלכא משא"כ אותיות מחשבתו ית' הם בחי' לבושים כנ"ל, וז"ש מיכאל מקריב נשמות כו' . . . והנה עלייה זו הוא ע"י נפש הבהמית דוקא כי שרשן מבחי' המלכים דתהו שהם גבוה מאד נעלה מבחי' עולם התיקון שלכך הי' השבירה מחמת שהיו האורות

כלבוש תחליפם: תהלים קכ, כו.

נשמות חקוקות תחת כה"כ: ראה זח"ג כט, ב.

בזהר ע"פ עבדו זקן ביתו: זח"א קכ, ב.

פני משה כפני חמה: ב"ב עה, א.

מיכאל מקריב נשמות: חגיגה יב, ב (ע"פ גי' הע"י). ובכ"מ.

מרובים ותקיפים ולא יכלו הכלים להכילם ונשברו ואזי נסתלקו האורות אבל בתיקון ה' האורות מועטים וע"כ הכילום הכלים.

והנה שרש התהוות נפשות הבהמות הוא משם וע"כ הם חזקים מבנ"א, ולכן המאכל מחי' את האדם וע"י יוכל להתפלל ולומר אחד ואהבת, והוא בחי' עליי' להנפש שנעשה בה אהבה יותר גדולה, והגם שבודאי אין ערוך בין האהבה של נפש שבגוף אל אהבה של נפש הרוחני ואפי' אהבת מרע"ה מאחר שהי' בגוף כו' מ"מ לפי שלנפש שבגוף מגיע תועלת ע"י המאכלי' שלולי זה הי' מתחלש וע"י אכילה ניתוסף בו כח להיות יוכל לומר ואהבת כו' הנה עי"ז ניתוסף כח גם בנפש האלקי' כמו שהיא במקורה ממש להיות אהבתה יותר גדולה נעלית כי יעקב חבל נחלתו כתיב וכמשל המושך בחבל מלמטה כו' והיינו ע"י פד"ז ושתים לפניה שאז הנפש הבהמית מתפעלת ע"י התבוננות מביטול המלאכים אופנים וחיות הקדש כו' ואח"כ בק"ש שאומרי' שמע ישראל פי' ישראל היא הנפש האלקית והיא שמהפכת גם את נפש הבהמית להיות בה בחי' אהבה אמיתית ואז עי"ז היא . . . אח"כ גם את הנפש האלקי' לבחי' ומדרגה גבוהה מאד מה שלא היתה יכולה להגיע לבחי' זו מצד עצמה, והגם שהנשמה עצמה א"צ תיקון מ"מ הנה בחי' עלי' יוכל להיות בה והיינו שמתגלים בה האורות דתהו . . . נשברו והם למעלה מאורות דתיקון כנ"ל.

וע"פ הקבלה הנה ידוע ג"כ דמ"ה מברר ב"ן אבל לאחר הבירור עולה בב"ן דס"ג, וזהו כענין סוס ורוכבו שלולי הרוכב הרי הסוס גם מאד ואין תועלת בו אבל ע"י כשרוכב עליו הוא מעלה הרוכב למקום שלא הי' יוכל להגיע שם בעצמו, וכך הוא בענין אשת חיל עט"ב והיינו לאחר הנישואי' אבל בנישואים הרי הדבר במעלה עליונה, וכן ממשל ההולדה שהטפה נמשכת מן הדבר ואח"כ היא מולדת.

והנה ההמשכה היא בש"ע שאומרים ג"פ קדוש היינו מבחי' ת"י נימין דאריך מבחי' סוכ"ע ואזי נאמר גם על המלאכים בשתים יעופף שאין המלאכים אומרים קדוש למעלה עד שמקדשים ישראל מלמטה, וכן התורה היא המשכת הכתר כי תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור, פי' ד"מ העמוד שראשו בגג וסופו מגיע עד הקרקע, כך ע"י התורה נמשך בחי' סוכ"ע להיות מתגלה למטה וזהו אם בדרכי תלך ע"ד מ"ש כל ארחות הוי' חסד

יעקב חבל נחלתו . . המושך בחבל מלמטה: האזינו לב, ט. ראה תניא אגה"ת פ"ו.

שהנשמה עצמה א"צ תיקון: ראה תניא פל"ז (מע"ח שער הצלם פ"א). ובהנסמן עוד במאמרי אדהאמ"צ

בראשית ע' עד.

שאין המלאכים . . עד שמקדשים ישראל מלמטה: חולין צא, ב.

תרי"ג מצות . . תר"ך עמודי אור: של"ה יתרו שטו, א. ועוד.

ואמת והדרך הוא להמשיך אא"ס במדת מלכותו ית' והיינו ענין חסד ואמת כי ההמשכה הוא ע"י החסד אך בכדי שלא יגיע שפע למי שאינו ראוי שהרי אא"ס ב"ה קמ' כחשכה כאורה ויכולים גם החיצונים לינק ע"כ צ"ל בחי' צמצום וזהו בחי' ואמת וכענין שנת' במ"א פ"י מאמר עבדים היינו לפרעה במצרים שבבחי' פרעה עורף דא"א היינו עבדים אלא שה' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א הוציאנו ממצרים כי אז נעשה דין וצמצום שלא יגיע אלא למי שראוי כו'.

ואת משמרתו תשמור הם שס"ה ל"ת, כי בדרכי תלך היינו מ"ע שהם בחי' המשכות אבל תשמור הם הל"ת לא תאכל חלב לא תאכל דם שהם השמירה מן החיצוני' כי לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כו'. וגם אתה תדין את ביתי, המל' נק' בית ותדין ביתי היינו בחי' גבורות כי בחסדים בלבד לא די בנין המל' וצ"ל בה ג"כ גבורות וכל המשכות מוחי' הוא מחו"ג יחד ולכן החכמה נק' ג"כ דין כו', ואמר גם אתה כי יהושע הכהן הגדול הוא מסט' דחסד אעפ"כ צ"ל בו ג"כ בחי' דין בכדי לשמור ולהבדיל בין הטמא לטהור כו', ואח"כ תשמור את חצרי הנה ההפרש בין בית לחצר שהבית מקורה והחצר אין לו קירוי, והענין כי המקיפים הם הדוחים את החיצונים שלכן מעמד החיצונים פניהם אל הפנימי ואחוריהם אל המקיף, וכן הלוּבש ב' לבושים כא' קשה לשכחה שמסתלק המקיף כו', והנה בחי' נוגה נק' חצר שמשם יש יניקה לרע גמור וצ"ל תשמור חצירי והן הסייגים וגדרים שעשו חז"ל כגון סתם יינם הי' מותר בימי משה עד שמאי והלל וכן עוד אחריהם כו' והיינו לפי שבעקבות משיחא סוכת דוד הנופלת ויורדת מטה מטה צריכה שמירה יתירה כו'.

שבת חנוכה

ת"ר מצות נ"ח איש וביתו עד והמהדרין מן המהדרין ב"ש או' יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך ובי"ה או' יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך כו' טעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דבי"ה דמעלין בקודש ואין מורידין כו', וצ"ל מה ענין נ"ח לפרי החג לדברי ב"ש כו'.

שנת' במ"א פ"י מאמר עבדים היינו: ראה סידור עם דא"ח רצג, ג.

לא כאברהם: פסחים נז, א.

ת"ר מצות נ"ח: שבת כא, ב. מאמר זה נדפס בשינויים בתו"א לב, ד. כמה פסקאות מהמאמר נעקרו באוה"ת במדבר כרך ד' ע' א"צ ואילך [ד"ה לא כן עבדי משה].

ויוכן בהקדים לבאר מ"ש כי נר מצוה ותורה אור וכתוב כי נר הוי' נשמת אדם, והענין נודע כי תכלית כונת ירידת הנשמות מג"ע שהיו צורות בצרור החיים לעוה"ז החומרי הוא בשביל התורה ומצות שיקיימו בעוה"ז, שע"ז יתעלו בעילוי המדריגה יותר ממקדם ירידתו כמו שמברכי' עובר לעשייתו אשר קדשנו דייקא במצותיו, ומבואר בקבלה שמבחי' התורה נעשה אח"כ מזון להנשמה בג"ע ומהמצות בחי' לבושים, וצ"ל כ"ז מהו ענין הצטרפות הנשמה ללבושי' בג"ע וכשאינו שלם במצות גם איזו בביטול מ"ע אז לבושה חסרה לה ומהו התועלת בריבוי הלבושים ובא"ל ח"ו איננו נשמתין ערטילאין בלא לבושים כמבואר בזהר ובדוכתי טובא. ותחלה צ"ל היטב ענין אור א"ס ב"ה דכשמו כן הוא שאין לו תכלה שהוא בחי' כללי' ההארה שנמשכה מעצמו המאור ב"ה נק' בשם אור א"ס שהוא בחי' מקור כל התענוגי', פי' כשנתפס בהשגת הנברא בג"ע התחתון ועליון איזה הארה מאור א"ס ב"ה אז תתענג בעונג נפלא מנועם הוי' ית' ואין קץ ואין שיעור לריבוי מיני השגות שונות זמ"ז זה למעלה מזה דכמ"כ משתנה העונג בשינוי המהות דיתרון המעלה, וע"ז נק' כללות מקור התענוגים בשם אא"ס כי הוא מתפשט בבחי' א"ס ממש ברבוא רבבות מדריגות השגות הנועם בעלי' אחר עלי' ואין אפשר להגיע לעצמות מקור התענוגי' שיהי' בחי' מנוחה מעלי' אחר עלי' עוד מאד נעלה, שע"ז אמרד"ל צדיקים אין להם מנוחה בעוה"ז ובעוה"ב כמ"ש ילכו מחיל אל חיל וכא"י נכוה מחופתו של חבירו כו' וכמ"ש וקדושים בכל יום יהללוך סלה וכ"מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק שהוא בבחי' א"ס ממש העליות בהשגת הנועם ה' ית', וזוהי רק דרך כלל נקרא ב' בחי' ג"ע עליון ותחתון ולא בארץ פרט, וכמו שבכלל בין עלי' מג"ע תחתון ועליון יש בחי' נהר דינור שטובלין בו הנשמות להשכיחם על המדריגה הנמוכה הימנה שבג"ע תחתון שהי' מקודם כמ"כ בארץ פרט בין כל עלי' ועלי' עד רום המעלות מצטרך להיות נטבל בבחי' נהר דינור שהוא השכחה על העונג הנמוך ממנו מה שא"א בלא"ה להשיג העונג ה' המעולה הימנו שהוא נחשב לגבי' לבחי' יש והגשמה כערך הטבילה בנהר דינור בצאתו מעוה"ז לג"ע התחתון כו', וכל העליות במדריגות ההשגות זו למעלה מזו בנועם ה' ית' הוא בבחי' דקות הביטול ביותר שזוהי המעלה שבמדריג' והיש הוא הפחיתת במדריגה, ובערך זו נפלאו המה כמה מעלות טובות עד אין קץ לכשתתעלה בעילוי המדריגה אז ישתנה

כי נר מצוה . . נר ה' נשמת אדם: משלי ה' כג. כו [השני שם הוא בלי חיבת: כו].

שמבחי' התורה נעשה אח"כ מזון להנשמות בג"ע: ראה תניא פ"ה (מע"ח שער ציור עולמות שמ"ג פ"ג).

בביטול מ"ע אז לבושה חסרה . . כמבואר בזהר: ראה זח"א רכד, א.

צדיקים אין להם מנוחה . . ילכו מחיל . . וכא"י נכוה: ברכות סד, א [וראה בהמ"מ במאמרי אדהאמ"צ

ויקרא ח"א ע' מו]. תהלים פד, ח. ב"ב עה, א.

וקדושים בכ"י יהללוך . . נצח סלה ועד אין לו הפסק: ברכת אבות [וראה בהנסמן בארוכה בהמ"מ כס'

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' ק]. עירובין נד, א.

אופן נעימות עריבו' מתיקות העונג הנפלא באופן אחר שונה בדקותו בבחי' הביטול עד שהמדריגה שעלתה הימנה תצטרך לשכוח עליה ממש כנ"ל.

והנה מאחר שאין קץ להעליו' בהשגות בנועם ה' ית' שנשפע מאור א"ס ב"ה שנק' מקור התענוגים ב"ה, א"א להנשמה גם הגבוה מעל גבוה שכשתתעלה ותתקרב בתכלית העליו' והקירוב לאור א"ס ב"ה שהוא ע"י השגה דקה מן הדקה בתכלית הביטול שתקבל השפע מאור א"ס ב"ה בלי לבוש אמצעי הממוצע בינותם, בהיות תכליו' המעלה דעליותה והתקרבותה שלה שהוא תכלית הביטול והיא בחי' נברא בע"ג ויש שזה ההיפך מאור א"ס ב"ה האין האמיתי שאז תתבטל מכל וכל ותשתאב בביטולה לגמרי בכללות אור א"ס ב"ה כביטול הנר בפני האבוקה, וכאמרם ז"ל שאומר הקב"ה במי שיש בו גסות אין אני והוא יכולים לדור בעולם א', וזהו הכלל גם ברום המעלות לא יסבל בחי' היש ודבר מה כ"א האחדות האמיתי וזה א"א כ"א להתכלל בהאין האמיתי ולזאת מצטרכי' הלבושי' להנשמות להלבישן בבחי' מלבושי' עליהם להגן עליהם שלא יתבטלו, ודרך אמצעות הלבושים אפשר להן לקבל השפע ושיתקיימו בקיומן, ודבר זה דוקא בהנשמה הגבוה במדריגה יותר מצטרך יותר, וזוהי ענין המראה של הנבואה, וההפרש בין מראה דמרע"ה דכתיב בו ומראה בניקוד סגול ובנביאים דאהרן במראה בקמץ, וכן בדרש רז"ל מרע"ה ראה באספקלריא המאירה ושאר הנביאים באספקלריא שאינה מאירה, ותחלה נבאר ענין מראה דאספקלריא המאירה דמשה רע"ה שהוא כדמיון הכלי-הזכוכית הבהירה שע"י תעבור שפע זריחות השמש או הנר מעבר לעבר ולא ישתנה מראיתו כלל רק אעפ"כ הוא לבוש דק המתמצע בין העצם האור שבלא לבוש לבין המקבל, וכמו ההפרש בין זריחת השמש עתה כשהיא בנרתקה ללע"ל כשיוצאה מנרתקה כו', וזוהי נק' המאירה כי לא נשתנה המראה כלל רק תועלתה שיגין על המקבל השפע ע"י שמתמצע בינותם בכדי שיובדל המקבל מהמשפיע ולא יתכלל באורו לגמרי כשלא יהי' חוצץ בינותם, ולכן גם שמעלת מרע"ה אדון הנביאים נפלאה שנאמר בו ולא קם עוד נביא וכו' פה אל פה אדבר בו ולא בחידות אעפ"כ במראה אליו אתוודע באספקלריא המאירה, אבל שאר הנביאים ראו באספקלריא שאינה מאירה ועניינה הוא באופן אחר דהיינו ענין המראה שנק' שפיגול הטוחה בכסף דק (לייז זילבער) מעבר השני וא"א להאור המכה בפניה לעבור ואז חוזר האור המכה בה לאחוריו וזהו ענין הסתכלות הדמות פניו בה שהוא מצד הכאת הא"ח של פני העומד לנגד ע"כ

במי שיש בו גסות אין אני והוא יכולים לדור: סוטה ה, א.

ומראה בניקוד סגול . . . ובנביאים דאהרן במראה בקמץ: בהעלותך יב, ויח: אם יהי' נביאכם ה' במראה אליו אתוודע גוי לא כן עבדי משה גוי ומראה ולא בחידות.

מרע"ה ראה באספקלריא המאירה: יבמות מט, כ.

ולא קם עוד נביא . . . פה אל פה: ברכה לד, י [ולא קם נביא עוד גוי]. בהעלותך שם ח.

תמונתו יביט וכמים הפנים לפנים כו', וכמ"כ ממש הוא למעלה ענין מראה הנבואה של כל הנביאים באספקלריא שאינה מאירה והיינו שמתרצים בגמ' מס' יבמות במה שמנשה הרג את ישעי' דמידן דייני' וקטלי' משה רבך אמר כי לא יראני האדם ואתה אומר ואראה כו' ופירש"י ע"ז שבאספקלריא שאינה מאירה נראה לו שרואה כו' והיינו כי במראה ודמות שרואה דמותו אין זה העצם כ"א דמותו ודמיונו שמכה בא"ח לנגדו, ואעפ"כ הוא אמתית צורתו בלי שינוי כלל ככה ענין ראי' הנביאים באורות עליונים לא בבחי' מהותן ועצמותן באיכות התמשכותן ממקורן מלמעלה למטה כ"א בדמיון כשחוזרים בא"ח מבחי' מראה דמות כבוד ה' שזוהו ענין הנבואה בכ"ה בדמיון דייקא משא"כ מרע"ה נתנבא בזה כנודע, וכמו שסגולת ותועלת המראה להביט בה האדם העומד מרחוק מאחוריו רק כשפניו נוכח המראה יישירו אז יכירנו בדמיונו המאיר לעומתו כן למעלה תועלת המראה שהוא בחי' דמות כבוד ה' בחי' מל' דאצי' סופא דכל דרגין שבה נשקעי' כל האורות הרמי' מאד נעלה שבהכאת האור חוזר ממנה למעלה יסתכלו הנביאים בה האורות הרמי' עליונים שמתנוצצים באור חוזר מה שלא הי' משיגים אותם בבחי' אור ישר השגת עצמותן וד"ל, וע"ז נאמר אעשה לו עזר כנגדו כמשנת"ל וכן הראיני את מראיך כמ"ש במ"א והבן.

ואחרי כל הדברים והאמת האלה יובן למשכיל תועלת הלבושים של המצות שמלבישים להנשמות בג"ע שיש בהם ב' אופנים דב' מראות ואספקלריא הנ"ל, הא' בחי' הלבוש המגין ומתמצע בין המשפיע להמקבל שזוהי כדמיון האספקלריא המאירה דמשה רע"ה שתועלתו נת"ל בכדי שלא יתבטל המקבל במציאותו ויתכלל בהמשפיע לגמרי כשלא יהי' חציצה בינותם בהלבוש הדק דאספקלריא המאירה שהיא כלי מעביר בהירה שתעבור השפע ע"י בטהרתה בלי שום השתנות כנ"ל וככה המה כל הלבושים של המצות המגניות על הנשמה בג"ע וכל ההשגות היא מקבלת דרך הלבוש המקיף עליה בהתעלותה והתדבקותה במקורה בהמשפיע הוא ע"י אמצעות הלבוש, וכן ירידתה מלמעלה למטה וכל ירידת שפע המשפיע אליה כמ"כ דרך אותו הלבוש (הנקי) לבוש המחבר המשפיע ומקבל יחד כי כל הלבושים שנק' כלים ממוצעים המה מחברים שנק' כלי מעביר כמבואר במ"א, והיינו דכתיב כי נ"ר מצוה ותורה אור עד"מ הנר היא הכלי שבה השמן והפתילה והאור הוא המתאחד ומתחבר בהפתילה שהובהבה ושואב השמן אל האור לכלותו ויש בזה

בגמ' מס' יבמות . . כי לא יראני . . ואראה: דף מט, ב. תשא לג, כ. ישעי' ו, א.
אעשה לו עזר כנגדו כמשנת"ל: בראשית ב, יח. ונת' בדיה לא טוב גו' אעשה לו עזר כנגדו – בס'
מאמרי אדה"ז עה"ז ע' מד ואילך (מליל ש"פ בראשית תקע"א). ומקבילו בתרא ד, ד.
הראיני את מראיך כמ"ש במ"א: שה"ש ב, יד. ראה לקו"ת שה"ש כ, ג (ובהמקבילות כנסמן בתחילת המאמר שם).

שנק' כלי מעביר כמבואר במ"א: ראה אמרי בינה לאדהאמ"צ כו, ב. וראה בהמובא עוד ברשימת הרה"ח מוהר"א ריבלין ד"ל בקובץ יגדיל תורה נ"י. חוברת מא ע' רטו.

ג' חלוקות ומדריגות, א' היא השמן ב' הפתילה ג' האור עצמו שמתאחד בפתילה הרי הפתילה ממוצע בין השמן והאור והמחברן יחד, כי עיקר כליון השמן באור הוא ע"י אמצעות הפתילה השואבת אותו ומעלהו ומחברו בהאור וזולתה לא ה' מתחברת ולא ידלק השמן כו', ועיקר קיום והתאחדות האור הוא בהפתילה שעליה הוא מאיר אבל אמיתית קיומו אינו כ"א מהשמן שכשירבה השמן יתקיים זמן רב ולא יכלה לעולם כשכד השמן, לא תכלה רק התחברותו הוא באמצעות הפתילה כנ"ל, וכן ממש הנמשל מובן למשכיל בתורה ומצות והנשמה המקיימת שהמה ג' חלקים שונים, כי נר מצוה ותורה אור והנשמה הוא השמן לכן בהתחברות השמן שהוא בחי' חכמ"ה שבנפש האלקית שבג"ע עם בחי' האור שהוא השפע' עצמות החכמה של המשפיע ית' דתורה אור שנמשכה מחכמתו ית' דאנת חכים ולא בחכמה ידיעא כמא' הרמב"ם ז"ל הוא היודע והידוע והמדע כו' שזוהי ההשפעת האור החכמה שנשפע עלי' מאור א"ס ב"ה מקור התענוגים ית' הוא ע"י לבוש אמצעי והוא בחי' נר מצוה שנמשלה להפתילה הממוצעת בין השמ"ן והאור' והמחברן יחד ואעפ"כ מגנת וחוצצת ג"כ שלא יתחברו זולת אמצעי ואז או השמן בפתע פתאום לגמרי יכלה אר האור יסתלק ויכבה נרו, כן בנמשל למעלה המצות המה לבושים להנשמה המגינות עליה שלא תכלה לגמרי לאשתאבא בגופא דמלכא בכללי' ההשגה דהמשפיע דתורה אור להתבטל במציאות וגם המה מחברי' התחברות האור של המשפיע בהשגת המקבל שנק' שמן במיצוע והמיצוע הוא ענין שאיבת השמן לאט לאט בהפתילה להתכלל בהאור המחובר בהפתילה כן ארז"ל מיכאל עומד ומקריב נשמות הצדיקים ע"ג המזבח ענין הקרבתו זוהי התכללותו במאור המשפיע ב"ה ע"י הממוצע הלבוש אמצעי כדמיון הפתילה האמצעי בין שמן ואור והוא המלאך מיכאל דייקא כמבואר במ"א, ותועלתו שלא תתכלל לגמרי במאור כ"א מקריבה למעלה ואח"כ נמשכה מחדש מלמעלה למטה וכן עד"ז האופן שנת"ל המצות המה המקריבים הנשמות והמחברו והמקיימן בקיומן, וזוהי חשיבות המעלה למי שיש לו לבושים רבים ביותר שיוכל לקבל ריבוי השפע ביותר ולהתקיים בקיומו, משא"כ אינון נשמתין ערטילאין א"א להם לקבל רוב טובה שלא יתבטלו וד"ל.

וכ"ז הוא אופן אחד דבחי' אספקלריא המאירה שדוגמת זה בכנ"י המה המצות שנק' בחי' נר הוא הפתילה כנ"ל אך גם בזה צריך ביאור ונתינת טעם למה שהמצות המה מגינות ומלבישים שבזה יש ב' בחי' הפכיים, כנודע זה הכלל בכ"מ שבהלבוש המגין ומסתיר על האור יש בו ב' בחי' הפכיים כי צד מעלה שבו הוא שיש בכחו להגין על השפע והאור מוכרח

כמא' הרמב"ם ז"ל הוא היודע: הלי' יסוהית פ"ב הי'.

מיכאל עומד ומקריב נשמות הצדיקים . . כמבואר במ"א: ע"פ חגיגה יב, ב (וגירסת הע"י שם). וראה בהנסמן ע"ז באורך במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע"א. דברים ח"א ע"א. דרושי חתונה ח"ב ע"י תרימב.

להיות בו צד מעלה יתירה מבהשפע והאור המאיר להסתירו, והפכו הוא ההגנה וההסתרה עצמו שהוא בהכרח להיות בהגשמה והתעבות יותר דאל"כ לא הי' מסתתר ע"י הגנה. ומובן למשכיל היטב הטעם ע"פ מארז"ל בפלוגתא דתנאי אם שמים קדמו או ארץ קדמה וההכרעה בינותם דא"א דא"ה, כי שמים הוא בחי' משפיע בכ"מ בהשתלשלות המדריגות עד רום המעלות וארץ בחי' מקבל בכ"מ עד רום המעלות וכפי ערך בחי' מדריגות המשפיע שנק' שמים כן ערך המקבל שלו שנק' ארץ, והרי באמת באופן א' כפי מעלת וחשיבות שבסדר ההשתלשלות שהמעלה שבמדריגה יתאר להאור הבהיר הדק ברוחניותו יותר שהוא דקות ורוחניות של השפע' השפע דהמשפיע שהיא במעלה הרוחניות יותר מן כלי המקבל המלביש עליה, הרי בזה יצדקו דברי האומר שמים קדמו, אבל יצדקו דברי האומר ארץ קדמה בהשרש שרשן שקדמה במחשבה קדומה ויש לה שרש ומקור עמוק ביותר מן שרש ומקור רק שנשפלה למטה ולכן יש בכחה להעלים השפע ולהגן עליה ולהסתירה ולכן כתיב בהבראם בסדר ההשתלשלות תולדות שמים והארץ וביום עשות ארץ ושמים כו' ודל'. והנה כל המצות שרשן מבחי' ארץ העליונה שנק' ארץ חפץ מצד שבה מושרשי' המצות דחפץ ורצון עליון ב"ה ולכן המה בחי' לבושים המגינים מב' בחינות שונות שבהן, שבשרשן ארץ קדמה ובהשתלשלות שמים קדמו הוא בחי' שם אלקים המגן ונרתק לשם הוי' ב"ה כמבואר ודל'.

והנה הבחי' השנית דמראה שנ"ל מבואר בפסוק נר הוי' נשמת אדם, והיינו כי לכל אור"א מישראל יש ב' נפשות א' נפש האלקית שנק' חלק הוי' ממש ב' נפש הבהמית שנלקחה משמרי האופנים, וידוע דנשמה עצמה א"צ תיקון ועיקר העבודה לתקן הנפש הבהמית להפך אותה לקדושה. והנה אחר התהפכות הנפש הבהמית ג"כ לקדושה אז נק' בכללותה שתיהם כאחת בשם מרא"ה והיינו כמו המראה הזאת טוחה בכסף צח שהוא לבוש דק מעבר השני, ועי"ז פועלת פעולתה להראות התמונה לנגד הרואה בא"ח מצד שא"א להאור לעבור ביושר מהגנת המגין מעבר השני ולולי זאת הי' עובר מעבר לעבר, אך דוקא כשהמגין הוא לבוש דק ולא עב ביותר שאז הי' מחשיך הראות לגמרי, כן הדבר הזה, הנפש הבהמית שטוחה תחת הנפש האלקי' שעלי' מלמעלה, כדמיון הכסף השטוח תחת המראה מצד השני והיא הפכי' אלי' בתכלית ההיפוך כי כל כחות נפש האלקית דרוח האדם העולה למעלה לאור באור החיים ב"ה וכל כחות דנפש הבהמית יורדת למטה לימשך אחרי הנאות עוה"ז הגשמי' וחומרי', וטרם התהפכותה אינה ראוי' להיות גם לעזרת ההגנה לעשותה

בפלוגתא דתנאי אם שמים קדמו: חגיגה יב, א.

בהבראם... וביום עשות ארץ ושמים: בראשית ב, ד.

ידוע דנשמה עצמה א"צ תיקון: ראה תניא פלי"ז (מע"ח שער הצלם פ"א). ובהנסמן עוד במאמרי

אדהאמ"צ בראשית ע' עד.

מראה כ"א ה' מחשכת לגמרי, כ"א אחרי התהפכותה הרי אעפ"כ כל כחותיה המה בהמ' בגסותו ועביותו עד"מ האהבה של נפש הבהמית גם אחרי הפכה מאהבת וחמדת עוה"ז לקדושה להתלהב לה' ית' היא גשמי' וחומר' בערך האהבה הרוחני' של הנפש האלקית וכמ"כ השכל והמדע ועד"ז כולו, אז נעשי' בחי' עזר כנגדה בההגנה בהשתטחות תחת נפש האלקית לגרום סיבת הארת הנפש האלקית בהכאת אור חוזר ממטה למעלה דוגמת המראה וזהו דוקא לאחר ירידתה בגוף ועליותה אח"כ מאד נעלה, וע"ז נאמר הראיני את מראיך לאחר שהיתה בחגוי הסלע בסתר המדרגה דייקא וע"ז נאמר כי נר הוי' נשמת אדם שיש בזה ג"כ ג' חלקים הנ"ל שמן ופתילה ואור וכמ"ש בכל עת יהי' בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר כמאמר הינוקא שנתבאר בלק"א יעו"ש, אור המאיר הוא חכמה שבנפש אלקית שנק' נר הוי' דהיינו עצמות האור ושמן הוא בחי' חכמה דנוגה שמתחבר ומתעלה באור המאיר ע"י אמצעות הפתילה שהובהבה היא הנפש הבהמית שנבררה ונתעלה ונכלל בהאור ועמה כל חלקי הטוב שבנוגה מתבררי' ומתעלים כמש"ת בע"ה ואז תקרא בכללה בחי' מראה דייקא כנ"ל וד"ל.

והנה עד"ז הוא ג"כ ענין שמחת חתן וכלה, כי בבי' פנים שנת"ל בבי' כתובים דנר ה' נשמת אדם ונר מצוה בכללן יתואר בחי' האור המאיר מלמעלה מהמשפיע להמקבל בשם חתן המשפיע ומשמעותו לשון ירידה מלשון חות דרגא נחית, ולהשמן המשתאב בכליון בהאור המשפיע ע"י אמצעות הפתילה בשם כלה מלשון כלתה נפשי וכמ"ש לעת צאת השואבו"ת כו', ענין שמחת חתן וכלה הוא ענין המשכת תוס' אור ממקור נעלה משניהם לייחדן והוא ע"י השמחה שמשמחים לחתן וכלה כו'. אך לשמחה מה זו עושה עד"מ עיקר השמחה היא מהתחדשות דייקא דבר מה בשינוי הטבע דייקא, כמר השמחה לשרים היא משיחות עופות שמלמדי' לדבר שיהי' לצחוק ופלא ומהאדם המדבר לא יתפלא זולת משינוי הטבע יתפלא וישתעשע וכיוצא בזה כל הבדחנין שהמה לעשות שחוק ושמחה ממעשיהם משונים מסדר ההמון דייקא לעשות ההיפוך בראשו למטה ורגליו הפוכות למעלה ודומיהן (וכהני עובדי דבר קפרא בהילולי דר"ש ברבי כו'), כן למעלה ממש נק' דוד המלך

בחגוי הסלע בסתר המדרגה: שה"ש ב, יד.

בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן . . שנתבאר בלק"א: קהלת ט, ח. תניא פליה.

מלשון חות דרגא נחית: יבמות סג, א: נחית דרגא נסיב איתתא (וברשי'): לא תקח אשה חשובה ממך

(כו').

כלתה נפשי . . לעת צאת השואבות: תהלים פד, ג. חיי"ש כד, יא.

ענין: כיה בכת"י המעתיק. ואוצ"ל: וענין.

וכהני עובדי דבר קפרא: נדרים נא, א.

נק' דוד המלך ע"ה בדיח"א דמלכ"א בווהר הקדוש: זח"ב קו, א.

ע"ה בדיח"א דמלכא בזוהר הקדוש, וענינו הוא כשמהפכי' מחשוכא לנהורא שהוא שינוי הטבע שמהפך מ"ש לאי"ן שבזה גדולים מעשה הצדיקים כנודע זוהי ענין הבדיח"א והשמחה שלמעלה וכענין אמרז"ל לע"ל יעשה הקב"ה מחול לצדיקים קניגיא משור הבר ולויתן ושוחטו בסנפיריו כו' כמבואר במ"א ענין הקניגיא והשחוק וענין לויתן ושור הבר יע"ש, וכמ"כ בשמחת כלה השמחה בנפש שלמעלה תעזו מבחי' התהפכות היש לאין המתכלל דשמן באור בבי' אופנים שנת"ל שלכך נק' בשם כלה שזוהי השינוי הטבע הגורם סיבת המשכת אור חדש שלמעלה מחתן וכלה לחברם יחד כנ"ל וד"ל.

ועם כ"ז יובן ענין נר חנוכה ופולוגתא דב"ש וב"ה, דהנה כתיב (מיכה ה') אש"ר כי יב"א בארצינו וגו' והקמונו עליו שבע"ה רועים ושמונה נסיכי אדם וגו', וזוהי הכוונה על היוונים שקמו במלכות חשמונאי להשכיחם תורתך כו' שזלע"ז עשה האלקים לעומת ונגד בחי' חכמה דקדושה של התורה דמחכמה נפקת הוא חכמת דקליפה דחכמת יוונים מקדמונים שעמדו ונתגברו אז בעוה"ר וטמאו כל השמנים שבהיכל זולתי השארו פך אחד בחותמו של כ"ג כמבואר במ"א בארוכה והמה נק' בחי' אש"ר, והרפואה לגרש הקליפות האלו ולהעבירם מוכרת להתמשך ממקור גבוה יותר שלמעלה מבחי' החכמה דקדושה, מאחר שהמה לעומתה ממש ולאום מלאום יאמץ כתיב, ע"ז מצטרך להתמשך ממקור נעלה לעזר להרחיק מגבולה שלא יבוא בגבולינו, והן המה ח' נסיכי אדם כמו שית'.

ותחלה נבאר ענין שבעה רועים ואח"כ ח' נסיכי אדם כמניינם שמנו רז"ל דוגמתם בעוה"ז ז' רועים אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן יוסף ודוד וח' נסיכי אדם עמרם וישי ועמוס צפני' כו', פי' ז' רועים המה המשפיעים השפע לכנ"י ונק' עש"ז בחי' רועים שבלשון זה יש במשמעותו ב' פירושים הא' כפשוטו כרועה ירעה עדרו ומאכילן ומשקיהן כו' וזהו לשון פועל יוצא שרועה וזן לזולתו המה הצאן דכמ"כ בחי' ז' רועים עליונים המה בחי' משפיעים השפע עליונה לזולתן לכנ"י לרעות אותן במרעה הטוב דשפע עליונה ולוונם כו',

לע"ל יעשה הקב"ה מחול לצדיקים קניגיא: תענית בסופו. ויקיר פי"ג, ג.

כמבואר במ"א ענין הקניגיא: ע"פ ויקיר פי"ג, ג. ראה להלן ד"ה לויתן. בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קמא. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רצה. תו"ח בראשית קמו, ג. ובהמ"מ בכל מקומות הנ"ל. וטמאו כל השמנים . . . כמבואר במ"א בארוכה: שבת כא, ב. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרמח ואילך. וע' תרנה ואילך. וראה שערי אורה לאדהאמ"צ מב, א ואילך. ועוד.

ולאום מלאום יאמץ: תולדות כה, כג.

שבעה רועים . . . שמנו רז"ל: ראה סוכה נב, ב [שם מפורטים רועים ונסיכים אחרים מאשר בכאן]. בוח"ג שא, ב: שבעה זכאי קשטו כו' אברהם יצחק יעקב יוסף משה אהרן דוד. וראה גם בתו"ח בראשית ריו, ב. ובהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ס"ע שטו.

והפי' הב' הוא לשון פרנסה והזנה על עצמו ממש כמו והאתונות רועות על ידיהן כו', ושניהם ישכנו בבחי' הרועים עליונים כמשי"ת.

ותחלה נבאר כפשוטו דפי' הראשון דהנה אאע"ה הי' בחי' מרכבה למדת החסד דאצי' כמ"ש בו ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה כנודע, ולכן הוא בחי' הרועה וזן לכנ"י בהשפעת בחי' החסד לכנ"י שיתעוררו בבחי' אהבה וחסד אליו ב"ה להיות נמשך אחריו כמים ושופכים כמים לבם בעבודה שבלב זו תפלה, שהתעוררות זו היא ע"י עזר וסיוע מלמעלה מבחי' אאע"ה רועה ישראל המשפיע בלב כנ"י מלמעלה למטה לעזרם באדל"ת בבחי' האהבה והחסד, אך העבודה במדה א' מדת האהבה וההתקרבות בלבד אינה עבודה תמה עד שיוכלל בה גם מדת הפחד והיראה שזוהי בחי' יצחק אע"ה כמ"ש ופחד יצחק היה לי, וע"ז נאמר המשל ופחד עמו בהתכללותו יחדיו עושה שלום במרומו, וזוהי ענין העקידה שעקד אברהם את יצחק בנו ונכללו אז בהתכללות אחת כנודע, לכך עזר זו הבאה מלמעלה בנפשו להתעורר בבחי' פחד ואימה הוא מבחי' יצחק אע"ה הרועה, וכן בבחי' התפארת שהיא מדת הרחמים לעורר ר"ר על נפשו הוא מבחי' יעקב אע"ה הרועה, והנצח להתנצח בעקשות ונצחון בתוקף ההתגברות בעבודה אף יתר מכדי רגילותו כמו השונה פרקו מאה פעמים משונה פרקו מאה פעמים וא' שזה נק' עובד דייקא וזה לא עבד כדמפורש בלק"א, וכן גם בעבודה שבלב בחי' הנצח והתוקף בהתמדת העבודה נמשכה מבחי' משה רע"ה רע"ה רע"ה מהימנא, וההו"ד מבחי' אהרן כ"ג שהוא בחי' ההודאה לבחי' הדעה עליונה שלמעלה הוא היש ולמטה האין דכלא חשיב ולא כפי הדעה שלמטה שלמטה היש המושג ולמעלה האין שאינו מושג, שבי' דיעות אלו סותרים זא"ז וע"ז נאמר כי אל דיעות ה' ולא נתכנו עלילות כמבואר במ"א וע"ז מצטרך להיות ההודאה שישתוו ב' הדיעות כא' ולא יהי' מכחישים זא"ז באמרנו מודים אנחנו לך שאתה צור חיינו כו' וכאמרם ז"ל בגמ' כשא' עולם הפוך ראיתי עליונים למטה כו' א"ל עולם ברור ראית, שנגד למטה הוא עולם הפוך אבל באמת הוא עולם ברור, וע"כ ההוד נמשך מבחי' אהרן כ"ג

והאתונות רועות על ידיהן: ע"פ איוב א, יד.

אאע"ה . . מרכבה לבחי' החסד: ראה זח"א מז, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ — קונטרסים ע' ד, ובהמ"מ שם.

ויסע אברם: לך לך יב, ט.

ופחד יצחק הי' לי: ויצא לא, מב.

המשל ופחד עמו . . עושה שלום במרומו: איוב כה, ב.

העקידה . . בהתכללות אחת כנודע: ראה מאמרי אדה"ז ע"ה ח"א ע' קל. תריח בראשית קמו, ד. קנב,

ד. ובכ"מ.

השונה פרקו מאה פעמים . . כדמפורש בלק"א: חגיגה ט, ב. תניא פט"ז.

כי אל דיעות . . כמבואר במ"א: שמריא ב, ג. וראה תריא סח, א. לקריא פ' ראה כג, ד. שם שמע"צ פג,

א. שם שה"ש מז, ב. ובהנסמן בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ — ויקרא ח"א ע' רסב.

עולם הפוך ראיתי: פסחים נ, א. ב"ב י, ב.

הרועה לכנ"י במדה זו, כי כל בשמים ובארץ כדמפרש בזהר דאחיד בשמיא וארעא זוהי בחי' ומדריגת יוסף הצדיק עליון הרועה לכנ"י בבחי' כ"ל שנק' בחי' יסוד דדכורא בשם זה מפני שבו המה כנישו דכל נהורין עילאין וכללותן בהתקשרות והתכללות כא' נק' בשם כל דאחיד בשמיא וארעא המחקר בחינות המשפיע עם המקבל ע"י בחי' מציאת ההתקשרות שבו המקשר ומייחד ב' הפכים דמשפיע ומקבל יחדיו מלבד שבו עצמו מתקשראן ומתייחדין כל האורות עליונים בהתקשרות ויחוד אמיתי ונפלאה עד שמפני זה נק' בשם כ"ל דייקא, הכל יכול וכוללם יחד. וז"ש ביוסף ויכלכל יוסף את כל בית אביו לחם לפי הטף פ"י אף שבו נכללי' כל האורות עליונים וקשורים בהתכללות אחת שנק' כל כנ"ל אעפ"כ מכללי' השפע הכלולה הזאת מתחלק אח"כ בבי"ע בהתחלקות פרטי' לכל חד וחד לפום שיעורא דילי', וה"ז כמשל הטפה הנזרעת מפומה דאימא דיסוד דדכורא, נק' טפה כלולה פ"י כלולה מכל פרטי חלקי רמ"ח אבריו דהמשפיע האב, וגם כלולה בקיצור נמרץ בהתכללות אחת מכל ההתחלקות פרטית שיתחלק אח"כ בבטן הנוק' בהצטיירות הולד בהתקרמות תכונת התחלקות אבריו, וכל פרטי פרטיות שיתחלק אח"כ בהולד הנולד בדומה לו מהזרעתו, הכל ה' במציאות בהתכללות הזרעתו הטפה כלולה היא שקלטה הנוק' המקבל כולה לתוכה בכללה ואח"כ משם יפרדו כל פרטי התחלקותן דכל האבר' שונים הפרטים שנצטיירו מזה, וע"ז נאמר ביוסף ויכלכל יוסף לחם לפי הטף וד"ל.

ובעבודה יובן למשכיל ג"כ ענין הקליטה של הנוק' שמקבלת וקולטת כללי' השפע דהמשפיע לתוכה בבחי' התקשרות יסוד דנוק' המקבל בכללי' השפע דטפה כלולה של המשפיע שהוא כשמקשר עומק דעתו בכללי' התבונה העיקרי' ברזא דיחודא שלימתא כי זוהי כללי' הטפה עליונה הכלולה שנכללה בתיבת אחד כנ"ל, והקליטה הוא התקשרות השפע זו והתפשטותה בכלי המקבל המתקשר בה ואח"כ תתחלק בו בארץ פרט לכל היום כולו בכל פרטיות מעשיו לש"ש כו', אך אם אינה קולטת בתוכו בבחי' קליטה שזוהי ענין התקשרותה בו דייקא אזי נק' בחי' פולטת לפלוט השפע לחוצה וזוהי כשאחר התפלה ישוב לקדמותו כמקדם התפלה ולא ישאר הרשימו

כי כל בשמים . . בזהר דאחיד בשמיא וארעא: דהיא כט, יא. זח"א לא, א [שם: כתרנומו די אחיד בשמיא ובארעא. וכן מובא בסה"מ תקס"ד ע' כו. וע' לב. ובלקרי' עקב טו, ב. ראה כג, ד].
 כנישו דכל נהורין: ראה זח"א יח, א. לג, א. ת"ז תמ"ב (פא, ב). וראה בהנסמן בס' מאמרי אדהאמ"צ – במדבר ח"א ע' ש' (בהמ"מ לע' צו).
 ויכלכל יוסף: ויגש מז, יב.

כמשל הטפה . . מכל פרטי חלקי רמ"ח אבריו: ראה גם ביאוריו קג, ב. מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תרלד (בשם ס' הפילוסופים). מאמרי אדהאמ"צ: שמות ח"א ע' ט. דברים ח"ד ע' א'תנא. נ"ך ע' קסה. פיה"מ לאדהאמ"צ מז, ג. ובכ"מ.

כלל מן ההתבוננות שבתפלה. וכ"ז העוזר לסבת ההתקשרות והקליטה הוא ע"י יוסף הצדיק עליון רועה נאמן והוא השליט המשביר בר כו' ומשפיע בחי' זו בכנ"י כנודע.

ועם כ"ז יובן ענין ז' רועים עליונים ששרשן מז' מדות דז"א דאצי' וכמו שנת"ל כאו"א, אך בחי' ח' נסיכים שרשן מבחי' עלמא דאתכסיא שמשפיעים השפע לכנ"י בבחי' העלם והסתר מסתימו דכל סתימין מבחי' י"ג מזלות שנק' י"ג מדה"ר שנק' בחי' אין אמיתי כמ"ש והחכמה מאין תמצא שהוא למעלה מהחכמה, וז"ש אמז"ל אין מזל לישראל שבחי' אין העליון הוא מזל לישראל משא"כ הז' רועים השפעתן בבחי' גילוי כי המה מבחי' המדות עליונות שלמטה מהחכמה שנק' טורי נהורא אבל שרש הנסיכים מבחי' טורי חשוכא שבבחי' אין כנ"ל לכן השפעתן בבחי' העלם בלחישו וד"ל. והוא אשור כי יבוא בארצינו וכי ידרוך בארמנותינו והקמונו עליו ז' רועים ושמונה נסיכי אדם והעיקר המה ח' נסיכי אדם ששרשם מבחי' עולם ומדריגה שלמעלה ואע"פ שהמה בערכם במדריגה נמוכה ממדריגת הרועים כי המה אבות העולם, אכן המה מבחי' תחתונה שבעולם עליון והרועים המה מבחי' עליונה שבעולם שלמטה הימנו, וכמו שימצא בעולם חסידים הקדושים התמימים והישרים מנוקים מכל עון וחטא ואינם רועים ופרנסי' הדור, ופרנסי' הדור והרועים אף שדעתם רחבה ביותר ובדקות המעלה במעלות טובות ביותר הרבה יש מעלה יתירה בהתמימי' אלו שהנהגתן הצנע לכת ובתמימות בלא שום לכלוך חטא ודקדוק כל ששרשן משרש אלו הנסיכים שמבחי' עלמא דאתכסיא רק מדריגות נמוכות שבשם ואלו הרועים אף שהמה מבחי' ומדריג' נעלה אבל ממה שבעולם שלמטה, וכנראה באלו שנמנו בין השמונה נסיכים המה אלו הג' שנמנו בין שמתו בעטיו של נחש ולא אמרו מעלה זו גם על אבות העולם כי גם מרע"ה לא מת בעטיו של נחש רק ע"ד מי מריבה וכו' ואף שגם החטא זו תגדל מעלתו בדקותו ועמקותו ברזי דרוזין וסתרא דסתרי' מאד נעלה מערך מעלת הנסיכים או השלשה שמתו בעטיו של נחש אעפ"כ מעלתן זו מעידת על שרשן שהמה משרש עולם הנעלם שלמעלה (וכמ"ש בס' הגלגולים שיש כמה חלוקות בזה כי בחי' עקב שבעליון יש בו מעלה יתירה מהראש שבתחתון ואעפ"כ לא בכולו, כי אעפ"כ הוא עקב וזה ראש, והענין עמוק וצריך ביאור רחב ואין כאן מקומו). ולזאת לתועלת זו לגרש החיצונים והקליפות שמבחי' אשור שהמה בחי' חכמה דקליפה לעומת ונגד החכמה דקדושה שעמדו ונתגברו היוונים להשכיחם מתורתך דייקא, תועלת הח' נסיכים ביותר להמשיך ממקורן שלמעלה מהחכמה לגרשם דהיינו מבחי' י"ג מזלות י"ג מדה"ר

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

אין מזל לישראל: שבת קנו, א.

הג' שנמנו בין שמתו בעטיו של נחש: ראה ביב יז, א. [וצריך להשוות בכ"ז].

שהעיקר הוא מזל השמיני מזל נוצר חסד (כאמור ואתה ברחמי"ך הרבי"ם עמדת להם כו'), ולזאת ענין מצות נר חנוכה שמונת ימים נגד ח' נסיכי אדם לעלות ולהגיע עד בחי' מזל השמיני להמשיך משם השפע לגרש החיצונים אלו שלא ידרוך בארמנותיו, וזוהי ענין הפלוגתא דב"ש וב"ה דב"ש אומרים פוחת והולך שמדמים לפרי החג והיינו כי באמת הכוונה בשתיהן אחת היא, כי בפרי החג הכוונה בכדי להכניע החיצוני' כל הע' שרים הממונים על ע' אומות ע"י הקרבת הע' פרים בחג כמבואר במ"א ולכך שם פוחת והולך ודעת ב"ש לפ"ז להיות כן בנר חנוכה ג"כ מאחר שהכוונה אחת היא, אבל דעת ב"ה שמוסיף והולך כי לא נחלקו בטעמו של דבר עצמו כ"א מטעם ש"א להמשיך בפעם א' מבחי' מזל השמיני כ"א לעלות במדריגה אחר מדריגה עד מזל הח' שביומא תמינאה ולכך מוסיף והולך ואין למידין מפרי החג שהוא הציווי שבתורה כתובה לכן בודאי ממילא נעשה כך בבחי' ההמשכה מלמעלה למטה ואלו ה' בכח היכולת כאן ג"כ בפ"א לעורר בחי' מזל הח' ולהמשיך ממנו דייקא כי הוא עיקר הגורם סיבת התרחקותו כנ"ל ה' מצטרך באמת להיות פוחת והולך אבל מאחר שזה נתתקן מד"ס מצטרכי' לעלות ממטה למעלה ממדריגה אחר מדריגה עד הגעתו תחלה לבחי' המזל השמיני לכך מוסיף והולך כדמפרש טעמי' כי מעלין בקודש וד"ל.

— ● —
בעזה"י

להבין שרשי דברים הנ"ל. הנה תחלה צ"ל משנת"ל על ב' כתובים דסתרי' כתוב א' אומר נר מצוה שהמצוה נק' נר וכתוב א' אומר נר ה' נשמת אדם שהנשמה קרוי' נר, ונת' שהמצות הם בחי' הפתילה שבהם האור נאחז והנשמה היא בחי' השמן הנכלה באור ע"י הפתילה והוא בחי' כלות הנפש כו', דלכאורה יש סתירה גדולה לזה ממ"ש בלק"א בשם הזהר ע"פ ושמן על ראשך אל יחסר כו' בהיפוך ממש שהשמן הם המצות ומע"ט והפתילה היא הנפש. אך הענין דשניהם אמת שבעוה"ז בהתלבשות הנפש בגוף וכן המצות ירדו ונתלבשו בעניני גשמיים דצ"ח כו' אזי נקראים המצות שמן והנפש פתילה אבל בפרידת' מן הגוף כשעומדת לפני ה' בג"ע וכן המצות הם שם

ע' אומות . . הע' פרים בחג כמבואר במ"א: ראה סוכה נה, ב. זחיב קפז, א. זחיג נד, ב. קג, ב. שה"מ תקס"ט ע' רלח וע' רמד ואילך. ובארוכה בס' מאמרי אדהאמיצ דברים חיד ע' אשנו וע' א'תפט ואילך. להבין שרשי הדברים: נוסח שני ואורך מהנדפס בתור"א לג, ב. בלק"א בשם הזהר ע"פ ושמן על ראשך: פליה. זחיג קפו, א. קהלת ט, ח.

בבחי' רוחני' ונעשי' לבושים לנפש כו' אזי הוא בהיפוך שהנפש נקראת שמן והמצות פתילה. ויובן זה בטוב טעם ודעת בהקדים לבאר המשל מנר הגשמי, כי הנה הנר יש בו ג' דברים שמן ופתילה והאור הנאחז בהם והנה האור שהוא עיקר הנר שמאיר ובא נאחז דוקא בפתילה אבל השמן בלתי אפשר שיאחז בו האור רק הוא מרחוק והגם שהוא עיקר הכלה ונכלל בהאור שהרי לולי השמן היתה הפתילה נשרפת כרגע כו' אבל הוא באמצעות הפתילה, שע"י הפתילה נכלה השמן באור ע"י שנבלע מעט מעט בפתילה ונכלה באור הנאחז בתוכה, ומ"מ יש יתרון בשמן על הפתילה שהרבה שמן נכלה באור מהר מן פתילה שהרי אנו רואי' שפתילה אחת תוציא ותכלה כמה כלים שמן שיכלה באור על ידה וממנה לא נחסר רק מעט כו' וע"י פתילה קטנה נכלה שמן הרבה כידוע, ועפ"ז יובן ג"כ הנמשל למעלה האור הוא בחי' גלוי אא"ס שנמשך ומאיר מלמעלה למטה בין בג"ע הוא ענין זיו השכינה שהנשמות נהנין ממנו ובין בעולם השפל שלנו לנשמות שבגופים כו' וכמו עד"מ האור אינו מאיר אלא כשיש לו במה להתאחז אבל אם אין לו כלי מסתלק ועולה במקורו אש היסודי שנק' עצם חשוך לפי שאינו מאיר למקבלים, כך כתיב ה' אלקיך אש אוכלה הוא שמאיר ומתגלה למקבלים דוקא כשיש לו כלי מסוגלת ומתקנת לאחיות והשראת אורו כו'. והנה בזה הוא ההפרש בין ג"ע לעוה"ז, שבג"ע נק' המצות פתילה שבהם נאחז האור והנשמה היא בחי' השמן שהשמן הוא הנכלה באור ע"י הפתילה שהאור נאחז בה וכך בג"ע הנפש נכלה בבחי' כלות הנפש ממש באור אלקי המאיר עלי' שהוא בחי' זיו השכינה שהנשמות נהנין ומשיגים בהשגתם כנ"ל, אך אור זה נאחז דוקא בפתילה והם המצות שנעשו לבושי' לנפש וע"י הלבוש דוקא הנשמה נכלית באור אלקי משא"כ לולי לבוש זה אין בכח הנפש כלל לקבל גילוי אור זה, והטעם כי המצות הם בחי' רצון העליון ממש ורמ"ח מ"ע הם רמ"ח איברים כמשל האבר שבו מתפשט חיות הנפש ממש כך רמ"ח מ"ע הם רמ"ח המשכות אלא שבעוה"ז הם בבחי' ירידה בסתר המדרגה שנתלבשו בעניני גשמיים לכן אין האור מאיר עליהם בגלוי אלא בהסתר כו' אבל הלבוש שנעשה מהם בג"ע היא בחי' גילוי רצונו ית' העליון ממש לכן נק' פתילה שהוא כלי מכוון להשראת וגילוי אור האלקי ית' בו ועל ידו לנשמות ישראל המקיימים אותם, אבל לולי לבוש זה מן המצות אין בכח הנפש עצמה לקבל גילוי אור אלקי כמו שהוא שם בג"ע שהרי הנשמות הם נבראי' בע"ג ואור המאיר מא"ס ב"ה הוא בלתי בע"ג ולית מחשבה תפיסא ביי', אלא שע"י אמצעות הלבוש הנעשה מן המצות הוא שיכולים לקבל כי הן הן גילוי רצונו העליון ב"ה שמיוחד בו ומתלבש בו כו' ואזי אח"כ המה נכלים בהאור ע"י הפתילה פ"י שנכלים באור השגתם ולכן נק' שמן כמשל השמן שנכלה בהאור, והענין כי הנה השמן הוא מחיצוניות חכמה וכמו שאנו רואים

ה' אלקיך אש אוכלה הוא: ואתחנן ד, כד.

ורמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברים: ראה תיו תיל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב קיה, א.

בגשמיות שמכל דבר יכולים להוציא שמן (בל"א אלום) ואפילו מאבנים כו' וכמ"ש בפרדס, והיינו מפני בחי' החכמה שיש בכל הנבראים שבעולם כי החכמה תחיה כו' כמ"כ ענין התענוג של הנשמות בג"ע מהשגתם באלקות היינו ג"כ בחי' חיצוניות חכמה עילאה והוא בחי' שמן וע"ז הם נכלים באור שהוא זיו השכינה המאיר בהשגתם כנ"ל ובאמצעות הפתילה דוקא שהם המצות שהם שם יותר נעלים במדרגה מן הנפש מטעם הנ"ל, אבל בהתלבשותן בעוה"ז הוא בהיפך, שמעשה המצות הם בחי' השמן שנמשכו מחכמה (פי' כי למטה הרי ירדו ונתלבשו ע"י החכמה שהיא התורה ואזי החכמ"ה תחיה את בעלי"ה כי למטה הרי החכמה נעלית יותר מן הרצון שהטעם הוא דבר חכמה ומושג משא"כ הרצון שהוא רק בחי' חיצוני משא"כ למעלה ששם גילוי אלקות הרי הרצון נעלה יותר כו') כידוע דכל התורה כולה היא ביאור ופירוש המצות, ונשתלשלו וירדו בעניני גשמיים כדי לברר בירורי נוגה שיוכללו ברצון העליון כנודע ומבואר ג"כ במ"א בענין המצות שהם לברר בירורי נוגה שיוכלל באור אלקות הנמשך כו', וע"י מי נעשה התכללות זו הוא ע"י הנפש העושה אותה שבה נאחז האור אלקי המאיר למטה ע"י בחי' ביטול ומס"ג שיש להם וכשמקיימ' את המצוה הם מעלי' ומבררי' אותה להיות נכללת באלקות ושיאחז בה האור שהוא הרצון עליון שמתלבש בגוף המצוה שהיא מנוגה כנ"ל (ולכן כתיב וחסד לאומים חטאת, שאם הגוי עושה מצוה אינה כלום כי אין האור נאחז בה כלל ונשארה בגשמיותה כמו שהיא מנוגה וד"ל), כי למטה הנפש נעלית במדרגה מגוף המצות שהיא בחי' רוחנית ומשגת אלקות בהשגתה משא"כ גוף המצות הם מדברים גשמיים ולכן האור נאחז בהנפש וע"ז מקבלים אח"כ המצות ונכללים בהאור כמשל השמן שנכלה באור ע"י הפתילה כו' כנ"ל.

ועתה יש להבין הטיב ענין ב' מיני אספקלריא הנ"ל הא' אספקלריא המאירה והב' אספקלריא שאינה מאירה, דלכאורה יש לתמוה מ"ש במשה וראית את אחורי כו' שהשיג רק בחי' אחוריים לבד וכמארז"ל קשר של תפילין הראה לו שהוא בחי' מל' דתבונה חיצונית המחשבה כו' והלא מרע"ה ראה באספקלריא המאירה, אך באמת כשיעויין הטיב בדרז"ל האמת כן הוא שבאספקלריא המאירה אינם יכולים לראות ולהשיג בחי' פנים ובאספקלריא

שמכל דבר יכולים להוציא שמן . . . וכמ"ש בפרדס: מובא גם בתרי"ט, א. קיד, א. ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ג ע' א'קצב [ובהנסמן באורך בהמ"מ שם]. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ בראשית ע' רנב [ובהמ"מ שם]. ולע"ע לא מצאנו בפרדס.

כי החכמה תחיה: קהלת ז, יב.

ומבואר ג"כ במ"א בענין המצות שהם לברר בירורי נוגה: ראה ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רכה וע' רנג.

וחסד לאומים חטאת: משלי יד, לד.

וראית את אחורי . . . קשר של תפילין: תשא לג, כג. ברכות ז, א.

שאינה מאירה דוקא יכולים לראות גם בחי' פנים, דאז"ל גבי מנשה שהרג את ישעי' מידן דיני' וקטלי', משה רבך אמר וראית את אחורי ופני לא יראו ואתה אמרת ואראה את הוי', ושם בגמ' מסיק אליבא דאמת וישעי' איך אמר כן, ל"ק כאן באספקלריא המאירה כאן באספקלריא שאינה מאירה, משמע דבאספקלריא שאינה מאירה יכולים לראות גם בחי' פנים דאל"כ למה הוצרכו לזה ועוד דישעי' ודאי ראה בחי' פנים דאל"כ לא הוה קטלי' מנשה דהא גם משה אמר וראית את אחורי כו', והטעם כדפרש"י שם כל הנביאים לא ראו רק באספקלריא שאינה מאירה כמין דמות שנדמה להם שרואים. והענין שאין פי' אספקלריא המאירה ושאינה מאירה במין אספקלרי' אחת אלא שזו מאירה וטובה מזו שא"כ הרי פשיטא שאותה שאינה מאירה לא תאיר אלא דבר שיראה גם באותה המאירה אלא שבמאירה רואי' אותו כמו שהוא צלול וברור ובשאיני' מאירה אינו רואי' אותו בטוב כ"כ, ולפ"ז לא הי' תולה כלל מה שישעי' ראה בחי' פנים לפי שראה באספקלריא שאינה מאירה שהרי המכוין בזה הוא שלפי שראית ישעי' לא היתה אמיתית ובהירית כשל משה לכן יוכל לראות גם בחי' פנים שלא יוכל להתראות בראי' אמיתי' מכונת כשל משה ומה שייכות יש לזה לענין אספקלריא שאינה מאירה שהרי בגשמיות הראה באספקלריא שאינה מאירה לא יתכן לומר שיראה יותר מהרואה באספקלריא המאירה דהיינו שיראה דבר שאינו נראה באספקלריא המאירה, אדרבה פשיטא וכ"ש הוא וכי בשביל שאינה טובה כ"כ כמו אותה המאירה עד שבדבר הנראה לשניהם אינה מאירה אותו בשלימות כמוה כו' תאיר בריחוק יותר, הגם שמצד הרואה בהם נכון הדבר דהיינו כשיצטרך לראות אור גדול בהיר ומבהיק שלא יוכל לסובלו ולתפוס אורו באספקלריא המאירה לפי שמראית עצמו' הדבר כמו שהוא יוכל לסבול וליתפס אורו באספקלריא שאינה מאירה לפי שאינה מראי' רק דמות אורו, הרי אין זה רק מחמת חסרון המקבל אבל באספקלרין עצמם אין הפרש כלל מה שזו מראית גם זו מראית אדרבה אותה המאירה מראיתו בטוב ובשלימות יותר והיא הסיבה שאין המקבל יוכל לראותה כו' ואין זה מצד חסרון האספקלריא כנ"ל, ולשון הגמ' ישעי' ראה באספקלריא שאינה מאירה משמע שהסיבה היא מצד האספקלריא עצמה שמראי' דבר שאינה נראי' באספקלריא המאירה ולא מצד שאין הרואה יכול לראותה כו', אבל הענין שאספקלריא המאירה ושאינה מאירה הן ב' מיני' ולכן יוכל להיות שאותה שאינה מאירה תראה דבר שאינו נראה לגמרי באותן מין המאירה אלא שנקי' מאירה לפי שעצם הראות שבה אינו אמיתיית כאותו המאירה כו' (שוב אחר זמן ראיתי בחי' הרמב"ן ספ"ד דיבמות שהביא פרי"ח נ' כפ"י הראשון והוא ז"ל פי' כפ"י שנכתב פה ע"ש והבן).

דאז"ל גבי מנשה: יבמות מט, ב.

שוב אחר זמן ראיתי: מכאן הוא נגהת כי אדמור"ר הצ"צ. וראה עוד בענין זה באוה"ת במדבר (כרך ד') הוספות ע' אחצב ואילך. אוה"ת שה"ש ע' שטט ואילך.

ונמצא מובן שלא ראי זו כראי זו ולא ראי זו כראי זו, כי הנה ענין אספקלריא המאירה היינו זכוכית צלולה ובהירה שיכולים לראות בה דבר העומד מרחוק שאין העין רואה אותו בעצמה כי קצר כח הראות מלהתפשט ולראות ולתפוס דבר העומד מרחוק כ"כ וע"י זכוכית זו יכול לראותה שמאירה את העין להיות רואה ותופס אותו דבר אם ע"י שמקרבת אותו הדבר כלומר שמראה את הדבר שהוא קרוב אליו אם שמראיתו גדול מכמו שהוא שאזי יכול לראות לתופסו אע"פ שעומד מרחוק (והיא הנק' בל"א שפעקטור"ע) ולכן נק' אספקלריא המאירה כי טבע זכוכית זו הוא שהראי' שרואי' על ידה אמיתית היא כראיית העין מקרוב ממש ולכן נק' מאירה שמאירה את העין להיות רואה במקום רחוק כבמקום קרוב ממש בלתי שום שינוי והפרש כלל כידוע, ובחי' אספקלריא זו למעלה היא הנק' אור ישר פי' שהאור מתפשט ונמשך ומאיר ממקומו להלאה ביושר עד"מ ההארה שבאספקלריא הזאת שפעולתה להוליך את הראי' ולראות להלאה ביושר כו' והיא ראי' אמיתית ראיית המהות ממש, אבל אספקלריא שאינה מאירה היא היפכית ממש שאינה מולכת את הראי' להראותה להלאה בריחוק מקום ראיית המהות, אדרבה מסתרת ומעכבת גם את הראי' שכפי טבע העין בעצמה, כי היא זכוכית שיש בה הארה ומדובקת מאחוריה בציפוי וכיסוי המונע ומעכב התפשטות ההארה לאחוריו והיא המראות הצובאות (שנק' בל"א שפיגעל) רק שפעולת' להראות לאדם הרואה בה שיראה מה שמלאחוריו שלא הי' יכול לראות כן בעיניו ואפי' ע"י זכוכית בהירה הנ"ל שאין הראות נמשך ומאיר רק ביושר אבל לא בחזרה למעלה ממנו לראות מה שלאחוריו, רק ע"י מראה זו דוקא יכול לראות כן לפי שהציפוי שעליה הוא מסתיר ומונע התפשטות הראות ביושר כטבעו רק שלהיותו ציפוי דק וקלוש מאד ונטפל להזכוכית שיש בה הארה הוא גורם החזרת אורה לעלות ממטה למעלה ולכן מולכת גם את ראי' העין שהאור נעשה אור חוזר פי' שהאור הנמשך חוזר מלמטה למעלה ואזי הוא תופס גם דבר שמלאחוריו כלומר שלמעלה הימנו שלא הי' יכול לראותו מצד עצם טבע הראי' שאינו מתפשט אלא ביושר להלאה ממנו ולא שלפני הימנו אלא שזה נעשה ע"י מראה שפעולת' לחזור האור כו' אמנם אעפ"כ אינה מראית מהות ועצמות אותו הדבר שלאחוריו שהרי הוא עומד כאן ואותו הדבר לפני הימנו ואיך תבא אותו הדבר לעמוד מלאחוריו ע"י מראה זו עד שיהי' רואה אותו ראיית המהות אלא שמביאת רק דמות אותו הדבר ודוגמתו וצביונו כו', ולכן נק' אספקלריא שאינה מאירה שהרי אינה מאירה לראות אותו הדבר במהותו ועצמותו ממש רק דמיונו וגם לפי שמעכבת הראות מלהתפשט ביושר ומחשכת כו', ובחי' אספקלריא זו למעלה היא הנק' אור חוזר כנ"ל שאין האור נמשך ביושר אלא חוזר למעלה כנ"ל, ונמצא מובן שיש מעלה בזו מה שאין בזו ויש מעלה בזו כו', כי אספקלריא המאירה שאורה נמשך ביושר הרי מראה גוף ומהות ועצם של הדבר ממש הנראה על ידו משא"כ אספקלריא שאינה מאירה שאינה מראית כלל גוף ועצם של הדבר

הנראה שהרי גם מסתרת ומונעת מהיות האור נמשך ביושר שזוהי ראיית המהות כפי טבע הראות שבעין כנ"ל, ומ"מ הרי אורה אור חוזר ועם היות שאינו מראה רק דמו"ת וצינונו כלכד של הדבר הנראה הרי מ"מ הוא מראה גם דבר שלאחריו מה שאין כן מצד עצם האור הראי' כשמתפשט ביושר ולא מצד האספקלריא המאירה ביושר כו' כנ"ל.

וכמ"כ יובן ההפרש בין ב' אספקליריו הנ"ל בנמשל למעלה, כי הנה זו"ג דאצ"י שנק' שמש וירח שהשמש יש בו אור עצמי ונק' אור ישר וירח לית לי' מגרמי' כלום אלא שמקבלת מן השמש ואורה הוא או"ח וכמ"ש במ"א, הן המה ב' אספקליריו הנ"ל, פי' ז"א דאצ"י נק' אספקלריא המאירה כי באצ"י איהו וחייוהי וגרמוהי חד ואין שם מציאות דבר המסתיר אלקותו ית' כמז' בבי"ע שהם נבראים ונפרדים כו' לכן האור והגילוי מא"ס ב"ה הנמשך ומאיר בו הוא מאיר ביושר לפי שאין שום מונע כנ"ל וגם מאיר בגילוי להיות ראיית המהות ממש משא"כ המל' דאצ"י אף שגם בה יש הארה שהרי היא ג"כ א' ממדותיו ית' שהוא מיוחד בהן מ"מ הרי היא מקור לבי"ע שהנבראים הם בע"ג ומציאות נפרדי' מאלוקותו ית' והרי הם מסתירים לגלוי אלקותו ית' שבמדת מלכותו בלתי יהא נמשך ומתלבש ומאיר עוד וכמשל הציפוי הנדבק למראה הנק' שפיג"ל שמעכב המשכת ראיית העין כו' (וכנודע שיש פרסא בין אצ"י לבי"ע המעכבת התפשטו' ההארה) ולא יכול להיות נמשך ביושר אלא שנעשה אורה אור חוזר שחוזר לראו' וליתפס גם מה שלמעלה הימנו שהם כל הי"ס דאצ"י וכמ"ש בע"ח שממטה למעלה המל' כתר כו' והיינו לפי שאין הנבראים מסתירים ומונעים לגמרי גלוי אלקותו ית' אלא כמשל ציפוי דק הנטפל להמראה שכמ"כ הנבראים המה מתבטלים ביטול היש ונטפלים למדת מלכותו ית' שהיא מקור כל חי דבי"ע כידוע לכך נעשה אורה אור חוזר להיות חוזר ורואה מה שלמעלה מעלה (והיינו כמ"ש בענין כתנת או"ר באלף שהוא סוד הפרסא שנעשי' מלבוש החשמ"ל שאינו הסתר אמיתי כמו עו"ר בעיין וד"ל) ואז הוא תופס גם דבר שאינו מתגלה ונראה באור ישר וכנ"ל במשל שיש דבר

שמקבלת מן השמש ואורה הוא או"ח וכמ"ש במ"א: ראה סידור עם דא"ח קפב, ד. ובארוכה בכ"ז בספר פיה"מ לאדהאמ"צ פמ"ח. ספרי מאמרי אדהאמ"צ: במדבר ח"א ע' קכ (וע' קמב, קמח). ח"ב ע' תקט. דברים ח"א ע' רטו. ח"ג ע' תתפג. נ"ך ס"ע תסא. דרושי חתונה ח"א ע' כט. ח"ב ע' תרו. (ובהמ"מ בכל מקומות אלו). באצ"י איהו וחייוהי וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

וכנודע שיש פרסא בין אצ"י לבי"ע: מצוין בכ"מ לפרדס שיא פ"ו. ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ד. שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"א. עמק המלך שער עולם הבריאה פ"א ופ"ג. וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' קמא ואילך וע' שנ. ובכ"מ.

וכמ"ש בע"ח שממטה למעלה המל' כתר: ראה לקרית שה"ש כו, ריש ע"ב. וש"נ. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרכד. דברים ח"א ע' רמא. ובהמ"מ שם.

כמ"ש בענין כתנות אור באלף: ע"פ ב"ר פ"כ, יב. וז"ל לו, ב. וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ס"ע מה וע' נ"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ - דרושי חתונה ע' סו. ובהמ"מ שם.

העומד במרחק מאד וכן מה שלאחריו שאינו נראה באו"י אבל ע"י המראה נראה גם מה שמלאחוריו כך מל' דאצי' נק' מראה שנראי' בה כל הע"ס דאצי' וגם בחי' כתר שלמעלה מאצי' עד שגם יגת"ד נמשכים בה משא"כ בז"א והיינו מצד האור חוזר וז"ס כתר מלכות וד"ל, אלא שמ"מ נקראת דמות כבוד ה' דמות בלבד נראה בה ולא גילוי עצמיות האורות ולכן נק' המל' כ"ה שהוא כף הדמיון עד"מ אדם השומע איזו דבר פלאי ומשיגה בכי טוב עד שמציירה בדעתו אף שהוא קולע אל השערה ולא יעדר העדר כל שהוא מכמו שהוא מ"מ הוא רק דמותו בלבד ואינו דומה שמיעה לראי' שבראי' אע"פ שלא ניתוסף דבר מכמו ששמע נתפעל מאד לפי שרואה מהותו ממש וד"ל, משא"כ ז"א דאצי' נק' ז"ה פי' זה הדב"ר ממש עד"מ אדם שאינו אומר זה אלא כשרואה מהותו של הדבר הנראה וכך ההארה המתגלית בז"א שהוא מדותיו ית' חג"ת שהם בבחי' א"ס כו' הרי עצמות ההארה מתגלית בהן כמו שהיא בעצמותה ומהותה ממש כי אורו הוא או"י כנ"ל ונק' אספקלריא המאירה כו', ונמצא שאע"פ שמצד עצמו הוא גבוה יותר מהנוק' כי בו גלוי עצמות האור משא"כ בנוק' רק דמות כבוד ה' מ"מ יש יתרון מעלה בנוק' מה שאין בז"א שמתגלית בה דמות אורות עליוני' שאינן מתגלית כלל בז"א וכמ"ש במ"א בענין לא טוב היות האדם לבדו האדם הידוע ז"א דאצי' שהוא אור ישר, אעשה לו עזר כנגדו שהיא המל' שהיא בחי' אור חוזר שהעזר הוא מבחי' כנגד"ו דוקא דהיינו ע"י ציפוי המעכב ההארה כו' שהוא אור החשמל כנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ שרש ענין ההפרש בין מרע"ה לשאר כל הנביאים, שמשו ראה באספקלריא המאירה ואמר כי לא יראני האדם כו' והיינו על בחי' פנים שא"י להאד"ם הידוע ז"א דאצי' לתפוס ולראות ראי' המהות ממש של בחי' פנימי' אלקותו ית' אלא רק בבחי' אחורי' בלבד יכול לתפוס ולראו' ראיית המהות ממש וכמ"ש במשה וראית את אחורי מל' דתבונה ומשה נתנבא בז"ה זה הדבר מהותו ממש כנ"ל לכן לא ראה אלא בחי' אחוריים, אבל כל הנביאים נתנבאו בכ"ה שהוא רק בחי' הדמיון בלבד ולא ראיית המהות כמ"ש אם יהי' נביאכם במראה אליו אתודע מראה בקמץ שהיא אספקלריא שאינה מאירה שאינה מראית רק דמות הדבר וציונו כו' לכן ראו גם בחי' פנים וכמ"ש ישעי' ואראה את הוי' כי בזאת היא מעלת המראה שאורה הוא אור חוזר ויכולה להראות גם דמות של דבר הרחוק ומובדל בערך מה שא"א לו להתראות בראי' של אור היושר כנ"ל וד"ל.

וכמ"כ יובן למשכיל שכל אדם מישראל יש לו ב' אספקלירין הללו, כי הנה מה שמבואר למעלה בענין נר מצוה כו' שמכל מצוה נעשה לבוש

וכמ"ש במ"א בענין לא טוב היות: נסמן לעיל בהמאמר [לפני פיסקא: ואחרי כל הדברים].
שמשו ראה באספקלריא המאירה . . כי לא יראני: יבמות מט, ב. תשא לג, כ.

לנפש בג"ע שבו נאחו גלוי הארת זיו השכינה כנ"ל ועל ידו הנפש מקבלתו בהשגתה ונכלית אח"כ בהארה זו בבחי' כלות הנפש, הרי בחי' גילוי זה הוא בחי' גילוי מהות האלקות ממש בתוכיות כלי הנפש וזהו בחי' ראי' באספקלריא המאירה שהיא בחי' ראיית המהות ממש וכדדרו"ל על מאמ' כי לא יראני האדם וחי דהכונה לא יראני באספקלריא המאירה כנ"ל ואמרו הם ז"ל בחייהם אינם רואים אבל במיתתן רואים הרי שבמיתתם רואים באספקלריא המאירה ממש שהיא בחי' ראיית מהות האלקות בג"ע ע"י אמצעות הלבוש של המצות שהוא האספקלריא שעל ידו הנפש רואה ומשגת ולולי לבוש זה אין בכח הנפש עצמה לראות וכמשל ראיית העין שע"י הזוכית דוקא תראה למרחוק כו' וראי' זו וגילוי זה היא בחי' אור ישר שהארת אא"ס נמשך בנפש מלמעלה למטה מבלי שום עיכוב והחזרת האור אלא ע"י לבוש זה של המצוה שהוא אספקלריא המאירה ואור בהיר כו', וכמו שעד"מ הנ"ל בראיית העין ע"י אספקלריא המאירה (הנק' שפעקטיווע) אף שהאספקלריא מאירה את העין לראות בריחוק הרבה יותר מכפי עצם טבעית התפשטות הראות שבעין בעצמה מ"מ גם הוא מוגבל שלדבר רחוק הרבה מאד ממנו לא תועיל גם האספקלריא זו וכן לדבר העומד מאחוריו משא"כ אספקלריא שאינה מאירה עם היות שאינה מראי' רק דמיון הדבר ולא מהותו ממש אבל בזאת נפלאה מעלתה שתוכל להראות גם דבר העומד מאחוריו שאין זה בטבע כח הראי' שבעין כלל וכן גם מלפניו דבר הרחוק מאד ע"י בטישות המראות בבחי' אור חוזר ואור הנכפל כמ"ש בס' האלם, כמ"כ גילוי האלקות לנשמות שבג"ע בבחי' ראיית המהות ממש היא רק הארה בלבד מעצמותו ית' כמ"ש באורך נראה אור הארה דהארה כו' משא"כ עצמות אלקותו ית' מופלא ונעלם מהן כי הוא המרומם לבדו ונעלם מעין כל חי מהיות מושג בפנימי' השגת הנבראים כו', אבל בחי' קרבת אלקי' בעוה"ז בבחי' ואהבת בכל מאדך שהיא לצאת מגדר הגבלת כלי הגוף לגמרי שהוא למעלה מהטעם והשכל לגמרי שעפ"י השכל אין טעם כלל רק לאהבה כי הוא חייך ולא להשליך חיינו כו' הרי בחי' אה"ר זו מגעת עד למעלה מעלה בבחי' מאד העליון דהיינו עצמותו ית' הסוכ"ע שאינו מתלבש ומושג בעולמות כלל וכנ"ל ואינו יכול להתלבש בבחי' שכל והשגה שהוא בחי' אסה"מ כנ"ל אלא רק בבחי' אה"ר זו דמאדך שלמעלה מהשכל כו' שהיא בחי' אספקלריא שאינה מאירה לפי שמ"מ הרי אין זה ראיית והשגת המהות רק בבחי' דמו"ת ודמיון בלבד כנ"ל במשל במראות הצובאות כו', וסיבת ראי' דמו"ת זה היינו ע"י בחי' אור חוזר מחמת ההסתר מן הציפוי הדק כו' כלומר לפי שהאלקות הנמשך בעוה"ז אינו יכול להאיר בגלוי בנפש האדם מחמת הגוף שמנוגה המסתיר על

בחייהם אינם רואים: ראה תו"כ ר"פ ויקרא. ספרי בהעלותך יב, ח. במדבר ספ"ד. כלה רבתי רפ"ג.
 כמ"ש בס' האלם: בס' אלים להרב החכם יוסף שלמה מקנדיה (אמשרדם שפי"ט) בחי' הנק' מעין
 חתום אות מ"ז ע' ג ואילך. וראה ג"כ ס' הערכים – חב"ד כרך ג ע' שפא.
 באורך נראה אור: תהלים לו, י.

אור קדושת ה' ומעכב ומונע הגילוי אלא לפי שהוא דק וקלוש ונטפל להנפש אלקי' דהיינו ע"י בחי' אתכפי' ואתהפכא והוא בחי' מאדך כידוע אוי נעשי' ההארה אור חוזר לקדמות' ולכן מתגלי' גם הארה היותר רחוקה וכנ"ל במשל וד"ל.

ועתה יובן ג"כ ענין עתיד הקדב"ה לעשות קניגי לצדיקים שהלוי'ת יעשה מלחמה עם שור הבר וישחטנו בסנפיריו, וזהו ענין אחד עם שמחת חתן וכלה, פ"י לויתן הוא ל' התקשרות כמו לוית חן כו' והיינו בחי' חסדים העליונים שמהם מקור כל שפע חיים לבי"ע בבחי' גילוי אלקות ממש והיינו כענין אספקלריא המאירה הנ"ל שמראית דבר הרחוק בראיית המהות ממש והיינו לפי שאין שום דבר המסתיר כי בחי' לויתן הוא לנוני ימא שהם בחי' הצדיקים הגדולים שמעלמא דאתכסיא שביטולם הוא ביטול אמיתי עד שמובלעי' ממש בתוך הים וכאילו הם עצם א' עם המים שהמים מובלעים בתוך תוכם ממש וכנודע, אבל שור הבר הוא מבחי' גבורות שהוא בחי' צמצומים והיינו למטה בחי' הצדיקים דיבשתא שהם בחי' נפרדים והם בעצם מציאותן בחי' יש בפ"ע כמשל ברואי היבשה שהם נפרדי' מן הארץ ומקבלים חיותם ומזונם ממנה בדרך ריחוק עד שנראה ונדמה כאילו אין מצטרפים כלל להארץ שהרי יכול לחיות גם באויר השמימה הגבה מחומר הארץ והיינו לפי שהשפע נתצמצמה בבחי' יש מאין עד שנרא' כאילו הוא יש בפ"ע ונפרד כו', אלא שאח"כ מתבטלים ביטול היש וזה נק' שור הבר' וכמ"ש במ"א ולכך גלוי אלקות הנמשך להם בעבודתם אינו בחי' ראיית המהות אחר שיש דבר המסתיר שהוא בחי' הי"ש שבהם הגם שאח"כ מתבטלים הרי מ"מ גם ענין ביטולו הוא שהיש בטל ויש מי שבטל ולא כמו ביטול אמיתי של הצדיקים הנק' נוני ימא שהם אחדות ממש עם הים ואינם נפרדים באמת כלל כו' אלא שזהו כמשל ענין הראי' באספקלריא שאינה מאירה שהוא מפני שהציפוי הוא דק וקלוש ע"כ גורם חזרת האור כו' כך לפי שאעפ"כ היש בטל ונטפל לאלקות לכן גורם החזרת ההארה למעלה מעלה להיות מתגלי' לו אורות עליונים היותר גבוהים כו' אלא שהוא רק בבחי' דמות כבוד ה' ולא ראיית המהות ממש וכנ"ל.

והנה ענין הקניגי הוא עד"מ הצחוק שעושים המלכים בחיות שמעמידים שילחמו וע"ז וע"ז נעשה תענוג גדול כמ"כ לע"ל יעשה הקדב"ה צחוק שהלוי'ת יעשה מלחמה עם שור הבר כי שור הבר שהוא ביטול היש לאין והלוי'ת הוא ביטול האמיתי לכן ישחטנו בסנפיריו שיעלהו למעלה מעלה ע"י סנפיריו בחי' אהו"ר שנק' גדפין כידוע וזהו בחי' יצחק ורביקה כי יצחק הוא הצחוק ל' צחוק אלא שהוא ל' עתיד דהיינו שלעתיד יהי' צחוק זה כו', והיינו

עתיד הקב"ה לעשות קניגי לצדיקים: ע"פ ויקר פ"ג, ג. [נסמך לעיל בהמ"מ להמאמר].
 וזה נק' שור הבר וכמ"ש במ"א: ראה להלן ד"ה לויתן [ובהנסמך בהע' הקודמת].

ג"כ ענין שמחת חתן וכלה כי חתן וכלה הם ג"כ שני בחי' אלו חתן חות דרגא ע"ש הירידה וההמשכה והיינו בחי' אור ישראל אדם העליון כו' וכלה היא ביטול היש של הנבראים ממטה למעלה מלשון כלתה נפשי והיינו בחי' אור"ח והשמחה הנולדה מזיווגם יחד הוא כענין הצחוק שיהי' לע"ל מהקניגי של הליות עם שור הבר כי שניהם ענין אחד להם וכנ"ל (ולכן גם החתן בתחלה הוא מושל על הכלה כמ"ש והוא ימשול כך, אלא שזה בנישואי' אבל לאחר שעושה כלי אזי כתיב אשת חיל עטרת בעלה וכן אחר שהליות ישחוט את שור הבר בסנפיריו אזי ידקרונו הוא בקרניו כו', כי מתחלה צ"ל בהם בירור ב' דהיינו מביטול היש להיות נכלל באין ממש וכמ"ש במ"א ענין ב' בירורים הללו א' ביטול היש הוא בירור דבין בבי"ע ואח"כ מ"ה מברר בין בירור שני להיות נכלל באין ממש כמשל מעוצם ריבוי גילוי אור השכל כמות יאבד הרגשת מלהיות נראה לחכם בעיניו כו'. וזהו ענין שחיתת הליות לשור הבר. וכן חתן על הכלה והוא ימשול כו' ואז יתגלה להם אלקות ג"כ בבחי' ראיית המהות ולכן יהיו הם המעלי' אח"כ אותם שהרי מצד עצמם הי' בהם גילוי אורות עליונים אלא שהי' רק בבחי' דמוית אבל לאחר שנתעלו כו' וכנודע בענין סוס ורוכבו כו' שבין שרשו גבוה ממ"ה ואז אשת חיל עטרת בעלה שהמל' נעוץ סופן בתחלתו בבחי' הכתר שלא הי' זה בכח בחי' החתן עליון שנאמר בו ופני לא יראו וכנ"ל וכן שור הבר ישחטנו לליות בקרניו שהוא בחי' כתר כמ"ש במ"א בענין קרני החיות כו', ולכן גם מתחלה שיהי' והוא ימשול כך זהו קשה לזווגם כקיים שקיים הוא ג"כ כענין זה שהים נושא גליו בבחי' אור"ח ונקרע מפני אי' דישראל כו' וכן בקניגי הרי צריך לעזור להליות תחלה וד"ל.

ואחר שנתבאר כל הנ"ל, יש להבין ענין ז' רועים ושמנה נסיכי אדם שנאמר אשור כי יבא בגבולינו כי ידרוך בארמנותינו והקימונו עליך שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם, וידוע דז' רועים הם האבות ומשה ואהרן יוסף ודוד, ושמנה נסיכי אדם הם עמרם וישי כו', והנה מפשט לשון הכתוב והקימונו עליו מתחלה ז' רועים ואח"כ ח' נסיכי אדם משמע שהנסיכים יכולים לפעול יותר לגרש הרע מהרועים עד שלדבר שלא יוכלו הרועים לעזור יביא אח"כ נסיכי אדם, וזה יפלא לכאורה לפי המבואר שהרועים הם האבות ומשה ואהרן כו' שהיו גדולים הרבה מהנסיכים שהם עמרם וישי כו' ואם בפניהם יוכל הרע לעמוד כ"ש לכאורה בפני הנסיכים. אך הענין יובן בהקדים מתחלה פי'

והוא ימשול כך . . . אשת חיל עטרת בעלה: בראשית ג, טז. משלי יד, ד.
 וכמ"ש במ"א ענין ב' בירורים הללו: ראה תו"א כח, ב. ס' מאמרים הקצרים ע' יח.
 וכנודע בענין סוס ורוכבו: ראה לקרית שה"ש יא, ד. ועוד.
 כמ"ש במ"א בענין קרני החיות: חגיגה יג, א. וראה ג"כ לקרית שמיני יח, סע"ב.
 קשה לזווגם כקיים: סוטה ב, א.
 ענין ז' רועים ושמנה נסיכי אדם: ראה לעיל בהמאמר [פיסקא: ותחלה נבאר]. ושי"נ.

וענין רועים מהו, כי הנה רועה יש בו ב' פירושים הא' ל' רועה ומפרנס לאחרים כמו רוענו זוננו כו' והב' לשון פרנסה לעצמו שאותו המתפרנס נק' ג"כ רועה כמ"ש והאתונות רועות על ידיהן כו' וכן בל' המשנה והגמ' רועה בשדות וכיוצא.

והנה הז' רועים הנ"ל יש בכל אחד שתי ענינים הללו דהיינו שהוא רועה ומפרנס לכללות נשמות ישראל במה שיש בכחו ומדרגתו וגם בזה גופא הוא מפרנס את עצמו דהיינו שגם הוא מתפרנס ע"י מה שמפרנס כו' כי הנה כנס"י שהיא בחי' מל' דאצי' מקור כל נשמות ישראל נק' דלה ועניה דלית לה מגרמה כלום אלא שמקבלת ממדות עליונות גדולה וגבורה כו' וכמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו', וכן למטה הנה האבות שהיו מרכבה למדות עליונות דאצי' הם המפרנסים לישראל שמשפיעים בהם מדות הללו להיות בהם בחי' אהבה ויראה והתפארות וניצוח והודי' והתקשרות לה' ית', אברהם ששרשו מחסד עליון הוא משפיע בחי' אהבה בכללות נשמות ישראל וכנודע שכל אחד מישראל יש בו אהבה מסותרת ירושה לנו מאבותינו, שסיבת מציאת אהבה וחשקות זו בנפשו לה' ית' (משא"כ בבן נכר) הוא מצד האהבה הגדולה של אברהם אבינו ששרשה בחי' אהבה עליונה וחסד עליון דאצי' שהוא בחי' אלקות ממש שהשפיע הארה ממנה בכנ"י ואפס קצהו נמשך בכל נפש פרטי מישראל, וכן יצחק שהי' מרכבה למדת הגבורה דאצי' שהיא בחי' אלקות ממש השפיע פחד אלקי בכל נפש מישראל, ויעקב השפיע בחי' התפארו' רחמים בכנ"י אלא שלהיות שהרחמים למעלה הוא בחי' הממוצע בין חסד לגבורה ויש בו משתיהן שהרי ענין הרחמנות הוא שסובל בחי' מדת הדין ומסכים אליו שעפ"י הדין חייב עונש אלא שמ"מ הרחמנות וגדלה ובזה הוא מטה כלפי חסד וכמ"ש ליעקב אשר פדה את אברהם כו' ולכן גם יעקב הי' נצרך לקבל מאבותיו כמ"ש אלהי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי כו', וכן מרע"ה השפיע בחי' ניצוח לכללות נ"י וענין הניצוח בקדושה מבואר במ"א ע"פ קשה עורף הוא שלכן וסלחת כו', וכן כל הרועים, וזהו ל' רועים כפי' הא' שהוא ענין מפרנס לאחרים, ואמנם הנה עי"ז שמפרנס לישראל הם מתפרנסים ג"כ בהיות נודע דעצמותו ית' מרומם ומתנשא מן הי"ס וכמ"ש לך ה' הגדולה

והאתונות רועות על ידיהן: ע"פ איוב א, יד.

כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ו.

ליעקב אשר פדה את אברהם: ע"פ ישעי' כט, כב [שם: ה' אל בית יעקב. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה

בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' פח. דברים ח"א ס"ע שלב. נ"ך ע' שיא].

אלהי אבי אברהם: ויצא לא, מב [וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ע"ס בראשית ע' רכז].

וענין הניצוח בקדושה מבואר במ"א ע"פ קשה עורף הוא: ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' שפה. ובס' מאמרי

אדהאמ"צ ע"ס שמות ח"ב ע' תצו.

לך ה' הגדולה . . דלאו מכל אינון מדות: דהיא כט, יא. ת"ז בהקדמה (יז, ב).

והגבורה כו' שהם בטילי' אליו ית' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כנודע ומבואר במ"א שהעצמות הוא פשוט ומופשט לגמרי מגדר תואר ותמונה פרטיות כמו חסד וגבורה או אפילו חו"ב כו' ולהיות התהוות המדות מאור העצמות הוא ע"י צמצומים רבים וכנודע בפי' מארז"ל במקום שאתה מוצא גדולתו של הקדב"ה שם אתה מוצא ענותנותו שהטעם מפני שהגדולה עצמה עונה היא אצלו ית'.

אך הנה מה שהוסדר כבר להיות המשכה ב"ס דאב"ע בבחי' השתלשלות לצורך קיום העולמות מצד עצמו כי חפץ חסד הוא זה לא ישונה ואינו תלוי במעשה התחתונים כלל, אמנם המשכה והארה זו מצומצמת היא כפי הצורך לקיום מציאותם בלבד אבל בכדי שיהי' גלוי תוספת הארה בעלוי רב הוא ע"י מעשה התחתונים שהם המוסיפים אורות באצילות פי' שגורמים גלוי רב בתוספת עלוי ביותר הרבה מכפי המדה. וענין באתעדל"ת אתעדל"ע הוא ע"ד מ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם פי' כמשל שלב האדם התחתון מעורר ג"כ כמו כך בלב האדם העליון שעל הכסא דהיינו שע"י האהבה של הישראל לה' ית' אזי מעוררי' ג"כ למעלה להיות המשכת והתלבשות אא"ס ב"ה במדת החסד שהוא בחי' אהבה עליונה דאצי' אהבתי אתכם אמר ה' בתוספת גלוי רב יתר מכפי המדה שהומדדה לצורך קיום העולמות בלבד כנ"ל, וכיוצא בזה הוא בכל המדות, וכמ"כ באמת גם בכנ"י המקבלת מהם כשמבקשת ברכות וגלוי א"ס ב"ה הגם שהמכוין הוא לצורך עצמותה שהרי' יגיה חשכה כו' הרי מאחר שא"א להיות ההמשכה בה זולתי שתעבור תחלה דרך המדות ושאר הספי' והעולמות שקדמו לה שמהם היא מקבלת שפע כידוע א"כ עיקר הבקשה שלה הוא להיות אא"ס ב"ה נמשך ומתלבש באותן הספירות העליונות ואז ממילא תקבל אח"כ היא ההארה מהם, ולכן מבואר בפע"ח שתכלית עבודותינו להוסיף אורות באצי' כי אז ממילא יומשך גם למטה, וכמ"ש במ"א בכוונות דברוך שאמר והי' העולם ברוך הוא כו' דכל ברכות אלו. הכוונה להיות נמשכי' אותן אורות העליוני' (המרומזי' באותן

כנודע ומבואר במ"א שהעצמות הוא פשוט . . מגדר תואר ותמונה: ראה ס' מאמרי אדה"ז - ענינים ע' סד וע' ע. לקרית שה"ש ז, ד מקבילו להלן בביאור ד"ה שחורה אני).
וכנודע בפי' מארז"ל במקום שאתה מוצא: מגילה לא, א (ע"פ גירסת דקדוקי סופרים שם). ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קצט ואילך.

כמים הפנים . . אהבתי אתכם אמר ה': משלי כו, יט. מלאכי א, כ.
בפע"ח שתכלית עבודותינו להוסיף אורות באצי': ראה פע"ח בהקדמה. ע"ח שער מ"ן ומ"ד (של"ט)
דרוש י"א כלל טז. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' עד. שמות ח"א ע' ס. ח"ב ע' תיג. ויקרא ח"ב ע' תתיס וע' תתקא. במדבר ח"ב ע' שעג. ח"ג ע' איכג. דברים ח"ד ע' איתסו. נ"ך ע' מ [וכהמ"מ בכל מקומות אלו].

במ"א בכוונות דברוך שאמר: ראה סידור עם דא"ח לט, ג ואילך. פיה"מ לאדהאמ"צ פצ"ד [ובהמ"מ בסוף הס' שם - בהוצאת קה"ת תשנ"ג].

התיבות שלאחר מלת ברוך כמו והי' העולם רדל"א, והוא גלגלתא דא"א כו') מעצמות א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות כי אז ממילא יומשכו גם למטה כי כשהם רק במדה וקצבה כפי הצורך לקיום העולמות בלבד אז אין בהכרח להם שיהיו נמשכים ומתגלים למטה רק שתבא ההשפעה בצמצום עצום ע"י הסתרות והעלמי' רבים כפי הצורך לקיום המציאות בלבד משא"כ כשיאיר בהם תוספת גלוי רב מאא"ס ב"ה אזי גם המה יאירו למטה בתוספת אור והוא עד"מ חביות מלא יין שכשמתמלאת על כל גדותיה אזי בהכרח שיהי' נשפך ונוטף גם לארץ כו' וכן ממשל העשיר כשאין לו רק די סיפוקו לא יפזר לזולתו משא"כ כשמרויח סך רב פתאום יתר מכפי צורכו התמידי שאז ממילא יפור כו', וכן ממשל החכם כשנופלי' לו רבוי השכליים ממקור השכל אזי בהכרח יגלה מה ואז תנוח דעתו וזולת זה לא תנוח דעתו מחמת הריבוי שלא כפי ההדרגה כו' והכל א' ודל".

ונמצא שע"י מה שהז' רועים שהם ז' מדות עליונות דאצ"י מפרנסים לכנ"י שמשפיעים בהם להיות להם האהבה ויראה כו' לה' ע"יז הם מתפרנסים' כי אח"כ אהוי"ר זו דכנ"י גורמת תוספת אור מן המאציל בחו"ג דאצ"י שכך היא בקשתם דכנס"י כו' (וזה"ש רז"ל אין נותנים פרנסה לאדם העליון דהיינו בחי' תוספת הארה בז' מדות עליונות דאצ"י אלא בשביל אשתו מל' דאצ"י כנ"י דהיינו בשביל שישפיע לכנ"י שלכן מוסיפים בו תוס' אור, וגם באמת עיקר תוס' זה בא ע"י אתעדל"ת של הישראל כנ"ל ולכן הוצאה זו הכנסה קרי לה ודל"ל) וזהו כפי ב' הפירושים שבתיבת רועה וכנ"ל.

והנה ז' רועים הנ"ל להיות שהם המשפיעים ההארה כנ"ע בהתחלקות פרטיות לכל א' כפי מזגו ותכונתו א"כ הרי בירידת ההארה מטה מטה מסתעף מזה להיות יניקה לחיצונים שגם המה יקבלו איזו חיות ויניקה, ד"מ מהתלבשות חיות הנפש בתוכיות איברי הגוף שבסוף מגיע איזו יניקת החיות גם לפסולת ומותרות והן השערות וצפרני היד והרגל כו' ולכן אברהם יוצא ממנו ישמעאל דהיינו מפסולת אור החסד כשמתצמצם בצמצומים רבים ועצומים אזי מקבל ממנו ישמעאל חסד דקליפה וכן מפסולת הדין של יצחק מקבל עשו גבורות קשות סוספיתא דדהבא, וכיוצא בזה בכל הז' רועים שכולם הי' בהם איזו חטא, יעקב נשא שתי אחיות וכן משה הי' בו חטא מי מריבה כו'

אין נותנים פרנסה... אלא בשביל אשתו: ראה ב"מ נט, א.

אברהם יוצא ממנו ישמעאל: ראה פסחים נו, א.

עשו גבורות קשות סוספיתא דדהבא: ראה זח"ב רכד, ב. ת"א כ, ב [ומקבילו בסה"מ תקס"ה ע' כ]. סה"מ תקס"ב ע' לג. ועוד.

יעקב נשא שתי אחיות: ראה פסחים קט, ב. [ובס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שלה. וסידור עם דא"ח קב, ב ואילך].

והיינו מצד שירידתם היא בבחי' השתלשלות המדרגות ראש ידים ורגלים כו' אזי ממילא שאח"כ בסוף כשמתצמצמת ההארה מאד אזי יונקים גם החיצונים וכמשל צפרני היד והרגל שבאים מחמת צמצום חיות הגוף באיברים כו', ומ"מ כתיב אשור כי יבא בגבולינו כו' והקימונו עליו ז' רועים שיוכלו המה לגרש הרע והיינו כשיתגלה עצמות המדות עליונות כמו שהם למעלה טרם ירדתן ועצמוזן אזי יגרשו הרע שהרי אינו מקבל יניקה מהם אלא ע"י צמצום הארה בירידות שונות כו' משא"כ כשיתגלה עצמותן אזי שונאי ה' יכלו (וכמ"ש במ"א שלוה הטעם צוה פרעה מלך מצרים למילדות העבריות אשר כל בן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון אף ששניהם מבחי' השתלשלות אלא שזהו מעלמא דדכורא טרם צמצום ההארה כ"כ כו'), אמנם כשמתגבר הרע ביותר לפעמים וכמו בנס דחנוכה שנתגברה קליפת חכמת יונית המנגדת לחכמה האלקית במאד מאד עד שרצו להשכיחם תורתך לגמרי (כענין ארמ"י אובד אב"י) הנה לזה לא יוכל להיות ריוח והצלה ע"י גילוי ז' רועים הנ"ל מאחר שמהם עצמן יש יניקה לרע ע"י ירידות והשתלשלות איך יהי' הם המונעים ומעבירים את הרע והרי אין החבוש מתיר א"ע כו' (הגם שאין יניקת הרע רק מבחי' הפסולת מ"מ בהכרח שגם במקורן ועצמותן יש שרש דשרש שכשיומשך וירד מטה מטה יוכל הרע לינק כו' לכן כשמתגבר הרע ביותר לא יוכל להיות הצלה גם ע"י גילוי מקור ועצמו' המדות כמו שהן למעלה) אלא ע"י גילוי הארה ממקום היותר גבוה (וכענין מים חיים דפרה אדומה שהיא לטהרת טמא מת לפי שהוא אבי אבות הטומאה משא"כ לשארי טומאות די במי מקוה ומי נהרות כו'), והן הן שמנה נסיכי אדם שאחר שאמר והקמונו עליו ז' רועים אז אמר ושמנה נסיכי אדם כלומר שאם הרועים לא יעזרו ויצילו אזי ריוח והצלה יעמוד ממקום אחר הן הן ח' נסיא הנ"ל.

כ"י הנה הח' נסיכים הן עמרם וישי כו' שלא הי' בהם שום חטא רק שמתר בעטיו של נחש, והיינו להיות כי הם למעלה במדרגה מלהיות שרש ומקור ליניקת הרע לפי שהם מעולם היותר עליון שאין גילוי אורו כלל בבחי' השתלשלות ממדרגה למדרגה שיתכן לומר שברוב הירידות בצמצום אחר צמצום מקבל גם הרע יניקה כו' ועד"מ עצמות הנפש טרם ירידותה והתלבשותה באיברי הגוף, הרי לא יתכן שיקבלו ממנה השערות וצפרנים כו' להיות שאינה באה בבחי' התלבשות החיות בפנימית המקבלים ולא צריך כלל להיות הולך ומתצמצם בבחי' השתלשלות מדרגה אחר מדרגה ראש ידים

אשור כי יבא בגבולינו: ע"פ מיכה ה, ד.

במ"א שלוה הטעם צוה פרעה מלך מצרים: שמות א, כב. ראה ד"ה ויאמר גו' למילדות העבריות משנת תקס"ה - נדפס באוה"ת וארא כך ז' ס"ע בתקו ואילך. ועוד.

כענין ארמ"י אובד אב"י: תבוא כו', ה. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'תצו. תריח נח עט, א. [ובהמ"מ במקומות אלו].

ורגלים כו' אלא מקפת לכולם כא' מבלי שימצא ראש וסוף לכן אין מקום כלל להרע לינק משא"כ אחר היריד' והתלבשותה בפנימיות האיברים הרי בהכרח צריכ' לירד ולהתצמצם בצמצומים שונים צמצום אחר צמצום כפי מזג תכונת האיברים ואז ממילא שבסוף יש מקום גם לצפרנים ושערות כו' וד"ל. וכך הוא ענין ח' נס"א הנ"ל ששרשן מאור היותר עליון שאינו מאיר ומשפיע לעולמות בבחי' גילוי שאין מהותו נתפס בפנימיותם ותוכיותם ממש כ"א בדרך העלם שמקיף עליהם מלמעלה ואינו בבחי' התחלקות אלא כולל ראש ורגל כאחד ולכן לא יוכלו החיצונים לקבל יניקה מהם כו', ולא הי' בהם שום שמץ דופי רק מתו בעטיו של נחש כנ"ל ומזה הטעם יכולים הם דוקא ללחון עם הרע ולהעבירו לפי שאינו יכול לעמוד בפניהם כלל כו' (והגם שנת' במ"א שמהמקיף מקבלים החיצונים חיות להיותו שוה ומשוה כו' וכמ"ש ואם צדקת כו' ואם רבו פשעיו כו' וכן מבואר בע"ח שמעמד הקליפות בין המקיף לפנימי אחוריהם אל המקיף כו', זה אינו אלא כשהמקיף במקומו ואינו מאיר בפנימי דהיינו שאינו מתגלה כלל לפי שמצד עצמו שוי' הם להיותו למעלה מעלה מערך גילוי החיות שבעולמות ומקיף ראש ורגל כא', אבל כשמאיר בפנימי דהיינו שהסובב נמשך בממלא מההעלם לגילוי אזי בודאי גלוי הארתו אינו בשוה לכל המקבלים והקליפות אינן יכולים לקבל שום יניקה להיות כי הם מהפסולת והמותרות לגמרי שגלוי הארת המקיף אינו יכולה להתלבש בהם כלל ומזה הטעם עבדים היינו לפרעה בא"א ויוציאנו ה' אלקינו כשנתלבשו זרועות דא"א באר"א.

והמשל בכ"ז בקצרה, חיות הנפש המלובש תוך האיברים להחיותם נק' פנימי והוא בהתחלקות ראש ידיים ורגלים ומחמת רבוי הצמצומים מקבלים גם הצפרנים מותרות, עצמות חיות הנפש מקיף ראש ורגל כא', המופת לזה מה שהמחשבה פועלת מיד ברגל והיינו בהכרח שהמחשבה ישנה ממש ברגל בהעלם, וכן ביד וכיוצא, אמנם כשהיא בהעלם היא מקיף לגמרי ואז מקפת ליד ורגל כא' אבל כשמתגלית שתפעול האבר איזו פעולה מחמתה היינו שהמקיף נעשה פנימי ואזי אין הארתו בכל האיברים בשוה, ביד מתגלה יותר לפעול פעולה דקה כמו מלאכת הכתיבה והציור וברגל פעולה גסה יותר כמו ההילוך והריקוד וכיוצא, אבל בצפרנים ושערות שהם המותרות לגמרי הגם שיש בהם מעט חיות זהו מחיות הנפש המאיר בפנימי, אבל הארת המקיף כשנעשה פנימי אין מאיר בהם לעולם שהרי בלתי אפשרי שהמחשבה תפעול איזו פעולה בהן להיות מזיזי עצמן ממקומן וכיוצא רק שעי' הזזת הרגל והיד גם המה מזיזי' וכן השערות עי' המוח וד"ל.

בע"ח שמעמד הקליפות בין המקיף לפנימי: ראה שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פי"ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אקכו. דברים ח"א ע' יג.
עבדים היינו לפרעה בא"א . . זרועות דא"א באו"א: ראה פעי"ח שער חמה"צ פ"ז.

והסיבה לזה הוא כי מאחר שהמקיף נעשה פנימי א"כ באותו כלי שהפנימי העצמי שלה גדול יותר אזי גם מן המקיף כשנעשה פנימי יאיר שם הארה גדולה יותר פי' לפי שחיות העצמי שלה רב ודק יותר ע"כ יכול לקבל בתוכו גלוי המקיף ג"כ הארת החיות יותר גדולה ולכן הצפרנים ושערות שחיות הפנימי' שלהם הוא בחי' המותרות לגמרי אין המקיף מתגלה בהן כלל, לא כמו מן חיות שמאיר לעולם בפנימי' שמשם מקבל איוז חיות היינו לפי שמאיר בהדרגה תחלה בראש ואח"כ בידים כו' משא"כ מה שהמקיף נעשה פנימי הרי מאיר לכולם בבת אחת שלא ע"י הדרגה מאחר שמתחלה הוא מקיף להן, ולכן אזי אין מקום יניקה לחיצונים לגמרי וד"ל. והנמשל מובן למעלה שמצד הארת החיות אלקי. הנמשך בעולמות להחיותם שמתלבש בהן בבחי' גילוי והיינו ע"י השתלשלות ראש ורגלים אזי ע"י רבוי הצמצומים שלו שהולך ומתצמצם צמצום אחר צמצום להיות חיות ממוזג כפי תכונת כלי המקבלים לכן בירידת הארתו מטה מטה להתלבש בעולם העשי' עד"מ ע"י מסכים והעלמים רבים יוכלו גם החיצונים לקבל איוז יניקה, ועצמותו ית' הוא המופלא מכולן וסובב ומקיף לכולם כא, אבל כשמתגלה הארתו הנעלמה להיות בבחי' גילוי בעולמות אזי אינה מתגלה לכולם בשוה אלא לזה רב ולזה מעט כפי ערך חיות הפנימי שבכלי ומ"מ אין הארתו ע"י השתלשלות והדרגה אלא לכולם בב"א, ולכן מהארה זו אין החיצונים יכולים לקבל וד"ל, להיות כי מ"מ האור עצמו אף שמאיר בפחות למקבלי' מ"מ הוא לא נשתנה כמשל המחשבה שברגל שמ"מ מחשבה היא כו' ואינו כמשל פנימית חיות הרגל הבא מהנפש ע"י השתלשלות כו' וד"ל. וזהו ג"כ הטעם דאשור כי יבא בגבולינו כו' והקימונו עליו ח' נס"א שהם עצמן בחי' מקיפי' וכשנמשכו בגלוי אזי לא יוכל הרע לעמוד ולקום בפניהם כו'. וזה ג"כ הי' טעות דפרעה מלך מצרים במשה רע"ה שלא המיתו הגם שצוה כל הבן הילוד כו' לפי שחשב שהוא מבחי' עיגולים כמ"ש מן המים משיתיהו והרי אחוריהם אל המקיף, אבל זה לא ידע כי הוא בחי' אור הנמשך מן המקיף להיות נעשה פנימי, וזהו פי' מן המים דעיגולים משיתיהו ביושר שתנתן התורה ע"י וכמ"ש בס' התמונה ששני נשמות נמשכו מן השמטה הראשונה בשמטה הזאת והן חנוך ומשה כו' וד"ל).

אך להבין איך אפשר שיהיו הח' נס"א הנ"ל שהם עמרם וישי כו' גבוהים יותר מהרועים שהם האבות ומשה ואהרן כו'. אמנם הענין דודאי האבות ומשה ואהרן כו' הם יותר גבוהים מהם להיות כי הם עיקר הרועים ומפרנסים

מן המים משיתיהו: שמות ב, י.

וכמ"ש בס' החמונה ששני נשמות נמשכו מן השמטה הראשונה: בהקדמה לתמונה ג'. ראה תרי"א נא, ד.

סה"מ תקס"ה ח"א ע' קטט. תרי"ח שמות ע' ס. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' שזה. מאמרי אדהאמ"צ על נ"ך.

ע' שסא וע' תסט.

את כללות נשמות ישראל ומשפיעים להם הכח לעבודת ה' באהוי"ר והתפארות כו' שאין זה כי אם מצד עוצם גדולת שרשן שלמעלה בהתגברות רב במדות אלו אברהם באהבה יצחק בפחד כו' עד שיש בכחם להוריש זאת גם לבניהם אחריהם עד סוף כל הדורות משא"כ בנס"א הנ"ל שאינן רועים ומפרנסים לכנ"י במדה מן המדות להיות כי אין פנימיות אורם גדול כ"כ שאין אהבתם ויראתם גדולה כ"כ כשל האבות כו' עד שיפרנסו לכנס"י, אמנם בזאת הם נעלים מהם להיות שרש נשמתן מעולם היותר עליון מנשמת הרועים הנ"ל הגם שאין בהן פנימי' אור כ"כ כמו בנשמת הרועים שהם האבות ומשה ואהרן כו' עד שמפרנס' לכנ"י שאין זה בכח הנס"א הנ"ל מ"מ הרי הן עצמן מעולם היותר גבוה אלא שאינה פנימי' כ"כ כו', ויובן עד"מ מאילן שיש בו ענפי' רבים זה גבוה מזה ובכל א' גדילים פירות שבחי' הקליפה של הפרי שבענף העליון גבוה מגוף הפרי של ענף התחתון ואעפ"כ הרי הקליפה היא חיצונית והפרי היא פנימי' ואין ערוך ביניהם (והיינו עד"מ כשנצייר לדוגמא שבענפי' העליוני' גדילים פירות משובחים הרבה מבענפים התחתונים ומ"מ הרי הפרי של התחתון מעולה מקליפה של העליון להיות כי הפרי יש בה טעם טוב ונחמד למאכל לחיך הטועם משא"כ בקליפה שהיא בחי' חיצוני' והגם שהיא חיצוני' מדבר הגבוה מ"מ הרי טוב טעם אין בה אבל מ"מ באחת היא עודפת היא להיות כי מ"מ יקרה היא מצד העצם שהיא חיצוני' דבר הגבוה ומשובח מאד כו' והוא כענין מארז"ל שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד וכן ענין המשלים דר"מ הוה אמר ג' מאה משלי ובשלמה כתיב וידבר ג' אלפים משל, הגם שהשיחת חולין עצמה או המשל הוא מדבר זר חיצוני שאפי' בחכמת חכם קט הערך יש טוב טעם ודעת יותר מבגוף המשל הזה כמו משלי שלמה לשמרך מאשה זרה כו' הרי בחכמה אלקי' של חכם פחות ערך ממנו יש יותר טוב טעם מבגוף משל הזה, מ"מ צריכה לימוד כי זהו הוראה על עוצם עמקות שכלו של שלמה בעל המשל שאין זה בכח שום אדם שאינו חכם כ"כ והרי היא בחי' חיצוני' מדבר היותר משובח והנעלה שהרי הגם שהוא עצמו מדבר בדבר חיצוני מ"מ הוא עפ"י עוצם עמקות החכמה שמי שאינו חכם כ"כ לא יוכל להמציאה ומצד זה הוא משובח יותר אפילו מאיזו פנימי' חכמה כו', כמ"כ יובן למעלה שיש ב' מיני נשמות א' נשמות שהם מבחי' פנימית שבאיזה ערך שהם הם בחי' הפנימי' והעצמיו' דשם, והב' הוא שהם עצמן בחי' חיצוני' רק ששרש חיצוני' זו וסיבתה הוא פנימי' אור היותר עליון, ובכללות הוא ג"כ ענין משה ואליהו שאליהו הוא מלאך הברית ושאת העולם כו' שחיצוניותו מעולה מאד

שיחת חולין של ת"ח: ע"ז יט, ב.

דר"מ הוה אמר ג' מאה משלי . . ג' אלפים משל: סנהדרין לח, ב. מליא ה, יב. [וראה בהמ"מ בסה"מ

תקס"ח ח"ב ע' תתכו (לע' שצג)].

לשמרך מאשה זרה: ע"פ משלי ב, טז.

שאליהו הוא מלאך הברית ושאת העולם כו': ראה גם ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' קד"ה. ובהמ"מ שם.

דהיינו שאין גופו תופס מקום להיות שרשו מחיצוני' ומש"ה הוא בחי' פנימי' ואף ששניהם מבחי' מ"ה אבל משה הוא מ"ה דמ"ה ואליהו הוא בין דמ"ה וד"ל).

וכדוגמא זו ממש הוא ענין ח' נס"א הנ"ל לגבי האבות ששרש נשמתם היא מעולם היותר עליון ונעלה לאין קץ ותכלית מאותו עולם שמשם נלקחו נשמת האבות וכמשי"ת לקמן בעז"ה בפרטיות, ולכך אינן רועים ומפרנסים לכנ"י כלל וכלל להיות כי מקורם מבחי' אור העליון שהוא בבחי' מקיף שמקיף לכל ההשתלשלות כא' מבלי שימצא ראש וסוף והיינו לפי שאינו מאיר בהם בגילוי אלא בהעלם כו' שלכן גם הם לא תוכל הארתם לבא בגילוי בכנ"י לפרנסם כו', אלא שהם רק בחי' חיצוניות דאותו העולם דהיינו שעצמותם הוא בחי' חיצוני' ואין בהם פנימי' הארה בטוב טעם כ"כ, עד"מ מן משלי שלמה שהמשל עצמו אין בו טוב טעם כ"כ להיותו לבוש מדבר חיצוני כו' רק שסיבתן דהיינו מקורן ושרשן שמשם נלקחו הוא פנימי' אור עליון היותר גדול ומשובח כו' שמחמת זה גם החיצוני' שלו אע"פ שמצד עצם אין בה פנימי' וטוב טעם כ"כ מ"מ מופלא היא מהשגת העולמות שלמטה כמו המשלים דשלמה אע"פ שעצמותן מדבר בדברים חיצוני' מ"מ מופלאים המה מהשגת החכמים להיות באי' עפ"י עומק החכמה דוקא וכענין ר"מ שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו כו' וכמ"ש במ"א, משא"כ הו' רועים הם מבחי' פנימי' העולמות ולכך היו גדולים הרבה בחכמה וכינה ודעת יתירה על הנס"א הנ"ל שהרי הנסיכים אין בהם פנימי' כ"כ רק שהם לבוש לאור גדול מעולם היותר עליון אבל הן עצמן הם בחי' חיצונית כו', ומ"מ הרי הרועים הם מעולם שלמטה במדרגה הרבה מאד מאותו העולם שמשם נלקחו שרש הנס"א הנ"ל וא"כ אף שהם בחי' פנימי' ויש בהם טוב טעם ודעת יותר מן הנס"א הנ"ל הייבן מצד גילוי עצמותן ומהותן אבל מצד שרש הנס"א כלומר סיבתן ומקורן ממקום שנמשכו הם נעלים יותר ועד"מ הנ"ל מן משלי שלמה אף שהמשל עצמו לבוש חיצוני הוא ובחכמ' אלקית של חכם אחר אפילו בפחות ערך יש טוב טעם יותר כו' אבל מ"מ הרי פנימי' עומק החכמה הגנוז באותו המשל שעל פיה המשל בנוי, גדולה הרבה לאין קץ מאות' החכמה כו' וד"ל.

וככל הדברים האלה יובן מה שאנו רואים גם עתה הפרש גדול בנשמות ישראל, שיש נשמות שהן כמו עולה תמימה דהיינו שאין עליהם שום חטא ח"ו אפי' בדקות שבדקות ושלמים ותמימים במעשיהם מאד ואעפ"כ אינן במדרגה גבוה כ"כ דהיינו שאין להם חו"ב ודעת יתירה להבין ולהשכיל בגדולת ה' ית' ובתורתו ואין להם פנימי' אהבה גדולה כ"כ כו', ויש נשמות

ר"מ שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו כו' וכמ"ש במ"א: עירובין יג, ב. ראה סה"מ תקס"ג ח"א ע' יח ואילך, כא"כ. רלג. לקיט תוריע כד, ד. ובכ"מ.

שגדולים במדרגה מאד בחכמתם ודעתם הנפלאה בהבנתם בגדולת הבורא ובתורתו, ואינן שלמי' ומנוקי' כ"כ מחטא ואשמה כו', והיינו כי הנשמות שהם גדולים במדרגה הם שרשן מבחי' פנימי' אור שלכך גדולים בפנימיותם ומ"מ יש מהו אחיזה לחיצונים להיות כי אין שרשם אלא מעולם התחתון או עלמא דאתגלייא כו' אבל אותן הנשמות התמימים שרשם מעולם היותר עליון עלמא דאתכסי' המשומר ממגע נכרי ואחיות החיצונים כו' רק שהן בחי' חיצונית דאותו העולם שלכן אין בהם טוב טעם בפנימיותם כו'. ובביאור יותר יובן מענין ההפרש בין אליהו למשה, שאלהו ששרשו מבחי' חיצוני' הי' גופו זך יותר עד שעלה בסערה ונכלל באלקות ממש משא"כ משה שמת בנשיקה נפשו עלתה וגופו נשאר למטה כו' והיינו לפי ששרשו מבחי' חיצוני' לכך הי' שלם גם בחיצוניותו שהוא גופו משא"כ משה שנלקח מבחי' פנימי' ע"כ נפשו היתה באמת גדולה וגבוהה מאד יותר משל אליהו אבל גופו הי' למטה כו', ועד"ז הוא ענין מי שהוא תמים במעשיו דהיינו שנעלה מאד בחיצוניותו שהן המעשים טובים כו' אבל פנימי' אורו אין בו כ"כ היינו לפי שנלקח מבחי' חיצוני' העולמות כנ"ל אבל יש מי שהוא גדול הדור מופלא בחכמתו ואעפ"כ אינו שלם כ"כ בחיצוניותו ותמימתו זהו מצד שרשו מפנימי' העולמות שאז פנימיותו באמת גבוהה מאד אבל חיצוניותו אינו גדול כ"כ כו' וד"ל. ולהשכיל זה יותר בענין אלי' שלפי שהי' שרשו מחיצונית ע"כ גם גופו הי' זך כו', דלכאורה אין זה שייך כלל להגוף כי מה שאנו אומרים ששרשו מחיצונית היינו שנפשו נלקחה משם וא"כ רק נפשו צריכה להיות שלימי' בחיצוניות' כענין אנשים התמימים הנ"ל, אבל מה שייכות יש להגוף שהי' גם הוא זך כו'. וכך הוא ענין ח' נסיכי אדם הנ"ל ששרשם מעולם היותר עליון מן האבות רק שהם בחי' החיצוניות כו' כנ"ל.

ולהבין הדבר בפרטיות יותר בשרש ח' נס"א, הנה יש להקדים בענין י"ג ת"ד שמרומזים בפסוק אל רחום ותנון כו' ועד לאלפים יש ח' תיקונים, ומלאלים ואילך עד ונקה ה' תיקונים, והנה פ"י לאלפיים כבר נתבאר שהוא ענין ב' אלפיים שהם שני המזלות דכתר שמהם יונקים או"א, אבא יונק ממזל השמיני ואימא ממזל ה"ג, וז"ש אאלפך חכמה אאלפך בינה מל' אוליי כו' כלומר אני עתיד להתגלות לך להיות התהוות בחי' חכמה ובחי' בינה וזהו ג"כ פ"י אלף שהוא לשון עתיד כו'. והנה מש"ם הוא התחלת ההשתלשלות יש מיש דכתיב אין כל חדש תחת השמש שמחכמי' ואילך מקבלי' כל הי"ס זה מזה בבחי' השתלשלות עילה ועלול ולא יש מאין להיות שאין כל חדש, זה מזה מפני שיש להן ערך זה לזה רק שזה עליון ומשובח מזה ונקי' עילה לעלול ממנו כו', משא"כ החכמה מן הכתר היא בחי' התהוות יש מאין להיות כי מציאת החכמה היא בחי' חידוש מעיקרו לגבי מהות הכתר לפי שהכתר הוא

מרום ומובדל לגמרי מערך החכמה כו' והתהוותה מן הכתר אינו מעצמיות מהות הכתר אלא ע"י דילוג גדול ממהות למהות והיינו ע"י שערות ומזלות עד"מ באדם שהשערות הם כמותרות לגמרי מעצמותו עד שבהחתך השערה לא יכאב לו ואמנם אעפ"כ יש בה חיות מן המוח כידוע רק שנתצמצם ביותר והיינו בחי' דילוג ממהות למהות שלא כמו השפע' שבבחי' השתלשלות שהיא ממהות המשפיע שלכן נקראת יש מיש כו' וכך השפעת החיות הנשפע' מבחי' כתר להיות חיות לחו"ב אינה מבחי' עצמיות הכתר אלא בחי' ההארה שבדילוג וריחוק גדול מהעצמות וזהו ענין המזלור"ת ונוצר ונקח כו' מזל ונוצר הוא בחי' החיות והשפע מן הכתר שנתצמצם להיות מקור וחיות למהות החכמה ומזל ונקח הוא בחי' השפע שנתצמצם להיות מקור למהות הבינה כי הגם שהבינה היא מקבלת מן החכמה היינו אחר התהוות' אבל שרש התהוותה הוא מן הכתר כמו החכמה אלא שאח"כ היא בחי' כלי לקבל בתוכה שפע החכמה כו' וכמ"ש במ"א. וא"כ עכ"פ מובן מזה ששני המזלות הללו הגם שהן מן הכתר אבל הם קרובים לבחי' אצ"י שהרי הן הן ההשפעה שכבר נתצמצמה להיות חיות ממוזג כפי מהות האצ"י מקבלי השפע כו', עד"מ בהשפעת הרב לתלמידו אם נצייר לדוגמא שהתלמיד קט שכלו הרבה עד שאינו מסוג הרב כלל ואז השפעת שכל שישפיע לו הוא ע"י צמצום עצום עד שלא יהי' מערך השכלתו העצמית א"כ גם גוף ההשפעה שישפיע לו אעפ"י שממנו היא נמשכת אעפ"כ בערך התלמיד תחשב להיות כי כבר נתצמצמה להיות כפי חומר כלי השגתו כו' ועד"מ השערות הגם שמומשכי' ובאים מן האדם אבל הם בחי' המותרות והיינו לפי שהיא בחי' שפע שבדילוג ממהות למהות לא כמו האיברים שבגוף כו' וד"ל.

בעזרה. בסעודה אור ליום ג' (חתונה)

מצאו ישן בגדיו נשרפים כו'. הנה הטעם שהשמירה של בהמ"ק הי' בלויים דוקא הוא לפי שהם מעלמא דאתכסי' כמ"ש ועבד הלוי הוא, ונודע ההפרש בין אתה להוא שאתה הוא עלמא דאתגליי בחי' מלי' כל עולמים אבל

שהבינה . . שרש התהוותה הוא מן הכתר . . וכמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' ח. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רכט. אמרי בינה שער הקיש פניה. פנ"ז ואילך.
מצאו ישן: מדות פ"א מ"ב: איש הר הבית הי' מחזר כו' ניכר שהוא ישן חובטו במקלו ורשות הי' לו לשרוף את כסותו כו' ובגדיו נשרפין שישן לו על משמרו כו' פ"א מצאו כו' ישן ושרפו את כסותו.
ועבד הלוי הוא: קרח ית, כג. ראה גם לקי"ת קרח נה, ב [ובהמ"מ בסוף הס' שפן].

הוא ל' נסתר היינו בחי' עלמא דאתכסי' בינה עילאה והיא בחי' התלהבות מקור הגבורות כי מים יורדים מגבוה לנמוך הוא בחי' חסד שמטבע החסד להטיב ולהשפיע לזולתו אבל אש עולה בלהב למעלה והוא בחי' גבורות עליונות, ולהיות כי עיקר ענין שמירת בהמ"ק וכל זר לא יבא בו עיקר הענין הוא למעלה שלא יוכלו החיצונים להתקרב ולקבל יניקה וע"כ אינו כ"א ע"י גבורות דוקא שמאל דוחה והיינו ע"י הלויים, וכענין שאמרו בזהר בינה דינין מתערין מינה ופי' דיני' מתערין היינו על ההיפוך שלפי שמתכונן בגדולת ה' ותפארתו ומתלהב ומתלהט לעבודת ה' מאד, יהי' בדינים ורוגז על מי שאינו מתכונן והולך אחר שרירות לבו, וכך הוא למעלה התעוררות דיני' מבינה עילאה על החיצונים שהם יש גמור כו' משא"כ בחי' חכמה שהוא ביטול לגמרי אין דיני' מתערין מינה אפילו גם על ההיפוך כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך וכמ"ש במ"א, ולכך גם למטה ה' השמירה ע"י הלויים דוקא ועבד הלוי הוא לפי שהם מבחי' גבורות דבינה הנ"ל ולכן שמרו את בהמ"ק שיש בו עשר קדושות כנגד י"ס כו'. אך בגדיהם היו של כהנים דהיינו שנמשך עליהם מקיפים דחסדים שהרי נאמר בלויים וילוו אליך וישרתוך שהם טפלים לגבי החסד לאכללא שמאלא וימינא כו' ולכן כשמצאו ישן הסתלקות החיות אזי בגדיו שהם המקיפים נשרפים שצריך להמשיך בהם אש כו'.

אך לפ"ז צריך להבין מ"ש רז"ל בכ"ד מקומות שומרים, בג' מקומות הכהנים שומרים כו' והלא כהנים הם מבחי' חסדים. אך הענין ע"ד מארז"ל בפ' גט פשוט, כהני קפדני היא, וגם בזה יפלא לכאורה מטעם הנ"ל. אמנם הענין כי גם החסד יש בו בחי' גבורה ע"ד מ"ש כאב את בן ירצה שכועס עליו מחמת האהבה דוקא שהרי על בן חבירו לא הי' מקפיד כ"כ, וכך הוא ענין הגבורות שיש בחסד ולכן אמרז"ל אשכחן דכהנים איקרו לויים, ולכן הם ג"כ שומרים אך רק בג' מקומות ובכ"א הלויים שומרים והם כ"ד צירופי הוי' שבג' מהם הכהנים שומרים כו'.

בזהר בינה דינין מתערין מינה: זח"א קנא, א. זח"ג י, סע"ב ואילך. סה, א. וראה גם סה"מ תקס"ה ח"א ע' רמא, ובהמ"מ שם.

כי שממית בידים תתפש . . וכמ"ש במ"א: משלי ל, כח. ראה גם תרי"א ה, ג. קיט, סע"ד. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רג. סה"מ תשי"ד ע' 85. ובהמ"מ שם.

וילוו אליך וישרתוך: ע"פ קרח יח, ב.

לאכללא שמאלא וימינא: ראה זח"ג קעז, א. קעח, א"ב. לקו"ת מטות פז, ב. ואתחנן ז, סע"ד [ובהמ"מ

בסו"ס הלוקית שם].

בכ"ד מקומות שומרים: מדות פ"א מ"א.

בפ' גי' כהני קפדני היא: ב"ב קס, ב. וראה ביאורו להצ"צ ע' קג. אוה"ת ויצא קעז, ב ואילך.

כאב את בן ירצה: משלי ג, יג.

אשכחן דכהנים איקרו לויים: ראה יבמות פז, ב. ועוד.

עוד בלילה הנ"ל

בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד. הנה נודע בענין ברכה והודאה שהברכה היא המשכה מהעלם לגלוי כמ"ש ברוך אתה ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם (וכמו שנדפס בקצת סידורים הפי' בלע"ז ברוך גיבענש"ט) כי לכאורה אינו מובן איך שייך ל' ברכה עליו ית' שנאמר בו לא שניתי ואין לו תחלה ותכלה כו' אבל הענין שפי' ברכה הוא ענין המשכה וזהו מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא וזהו שאומרים ברוך אתה לנוכח כלומ' מהותו ועצמותו ית' שאינו מושג אפילו בעולמות עליונים, יתברך ויומשך בבחי' גילוי, הגם שעפ"י הקבלה פי' אתה היינו בחי' אותיות מא' עד תיו וה' הם ה"ג שמפרידות ההבל ומחלקות האותיות מ"מ אין מקרא יוצא ג"כ מידי פשוטו ועפ"י פי' הפשוט אתה רומז למהו"ע ית' והוא שיתברך ויומשך אל הגלוי, והיינו ע"י מעשה האדם בעוה"ז דוקא באתכפי' ואתהפכא שמקדש א"ע וכופה יצרו ומעביר על מדותיו שע"ז מתעורר ג"כ למעלה בחי' סילוק והעברת הצמצום הראשון המעלים ומסתיר הארתו ית' להיות נמשך רק הארה מצומצמת וע"י העברה וסילוק זה ממילא מתגלה אורו ית' וזהו ענין הברכה. ופי' בכל יום אברכך הוא כי הימים שנותנים לאדם הם במספר לפי שיעור ההמשכות שצריך להמשיך מהעלם לגלוי כי מדי יום ביומו הוא ממשיך מחדש וזהו שצ"ל מאה ברכות בכל יום וכמארז"ל ע"פ מה ה' אלקיך שואל מעמך א"ת מ"ה אלא מא"ה, כי המאה ברכות שהם המשכות הוא ע"י מ"ה בחי' ביטול אתכפי' ואתהפכא כנ"ל.

והנה דוד המלך ע"ה שהי' כלל נשמות ישראל כמ"ש אם קטן אתה בעיניך ראש אלפי ישראל אתה כו', אמר זה בעד כל הנשמות בכל יום אברכך מהו"ע ית' ממש מהעלם לגלוי, ואח"כ ואהללה שמך מל' כהלו נרו בחי' הארה והתגלות ואין זה אלא מבחי' שמך שמו הגדול אורו וזיוו ית' הוא שיכול להתגלות כענין נהנים מזיו, שלהיות נהנים בבחי' תענוג ממש ע"י השגתם אינו אלא מזיו בלבד שהיא הארתו ית', וזהו בחי' קיבול השכר שהוא מה שמושג בבחי' השגה והיני' והיינו מזיו בלבד, וזהו ואהללה שמך לעולם ועד ע"ד מאמ' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, והענין כי יש רבוי מדרגות

בכל יום אברכך: ראה מאמר זה בשניונים בס' מאמרי אדה"ז על כתובים ח"א ע' ככו וע' קל [שם שתי-נוסחאות נוספות מהמאמר]. והמאמר בהנוסח שלפנינו נדפס ג"כ באוה"ת נ"ך (כרך ג') ע' א'שכח.

ה' אלקי ישראל: ע"פ תהלים קו, מח. ועוד.

וכמארז"ל ע"פ מה היא שואל מעמך: עקב י. יב. מנחות מג, ב.

אם קטן אתה בעיניך: ע"פ שמ"א טו, יז.

מל' כהלו נרו: איוב כט, ג.

נהנים מזיו: ברכות יז, א.

בבחי' עילוי אחר עילוי לאין קץ ותכלית כמו שיש ג"ע התחתון ואח"כ ג"ע העליון והוא למעלה במדרגה הרבה מבחי' ג"ע התחתון עד שיש נהר דינור המפסיק ביניהם שכל העולה מזה לזה צריך לטבול בו בכדי לשכח על אותו תענוג שבג"ע התחתון שלא יבלבלו וימנעו כו', וכן גם למעלה מעלה יש ג"כ רבוי מדרגות בעלוי אחר עילוי זלמ"ז והכל רק בשמו וזיוו ית', אבל עצמותו ית' למעלה מעלה מהיות נתפש בכלי הנבראים שיהיו נהנים ומתענגים כו' אלא רק בבחי' ביטול היום לעשותם וזהו אברכך שתומשך בחי' זו ותתגלה, ובחי' זו נק' חתן ע"ש הירידה וההמשכה.

וְז"ס מארז"ל כל המשמח את החתן זוכה לתורה שניתנה בה' קולות, כי שמחת חתן הוא ענין ההמשכה הנ"ל מן ההעלם אל הגילוי ויש בזה ה' קולות שהם ה' המשכות כי כל המשכה נק' קול כמשל הקול הגשמי שמחבר מר"ד ומוציא העלם המחשבה לידי גילוי בדבור כו'. וביאור הה' קולות בפרטות, הקול וההמשכה הא' הוא להיות התהוות בחי' חכמה מלמעלה מהחכמה, כי הגם דאתמר בה בחכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא שאינה בערך וסוג בחינות חכמה ידיעא דבי"ע מ"מ לגבי אא"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה אינה ערוך כלל וצ"ל המשכה מבחי' אא"ס הנק' שמו הגדול כנ"ל להיות התהוות החכמה וזהו הקול הראשון בתורה כי אורייתא מחכמה נפקת כנודע. אך הנה נודע שגופי התורה הן הן מדותיו ית' חג"ת שמהם נמשכים כל גופי הפסקים וההלכות שבתורה הכשר ומותר וטהור נמשך מבחי' חסד והפסול ואסור וטמא מבחי' גבורה והת"ת הוא הממוצע כו' אך אעפ"כ אורייתא מחכמה נפקת שהחכמה נמשכת ומתלבשת להיות מוחי' למדות והם הטעמים של הפסקים מפני מה אסור או מותר שהם מוחי' דחו"ג כו', והנה המשכה זו דחכמה שתומשך להתלבש במדות נק' ג"כ קול והוא הקול השני שבתורה, ואח"כ המשכה ממדות למחשבה כמשל באדם שהטיית המדות שבלב אם לחסד או לדין עולה אח"כ במחשבה להרהר זה כו' (ושם הוא גמר ההתבררות של מדה זו כמ"ש במ"א ע"פ אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה כו' שבמדות אין התבררות עדיין בשלימות כמשל באדם שיכול להיות שיחפץ לאיזה דבר בדמיון שהוא לש"ש כגון דירה נאה להרחיב דעתו כו' ואעפ"כ יהי' בזה גם תערוכת רע להניית גופו אבל כשהחמדה הזאת עולת במחשבה שיחשוב להוציאה מכח אל הפועל אז יכול לברר רק מה שהוא לש"ש ולהרחיק הרע מעליו, וזהו בחי' קול ג', ואח"כ המשכה ממחשבה לדבור כי מתניתן מלכתא כמלך הגוזר אומר

היום לעשותם: ע"פ ס"פ ואתחנן. עירובין כב, א.

כל המשמח את החתן: ראה ברכות ו, ב. וראה עוד על מארז"ל זה בס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' א ובהמבוא בהמ"מ שם.

אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב פה, א. ובכ"מ.

מתניתן מלכתא: ביצה כח, א.

ויקום שאינו כ"א כשנשמע ממוצא שפתיו בדיבור דוקא דבר מלך הוא השלטון משא"כ מחשבתו לא תפעול כלום ואפילו יחשוב היפוך ממה שמדבר אין לקיים אלא דיבורו כו' וכך למעלה עיקר גילוי דבר ה' זו ההלכה הוא בבחי' דיבור העליון, וההמשכה שממחשבה עילאה לדיבור נק' ג"כ קול והוא הקול הרביעי, אך עוד צ"ל המשכה מדיבור למעשה כי הגם שדבר מלך שלטון מ"מ הא אשכחן בש"ס דאין למידן לעשות מעשה מהלכה דילמא להלכה אמרה ולא למעשה אבל מעשה רב וזוהי בחי' הקול החמישי.

והנה כל ההמשכות הוא ע"י אתכפי' ואתהפכא כל חד לפום שיעורא דילי' יכול להמשיך כי גם מי שהוא בעל עסק כשכופה מעט יצרו לפי ערך הוא ג"כ ממשיך ואדרבה מצינו שיעקר קיום הבהמ"ק ה' ע"י עבודת ההמון שהרי גם כשנחרב מחמת חטא שחטאו היו כמה תנאים גדולי עולם רשבי ור"ע עם כ"ד אלף תלמידים ולא נתקיים מחמת חטא ההמון כו' כי הם דוקא המעמידים אותו (כי עיקר ענין בהמ"ק שהוא גילוי השכינה לכלל ישראל שייך להם שהרי לגדולי עולם גם הגלות אין מסתיר להם) וכמ"ש היכל ה' המה, ובחי' זו נק' עבודה כלי' עובד אלקים כי העבודה היא תיקון דבר מה כמו עורות עבדים שמעבדן ומתקנן כו' וכך הוא ענין עובד אלקים שמתקן את ההעלם וההסתר דשם אלקים שיתגלה אלקותו ית' למטה והיינו ע"י אתכפי' ואתהפכא בכל דבר בלימוד יתר מכדי רגילותו כמארז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו' שבפעם זו היתירה נק' עובד אלקים וכמ"ש בלק"א.

ועפ"ז יובן מ"ש ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנת עור דלכאורה אינו מובן שה' אלקים עשה להם כתנות עור והלא מלאכה בזוי' היא שהסנדלר עושה ויצטרך להזכיר ע"ז שני שמות ה' אלקים כו'. אך הענין כי הנה יניקת החיצונים הוא ע"י העור כי הנה עיקר יניקתם הוא מן השערות כמ"ש בגלות כרחל לפני גוזזי' נאלמה, רחל זו השכינה וגוזזי' הם הע' שרים היונקי' מבחי' השערות עליונות אך בגלות שהשכינה בגלות אצלם כמארז"ל

דאין למידן לעשות מעשה מהלכה: ב"ב קל, ב.

שהרי לגדולי עולם גם הגלות אין מסתיר להם: ראה גם פלח הרמון להר"ה ע"ס שמות ע' זו: כמ"ש מהמנוח מוהרי"א [הרה"ח ר' יצחק אייזיק מהאמיל] בשם אדמו"ר הוקן נ"ע שלפני נשמות הגבוהות כמו רשבי לא נחרב הבית כלל. וראה ע"ז בלקו"ש ח"א ע' 287 ח"ה ע' 149 (ע"ש). ח"ח ע' 354. ח"כ ע' 158. וראה זח"ג צד, סע"א ע"פ ובשביעית יצא: דצדיק כו' לית ב"י שעבוד.

היכל ה' המה: ירמ' ז, ד.

אינו דומה שונה פרקו . . וכמ"ש בלק"א: חגיגה ט, ב. תניא פט"ו.

ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו: בראשית ג, כא.

כרחל לפני גוזזי' נאלמה: ישע"י נג, ז. חלק זה מהמאמר כאן (עד הסיום) נמצא ג"כ בתרי"א בראשית ה, ב

[ד"ה לא טוב היות].

גלו לאדום כו' והם יש ודבר בפ"ע כמאמ' שר של מצרים לי יאורי כו' ידינו רמה כו' נק' בשם גוזוי' עד"מ כאילו חתכו השערות ממקורם לגמרי ונפרדו אבל גם בתמיד' יונקים מן השערות, ועיקר צמיחת השערות הוא ע"י העור שיש בו גומות שבהם השערות צומחות מן הבשר משא"כ אם לא היו הנקבים האלו לא היו יכולים להצמיח (ואולי ה' היניקה ביותר לפי שלא היו נקבים קטנים), וכדאיתא בפרק העור והרוטב נקב שאין הדיו עובר עליו כו', אך ענין עיבוד העורות הוא לתקן ולברר בירורי נוגה כידוע ולכן נאמר ויעש ה' אלקים שני שמות היינו לאדם עשה שם ה' ולאשתו שם אלקים כי אלמלא עוזרו כו', וחנוך ה' תופר מנעלים דהיינו לאחר שכבר נעבדו העורו' ע"י כתנות עור אדם וחיה תפר מהם מנעלים בחי' יחודים כו'.

ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים כו' ונבקע ההר מחציו קדמה וימה גיא גדולה מאד. הנה בספרים נז' נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו. ולהבין איך ומה הוא, מבשרי אחזה שהאותיות קבועים בנפש כי הגם דכ"ב אותיות יוצאי' מן ה' מוצאות אחה"ע מן הגרון כו' אין התהוותם ומציאותם מן המוצאות שהרי גם הבהמה יש לה מוצאות וכן התינוק ג"כ אינו מדבר הגם שאין שינוי כלל בכלי המוצאות בינו לאדם הגדול ועוד שיש לו קול רק אותיות אינו יכול לדבר משום שאין עיקר התהוותם מן המוצאות רק שהם קבועים בנפש וכדת"א לנפש ח' לרוח ממללא הרי שכת הדיבור נמשך מהנפש רק שהתגלות האותיות דדיבור הוא בהמוצאות אחה"ע בגרון דטלנ"ת בהלשון כו', וכן אותיות המחשבה יש כחם בהעלם למעלה מהתגלותם שבמחשבה והיינו שעיקר שרשם מן השכל.

גלו לאדום: מכליתא בא יב, מא. ספרי בהעלותך י, לה. ועוד [וראה ע"ז בלקוטי שיחות ח"ז ע' 210].

לי יאורי . . ידינו רמה: יחזקאל כט, ג. האוינו לב, כז.

בפרק העור והרוטב נקב שאין הדיו עובר עליו: חולין קיט, ב.

אלמלא עוזרו: סוכה נב, ב.

וחנוך ה' תופר מנעלים: בעמק המלך שער קרית ארבע פצ"ד בשם מדרש.

ועמדו רגליו: נוסח אחר מהמאמר נדפס ג"כ בס' מאמרי אדה"ז על נביאים ע' רנח. וראה תוכן המאמר

בשינויים והגהות בסה"מ תר"ל ע' שכב. ובסה"מ תשח"י.

ועמדו רגליו: זכרי' יד, ד.

נעוץ תחלתו בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.

וכדת"א לנפש ח' לרוח ממללא: בראשית ב, ז.

אחיהע בגרון: ס' יצירה פ"ב מ"ג.

והנה כמו שבאדם אנו רואי' ב' מיני אותיות שהם מחשבה ודיבור ואלו רוחניים מאלו כך יכולים להשכיל שיש למעלה כמה בחי' אותיות רוחניו' גבוה מעל גבוה לאין קץ ותכלית בעילוי אחר עילוי שהרי ארז"ל רוחות מספרות כו' ובודאי הוא בחי' אותיות רוחניו' כאותיות מחשבה שלנו מאחר שאין להם גוף וה' מוצאות גשמיים, ואעפ"כ נק' בשם דיבור ומוכרח שיש אצלם אותיות רוחניי' מאלו והם בחי' אותיות מחשבה שלהם וכן בבחי' שלמעלה מהם אזי גם אותיו' המחשבה שלהם נק' בשם דיבור ויש בחי' מחשבה יותר גבוה וכנודע שמחשבה של עולם העשי' היא בחי' דיבור ביצירה וכן מחשבה דיצירה דיבור לבריאה וכו' וכן הוא עד רום המעלות וכמ"ש בס' עמק המלך ענין הרל"א שערים שהם בחי' אותיות שממל' דא"ס וכמ"ש במ"א. וזהו ענין ריבוי העולמות הנו' באד"ר כמ"ש תריסר אלף עלמין כו' וכן עוד כמה מספרים שונים, שפירושם אותיות עליונים רוחניים שנק' ב' עולמות כי בהשתלשלותן וירידותן למטה להתגשם הי' מהם כמה עולמות עד אין קץ ותכלית וא"כ הם עיקר העולמות וחיותם כי הנה גם קריאת שם עולם על השמים והארץ וכל הנבראים אשר בהם אינו ג"כ רק על חיות שבתוכם מדבר ה' ורוח פיו ית' שבעשרה מאמרות המהווים ומקיימם בכל שעה ורגע שממאמר יהי רקיע השמים וגומ' נתהוו ז' רקיעים וכל צבא השמים אשר בהם שכל א' מהם מקבל חיות מתיבה א' או מאות א' או מחילופיהן ותמורותיהן כפי בחינת הנברא ההוא וכן ממאמר יקו המים וגו' וממאמר תדשא הארץ וגו' כנודע, והרי עיקר מציאת הנברא הוא בחי' הארת החיות אלקי שבתוכו מאותו האות של המאמר ההוא או מכמה אותיות ביחד שהם המעמידים גופו בכל רגע ממש ואילו הי' מסתלקים מיד כרגע הי' חוזר לאין ואפס ממש הי' כלא הי', ולכן כתיב וידעת היום כו' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו, אין עוד ממש הגם שיש ריבוא רבבות נבראים מ"מ הרי העיקר הוא חיות ה' שבתוכו הנשפע בו מן הצירופי' של הע"מ כנ"ל וזה שמו אשר יקראו לו לפי אותר הצירוף כו' וא"כ מובן שעיקר קריאת שם עולם וכן שמות כל הנבראים שבו הכל הוא על החיות אלקות שבתוכו כ"ב אותיות שנתגשמו בעשרה מאמרות וצירופיהן וחילופיהן כנ"ל. וכך יובן למעלה שיש הרבה בחי' אותיות עליונים רוחניים לאין קץ ותכלית שלא ירדו ונתגשמו להיות מהם התהוות נבראים והם הנק' ג"כ בשם עלמין כי הם ג"כ בחי' כח וחיות אלקי רק שלא נתגשם ונק' ע"ש הכח והמקור, ולהיות כי שם הוא ריבוי ההתחלקות ביתר שאת לאין

רוחות מספרות: ברכות יח, ב. וראה לקו"ט שה"ש ד, ב. ובכ"מ.

וכמ"ש בס' עמק המלך ענין הרל"א שערים . . וכמ"ש במ"א: עמ"מ ש"א פ"ב ואילך. ראה ד"ה לה"ע הצמזום - בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שיח. ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח - בלקו"ט ויקרא נא, ב. ד"ה להבין מ"ש בס' עמ"מ - בס' מאמרי אדה"מ ויקרא ח"ב ע' תתקטו.

באד"ר . . תריסר אלף עלמין: זח"ג כחה, כ.

וידעת היום: ואתחנן ד, לט. וראה גם שעה"ח וה"א פ"ו.

קץ ותכלית מהתחלקות האותיות שלמטה כי שם הם ריבוי בחי' לאין קץ כנ"ל ע"כ אמר בזהר ריבוי העולמות עליונים כנ"ל.

והנה האותיות נק' סוסים כמ"ש סוס ורוכבו רמה כו' דכמו הסוס שהגם שהוא בעצם למטה מהרוכב במדרגה מ"מ נושא את רוכבו למקום שלא יוכל להגיע שמה בעצמו, וכך האותיות הגם שהם למטה במדרגה מן השכל והם רק מלבישים להשכל כסוס לרוכב ומתנהגים על ידו מ"מ אח"כ הם המעלו' את אור השכל בלמעלה מהשכל שלא הי' יכול להגיע שמה מצד עצמו לפי ששרשן למעלה מעלה שהם קבועים בנפש עצמה כנ"ל. וכן יובן למעלה שהאותיות עליונים עם היות שהם למטה מהחכמה ונמשכי' על ידה מ"מ הם המעלות אותה למעלה מעלה כי שרשן למעלה מהחכמה וכנ"ל שיש אותיות שלמעלה מהחכמה והם בחי' אותיות דשמו הגדול שהחכמה היא רק כטפה מים אוקיינוס בערך בחינה ההיא וכמ"ש ותרד העינה, ושלחיות התהוות מעין החכמה הוא בחי' ירידה והשפלה עצומה משמו הגדול ית' ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא כמשל כד מן הים כו' כי רבקה עצמה היא למעלה במדרגה מבחי' חכמה כי רבקה הוא מל' רבקות בקר כמ"ש בגמ' ג' ג' רבקות או ד' ד' כו' שהם ענין צמדי בקר הקשורים זע"ז, ולמעלה ג"כ הוא בחי' חיבור והתכללות האורות שעקודים בכלי א' ומשם ותרד העינה בחי' יריד' עצומה להתלבש בחכמה אך אח"כ ותמלא כדה ותעל כי ירידה צורך עליי' כנודע, ולכן נק' האותיות רגלים כמשל הרגלים שהגם שהם למטה מן הראש בערך מ"מ הם המעמיד' אותו ומוליכים אותו ממקום למקום שאי אפשר לו לילך בעצמו, כמ"כ האותיות מעלות את החכמה בלמעלה מהחכמה וזהו ועמדו רגליו פי' אותיות דשמו הגדול שלמעלה מבחי' החכמה, על הר הזיתים, הנה מזיתים יוצא שמן והר הזיתים הוא שלמעלה מבחי' שמן ושם יעמדו רגליו, כי הנה הזיתים מרורים כמאמר היונה יהי מזונותי מרורים כזית כו' וע"י שכותתין אותן וכובשין אותן בבית הבד יוצא מהן שמן, והענין כי שמן הוא בחי' חכמה כמו שאמר יואב אשה חכמה מתקוע וארז"ל תקוע אלפא לשמן כו', וכן ממארז"ל שמן שצף ע"ג יין באנו למחלוקת ריב"נ ורבנן כו' ומסקנא דאין להם חיבור זל"ז כי יין הוא בחי' בינה בחי' גילוי והשמן הוא מבחי' חכמה שהיא

סוס ורוכבו רמה: בשלח טו, א.

ותרד העינה: חיי"ש כד, טו.

ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא: חיי"ש כד, טז. ת"ז תכ"א (מו, ב).

ג' ג' רבקות: עירובין י, ב. וראה תרי"א ית, א. סה"מ תקס"ט ע' ג.

כמאמר היונה יהי מזונותי מרורים כזית: עירובין ית, ב.

אשה חכמה מתקוע וארז"ל תקוע אלפא לשמן: שמו"ב יד, ב. מנחות פה, ב.

שמן שצף ע"ג יין . . . וכמ"ש הענין במ"א: ראה טכול יום פ"ב מ"ה. וראה לקרית שה"ש ג, ג. כו, ב.

ובהנסמן באורך בהמ"מ בסריס אמ"כ (קמח, ד לפני"ד - נ"ז). וראה ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ג ע' א"רג.

דברים ח"א ע' רמה ואילך.

בחסאי ובהעלם וארז"ל דאפי' חיבור אין להם זע"ז כי אין ערוך כו' וכמ"ש הענין במ"א, אך השמן יוצא מן הזיתים המרורים ע"י כתיש' כי הנה אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ומעורב טרר' והוא כמשל הזיתים שמרורי' אך ע"י כתישה שהוא בחי' אתכפי' ואתהפכא ממרירו למיתקא אזי יוצא לגילוי בחי' החכמה, והר הזיתים דהיינו ההר שעליו גדילים הזיתים שיש בו כח הצומח שהוא היולי שהרי אין בו לא טעם מרירות הזיתים ולא שמן היוצא מהם, שהוא למעלה במדרג' משניהם וממנו שניהם יוצאים, כי נעוץ תחלתו בסופן שבארץ' שהיא למטה מכל הנברא' יש בה הכח הצומח שהוא עליון מכולם להוות מאין ליש וכמ"ש במ"א, וכמ"כ למעלה הר הזיתים הוא שלמעלה מבחי' החכמ' המתבררת מן הזיתים כעת בכל משך זמן הגלות כמ"ש ותתן טרף כו' כי לעתיד לא יהי' עוד בירורים כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' ושם יעמדו רגליו שהם האותיות שלמעלה מן החכמה כנ"ל, ונבקע ההר מחציו קדמה וימה כו' ומש חצי ההר צפונה ונגבה, שהוא בחי' ביטול מכל וכל, כי הנה ענין נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו שיש בסוף מה שאין בראש וזה מצטרך לזה עליון לתחתון אינו אלא בבחי' ההשתלשלות שנשתלשלו באופן זה שבחי' זו היא ראש ובחי' זו סוף ויש כח בבחי' הסוף מה שאין בראש מצד שרשה כו' אבל לע"ל כשיתעלו כל העולמות ויגיעו לשרשם ומקורם הראשון לא יהיו באופן זה כלל ולכן אמר ונבקע ההר מחציו קדמה וימה כי קדם הוא הנק' תחלה וים הוא הנק' סוף ואין זה אלא עתה אבל לעתיד יתחלקו ולא יהי' מערבה סוף כלל אלא כמו קדמה כו' וכן ומש חצי ההר צפונה כו' כי עתה הוא בחי' לאכללא שמאלא בימינא ובשמאלא והם צפון עד דרום אבל לעתיד שלא יהי' נעוץ תחלתו כו' לא יהי' לא שמאל ולא ימין ולא מזרח ולא מערב כו'.

ויהי' דוד לכל דרכיו משכיל והוי' עמו. הנה דוד בעצמו לא היו לו שנים רק שאדה"ר נתן לו ע' שנה והאבות ביחד נתנו לו ע' שנה כמבואר במדרשי רז"ל. והענין כי מדרגת דוד הוא שהי' בביטול לגמרי מכל וכל

אין צדיק בארץ: קהלת ז, כ.

ותתן טרף: משלי לא, טו.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.

לאכללא שמאלא בימינא ובשמאלא: ראה זחיג קעו, א. קעת, איב. לקרית מטות פו, ב. ואתחנן ז,

סעיד [ובהמ"מ לשם פיסקא: בזהר הקדוש].

ויהי' דוד: שמריא יח, יד.

שאדה"ר נתן לו ע' שנה והאבות ביחד. . במדרשי חז"ל: ראה זח"א קסת, א. נה, א. צא, ב. יל"ש

בראשית רמז מא. במדבר פ"ד, יד. פדריא פ"ט. ועוד.

וכמ"ש לא גבה לבי ולא רמו עיני אם לא שויתי ודוממתי בחי' דומם ממש שאין לו תנועה כלל והיינו מחמת עוצם הביטול אך שמקבל חיות מאדם והאבות, ולכן אמר כי עני ואביון אני דלית לי' מגרמי' כלום רק מה שמשפיעים לו. ועפי"ז יובן מה שנקרא שמו דוד, שני דלתי"ן ווי"ו באמצע.

נוסח אחר

ויקי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו, הנה בחי' דוד המע"ה הוא בחי' ביטול דלית לי' מגרמי' כלום וכמ"ש לא גבה לבי ולא רמו עיני אם לא שויתי ודוממתי בחי' דומם כי עני ואביון אני בחי' מקבל מלמעלה ויש ב' בחי' המשכה מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, והן בחי' ב' דלתי"ן של אחד ושל ועד בחי' יחוד"ע ויחוד"ת והוי"ו הוא המחבר יחוד"ע ויחוד"ת וזהו בחי' דוד ב' דלתי"ן, שהדלי"ת הא' הוא בחי' המשכה משמו הגדול להיות סוכ"ע וממכ"ע והדלי"ת הב' הוא בחי' המשכה מסוכ"ע להיות ממכ"ע, והנה דוד הוא המולך על ישראל ודוד הוא הראש ראש אלפי ישראל, לכן המשיך בחי' הביטול לכל ישראל כמו הראש שמחלק שפע וחיות רוחני לכל האיברים, וזהו ויהי דוד לכל דרכיו משכיל, דרך הוא בחי' המשכה כדרך המהלך מעיר לעיר ולמדבר, אשכחן תורה דאיקרי דרך, פי' שבחי' דוד הוא הממשיך המשכת אוא"ס בכל הדינים ובכל דרכיו הוא משכיל למעלה מן השכל בחי' מול אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי והיינו לפי שהוי' עמו הנה הוא בחי' הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות כו', ולהיות נמשך משמו הגדול שלמעלה מבחי' הוי' הוא בחי' וי"ו של והוי' כו' וד"ל.

לא גבה . . . אם לא שויתי: תהלים קלא, א-ב.

כי עני ואביון אני: תהלים פו, א.

ויהי דוד: שמו"א יח, יד.

אשכחן תורה דאיקרי דרך: ראה קידושין ב, ב. תדאיר פכיה.

אע"ג דאיהו לא חזי: מגילה ג, א.

חתונה

שיר השירים אשר לשלמה, ישקני מנשיקות פיהו וגומ'. הנה הקדב"ה נק' חתן וכנס"י נק' כלה כמ"ש צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ודרשו רז"ל ביום חתונתו זה מ"ת. ולהבין מה ענין מ"ת לחתונה, וכן מאמרז"ל כל המשמח את החתן זוכה לתורה שניתנה בה' קולות דמשמע שתורה וחתן ענין א' הוא. והנה כלה יש שני פירושים הא' ל' תשוקה וכלות הנפש כמ"ש נכספה גם כלתה נפשי והב' ל' כליון כי כלה זכה דקה שם דבר הוא, והם ב' בחי' שיש בק"ש הא' הוא למסור נפשו באחד והוא בחי' כליון והפסד שמכלה ומפסיד נפשו מעוה"ז והיינו ע"י התבוננות במ"ש תחלה שמע ישראל שמע ל' הבנה וישראל היא הנפש אלקית המשכלת ומתבוננת איך שהוי' אלקינו אחד דהיינו שאין בו שום שינוי ח"ו מקודם בה"ע לאחר בה"ע כמאמר אתה הוא קודם שנברא ומשנברא כו' כמו שקודם בה"ע ה' אחד יחיד ומיוחד כך גם לאחר בה"ע אין עוד מלבדו וכדכתיב מבלעדי אין אלקים, אלקים הוא בחי' העלם והיינו שאין שום הסתר והעלם לפניו כלל רק הוא עצמו הוא המעלים ומסתיר א"ע כהדין קמצא דלבושא מיני' ובי' אבל מבלעדי אין אלקים, וכשישים האדם לבו בזה אזי יתהוה מזה אצל בחי' מס"נ שלא יהי' חשוב בעיניו כלל וישליך נפשו מנגד כי הכל כאין ואפס ממש ואזי יתבטלו כל הישות והלגרמי' ושאר תאות זרות, ובחי' זו נק' כלה מל' כליון ע"ש הכליון של הישות והתאוות כו', והב' הוא בחי' ואהבת בכל נפשך שהאהבה היא בחי' יש שהרי יש מי שאוהב והוא למטה במדרגה מבחי' המס"נ באחד, והענין כי בחי' זו אינה אלא ע"י בחי' בשכמל"ו שנאמר בינתיים שהוא בחי' יח"ת המעלים ומסתיר להיות התהוות היש כי מבלעדי הוא דאין אלקים כתיב אבל בו יש בחי' אלקים כמ"ש ה' הוא האלקים ובחי' אלקים הוא המעלים ומסתיר ההארה עד שיוכל להיות התהוות היש וכמ"ש שמש ומגן ה' אלקים פי' כמו המגן שהוא גרתיק המסתיר תוקף אור השמש ומגין עד שיוכלו הבריות לסובלו כך שם אלקים מגין לה' שמעלים תוקף ההארה והחיות הנשפע

שיר השירים: זהו הנחת הצ"צ בס' ההנחות דשנת תקע"א. וחסר חלק סיום מהמאמר.

המאמר נמצא בשלימות ונוסחאות אחרות: בלקיטת שה"ש א, א. [ובמה"מ שם נסמך להמקבילות באוה"ת]. ס' מאמרי אדה"י כתובים ע' א [שם רק תוכן בקיצור]. ס' מאמרי אדה"י הנחות הרי"ף ע' קלה.

צאינה וראינה... ביום חתונתו זה מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

כל המשמח את החתן: ברכות ו, ב.

נכספה גם כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

מבלעדי אין אלקים: ישע"י מד, ו.

כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי': ביר פכ"א, ה.

יש מי שאוהב: ראה גם לקיטת מסעי צ, ב. ביאוריו לאדהאמי"צ נט, ג. עב, ב. ובסה"מ מלוקט ח"ג ע' יט.

ה' הוא האלקים: ואתחנן ד, לה. לט.

שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב.

מא"ס ב"ה ומגביל אותה להיות יכולים להתהוות ממנה נבראי' ונפרדים בע"ג ותכלית ואעפ"כ הוי' הוא האלקים כהדין קמצא דלבושא מיני' ובי' ומבחי' זו של בשכמל'ו נמשך להיות אח"כ ואהבת ממטה למעלה ביטול היש של הנבראים יש מי שאוהב כו' וזהו בחי' כלה כפי' הבי' מלשון כלתה נפשי שהכלות הנפש הוא בבחי' יש עדיין שיש מי שאוהב כו' משא"כ בחי' כלה מלי' כליון הוא בחי' ביטול לגמרי בבחי' מס"נ כו'. וב' בחי' אלו נקראי' ע"ד הסוד שכינתא עילאה או ה' עילאה ושכינתא תתאה או ה' תתאה, והן הן ב' בחי' כלה שנאמר בשה"ש וכולו מוסד ע"ז בביאור החיבוב שבין חתן לכלה כמ"ש מה טובו דודיך מיין אחותי כלה כו', ושני פעמים נאמר ונשנה בו החיבוב נגד ב' כלות הנ"ל.

להבין ענין שינוי הלשון בין הברכות שבברכה ראשונה חותם משמח חתן וכלה ובברכה אחרונה חותם משמח חתן עם הכלה. הנה חתן וכלה הם יעקב ורחל, כי הנה כנס"י נק' רחל ע"ש כרחל לפני גוזזיה נאלמה כמו ענין גזיזת השערות שהשערות הם בחי' הנובלות בלבד מעצם החיות שבגוף והוא בחי' עוצם צמצום החיות עד שנעשה כמותרות ואמנם בהיותם מחוברים לגוף הם יונקי' עדיין מהגוף אבל ע"י שגוזזים אותם נעשו נבדלים ונפרדים מן הגוף לגמרי כמ"כ כנס"י שהיא בחי' מלי' דאצי' נאלמה לפני גוזזיה הם ע' שרים דבי"ע שגוזזים השערות דנוק' כו' פי' כי מקור חיות הנבראים דבי"ע ממדת מלכותו ית' שבאצי' הוא בבחי' יש מאין וכמשל חיות הגוף הנמשך בשערה כו' ואמנם בסטרא דקדושה שהם בבחי' ביטול אליו ית' ומקבלים עליהם עול מלכות שמים הרי הם כמשל השערות כשהם מחוברים לגוף שעם היות שהחיות שבהם מצומצם מאד ואינו בערך העצמות וכמשל השערה שאם יגוזזה מן הגוף לא יכאב לו לפי שהם בחי' מותרות לגבי העצמיות כו' מ"מ הרי הם מחוברים להגוף דהיינו שבטלים אליו ית' וז"ש נודע בשערים בעלה באינון שערין דילי' כו', אבל סטרא דקליפה שאומרים ידינו רמה כו' לי יאורי

שכינתא עילא' . . ושכינתא תתאה: ראה זח"א כו, א. ת"ז תל"ת. ובהנסמן בלקי"ת שה"ש שם א, ב. ועוד.
מה טובו דודיך מיין אחותי כלה: ע"פ שה"ש ד, י.

נגד ב' כלות הנ"ל: חסר סיום. וראה השלמת המאמר במקומות שנסמנו לעיל בתחילת המאמר.

להבין שינוי הברכות: נראה נדפס בלקי"ת צו ה, ד. ונראה באוה"ת צו (כרך ד') ע' תתקסח.

משמח חו"כ . . חתן עם הכלה: נוסח ברכות נישואין.

כרחל לפני גוזזי' נאלמה: תהלים לט, ג.

נודע בשערים בעלה: משלי לא, כג.

ידינו רמה . . לי יאורי: האינו לב, כו. יחזקאל כט, ג.

ואני עשיתיני שהם בחי' יש ונפרדים ממש לעצמן ואינן בטיילי' כלל ועם כ"ז מקבלים חיות ויניקה ממדת מלכותו ית' שהרי לולי חיות האלקי שמחי' אותם היו כלא היו ה"ז כמשל השערות לאחר שנגזזו שהופרדו להיות דבר לעצמן בלתי מתחברים לעצם הגוף כו', וז"ש כרחל לפני גוזזיה נאלמה פי' כרחל זו שנאלמת ואינה יכולה לעמוד כנגד גוזזיה כמ"כ מדת מלכותו ית' כביכול מוכרחת להשפיע חיות ויניקה לע' שרים דבי"ע שהם גוזזי' להיות כי הם יש ודבר לעצמן הפך בחי' א"ס כמו בהיות' בעולם האצי' שהוא אלקות ממש דאיהו וגרמוהי חד כו', וזהו סוד גלות השכינה. ולכן נקראת כלה מלשון כלתה נפשי שתשוקתה לעלות ולהתכלל בא"ס ב"ה רק שבע"כ יורדת בבי"ע לפני גוזזיה נאלמתי דומי' כו' אבל תשוקתה תמיד לעלות למעלה וכמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום נהורא תתאה קארי תדיר ולא שכיך כו', ויעקב נק' חתן מלשון חות דרגא, כי הוא בחי' ירידת והמשכת אא"ס ב"ה להיות מאיר ומתלבש במדת המל' וכנודע שיעקב הוא בחי' בריח התיכון המבריש מן הקצה אל הקצה פי' מן הקצה עליונה שהוא בחי' אא"ס ב"ה המלוּבש בריש כל דרגין עד הקצה התחתונה היא מדת מלכותו ית' שהיא סוף כל דרגין דאצילות ונעשית מקור לבי"ע וראש לשועלים כו' והיינו שהוא הממשיך ההארה ולכן נק' חתן נחית דרגא כו' והמל' המקבלת הארה זו נק' כלה מצד עוצם תשוקתה לקבלת שפע זו וכמ"ש קארי תדיר לנהורא עילאה וכתוב ואל אישך תשוקתך כו' וכשנמשך ההארה מן החתן הזה אל הכלה הזאת היינו בחי' היחוד שלהם והיינו מ"ש לשם יחוד קודב"ה ושכינת' והוא ג"כ ענין יחוד והמשכת סובב בממלא כי קודב"ה מל' קדוש ומובדל היינו בחי' סוכ"ע שמופלא ומובדל בערך מן העולמות ושכינת' מל' ושכנתי בתוכם הוא בחי' ממכ"ע שהיא הארת אלקות המתלבשת בתוך העולמות ממש והיינו ב' הקצוות הנ"ל קצה העליונה וקצה התחתונה ויעקב הוא המבריש וממשיך גלוי הארה מבחי' ההעלם דסובב להיות מאיר בממלא ממש וזהו מן הקצה אל הקצה כו' וד"ל.

והטעם שההמשכה הזאת נק' בשם יעקב הוא כי יעקב אותיות יבקע והמשכה זו ע"י בקיעה היא באה וכמ"ש יבקע צורים במדבר וכתוב אז יבקע כשחר אורך, פי' עד"מ אור השחר שבוקע חשכות הלילה ומאיר ובא

דאיהו וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה ג, ב.

נאלמתי דומי' תהלים לט, ג.

למען יזמרך כבוד . . נהוית קארי תדיר: תהלים ל, יג. ראה זח"א קעת, ב. זח"ב קמ, א. ועוד.

חתן מלשון חות דרגא: ע"פ יבמות סג, א.

וכנודע שיעקב הוא בחי' בריח התיכון: זח"ב קעה, ב. זח"ג קפו, א.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

יעקב אותיות יבקע . . יבקע צורים במדבר . . אז יבקע: ע"פ תהלים עה, טו. יע"ז נח, ח. זח"ג קד, א.

ע"פ שער הארת המוחין (שליב) פ"א. שם שער הכללים פ"ח ופ"י. וראה גם סידור עם דאית רנ"ו, ד. ס' מאמרי

אדה"ז עה"ת ח"א ע' קנב ואילך. ובכ"מ.

כמ"כ גילוי אור זה דיעקב שמאיר ובא בכנס"י הוא בבחי' בקיעה מתוך החשך העליון שהוא בחי' ישת חשך סתרו שנק' חשך להיותו מופלא ומרומם לגמרי מערך העולמות והיינו בחי' העלם העצמות דא"ס שהוא למעלה עדיין מבחי' סובב וממלא, שהרי גם הסובב נקרא אור להיותו בגדר עלמין אלא שהוא בבחי' מקיף עליהם משא"כ העלם העצמות שאינו בבחי' השפעה כלל נק' חשך עליון וכמארז"ל ברישא חשוכא כו' ומשם ההארה בוקעת להיות מאירה לעולמות כו' וזהו בחי' יעקב יבקע כשחר כו' ואזי כתיב וארוכתך מהרה תצמח פי' כי ל' ארך אפים שבגמ' או אריך אנפין שבזהר הוא על בחי' אא"ס ב"ה הנק' חשך עליון הנ"ל שנק' א"א מצד בחי' עוצם האריכות וההתפשטות בלי גבול כו' (והוא למעלה גם מלהיות בחי' סובב לבי"ע אחר שאינו בגדר השפעה עדיין לאצי' כו' אלא קודב"ה הנק' סובב היינו בחי' ז"א, ויחוד קודב"ה ושכינת' מז"א לנוק' הוא יחוד יעקב ורחל אלא שיחוד זה הוא ע"י תוס' הארה מהכתר כו' וזהו שיעקב מבריש מן הקצה עליונה דכתר כו'), אמנם ארוכתך לנוכח היינו בחי' הארת א"א המאיר בכנ"י ע"י הבקיעה דיעקב הנ"ל שהאור בוקע את החשך העליון כו' וארוכתך מהרה תצמח פי' שע"י המשכת בחי' א"א בכנס"י נעשה בה הכח שתוכל להצמיח ולהוליד מאין ליש כו' כי הנה עד"מ בגשמיות אנו רואי' שהארץ היא סוף כל דרגין שבעולם להיות' בחי' עפר שהוא האחרון שבד' יסודות יש בה הכח להצמיח פירות ואילנות ועשבי' מאין ליש ממש שהוא כח היותר עליון כמאמר מחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב שהוא ית' מחדש מאין ליש אפס זולתו ונמשך ונתלבש כח זה בארץ כו', כמ"כ למעלה מדת מלכותו ית' היא סוף כל דרגין דאצי' יש בה דוקא הכח להוות מאין ליש נבראים ונפרדים כו' וכמ"ש הוא אמר ויהי בדבר ה' שמים נעשו כו' והיינו ע"י בחי' ארוכתך שבכנס"י דהיינו בחי' א"א שמאיר במל' שהוא בחי' גילוי אא"ס מלמעלה מאצילות, וז"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות פי' זורע צדקות היינו בחי' הבקיעה דיעקב שבוקע מתוך חשך העליון הנק' אריך אנפין להאיר במל' הנק' צדקה ואז כתיב ארוכתך לנוכח שנמשך בחי' א"א במל' וע"י מהרה תצמח והיינו כענין מצמיח ישועות שמצמחת ומהוות מאין ליש כנ"ל.

אך הגורם להיות בחי' יעקב ויבקע הנ"ל דהיינו שיהי' בקיעת ההארה מתוך החשך והעלם העצמות כו', הוא ע"י בחי' תענוג העליון הנק' שעשוע המלך בעצמותו שהוא הנק' מקור התענוגים פי' כי אינו כדמיון התענוג שהאדם מתענג שבחי' תענוג זה בא לו בדרך השפעה מדבר נבדל שחוץ ממנו שהרי הוא מקבל תענוג זה מאותו דבר המעונג וא"כ הרי התענוג ה' באותו דבר בעצם וממנה הוא מקבלו כו' וגם תענוג זה הוא בחי' עונג פרטי והיינו

בחי' צמצום התענוג באותו הדבר המעונג כו', משא"כ למעלה שהרי אין לך דבר שחוץ ממנו שיתכן לומר שיקבל תענוג ממנו אלא בחי' תענוג שבו היינו בחי' תענוג העצמי שמשמע שבעצמותו דוקא ולא קבלת תענוג כו' ותענוג זה הוא עצמי כי הוא ותענוגו א' ממש וד"ל, וממילא מובן שאין בחי' תענוג זה בא בכחי' צמצום באיזו דבר פרטי מאחר שאינו בא בבחי' קבלה מדבר המעונג כו' אלא השעשוע שבעצמותו והרי הוא בבחי' א"ס ממש בלתי מוגבל כלל בשום דבר מהות ומציאות פרטי כו' ולכן נק' מקור התענוגים להיות כי [הוא] המקור האמיתי לכל בחי' התענוגים שלמטה כמו אפי' תענוג שבחכמה עילאה ותענוג שבבינה כו' שכולם הם רק בחי' הארות המומשכים ממנו להיות מתלבשים באיזו בחי' פרטיות שיהי' תענוג במציאת החכמה כו' אבל עצמות התענוג הנק' שעשוע המלך בעצמותו הוא התענוג העצמי שאינו מוגבל בשום דבר כלל והוא המקור לכל התענוגים שלמטה כו' וד"ל.

ועי' כתיב עוז וחדוה במקומו, וכמאמ' כי אין עצבות לפני המקום, לפני בחי' מקום אין עצבות כלל אלא עוז וחדוה בתמיד' להיות כי הוא בחי' תענוג שבעצמותו שאינו בא מדבר פרטי ולכך אין לו מנגד כלל, משא"כ בבחי' מקום וזמן שהוא בחי' השתלשלות מעלה ומטה יש גם בחי' עצבות היפוך התענוג להיות כי התענוג הוא שם בבחי' התלבשות ב"ס פרטיים וממילא שיש גם המנגד להתענוג כשאין הדבר שמקבל תענוג ממנו בשלימותו כו' שהרי בהשתלשלות עשה האלקים זלעז' כו' וד"ל.

והנה בחי' תענוג עליון הנ"ל הוא הגורם שיהי' בחי' בקיעה מן החשך דהיינו שיהי' גילוי מההעלם כי מחמת התענוג שבעצמותו נמשך להיות ג"כ גילוי לזולתו וכמ"ש יאר ה' פניו אליך פ"י הארת פנים עילאה הוא בחי' גילוי תענוג עליון הנ"ל כמו ענין הארת פנים בגשמיות שמראה פנים צהובות לזולתו היינו ענין התגלות התענוג לחוץ דהיינו מההעלם לגילוי כמו ענין צהבו פניו של ר' מחמת שראה תוספתא חדתא שהתענג מהמצאת שכל חדש והי' תענוג זה כמוס במוחו ותבונתו ואח"כ מעוצם תגבורת התענוג בפנימיות צהבו פניו והאיר מההעלם לגילוי לעין כל כו', כך הוא ענין הארת פנים למעלה יאר ה' פניו אליך שיתגלה בחי' הארת תענוג עליון מן העלם העצמות ליד גילוי כו' והוא בחי' הבקיעה מתוך החשך הנזכר למעלה וד"ל.

ובחי' הגלוי מההעלם נק' שמחה כמשל השמחה שהיא גילוי הפנימי' מה שהוא שש ומתענג בתוך לבבו שמראה זאת לעין כל להיות רואים

עוז וחדוה במקומו . . אין עצבות לפני המקום: דה"א טז, כז, חגיגה ה, ב. וראה גם ס' מאמרי אדמו"ר זצ"ל
דברים ח"א ע' קל ובהמ"מ שם.

יאר ה' פניו אליך: נשא ו, כה.

צהבו פניו: ע"פ ירושלמי שבת פ"ח ה"א. קהיר פ"ח, א.

שמחתו כו' וזהו שרש ענין שמחת חתן וכלה כי בחי' יחוד חתן וכלה היינו ענין המשכה מהעלם דסובב בגלוי דממלא שאין זה אלא ע"י השמחה שהיא הגלוי מן ההעלם כו', וז"ש שמח תשמח ריעים האהובים כשמחך יצירך בג"ע מקדם, פי' מקד"ם היינו קדמונו של עולם כלומר כמו שגילוי הראשון מן ההעלם העצמות שנק' ג"כ בשם בקיעת אור מתוך החשך דהיינו שמתוך אור וזיו העצמות שאינו בגדר השפעה עדיין למקבלים דאבי"ע נמשך גילוי הארה מצומצמת כמו אור השחר שמבריק מתוך החשך כו' הי' ע"י בחי' שמחה ותענוג העליון העצמי כנ"ל בענין שעשוע המלך בעצמותו שמחת התענוג שבעצמות מתעורר להיות ג"כ התגלות הארה כו' וזהו כשמחך בעצמך כי חפץ חסד הוא, כן גם עתה בהשתלשלות העולמות תשמח ריעים האהובים להיות בחי' גילוי מן ההעלם שזהו ענין יחוד חתן וכלה כנ"ל שכל זה הוא ע"י תשמח בחי' שמחה ושעשועים העצמיים כנ"ל בענין יאר ה' פניו כו'.

וזהו כחתן יכהן פאר, פי' כמו שברכת כהנים היא בחי' המשכה מלמעלה למטה שלא ע"י אתעדל"ת שלכן אומרים יברכך ה' שהוא מצד עצמו יברך ויתגלה כו' כי אם המה עושים זאת ע"י כחם באתעדל"ת א"כ ברכה זו למה וד"ל וכך החתן הוא ג"כ בחי' המשכה משעשועי' העליוני' שלמעלה מאתעדל"ת וזהו יכהן פאר שהוא בחי' כתר ותענוג וכמ"ש יאר ה' פניו כו', וישא ה' פניו היינו הגבה למעלה למקום שאין אתערותא דלתתא מגעת.

ועם כל זה יובן ג"כ שינוי לשון הברכות בין ברכה ראשונה דקאי על זמן הגלות לברכה אחרונה מהרה ישמע דקאי על לעתיד ששם חותם משמח חתן עם הכלה פי' שגלוי שמח"ה עליונה שהוא בחי' הארת תענוג עליון הנק' שעשוע המלך בעצמותו יהי' כחתן וכלה בשוה ולא שיהי' הכלה מקבלת מהחתן משא"כ עתה חותם משמח חתן וכלה שיש וי"ו בין חתן לכלה דהיינו שהחתן מקבל תחלה גלוי הארת השמחה ותענוג עליון הנ"ל ואח"כ ממנו מקבלת הכלה כו' והטעם כי כעת הכלה שהיא המל' היא בבחי' מיעוט לפי שיוצרת בבי"ע שהם בחי' יש ודבר הפך בחי' א"ס וכנ"ל בענין כרחל לפני גוויזה נאלמה ומוכרתה לקבל הארת וגילוי אא"ס ע"י החתן שהוא בחי' יעקב שהוא באצ"י דאיהו וחיוהי חד כו' אבל לעתיד כתיב והי' אור הלבנה כאור החמ"ה שלא תהי' הירח במיעוט אלא יהיו שוים בקומתם אזי יהי' משמח חתן עם הכלה בשמחה א' וכ"ז הוא מחמת גלוי הסובב שיהי' לעתיד וכמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה כך יהיו שמחת חתן ושמחת כלה בהשוואה א' ולא יהי' מעלה ומטה כו'.

והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה שבעתיים כאור ז' הימים כו'. הנה שבעת הימים הם ז"ת דעתיק ואור ז' הימים פ"י האור והחיות של ז' ימים שהם ז"ת והיינו בחי' ג"ר דעתיק שהוא למעלה מגוף הימים עצמן שהם הזית רק שהוא אור וחיות להן וע"ז כתיב המתנשא מימות עולם, פ"י ז"ת דעתיק הם ז' יומין הנק' ימות עולם הנאצל ועל ג"ר כתיב המתנשא מימות עולם שמתנשא ומרומם מהם בערך.

ולהבין זה יש להקדים ביאור ופ"י לשון הברכה מהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה וכו', דקאי על לע"ל שאז ישמע קול כו' והטעם מפני שעתה המל' נק' כלה נאלמת ואין לה קול מפני שיורדת ומתלבשת למטה בנוגה דבי"ע והרי אינה יכולה לגלות שם הארתה, וז"ש נאלמתי דומי' כמשל האלם שאינו יכול לדבר ולהוציא מה שיש במוחו ותכונתו לידי גילוי בדבור לזולתו כך בחי' מל' הנק' דבור העליון שמגלי' העלם די"ס דאצי' כמשל הדיבור שמגלה את השכל והמדות כו' כשמתלבשת בבי"ע נעשי' בבחי' אלם שאין הדבור יכול להתגלות והיינו מחמת שהקליפות מסתירים ומעכבים מהיות הגילוי אלקות הזה ואפ"י מצד עולמות בי"ע עצמן שבסטרא דקדושה הרי לא יכול להיות הגילוי כמו שהוא בבחי' אצי' מחמת מיעוט ערכן ופחיתות השגתם שכולם אין ערוך כו' ולכן נק' אל"ם שאינה יכולה להוציא הדבור בגלוי כמו שהוא מצד עצם בבחי' אצילות, ומה שהמלאכים מקדישים ומעריצים ואומרים ברוך כבוד ה' כו' הרי שנמשך גלוי אלקותו ית' אליהם בבי"ע, היינו כמ"ש ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, פ"י שבחי' קדוש שהוא מובדל בערך משפיל עצמו להיות יושב למטה ע"י תהלות ישראל, והיינו בחי' יעקב שהוא בחי' הבקיעה שהאור בוקע מתוך החשך ומתגלה כי הנה כתיב יבקע צורים במדבר ויבקע אותיות יעקב כנ"ל פ"י כמו בקיעת הצור הגשמי שבמדבר להיות מים נוזלים ממנו שזהו היפוך מטבעו להסתיר ולעכב הקילוח כו' כמ"כ יעקב מבקע את החשך העליון שהוא בחי' ההעלם העליון דהיינו ההסתלקות של האור בהעצמות מבלי יאיר ויתגלה לזולתו כנודע בענין הצמצום שהי' בהאור הנק' א"ס שזהו ענין ברישא חשוכא כו', להיות מאיר ממנו אור' והרי אור זה הנמשך ומתגלה בוקע את החשך הנ"ל שלפניו והוא בחי' קו וחוט שנמשך מאא"ס אחר הצמצום כו' וזהו בחי' יעקב יבקע כנ"ל, ולכן כתיב ביעקב ויזרח לו השמש פ"י כמשל זריחת השמש על הארץ שהשמש"ש עצמו הוא הנק' מאור וזיוו המאיר לארץ נק' אור אמנם בחשכות הלילה אין האור מאיר על הארץ הגם שישנו בגוף כדור השמש ה"ז

והי' אור הלבנה: נוסח אחר מהמאמר נדפס בלקרי' צו ט, ב. וראה לעיל המאמר שלפני זה.

נאלמתי דומי': תהלים לט, ג.

יבקע צורים במדבר: תהלים עה, טו.

ויזרח לו השמש: בראשית לב, לב.

בחי' צמצום וחוש"ך לגבי המקבלים ואח"כ כשזור"ח השמש דהיינו שנמשך אורו על הארץ ה"ז בחי' בקיע"ה שהאור בוקע את החשך כו' וכמ"כ ממש הוא בחי' הבקיעה דיעקב דהיינו המשכת הקו וחוט שהוא בחי' גילוי (מועט) אור של עצמותו ית' הנק' מאור הבא בבחי' בקיעה שבוקע את החשך שהוא הצמצום וההעלם של האור כו' ולכן כתיב יבקע כשחר אורך ויבקע אותיות יעקב וכנ"ל וד"ל.

ועתה יובן פי' הפסוק לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו, שהשמש דומה לחתן וגם יעקב נק' חתן והכל א', כי בקיעת הזיו והאור של השמש שבוקע מתוך החשך דהיינו ענין הקו שנמשך אחר הצמצום שהוא בחי' יעקב יבקע כנ"ל נק' חתן מל' נחית דרגא ע"ש הירידה וההמשכה כו' ואמנם אין זה רק האור והזיו של השמש שהוא האור הבוקע ובא וזהו ויזרח לו השמש זריחת השמש כו' אבל גוף השמ"ש שהוא המאור עצמו אינו בבחי' השפעה כלל ולמעלה היינו עצמותו ממש שאינו בבחי' גילוי כלל וע"ז כתיב לשמש שם אהל בהם שהוא כמשל האהל שמקיף מלמעלה כו' וד"ל. והנה אף שגם עתה נמשך בקיעת האור שמתוך החשך כו' מ"מ אינו כלל בגילוי מטעם הנ"ל בענין המל' שהיא ג"כ בבחי' אל"ם מצד שעולמו דבי"ע הם מגושמי ועדיין לא נבררו ולכן אין לפני מי לגלות וה"ז כמו האלם שאינו יכול לדבר ולהשמיע לזולתו כו' שכמ"כ ממש הרי עולמות דבי"ע מעלימים ומסתירים לגבי הארת אא"ס ב"ה וא"א לדבר בפניהם כלומר לגלות להם ההארה כו', וכמו שהוא בבחי' מל' שהיא בחי' דיבור שכעת היא בבחי' אל"ם נאלמתי דומי' החשיתי כך הוא גם בבחי' גוף הבקיעה של האור דא"ס כו' ולכן לע"ל כתיב מהרה ישמע קול חתן וקול כלה משמע שהאידנא ליכא קול חתן וליכא קול כלה והא בהא תליא שהרי עיקר גלוי החתן שהוא בחי' גוף ההארה המאירה מאא"ס הוא ע"י אמצעות הכלה שהיא בחי' הדיבור ועד"מ באדם שהתגלות מדותיו כמו אהבתו לזולתו הוא ע"י הדבור כו' וכשהכלה היא בבחי' אלם ושתיקה מצד קטנות והגשמת הנבראים דבי"ע שאינן ראויים לגלוי ההארה אזי גם החתן אין לו קול וגילוי כו' וד"ל.

ולכן לעתיד שיזדככו העולמות ורוח הטומאה יועבר מן הארץ אזי כתיב מהרה ישמע קול חתן וקול כלה ששניהם יהי' להם קול שבחי' הדבור יהי' מאיר בבי"ע כמו שעתה הוא בבחי' אצי' ששם יש בחי' דיבור גם עתה, רק שבבי"ע נאלמתי דומי' וכרחל לפני גוזיה נאלמה שם דוקא בבי"ע ע"י ירידתה והתלבשותה בסתר המדרגה הם ע' שרים כו', אבל לעתיד שיזדככו ויתעלו העולמות אזי יתגלה בחי' הדבור עליון להם כמו שהוא עתה באצי' ממש וזהו

קול כלה וגם קול חתן שהוא גילוי האור הבוקע מן החשך וההעלם כו' וישמע קולות הללו אפילו בחוצות ירושלים כלומר למטה מטה (אפי' בחיצוניות העולמות כו', וקול ששון וקול שמחה היינו ג"כ דכר ונוקבא כנודע).

קול מזהלות חתנים מחופתו, הנה פי' חתנים משמע ריבוי חתנים כו' והענין כי ביעקב כתיב אך יצא יעקב שתי יציאות במשמע, כי הנה באמת ענין הבקיעה שהאור בוקע ומאיר מתוך החשך כו' לא פעם אחת בלבד היא נמצאת דהיינו בקיעת הקו מתוך העלם האור הנק' צמצום ומק"פ כו', אלא שבכל ירידה מעולם עליון לעולם תחתון ממנו יש בחי' בקיעה זו. והענין כי מעולם ועד עולם שתחתיו יש פרסא המפסקת דהיינו בחי' ההסתרה בלתי יתפשט עוד האור והחיות כמו שהוא שם למעלה, ד"מ שחצר הכבד מפסיק בין איברים הפנימים לאיברים החיצונים שמסתיר ומעכב בלתי יתפשט עוד החיות על דרך ואופן שהוא מתפשט באיברים הפנימיים, ומחמתו הוא שנעשה השינוי הגדול ביניהם ממהות למהות ממש עד שהקנה והושט שהן הן איברים הפנימיים וכשהם למעלה מן החצר הכבד המפסיק הרי הם דקים וזכים מאד והן איברי הנשימה כו' ולאחר ירידותם ע"י חצר הכבד נעשו איברי החיצונים שהם גס"ם מאוד והן איברי המזון כו' והיינו מחמת חצר הכבד המפסיק וכן מיצר הגרון מפסיק בין מהות השכל שבמוח למהות המדות שבלב כו' והוא המסתיר ומעכב ג"כ בלתי יתפשט עוד מהות שכל כמו שהוא שם למעלה עד שמחמת זה נעשה שינוי גדול בין התפשטות האור שלאחריו ובין האור שלפניו ממהות למהות ממש וכנודע, וכיוצא בזה יובן ג"כ למעלה שיש כמה פרסות ומסכים בין כל העולמות בין זה לזה בין עליון לתחתון דהיינו שמפסקת ומעכבת ומונעת מלהיות האור והחיות כמו שהוא למעלה ממנה מתפשט ונמשך כן למטה, ולכן עולם התחתון הוא בשינוי מהות ממש ממהות העולם שלמעלה הימנו והיינו מסיבת הפרסא כו'.

והנה האור הנמשך ומאיר דרך הפרסא היינו בבחי' בקיעה שבוקע את הפרסא המפסקת ומחשכת להיות מתגלה ומאיר וכנ"ל בענין יבקע כשחר אורך. ולכן כתיב אך יצא יעקב פי' יעקב הראשון שהוא הקו וחוט הבוקע חשכות של הצמצום הראשון יצא עוד גם לאח"כ כמה פעמים דהיינו שבוקע עוד הפרסות שבין העולמות המפסיקי' ומחשיכים כנ"ל. וז"ש יבקע צורים במדבר, צורים ל' רבים דהיינו שמבקע כמה פרסות המחשיכים ומסתירים כו' ודרך כלל שתי יציאות ובקיעות הן וז"ש יצא יצא ב' פעמים. וזהו פי' קול מזהלות חתנים, חתנים ל' רבים כי כל בקיעת האור נק' חתן כמבואר למעלה מל' חות דרגא כו' ולע"ל ישמע קולם שיהיו מאירים בגלרי

משא"כ כעת הכל נעלם עדיין כנ"ל בענין קול כלה כו', ודרך כלל חתנים פי' ב' חתנים והן ב' יציאות דיעקב שלעתיד יהי' הכל בגילוי גם למטה כנ"ל.

ונערים ממשותה נגינתו, כי הנה יש ב' נערים, הא' הוא יוסף שנקרא נער כמ"ש והוא נער את בני בלהה ובני זלפה נשי אביו, והוא בחי' נער דאצילות דאיהו וחייהו וגרמוהי חד בהון רק שהוא בחי' צמצום הארת אא"ס להיות מתלבש אח"כ במקור הנבראים שהיא מדת מל' דאצי' שנק' אימא תתאה ומטרוניתא לפי שהיא מקור הנבראים ושורשם שבאצי' וא"א להיות בה המשכת והתלבשות אא"ס זולתי ע"י דרך מעביר תחלה בז"א ואח"כ משם מקבלת השפע ע"י יוסף צדיק עליון כמ"ש ויוסף הוא השליט על הארץ כו' אבל יוסף עצמו הוא למעלה עדיין מלהיות מקור לנבראים הנפרדים אלא הוא מבחי' עצמיות אלקות ממש רק שהוא בחי' צמצום הארת הא"ס בכדי שיוכל אח"כ להתלבש במקור הנבראים ולכן נק' נער שהוא בחי' קטנות אבל נק' נער עליון כלומר נער שבאצילות וז"ש והוא נער את בני בלהה כו' כי הי"ב שבטים הגם שהן עצמן בבריאה אבל שרש שרשן הוא מבחי' י"ב גבולי אלכסון שבאצילות וכמ"ש במ"א בענין ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו', ובני בלהה אף שהם שוקי' וירכין כמ"ש בזהר גד שוקא ימינא כו' שהם לבר מגופא כו' מ"מ להיותם בבחי' אצי' מתלבשת בם הארת הא"ס ב"ה ולכך נאמר באשר טובל בשמן רגלו פי' שאע"פ שהוא בבחי' רגלו דהיינו בחי' שוקין וירכין הנ"ל מ"מ טובל הוא בשמן' שמתלבש' בו הארת החכמה שבה מלוכש אור א"ס ב"ה כנודע, וכענין מאמרז"ל תקוע אלפא לשמן וכן יואב אמר אשה חכמה מתקוע ונודע שהתקועיים הם משבט אשר והיינו מטעם הנ"ל שלהיות שרש שרשן של השבטי' בבחי' אצי' אף שמהן שהם רק בבחי' שוקין וירכין נצח והוד מ"מ מתלבשת בהם הארת אא"ס ב"ה ע"י החכמה כו' ולכן יוסף שהוא השליט על הארץ דהיינו בבחינת ירידת צמצום הארת אא"ס ב"ה עד שמתלבש אח"כ במדת מל' שהיא מקור הנבראים הנק' ארץ, שלכן נק' הוא בשם נער בחי' קטנות וצמצום כנ"ל, כתיב ב' והוא נער את בני בלהה ובני זלפה נשי אביו פי' שיוסף שהוא יסוד ז"א מקבל מבחי' בני בלהה כו' שהם נז"ה ועי"ז ישפיע אח"כ למטה ולכן נק' בלהה וזלפה נשי אביו דהיינו נשי יעקב להיות שאעפ"כ

ונערים ממשותה נגינתם: נוסח ברכות נישואין.

והוא נער את בני בלהה: וישב לו, ב.

ויוסף הוא השליט: מקץ מב, ו.

ששם עלו שבטים: תהלים ככב, ד.

ובני בלהה אף שהם: קאי על הפסוק, את בני בלהה ואת בני זלפה, ועי"כ מביא בההמשך את בני זלפה

גד ואשר.

בזהר גד שוקא ימינא: ראה זחי"ב קד, ב.

טובל בשמן רגלו: ברכה לג, כד.

תקוע אלפא לשמן: . אשה חכמה מתקוע: מנחות פה, ב. שמר"ב יד, ב.

מתלבשת בהם הארת אא"ס ב"ה המאירה ע"י הבקיעה דיעקב שמבקע כשחר כו' ואף שהם בחי' שוקין וירכין כנ"ל הרי מ"מ הם בבחי' אצי' שהוא אלקות ממש וכנודע.

והנה יש בחי' נער שני והוא בחי' יהושע בן נר שנאמר בו ויהושע בן נר נער לא ימיש מתוך האהל והיינו בחי' המל' דאצי' כשירדת ממהות' שבאצי' להיות ראש לשועלים ומתצמצמת להתלבש בכריאה ויצירה לצורך הנהגת העולמות שאז היא בתכלית הצמצום והקטנות גם לגבי ערך מהותה שבאצילות כשמקבלת מיוסף נער עליון כו' כי אז מתלבש בה הארת אא"ס ב"ה בבחי' גלוי המהות ממש כמו שמאיר באצילות דאיהו וגרמוהי חד בהון כנ"ל שהרי גם היא היא מדה א' ממדותיו ית' ומיוחדת בו בתכלית ומאיר בה בגלוי המהות ממש משא"כ כשירדת ומתלבשת בב"ע הרי מתצמצמת בצמצום רב ועצום עד שתהי' מוכנת להחיות הנבראים שהם נפרדים ממש ובעלי גבול ותכלית ואז הרי לא יוכל להיות בה התלבשות וגלוי אא"ס ב"ה כבאצילות אלא ע"י צמצום רב ועצום וזהו בחי' נער השני שבכריאה ויצירה, והיינו בחי' מט"ט שהוא שרו של עולם פי' התלבשות אא"ס ב"ה ב"ק דיצי' (או דכריאה בא"י ובשבת) להנהגת העולמות שזהו ענין שרו של עולם, שהוא נק' בשם נער כמ"ש נער הייתי גם זקנתי וארז"ל פסוק זה שרו של עולם אמרו דהיינו מט"ט (וגם זקנתי היינו כשמתעלה באצי' שאז נק' אדם הגדול ואנפי רברבי') והוא ג"כ בחי' יהושע בן נר שנק' נער להיות כי פני יהושע כפני לבנה היינו בחי' מל' דאצי' שנק' לבנה כנודע ולפי שהיא בחי' מל' כשמתצמצמת ביצירה לצורך הנהגת עולמות לכן נק' נער וזהו ענין שר צבא ה' שנראה ליהושע ביריחו כו' (משא"כ משה אמר אם אין פניך הולכים עמנו פנימיו) אלקותו ית' ולא ע"י צמצום בבחי' נער השני להיות כי פני משה כפני חמה שהוא בחי' אדם הגדול ולא כפני לבנה שמתצמצ' ביצירה להיות נק' נער ואנפי זוטרי וד"ל ועל זה נאמר (דהיינו על מט"ט) חנוך לנער ע"פ דרכיו, ע"פ דרכו דיקא כמו שהוא למטה בבחי' צמצום כו' וד"ל.

והנה כעת בגלות גם הנערים אין להם קו"ל כמו שהחתנים שהם גוף הבקיעה והגלוי דאור אא"ס ב"ה הבוקע' מן החשך כו' אין להם קול שאינן יכולים להתגלות למטה כמ"כ גם הנערים שהם בחי' צמצום ההארה עד

ויהושע בן נר: נער: תשא לג, יא.

נער הייתי . . שרו של עולם אמרו: תהלים לו, כה. יבמות טז, ב.

פני יהושע כפני לבנה: ביב עה, א.

שר צבא ה' שנראה ליהושע ביריחו . . אם אין פניך הולכים: יהושע ה, יד. תשא לג, טו. וראה בכ"ז

בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב ואילך [ד"ה ונערים ממשטה נגינתם].

חנוך לנער ע"פ דרכו: משלי כב, ו.

שתתלבש במקור הנבראים שלמעלה ולהחיותו למטה ג"כ אין להם קול שאינן יכולים להתגלות במקבלי השפע כמו שהן בעצמותן מצד שהנבראים הם כעת בהגשמה גדולה ומסתירים לגבי האור והחיות כו' אבל לע"ל כתיב קול מזהלות חתנים ונערים כו' ששני החתנים ושני הנערים הנ"ל יהי' להם קול ויאירו בגלוי מהותם ממש כנ"ל, ואמנם עיקר סיבת גלוי ההארה להיות בוקעת את החשך כו' (הגם שמצד המקבלים לא יהי' מניעה אז מחמת שידוככו ולכן לא תצטרך ההארה להתעלם כמו עתה כרחל לפני גוזזיה נאלמה אלא יהי' קול חתן כו' אבל סיבת התעוררות הגילוי מהעלם העצמות של המשפיע) הוא ע"י בחי' שמחה שמחת חתן כו' דהיינו בחי' גילוי ש"ע נהורין שהם מבחי' שעשוע המלך בעצמותו שע"ז נעשה הגלוי למטה להיות יאר ה' פניו אליך כמשל הצהבת פנים שנראה לזולתו כו' כך יהי' הארת א"א במל' שהיא מקור הנבראים, וז"ש וארוכתך מהרה תצמח פי' גילוי א"א שלך תצמח ויתגלה לעתיד, והיינו כמ"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות שע"י זריעת הצדקות עתה אזי יצמחו הישועות שהם גלוי שע"ה נהורין מבחי' א"א במל' לעתיד לבא והצמיחה היא מאין ליש שהרי באמת הזריעה של הצדקות שהם המצות שמקימים עתה אינן ערוך כלל לגבי הצמיחה שהם גילוי א"א שיהי' מזה לעתיד כו' וכמ"ש באריכות בענין הבאים ישרש יעקב כו' ע"ש.

ולהבין מה שבחתנים הוא אומר מחופתו ונערים ממשותה נגינתו, והענין להיות כי מובן ממה שמבואר למעלה שסיבת התעוררות הגילוי והבקיעה שהוא ענין חתן כו' בא מצד התגלות המקיף דהיינו בחי' גילוי שע"ה נהורין שהוא בחי' התענוג והשעשוע שבעצמותו שע"ז מתעורר להיות ג"כ גילוי התענוג לזולתו שיאר פניו אליו כו' וגלוי זה בא בבחי' בקיע' שבוקע את החשך וההעלם המכסה ומעכב ומונע התפשטו' ההארה כנ"ל, ולהיות מבואר ג"כ למעלה שלא פעם א' בלבד יש הבקיעה הזאת דהיינו ענין והד"ר נהורא שלאחר ברישא חשוכא שהוא ענין הק"ו שלאחר הצמצום כו' אלא בכל ירידה מעולם ועד עולם יש בחי' בקיעה זאת לפי שיש פרסא המפסקת ומעכבת, ודרך כלל יש ב' חתנים שהוא ב' היציאות דאך יצא יצא יעקב ושני נערים למטה כו' ולכן הרי גם סיבת הבקיעה והגלוי שהוא מצד גלוי המקיף כנ"ל אינו בכולם שוה שהרי מקיף של זה למעלה משל זה, ודרך כלל הרי החתנים למעלה מהנערים לכן בחתנים הוא אומר מחופתו ונערים ממשותה נגינתו כלומר שמזהלות וגלוי ובקיעת האור הנק' חתנים נחות דרגא כו' הוא מחופת"ן גלוי המקיף שמבחי' בינה כי בינה נק' אם הבנים שמחה כמשל השמחה שהיא גילוי פנימית התענוג שבעצמות כנ"ל כך בבינה מתגלה הארת עתיק שלמעלה מהשתלשלות והיינו בחי' שע"ה נהורין הנ"ל וכשמקיף זה מבינה בא מהעלם

וכמ"ש באריכות בענין הבאים ישרש יעקב: תרי"א נג, ג (ובהנסמן בהמ"מ לשם, והוא משנת תקע"א או

תקע"א).

לגלוי נעשה עי"ז בחי' הבקיעה להיות מתגלה גם לחוץ וזהו ענין החתני"ם נחית דרגא כו' וכנודע בפ"י וישם לך שלום וכן שים שלום היינו בחי' בקיעת יסוד אימא שהוא בחי' ההתקשרות וקליט' המושכל שלא יתגלה לחוץ שאח"כ הוא מתבקע ואז נעשה הגילוי למטה וסיבת בקיעתו הוא מחמת גלוי המקיף מבחי' שו"ה נהורין וזהו וישם לך שלום כי שלום בגי' שו"ה דהיינו שו"ה נהורין עם הכולל ובעבודת ה' יובן זה ג"כ שמחמת ההתבוננות בגדולת ה' כשמאיר שם המקיף דהיינו בחי' עוצם התגברות התענוג העליון להתענג על ה' בהשכלתו והתבוננתו בגדולת ה' כשמאיר שם המקיף דהיינו בחי' עוצם התגברות התענוג העליון להתענג על ה' בהשכלתו והתבוננותו בגדולתו ית' אזי ממילא יבקע יסוד אימא שהוא עכבת וקליטת המושכל מבלי יתפשט לחוץ במדות שבלב ואז ממילא נמשכו החתני"ם בחי' זו"נ דהיינו מדות שבלב שנולדי' מן התבוננו' והיינו ענין הבני"ם הנולדים מן האם ע"י השמחה וזהו פ"י אם הבנים שמחה וד"ל.

אמנם זהו בחתנים דוקא שמצהלות שלהם הוא מחופת"ן שהוא גלוי אא"ס ב"ה הסוכ"ע בעצמו ובעבודת ה' היינו מהתבוננו' עצמו נעשה הבקיעה כו', אבל הנערים שהם למטה במדרגה אין בקיעתן והתגלותן בא מצד החופה והמקיף הנ"ל בעצמו אלא ממשותף נגינתו, שהנגינה היא ג"כ מעוררת את האהבה כמשל ההתבוננות כו' וכנודע בענין השיר שהיו הלויים משוררים בבהמ"ק לעורר את האהבה אלא שהוא למטה במדרגה דהיינו כשהאהבה פחותה בערך מחמת שהיא למטה בסתר המדרגה בגוף בשר ודם כו' אזי אין ההתבוננות עצמה יכולה לפעול ולעורר את האהבה, שההתבוננות לא תועיל בעצמה אלא במי שהוא רחב הדעת ובר לבב שאז גם האהבה גדולה וזכה ונפלאה משא"כ במי שהוא קצת מגושם עדיין שצריך לנגינה לעורר הכונה והאהבה ואז גם האהבה אינה גדולה ונפלאה כ"כ ולכן היו אומרים שירה על היין כי גם היין פעולתו להביא מהעלם לגלוי יין המשמח ונכנס יין יצא סוד אלא שהכל בבחי' חיצונית ולכן בנערי"ם שהם בחי' זו"נ כשהם למטה במדרגה בבחי' צמצום ונק' נערי"ם כנ"ל אזי התגלותן לחוץ אינו ע"י גילוי המקיף דבינה עצמה שהוא בחי' ההתבוננות בעצמ' שהיא מולדת אהבה יותר גדולה ונק' חתני"ם דהיינו זו"נ כשהם למעלה שהם בא"י מחופתן מן החופה דבינה עצמה אבל הנערים הם בא"י ממשותף נגינתו נגינה כענין השירה ומשתה היין וד"ל.

וזהו ענין אכלו רעים שתו ושכרו דודים, ואמר בזהר אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא, והיינו כענין חתנים ונערים הנ"ל, ורעים

שהם לעילא כלומר למעלה במדרגה אזי אכלו אבל הדודים שהם בחי' הגילוי שלהם וכענין הנערים לגבי החתנים נאמר בהם שתו ושכרו והיינו כנ"ל בענין ונערים ממשותה נגינתן דהיינו משתה על היין ונגינה בשיר וכנ"ל וד"ל.

ואחר כל זה יובן פי' והי' אור הלבנה כאור החמה כו', דהנה לעתיד כתיב נערים פני זקנים ילבינו, כי איזהו זקן זה שקנה חכמה, פי' שקנה חכמה היינו שהמשיכה מבחי' ההעלם דחכמה סתימאה לידי גילוי בחכמה דאצי', ואיזהו הזקן הקונה היינו בחי' ז"ת דמו"ס שמהם בא ההמשכה מהעלם דח"ס לידי גילוי בחכמה הגלוי' כי כל המשכה מהעלם לגלוי נק' בשם קנין כמשל הקונה איזו חפץ שאינו מחדש בו כלל רק שמוציאו מהעלם לגלוי ולכן הקב"ה נק' קונה הכל שממשיך כל פרטי הנמצאי' שבעולמות אבי"ע מהעלם דמחשבה אחת שבה נברא העולם לידי גילוי בדבור שיפרטו כל אחד ואחד ביחוד בפני עצמו כו' וכמ"ש במ"א, ולכן גם ח"ס נק' זקן שקנה כו' וכמ"ש בזהר סבא דעתוהי סתים והיינו בחי' ז"ת דחכמה שמתכללים מעשר שעולה בגימ' ע' שהוא זמן הזקנה וזקן זה קונה וממשיך החכמה מהעלם לגלוי וז"ש קניה חכמה קניה בינה והיינו בחי' מו"ס שבכתר שהוא הקונה וממשיך שניהם מהעלם לגלוי וכמ"ש במ"א שחז"ב שניהם יש לכל אר"א מהם שורש מיוחד בפ"ע מקדמות השכל הנק' מו"ס והיינו ב' המזלות ונוצר ונקא ולא שמהות ההשגה מתהווה מעצם השכל כו' ע"ש, ולכן אמר על הח"ס קנה חכמה קנה בינה שהם ב' קנינים והמשכות שונות וגם ב"פ קנה בגימ' י"ש שרומז ג"כ לחכמה סתימאה כי י"ש הוא חצי מתר"ך אורות דכתר והיינו כידוע הכלל שהכתר של הספי' נחשב הוא עצמו למחצה ושאר ה"טס ביחד מחכמה ואילך נחשבו למחצה כו' וד"ל.

והנה הנערים הם כעת למטה הרבה מהזקנים (שהרי הנעיר הוא בחי' יסוד שהוא תכלית הירידה והצמצום עד שיהי' בחי' השפעה למקור הנבראים ואינו ערוך לגבי הזקנים שהוא תכלית ההתרחבות ונק' קדמות השכל דהיינו כמו שהוא בעצמותו ודעתוהי סתים שאינו בבחי' חכמה גלוי' כלל, אמנם כ"ז אינו אלא עתה שעדיין הוא באמצע ההשפעה ולא נגמרה עדיין,

נערים פני זקנים ילבינו: סוטה מט, ב.

איזהו זקן זה שקנה חכמה: קידושין לב, ב.

בזהר סבא דעתוהי סתים: זחיג קכת, ב.

קנה חכמה קנה בינה: משלי ד, ה.

וכמ"ש במ"א שחז"ב . . שורש מיוחד בפ"ע: ראה ס' מאמרי אדה"ע על מארז"ל ע' ז [ובהמ"מ שם לע' ז

ולתחילת המאמר שם].

ב"פ קנה בגימ' י"ש: ראה שער הפסוקים להאריז"ל משלי ד. לקו"ת ושער הפסוקים חבקוק. ע"ח שער ז"א (ש"י) פ"א בהגהיה. פ"ח שער יוהכ"פ פ"ה. וראה ס' מאמרי אדה"אמצ דברים ח"א ע' טז (שם בהמ"מ נסמן לדא"ח).

שעדיין אינו מתגלה בה עצמות התענוג שיש מהשלמת ההשפעה אלא רק הארה חיצונית ע"י העלמות והסתרים עד"מ אדם העושה איזו דבר שגילוי התענוג אינו אלא בגמר המלאכה כו'. אבל לע"ל שיהי' תכלית השלימות שיושלמו כל הבירורים שהיו צריכים להתברר בו' אלפי שני דהאי עלמא, אזי יתגלה התענוג בההשפעה שיתענג מכל אשר עשה ואזי כתיב והנה טו"ב מא"ד שהיסוד דאצי' שהוא בחי' השפע' למל' מקור הנבראים יתעלה עד יסוד דע"י שהוא בחי' הטוב מא"ד בלתי מוגבל והוא גלוי עצמות התענוג עליון שלמעלה גם מצמצום התענוג שבמו"ס להיות כי מו"ס עם היות שהיא סתימו עדיין מ"מ הוא שרש הנאצלים דהיינו תחלת ההשפעה ונק' קו המדה כו' והרי התענוג שבגמר ההשפעה גדול יותר מגלוי התענוג שאצל עצם המשפיע בתחלתו וכנודע בענין ששון גמר ביאה כו' ולכן על לע"ל כתיב הנער בן מאה שנה ימות, פי' הנער. שהוא בחי' יסוד יתעלה כ"כ מעלה מעלה עד מאה שנה שהוא עצמיות הכתר שלמעלה מבחי' החכמה סתימאה כי מאה שנה היינו בחי' הכתר שבכתר שאז יש בו י"ס ומתכללי' י' מעשר ונעשה מאה וכמ"ש במ"א בענין ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' (והיינו בעצמות התענוג שהוא בחי' חסד דעתיק שמתלבש בגלגלתא שהוא למעלה מצמצום התענוג דגבורה דע"י המתלבשת בח"ס הנק' קו המדה כו'), וזהו ונערים פני זקנים ילבינו שהנערים שלמטה יתעלו כ"כ עד שילבינו פני זקנים שהם בחי' ח"ס להיות כי יתעלו ביסוד דעתיק שהוא בחי' לוכן העליון שהם ימשיכו בחי' הארת לבנונית כחכמה כו', וז"ש צדיק כתמר יפרח וכארו בלבנון ישגה פי' צדיק יסוד ז"א כתמר דסליק לע' שנין היינו ז"ת דח"ס הנק' זקן יפרח, ואח"כ כארו בלבנון בחי' יסוד דע"י כמשל הארו שהוא היותר גבוה שבצמחים והיינו פי' מן האזוב אשר בקיר עד הארו כו' והמ"י.

ואמנם באמת יש עליות גבוהות עוד למעלה גם מבחי' יסוד דעתיק שהוא מבחי' ז"ת שבו בלבד והיינו כמ"ש ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד כו' שהם ה' עליות הנוק' עד מאד אותיות אדם א"ק כו' וכמבואר כ"ז במ"א. וע"ז כתיב והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור ז' הימים, פי' חמה ולבנה הם זו"נ והיינו בחי' ב' נערים הללו כי יסוד ז"א הוא נער העליון דאצי' כנ"ל בענין יוסף כו' ומל' המתלבשת ביצירה הוא נער הב' וכנ"ל בענין פני יהושע כפני לבנה ונק' נער לא ימיש מתוך האהל התלבשות המל' במט"ט כו', והנה כעת שניהם הם בבחי' ירידה ולעתיד יתעלו ויהי' פני

והנה טוב מאד: בראשית א, לא.

הנער בן מאה שנה ימות: ישעי' סה, כ.

וכמ"ש במ"א בענין ויהיו חיי"ש:

צדיק כתמר יפרח . . כתמר דסליק לע' שנין: תהלים צב, יג. זחיג טו, א.

ישכיל עבדי . . וכמבואר כ"ז במ"א: ישעי' נב, יג. וראה תריח סה, ב. ובהמ"מ.

אור הלבנה כאור החמה שתתעלה המל' משפלותה ביצירה ותוכלל בז"א דאצי', ויסוד ז"א יעלה למעלה מעלה עד שיהי' שבעתיים כאור ז' הימים כמש"ל שהנערים ילבינו פני זקנים כו' ולא זו אף זו שיתעלו למעלה מעלה גם מבחי' עתיק כו' וזהו שבעתיים כאור ז' הימים, אור ז' הימים היינו בחי' ג"ר דעתיק שהם האור והחיות של ז' הימים שהם ז"ת דעתיק הנק' ימות עולם הנאצל לפי שמתלבשי' בא"א שהוא שרש הנאצלים כו', ואור החמה שהוא היסוד יהי' למעלה גם מאור ז' הימים שהם הג"ר להיות כי יעלה מעלה עד כי גבה מאד כו' כנ"ל. ואמנם בזה יש ב' פירושים, אם אור הלבנה שהיא המל' נער הב' תהי' כמו אור החמה דעכשיו נער הא' דעכשיו ורק אור החמה נער הא' יתעלה להיות שבעתיים כו', או שאור הלבנה תהי' כאור החמה דאז ואיך יהי' אור החמה אומר אח"כ ואור החמה שבעתיים כו' וממילא שגם הלבנה כן ודו"ק.

ע"ל בביאור דשחורה אני וכו' בענין יריעות שלמה מקיפים דג"ר וכו'.

ש"פ תרומה

מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך וגומ'. זהו מאמר כנס"י בגלות להקדב"ה כי בזמן שבהמ"ק הי' קיים נקראו ישראל אחים למקום כמ"ש למען אחיי וריעי וגו' וסיפ' דקרא למען בית ה' אלקינו כלומר אימתי נק' אחים בזמן שבית אלקינו קיים ועכשיו מבקשת מי יתנך כאח כו'. ויובן ע"פ מ"ש ועשית שנים כרובים כו' כרוב א' מקצה מזה כו' והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה כו' ופניהם איש אל אחיו, ופירשו רז"ל בחגיגה מאי כרוב כרביא דהיינו אנפי זוטרי, והנה כתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' והוא אפי רברבי, וצ"ל דהא נודע שאין לו גוף ודמות הגוף כו'. אך הענין

ע"ל בביאור דשחורה אני: מאמר ד"ה שחורה אני דשנת תקע"א (ראה להלן בהוספות ברשימת המאמרים וש"נ).

מי יתנך: ג"א מהמאמר נדפס בתיאור תרומה עט, ג [נוסח נוסף נדפס להלן אחר מאמר זה]. ובאזה"ת תרומה ע' איתנה נדפסו הגהות וקיצורים על מאמר זה.

מי יתנך: שה"ש ח, א.

למען אחיי וריעי: תהלים ככב, ח.

ועשית שנים כרובים: תרומה כה, יזכ.

בחגיגה מאי כרוב כרביא דהיינו אנפי זוטרי: בדף יג, ב: מאי כרוב אמר ר"א כרביא שכן בבבל קורין לינוקא רביא כו' היינו פני כרוב היינו פני אדם אפי רברבי ואפי זוטרי.

ועל הכסא דמות: יחזקאל א, כו.

שהתורה נקראת אדם כמ"ש זאת תורת האדם כי הנה ארז"ל כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה וכן בזהר איתא בדוכתי טובא שע"ס נקראים שמא קדישא, ופי' שהוא עד"מ כמו שמו של אדם שאינו מחלקי עצמותו כי עצמיות האדם הן השכל והמדות אבל השם שקוראים לו אינו נוגע לעצמיות מהותו כלל ואינו אלא בחי' חיצוני' שע"ז פונה לזולתו כו', כך אפי' ע"ס דאצי' אינן ערוך כלל למהותו ועצמותו ית' רק שהם שמותיו של הקב"ה דהיינו שהארה וזיו בלבד ממנו ית' מחי' אותם ונודע בפי' ל' הארה שהיא מה שאינה ערוך כלל לגבי מקורה כו' והיא הנקראת ג"כ שמו הגדול כמ"ש במ"א, וראשית גילוי הארה זו הוא בחכמה ע"י כח מ"ה שבה ומשם מתפשטת ונמשכת אח"כ לשאר כל הספירות ולכן אורייתא דמחכמה נפקת נקראת אדם עד"מ לפי שהוא כדוגמת התלבשות הנפש שבגוף באדם הגשמי שעצמותה ומהותה ג"כ אינה מתלבשת באיברי הגוף להחיותם ע"י התחלקות לרמ"ח חלקים שונים כו' שהרי היא עצם אחד רוחני פשוט ומופשט מכל ציור ותבנית כתבנית הגוף ח"ו רק שנמשך ממנה הארה בגוף והיא בחי' גילוי החיות להחיות כל איברי הגוף כו' והנה המשכת חיות זו וגילוי זה עיקר השראתה הוא במוחי' שבראש ומשם מתפשטת לשאר כל האיברים, וככה ממש עד"מ למעלה דכתיב הוי' בחכמה שא"ס ב"ה שורה בחכמה אך מצד עצמותו ומהותו ית' הוא מרום ומתנשא לאין קץ ותכלית למעלה מעלה גם מהחכמה ואיהו סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא ב"י ואפי' מחשבה עילאה כו' רק מצד הארתו הנמשכת ממנו ית' בבחי' גילוי מההעלם להחיות כל העולמות היא שעיקר השראתה הוא בחכמה עילאה המלוכשת בתורה וממנה נמשך אח"כ לשאר כל הספי' דאיהו וגרמוהי חד, וז"ש אנת חכים כו' ע"ד מארז"ל במקום גדולתו כו' לפי שהגדולה עצמה ענוה והשפלה היא לגבי מהותו ועצמותו ית' והן הן ענותנותו ית' שמתלבש בחכמה עילאה להיות אנת חכים כו' ולא בחכמה ידיעא שאינה מערך וסוג חכמה ידיעא דבי"ע שהם בבחי' גבול ומדה משא"כ חכמה עילאה דאנת חכים כו' שהיא בבחי' א"ס וכמ"ש ולתבונתו אין חקר, והיינו ג"כ ענין

שהתורה נקראת אדם כמ"ש זאת תורת האדם: ע"פ שמ"ב ז, יט. וראה חוקת יט, יד. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קא. שמות ח"ב ע' תרנב. ויקרא ח"ב ע' תערה. ובכ"מ.
 כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה: ראה חז"ב פז, א. רמב"ן בפתיחה לפירושו עה"ת. ובכ"מ.
 בזהר . . שע"ס נקראים שמא קדישא: ת"ז ת"ח (לו, ב). ועד"ז שם ת"ד (יט, א). ועוד.
 אורייתא דמחכמה נפקת: חז"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ועוד.
 דלית מחשבה תפיסא ב"י ואפי' מחשבה עילאה: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ובס' הדרת מלך (קרבן לסופו בהפ"י על פתח אליהו) מפרש: אפי' ח"ס דא"א אינה משגת כו'. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שפב: כידוע המאמר דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל ואפי' מח' דא"ק כו'.
 במקום גדולתו: ראה מגילה לא, א. ובהנשמן עוד בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ס"ע קצט ואילך.
 סה"מ תרנ"א ע' עא. סה"מ ה"ש"ת ע' 40 בהערה.
 ולתבונתו אין חקר: ע"פ ישע"י כח, כן [וראה בהנשמן עוד בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קלא. ובהמ"מ בתרי"ח בראשית רנ, א (טור ב)].

המאמר אורייתא מתקשראת בקדב"ה כי אורייתא מחכמה נפקת כנ"ל שבה דוקא שורה ומתגלה א"ס ב"ה וממנה מקבלים אח"כ כל הספ"י והעולמות ואשר בהם כנ"ל ולכן נקראת אדם כמשל הנ"ל והוא הנק' אדם הגדול (ואדם הראשון) בל' הכתוב ואנפי רברבי בל' חז"ל לפי שמ"מ הוא בבחי' א"ס כנ"ל ע"פ ולתבונתו אין חקר כו'.

ב) אך להיות המשכה מבחי' ח"ע זו להתלבש בתורה דבריא צ"ל צמצום עוד מפני שהנבראים הם מחודשים מאין ליש ובעלי גבול ותכלית וה"ז צמצום עצום לגבי מהות הח"ע שהיא בבחי' א"ס ולכן ארז"ל צמצם שכינתו מבין בדי ארון מפני שמשם הקול מדבר למשה שה' נברא ומחודש כו', ובחי' זו נק' אדם הקטן וכרוב כדפי' חז"ל כרביא דהיינו אנפי זוטרי מפני שהיא בבחי' צמצום עד שהנבראים בע"ג מקבלים ממנה כנ"ל, אך בהיות נודע שבאתעדל"ת דוקא אתעדל"ע לכן גם בכדי שתתלבש הארה זו בנבראים צ"ל ג"כ העלאה מלמטה והוא ענין למסור נפשו באחד ע"י התבוננות שמע ישראל איך שהו' אחד רק שאמר והי' העולם ע"י אותיות דעשרה מאמרות יהי אור כו' ולזאת כולא קמי' כלא ממש חשיבי שמוזה תתפעל נפשו להשליך כל אשר לו מנגד ורק לדבקה בו ית' וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' ומקור בחי' זו למעלה נק' כלה ע"ש כלות הנפש והתשוקה דכנס"י שהיא מקור כל נשמות ישראל לאסתכלא ביקרא דמלכא כמ"ש עינינו נשואות אל ה' ואזי באתעדל"ת אתעדל"ע כמים הפנים לפנים כתיב ג"כ עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו' ואזי נקרא' כנס"י ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו'. וזהו ועשית שנים כרובים כו' א' ממעלה למטה תכלי' ירידת אא"ס שמתלבש אח"כ בב"ע שנק' כרוב ואנפי זוטרי להיותו בחי' צמצום ומקור לגבול כו' וזהו כרוב א' מקצה מזה שהוא קצה אא"ס הנמשך ממעלה למטה והב' עליית כל הנבראים ממטה למעלה וזהו וכרוב א' מקצה מזה הוא מקור הנבראים ושורשם שמתלבש בהם ג"כ אא"ס כנ"ל, מן הכפורת תעשה את שני הכרובים הוא בחי' טובב כ"ע שמקיף לשניהם בשוה וד"ל.

ג) והנה כתיב והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה כו' ופניהם איש אל אחיו, והענין כי ג"פ בכל יום הם עולים מירידתם וצמצומם בב"ע למעלה מעלה בבחי' אצילות ששם אא"ס ב"ה מאיר בגילוי רב ומיוחד בע"ס דאצי'

אורייתא מתקשראת בקוב"ה: ראה זח"ג עג, א.

אדם הגדול . . בל' הכתוב: ראה יהושע יד, טו.

צמצם שכינתו מבין שני בדי ארון: ראה ב"ר פ"ה, ז. ויקיר פ"י, ט.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

לאסתכלא ביקרא דמלכא . . עינינו נשואות אל ה' . . עיני ה' אלקיך בה: ראה זח"א קצט, א [ונראה גם

שם לח, איב. זח"ב קלד, א. רמז, ב]. ע"פ תהלים קכג, ג. עקב יא, יב.

דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד שהם ג"כ בבחי' א"ס ואז נקראים אדם הגדול ואנפי רברבי ולכן יש להם כנפים לעופף למעלה לאצ"י והיינו בג' תפלות שבכל יום וכמ"ש בזהר תלת זימני אכישו בגדפייהו כו' כי תפלה היא ל' חיבור וקישור כמו נפתולי נפתלתי כו' וכן בלשון המשנה התופל כלי חרס כו', ואז כתיב ופניהם איש אל אחיו כי שם הם מיוחדים פב"פ כמו שנאמר במ"ת פב"פ דבר ה' (משום דאורייתא מחו"ב נפק), ופי' פנים מלמטה בחי' חפץ ותשוקה מפנימי הלב ופנים מלמעלה הוא גילוי פנימי' אלקותו ית' ואזי נקראים אחים, ולכן בזמן שבהמ"ק קיים נאמר על ישראל למען אחי ורעי' כנ"ל אדברה נא שלום כך היינו חיבור והתקשרות ב' הכרובים שממעלה למטה ושממטה למעלה כו'. אבל משחרב בהמ"ק נגזזו הכרובים ולא חזרו הכרובים העליונים להתלבש עוד בעשי' גשמיות אף בבית שני אלא רק בפנימי' העולמות ע"י עסק התורה של התנאים שבבית שני ואחריו בהלכות שהם התגלות פנימי' רצון העליון שלמעלה מתשב"כ. וזאת היא בקשת כנ"י מי יתןך כאח לי והיינו ע"י יונק שדי אמו שהם הלכות דתשבע"פ כו'.

וביאור הענין הוא ע"ד מארז"ל משחרב בהמ"ק אין להקדב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד, כי הנה הקדוש ב"ה כשמו כן הוא קדוש ומובדל בכמה מיני הבדלות לאין קץ ותכלית וכל העולמות כאין נגדו כו', ולחיות מתגלה בעולמו אינו כ"א ע"י ד"א של הלכה כי ההלכות הן הנה התגלות רצונו וחכמתו ית' שמיוחדות בו בתכלית וכשהאדם עוסק בהם במחשבה ודיבור הוא מקשר חכמתו ובינתו ודעתו בחכמתו ובינתו ודעתו של הקדב"ה שהוא יחוד אמיתי עצום ונפלא ואז הוא ממש כאח לי כמו שהי' במ"ת פנים בפנים כו'.

ז) וזהו ענין יונק שדי אמי שהם הלכות דתשבע"פ כי התורה נק' חלב כמ"ש לכו שברו בלא מחיר יין וחלב, כי הנה עד"מ החלב שמגדל את הולד כי בצאתו מרחם האם הוא בתכלית הקטנות ואינו יכול לדבר ולא כלום וע"י היניקה מחלב האם מתגדלים איבריו וגם הכחות נפשיות שבהן שמתרבה שכלו ומתרחבת דעתו ומתחיל לדבר ולהבין כו'. וככה יובן ג"כ בנפש, כי הנה הנשמות טרם ירידתן בעוה"ז הן בעיבור בבחי' אימא כמ"ש

בוהר תלת זמני אכישו בגדפייהו: זחיג נט, א.

תפלה היא ל' חיבור . . . נפתולי נפתלתי . . . התופל כלי חרס: ויצא ל, ח. כלים פ"ג מ"ה. וראה ההערה בסה"מ תשי"ט ע' 79 [ושם ע"ד הטופל – בט"ת, או התופל – בחי']. וראה עוד בענין תפלה מל' התחברות באו"ת להה"מ סתע"ט [בהוצאת קה"ת קיב, סע"א. ובה"מ לשם בהוספות דף צג, א]. ובה"מ בתריא המקביל לכאן בדף עט, סע"ד. ובס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר כרך ד' ע' א'תקכו. ובכ"מ.

פכ"פ דבר ה': ואתחנן ה, ד.

משחרב בהמ"ק אין להקדב"ה: ברכות ת, א.

לכו שברו בלא מחיר יין וחלב: ישע"י נה, א.

חי ה' אשר עמדתי לפניו ויציאותן לעוה"ז נק' בשם לידה כמ"ש אני היום ילדתיך ואוי היא בבחי' קטנות כמשל תינוק שנולד כו' והתורה שלומד בעוה"ז היא כחלב שמגדלת אות' ע"ד מארו"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו שלכאורה אינו מובן איך יהי' תלמודו שלומד בעוה"ז שהם עניני גשמיים ד' רשויות לשבת ופיאות וביכורי כו' בידו כשבא לעוה"ב שאין שם לא גוף כו'.

אך הענין שעיקר התורה היא למעלה וכל מצותיה ועניניה הם רמוזים על פרטי הבחינות שבקולומות העליונים שמתייחדים זו בזו כו' וזהו עיקר ענין הג"ע תענוג הנשמות מהשגתם בפנימית התורה, אך משם ירדה למטה להתלבש בעניני גשמיים ציצית בצמר תפילין בקלף כו' ואין בכח הנפש להשיג פנימית התורה בג"ע כ"א כאשר עסק' ולמדה בתחלה התורה בעוה"ז ותלמודו בידו שאזי זוכה להשיג אח"כ האור כי טוב הגנוז בה בג"ע כנ"ל. וזהו יונק שדי אמי על נפש האדם כחלב המגדל את הולד, וכך הוא ג"כ בהקדב"ה שגם הוא יונק שדי אמי היא התורה, ע"ד רועה ישראל וישראל מפרנסים לאביהם שבשמים דכמו הפרנסה בגשמיות שהיא המזון שפעולתו לחבר הנפש עם הגוף בלתי יפרד זה מזה, כך ישראל מפרנסים כו' להיות אא"ס ב"ה מתלבש בחו"ב שהרי מצד עצמו הוא מרום ומתנשא רבבות מדרגות אין קץ למעלה מהחכמה כנ"ל והיינו ע"י עסק התורה דנפקא מחו"ב, וזהו ענין עוסק בתורה לשמה, לשמה ממש להמשיך אא"ס בחו"ב וכמ"ש לעשות את דברי התורה כו' וע"ז כתיב הנה אלקינו זה קוינו לו פי' שהמשכנו בקוין ולעתיד יתגלה לנו זאת לכן כתיב ואמר ביום ההוא כו' וזהו יונק משדי אמי ע"ד הנ"ל בנפש. אך בשניהם הוא משדי אמי דוקא שהיא התורה שבע"פ, כי הנה כללות ענין תשב"כ ותשבע"פ הוא ע"פ מארו"ל ע"פ מוסר אביך זה תשב"כ ותורת אמך זה תשבע"פ, עד"מ בגשמיות שהאב מזריע טפה והאם ע"י שהטפה שוהה ומתעכבת ז' או ט' חדשים ברחמה מולדת ממנה ולד בבנין שלם רמ"ח איברים ושס"ה גידים כו' כמ"כ בתשב"כ הכל בקיצור מופלג ובסתימות גדולה שתיבה א' או אפלו אות א' שבתורה מורה על כמה וכמה דינים ארוכים ורחבים כגון גם לרבות או לרבות כו' ובתשבע"פ הם מתבארים בפרטי פרטיות ומכל קוץ וקוץ דתשב"כ נעשה תלי תלים של הלכות בתשבע"פ, וכך הוא ג"כ בשרשם

חי ה' אשר עמדתי לפניו . . אני היום ילדתיך: מלכים ב, ה, טז. תהלים ב, ז.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו: פסחים ג, א.

רועה ישראל וישראל מפרנסים לאביהם שבשמים: תהלים פ, ב. זח"ג ז, ב.

לעשות את דברי התורה: ע"פ דברים כח, נח. כט, כח. לא, יב. לב, מז.

מוסר אביך זה תשב"כ ותורת אמך זה תשבע"פ: משלי א, ח. זוהר - הובא באגה"ק סכ"ט. סה"מ תקס"ב

ע' לב (שם הל': שבוהר נז' תמיד). וראה לקרי' שמע"צ פה, ב (ובה"מ שם בארוכה). אור החמה לזוהר ר"פ סינחס. רמ"ז הובא ביהל אור ע' תרמא.

שלמעלה שהם חו"ב דמנהון נפקת אורייתא בדכתב ואורייתא דבע"פ. והנה החכמה היא בחי' העלם שבכחו להשכיל על דבר אבל עדיין אינו מושג בהשגה ממש ולכן נקראת י"ד שהוא בחי' נקודה בלבד ונק' ג"כ אב מטעם הנ"ל, אבל בינה היא בחי' גילוי שמושג בהשגה ממש ולכן נק' ה' ונק' ג"כ אם שהוא בחי' התפשטות לאורך ורוחב. והנה עיקר התגלות התענוג עליון הוא בבינה דוקא וכמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא כו' כי אין תענוג אלא מדבר המושג, לכן יש יתרון מעלה לתשבע"פ על תשב"כ וכן הוא בתשבע"פ הנגלות לנו שבה עיקר התגלות רצון העליון ע"י ביאורי הדינים בפרטיות משא"כ בתשב"כ דהגם שנאמרו בה כל הדינים עדיין אינו ידוע איך ומה יעשה בהם כמו דכתיב לא יעשה מלאכה ועדיין אינו ידוע מה היא מלאכה האסורה וכן והיו לטוטפות ולא פ"י מה יהי' ואיך כו' וכיוצא בזה בכל המצות, ולכן אמר יונק משדי אמי דוקא שהם ההלכות דתשבע"פ שע"ז דוקא הוא פרנס' לאביהם שבשמים שנמשך התגלות פנימית רצון ותענוג עליון באצ"י וזוהו נמשך הג"ע להיות זיו השכינה כו' וכן הוא ג"כ בנפש שע"ז יכולה להנות מן הזיו ההוא כנ"ל.

ה) אמצאך בחוץ אשקר, פ"י שגם בעלי עסקים אע"פ שא"א להם לעסוק תמיד בתורה מחמת טרדת עסקיהם ויושבים בחוצות גם הם ימצאוהו שם כו'. כי הנה מצינו שנאמר עליו ית' ג"כ לשון קונה כמ"ש קונה שמים וארץ וכן בדחז"ל חמשה קנינים קנה הקדב"ה, דהנה בטעם מצות השבת כתיב זכר למעשה בראשית שששת ימים עשה את השמים ואת הארץ וביום ה' שבת כו' ולכאורה הוא פלאי איך יתכן לומר על כל שבת שהוא יום ז' והלא כבר עברו חלפו ימים ושנים טובא עידן עדנים, אך הענין דעיקר שבת הוא כמ"ש ויכולו השמים כו' כי ששת ימי המעשה הן בחי' ירידות והמשכיות החיות להתהוות הנבראים, יום ראשון יהי אור ממדת החסד יום ב' גבורה יום ג' תפארת כו' עד כלות כל השש מדות ואז ביום ה' שבת ממלאכתו כביכול והוא בחי' עליות העולמות שמתעלים ממטה למעלה ליכלל במקורם, ומקור בחי' זו נק' כלה עליות כל הנבראים ע"י כלות הנפש וזהו ויכולו השמים כו' ומלמעלה אומרים לכה דודי לקראת כלה כו' ואומרים ג"כ בואי כלה כו' וכך הוא מדי שבת בשבתו כי כל ו' ימי המעשה הם ירידות ו' מדות עליונות ממעלה למטה בעלמין דפרודא וכל שבת הוא עליות העולמות זכר למע"ב.

והנה בשבת אומרים ברכה מעין ז' ברוך קונה שמים וארץ, דכמו הקנין בגשמיות שהלוקח נותן כסף למוכר ובעבור זה מקבל אח"כ החפץ ע"י משיכה, כן הוא ג"כ ענין השבת עם ו' ימי המעשה שהן בחי' ירידות והמשכיות

בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא: ראה זח"ג קעה, ב.

קונה שמים וארץ . . חמשה קנינים: לך לך יד, יט. כב. אבות פ"ו מ"י.

ויכולו השמים: בראשית ב, א.

להתהוות העולמות בשביל שלאח"כ יהי' עליות העולמות ממטה למעלה בשבת ולכן אומרים בו ברוך קונה שמים כו' שאז הוא גמר הקנין. והנה כמו כן ענין גלו לבבל כו' שכינה עמהם הוא ג"כ כמו מו"מ שמשפיע כל טוב בגשמיות בכדי להוציא הניצוצות והן הן נשמת ר"ע ר"מ עובדי' וכיוצא וה"ז כמו מו"מ שהקונה מפזר תחלה כסף משלו בכדי שאח"כ יקח החפץ וירויה בכפלים לתושיה. והנה כמ"כ גם מו"מ של הישראל שעוסקי' בפרנסה להחיות נפשם שעיי' יכולים לומר אח"כ ק"ש אחד ואהבת ולמסור נפשו כו' וכל ישראל מקיימים זה שהרי דינא דגמרא הוא שפ' ראשונה צריכה כונה ולד"ה פסוק ראשון צריך כונה, ואע"פ שאין לו מס"נ בפועל מ"מ בכח יש בודאי שהרי אפילו קל שבקלים יכול למסור נפשו עקדה"ש וכמ"ש בלק"א. ולכן כתיב אמצאך בחוץ אשקך שאפי' העוסקים במו"מ ויושבים בחוצות גם שם ימצאוהו כי הוא ג"כ קונה שמים וארץ ונושא ונותן בדוגמא זו כנ"ל. ואשקך בחי' נשיקין אתדבקת רוחא ברוחא כי עיי' אתכפי' ואתהפכא ממרירו למיתקא כשנכלל כח המאכלים גשמיים בקדושה עיי' שמתפלל בכח האכילה כו' הוא ממשיך ממקום גבוה מאד נעלה מבחי' אלה המלכים אשר מלכו לפני מלך מלך לבני' וגילוי בחי' זו אינ' אלא בבחי' נשיקין אתדבקת רוחא ברוחא כמשל הנשיקים גשמיים שהם פנימי' אהבה שמתלבש בהבל כו'.

אנהגך אביאך אל בית אמי, הנה שם הוא אומר יונק משדי אמי וכאן הוא אומר אנהגך אביאך אל בית אמי, והענין כי גם הבעל עסק צריך לקבוע עתים לתורה כי כל המשכה צריכה להיות דרך מעביר כפי ההדרגה והגם שעיקר ההמשכה כאן הוא עיי' מעשה דוקא מ"מ צ"ל תחלה במחשבה ודיבור ואח"כ במעשה ולכן צריך גם לקבוע עתים לתורה שהיא מחו"ד ואח"כ תלמדני שכשנמשכה השפע בבית אמי היא תושבע"פ אזי נעשה בחי' מקבל ממנה ע"ד מ"ש ודברי אשר שמת' בפ"ך כו'. אשקך מיין הרקח מעסיס רמוני, הנה יין משמח אלקים פי' אלקים הוא בחי' הצמצום המעלים ומסתיר, והיין הוא המשמחו שמביא מן ההעלם אל הגלוי כי יין הוא בחי' בינה עלמא דאתגלייא והוא מדרגת התשבע"פ כו' ויין הרקח הוא שיש בו ריח והיינו בחי' תענוג עליון שנמשך ומתלבש בתשבע"פ כנ"ל עיי' שקובע עתים לתורה כי הריח שרשו מאד נעלה כמארז"ל ע"פ כל הנשמה תהלל זה הריח שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף והיינו לפי שהוא בחי' תענוג עליון שאינו נתפס ומתלבש

גלו לבבל: ספרי מסעי לה, לד.

שהרי אפילו קל שבקלים יכול למס"נ עקדה"ש וכמ"ש בלק"א: פי"ד פיי"ח ופי"ט.

אתדבקת רוחא ברוחא: זח"ב ככד, ב.

ודברי אשר שמת' בפ"ך: ישעי' נט, כא.

כמארז"ל ע"פ כל הנשמה . . זה הריח: תהלים קנ, ו. ברכות מג, ב. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב

ע' עדרת. ושי"נ.

בכלים, אך מי שאינו יכול ללמוד ולקבוע עתים לתורה עליו כתיב מעסים רמוני, ע"ד שארז"ל ע"פ כפלח הרמון רקתך שאפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרימון, כי ריקנים אין פי' פושעים ומורדים ח"ו רק שהם ריקנים מחכמה ותורה ואעפ"כ מלאים מצות כו' והמצות מעשיות שמקיים הם מעוררים מאד למעלה ג"כ בחי' תענוג העליון כי נעוץ תחלתן בסופן כו' ולכן נק' עסיס רמוני שמשיב את הנפש כו'.

אור ליום ב' חצוה. שקלאב

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה שרש ענין ועשית שנים כרובים כו' יובן עפ"י מ"ש ועמך כולם צדיקים ל' רבים תרין צדיקים יוסף ובנימין, יוסף הוא בחי' צדיק עליון ובנימין צדיק תחתון, פי' צדיק הוא מדת ההתקשרות להיות חיבור וקישור משפיע עם מקבל עליון ותחתון וכמ"ש כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא, והנה יוסף הוא הצדיק עליון שהוא בבחי' אצי' ומקשר אצי' לבריאה ממעלה למטה (להיות תשוקה והתקשרות במשפיע אל המקבל כענין מארז"ל יותר משהעגל כו' הפרה רוצה להניק), וההשפעה היא ע"י הדבור ולכן יעקב מבריש מן הקצה אל הקצה פי' מקצה אא"ס שלמעלה גם מאצי' עד הקצה דבי"ע כי ההמשכה הוא באמצעות המדות דוקא ד"מ באדם שאינו מגלה פנים לדבר אלא למי שיש לו חפץ בו אבל אם שנאו הוא אצלו אינו יכול לדבר עמו כו', כך המשכת אא"ס לבי"ע הוא ע"י המדות חו"ג בחי' אהבה אהבתי אתכם שאזי יכול להיות השפעה למטה (וגבורה היא להעלים ולהסתיר שתהי' ההשפעה במדה וגבול כפי מוג הנבראים כו'), אך אלה תולדות יעקב יוסף שעי' המדות נמשך אח"כ בחי' יוסף מדת ההתקשרות של המשפיע אל המקבל, ובנימין הוא צדיק תחתון שהוא התקשרות המקבל אל המשפיע ועפ"י חסידות הוא בחי' מס"ג שהוא העלא' ממטה למעלה שעי"ן יכול להיות ההשפעה נגבלת אצל המקבל (כי כלי ריקן דוקא מחזיק, וגם הוא

כפלח הרמון רקתך שאפילו ריקנין שבך: שה"ש ד, ג. עירובין יט, א. ובכ"מ.

להבין שרשי הדברים: נריא נדפס בתריא תרומה פ, ד. נריא בס' מאמרי אדה"ו על כתובים ח"ב ע' קפה.

ונריא נדפס להלן אחר מאמר זה.

ועמך כולם צדיקים... תרין צדיקים: ישע"י ס, כא. וראה זח"א רנט, א.

כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא: דהיא כט, יא. ראה זח"א לא, א. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא

ח"ב ע' תשמב, ובהמ"מ שם.

כמארז"ל יותר משהעגל כו': פסחים קיב, א. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' רפו, ובהמ"מ

שם.

העלאת מ"ן לעורר הרצון במשפיע להשפיע ד"מ בגשמיות כשהרב רואה שיש חפץ בהתלמיד לשפוע נתעורר בו רצון וחשק להשפיע וכענין מ"ש ישב רוחו יזלו מים פי' ישב רוחו ממטה למעלה העלאת מ"ן אזי יזלו מים ממעלה למטה).

והנה במצות יש ג"כ שתי הבחי', שיש מצות שהם בחי' המשכות אלקות ממעלה למטה כמו שופר לולב סוכה טלית ותפילין, ויש מצות שהם בחי' העלאות ממטה למעלה כמו ראשית הגז לכהן וקרבנות וכן התפלה שמשחרב בהמ"ק תפלה במקום קרבנות, והם שתי הבחי' דיוסף ובנימין הנ"ל. וזהו ענין ועשה כרוב א' מקצה מזה בחי' יוסף תכלית ירידת אא"ס באצי' שמתלבש אח"כ בבי"ע כנ"ל, וכרוב א' מקצה מזה הוא בחי' בנימין עליית הנבראים ממטה למעלה בבחי' מס"נ כנ"ל.

והנה הנשמות שמבחי' יוסף נקראים אחים להקדב"ה, כי הקדב"ה הן בחי' המדות דאצי' גדולה וגבורה ת"ת והוא בחי' יעקב, והנה יוסף שהוא מדת ההתקשרות הוא אח לבנימין ששניהם מקבלים ממקור א' הן מוחי' דא"א המלוכשים ב"א שעל ידם הם מקבלים הארת א"ס ב"ה כי אא"ס שורה בחכמה דוקא וממנה מתפשט לשאר כל הספירות כנ"ל וע"ז הוא דכתיב ורב שלום בניך וארז"ל א"ת בניך אלא בוניך, פי' בניך הם הנשמות שמבחי' אצי' שהם מדרגת יוסף שנק' אחים ונק' ג"כ בנים והם מרבים שלום. דהנה כתיב שלום יעשה לי יעשה שלום לי ב"פ שלום דהיינו הא' שלום והתקשרות המשפיע אל המקבל ממעלה למטה בחי' יוסף והב' שלום והתקשרות המקבל אל המשפיע בחי' בנימין, והנה שלום דבנימין אינו גדול כ"כ שהוא רק עליות הנבראים כו' אבל שלום דיוסף נק' רב שלום ולכן ת"ח שמבחי' בניך מרבים שלום כי הוא בחי' המשכה ממעלה למטה ועי"ז מיתוספים אורות גם באצילות יותר מכפי סדר ההשתלשלות שמגיע לכל אחד שפע בתמידי' כפי חיותו לפי מזגו ותכונתו אבל עי"ז נמשך תוספת עלוי כו' ולכן ארז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך כי הם הבונים וממשיכים אא"ס בעולמות כנ"ל. אך הנה להיות כאח לי הוא ע"י יונק משדי אמי ששניהם יונקים, נפש האדם בעסקה בתורה בעוה"ז נק' יניקה כחלב המגדל, אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, וכן הקדב"ה יונק משדי אמו ישראל מפרנסים כו', לכן נק' אחים זל"ז וד"ל. והענין כי שדי אמי

ישב רוחו יזלו מים: תהלים קמו, יח.

ועשה כרוב א' מקצה מזה: תרומה כה, יט.

ורב שלום בניך וארז"ל א"ת בניך: ישעי' נד, יג. ברכות בסופה. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד

ע' א'תכו. ושי"נ.

שלום יעשה לי: ישעי' כו, ה.

אשרי מי שבא לכאן: פסחים ג, א.

היא התשבע'פ כמארז'ל ע'פ שמע בני מוסר אניך זה תשבי'כ כו' כמשל האב שמוריע טפה והאם מולדת ממנה ולד בבנין שלם רמ"ח איברים כו' כך הוא בחי' תשבי'כ עם תשבע'פ דהגם שיש בתשבי'כ כל הדינים הפרטיים שבתשבע'פ ואפשר גם יותר מה שלא נז' מזה כלל בתשבע'פ אבל הם שם בקיצור מופלג ובסתומות גדולה או לרבות גם לרבות ור"ע דרש מכל קוץ וקוץ תלי תלים כו' הרי כמה וכמה הלכות כלול' ברמז א' והוא כמשל טפת האב דהגם שיש בה כל רמ"ח איברי הולד אבל הם בהעלם גדול ובבחי' התכללות כו' (ולכן יש בתשבי'כ מה שאין כלל בתשבע'פ דהיינו ההמשכות שלא נמשכו ונתגלו כלל ברחם האם אלא נשארי' במקורם לגמרי) וכבואם בתשבע'פ הם יוצאים אל הגילוי ומתבארים בפרטי פרטיות והיז' כמשל האם שמולדת את הולד כו', וכן למעלה חכמה היא בחי' העלם שהיא רק כח השכל להשכיל על דבר אבל עדיין אינו נגלה בהשגה ממש ולכן ארז'ל עדן עין לא ראתה אלקים זולתך והיא בחי' החכמה שנק' עדן כנודע אבל בינה היא בחי' התגלות בחי' השגה עליונה ונק' לכך רחובות הנהר שהיא בבחי' התפשטות והרחבה וכנודע.

והנה לכך התגלות התענוג הוא בבינה דוקא כמ"ש למעיין בזהר שהבינה נק' עתיקא כי ב' בחי' עתיקא הם, הא' הוא עצמות בחי' עתיק שנק' כן מפני שהוא נעתק ונבדל מיומ' עילאין דאצי' וכמ"ש המתנשא מימות עולם שהוא למעלה מערך וסוג יס דאצי' כי החכמה היא שנק' ראשית האצי' כמ"ש ראשית חכמה אבל בחי' כתר תרי"ך אורות שלמעלה מהאצי' מתנשא ומובדל כו', והב' הוא בחי' בינה שנק' ג"כ עתיקא מפני שהתגלות בחי' התענוג עליון הנק' עתיקא קדישא הוא בה דוקא כנ"ל במשל ההשגה כו' וכן הוא ג"כ בתשבע'פ אשר לפנינו שבה הוא התגלות פנימית רצון העליון שבו מלוכש התענוג עליון ע"י ביאורי הדינים בפרטות משאיכ בתשבי'כ כו' וכנ"ל בתורה, ולכן אמרו רז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו וכמ"ש למעלה שע"ז יוכל להשיג אחי"כ פנימיות התורה כמו שהיא למעלה בעולמות הרוחניים שהיא בחי' גלוי השגת אלקות מבינה עילאה (דמקנא בכורסיי כו') שהוא עולם הבריאה ששם ג"ע העליון) וזהו ענין נהנה מזיו השכינה שבינה נק' שכינתא עילאה ולכן הוא תענוג עצום ונפלא לאין קץ מטעם הנ"ל שהתגלות התענוג הוא בבינה כו', וזוהי ענין יונק שדי אמי שלכן נקרא' התורה חלב כמשל החלב

שמע בני מוסר אניך זה תשבי'כ: נסמן לעיל קרוב לסוף הכאבר.

ור"ע דרש מכל קוץ: מנחות כט, ב.

עדן עין לא ראתה: ראה ברכות לד, ב. יע"ז סד, ג.

כמ"ש למעיין בזהר שהבינה נק' עתיקא: ראה זח"ג קעח, ב.

ראשית חכמה: תהלים קיא, י.

דמקנא בכורסיי: ראה ת"ז ת"ז (כג, א). וראה ס' באברי אדראכ"ז דברכי ח"א ע' רסב. שם שנטרסיים

ע' תכג, וס"ג.

שמגדל את הולד שהתינוק בצאתו מרחם אמו הוא בקטנות וע"י היניקה מתגדל כו' כנ"ל, כך הוא ענין יניקת הנשמות מחלב דתורה, כי הנה נודע בכוונות האריז"ל דבשמ"ע עצרת תהי' לכם הוא בחי' קליטת הטפה ועד ז' של פסח היא בבחי' עיבור דהיינו ז' חדשים ובז' של פסח הוא לידת הנשמות ולכן הי' אז קריעת י"ס כו' ועדיין הם בבחי' קטנות מאד וע"י התורה שלומד בעוה"ז היא מתגדלת, ונמשלה לחלב שמגדל לפי שבו יש בחי' תענוג עליון שהוא למעלה מבחי' החכמה ואינו מתגלה בה אבל מתגלה הוא בבינה ולכן אין חלב לזכר אלא לנקבה בלבד כי אשת חיל עטר"ת בעלה פי' בחי' כתר עליון הנק' עטרה מתגלה בבינה דוקא הנק' אשה ולא בחכמה מטעם הנ"ל וממנו נמשך החלב כו' (וזהו ענין שדי אמו, עשה לדדים במקום בינה), והנה כמו שעד"מ בגשמיות דם נעכר ונעשה חלב והדם נולד מן המאכלים שמתבררים בירור אחר בירור עד שנעשה מהם דם ואח"כ הדם נעכר ונעשה חלב כן הוא ג"כ ברוחני' שהמשכת התענוג עליון הנק' בשם חלב להיות נמצא בבינה הוא מן הדם שנעכר כו' היינו בחי' הבירורים דהיינו ע"י אתכפי' ואתהפכא שהאדם כופה ומקדש א"ע בדברים המותרים לו שהם מנוגה כו' שע"ז הוא מעלה אותם למעלה מעלה בשרשם הראשון שלמעלה מהאצי' כמ"ש לפני מלך מלך לבני ישראל כו' (והיינו ע"י שמתבררים בירור אחר בירור כי מה שהוא טוב בעש' צריך בירור ביצירה וכן יצירה לבריאה כו' עד רום המעלות כמשל מצרף לכסף שיש בוה כמה בחינות וכסף שהוא באיוו בחינה אמצעי' כשיניחוהו בכור יצא ממנו פסולת לפי ערך הבחינה המעולה כו' וכמ"ש במ"א, וה"ז כמשל דם נעכר ונעשה חלב שהוא ג"כ ע"י כמה בירורים מן המאכלים לדם כו') והוא בחי' אור התענוג העליון הנ"ל שלמעלה מחכמה ראשית האצי' ומשם נמשך למטה להיות מתלבש בבינה ולהיות הולדת החלב כו', וכך יובן ג"כ ענין שדי אמו על הקדב"ה שהוא בחי' ז"א דאצי' שיונק מחלב דאימא עילאה, דהיינו מבחי' אור התענוג המלוּבש בבינה שמזה נולד החלב כנ"ל, והוא המרחיבו ומגדלו כו' והחלב נעשה מדם שנעכר דהיינו מבירורי נוגה דבי"ע שמתחלה נעשה מהם דם הוא בחי' גבורות עליונות כי הדם הוא הנפש ואח"כ מתברר עוד עד שנעשה ממנו חלב שהוא ע"י המשכה מבחי' תענוג העליון שלפני האצילות שמתגלה בבינה עילאה ואז הז"א יונק משדי אמו ומתגדלים ומתרחבים המדות כו'.

בכוונות האריז"ל דבשמ"ע . . קליטת הטפה: ראה שער הכוונות ענין סוכות דרוש ט (יום אסרו חג).
 פעי"ח שער הלולב ספ"ח. וראה בארוכה ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' שפז ואילך.
 אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.
 עשה לדדים במקום בינה: ברכות י, א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ב ע' תקיד. ושי"נ.
 דם נעכר ונעשה חלב: נדה ט, א. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ב ע' תפכ.
 לפני מלך מלך לבני: וישלח טו, לא.
 מצרף לכסף . . וכמ"ש במ"א: משלי יז, ג. כו, כא. ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תרצ. ובכ"מ.

אמצאך

בחוץ אשקך, נת"ל בתורה שהכוונה על בעלי עסקים שאינם יכולים להגות בתורת ה' תמיד להיות יונק שדי אמי כו' כ"א יושבים בחצות ואעפ"כ גם שם ימצאוהו, ושרש הענין הוא דקאי על נשמות שמבחי' בנימין כי נשמות דיוסף נק' אחים לקודב"ה לפי שהם מבחי' אצילות ממש שהוא בחי' אלקות ולכן אין גשמיות העולם מסתיר לפניו כלל וכמ"ש במ"א בענין ההפרש בין יוסף להשבטים שהם היו רועי צאן ובחרו להם מלאכה קלה כדי שיוכלו להיות תמיד בביטול אליו ית' אבל יוסף לא הי' צריך לזה כי אף שהי' עוסק בעניני העולם כמו שהי' מלך במצרים והי' המוציא והמביא לפרעה וכן בעודנו אצל פוטיפר כתיב ויבא הביתה ותרגומו למיבדק בכיסתיו דחושבנתי כו' ואעפ"כ הי' מרכבה ממש והי' בטל תמיד לא"ס ב"ה והיינו לפי ששרשו מאצי' שהוא בחי' אלקות שאין הגשמיות מסתיר לפניו כלל משא"כ לגבי נשמי' דבריא, שהנברא אינו יכול לסבול שני הפכים אלא או כולו להי' ע"י שישלך עצמו מעניני העולם לגמרי או כולו לעצמו כו', ועל אלו הוא שאמר הכתוב אמצאך בחוץ שגם שיושבים בחצות ועוסקים במו"מ אעפ"כ גם שם ימצאוהו, והטעם מפני שהוא ית' ג"כ קונה כו', והענין כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ירידות והמשכות יום ראשון חסד כו' בשביל שאח"כ יהי' עליית העולמות בשבת ה"ז כמו קנין ומו"מ לכן אומרים בשבת ברוך קונה שמים כו', וכמ"כ גם עתה כי כל הששה ימים הם ירידות והמשכות מדותיו ית' להחיות העולמות והם יורדים ומתלבשים מטה מטה להחיות כל הנמצאים וברואים גשמיים והתכלית בזה הוא בכדי שאח"כ יחזרו ויתבטלו מיש לאין וכמ"ש לכבודי בראתיו כו' והוא ג"כ ענין הבריורים שהמל' יורדת ומתלבשת בנוגה דבי"ע בימי החול כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' בכדי לברר ממנה ניצוצי קדושה שנפלו שם ע"י השבירה, וזמן עליותם הוא בשבת כנודע ומבואר ג"כ במ"א, והי' כמשל המו"מ שמתחלה הקונה מפזר כסף משלו וטרח ועמל בכדי שאח"כ ירויח מזה ביותר כנ"ל, והנה כמ"כ הוא גם המכיון במו"מ של ישראל שצריכים לעסוק בפרנסה דוקא להחיות נפשם כדי לברר כו' ולכן בזמן הבית שישראל היו שרוי' על אדמתם ואז כל ההשפעות גשמיים הי' נמשך בא"י בעצמה שלא ע"י השרים ואדרבה משם היו מקבלים גם כל השבעים שרים כנודע, לא הי' צ"ל ירידות והתלבשות השכינה כ"כ באומות רק בא"י מקבל מבחי' רוחניות יותר כו' אבל כשחרב בהמ"ק וגלו ישראל אזי ג"כ

במ"א בענין ההפרש בין יוסף להשבטים: ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' קצב.

ויבא הביתה: וישב לט, יא.

לכבודי בראתיו: ישעי' מג', ז.

ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.

וזמן עליותם הוא בשבת כנודע ומבואר ג"כ במ"א: ראה ע"ח שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש ג, ח,

טו. שער קיצור אבי"ע (ש"נ) פ"ו. פעי"ח הקדמה לשער השבת פ"א ואילך. ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קעב ואילך וע' קפב ואילך. סיפור עם דא"ח ק"ז, ד, קסט, א, קעד, א, ריב, ב.

שכינה עמהם שמתלבשת בע' שרים גלו לבבל גלו לאדום כו' בכדי להוציא בלעם מפיהם כי אז נמשך הכל דרך רשותם כנודע, וכמ"כ הוא גם ענין מר"מ של ישראל שצריכים לעסוק בפרנסה דוקא להרויח וגם מה שניזוני' ע"י דברים גשמיים דצ"ח כו' שהמכוין בזה הוא להעלות הניצוצות ע"י שעובדים את ה' בכח זה כו' וכמ"ש במ"א, ולכן בזמן הבית שהיו ההשפעות גשמי' נמשכי' בא"י עצמה שלא ע"י השרים לא היו צריכים לאומות אבל משחרב בהמ"ק ואזי נמשכים ההשפעות ע"י השרים בכל מדינה ומדינה צריכים הם לקבל ג"כ מהם ולכן צריכים ליתן מס להם גלגלתא וכריבא דהיינו מחיר מהם שהם מנצלים אותם ע"י שהם מעלים הניצוצים שבבחי' גלות בהם לה' ע"י תורתם ועבודתם כו' שלכך צריכים ליתן להם חלק ע"י גשמיות וכענין השעיר המשתלח לעוזול ביוכ"פ שהוא החלק שנותני' להס"מ להשתיקו כו' וכמ"ש במ"א, ולכן ג"כ עוסקי' במר"מ עם האומות כי אז הכל תחת רשותם כנ"ל, ולכן כתיב אמצאך בחוץ כו' שאפי' אותן העוסקי' במר"מ ג"כ ימצאוהו שע"י הם מעלים הניצוצות וכך הוא ית' ג"כ קונה שמים כו' לברר בירורים שוהו תכלית בריאת העולם וכמ"ש בזהר דע"י אתכפי' ואתהפכא אסתלק יקרא דקודב"ה לעילא לעילא, וזה קאי על נשמות דבנימין כי נשמות דיוסף נק' אחים כנ"ל משא"כ נשמות דבנימין שהם למטה במדרגה ואעפ"כ אמצאך בחוץ כו' כי ההמשכה שע"י נשמות דיוסף שנק' אחים לקודב"ה דהיינו ע"י התורה ד"א של הלכה, אינה אלא בפנימי' העולמות אבל להיות ההמשכה בחיצוני' הוא ע"י בנימין בחי' ממטה למעלה ע"י אתכפי' ואתהפכא וכן מצות מעשיות שהם מדברים גשמיים שע"י מתעלים ונכללים למעלה כנ"ל, כי הנה בע' שרים ירדו ונתלבשו נשמות וניצוצות מן ד' שמות עליונות שנפלו כנודע והנה הנשמות מתעלים ע"י הגרים וכמארז"ל לא גלו ישראל כו' והניצוצות מתעלות ע"י שארי הברורי' של דצ"ח שכולם נמשכים משם כנודע שמשמרי' האופנים שלא נבררו (כי האופנים עצמן הם מה שנתברר מן השבירה שהרי אומרי' קדוש וברוך כו') נמשכי' הנפשות הבהמות וגם נפש הבהמית לאדם וע"י שנכללים באדם ומוסיפים בו כח וחיות אזי הם עולים ונכללים באלקות כשעובד את ה' אח"כ בכחם כנ"ל.

ואמר עוד אשקך בחי' נשיקין הוא אתדבקות רוחא ברוחא, הענין שהוא כמשל הנשיקין גשמיים שהוא מחמת אהבה רוחנית שבלב, שאינה

וכענין השעיר המשתלח . . . וכמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תתכח. סה"מ תקע"ע ע' קעז ואילך.

בוהר דע"י אתכפי' ואתהפכא: זחי"ב ככה, ב. וראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' תיח וע' תקה. מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ג ר"ע תקצב וע' תקצד ואילך.

לא גלו ישראל: פסחים פז, ב: לא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים. וראה גם תו"א ו, א. יא, סע"א. כ, ג. קיו, ב. ועד"ז בכ"מ.

יכולה להתלבש בכלי כ"א בבחי' נשיקין דייקא מהבל הלב (דהיינו כשהיא עמוקה מקרב ולב איש שלא יוכל לפרשנה לו בדיבור ומכ"ש במעשה כי כל חפיצים לא ישוו בה, אזי מתגלית ומתלבשת בנשיקה מהבל הלב), וכך הנה ע"י אתכפי' ואתהפכא והעלאת הניצוצות נמשך גלוי הארה מבחי' עקודים שהוא למעלה מעלה מעולם התיקון והוא למעלה מהתלבשות בכלים כי כלים אינו אלא בבחי' אצי' דעליה הוא דאתמר איהו וגרמוהי חד, גרמוהי הם בחי' כלים שהוא מיוחד בהן דהיינו שהם ג"כ בחי' אלקות לפי שהגם שהכלים הם המגבילים והם מקורות דבי"ע היינו שמגבילים להיות מזה התהוות הנברא בעל גבול בבי"ע אבל הם עצמן הם בבחי' אין סוף ממש ולכן איהו וגרמוהי חד, אכן כ"ז הוא בבחי' אצי' אבל עולם העקודים שלמעלה מאצי' הוא מופשט מגדר ההתלבשות בכלים לגמרי.

והנה גם ההארה הנמשכת משם באצילות ע"י אתכפי' ואתהפכא הנ"ל הוא ג"כ למעלה מגדר ההתלבשות בכלים ולכן כתיב אמצאך בחוץ אשקך שע"י ההעלאה של נשמות דבנימין מן הבריור' דנוגה דבי"ע שזהו פ"י בחוץ כנ"ל הנה ע"י ממשיך מלמעלה הארה גבוה מאד נעלית מבחי' עקודים שגם בהתגלות למטה אינה מתלבשת בכלים וזהו פ"י אשקך בחי' נשיקין שהוא ג"כ אתדבקות רוחא ברוחא שלמעלה מההלבשה בכלים כנ"ל. וזהו מ"ש בבנימין בן אוני ואביו קרא לו בנימין בן ימיני כו', פ"י כי מצד בחי' בנימין כמו שהוא בבי"ע נק' בן אוני לפי שעיקרו הוא בחי' העלאות הניצוצות שהם מדברים שלמטה במדרגה כו' (וזהו ואמו מל' דאצי' מקור דבי"ע) אכן מצד ההמשכה שממשיך ע"י מלמעלה נק' בן ימיני שממשיך מבחי' כתר וכנודע וד"ל, ומצד המשכה זו הוא למעלה גם מבחי' יוסף הגם שהוא מבחי' אצילות שהוא בחי' המשכה שמעולם התיקון שהוא מבחי' התלבשות אורות בכלים כמו עד"מ טפת זרע הנמשכת מן המוח שהיא כלולה ג"כ מכל האיברים (כנודע שבטפה יש ציור כל הרמ"ח אבר' והיינו לפי שמוליד בדומה לו והטפה כלולה מכל האיברים שהוא בחי' חיות הנפש המלוּבש באברים) ולכן כתיב ביוסף וילקט יוסף את כל [הכסף] המובא במצרים ביתה פרעה שליטת כל החסדים הנק' בשם כסף המובא במצרים מיצר ים היינו בחי' עולם התיקון שהוא בבחי' מצרים וגבולים ע"י הכלים כנ"ל שמשם היו כל המשכות שלו, משא"כ בחי' בנימין עם היות כי הוא עצמו בבי"ע ומתלבש בסתר המדרג' להעלות הניצוצות אבל מצד ההמשכה שממשיך ע"י הוא גבוה מאד נעלית ממקום שלמעלה מהתלבשות בכלים כו', וזהו אמצאך בחוץ אשקך וד"ל.

איהו וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה ג, ב.

בן אוני ואביו קרא לו בנימין בן ימיני: וישלח לה, יח ובפרש"י שם.

כנודע שבטפה יש ציור כל הרמ"ח אברים: ראה לעיל ד"ה תיר נ"ח (קרוב לסופו).

וילקט יוסף: ויגש מז, יד. וראה גם תירא מד, סע"ג.

ואח"כ כתיב אנהגך אביאך אל בית אמי, ושם הוא אומר יונק שדי אמי, והענין כי בנשמות בבחי' יוסף שנק' אחים למקום כנ"ל שההמשכה היא ע"י התורה והיינו המשכת בחי' תענוג עליון שמתלבש בכינה שמשם אח"כ הו"א יונק משדי אמו כנ"ל שמקבל מהארה זאת כו', משא"כ בנשמות דבנימין שע"י אמצאך בחוץ הם ממשיכים הארה גבוה שלמעלה מבחי' אצילות דהיינו מבחי' עקודים והיא למעלה מבחי' שדי אמי כי היא למעלה מהתלבשות בכלים רק שאעפ"כ אנהגך אל בית אמי שימשיך הארה זאת ממעלה למטה באימא עילאה ע"י שקובע עתים לתורה כנ"ל, לכן כתיב אל ולא משדי כי אין ההמשכה מבינה אדרבה לשם ממשיכים ומנהיגים כו' וד"ל (וכתיב ג"כ אל בית אמי שאינו בחי' התלבשות אורות בכלים רק כמשל הבית לאדם שאינו בחי' אור וכלי כו'). ואח"כ כתיב תלמדני ולא כאח לי כמו שנאמר בבחי' נשמות דיוסף הנ"ל והיינו לפי שהמשכה זו היא ממקום גבוה מאד נעלה שא"א להיות ממנה אלא בחי' מקבל בלבד וז"ש ודברי אשר שמתי בפוך כו' וכנ"ל בתורה.

אשקך מ"ן הרקת, פ"י יין המריח כי הנה ענין הריח שהוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, היינו שהוא למעלה במדרגה מן המזון כי המזון פעולתו לחבר הנפש עם הגוף (ולכן הגוף נהנה ממנו שממשיך חיות באיברים ולמעלה ג"כ כתיב אכלו ריעים כו' והגם שהוא לעילא היינו בחו"ב שהם אורות המלוכשים בכלים ולכן נק' אכילה) משא"כ הריח שאינו מזון גשמי לגוף (להמשיך חיות ממש באיברים) וגם עפ"י רוב כל הריחות הם משרשים בלתי ראויים לאכילה כלל אלא שהם הנ"י לנפש בלבד שהיא חיות רוחניות שלמעלה מאיברי הגוף וד"ל, ולמעלה ג"כ הריח הוא בסוד הכתר שהוא למעלה מבחי' אצילות אורות וכלים כי הוא המתנשא מימות עולם ופשוט ומופשט מגדר ההתלבשות בכלים אלא הוא אור רוחני דק וכמוס בעצמותו ולכן ההמשכה משם נק' בשם ריח וד"ל. וזהו ענין תליסר נהרא דאפרסמונא דכי' הנו' בגמרא וכן תליסר טורי דאפרסמונא דכיא, שהם ענין י"ג מזלות דא"א שנק' נהרא דאפרסמונא דכי' כי שמן הוא בחי' חכמה ושמן המריח הנק' אפרסמון הוא בחי' המשכת הכתר שבחכמה שנק' בשם ריח כנ"ל ולכן נק' נהרא דאפרסמונא כי נהרא הוא ל' המשכה כמו ונהרו אליו כו' וי"ג נהרא הם שהם י"ג נטיפות והזלות השפע מכתר לאו"א דאצי' והם הנק' י"ג מזלות כנ"ל ועליהם הם י"ג טורי דאפרסמונא פ"י עד"מ ההר שממנו הזיתים והשמן גדילים והרי הוא מקור להן כי כולם נמשכים משם ע"י כח הצומח שבארץ כו' כמ"ש

הריח שהוא דבר שהנשמה נהנית ממנו: נסמן לעיל בסוף המאמר.

תליסר נהרא דאפרסמונא דכי' הנו' בגמרא: תענית כה, א. וראה גם ב"ר פס"ב, ב. זח"א קעו, א. זח"ב קכו, א (ואור החמה שם). ס' מאמרי אדהאמ"צ, דרושי חתונה ח"א ע' קלט, ובהמ"מ שם.
ונהרו אליו: ישע"י ב, ב.

במ"א כך הוא ענין י"ג טורי דאפרסמונא דכיא פ"י המקורות של המשכות אלו ממקום שהם נמשכים שנק' בשם טורי דאפרסמונא או הרי בשמים (כי הדומם הוא מקור הצומח שממנו נמשך ויוצא הצמיחה אבל הוא עצמו למעלה מגדר המשכה וכך י"ג מזלות שהם בחי' שערות שהם מגדר הצומח נק' נהרא שהם בחי' המשכות והתגלות התענוג אבל מקורם ושורשם שהוא עצמות התענוג הפשוט נק' טורי לפי שהוא כמשל הדומם כו' כי נעוץ סופן כו' וד"ל, והנה כמו שהמשכת הכתר בחכמה נק' שמן אפרסמן כנ"ל כך המשכת הכתר בבינה נק' יין הרקח כי יין הוא בחי' בינה המשמח אלקים כו' ויין הרקח שהוא יין המריח הוא כשהתענוג מתלבש בבינה שנק' בשם רק"ח כי הנה המרקחת הם דוקא מדברים חריפים כשנמתקים ע"י דבש וכיוצא, וכך המשכת התענוג כשמתלבש בבינה נק' ג"כ בשם רק"ח, כי הבינה עצמה היא מקור הגבורות כמ"ש אני בינה לי גבורה, וכשהמשכת הכתר שהוא בחי' תענוג עליון מתלבש בה נק' בשם רקח. ואמר אשקך מיין הרקח קאי על אמצאך בחוץ כו' שע"י זה שבעל עסק קובע עתים לתורה הוא ממשיך מבחי' כתר ותענוג עליון להיות מתלבש בתורה הנק' בשם יין ואז הוא יין הרקח וד"ל.

מעסים רמוני, קאי על אותן שאינן בעלי תורה כלל ואינן אפי' קובעים עתים לתורה כלל שאזי אין יין הרקח שאינו אלא ע"י התלבשות התענוג בבינה ע"י התורה כנ"ל אלא עסים רמוני שהעסים הוא ג"כ המשיב את הנפש שהוא המשכת בחי' תענוג מכתר עליון הנ"ל והיינו ג"כ ע"י מצות מעשיות בלבד, וזהו רמוני ע"ד מארז"ל ע"פ כפלח הרמון רקתך שאפי' הריקים שבך מליאים מצות כרימון ופי' רקתך הם הריקנים מתורה ואעפ"כ מליאים מצות כו' וע"י המצות ג"כ ממשיכים מבחי' כתר ותענוג עליון הנ"ל כי נעוץ תחלתו בסופן כו' אלא שנק' עסים שהוא ג"כ מרקחת המשיב את הנפש כו' וד"ל.

נוסח שני

בעזרה, שבת פ' תרומה

מי יתנך כאח לי יונק משדי אמי וכו'. הנה זהו מאמר כנ"י להקדב"ה בזמן הגלות מי יתנך כאח לי כו' להיות שבזמן בהמ"ק שהשכינה שורה בהיכל ק"ק אז נקראו כנ"י אחים וריעים להקדב"ה כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' אלקינו אבקשה טוב לך, דמשמע דהא בהא תליא דאימתי נקראו אחיי וריעיי כו' כאשר בית ה' אלקינו קיים וזהו למען בית ה' אלקינו כו' אבל עכשיו בזמן הגלות בקשת כנ"י מי יתנך כאח לי כמו שהי' בזמן בהמ"ק שנק' אחים כו'. ויובן זה בהקדים ענין הכרובים שהיו במקדש דכתיב ועשית שני כרובים וכו' ופניהם איש אל אחיו כו' וכתוב וישמע משה את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים דמשמע שהתורה ניתנה למשה מבין ב' הכרובים דוקא. ויש להבין תחלה מהו ענין הכרובים להיות ידוע בפ"י כרובים לשון רביא דהיינו פ"י כרוב כרביא והוא בחי' אנפי זוטרי וע"ז נאמר ופני אדם לארבעתן שבכל ד' חיות שבמרכבה יש בחי' פני אדם בחי' אדם קטן כמו רביא שנק' אנפי זוטרי ויש עוד בחי' פני אדם שנק' אדם הגדול בחי' אנפי כרביי והוא מ"ש על הכסא דמות כמראה אדם כו' בחי' אדם הגדול דאצי, ולכאורה זה פלא הלא אין לו גוף כו' וכתוב כי לא ראיתם כל תמונה וגם כתיב כי לא אדם הוא כו'.

אך הענין הוא דאד"ם גימטריא מ"ה והוא בחי' מ"ה דחכמה שבתורה דאורייתא מח"ע נפקא וע"כ נק' התורה בשם אדם כמ"ש זאת תורת האד"ם דוקא כו'.

ולהבין ביאור הדברים הנה יש להקדים תחלה את הידוע בענין עצמות אא"ס ב"ה שהוא רם ונשא הגבה למעלה גם מבחי' החכמה וכמ"ש בלק"א כמו שא"א לומר למשש השכל והחכמה ביד כו' כך יותר מזה א"א

מי יתנך: שה"ש ח, א. מאמר זה הוא נוסח שני מהמאמר שלפני זה. וראה שם בהמ"מ.

אחי ורעי אדברה נא שלום בך: תהלים קכב, ח.

ועשית שני כרובים וכו' ופניהם איש אל אחיו: ע"פ תרומה כה, יח.כ.

וישמע משה את הקול: ע"פ נשא ז, פט.

ופני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, י"ד. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ

בראשית ע' קנו. ובסו"ס במדבר ח"ג ס"ע א'רעז.

על הכסא דמות כמראה אדם: ע"פ יחזקאל א, כו. [וכהלשון כאן מובא במקומות רבים בדא"ח].

כי לא ראיתם... כי לא אדם הוא: ואתחנן ד, טו. שמואל-א טו, כט.

אדם גימטריא מ"ה: ראה להלן בסמוך בפיסקא: וזהו ענין המאמר.

זאת תורת האדם: ע"פ שמ"ב ז, יט.

וכמ"ש בלק"א כמו שא"א לומר למשש: תניא ח"ב פ"ט.

לומר שבחכמה יושג עצמות אא"ס כי החכמה נאצלה רק בבחי' עשי' מאין ליש כמ"ש והחכמה מאיין תמצא והיינו רק בבחי' אותיות ושמות כמו שם ע"ב כו' וכך כל הע"ס נאצלו רק בבחי' אותיות ושמות ולכן נק' ע"ס בלשון הזוהר רזא דשמא קדישא בחי' שם בלבד ועד"מ שמו של אדם שאינו שייך לעצמותו ומהותו כלל וכלל רק שע"י השם הוא נתפס להיות נקרא לזולתו בלבד אבל לעצמו א"צ שם כלל וכך הוא בע"ס דאצי' שנק' שמא קדישא שע"ז נמשך ונגלה אור א"ס למטה בעולמות וכמ"ש בזוהר עבד מאנא רברבא כו' וקרא בה גרמי' חכם כו' והוא בחי' שם ע"ב כו' והכל רק להיות גילוי האור למקבלים אבל לעצמו א"צ שם כלל, וז"ש לאו מכל אינון מדות כלל רק לאחזאה לאתנהגא בהון עלמין כו' ע"כ אין ערוך כלל לבחי' אורות דאצי' לגבי עצמות אא"ס ולא כערך טפה בים כו' שיש ערך במספר אלא כערך מספר לגבי למעלה מן המספר כו' וכידוע.

והנה אורייתא מחכמה עילאה נפקא והחכמה מאין תמצא בבחי' אותיות ושמות כנ"ל ע"כ ארז"ל דכל התורה כולה שמותיו של הקדב"ה בלבד וכמ"ש אין קורא בשמך כו'. אך הנה אעפ"כ הרי אמרו בזוהר דאיהו וחייהו חד כו' לפי שהאורות מיוחדים במאצילן אעפ"י שלא נאצלו רק בבחי' אותיות ושמות כנ"ל וכמו שלהבת הקשורה בגחלת וכמ"ש בס"י ע"כ גם בחי' התלבשות אור א"ס בע"ס הוא בבחי' יחוד גמור כמ"ש איהו וחייהו חד ממש. וענין יחוד וחיבור אא"ס בע"ס הוא כדמיון חיבור וקשר הנשמה לגוף שאעפ"י שבדאי א"א לומר דמיון וערך כלל אעפ"כ יש קשר וחיבור גמור לגוף עם הנפש אחר שחיות הגוף מקבל חיותו מחיות הנפש והיו לאחדים ממש אבל ודאי מה שהחיות של הנפש מחי' חיות בשרי וגשמי אינו מבחי' חיות עצמותה ומהותה הרוחני אלא רק בחי' הארותיה והתפשטותיה החיצוני' מאד שנק' רק גילוי בלבד, דהיינו שאין מהות הנפש עצמה בגוף רק בחי' גילוי אורה החיצוני' שממנו מתהווה חיות הבשר הגשמי בדם שבו שורה הנפש (ומזה יש הרגשה לנפש במאורעות הגוף). והנה תחלת וראשית גילוי אור וחיות הנפש להתלבש בגוף הוא בכלי המוח ומשם מתפשט ומתחלק בכל האברים והוא

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

רזא דשמא קדישא: ת"ז ת"ח (לו, ב). ועוד.

בזוהר עבד מאנא: זח"ב מב, ב: עבד מאנא זעירא ודא' ואתמליא מני' וקרא ל' מעין גובע חכמה וקרא גרמי' בה חכם ולהוא מאנא קרא ל' חכמה ולבחר עבד מאנא רברבא כו'.

אלא כערך מספר לגבי למעלה מן המספר כו' וכידוע: ראה להלן בהמ"מ בסמוך, פיסקא וכידוע דאין

ערך.

אורייתא מחכמה עילאה: זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ועוד.

דכל התורה כולה שמותיו של הקדב"ה: ראה זח"ב פז, א. רמב"ן בפתיחה לפירושו עה"ת. ובכ"מ.

בזוהר דאיהו וחייהו חד: ת"ז בהקדמה ג, ב.

שלהבת הקשורה בגחלת וכמ"ש בס"י: פ"א מ"ז. ועד"ז בוח"ג ע, א.

הנק' נפש אדם דוקא שהוא בחי' התלבשות אורות בכלים ואיברים מוח ולב ואיברי' כו'. ובכל זה יובן למעלה בבחי' חיבור וקשר הארת אא"ס בע"ס דאצי' מחכמה ולמטה כמ"ש ה' בחכמה כו' שתחלת וראשית גילוי אא"ס הוא בחכמה וזהו חכמה מוחא כו' ואח"כ חסד דרועא כו' שכל זה הוא בחי' התלבשות אא"ס באורות וכלים שע"ז אמרו דאיהו וחייה וגרמוהי חד, חייה הן האורות וגרמוהי הן הכלים כידוע, ואמנם בחי' יחוד וחיבור זה אעפ"י שאין ערוך כלל ביניהם כנ"ל מ"מ איהו וחייה חד לפי שיש קשר וחיבור גמור לאורות וכלים עם הארת אא"ס כדמיון קשר חיות הנפש בחיות הגוף והוא הנק' למעלה בחי' פרצוף אדם מוחא ולבא כו' וע"ז אמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגופא בלא נשמתא כו' ואנת ממלא כל שמהן כו' ואנת דמייחד לון ומקשר לון כו' כמשל חיות הנפש שמקשר ומייחד לכל חיות האיברים מראש לסוף כו' וד"ל.

וזהו ענין המאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא פי' מצד עצמות אא"ס לא בחכמה ידיעא כלל כי אין ערוך לאור הנאצל לגבי העצמות רק במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו שמצמצם ומשפיל א"ע להיות נק' חכים כדמיון צמצום אור וחיות הנפש בראשית הגילוי במוח כנ"ל שזהו ע"י דילוג הערך מאד כנ"ל, אך אעפ"כ הרי איהו וחייה חד ששורה ומלוכב בחכמה כנ"ל במשל הנפש בגוף, וזהו אורייתא מתקשרא בקודב"ה בבחי' התקשרות בלבד כדמיון בחי' קשר וחיבור אור חכמה שבמוח כנ"ל. והנה זהו האור הראשון דח"ע הוא הנק' בחי' אד"ם הגדול' ובלשון הזוהר אד"ם קדמא"ה ובלשון הגמ' אדם הראשון (כי יש אד"ם שני' והוא מ"ש מה שם בנו בחי' אנפי זוטרי, אדם תתאה חכמה תתאה כו' כנ"ל), והטעם הוא לפי שמבחי' החכמה שבמוח נמשך בכל איברי האדם והוא כוללם יחד ע"כ כל בחי' פרצוף ציור האדם נק' ע"ש בחי' החכמה שבראש דוקא ואדם גימ' מ"ה כידוע (והיינו מ"ש בע"ח דאור אבא שרש כל האצי' וכן עד למעלה מעלה ברום המעלות עד בחי' חכמה הקדומה דא"ק בכללות נק' אדם קדמאא כו' כידוע), וכל זה בחי' אנפי רברבי שע"ז נאמר זאת תור"ת האדם דוקא משום דאורייתא מח"ע נפקת כו' כנ"ל והיינו כמו שהתורה היא למעלה בח"ע דאצי' שממנה נמשך לכל פרטי הע"ס כנ"ל שע"ז אמר דאיהו וחייה"י וגרמוהי"י חד הכל בבחי' א"ס ע"כ נק' אנפי רברבי או אד"ם הגדול' כו' אבל בחי' אנפי זוטרי היינו ג"כ בחי' מ"ה דחכמה

ה' בחכמה: משלי ג, יט.

חייה הן האורות וגרמוהי הן הכלים כידוע: ראה אגה"ק ריש ס"כ, ובהנסמן בליקוט פירושים ומ"מ לשם.

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו: ראה מגילה לא, א.

אורייתא מתקשרא בקודב"ה: ראה זחיג עג, א.

מה שם בנו: משלי ל, ד.

ואדם גימ' מ"ה כידוע: ראה ע"ח שער התיקון (ש"י) פ"ג. ס' מאמרי אדה"ז ע"ה ח"ב ע' תקסז, ובהמ"מ

שם.

בע"ח דאור אבא שרש כל האצי': שער סדר אבי"ע (שמיז) פ"ב.

שבתורה ונק' אדם אבל ע"ז נאמר מ"ה שם בני' בחי' אנפי זוטרי שמקבל מאנפי רברבי הנ"ל והוא בחי' ירידת והתלבשות ח"ע דתורה דאצי' בבריאה ויצירה כו' בעולמות הנפרדים בבחי' גבול שאינו בחי' אלקות כלל כמ"ש ומשם יפרד כו' וכידוע דאין ערוך כלל לבע"ג לבלתי בע"ג כו', והארת אור האלקי בנבראים בע"ג באה בצמצום גדול כענין צמצם שכינתו בין ב' בדי האררן שהוא בחי' מל' דאצי' שנעשה ראש ומקור לנבראים בע"ג וכך צמצום שכינתו בין ב' הכרובים לאמר למשה וכמ"ש ונועדתי לך שמה ודברתי אתך מבין ב' הכרובים כו' שהוא בחי' גילוי ח"ע דאצי' למשה בעולם הנברא יש מאין, ואע"פ שהקול שבין ב' הכרובים נמשך מח"ע דאצי' אבל נתצמצם מאד ע"כ נק' הארה זו המצומצמת אנפי זוטרי אדם קט"ן בקטנות המוחין מאד לגבי בחי' אדם הגדול הנ"ל כמו צורת רביא וזהו ענין כרובי"ם כרבי"א כו' משום דחכמה תתאה חכמה בסוף הוא בקטנות מאד לגבי מהות ח"ע דאצי' עצמה ויותר משאין ערוך לגילוי חכמה שבדיבור לחכמה שבמוח שאעפ"כ היא החכמה עצמה רק שמתצמצמת באותיות בלבד אבל ערך חכמת הרביא לגבי חכמת האדם הגדול הרי בא האור אליו בצמצום והעלם גמור רק כפי צמצום מהות שכל הרביא בלבד כך בחי' ירידת ח"ע דאצי' כאשר בא להאיר בעולמות בע"ג שנק' חכמה תתאה שבאה בערך חכמה דרביא בלבד כו' וד"ל.

וזהו שהיו הכרובים פורשים כנפים למעלה כו' וכמ"ש בזהר דג' זמניך ביומא אקישו בגדפיהו כו' והיינו בג' תפלות שבכל יום שאז זמן עליות הכרובים בחי' אנפי זוטרי הנ"ל למעלה באצי' לקבל מבחי' ח"ע אנפי רברבי הנ"ל, כי לאחר צמצום הכרובים להאיר אור החכמה למטה לנבראים בע"ג כנ"ל אח"כ ג' פעמים ביום עולין לקבל מבחי' ח"ע אנפי רברבי הנ"ל וחוזרין וירדין להשפיע למטה בב"ע כי רוח אייתי רוח כו' ואם לא הי' עולין הכרובים לקבל מאנפי רברבי לא הי' ביכולתם להשפיע למטה כו', וענין עלייתם הוא ע"י פרישת גדפייהו למעלה שעל ידם פרחין לעילא כו' וכידוע וד"ל.

ומעתה הנה יש להבין מ"ש ועשית ב' כרובים, למה צריך לב' כרובים ושיהא פניהם איש אל אחיו וגם מ"ש ועשית כרוב אחד מקצה מזה

ומשם יפרד: בראשית ב, י.

וכידוע דאין ערוך כלל לבע"ג לבלתי בע"ג: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' נה (ובה"מ שם).

חרי"ח פ, א (ובה"מ שם).

צמצם שכינתו בין ב' בדי הארון: ראה ב"ר פ"ה, ז, ויקר פ"י, ט, ועוד.

ונועדתי לך שמה: ע"פ תרומה כה, כב. תצוה כט, מב"מ.

כרובים כרביא: חגיגה יג, ב.

בזהר דג' זמנין ביומא אקישו בגדפיהו: זח"ג נט, א.

רוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, רע"ב. זח"א צט, רע"ב. אוה"ת חנוכה רפז, א.

כו'. אך הענין הוא שיש ב' מיני קצה הא' בחי' הקצה שמלמעלה למטה כמו המכריח מן הקצה לקצה כו' וזהו מקצה מזה שימשיך מקצה העליון מלמעלה למטה דהיינו בחי' הארת אא"ס בח"ע דאצי' שנמשך ומאיר למטה בב"ע ע"י בחי' הכרוב האחד שנק' אנפי זוטרי כנ"ל, וז"ש ועשית כרוב אחד מקצה מזה להמשיך מלמעלה למטה בב"ע, וענין הכרוב השני מקצה הב' היינו בחי' ההעלאה מלמטה למעלה שע"ז נמשך מלמעלה למטה ע"י כרוב האחד דבאתעדל"ת נעשה אתדל"ע, וזהו שהיו פניהם איש אל אחיו דוקא.

וביאור הדברים, הנה ידוע בענין למסור נפשו באחד שהנפש מוגבלת מאין ליש וכאשר תכלה הנפש למסור נפשו באחד ממש כמו ר"ע יצאה נשמתו באחד כו' הרי ע"ז נאמר כלתה נפשי שכל"ה הנפ"ש לצאת מבחי' הגבול שלה ונכללת באח"פ ממש שהוא בלתי בע"ג ממש והוא בחי' ביטול היש לאין ממש לאשתאבא בגופא דמלכא כו' כענין מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח כו' והוא ע"י ההתכוננות בק"ש שמע ישראל ה' אלקינו כו' בבחי' סוכ"ע שאין עוד מלבדו וכולא קמי' כלא כו' רק שאמר והי' העולם בבחי' אותיות ושמות בלבד כנ"ל וכידוע ע"ז תתלהט הנפש ותכלה ותכסוף לצאת מהגבלתה לדבקה בעצמות אא"ס ממש וזהו ענין מס"ג באחד כנודע והרי זה בחי' העלאה מבחי' גבול לבלתי בע"ג מלמטה למעלה וע"ז מעורר הארת והמשכת עצמות אא"ס מלמעלה למטה להיות מאיר בח"ע דאצי' שנק' אנפי רברבי שימשך למטה בב"ע ע"י בחי' כרוב הא' וזהו ענין שני הכרובים שהיו פניהם איש אל אחיו דוקא לפי שהכרובים היו שניהם מב' הקצוות של הכפורת כידוע, וענין הכפורת שע"ג הארון הוא בחי' כת"ר וסוב"ב דח"ע וח"ת כו' ולמעלה היינו בחי' סובב כ"ע הכללי והכרוב א' מקצה מזה הוא בחי' המשכת סובב הכללי להאיר בח"ע עד ח"ת שהוא אנפי זוטרי הכרוב הא' שמקצה מזה, אך פני הכרוב הזה הי' מול פני הכרוב הב' שמקצה הב' דוקא וכמ"ש ופניהם איש אל אחיו לפי שבחי' הכרוב הב' הוא בחי' אור חוזר העולה מבחי' הגבול לבלתי בע"ג וז"ש וכרוב א' מקצה מזה מלמטה למעלה כנ"ל שהוא בחי' מס"ג באח"ד ובלעדו לא הי' נמשך ע"י הכרוב הא' כלום כי באתדל"ת דוקא נעשה אתדל"ע כמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, האד"ם הגדול לאד"ם הקטן כו', ובחי' חיבור ויחוד ב' הכרובים הללו שמקצה מזה כו' הוא מ"ש ופניהם איש אל אחיו בבחי' אחוה ממש מפני שאין הפרש בין המשכת אא"ס למטה בין העלא' כנ"י למעלה

ר"ע יצאה נשמתו באחד: ברכות סא, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תקמ.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ר"ה, ב.

מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח: ראה חגיגה יב, א [כגירסת הע"י]. תוד"ה ומיכאל מנחות קי, א. וראה

תוי"ח בראשית מ, ב, ובהמ"מ שם [דף רנט, סוף טור ג].

ופניהם איש אל אחיו: תרומה כה, ב.

כמים הפנים לפנים: משלי כו, יט.

ליכלל באא"ס כמו שהוא למעלה והיינו ענין הכפרת שלמעלה מב' הכרובים ששוי' שם בחי' ההעלאה מלמטה למעלה עם בחי' ההמשכה מלמעלה למטה והוא בחי' טובב הכללי כנ"ל וד"ל.

וכמ"כ במ"ת דכתיב פב"פ דיבר ה' עמכם פי' פני אדם העליון אדם הגדול דח"ע עם אדם תתאה דכנ"י וכמ"ש ופניה"ם איש אל אחיו, ופי' פני"ם הוא בחי' הפנימי של החפץ והתשוקה בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה וע"כ נק' כנ"י אחי"ם להקב"ה כמ"ש למען אחי"י אדברה נא כו' כמו שנאמר בכרובים ופניהם איש אל אחיו, ומ"ש ונועדתי לך שמה ודברתי אתך מבין ב' הכרובים דוקא הוא בחי' טובב הכללי הנ"ל ששוי' שם אור ישר דמלמעלה למטה עם א"ח דמלמטה למעלה ושם נק' אחי"ם ממש כנ"ל וד"ל. וזהו שבזמן בהמ"ק דוקא שהי' אז בחי' יחוד פב"פ או נק' כנ"י אחי"ם כו' וכמ"ש בכרובים ופניהם איש אל אחיו כו' ומטעם הנ"ל אבל בזמן שכנ"י היא בבחי' הסתר פנים או בקשת כנ"י מי יתנך כאח לי כו' מפני שגם בזמן הגלות והסתר פנים העליונים יוכל להיות בחי' יחוד וגילוי פנים העליונים להיות נק' אחים כמו בזמן בהמ"ק והיינו ע"י התורה דוקא וכמארו"ל משחרב בהמ"ק אין להקדב"ה בעולמו רק ד"א של הלכה בלבד, והוא במקום היכל ק"ק שבזמן בהמ"ק כו'.

ולהבין ביאור הדבר הנה יש להקדים להבין תחלה למה שקראו חכמי התלמוד לאור א"ס ב"ה בלשון הקדב"ה דוקא, דהנה פי' קדוש הוא לשון הבדלה כמו אל תגע כו' והוא בחי' טובב כ"ע הכללי שהוא קדוש ומובדל בערך לגמרי בכמה מיני הבדלות לאין קץ בעילוי אחר עילוי כו' כי אא"ס למעלה עד אין קץ כו' כנודע וכל מקור השפע להשתלשלות דקו כו' אינו רק מבחי' אותיות שמו הגדול, הודו על ארץ כו' ושם נאמר אני ה' לא שניתי כו' משום דכלא חשיב וכאין נגדו כו' ופי' ברוך הוא בחי' המשכה מן ההעלם העצמות דאא"ס לידי גילוי בעולמות, וכדי שיהי' מבחי' קדוש הנ"ל בחי' ברוך הוא ע"י הקריאה בתורה דוקא שהוא קורא בשמותיו של הקדב"ה והן הנק' ד' אמות של הלכה שבהן הוא נתפס כמו מקומו של אדם ד"א שבמקום זה נתפס כולו מראשו ורגלו כך בחי' ד"א של הלכה כי אא"ס שוכן ונתפס בחכמה שבתורה כמ"ש ה' בחכמה כו' וכנ"ל בזמן בהמ"ק ה"י בחי' יחוד פב"פ ונק' אחים כו' כך גם בזמן הגלות יוכל להיות בחי' קדב"ה ושכינת' הן כנ"י בבחי' פב"פ להיות נק' אחים ע"י ד"א של הלכה שהוא נתפס בהן, וכאשר האדם מעמיק דעתו ומקשר שכלו בחכמה שבתורה והקדב"ה שוכן ונתפס ג"כ בחכ'

פב"פ דיבר ה' עמכם: ואתחנן ב, ד.

משחרב בהמ"ק אין להקדב"ה: ברכות ה, א.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

ה' בחכמה: משלי ג, יט.

שבתורה הרי נק' אחים כמו שבת אחים יחד כי אורייתא מתקשרא בקוב"ה
וישראל מתקשראן באורייתא כו' וזהו בחי' יחוד פב"פ כמו במ"ת שהוא יחוד
אמיתי שאין כמוהו וד"ל.

וזהו מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי כו', דהנה התורה נק' יין וחלב כמ"ש
לכו שברו כו' בלא מחיר יין וחלב וכן דבש וחלב תחת לשונך כו'.
והענין הוא עד"מ התינוק מיד שנולד צריך לינק חלב משדי אמו ולכאורה אין
זה אך למותר כי החלב איננו מזון כמו לחם להוסיף אור וחיות בדם הוא הנפש
אלא הוא רק משקה בלבד וכבר נשלמו כל רמ"ח אברי הולד כל צרכו לא
יחסר כל בו ולמה צריך ליניקת החלב משדי אמו. אך הענין הוא דאין החלב
בשביל מזון בלבד, אלא כדי להגדיל אבריו וכחות נפשו כמו כח השכל
והמדות וכח הדיבור וכל חושי הפנימי' והחיצוני' להיות שגם שכל איברי
הולד נשלמו בימי העיבור של הולד בבטן אמו מ"מ מיד שנולד הוא עדיין
בתכלית הקטנות בגשמיות אבריו וגם כחות נפשו קצרים וקטנים בתכלית ואם
לא הי' יונק החלב משדי אמו לא הי' מתגדלים איברי' וכחות הנפש המלוכשים
בגופו כלל ולא הי' יכול לדבר כלום, אך ע"י ימי היניקה מתגדלים איבריו
וכחות נפשו מעט מעט עד שבהשלמת היניקה יוכל גם לדבר כי נתרחב קצת
דעתו ושכלו ונתגדלו מדותיו כו' וזהו עיקר התועלת יניקת החלב כנודע,
ונמצא יניקת החלב הוא להגדיל האור והכלי שניהם יחד והוא מבחי' חלב
דאמו דוקא. וככה יובן בנשמה האלקי' שהיתה תחלה בבחי' עיבור בבטן המל'
ונולדה ויצאה לעוה"ז בתכלית הקטנות מאד כמ"ש אני היום ילדתייך כו' אך
ע"י בחי' יניקת החלב דתורה התועלת הוא שנתגדל איברי הנשמה האלקי' וכל
כחותיה שכל ומדות ודיבור וכל חושיה הפנימי' והחיצוני' המלוכשים בנפש
הבהמיות עד שתוכל לקבל השגות אלקות במוחין ומדות דגדלות כמו בחי'
הגדלות שאחר היניקה בולד גשמי כו' וד"ל.

ויובן זה בתוס' ביאור ע"ד שמצינו בדברי רז"ל שמכריזין בג"ע אשרי מי
שבא לכאן ותלמודו בידו, וזה פלא לכאורה הלא הנשמה בג"ע היא
מופשטת מגשמיות עוה"ז וגם הלכות התורה בג"ע המה בענינים הרוחניים
והתורה הנגלית שבתלמוד שלנו מדבר הכל בעניני גשמי' כמו תרומות
ומעשרות וד' רשויות בגשמיות ואיך ידברו בג"ע בעניני גשמי' שאין שם בחי'
גשם כלל ואיך אמר ותלמודו בידו דמשמע תלמודו שלמד בעוה"ז דוקא. אך
הענין הוא דודאי זה אמת שהתורה באה בבחי' השתלשלות העולמות ושרש
התורה באצי' והוא בחי' ח"ע דאצי' דאורייתא מח"ע נפקת כו' כנ"ל ויורד אורה

לכו שברו . . דבש וחלב: ישע"י נה, א. שה"ש ד, יא.

אני היום ילדתיך: תהלים ב, ז.

שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן: פסחים ג, א.

משם ומתלבש בכל עולם לפי ערכו עד בחי' חכמה תתאה דמל' דאצי' בכי"ע שנק' אנפי זוטרי כנ"ל באורך, והוא אשר הנשמות נהנין מזיו השכינה בגי"ע דבריאה בהשגות פנימי' סודות וטעמי התורה בכל פרטי הדינין וההלכות כמו ששונין כאן בעוה"ז בדרכים וענינים גשמי' בדצח"ם גשמיים כמו צומח דמעשרות וקרבות מן הבהמה הגשמי' ובכל פרטיהם כך לומדים בגי"ע כל פרטיהם הכל בבחי' הרוחניות כמו בבחי' בהמה דפני שור כו' דבעולם הכריאה כו' ועד"ז כל פרטי ההלכות כידוע בענין רבה ב"נ שנחלקו במתיבתא דרקי' אם בהרת קדמה לשער לבן כו', אך אם למד אדם התורה הנגלית בעוה"ז דוקא ותלמודו בידו אזי תוכל נשמתו ליהנות מזיו כו' לקבל השגות פנימית התורה בגי"ע ואם לאו לא תוכל לקבל כלל האור והעונג האלקי הזה, והי' כמו שבלעדי יניקת החלב אין כחות הנפש וגם איברי גופו מתגדלים והמה בתכלית הקטנות כו' כך הנשמה האלקי בגי"ע מבלעדי תלמודו שבעוה"ז שהוא דומה ליניקת חלב וכל שלמד תורה הרבה בעוה"ז הי' תשלום ימי יניקה לנשמה האלקי' שתוכל לקבל יותר פנימית התורה ולכך מכריזין בגי"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דוקא ולכך נק' התורה חלב לפי שמגדלת לכחות הנפש האלקי מוחין ומדות וגם בחי' איברי החיצוני' עד"מ גידול הולד הגשמי מיניקת החלב כנ"ל (ומ"ש ומיץ חלב יוצא חמאה, במי אתה מוצא חמאה של תורה במי שמקיא עליו חלב שיוק משדי אמו כו' היינו ע"ד הנ"ל שמבחי' היניקה יבא להשגת פנימית התורה שנק' חמאה של תורה, אך אין זה רק במי שמקיא כו' בחי' הביטול בתכלית כו'):

וע"ד כל הנ"ל הנה יובן ג"כ הנמשל למעלה בבחי' תורה העליונה דאצי' שנק' ג"כ חלב דאימא עילאה וכנ"י אומרת מי יתנך כאח לי וקאי על הקדב"ה שהוא בחי' ו"א דאצי' כידוע שהוא יונק משדי' אמו' בחי' חלב דאימא עילאה דהיינו בחי' תורה שבע"פ כידוע דא"א דאצי' נק' ספר וסיפור תושב"כ ותושב"ע"פ כו'. ולהבין זה הנה יש להקדים מארז"ל בפי' רעייתי פרנסתי שמפרנסין לאביהם שבשמים (דהיינו בחי' תוס' מוחין לז"א מאור אבא וזהו הנק' אביה"ם שבשמי"ם כמ"ש כי אתה אבינו כו' כידוע) וכך כתיב רועה ישראל ויש בו ב' פירושים הא' שרועה וזן לישראל והב' להיפך שמתפרנס מישראל, והוא כמאמר הנ"ל דישראל מפרנסין כו'. והענין הוא עד"מ המזון

כידוע בענין רבה ב"נ שנחלקו במתיבתא דרקי': בי"מ פו, א. וראה לקרית תוריע כב, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תמג וע' תנו.

ומיץ חלב יוצא חמאה: משלי ל, לג. ברכות סג, ב. ראה גם תרי"ח שמות ה, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קי. במדבר ח"ב ע' תקיח.

רעייתי פרנסתי שמפרנסין לאביהם שבשמים: שהש"ר עה"פ א, ט. וחי"ג ז, ב.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

רועה ישראל: תהלים פ, ב.

והפרנסה שניהם אחד שהמזון עניינו לחבר הארות הנפש שיאירו ויתפשטו בכלי הגוף ובלעדי המזון יסתלקו כו', והפרנסה הוא בחי' תוס' אור וחיות בנפש להחיות כלי הגוף ע"כ ענין א' הוא דהא בהא תליא, וזהו רעיתי פרנסתי וכן פי' רוע"ה ישראל' כמו הרועה שזן ומפרנס וכן פרנס על הציבור להעמיד להם מזון ומחי' כו' וכך ישראל מפרנסים להעמיד בחי' מזון העליון לאביהם שבשמים והוא ע"י עסקם בתורה למטה שבאתדל"ת זו מעוררי אתדל"ע בעצמות אא"ס שיתחבר וישכון בח"ע משום דאורייתא מח"ע נפקת לפי שמצד עצמות אא"ס הרי הוא למעלה מעלה מבחי' אור החכמה כו' ונק' חכים ולא בחכמה ידיעא כו' כנ"ל באורך רק ע"י לימוד כנ"י בחכמה שבתורה דאורייתא מתקשרא בקודב"ה ממשיכים בחי' התלבשות אא"ס בח"ע ומשם נמשך למטה כו'. וזהו מ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו כו' פי' קוינ"ו שהמשכנו אותו בבחי' קוין דאצי' כמו חכמה חסד כו' קו הימין כו' והתורה היא בבחי' קו האמצעי כולל ב' הקוין כמ"ש מימינו אש דת כו' שכל התורה הוא לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כו' ולעתיד יתגלה כל בחי' ההמשכה הזאת שהמשיכו כנ"י ע"י התורה בבחי' התכללות הקוין, וזהו שכל אחד מראה באצבעו ויאמר הנה אלקינו זה לנוכח בגילוי אשר קוינ"ו לו שהמשכנו אותו בבחי' קוין כל ו' אלפי שני דהוי עלמא כו' וד"ל.

והנה בחי' המשכת אא"ס בח"ע דאצי' נק' בחי' מזון כמ"ש אכלו ריעים כו' ונעשה מזה בחי' תוס' מוחין למדות דאצי' והיינו מה שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים לחבר תמיד הארת אא"ס בחכמה ומשם למדות שנק' אביהם שבשמים כו' וד"ל. והנה כמו בתינוק יש ב' דברים א' שיאכל מאכל ומזון והוא בחי' הגדלות כנ"ל, והב' בחי' היניקה דחלב שלפני המזון כך במ"ת פכ"פ דיבר ה' כו' הוא בחי' הגדלות אבל ביצי"מ שהוא בחי' לידה כמ"ש ואעבור עליך כו' הוא בחי' היניקה שיונק משדי אמו כו' שלא הי' המשכת אא"ס בבחי' ח"ע בבחי' מזון כי לא יכלו לקבל עדיין רק בבחי' יניקה דחלב כמ"ש כאשר ישא האומן את היונק כו' ולמעלה ג"כ הוא מ"ש יונק משדי אמו כו'.

וביאור זה הנה ידוע דתושב"כ ותושבע"פ הן בחי' חו"ב ועד"מ נקודת חכמה שהיא בהעלם ובאה לידי מרחב בהשגה כו', וגם בבחי'

ואמר ביום ההוא: ישעי' כה, ט.

מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

לאכללא שמאלא בימינא: ראה לקו"ת מטות פו, ב — ע"פ זחי"ק קעו, א. וראה גם שם קעת, איב. ובהמ"מ

בסריס לקו"ת ואתחנן ז, ד [פיסקא „בזהר הקדוש"]. ובהמ"מ בתו"ח בראשית לדף כו, א [הוצאת ה'תשנ"ג].

אכלו ריעים: שה"ש ה, א.

ואעבור עליך: יחזקאל טז, ו.

כאשר ישא האומן: בהעלותך יא, יב.

השפעה דאור"א שהן חו"ב כו' הנה ידוע דבחי' המ"ד הוא מאור אבא ונמשך ומצטייר בבטן אימא עילאה בציור רמ"ח איברי' כמ"ש בזהר ע"פ כי מראש צורים כו' ועד"מ ציור הולד שמבחי' טפת הזרע שמן האב נמשך אח"כ בשהייתו בבטן הנוק' ט' חדשים ולד שלם ברמ"ח איברים ובטפה ה' כלול כל הרמ"ח איברי' בהעלם ודקות גדול מאד כידוע, וכך הוא בענין תושב"כ ותושבע"פ ותושב"כ הדבר נכתב בסתימות ובהעלם גדול כמו פ' ציצית ועשו להם ציצית ולא יודע ונגלה מזה כלל איך לעשות הציצית כו' ובתושבע"פ נגלה ונתפשט כל פרטי ההלכות והדינים דה' ציצית ונודע ונגלה היטב איך לעשות הציצית וכך הוא בכל המצות כו' כך רמ"ח מ"ע רמ"ח איברים דמלכא ושס"ה ל"ת שס"ה גידי' כו' ה' בבחי' עיבור בבטן אימא עילאה דאצי' ושרשם מבחי' טפת אור אבא הכוללם בבחי' ההעלם והסתימות כו' ומן ההעלם בא לידי גילוי כמו מכל קוץ וקוץ ותושב"כ דרש ר"ע תילי תילים של הלכות כו' כמו שבעיקר בחי' חו"ב החכמה היא בהעלם ובא לידי גילוי מאין ליש בהשגה בבינה כו' כנ"ל וד"ל.

והנה בחי' חלב דאימא עילאה היינו לאחר בחי' הלידה שהוא בחי' גילוי רמ"ח פיקודין כו' ובידו להרחיב ולגדל הוא ע"י בחי' יניקה דחלב אימא והוא ענין אל"ד ומ"י ד"ד שעשו לה דדים במקום בינה כו'. והענין הוא בחי' התגלות התענוג ורצון העליון שהוא בבחי' בינה דוקא ומזה נעשה בחי' החלב דאימא כו', עד"מ שאנו רואים שעיקר התענוג הוא בהשגת והבנת השכל היטיב בהרחבה ולא כאשר עדיין הוא בהעלם דנקודת חכמה כו' והוא אשר הנשמות נהנין מזיו כו' בהשגה בהרחבה בטעמי התורה, וזהו דדיה ירווך כו' שמוצא טעם כו', וכמו שאנו רואים שעיקר התגלות הרצון הוא בתושבע"פ דוקא ע"י ביאור פרטי הדינים לאורך ורוחב כו' משא"כ בתושב"כ שהוא בסתימות כנ"ל וד"ל, וזהו פ' יונק משדי אמי ע"י האדם שלומד תושבע"פ למטה שהוא בחי' חלב דאימא עילאה למעלה (כמו שלמטה נק' חלב כנ"ל בענין ותלמודו בידו כו') כך למעלה הקדב"ה בחי' ז"א יונק משדי אמ"ו כו' בחי' חלב דאימא עילאה להגדיל בחי' המוחין והמדות כו' ואח"כ נמשך להיות בחי' פרנסה ומזון לאביהם שבשמים שהוא בחי' הגדלות דזמן מ"ת פכ"פ כו' והוא כאשר הקדב"ה יושב ושונה כנגדו כו' והיינו ע"י שהקדב"ה כא"ח לי בבחי' אחים כאשר ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה מטעם הנ"ל באריכות וד"ל.

בזהר ע"פ כי מראש צורים: זחיג רג, ב.

דדים במקום בינה: ברכות י, א.

הנשמות נהנין מזיו . . דדיה ירווך: ברכות יז, א. משלי ה, יט.

הקדב"ה יושב ושונה כנגדו: תדאיר ריש פ"ח.

אמצאך בחוץ אשקר, הנה ע"ד הפשוט מ"ש בחוץ קאי באותן נשמות שאינן בעלי תורה להגות יום ולילה אלא טרודים בעסקיהם בחוצות ושווקים כל היום וא"א שיקראו אחים להקדב"ה ע"י לימוד התורה כנ"ל אעפ"כ אמרה כנ"י אמצאך גם בחוץ אשק"ך כי גם שם יוכל להיות בחי' גילוי אלקות פכ"פ בבחי' נשיקין שהוא בחי' אתדבקות רוחא ברוחא כנודע. ולהבין זה הנה תחלה יש להבין מ"ש אמצאך בחוץ דקאי על הקדב"ה איך ימצא בחוץ כו'. אך הנה עד"מ השוק עיקר ענינו הוא מקח וממכר בכל מיני מו"מ שהוא לקנות כל דבר סחורה במעות שיש קונה ומוכר והחפץ נמסר מיד ורשות המוכר לרשות הקונה ע"י נתינת הכסף שהקונה נותן למוכר בעבור החפץ ואח"כ מושך הקונה את החפץ לרשותו ונקנה אליו, ויש כאן קניה בכסף ומשיכה לרשות הקונה ומשיכה בלא כסף וכסף בלא משיכה אינו קונה מטעם המבואר בגמרא, וככה יובן ג"כ למעלה בהיות שלמעלה נזכר ג"כ בחי' קנין כמ"ש אל עליון קונה שמים וארץ וכן ארז"ל ה' קנינים קנה הקדב"ה בעולמו אברהם קנין אחד כו' שמים וארץ קנין אחד כו' ובחי' הקנין הזה הוא עד"מ קנין הגשמי שנותן הקונה הכסף כו' כך הוא למעלה בקנין דשמים וארץ דכתיב בו' ימי המעשה ששת ימים עשה ה' את השמים כו' יום הראשון יהי אור שהוא מבחי' החסד ויום הב' יהי רקיע מבחי' הגבורה כו' שהוא בחי' ירידות והמשכת אורות עליונים דו' ימים העליונים דאצי' בחי' ו"ק דז"א כו' כנודע, וכתיב חס"ד אל כל היום שבבחי' החסד דוקא נמשך כל בחי' המשכה עליונה שבכל יום ויום מו' יומין עילאין דאצי' כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' והז' כדמיון הקניה שהקונה נותן הכסף כו' כך הוא בחי' ירידת החסדי' שנק' כסף למעלה בשביל קנין שמים וארץ וכל העולמות העליוני' להיות נכללין ומתייחדין ברשות הקדב"ה בבחי' יח"ע ויח"ת והוא בחי' המשיכה שנמשכין ועולין למעלה אחר הקניה בכסף והיינו ענין עליות העולמות בכלל בכל שבת ושבת דכתיב ויכולו השמים והארץ כו' מלמטה למעלה כמו שאו' בואי כלה שהשבת נק' כלה ונק' מלכתא כו' לשון כלתה נפשי כו' כי ששת ימים עשה ה' כו' בבחי' ירידה והמשכה מלמעלה למטה בכל יום כנ"ל וביום הז' שבת להוי' בבחי' העלאה מלמטה למעלה כמ"ש כי בו שבת וינפש ונק' נייחא דרוחא כמ"ש בזהר והז' כמשל המו"מ בקניות דבר מה בכסף ומשיכה כנ"ל.

וכמ"כ יובן בענין הגליות שהן ג"כ בחי' הבירורים כמו בו' יומין דחול שנמשל למו"מ במקח וממכר כו' דהנה ו' אלפי שני דהוי עלמא

ומשיכה בלא כסף . . מטעם המבואר בגמרא: ראה סוגיית הגמ' בי"מ מז, ב.

אל עליון . . ה' קנינים: לך לך יד, יט. כב. אבות פ"ז מ"י.

חסד אל כל היום: תהלים נב, ג.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

ויכולו השמים והארץ . . כי ששת ימים: בראשית ב, א. יתרו כ, יא. תשא לא, יז.

כי בו שבת . . נייחא דרוחא כמ"ש בזהר: בראשית ב, ג. ראה זח"ג קח, א.

בכלל הוא בחי' ו' יומין דחול בכלל אך בבחי' הגלות הרי זה ממש כמו המו"מ שמפזר הקונה מעותיו לקנות סחורה הרבה כדי להרויח אח"כ כשימכור אותם בכפלי כפליים מן הכסף שנתן בעבורה כך בחי' גלות השכינה בע' שרים שהוא בחי' פיזור אורות החסדים העליונים להשפיע במל' כשמתלבשת בע' שרים בסוד גלות כמו שאמרו גלו לאדום שכינה עמהם כו' והוא כדי להרויח הרבה ביציאת והעלאת רפ"ח ניצוצין שנבלע בע' שרים להוציא בלעם מפייהם כמ"ש והוצאתי את בלעו מפיו כו' וכמ"ש כי גחלים אתה חותה כו' (וכמ"ש במ"א בענין אנכי ארד עמך כו' שהוציאו רכוש רב בגלות מצרים וינצלו כו' ע"י שהולידו שם בנים ובנות כו' וז"ש ואעשה אותך שם דוקא לגוי גדול כו' כמ"ש בספר חסד לאברהם).

ומעתה יובן ג"כ מ"ש אמצאך בחו"ץ דקאי על הקדב"ה שהוא בחי' ז"א שיורד בו' יומין דחול בכלל ובפרט בבחי' קנין דשמים וארץ וכל העולמות כדי להיות ריוח גדול בבחי' הביוררים דרפ"ח ניצוצות כאלף ה' יום שכולו שבת כו' וזהו הנק' קנין למעלה שע"ז אמר אמצאך בחוץ בשביל קנין שמים וארץ כו' שהוא בחי' הביוררי' דרפ"ח כו' שהוא בחי' ירידה מהיכלו ומקומו כמ"ש כי הנה ה' יוצא ממקומו כו' וגם בחוץ אשק"ך בבחי' נשיקין דהבל הפה שיוצא מבחי' פנימית הלב שלא יכילו המדות והשכל ונק' אתדבקות רוחא ברוחא כו' מפני בחי' העלאת הביוררים דרפ"ח כו' וכך הוא בנשמות ישראל העסוקי' בחוץ במו"מ ואח"כ מתפלל ומוסר נפשו באחד שהוא בחי' נשיקין באה"ר גם בהיותם בחוץ מפני הריחוק שהי' בתחלה כו' כמו למעלה שכנ"י אומרת אמצא"ך בחוץ אשק"ך כו', אך בבחי' לימוד התורה בבחי' פב"פ שהוא בתכלית הקירוב ע"ז אמרה מי יתנך כא"ח לי יונק שד"י אמ"י כנ"ל, אבל גם אם אמצאך בחוץ אשקך מצד בחי' הביוררים כנ"ל ומשם אנהגך אביאך כו'.

אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני, הנה ע"ד הפשוט כמו עד"מ הקונה בשוק ועוסק במסחר מו"מ ואח"כ חוזר לביתו לקביעת עת שקבע עתים לתורה, כי גם שבחי' העסק במו"מ שהוא בחי' הקנין הרי הוא בחי' הביוררי' דרפ"ח כו' בכסף ומשיכה כנ"ל אעפ"כ אינו רק בחי' עשי' בלבד וכפי סדר ההשתלשלות צריך להיות בחי' מחשבה ודיבור קודם המעשה והוא ענין הקביעת עת לעסוק בתורה שנק' בית אמ"י בחי' אותיות שנק' היכלות כמארז"ל

בע' שרים: בכת"י: כי בעוה"ז. ועד"ז הלן בסמוך.

גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מסעי לה, לד. ובכ"מ.

והוצאתי את בלעו . . כי גחלים אתה: ירמ" נא, מד. משלי כה, כב.

ואעשה אותך . . לגוי גדול כו' כמ"ש בספר חסד לאברהם: ראה עד"ז בביאוריו לאדהאמ"צ קלו, א.

ולהצ"צ ח"ב ע' תשל. ובס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תשטו ובהמ"מ שם.

כי הנה ה' יוצא ממקומו: ישע"י כו, כא.

התנאים נק' בונים כמ"ש ורב שלום בניך א"ת בניך בוניך והיינו בחי' אותיות ההלכות תושבע"פ דוקא שנק' בית אמ"י וכידוע בדברי רז"ל ע"פ שמע מוסר אביך תושב"כ ואל תטוש תור"ת אמ"ך זו תושבע"פ והוא מ"ש אנהגך אביאך לבי"ת אמ"י ואז יש קיום לבחי' ההמשכה בעסקו בחוץ בבחי' הברורים דרפ"ח כו' שהן בחי' מעשה המצות בכלל שנמשל לקנין כו' והיינו ללמוד ע"מ לעשות והלומד ואינו עושה כו' אבל הלימוד לעשות הוא העוץ. וכח לברר וכמ"ש תנו עוז לאלקים כו' ואין עוז אלא תורה כמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו' וע"כ אמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו' כי מעשה בלא תלמוד אינו מתקיים וגם תלמוד בלא מעשה אינו עיקר כי לא המדרש עיקר כו' וזהו תלמדני כי זהו הטעם שתושבע"פ נק' תלמוד לשון תלמיד בחי' מקבל משום שדבר ה' זו הלכה נאמר בה ואשים דבר"י בפ"ך וה"ז כתלמיד שאינו אומר רק מה שאומר לו רבו הוא חוזר אותן הדברים ממש כהווייתן לא יוסיף ולא יגרע כו' וכענין אני המשנה המדברת בפ"ך כו' מתניתין מלכתא כו' וכך הוא עיקר לימוד תושבע"פ ונק' בעל פ"ה משום דעיקר ענינה כפה להיות בחי' מקבל מדיבור העליון וזהו תלמדני מלמעלה למטה והוא כדי להיות עוז וכח לברר בירורי' שבבחי' המעשה המצות בלבד כנ"ל וע"ז אמר תלמדני איך לעשות כו', אבל מ"ש תחלה מי יתנך כאח לי יונק שדי אמ"י שמקבל מבחי' חו"ב דאימא שמובלע בו בחי' טעמי תורה כנ"ל הוא למעלה מבחי' ההמשכה שנמשך דבר ה' כפה בלבד כי שם הוא בחי' גילוי פנימי' התענוג ורצון העליון כנ"ל ונק' שדי אמ"י כו' כנ"ל משא"כ כאן לא אמר רק לבי"ת אמ"י בלבד והוא רק בשביל הברורים כו' כנ"ל וד"ל.

אשקך מיין הרקח מעסים רימוני, הנה ידוע שהיין הוא בבחי' בינה שהוא גילוי הנעלם כי טבע היין לגלות כל סוד ונעלם כמו שאמרו נכנס יין יצא סוד וכך למעלה בחי' סוד ה' הנעלם ומוסתר בא לידי גילוי מן ההעלם כמו גם בחי' שכל הנעלם מכל רעיון כו' בא גם הוא לידי גילוי ע"י בחי' יין המשמח כו' והוא המשמח לבחי' אלקים דוקא כי בחי' אלקים היינו בחי' הצמצום וההסתר כנודע וע"י היין מביא ההעלם לגילוי ע"כ נק' יין המשמח לאלקים כו', ולמעלה היינו בחי' יינה של תורה כמ"ש כי טובים דודיך מיין כו'.

התנאים נק' בונים . . בניך איך בניך: שבת קיד, א. ברכות בסופה.

שמע מוסר אביך: משלי א, ח. וראה לעיל בהמ"מ לנוסח הראשון.

תנו עוז לאלקים כו' ואין עוז אלא תורה כמ"ש ה' עוז: תהלים סח, לה. ספרי ברכה לג, ב (וראה בהמ"מ

בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שלח). תהלים כט, יא.

תלמוד גדול שמביא לידי מעשה . . כי לא המדרש עיקר: קידושין מ, ב. אבות פ"א מ"ז.

ואשים דברי בפ"ך . . אני המשנה המדברת בפ"ך . . מתניתין מלכתא: ישעי' נא, טו. מגיד משרים ככ"מ

[פ' ויחי, בא, תשא. ועוד. בדפוס ירושלים תשי"ב הוא בדפוס: מה, ב. ג. ב. סט, ב]. כתובות סא, ב.

נכנס יין יצא סוד . . המשמח לאלקים . . כי טובים דודיך מיין: עירובין סה, סע"א. ס' שופטים ט, יג.

שה"ש א, ב.

אך הנה זהו בחי' יין העליון בחי' יין המשומר בענביו מוי"ב כו' ונק' חמרא דשקית ושכיך על דורדייא כו' וז"ש ויבא לו יי"ן וישת כו', אך בחי' יין הרקח הזה הוא יין הנעשה ע"י תערובות מיני דברים של בשמים הרבה והן מרוקחין ומבושלי' ביין היטב עד שהיין קולט הריח היטב ואז נק' יין הרקח שיש בו ריח טוב וחזק מאד המשיב את הנפש כו' וע"ז אמר אשכך מיין הרקח כו', ולמעלה היינו בחי' יין שנעשה למטה ע"י בחי' הבידורים דרפ"ח כו' שיש בהן בחי' ריח טוב וחזק מצד שרשן בבחי' התווה כענין משל דברי' של בשמים שהן עצים מבושמים ומתרוקחין ויוצאין מהן הריח כו' וכמ"כ למעלה נק' יין הרקח והנה הוא משיב את הנפש כי הריח הנשמה נהנה ממנו ולא הגוף כמשי"א רז"ל ע"פ כל הנשמה כו' כך בחי' יין הרקח הנ"ל הוא בחי' ריח חזק וטוב מאד שביכולתו להשיב ולהמשיך אור חדש מעצמות המאציל לעולמות כמו ריח הקטרת כו' וזהו שאמרה כנ"י אשכך מיין הרקח והוא מבחי' הבידורים דרפ"ח כו' שע"י תר"מ שנעשין למטה דוקא שהוא ביתרון מעלה גם מבחי' יין העליון כו' וד"ל (או יתפרש כפשוטו שנעשה יין רקח בבחי' ריח טוב מפני בחי' המשכת אור תענוג העליון באותן ההמשכות דתו"מ שנק' יין המשמח כו' להביא מן ההעלם לגילוי כמ"ש כי טובים דודיך כו' וע"ז אמר אשכך מיין הרקח כמ"ש באתי כו' שתיתי יי"ני עם חלב"י וקאי הכל בבחי' התורה שנק' יין וחלב כנ"ל).

מעסי"ס רימוני, הנה ע"ד הפשוט קאי הכל בנשמות ישראל וקאמר דינשמות שאין יכולין לקבוע עתים לתורה ג"כ אלא רק עוסק במו"מ אבל הנה אמרו ז"ל ע"פ כפלח הרמון רקתך אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון שמלא גרעינין הרבה, וזהו ג"כ פי' מעסיס רימוני דהיינו גם הריקנין שבך שאינן קובע"י עתים לתורה כלל מלאים מצות מעשיות בפ"מ עכ"פ גם שהן בלא כונה כו' אבל המעשה הוא העיקר כי אע"פ שהתלמוד גדול כו' אין זה רק שמביא לידי מעשה וזיל בתר טעמא וא"כ הרי המעשה עיקר ולפי"ז יוכל להיות שבבחי' אותן נשמות שאין להם רק בחי' המעשה בלבד יהי' בהן גילוי אלקות יותר גם מבחי' לומדי התורה הנ"ל, לפי שסוף מעשה דוקא הוא שעלה במחשבה תחלה כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן כידוע, וזהו פי' מעסיס רימוני עד"מ הרימון שגם שהוא ריקן כשמפלחים אותו כמ"ש כפלח הרמון כו' אבל מבחי' העסיס שבו יוצא בחי' ריח חזק ביותר והוא בחי' מעשה המצות שבריקנין שבך שעולין ריח טוב וחזק להשיב את הנפש יותר גם מיין וחלב כו' מטעם הנ"ל דנעוץ תחלתן בסופן דוקא וד"ל.

ונק' חמרא דשקית ושכיך על דורדייא .. ויבא לו יי"ן: ע"פ זוהר חדש שה"ש סד, סעי'ב. תולדות כו, כה.

כמשי"א רז"ל ע"פ כל הנשמה: תהלים קנ, ו. ברכות מג, ב.

המשמח: בכת"י ב: המשומר.

ע"פ כפלח הרמון .. אפילו ריקנין שבך: שה"ש ו, ז. תגיגה בסופה.

בעזרה

להבין ביאור הדברים, כתיב ועמך כולם צדיקים תרין צדיקים יוסף ובנימין, יוסף הוא בחי' צדיק עליון המקשר אצילות בבריאה מלמעלה למטה וז"ש כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא להיות כי בחי' יסוד ז"א הוא בחי' התקשרות שהמשפיע נקשר אל המקבל להביאו לו שפע מלמעלה למטה ונק' כל כמו וקונה הכל כו' והיינו בחי' כח ההשפעה שנשפע ונמשך מבחי' המדות שבלב אל הדיבור והרי הוא המקשר את המדות בדיבור שנק' שמיא וארעא, וזהו דאחיד בשמיא וארעא שהוא מקשר המדות שנק' שמים אש ומים עם הדיבור שהוא בחי' מקבל, וז"ש יקוו המים מתחת השמים אל מקום אח"ד דא יסוד ששם מתכנסין כל השפעות שבמדות חג"ת וממנו בא השפע לבחי' המל' והיינו ותרעה היבשה בחי' עלמא דאתגליא מאין ליש כנודע.

אך מעתה יש להבין בבחי' יעקב שהוא הת"ת ולמה אמרו בו שהוא בריח התיכון המבריש מן הקצה לקצה דהיינו עד בחי' הדיבור שהוא המל' שמתלבש בבי"ע, והלא אין זה רק ע"י בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד דוקא מטעם הנ"ל. אך הענין הוא דפי' מקצה לקצה שנאמר ביעקב הרי הקצה התחתון בדומה לענין קצה הא' להיות שבחי' ז"א הוא כמו בחי' ממוצע בין עצמות אא"ס לנבראים, שהרי מצד עצמות אא"ס לאו מכל אינון מדות כלל כו' רק לאחזאה כו' רק כדי שיהי' אא"ס מאיר בנבראים הוצרך להיות הילוך האור והשפע ע"י בחי' המדות חג"ת כו', ונמצא בחי' המדות כמו מעכב בלבד להיות על ידם עובר אור שפע אא"ס ב"ה לעולמות ולפי"ז בחי' ז"א סוף עולם הא"ס שבהם מסתיים אורו וזהו פ"י מבריש מקצה העליון ועד"מ באדם התחתון כל מה שיש בנפשו הרי הוא מביא לידי גילוי ע"י בחי' המדות שבלבו אל הדיבור כמו אם רוצה שיהי' דבר פלוני באופן כך וכך או לעשות כך וכך צריך שיבא הענין שבנפשו במדות שבלבו באהבה ותשוקה או להיפך שלא לעשות באופן אחר מכמו שנפשו רוצה, יבא הענין בבחי' הדין שבלבו וכיוצא, ונמצא כל בחי' השפעת גילוי אור מנפשו אינו נמשך ונשפע רק ע"י המדות כו' וזהו בחי' יעקב שמבריש מקצה העליון, ופי' מבריש עד קצה התחתון היינו לבא הדבר שבלב בדיבור שנק' קצה התחתון דהיינו רק בשביל קצה התחתון דוקא משום דנעוץ תחתן בסופן דוקא, אבל לא שגילוי המדות ממש בדיבור הוא ע"י יעקב

להבין ביאור הדברים: ראה בהנסמן ע"ז לעיל ע' פד.

ועמך כולם צדיקים: ישע"י ט, כא.

כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא: דה"א כט, יא. זח"א לא, א.

יקוו המים מתחת השמים . . דא יסוד: בראשית א, ט. ראה זח"א יח, א ובזהר הרקיע ומק"מ שם. זח"א שם

לג, א ובאור החמה ומק"מ שם.

בבחי' יעקב . . שהוא בריח התיכון: ראה זח"ב קעה, ב.

מעכב: בבחי' ב: מעביר.

רק ע"י יוסף וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף שהוא בחי' צדיק עליון שמביא לידי גילוי וכמ"ש והוא נער את בני בלהה כו' נש"י אבי"ו כו'. ובוה מתורץ הקושיא דלעיל. ובחי' צדיק תחתון בחי' בנימין הוא בחי' כללות התקשרות של המקבלים במשפיע מלמטה למעלה דוקא והוא בחי' עליי' הנברא' דבריאה באצילות בבחי' העלאת מ"ן דמל' ע"י מס"נ באחד כו' כידוע, והגם שכבר נמשך האור האלקי מאצילות לבריאה ע"י בחי' יוסף בחי' יסוד דדכורא, אבל יוכל להיות שבחי' ההשפעה אלקי' לא נקשרה ונקלטת במקבלים המוגבלים כו' אך ע"י בחי' צדיק תחתון שהוא בחי' יסוד דנוק' שמעלה מ"ן במס"נ כו' עי"ן נקשר ונקלט אור האלקי במקבלים והוא בחי' התקשרות שהמקבל מתקשר בשפע המשפיע מלמטה למעלה כענין אין האשה כורתת ברית כו'. וזהו ועמך כולם צדיקים ב' צדיקים הנ"ל שבכל א' מישראל יש ב' בחי' הללו כמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכ"ד שוהם וישפה כו' באריכות וד"ל.

וכדוגמת ב' צדיקים הנ"ל יש ג"כ ב' מדרגות כאלה במצות בחי' המשכה ובחי' העלאה, שהוא בחי' אור ישר ובחי' אור חוזר בחי' יוסף ובנימין הנ"ל, להיות ידוע שהמצות בכלל נק' צדקה וצדיק ה' צדקות אהב כו', ויש בצדקה ב' מדרגות הללו הא' בחי' צדיק העליון בחי' המשכות אלקות מלמעלה למטה כמו שופר סוכה ולולב וציצית ותפילין וכה"ג, ויש שהן בחי' העלאות מלמטה למעלה כמו תרומות ומעשרות וקרבנות וכיוצא בהן. ולזה אמרו ז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ששם הוא בחי' התכללות דא"י וא"ח שממעשה המצות לאחר הבריורים, והוא מ"ש ועמך כולם צדיקים ב' מיני צדיקים הנ"ל, לעולם ירשו ארץ מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כו' כנ"ל בענין יוסף ובנימין וד"ל. וז"ש ורב שלום בנייך, שלום הוא בחי' התקשרות משפיע ומקבל ויש ב' מיני שלימות שלום בפשמ"ע שלום העליון חיבור המשפיע במקבל בחי' יוסף כנ"ל ושלום בפמשמ"ט בחי' שלום וחיבור דמקבל במשפיע בחי' בנימין כנ"ל, וז"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי כו' (כמו בפנחס נאמר שלום שהוא יו"ד זעירא בחי' עטרת יסוד דכורא ונא' כי שלום אהלך בחי' יסוד דנוק'). ומעתה יש להבין מ"ש ורב שלום בחי' ריבוי שלומות וקאי על כל אחד מב' השלימות דהיינו בין בבחי' שלום העליון של צדיק העליון להיות בחי' ההמשכה מלמעלה למטה הרי כל בחי' אורות העליונו' דא"ס ב"ה עוברין על ידו כנ"ל בבחי' יעקב והיינו מ"ש

אלה תולדות יעקב יוסף . . . והוא נער: וישב לו, ב.

אין האשה כורתת ברית: סנהד' כב, ב.

ושמתי כדכד שוהם וישפה: ישע' נד, יב. כיב עה, א.

וצדיק ה' צדקות אהב: תהלים יא, ז.

בפנחס נאמר שלום שהוא י' ועירא: פינחס כה, יב. ועיין משנת חסידים מס' הסליחות פיג מ"ב.

כי שלום אהלך: איוב ה, כד.

למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו' ונק' ש"ר שלום לפי שבחי' ההמשכה מאור א"ס אין קץ ושיעור למטה דהיינו להיות נמשך מלמעלה למטה עד אין שיעור כו', ובין בבחי' שלום התחתון שמלמטה למעלה בחי' צדיק תחתון הנ"ל שהוא בבחי' ההעלאה דא"ח כנ"ל הרי אין לו קץ ושיעור למעלה בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות (וכמ"ש בס"י בענין עומק רום ועומק תחת ששניהם ענין א' כו'), וכידוע דא"ס למעלה עד אין קץ ושיעור ולמטה עד אין תכלית והוא נכלל בב' מיני צדיקים הנ"ל בחי' העלאה ובחי' ההמשכה כנ"ל וזהו ורב שלום בני"ך ב' מיני בנים יוסף ובנימין הנ"ל וד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ שרש ענין הכרובים שהיו ב' מיני כרובים הכרוב האחד מקצה מזה וכרוב השני מקצה מזה ופניהם איש אל אחיו כו' (והי' הכרוב האחד בחי' דכר והכרוב הב' בחי' נוק' כידוע), פי' כרוב כרבי"א שהוא בחי' אנפ"י זוטרי' להיות כי בחי' התקשרות המשפיע אל המקבל הוא בחי' יוסף כתיב ב' והוא נער את בני בלהה כו' כי רק בחי' צמצום האור נמשך אל המקבל (והוא יו"ד זעירא דפינחס), וז"ש צדיק כתמר יפרח (וכמ"ש במ"א בענין ארז אשר בלבנון עד אזור אשר בקיר כו' ועץ ארז' הוא בחי' יסוד אבא ואזור יסוד ז"א הכנסת עטרה בלבד כו', ומה שהאשה כורתת ברי"ת למי שעשאה כלי בהכנסת עטרה כו' נק' ג"כ כרוב כרבי"א בחי' נוק' כו' נער מט"ט כו' וע"כ נק' יהושע נער' לא ימיש כו'), ובחי' התקשרות המקבל במשפיע נק' כרוב הב' בחי' בנימין דכתיב ב' ועזב הנער את אביו ומת כו' כי נפש' קשורה בנפשו כו' שהוא בחי' העלאת המקבל בהשגה מוגבלת בחי' אנפ"י זוטרי' ג"כ וכשם שבא לראות כו' ע"כ נאמר בכרובים ופניהם איש אל אחיו כמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם וזהו הכרוב הא' מקצה מזה מלמעלה למטה מקצה העליון למטה והכרוב הב' מקצה מזה מלמטה למעלה בבחי' א"ח והכפרת הי' על הכרובים ששם הקול מדבר אליו מבין ב' הכרובים ששם בחי' א"י וא"ח דיוסף ובנימין הנ"ל שהוא בחי' סובב הכללי אך מקצה הכפרת לצד הימין נמשך הכרוב הא' דבחי' יוסף כי אא"ס נמשך למטה עד אין תכלית כו' כנ"ל ומקצה הב' דכפרת הכרוב הב' בחי' בנימין שהוא בחי' העלא' בעצמות אא"ס

למרבה המשרה: ישע"י ט, ו.

וכמ"ש בס"י בענין עומק רום: ראה פ"א מ"ה. פ"ח שער תפילות ר"ה פ"ו.

דא"ס למעלה עד אין קץ: ע"פ זהר חדש יתרו לד, ג. תקוני זהר תיט (מ, ב) וסוף תניז.

כרוב כרבי"א שהוא בחי' אנפ"י זוטרי': חגיגה יג, ב.

והוא נער את בני בלהה: בראשית לו, ב.

צדיק כתמר יפרח: תהלים צב, יג.

נוק': בכת"י ב: מקבל.

נק' יהושע נער לא ימיש: תשא לג, יא.

ועזב הנער את אביו . . נפשו קשורה בנפשו: בראשית מד, כב. ל.

וכשם שבא לראות . . ופניהם איש אל אחיו . . כמים הפנים: חגיגה ב, א. תרומה כה, כ. משלי כו, יט.

למעלה עד אין שיעור כו', והכרובים הללו שניהם פורשי' כנפיהם למעלה לקבל מעצמות א"ס שבבחי' חכמה דאד"ם הגדול שנק' אדם קדמאה או אדה"ר כי בחי' ראשית גילוי עצמות אא"ס הוא בחכמה שבתורה כמ"ש ה' בחכמה כו' ונק' אנפי רברבי כמ"ש למעלה והיינו שהיו הכרובים סוככים בכנפיהם בבחי' גדפין למעלה על הכפורת ששם הארת סובב כ"ע בחכמה שבתורה בלוחות שבארון כי משם הוא מקור שרשם זה בבחי' המשכה וזה בבחי' העלאה כו' וכמ"ש למעלה דבאדם קדמאה דאצי' אמר דאיהו וחייהו חד כנ"ל משא"כ הארת אצי' בב"ע ע"י יוסף שנק' כרוב כו' וד"ל.

אך הנה משחרב בהמ"ק מבקשת כנ"י מי יתנך כא"ח לי כו', שבזמן בהמ"ק הרי היו הכרובים פניהם איש אל אחיו וא"כ הרי גם בכנ"י שנק' צדיקים שהמה ב' מיני כרובים ה' בהם בחי' הארת סובב כ"ע ששם נק' הכרובים אח"ם ורע"ם וכך כנ"י נק' אחים כמ"ש למען אחי ורעי, אחים להקדב"ה בחי' ז"א כידוע, אבל בזמן הגלות לאחר שחרב בהמ"ק ואין הכרוב"ם פניהם איש אל אחיו משום דכנ"י בגלות כמ"ש ובפשע"ם שולחה אמכם כו' אעפ"כ בקשתה מי יתנך כאח לי כו' והיינו ע"י התורה שאין להקדב"ה בעולמו רק ד"א של הלכה כו' כנ"ל דאורייתא מתקשרא בישראל וישראל בקודב"ה כו' והוא ענין יונק שדי אמי כו'.

וביאור הדברים הנה יש להקדים תחלה בשרש בחי' תושב"כ ותושבע"פ שהן בבחי' או"א כו' כנ"ל דהנה עד"מ האב מזריע טפה א' וממנה מצטייר הולד בבטן ברמ"ח איברי' כך הענין בתושב"כ שהוא בחי' אור שפע דח"ע רק בבחי' נקודה א' בבחי' הסתימות וההעלם במאד ובתושבע"פ שהוא בחי' בינה מתפשטת הנקודה בהרחבה גדולה בביאור דינים פרטיים הרבה ובגילוי המעשה כמו דיני ציצית ותפילין וכה"ג וזהו שהחכמה הוא בבחי' צמצום שהוא הי"ד בהעלם ובינה בה"א בחי' התפשטות בהרחבה לאורך ורוחב בגילוי, ומן ההעלם בא לידי גילוי בתוס' אור גדולה ביותר, וכמו דוגמא לדבר אמרו או לרבות כו' גם לרבות הרי מתיבות או וגם נתרבו דינין והלכות רבות והרי המה כלולי' בהעלם בתיבות או וגם, וכה"ג ומכ"ש בכמה דינין והלכות שנדרשין על כל קוץ וקוץ כו' כמו ר"ע שהי' דורש על כל קוץ תילי תילים כו' כידוע.

אך הנה יש להבין מאין בא בחי' התוס' והריבוי הזה בבחי' בינה דוקא מאחר שבחכמה הוא בבחי' הצמצום וההעלם בחי' נקודה דיר"ד איך יתהווה בחי'

ה' בחכמה: משלי ג, יט.

ובפשע"ם שולחה אמכם... שאין להקדב"ה בעולמו: ישע"י נ, א. ברכות ח, א. [וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תמד. נ"ך ע' תכ. קונטרסים ע' שסד].
ר"ע שהי' דורש על כל קוץ: מנחות כט, ב.

הריבוי בבינה שמקבלת מחכמה כידוע. אמנם הענין הוא כמ"ש בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא דא הוא עתיקא לפי שבחי' התגלות ע"י הוא בבינה דוקא כמ"ש אהי' אשר אהי' כו' וכמ"ש בע"ח ומבואר במ"א ביאור הדברים באריכות להיות שעיקר גילוי התענוג הוא בהשגה דבינה אבל בחכמה העונג בהעלם כנראה בחוש שמהבנת והשגת השכל בכי טוב דוקא אזי יתענג מן השכל אבל כאשר איננו מושג בכי טוב אינו מתענג במורגש רק בהעלם והיינו שהנשמות נהנין מזיו כו' בבחי' השגה דבינה דוקא כידוע, וענין התענוג במורגש היינו בחי' התפעלות העונג במורגש שהוא בבינה דוקא ונק' ג"ע אבל העונג שבנקודת המושכל בהעלם אינו עונג מורגש בהתפעלות ונק' עד"ן כידוע. ואמנם מלבד בחי' התפעלות העונג, יש עוד יתרון מעלה שגופו ומהותו של הנפש שבתענוג העצמי מתפשט ומאיר דוקא בהשגה' שהוא למעלה מבחי' העונג פרטי הנמשך בחכמה והוא בחי' התענוג ההיולי שמשם נמשך כל פרטי העונג שבחכמה וזהו הנק' נהר"י אפרסמונא דכייא בחי' התענוג הפשוט שבבינה שנק' נהר כידוע והוא ענין גילוי ע"י בבינה דוקא וכמ"ש ועבד הלוי הוא דא הוא ע"י ממש ולא כמו הארת ע"י בחכמה וכנראה בחוש בשיר הלויים בבחי' תענוג מורגש שבהשגה ששם מאיר התענוג הפשוט כו' והיינו ועבד הלוי הוא דבינה כו' וכמ"ש במ"א בענין ג' קוצין דיו"ד כו'. וכיוצא בזה יובן ג"כ כאן בענין תושבע"פ שהוא בבחי' בינה שמלבד גילוי ההעלם דחכמה בדיני המצות כנ"ל, הנה בחי' עצמות התענוג ורצון העליון שנק' פנימית ע"י הנ"ל הוא המלוכש ומאיר בבינה כנ"ל ומוזה בא סיבת בחי' התוס' והריבוי בהרחבה גדולה בבינה דוקא יותר מבחכמה (וזהו שאול מרחובות הנהר כמ"ש בע"ח), והוא שרש ענין תושבע"פ שהיא בבחי' בינה שהוא בחי' ביאור רחב בתוס' מרובה על העיקר הנכתב בתושב"כ והוא בבחי' נקודת יו"ד דחכמה בהעלם כנ"ל וד"ל.

וזהו שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו ביד"ו פי' ג"ע הוא מה שהנשמות נהנין מזיו כו' וידוע שביו"ד נברא העוה"ז והעוה"ב עצמו

בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא דא הוא עתיקא: ראה זחיג קעת, ב.

התגלות ע"י הוא בבינה . . אהי' אשר אהי' כו' וכמ"ש בע"ח ומבואר במ"א: ראה זחיג קעת, ב. ת"א יא, סע"ב. לקרית ריה גז, א. ס' מאמרי אדהיז עהית ח"א ס"ע פד ואלך. ח"ב ע' תקמת. תויח לך לך פא, ב ואלך. וראה ביאוהיז להציצ ע' שפד.

בהשגה: בכת"י ב: בהרגשה.

נהרי אפרסמונא דכיא: תענית כה, ב. וראה הנסמן לעיל בסוף מאמר זה (נוסח הראשון).

הוא דבינה: בכת"י ב: הוא דא ע"י דבינה.

וכמ"ש במ"א בענין ג' קוצין דיו"ד: ראה ס' מאמרי אדהיז עהית ח"א ר"ע פח [וכשאר מקומות שנשמנו לעיל בענין התגלות עתיק בבינה].

וזהו שאול מרחובות הנהר כמ"ש בע"ח: ראה להלן ע' קכג. ושינ.

שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן: פסחים ג, א.

הוא מה שנהנין בהשגה דבינה דוקא כנ"ל, וזהו ענין תלמודו בידו בחי' תושבע"פ דוקא שהוא בבחי' בינה ששם מלוכש בחי' התענוג העליון שלמעלה מן בחי' העד"ן. דחכמה ע"כ מזה נמשך בחי' תוס' אור מרובה תמיד בג"ע להיות מקור לעדו כו' וממילא הנשמות נהנין בהשגה בבחי' תוס' וריבוי בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור כנ"ל, וזהו ג"כ ענין משל הקדמוני שע"י המשל בהשגה בתושבע"פ דוקא [יושג' בחי' קדמונו של עולם שלמע' מן החכ' כנ"ל וזהו בקשת בני' בגלותא מי יתנך כאח לי יונק כו' ע"י התורה בלימוד תושבע"פ דוקא] שנק' ד"א של הלכה בהתפשטות השגה לאורך ורוחב שנק' בחי' היכל דחכמה אזי הקדב"ה שהוא בחי' המדות שבתורה שבכתב דמחכמה נפקת הוא כא"ח לי ממש להיות בחי' התגלות ע"י בבינה דוקא כנ"ל, ונק' חו"ב תרין ריעין ואח"ם בהשוואה א' לקבל מאור הכת"ר ולא שיצטרך לבא השפע מחכמה לבינה וכנ"ל בענין ג"ע שהיא נמשך ע"י התלמוד דהיינו תושבע"פ דוקא וד"ל.

וזהו יונק שדי אמי כו', דהנה מ"ש יונק שדי אמי קאי על תושבע"פ ג"כ שנק' אמי כמ"ש ואל טטוש תורת אמך שהוא תושבע"פ כנ"ל וכנ"י הוא בחי' המל' שנק' בת כמ"ש כאמה בתה כידוע, וקאמרה כנ"י בחי' המל' להקדב"ה שהוא בחי' ז"א מי יתנך כא"ח לי דזו"נ בחי' תאומים הן באימא עילאה כשמאיר בה הארת ע"י כנ"ל, ואמר עוד שמלבד זה הנה בחי' ז"א יונק שד"י אמ"י בחי' אימא עילאה והוא מבחי' החלב דבינה שנק' אימא כמאמר שעשה לה דדים במקום בינה כו' וכמ"ש דדיה ירווך כו'. והענין הוא כי בחי' התגלות ע"י בבינה הנ"ל הוא בבחי' מוחין דבינה שהוא בחי' השגה בהתפעלות העונג כו' כנ"ל ואמנם הנה מבחי' עונג זה העליון נמשך ג"כ בבחי' חלב שבדדים והוא הסיבה למה שיש בטבע החלב לגדל הולד בתוס' וריבוי לפי ששרש זה התענוג הוא מבחי' התענוג העליון שלמעלה מבחי' החכמה כנ"ל שאינו מתלבש רק בבינה דוקא ע"כ אין זה התענוג מתפשט בדדי הזכר רק בדדי נקבה כנראה בטבע שהזכר אין לו חלב והנקבה מתרבה שפע חלב בדדיה כידוע בספרי הרפואה. והנה שרש זה הוא מבחי' התענוג שבמוח שמתרבה ע"י הדם שנעכר ונתהפך למהות מוחין בתוס' אור התענוג דוקא, וטבע התענוג לעשות בחי' התפשטות וריבוי כמו שמנ"ת עב"ת כו' וכמו בריב"ז שנתגדל

יושג' . . דוקא: ניתוסף מכת"י ב.

כאמה בתה: יחזקאל טו, מד.

שעשה לה דדים במקום בינה . . דדי' ירווך: ברכות י, א. משלי ה, יט. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ

במדבר ח"ב ע' תקיד. ושי"נ.

שמנת עב"ת: האזינו לב, טו.

וכמו בריב"ז שנתגדל רגלו מן בשו"ט כמ"ש שמועה טובה: ראה גיטין נו, ב. משלי טו, ל. ולכאז' צ"ל כאן: בריב"ז ואספיינוס. וראה תריח וישלח קפו, ג: בשורה טובה דאספיינוס שאמר לו ריב"ז שמועה טובה

יגלו מן בשורה טובה כמ"ש שמועה טובה תדשן כו' וכך הוא בסיבת התהוות החלב וע"כ טבע החלב לגדל איברי הולד החיצוני וגם לעשות בחי' תוס' וריבוי בכחות נפשו יותר מן המזון דלחם (אעפ"י שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן דוקא, אך לענין ההגדלה אינו אלא ע"י החלב דוקא שהרי נראה בעין שאין גידול האיברי' ע"י המזון כ"כ כמו ע"י החלב שגדילין שלא לפי ערך הצריך להיות ע"פ שנים המגדלים בימי הגדלות כו'), וככה יובן למעלה בבחי' בינה שנק' אימא עילאה דאצי' שעשה לה דדים ונק' אלד"ד ומיד"ד כו' שנמשך בהן בחי' תענוג העליון שלמעלה מבחי' החכמה ואז נק' התורה חל"ב כו' וזוהו החלב יונק בחי' ז"א שבאצי' שהוא בחי' הגדלות המדות והאיברים שנק' רמ"ח איברים דמלכא כו', וזהו יונק שדי אמ"י מבחי' בינה תושבע"פ דוקא וכמ"ש למעלה שזהו עד"מ אחר בחי' לידה שגם שהולד יש בו רמ"ח איברים כו' אבל הגדלתם והתפשטותם הוא ע"י בחי' היניקה כך ע"י בחי' היניקה משד"י אמ"י תושבע"פ נגדל"י רמ"ח איברים דז"א שהוא ענין גילוי פרטי ההלכות והדינים בטעמיהן בבחי' התפשטות כמו על כל קוץ כו' וכנ"ל בענין ותלמודו בידו כו' וד"ל.

אמצאך בחוץ אשקך כו', הנה אמצאך בחוץ קאי באותן נשמות שהן מבחי' בנימינ' צדיק תחתון כנ"ל בענין ועמך כולם צדיקים שיש ב' צדיקים יוסף ובנימין כו'. והנה יש להקדים תחלה בשרש ענין הקנין דשמים וארץ כו' שנמשל למו"מ כנ"ל, ולהיות ידוע בענין עת אשר שלט האד"ם באד"ם לרע לו דקאי על ע' שרים שהשכינה בגלות בהם כמ"ש ימי שנותינו בהם כו' ע' שנין דמל' בבחי' גלות בע' שרים להשפיע להם כל טוב כו' והן המושלים בכנ"י שנק' אד"ם והיינו אשר שלט האד"ם באד"ם, אבל שליטה זו לרע לו כדי להוציא כל הניצוצו' שנפלו בו ונשאר ריקן מכל חיות דקדושה

תדשן כו'. וראה גם תריא כו, א. סה"מ תקס"ה ע' קעז. תריח לך לך צה, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' מג.

עח אשר שלט האדם באדם . . ימי שנותינו בהם: קהלת ה, ט [וראה המ"מ בס' מאמרי אדה"צ עה"ת ח"ב ע' עתר]. תהלים צ, י.

האלקי וממילא אין לו תקומה כי אין לרע יניקה וחיות רק מן הטוב כו' והיינו לרע לו שאין זה לטובתו רק לרעתו שיאבד את חיותו כו' וכמ"ש חיל בלע ויקיאנו וכך נאמר והוצאתי את בלעו מפיו כו' דהיינו כל ניצוצות הקדושה שנפלו בהם מלמעלה כמו נשמות הגרים ר"ע ור"מ עובדי' ושמע'י ואבטליון וכה"ג, וכמ"ש בע"ח בפ"י כי צ"ד בפיו כו' בפיו דוקא וכמ"ש ויאכלו את ישראל בכל פ"ה, אבל אומר והוצאתי את בלעו מפיו כו' חיל בלע ויקיאנו כו' ולא די שיוציאו מה שבלע בלבד אלא גם מה שהוא שלו מתחלת הבריאה יקחו ממנו כמו וינצלו את מצרים שעשאוה כמצולה כו' והרי זה ממש כמו מו"מ במקח וממכר שהקונה מפזר מעותיו בעד הסחורה ומרויח אח"כ במכירתו בכפליים וגם המל' בהתלבשותה בע' שרים דנוגה נק' אשת חיל שמרווחת הרבה בהעלאת הניצוצות מהם בכפלי כפליים יותר ממה שהשפיעה להם בזמן הגלות כמו נשמת הגרים שהן הניצוצות העולין וגם כל ניצוצי קדושה דכנ"י שנפלו בהם ונק' נדחים ונופלים עולין כו', ומלבד זה שנתרוקן מכל אשר בלע כו' אלא גם מבחי' האור והחיות אלקי המצומצם בהן מתחילת הבריאה כמו בדברים גשמיים דדצח"ס דנוגה שמהן מזונות ומלבושים לאדם וגם נפש הבהמית שהיא משמרי האופנים שלא נתבררו כו' הנה ע"י התפלה במס"נ וע"י תשובה ומע"ט במצות גשמיים דוקא המלוכשים בדצ"ח כו' כולן עולין ונכללים באחד ממש, וגם כל נפשות הבהמיות הנולדי' מיחוד גופים הללו הגשמיים שמבחי' שמרי האופנים בכל דור ודור שיוציאין מן השר ההוא שמקבל מבחי' שרשו בשמרי האופנים וחיות שנופל לו הרי נפשם האלקית מעלה אותן בתפלה בעבודה שבלב ובמצות מעשיות בפ"מ כו', וכמ"ש במ"א בענין אנכי אר"ד עמך מצרימה כו' וא"כ ה"ז כמו המו"מ ממש, וז"ש אשת חיל מי ימצא כו' סדין עשתה ותמכור כו' שהוא בחי' שם ב"ן המברר לבחי' נוג"ה בכל יום וגם כלילה כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף רפ"ח ע"ה כו' כידוע וד"ל.

וכך הוא בענין קנין שמים וארץ בכללות כל ההשתלשלות דו' ימי בראשית העליוני' שהמה בחי' המדות דאצ"י שמתפשטים ומאירים בכל ו' ימי

חיל בלע ויקיאנו . . והוצאתי את בלעו: איוב כ, טו. ירמ' נא, מד. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תקכא. תריח מקץ רטו, ג. ובהמ"מ לשם.

נשמות הגרים ר"ע ר"מ עובדי' ושמע'י ואבטליון: ראה הקדמת הרמב"ם לס' היד. ובס' הדורות בערכם. וראה גם בתו"ח חיי"ש קכא, ב (ובהמ"מ לשם). שם וישלח קפז, כ. ובס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קפב.

בע"ח בפ"י כי צ"ד בפיו: תולדות כה, כח. וראה לקו"ת להאריז"ל על עובדי'. סידור עם דא"ח רמז, ב. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קעא, ובהמ"מ שם.

ויאכלו את ישראל: ישע"י ט, יא.

וינצלו את מצרים שעשאוה כמצולה: בא יב, לו. ראה ברכות ט, ב.

אשת חיל . . סדין עשתה: משלי לא, י. כד.

ותקם בעוד לילה . . רפ"ח ע"ה: [עם הכולל] משלי שם לא, טו. מקי"מ לזח"ג ס, א. וראה בארוכה בהמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שג.

המעשה בפרט וגם בכלל ו' אלפי שני כו' כמ"ש כי אלף שנה כיום כו' כידוע הרי ביום הא' נמשך ויורד בחי' החסד וביום הב' יורד ונמשך בחי' הגבורה כו' ובכלל אלף שנה הראשונים בחי' החסד כו' עד אלף הז' יום שכולו שבת כו' הנה כל בחי' ירידות הללו אינו אלא רק בשביל העלאה בתוס' מרובה בכפלי כפליים על בחי' ההמשכה כמ"ש אור זרוע לצדיק עליון כמו הזורע קב כדי להוציא כמה כורים כך אמר חסד אל כל היום כו' בו' יומין עילאין בשביל העלאה בתוס' הרבה כו', וז"ש ויכולו השמים והארץ כו' בכל שבת שהוא עליות העולמות שעולין ונכללין למעלה בעילוי אחר עילוי מעשי' ליצירה ומיצירה לבריאה כו' ובו' יומין דחול נק' קונה שמים וארץ בבחי' הירידה של חסדים העליונים מלמעלה למטה כמשל הקונה שמפזר הכסף כו' ובשבת הוא בחי' ההעלאה שהוא כמו ענין הריח כי מי שטרח בע"ש כו' כמשל עבודת האדם למטה בו' יומין דחול בזריעה וחרישה או במז"מ ובשבת נח ושובת ואוכל מה שהרויח בטרחתו כו' וד"ל (וזהו שבשבת מקח וממכר אסור כמ"ש ממצוא חפצין כו' כי זהו בחי' הבריורים ובורר אסור בשבת כידוע), וזהו אמצאך בחוץ כו' פי' בחוץ כמ"ש חכמות בחוץ תרונה דהיינו בחי' ח"ע וח"ת חכמה בראש וחכמה בסוף שיורד אור אבא בח"ת דמל' לברר בירורי נוגה בכל יום וכמ"ש במ"א בענין ומרדכי יצא כו' וכמ"ש הנה ה' יוצא ממקומו בחי' יסוד אבא שיוצא חוץ למקומו בנוגה לברר ולהעלות ניצוצות עד"מ הקונה שהולך לחוץ בשוקים כו' וזהו אמצאך בשוק אשקך כו' לבחי' ז"א שיורד בו' יומין דחול בחוץ להיות בחי' קונה שמים וארץ כו' ולברר בירורי דנוגה בבחי' ח"ע וח"ת כמ"ש חכמו"ת בחוץ תרונה כו' כי בחכמה אתברירו והיינו בחי' תושבע"פ מל' קרינן לה להורות ולהבדיל בין טמא כו' ונק' ג"כ אש"ת ח"ל כו'.

והנה ענין הבריורים הוא לאכפייא כו' בסור מרע ע"י מצות מעשיות ותשובה וכה"ג כנ"ל והן הנשמות שהן מבחי' בנימין צדיק תחתון

כי אלף שנה כיום: ע"פ תהלים צ, ד.

אור זרוע לצדיק . . הזורע קב כדי להוציא כמה כורים: ע"פ תהלים צז, יא. פסחים פז, ב.

חסד אל כל היום: תהלים נב, ג.

ויכולו השמים והארץ: בראשית ב, א.

מי שטרח בע"ש: ע"ז ג, א.

ממצוא חפצין: ישע"י נח, יג.

חכמות בחוץ תרונה . . חכמה בראש וחכמה בסוף: משלי א, כ. וח"א כו, ב. וראה תו"ח ר"פ בראשית

[ובהמ"מ שם רג, א].

וכמ"ש במ"א בענין ומרדכי יצא . . הנה ה' יוצא ממקומו בחי' יסוד אבא: אסתר ה, טו. ישע"י כו, כא.

ראה פת"ח שער הפורים פ"ה. תרא צג, א. שערי אורה ע' 148. ס' מאמרי אדהאמ"צ ענינים ע' רד ואילך.

[ובהמ"מ שם].

בחכמה אתברירו: ראה זחי"ב רנד, ב.

ותושבע"פ מל' קרינן לה: ת"ז בהקדמה (יז, א).

דוקא שהן העולין מלמטה למעלה בבחי' אור חוזר דוקא כנ"ל בענין הכרוב הב' שמקצה מזה כו'. וביאור הדבר הנה מבואר למעלה דאיתן נשמות שמבחי' יוסף צדיק עליון נק' אחים להקדב"ה להיותם ממשיכים בבחי' פנימי' האור והחיות מלמעלה למטה בבחי' אור ישר כנ"ל בענין הכרוב הא' מקצה מזה כו' ובפרט באותן שתלמודם בידם שנמשך בחי' חלב ויונק שדי אימא עילאה שע"ז אמר מי יתנן כא"ח לי יונק שדי אמי כו' בבחי' תוס' וריבוי המשכת אור התענוג העליון בבניה כנ"ל באריכות.

אך הנה מ"ש אמצאך בחוץ קאי באותן נשמות שמבחי' בנימין שהם רק העוסקי' במצות מעשיות שמלובשי' בדברים גשמיים שמתעלין ונכללין למעלה וכן ע"י התפלה ע"י כח האכילה וכה"ג שכל זה אינו רק בבחי' החיצוניות לעשות כלים מכלים שונים בחיצוניות העולמות ע"י בחי' העליות הללו כנ"ל בענין הבירורים דו' יומין דחול לברר ניצוצות שנפלו שם וכמו ניצוצות הגרים שעולין מלמטה למעלה בבחי' אר"ח, ויש בזה ד' מדרגות בכלל להיות שנפלו מד' שמות העליונים ע"ב ס"ג כו' וכך בבחי' ההעלאות הניצוצות יש ד' מדרגות דע"ב ס"ג כו' וכמ"ש במ"א וכולן נכללין בבחי' כרוב הב' הנ"ל, וכמו"כ יש בחי' העלאות מחלקי דצ"ח שהן משמרי האופנים שלא נתבררו כו' כידוע בשרש נפשות הבהמיות וגם נפש החיונית שבאדם הוא נמשך מבחי' שמרי האופנים שלא נתבררו עדיין גם שהאופנים כבר נתבררו כו', וכל זה הוא מבחי' בנימין שנק' צדיק תחתון מבחי' א"ח וע"ז אמר אמצאך בחוץ אשק"ך, בחוץ דוקא בבחי' הבירורים דנוגה שעולין בבחי' א"ח וד"ל.

והנה יש להבין לכאורה איך אמר על נשמות דבנימין שהן עולין בבחי' א"ח ע"י תשובה ומצות גשמיות אשק"ך בבחי' נשיקין שהוא בחי' הפנימי' כמשי"ת, והלא מבואר למעלה שמבחי' הבירורים דתשובה ומע"ט לאהפכא כו' אינו אלא רק בבחי' חיצוני' העולמות בבחי' כלים החיצונים. אך הנה תחלה יש להבין בפ' אשק"ך בחי' הנשיקין שהוא בחי' אתדבקות רוחא ברוחא כידוע שזהו עד"מ נשיקין הגשמי' שיוצא מהבל הלב בבחי' הפנימי' דוקא דהיינו בחי' אהבה רבה הבלתי מוגבלת בכלי הלב והשכל יבקע ע"י ההבל של הלב והוא סיבת הנשיקה בהבל הפה כנודע וא"כ ה"ז בחי' אור הבלתי מוגבל בכלי וא"כ למה אמר זה בהמצאו בשוק ובחוץ דוקא הלא בחי' זיווג נשיקין הוא בבחי' יחוד הפנימי למעלה באצי' דוקא ולא כאשר יוצא חוץ למקומו לברר בירורי נוגה כנ"ל וד"ל.

והענין יתורץ בהקדים תחלה שרש בחי' האורות דתוהו שהן אורות בלתי מוגבלים בכלי כלל כנודע שלזה הטעם ה' בחי' השבירה שנשברו

דע"ב ס"ג כו' וכמ"ש במ"א: ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רד ואילך [וכהמ"מ שם].
שהוא בחי' אתדבקות רוחא ברוחא: זח"ב קכד. ב.

הכלים כי לא יכלו לסבול ולהכיל את האור כי רב הוא כו' והוא בחי' העקודים שכל הע"ס עקודים בכלי א' כו' ואינן מתלבשים בכלי מיוחד כו'. והנה ידוע שהאורות דתוהו נסתלקו למעלה והכלים נשברו ונפלו למטה ובחי' הבירורים דרפ"ח ניצוצות הוא בבחי' הכלים שנפלו ונשאר בהן רשימו מאורות דתוהו, והנה לאחר הבירור שמתברר' ועולין בבחי' א"ח כנ"ל בענין בנימין ע"י תשובה ומע"ט וכה"ג הרי נעשו בחי' כלים לקבל האור בהרחבה והוא בחי' העילוי שיש בבירורים שלמעלה מן המבררם כידוע שהגם ששם מ"ה מברר לב"ן אבל לאחר הבירור הרי עולה ב"ן בבחי' ס"ג דאימא ששם ה' השבירה וז"ש אשת חיל עט"ב כו', וזהו מעלת בחי' בנימין על בחי' יוסף כי להיות שנשמות שמבחי' בנימין הגם שהן בבחי' בירורי' והעלאות מנוגה מדברים גשמי' כנ"ל אבל לאחר הבירור הרי עולין בשרשן להיות בבחי' כלים לאורות דתוהו שמתלבשי' בהן בבחי' התפשטות והרחבה, והרי כאשר בחי' אורות דעקודים באין בבחי' התלבשות בכלים הרי הוא למעלה מבחי' נקודים שהוא בחי' התיקון שהאור במיעוט כו', וכך ע"י תשובה ומע"ט גם שנעשו מהן בחי' כלים בחיצוני' בלבד ה"ז למעלה גם מבחי' הפנימית דאורות דתיקון שבאצי' דשם אמרו איהו וחיהו וגרמוהי חד כו' הנמשך ע"י בחי' יוסף צדיק עליון כי בחי' הכלים דמצד הבירורים עולין לשרשן בבחי' אורות דתוהו שלמעלה מבחי' התיקון כידוע שלא יכלים בחי' התיקון כלל, וזהו אמצא"ך בחרץ דוקא לברר בירורי נוגה שם אשקך בבחי' נשיקין כפולים למעלה גם מבחי' נשיקין דיחוד הפנימי' שע"י נשמות דיוסף צדיק עליון מטעם הנ"ל וד"ל.

אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני, פי' באותן נשמות דבחי' יוסף צדיק עליון שנק' אחים וריעים אמר יונק שדי אמי ולא בית אמי כנ"ל, אבל בבחי' ההעלאות דמצד בחי' הבירורים דבחי' בנימין אמר אנהגך אביאך אל בית אמי ולא אמר שדי אמי לפי שפי' אנהגך הוא בחי' הירידה וההמשכה מלמעלה למטה והוא המורה בחי' ההמשכה ממקום עליון ביותר שע"ז נופל לשון אנהגך כו' והוא לפי שכל העלאה גורם המשכה לפי אופן ההעלאה דוקא כי רוח אייתי רוח כו' כמשל תלמיד המחכים את רבו לפי אופן מעלות שאלותיו כו', וגם כאן בחי' ההמשכה באה מבחי' עקודים ובחי' התוהו שלמעלה מבחי' התיקון מצד בחי' ההעלאה דרפ"ח כו' ששרשם בבחי' התוהו וא"כ הרי בחי' המשכה זו למעלה מבחי' חלב דאימא עילאה אעפ"י שבאה לידי גילוי באימא עילאה משום דעיקר התגלות הכתר הוא בבינה כנ"ל. ואמנם הגם שמבואר למעלה בענין יונק שדי אמי שהוא ג"כ גילוי התענוג

איהו וחיהו וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

רוח אייתי רוח כו': ראה זח"ב קסב, רע"ב. זח"א צט, רע"ב. איהי חנוכה רפ, א.

העליון בבינה דוקא אבל בחי' התענוג שבכתר שבא מצד בחי' הברורים דתוהו הוא למעלה הרבה גם מבחי' התענוג העליון הנמשך בחו"כ ונק' תענוג העליון שבלתי מתיישב בחכמה כלל והוא בחי' בנימין שמגיע למעלה בחי' פנימי' הכתר שבלתי מוגבל בכלי כלל שהוא תענוג הבלתי מתיישב בכלי, וכאשר בא ונמשך למטה אי"א שיתלבש גם בבינה להיות יונק שדי אמי כו' אלא רק בבחי' דיבור בלבד וז"ש תלמדני" כמו ענין ודברי אשר שמתי בפיד שאין הדיבור רק כלי לקבל דבר ה' וכמו מים הניתנים בכלי בלבד כך אותיות הדיבור נעשה כלי בלבד שיתלבש בו דיבור העליון דאימא עילאה וזהו תושבע"פ שנק' על פה מבחי' פה דאימא כו' לפי שמדריגה זאת הוא גבוה מאד נעלה מטעם הנ"ל עד שא"א לקבל משם בבחי' יניקה כמו יונק שדי אמו כו' אלא רק בבחי' הדיבור מבחי' פה דבינה, והיינו אנהג"ך אביאך אל בית אמי" באותיות דתושבע"פ ושם תלמדני בבחי' גילוי הדיבור, אך הנה זה יותר גבוה מבחי' יניקה דחלב וזהו ורוב דגן זה התלמוד כמו שאין התינוק יודע לקרות אבא כו' עד שיטעום טעם דגן אך שלימות הדיבור לקבל מדיבור העליון וזהו תלמדני שהן בחי' הגדלות דזמן מ"ת שלמעלה מבחי' היניקה דזמן יצ"מ עד מ"ת כנ"ל וכמ"ש וידבר אלקים את כל כו' שזהו תלמדני".

אשקך מיין הרקת, הנה ידוע בדברי רז"ל בענין הריח ע"פ כל הנשמה כו' שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף דהיינו שהמזון תועלתו לחבר הנפש בכלי הגוף כמו שאנו רואים בחוש שע"י המאכל יתחזק כח השכל להאיר בכלי המוח וכן כל כחות הנפשיים מתחברים יותר באיברי כלי הגוף נמצא ה"ו בחי' חיבור האור בכלים בלבד וע"ז אמרו שהגוף שהוא בחי' הכלי נהנה בתוס' חיבור האור והחיות כו' אבל הריח אין הגוף נהנה ממנו כלל כי אין לבחי' כלי הגוף שום תוס' אור וחיות כלל ע"י הריח רק הנשמה בלבד נהנית ממנו כו'. והענין הוא כי שרש הריח הוא בבחי' התענוג שבנפש שלמעלה מבחי' חיבור וקשר בכלי שאינו מוגבל ומתיישב בכלי הגוף כלל והוא מבחי' יחידה ע"כ יש בכח הריח להשיב את הנפש שכבר נסתלקה כו', ולמעלה יובן מזה שרש' בחי' תענוג המוגבל בחכמה ובינה שנק' יין ושמן כידוע וכמ"ש ונהר יוצא מעדן

העליון: בכת"י ב: הנעלם.

ורוב דגן זה התלמוד: ראה ב"ר פס"ז, ג. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשסו. מאמרי אדהאמ"צ דברים

ח"א ע' רמד.

שאין התינוק יודע: ברכות מ, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רמה, ובהמ"מ שם.

ידבר אלקים את כל: יתרו כ, א.

בענין הריח ע"פ כל הנשמה: תהלים קנ, ו. ברכות מג, ב. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע'

עדרת. ושינ.

שרש: בכת"י ב: שיש.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

עדן הוא גילוי התענוג בחכמה [וכן] בנהר בחי' בינה וכח היין הוא מגלה כל סוד יין המשמח כו' כי התגלות התענוג הוא בבינה בבחי' גילוי העלם וכן התגלות התענוג בחכמה] שנק' שמן אבל כל זה הרי הוא רק בחי' תענוג המוגבל ומתיישב בחו"ב ונק' יין ושמן שבתורה דוקא כידוע אך הנה בחי' התענוג הבלתי מוגבל בכלים דחוי"ב הוא הנק' שמן הטוב או יין הטוב כמ"ש כשמן הטוב על הראש כו' ונק' ג"כ שמן אפרסמון מפני שיש בו ריח טוב, ובחי' התענוג שכריח הוא למעלה מבחי' הגבלה בכלי החכמה ע"כ נק' שמן הטוב כו', וכן בבינה שנק' יין יש בחי' יין הטוב שמריח ריח טוב (וגם יש נהרות של שמן אפרסמון ונק' י"ג נהרי אפרסמונא דכיא שמקבלים מ"ג מזלות בבחי' מקיפים כו'), והוא ענין יין הרקח שהוא בחי' יין שמריח ריח טוב ע"י תערובת בשמים טובים כידוע ולמעלה הוא בחי' התענוג שמתגלה בבינה בחי' יין המשמח כו' למעלה מבחי' הגבלה בכלי הבינה שנק' יין סתם אלא הוא מבחי' התענוג הנעלם שבלתי מוגבל בכלי רק בבחי' הרי"ח הוא נודע כמ"ש וחיכ"ך כ"יין הטוב הולך לדודי כו' וקאי בעוסקי מו"מ שעוסקי' בתו"מ בחיך ולשון וז"ש וחיכך דכנ"י כו' כ"יין הטוב בבחי' הריח שלמעלה מתענוג המוגבל בחו"ב בבחי' כלי וע"כ דוקא בחוץ אשק"ך ומשם אנהג"ך כו', אשקך מיין הרקח מצד בחי' הבריורים דתוהו שמעוררים בבחי' אורות שלמעלה מבחי' הגבלה בכלים מכלים כלל כנ"ל באריכות, ובחי' יין הרקח הזה טוב יותר מיין סתם שאינו רק בחי' התגלות התענוג בבינה והוא ע"י עוסקי בעלי תורה שממשיכים בבחי' יינה של תורה גם בבחי' הפנימי' שנק' רזין דאורייתא מן ההעלם לגילוי כידוע עכ"ז עסק התורה דעוסקי מו"מ יותר נעלה מהם ונק' יין הרקח המשיב את הנפש למעלה מחיבור הנפש בכלי הגוף שהנשמה נהנית בלבד כנ"ל וד"ל.

מעסים רימוני, הנה ארז"ל כפלה הרימון רקתך אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרימון, ואין הכוונה בפושעי' ומורדים לעבור על איסור שא"כ לא ה"ל לקרותן ריקנין דמשמע רק העדר המילוי כו', אלא נק' ריקנין מכל עסק התורה שאינם לומדים כלל גם אינם קובעים עתים לתורה מרוב טרדתם בעסק פרנסה וכה"ג, מ"מ מלאים מצות מעשיות בפ"מ והמה נעשים בדברים גשמי' דנוגה שעולין בבחי' הבריורי' לבחי' אורות דתוהו כנ"ל, ובזה מלוּבש בחי' פנימי' התענוג יותר מבחי' התענוג שמאיר בחו"ב דאצי' שנק' יין ושמן סתם כנ"ל וע"כ שרש המצות בבחי' כתר תר"ך עמודי אור שהוא עד"מ העמוד שמחבר הגג עם הקרקע כי נעוץ תחלתו בסופן בבחי' סוף מעשה דוקא

וכן . . בחכמה: ניתוסף מכת"י ב.

כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

וחיכך כ"יין הטוב: שה"ש ז, י.

כפלה הרימון רקתך אפילו ריקנין שבך: שה"ש ד, ג. עירובין יט, א. ובכ"מ.

לפי שנתאוה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא והוא למעלה בחי' התענוג הנעלם בעצמות המאציל שבלתי מוגבל ומתיישב בטעם כלל גם לא בטעם כמוס דח"ע שנק' ח"ס כו', וזהו הנק' עסיס רמוני שיש בו תענוג גדול מאד המשיב את הנפש יותר גם מיין הרקח הנ"ל לפי שנעוץ תחלתו בסופן יותר כי סוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחלה והוא מה שיש בהעלם בכל אחד מישראל במעשה המצות גשמיים שלו כמ"ש ועמך כולם צדיקים, שלזה הטעם כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כנ"ל והיינו משל דעסיס רימוני הנמשך מקליפות הרימון שיותר מריח ריח טוב וחזק מגוף מאכל הפרי שבתוך הרימון כנ"ל וד"ל.

שקלאב, אור ליום ב'

ויבא אהרן. לכאורה י"ל שמשה ה' הת"ח אך לפי פשוטו קאי על יתרו. והענין כי כן הוא באמת שה' למעלה במדרגה ממשה וכמ"ש במשה וישתחוו ליתרו, וכל השתחוי"י היא בחי' ביטול, והטעם כי יתרו שרשו מבחי' קין וכמ"ש ובני קיני חותן משה וקיני אותיות קי"ן משא"כ משה שרשו מהבל כמארז"ל בשגם זה משה. והנה בקין כתיב קניתי איש את ה' שהיו צדיקים מופלגים יותר מהבל, אך לכך גם הרע שנתערב בהם גדול ורב יותר כמארז"ל שכל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו וע"ז כתיב כי רבה רעת האדם דאת"ל דקאי על המלאכים ויראו בני האלקים את בנות האדם כו' הא שנים היו. אך

לפי שנתאוה הקדב"ה: תנחומא נשא טז.

ועמך כולם צדיקים. כל ישראל יש להם חלק: ישעי' ס, כא. סנהדרין ז, א.
ויבא אהרן: יתרו יח, יב: ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלקים ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלקים. ורש"י: ויבא אהרן גוי' ומשה כו' ה' עומד ומשמש לפניו, לפני האלקים: מכאן שהנהנה מסעודה שתי"ח מסובין בה כאילו נהנה מזיו השכינה.
נז"א מהמאמר נדפס בס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' מז.

וישתחוו ליתרו: יתרו שם ז.

כי יתרו שרשו מבחי' קין כמ"ש ובני קיני: שופטים א, טז. לקרית הארז"ל ר"פ יתרו.
כמארז"ל בשגם זה משה: בראשית ו, ג. חולין קלט, ב. וראה זח"א כת, ב. זחיג פג, א. רטז, ב.
קניתי איש את ה': בראשית ד, א.
שכל הגדול מחבירו: סוכה נב, א.

כי רבה רעת האדם. ויראו בני האלקים. הא שנים היו: בראשית ו, ה. שם ב. בס' מאמרים הקצרים שם ס"ע מז ה' כאן הוא בשינוי: וזהו לפני האלקים ממש שהרי כל מה שנק' בשם בני אלקים הם הנשמות הגבוהות דמס' דקין דוקא להיותם בבחי' אלקות ממש כנ"ל, ומ"ש ויראו בני אלקים את בנות האדם כי טובות

הנה צריך להתברר אבל כשמתברר אזי הוא רם ונשא למעלה במדרגה מבחי' הבל ולכן לא ניתנה התורה עד שהודה יתרו שהי' כומר או"ה ונתגייר ואמר עתה ידעתי כי שרשו ממקום גבוה מאד נעלה וגם הוא הי' הראשון שאמר ברוך ה', והגם שהיו קהל ועדה מישראל ס"ר כולם לא אמרו ברוך שהוא בחי' גבוה מאד להיות בריכה והמשכה אלא יתרו בלבד שהי' יכול לומר כן. וממה שלא קבל התורה אין ראי' שהרי גם חנוך ומתושלח שהיו צדיקים גדולים לא הי' להם תורה עדיין, ואם שהי' גר הרי גם ר"ע בן יוסף בן גרים הוא.

וזהו שנאמר עליו ויבא אהרן כו' לפני האלקי"ם. אלקים הוא בחי' דין והיינו מפני שקי"ן הוא בחי' גבורות ונודע ג"כ שהגבורות הם בשרשם למעלה מן החסדים וכמעלת זהב על הכסף כו' (כי ברישא חשוכא בחי' צמצום והסתלקות ש' אלקים והדר נהורא התפשטות והמשכה והרי הצמצום למעלה מן ההתפשטות שלאחריו) וכן הוא ג"כ שם אלקים דכתיב הוי' הוא האלקים שכשעולה בעליי' העולמות אזי נעשה גם מהוי' בחי' אלקים כו'.

ובספרים מבואר הסימנים להכיר מי הוא מקין כו' ולענין לבישת הטלית אותן שמהבל צריכים להיות מעוטפי' פנים ומאחוריו (כמ"ש בסידור), ולכן אין להביא ראי' מבעש"ט ז"ל שלא הי' מתעטף כן כי אולי שרש נשמתו מבחי' קין.

להבין מה שהי' המשכן עצי שטים עומדים ואדניו אדני כסף שהוא היפוך הויות עולם לתת דבר החשוב והיקר למטה אצל הקרקע לעשות ממנו אדנים מכסף ואת שאינו חשוב כ"כ כמו עצי שטים יתנוהו עליון

הנה כו' הנה הם הבאים מסט' דקין דוקא כי א"א לומר בפי' בני אלקים שהם עזא כו' [פרשי' יומא סו, ב ד"ה עזא. פדריא פכ"ב] שנפלו למטה שהם רק שנים לבד ופשט הכתוב דויקחו להם נשים משמע על ריבוי בנות האדם שלקחו אותם הרבה בני אלקים כו'.

עתה ידעתי: יתרו ית, יא. וראה זחיב סו, ב ואילך.

וכמעלת זהב על הכסף כו': ראה תניא פי"ג [ובהמובא בס' ליקוט פירושים ומי' לשם].

ברישא חשוכא: שבת עז, ב.

הוי' הוא האלקים: ואתחנן ד, לה. ועוד. וראה לקרית ש"ש סה, סעיג.

ובספרים מבואר הסימנים . . . (כמ"ש בסידור): ראה גם במקבילו פצי"ח שער הק"ש פי"ג. מ"ח מס' תפלות

הבריאה פי"ג ומ"ד. וראה גם הלי' בס' מאמרים הקצרים שם ע' מח.

להבין מה שהי' המשכן: נוסח אחר מהמאמר נדפס בס' מאמרים הקצרים ע' תקמא. ובארוכה באוה"ת

תרומה ע' איתקח ואילך [ד"ה ועשית את הקרשים].

להעשות ממנו הכותל כו'. אך הענין כי הארו הוא היותר גבוה מכל הצמחים וכמ"ש מן הארו אשר בלבנון כו' והיינו בחי' השרפים שהם היותר גבוהים מכל המלאכים הנק' חיות ואופנים שהם ביצירה ועשי' וגם רוב המלאכים הם ביצירה שלכן נק' עולם המלאכים ושם הוא ג"כ מט"ט שר העולם כו' אבל השרפים הם מעולם הבריאה (ולכן אומרים קדוש שיש להם השגה ממש כי אימא מקננא בכורסייא וכמ"ש במ"א), ולכן לא יכלו העצי שטים לעמוד על הקרקע וזלתי ע"י אמצעות האדנים כי עצי שטים הם מבריאה הוא למעלה הרבה מעולם העשי' הנק' עפר ואינן יכולים להתחבר יחד כמו שהן וזלתי ע"י אמצעות עולם היצירה שכך הוא סדר המדרגות בראתיו יצרתיו עשיתיו כו', וזהו ענין האדנים שהיו מעולם היצירה תרין סמכין דקשוט כו' (בחי' נה"י שמתלבשי' ביצירה) והיו הם בין העצי שטים ובין הקרקע ועל ידם הי' ההתחברות של עולם העשי' הנק' בשם אופנים כמ"ש אופן א' בארץ כו' עם עולם הבריאה הנק' שרפים וכמ"ש והאופנים מתנשאים לעומת השרפים, ולכן היו האדנים מכסף שהכסף הוא בחי' חסדים שהם דוקא המתחברים כמשל המים שיורדים מגבוה לנמוך ומטבע המים לדבק כו'. אבל בחצר היו אדני נחשת.

להבין מה שנענש שאל המלך עבור המעשה דעמלק ואמר לו שמואל, קרע ה' את ממלכות כו' למה יהי' עונש גדול מנשוא כ"כ, ומ"מ שאל באחת ולא

מן הארו אשר בלבנון: מלכים א' ה, יג.

[מכאן עד להלן חבבות: אימא מקננא בכורסייא, נמצא באוהית תרומה שם ע' איתקח באמצע העמוד].

ולכן אומרים קדוש . . כי אימא מקננא בכורסייא וכמ"ש במ"א: ראה סה"מ תפס"ח ח"א ע' רטז וע' רכא

ואילך.

אופן א' בארץ . . והאופנים מתנשאים לעומת השרפים: יחזקאל א, טו. נוסח ברכות ק"ש.

אבל בחצר היו אדני נחשת: בהכתיי כאן נשאר מקום חלק עבור כמה שורות. ובאוהית תרומה ע' איתקי

כותב הציץ ע"ז: . כאן חסר מה שאמר רבינו ז"ל ע"ז [ר"ל שבהנחה כאן חסר קצת]. ובהנחת אדהאמצ' בס'

מאמרים הקצרים שם ע' תקמא נמצא גם סיום וז"ל: אבל בחצר המשכן שלא הי' שם קרשים כלל רק קלעים

ע"כ לא הי' שם אדנים של כסף רק אדני נחושת לבד מטעם הנ"ל שא"צ כסף רק לבחי' המשכה למטה

מגבוה לנמוך שהיא מבחי' אדני הקרשים דוקא משא"כ בחצר כו' וז"ל.

להבין מה שנענש שאל: נוסח אחר מהמאמר נדפס בס' מאמרי אדה"ו ענינים ע' שצב [ד"ה לה"ע שאל

(ודד)].

קרע ה' את ממלכות: שמ"א טו, כח.

שאל באחת ולא עלתה לו: בגמ' יומא כב, ב: שאל באחת ועלתה לו (נכשל באחת ועלתה לו לרעה

לקנסו מיתה לבטל מלכותו) דוד בשמים ולא עלתה לו. [וצ"ע בלשון המאמר כאן]. וראה ס' מאמרים הקצרים

ע' שלה ד"ה ענין שאל באחת ועלתה לו וז"ל הנה זה פלא לכאורה שהלא שאל בחיר ה' כו' ולמה בחטא

קל כו' יענש להורידו מן המלוכה כו' [והביאור שם בא"א]. וראה עוד על מארז"ל זה בחו"א יתרו עב, ג.

דרמ"צ קי, א.

עלתה לו ודוד בשתים ועלתה לו. והנה עפ"י נגלה הטעם הוא מפני שהי' מתעקש תחלה עם שמואל ואמר שמעתי בקול ה' כו' עד שאח"כ נצחו שמואל ואמר החפץ לה' בעולות כו' ואז הודה לו. אך אמיתית הטעם הוא לפי ששרש נשמתו היתה ממקום גבוה מאד נעלה ושמו מורה ע"ז שאו"ל שאינו אלא בדרך שאלה בעה"ז, ולכן הי' צ"ל נקי בתכלית כי גם חטא קל פוגם בו לגבי ערך בחינת מדרגתו, משא"כ בדוד שהי' למטה במדרגה ממנו ולכן הי' בחי' מקבל מאדה"ר והאבות שנתנו לו שנים כי הוא עצמו הי' בר נפלא שלא הי' לו שנות חיים בעוה"ז והגם שהי' לו נשמה באצ"י אבל בכדי שתדד בבי"ע הי' צריך לקבל מאדה"ר והאבות אברהם יעקב יוסף כו' וכמ"ש במ"א, אבל שאול המלך לא הי' צריך לקבל כי הי' לו משלו והיינו לפי ששרש נשמתו באצ"י היא מבחי' שלמעלה הרבה משרש נשמת דוד וכמ"ש בו שאול מרחובות הנהר (שהיא בחי' בינה שנק' רחובות הנהר לפי שבה התגלות תענוג עליון שלכן נקראת עתיקא משא"כ דוד שהוא בחי' מל' דלית לה מגרמי' כלום ונק' דל ועני' שלכך גם בבי"ע הוא יכול לירד ע"י עצמו שלא ע"י עזר וסיוע מהאבות כדוד כי כל הגבוה גבוה יותר בעצמותו יכול להיות נמשך ונשפל במקום היותר נמוך כו' (ומ"ש שמואל לשאול על דוד ונתנה לרעך הטוב ממך הרי שנק' דוד טוב משאול, היינו למטה בבי"ע).

והנה דוד הי' בע"ת בחי' בירורים אבל שאול הי' למעלה מבחי' זו כי דוד הי' מבחי' מדות שעל ידם עיקר הבירורים כי הנה הטעם שנקרא חג"ת בשם מדות הוא לפי שהם בבחי' גבול ושיעור להיות נמשך כך וכך עד פה תבא ולא תוסיף ולכן ג"כ עיקר הבירורים על ידם ויכולים לישפל עצמם לברר (כי התבררות והעלאות הבירורים ע"י גלוי אא"ס ב"ה עליהם כביטול והתכללות הנר בפני אבוקה, צ"ל ע"י גלוי שבגבול ושיעור כי אלו יתוסף יותר אזי לא יהי' בירור הטוב מן הרע אלא כולו יתבטל ויעלה, ואילו יומעט לא יהי' התכללו' גם הטוב כו' וכמ"ש במ"א בענין ויהי ערב ויהי בקר יום אחד יחול'ת ודל') משא"כ שאול שהי' מרחובות הנהר לא הי' יכול להתלבש (בנוגה) במקום נמוך כ"כ ולברר כו'.

עפ"י נגלה הטעם הוא מפני שהי' מתעקש תחלה עם שמואל: ראה תדאיר פליא.

שמעתי בקול ה' . . . החפץ לה' בעולות: שמרי"א טו, כ. כב.

מאדה"ר והאבות שנתנו לו שנים . . . וכמ"ש במ"א: זח"א קסח, א. יל"ש בראשית רמז מא. וראה ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קט [ובהמ"מ שם. ובהמ"מ לע' שצב שם].

כי הוא עצמו הי' בר נפלא: ראה סנהדרין צח, כ. זח"ג רטז, א. סידור קצד, א.

שאול מרחובות הנהר: ראה ע"ת שער דרושי נקודות (שיח) פ"ד. מבוא שערים ש"ב ח"ב פ"ח. זח"ג

קמב, א.

ונתנה לרעך הטוב ממך: שמרי"א טו, כח.

עמ"ש ב' המגיד אימא אוזיפת מאנהא וכו' וזהו בחי' שאול מרחובו' הנהר בחי' אי' וז"ש דוד אחת שאלתי כו' בחי' שאלה דאחת היא בינה שכינת' עילאה והחזרה ביוהכ"פ תשו"ע כו' ואסתר שבא' משאול ג"כ לא ביקשה דבר שא"צ לסיוע כמו גוהרק' דר"ח והיינו כמו שאול שאדרכה שאול בשביל ליתן כח כו'.

חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע כו'. והנה יש להבין למה הפליגו רז"ל בשמחת פורים להגדיל השמחה יותר משאר שמחת יו"ט שהיא מדאוריית' דכת' בהן בהדי' ושמחת בחגיך כו', ואם מפני הניסי' הגדולי' שהיו בפורים הרי גם במועד' ורגלים היו ניסים גדולים ונפלאים הרבה יותר מנס דפורים כמו בפסח בקריעת י"ס ויצ"מ באותות ומופתים גדולים ונוראים מאד כמפורש בתו', וכן בשבועות במ"ת דכתיב וירד ה' על ה"ס כו' בקולות וברקים כו' פכ"פ דיבר כו' וכן בסוכות בענני כבוד, ולמה הפליגו במצות שמחת פורים ביותר מכל שמחת יו"ט. ועוד יש להבין דאם שמחת פורים גדולה כ"כ למה לא גזרו על עשיית מלאכה לעשותו קודש כמו כל יו"ט, והרי מרדכי ביקש לגזור על המלאכה בפורים ולא בעו לקבולי מיני' כמבואר בדברי רז"ל. אך הנה יש להקדי' מ"ש וקבל היהודי' את אשר החלו במ"ת כמ"ש קיימו וקבלו קימו מה שקיבלו כבר במ"ת שאז קיבלו מפני שכפה עליהם הר כגיגית כידוע הדר

עמ"ש ב' המגיד אימא אוזיפת מאנהא: [מכאן עד הסיום הוא הגהת אדמו"ר הציץ בכת"י מאוחר על צד הגליון]. ראה בסיום מגיד דבריו ליעקב [קהית, תשליג] יח, ב בה. כללים שמסר רבינו המגיד ממעורטש כו' וז"ל: אימא אוזיפת מנהא לברתא [זחא, ב, א] כי המחשבה שואלת האותיות שלה להדיבור כי ממח' בא הדיבור כו'. [וראה ג"כ בארוכה שער היחוד לאדהאמיצ [כס' נר מצוה ותורה אור] פמ"א ואילך. אמרי בינה ככג, א].

אחת שאלתי: תהלים כו, ד.

לא ביקשה דבר: אסתר ב, טו. וראה גם להלן ד"ה וכוה הנערה באה.

גוהרק' דריח: כ"מ פה, ב. ראה מזה להלן בדיה וכוה הנערה באה.

חייב אינש: זהו נ"א מהנדפס בתריא צח, א. ונוסח נוסף נדפס להלן אחר מאמר זה. וראה גם אוה"ת

מגיא ע' רפח (קרוב להנוסח כאו).

חייב אינש לבסומי: מגילה ז, ב.

ושמחת בחגיך: פ' ראה טז, יד.

וירד ה' על ה"ס כו' בקולות וברקים: יתרו יט, טז. כ.

פכ"פ דיבר: ואתחנן ה, ד.

מרדכי ביקש לגזור על המלאכה... כמבואר בדברי רז"ל: ראה מגילה ה, ב. ב"י לטואריח ס"י תרצ"ו.

וקבל היהודי': אסתר ט, כג.

קיימו וקבלו קימו מה שקבלו כבר במ"ת: אסתר ט, כז. שבת פח, א.

וקבלוהו בימי אחשורש ברצון, וזה פלא לכאורה דהרי בימי אחשורש ה' אונס יותר כי המן ביקש להשמיד את כל היהודים כו'.

אמנם הנה אמרו"ל שמכריזין אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו כו', ויש להבין במה שהפליגו במעלת עסק התורה עד שאמרו במי שאפשר לעסוק ואיננו עוסק כו' הכרת תכרת כו' וזה דוקא במי שאפשר לו, אבל מי שאי אפשר לו לעסוק מפני טירדתו בפרנסה וכה"ג אין לו עונש כלל, וזה פלא גדול לכאורה דאם במי שאפשר עונשו כרת ה"ז כמו כל מ"ע החמורות ששוין בה אפשר ושא"א אלא מכין אותו עד שתצא נפשו כו', ואיך מי שא"א לו אין לו עונש כלל. אך הענין הוא דהתורה נק' בשם משל הקדמוני כמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני כו', פי' משל לקדמונו ש"ע שהוא בחי' עצמותו ומהותו ית' ממש שלמעלה מבחי' סובב וממלא ע"כ נק' קדמונו ש"ע קדמון לכל הקדומים כו' כי בבחי' ההשפעה [ש]מאיר א"ס בעולמות שייך שם לומר לשון סובב וממלא בכלל, ודרך פרט הן ריבוי רבבות עלמין וכלולי' בג' מדריגות דרך כלל בריאה יצ' עשי' כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו' כידוע הכל הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא מבחי' עצמותו ית' ונק' שמו הגדול בבחי' שם בלבד כמ"ש כי נשגב שמו לבדו כו' כמשל שם האדם שאינו נוגע לעצמותו כלל וכלל כידוע אבל בעצמותו ית' אין שום שינוי כלל, אתה הוא עד שלא נברא כו' וכידוע וד"ל. וזהו שהתורה נק' משל הקדמוני בחי' משל לקדמונו ש"ע, כי הנה אמרו"ל כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, והקורא בתורה קורא בשמותיו כו' כי אורייתא מח"ע נפקת, ובחי' החכ' נק' בחי' שם ג"כ כמ"ש בזהר עבד מאנא וקרא בה גרמי' חכם כו' כי מצד עצמות אא"ס הוא חכים ולא בחכ' ידיעה כלל כי הוא המדע כו' רק ע"י בחי' הצמצום במקום גדולתו כו' נתלבש בבחי' חכ' בבחי' אותיות ושמות, והיינו כנ"ל שעצמות אא"ס נק' קדמונו ש"ע למעלה מבחי' סובב וממלא כו' רק מבחי' שמו בלבד נמשך להיות נאצלים מאתו ע"ס דאצי' שנק' שמהן כמ"ש אנת ממלא כל

שמכריזין אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א.

במי שאפשר לעסוק ואינו עוסק: סנהדרין צט, א.

כאשר יאמר משל הקדמוני: שמריא כד, יג.

קדמונו ש"ע: ראה ב"ר פליח, ז. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' עב (ובהמ"מ).

קדמון לכל הקדומים: ראה ת"ז תר"ט (מב, א). ת"ע (קכ, א. קלג, א). ועוד.

לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: ישעי' מג, ז.

כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג.

כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה: רמב"ן בפתיחתו עה"ת.

אורייתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. קכא, א. ועוד.

עבד מאנא וקרא בה גרמי' חכם: זח"ב מב, ב.

כי הוא המדע: רמב"ם הל' יסוה"ת פ"י ה"ב.

אנת ממלא כל שמהן: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

שמהן כו', ויותר משאין ערך לעשי' גשמי' לבחי' החכ' הרוחני אין ערך לחכ' לגבי עצמות אא"ס מטעם הנ"ל, אך הנה מ"ש הקורא בתורה קורא בשמותיו כו' שע"י התורה מפני שהיא בחי' שמותיו של עצמותו אא"ס ב"ה כמ"ש על התו' ואהי' אצלו אמון כו' שהתו' קדמה לעולם אלפים שנה, ולזה נק' משל הקדמוני שקדמה לעולם כו', וע"כ הקורא בה ממשיך לאא"ס להתלבש בחכ' עד"מ כאדם שקורא לחבירו בשמו שנפנה כל עצמותו אליו ע"י קריאת שם שקראו בשמו כו'. וזהו שנק' התו' משל כו' כמו שאנו רואי' שע"י המשל דוקא אנו יכולים להבין את הנמשל, אף שהנמשל עמוק עמוק ביותר, אך זהו הכלל דכל דבר עמוק ונעלה ביותר שלא יוכל לבוא לידי השגה שכליית כלל וכלל, הנה זאת העצה היעוצה שיבא לידי גילוי ע"י המשל שעושי' לו מענינים נמוכים לה להלבישו בהם אז יושג הדבר העמוק כמו משלי שלמה וכה"ג, אבל כשאין הענין עמוק ונעלה מן ההשגה כ"כ א"צ להלביש ולצמצם אותו במשלים כ"כ, ונמצא כאשר התו' נק' משל הקדמוני זהו מפני שע"י התורה יכולים להשיג בחי' עצמות אא"ס שלמעלה מבחי' ההשגה לגמרי כמ"ש לית מחשבה תפיסא בי' כלל מטעם הנ"ל שהוא למעלה מבחי' סובב וממלא כו'. אבל ע"י התו' שנק' משל הקדמוני יושג עצמות אא"ס שנק' נמשל גם שהוא עמוק עמוק ביותר כמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' כו' עומק לעומק שנק' עומקא דכולא, וע"י מה נגלה ע"י התו' וזהו קראתיך הוי' ע"י שקורא בתורה שקרא בשמותיו כו' כנ"ל וד"ל. ובזה יובן למה התורה דוקא נק' משל הקדמוני ולא דבר אחר זולתה כי כל ההשתלשלות העולמות שנמשכו מאא"ס ב"ה אין זה מבחי' הפנימי' והעומק ועומק כ"כ דעצמות אא"ס ממש אך הקורא בתורה קורא בשמותיו העצמי' להיותה בחי' משל לקדמונו ש"ע שהוא בחי' הפנימי' והעומק שלמעלה מבחי' מקור ההשתלשלות, וז"ש אם לא בריתי כו' חוקות שמים וארץ כו' וכמ"ש בזהר אסתכל באורייתא וברא עלמא כו' וד"ל. והנה אנו אומרים וקדושים בכ"י יהללך סלה פי' סלה הוא דבר שאין לו הפסק וקדושים הן הנשמות שנק' קדושים אשר בארץ בג"ע העליון והתחתון, ופי' יהללך סלה שמהללים בהשגות בלתי מוגבלות בלי שיעור למעלה בעילוי אחר עילוי עד"ש שא"מ רז"ל לעתיד ת"ח אין להם מנוחה אפי' לעוה"ב כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' פי' בחי' עילוי ההשגות מעילוי לעילוי עד אין שיעור למעלה כי גם לעוה"ב הוא רק

ואהי' אצלו אמון כו' שהתורה קדמה לעולם אלפים שנה: משלי ת, ל. מדרש תהלים פ"צ, ד.

נק' משל הקדמוני: שמו"א כד, יד. רש"י מכות י, ב. ועוד.

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

אם לא בריתי: ירמ' לג, כה.

אסתכל באורייתא וברא עלמא: זח"ב ר, א.

פי' סלה הוא דבר שאין לו הפסק: עירובין נד, א.

קדושים אשר בארץ: תהלים טז, ג.

ת"ח אין להם מנוחה אפי' לעוה"ב... ילכו מחיל: ברכות סד, א. תהלים פד, ח.

בחי' זיו השכינה שהנשמות נהנין מזיו זה כו', אבל יש בו בחי' הארת אא"ס שאין לו שיעור למעלה כידוע דאא"ס למעלה עד אין קץ כו' וכך הוא בג"ע דעכשיו שהנשמות נהנין כו' שאין לו שיעור לעליות הנשמות ממדריגה למדריגה, וזהו כמ"ש וקדושי' בכ"י יהללך סלה קדושי' הן הנשמות שבלא גוף בג"ע שיהללו עד אין שיעור למעלה מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה כ"ז הכח והעוז שהנשמות עולין בעילוי אחר עילוי בהשגות אלקות בלי גבול, אינו אלא ע"י התו' דוקא וכמו שאמרו ת"ח אין להם מנוחה כו' ות"ח העוסקי' בתו' דוקא וכך גם בג"ע דעכשיו הרי אמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו דוקא, פי' אם תלמודו שלמד בעוה"ז בידו אז דוקא יכול להשיג ולהנות מזיו כו' בלי גבול, [ואם] לאו אינו משיג רק במדה וצמצום רק כפי ערך הגבלת נשמתו בלבד, והטעם הוא לפי שהתורה נק' משל הקדמוני, וכמו שע"י המשל יכולים להשיג עומק הנמשל בלי שיעור כנ"ל.

והנה אנו רואים שאם יחסר במשל אפי' דיבור כל שהוא שצריך להבין מתוכו שאז אין הנמשל מובן לעומקו ותכליתו כ"כ הגם שכבר מובן הנמשל מתוכו ענין המשל אעפ"י שאין המשל מדבר באורך ובהתפשטות דברים ועניני רבים כ"כ מ"מ לא יובן רק קיצור ענין הנמשל ולא יושג עדיין לכל עומק המכוון שבו כ"כ (וזהו פלא לכאורה שהרי הנמשל מתדמה בדומה עכ"פ עם אופן הנמשל, ולמה לא יהי' חסרון אור המושג מן הנמשל רק לפ"ע חסרון דבר מה שבמשל לא פחות ולא יותר, אנו רואים שגם אם לא יחסר במשל רק כמו נקודה קטנה בלבד אזי לא יושג ג"כ כל תוכן פנימי' העומק של הנמשל ופי' מהראוי שלא יחסר במושג הנמשל רק כפי ערך נקודה קטנה זו בלבד כו'), אך הענין ידוע שאין השגת הנמשל מן המשל כמו השגת השכל מן האותיו' הדיבור שאור השכל נגלה ממש בדיבור, ע"כ יתכן בו לומר שלא יחסר אור ההשגה שכלי' רק לפ"ע חסרון אותיו' הדיבור לא פחות ולא יותר כדמיון אור הראי' בחומר כלי העין שאינו מאיר רק לפי אופן הכלי כו', אבל המשל לגבי הנמשל אינו כלי חומר המוכן לקבל הצורה שהצורה נגלה בחומר, אלא אדרבה הרי הנמשל מתוך המשל כי המשל מלביש ומכסה אור הנמשל רק שמתוך ההעלם הזה בא לידי גילוי אח"כ כידוע ומבואר במ"א כל ענין המשל אחד הוא שבכללות כל ענינו הוא דוקא הוא בחי' העלם שממנו יבוא הנמשל לידי גילוי ואם יחסר בו אפי' קש"י לא ישיגו לכל הנמשל, ודוקא אל היותר עמוק שבו לא ישיגו, וכדמיון המביט בכלי ההבטה המכסה אל הענין שמחמתו דוקא יצמצם כח הראי' עד שיוכל להביט למרחוק יותר, או לפרטי הדקות יותר כידוע בכלי הנק' (בל"א שפאקטיווע) א"כ אפי' יחסר רק נקודה

כידוע דאא"ס למעלה עד אין קץ: ראה ד"ח יתרו (לד, ג). ת"ז תר"ט (מ, ב). וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע'

קטנה בכלי הזכויות המסתיר ומצמצם מכת הראי' לא יוכל להביט ולראות כ"כ למרחוק, או לפרטי חלקי הדקות כו' וד"ל, וככה יובן למעלה במה שהתו' נק' משל הקדמוני שמן המשל הזה של התו' ישיגו לעומק דא"ס הנ"ל, הרי אם יחסר אפי' כקש"י במשל זה דתו' לא יושג אא"ס כמו שהוא למעלה עד אין קץ כו', וז"ש להבין משל ומליצה דוקא, וכן בשלמה נאמר וידבר שלשת אלפי משל כו', והן ג' מיני לבושי' דתורה בבי"ע כידוע שיש תו' דבריאה כו', ודרך כללות בכל ההשתלשלות נחלקים בבחי' הללו בי"ע כמ"ש לכבודי בראתיו כו' כנ"ל, וזהו שאמ' ותלמודו בידו כל התלמוד דוקא ולא אמרו סדר א' או מס' א' כי כל המשל צריכ' להשגת הנמשל שהוא בחי' קדמונו ש"ע, וזהו ג"כ מארז"ל דת"ח אין להם מנוחה כו' וכן ע"י תלמודו דוקא יוכלו הנשמות להנות מזיו כו' בלי גבול דא"ס מטעם דהמשל דוקא גורם השגת כל עומק הנמשל כנ"ל וד"ל.

וזהו שאמרו כל שאפשר לו לעסוק כו' ודאי שאפשר לו ואינו עוסק גדול עונשו בכרת מפני שנחסר מן המשל ואין לנשמתו כלי ולבוש שעל ידו ישיג עצמות אא"ס בתכלית כו' להיות נהנין כו' בלי שיעור כו' וזה ענין כרת להיות שנש"י עלו במח' בעצמות אא"ס ותלת קשרין הן ישראל מתקשרין באורייתא ואורי' בקוב"ה כו' וכל שאינו עוסק נפסקה התקשרותו באורי' כו' וממילא נפסק התקשרותו בעצמות אא"ס כו' אך מי שא"א לו פטור ואינו נענש בכרת שאין מצות ת"ת כשאר מ"ע ששוין בה הכל, אפשר ושא"א, אלא כשטרוד במו"מ וא"א לו כו' מפני שאינו יכול להמשיך אא"ס בחכ' שבתורה כמו ע"ה אין עונשו כרת כלל ויוצא ידי חובתו בפ"א שחרית או בק"ש שחרית כו' והטעם הוא מפני שהתו' נק' משל הקדמוני כנ"ל וכמו שאנו רואי' שאין צריך משל רק לשכל עמוק ביותר שאינם משיגי' אותו רק ע"י משל, וכן לשכל שצריך משל יש הפרש וחלוקי מדריגות הרבה בין שכל לשכל שהרי אל שכל עמוק וגבוה ביותר צריכ' למשל גבוה ועמוק ורחב ביותר, ולשכל שאינו עמוק וגבוה כ"כ א"צ לריבוי משלי' כ"כ וכך יובן שלפי סס"ר נש"י מתקשרין בס"ר אותיות התורה ע"כ כ"א לפי שרש נשמתו כך צריך לעסוק בתו' שנק' בשם משל הקדמוני כנ"ל אם מעט או הרבה כו' ולזה אמרו כל מי שאפשר דוקא, ואפשר זה אין לו שיעור אבל שא"א יכול לצאת ב"פ א' כו'. אבל אשרי מי שבא לכאן וכל תלמודו בידו שלא יחסר ממשל הקדמוני אפי' כמו בק"ש, מטעם הנ"ל וד"ל.

להבין משל ומליצה: משלי א. ו.

ידבר שלשת אלפי משל: מלאי ה. יב.

שנש"י עלו במח' העצמות: ע"פ ב"ר פ"א, ד.

ותלת קשרין הן: זחיג עג, א.

ויוצא י"ח בפ"א שחרית או בק"ש שחרית: מנחות צט, ב.

והנה כ"ז שיכולי' הנשמות להשיג מתוך משל הקדמוני דתו' לעצמות אא"ס כנ"ל זכו ישראל בעת קבלת התו' ע"י שהי' בשיעבוד הגלות בחומר ובלבנים מקוצר רוח כו' וכמארז"ל ג' דברי' באין ע"י יסורים ותורה וא"י ועוה"ב כו', וכדי שיקבלו התו' בבחי' פב"פ כו' שנק' משל הקדמוני קדמונו ש"ע קיבלו יסורי' תחילה בחומר ובלבנים כו', אך אח"כ בעת קבלת התו' קיבלו השגת אא"ס בחכ' שבתו' לא ע"י העלם כלל אלא פב"פ כמ"ש וכל העם רואים הקולות כו' והיינו ענין כפה עליהם הר כגיגית. דהנה כתיב כמים הפנים כו' כן לב האדם לאדם, פי' לאדם העליון שהוא בחי' אדם דאצי' שנא' בו על הכסא דמות כמראה אדם כו', והוא בחי' המדות דאצי' שנתלבשו בתו"מ שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה מלית שנק' רמ"ח פקודים רמ"ח איברים דמלכא כו' כידוע, ומבחי' האהבה דאדם דאצי' נמשך למטה לאדם התחתון שבבריאה שהוא בחי' פני אדם שבמרכבה שרש כנ"י למטה כמ"ש אדם אתם קרוי' אדם כו', אור האהבה ששרשה למעלה מן החכ' שבמדות ונק' אה"ר שלמעלה מן הדעת כידוע, ועי"ז נתעורר בלב כנ"י מלמטה למעלה ג"כ בחי' אה"ר בכלות הנפש למעלה מן הטעם והדעת כמו כלה שארי מי לי בשמים כו' בחי' כלה כלתה נפשי בלא טעם כו', והיינו כי כמים כו' כן לב האדם לאדם שמאתעדל"ע נעשה אתדל"ת שע"י שנמשך תחילה אור האהבה העליונה מבחי' אא"ס שבמדות שלמעלה מן החכ' מבחי' אדם העליון עי"ז נתעורר מלמטה ג"כ אה"ר, וזהו כן לב האדם התחתון לגבי אדם העליון כו'. והיינו ענין כפה עליהם הר כגיגית, פי' הר הוא בחי' מדת האהבה לא כאברהם שקראו הר כו', והנה בחי' האהבה שהוא בבחי' מקיף למעלה מן השכל נק' הר כפוי והוא ענין כפיית ההר כגיגית המקפת מכל צד לבלתי יוכלו לצאת משם כלל כמ"ש וימינו תחבקיני כו' פי' ימינו הוא בחי' אה"ר שמחבקת ומקפת לכל צד גם מאחוריו לבלתי יוכלו לנטות ולהפך עורף כלל, והוא להיותו למעלה מן השכל והטעם לגמרי כו' כך הוא כפה עליהם ההר כמו גיגית לכסות עליהם מכל צד לבלתי יוכלו לסור מאחרי ה' והיינו בחי' אתדל"ע שעשה אתדל"ת לעורר הפני' במים שנראין דמות הפנים הרואים כך כשם שבא לראות כו' וכל העם רואים כו' פב"פ דיבר ה' כו' וזהו ביום חתונתו זה מ"ת שהי' בבחי' פב"פ כנ"ל ודל".

ג' דברי' באין ע"י יסורים: ברכות ה, א.

וכל העם רואים הקולות: יתרו כ, טו.

כמים הפנים: משלי כו, יט.

על הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו.

רמ"ח פקודים רמ"ח איברים דמלכא: תיז תיקון ל'. זחיב קיח, א.

אדם אתם קרוי' אדם: יחזקאל לד, לא. יבמות סא, א.

כלה שארי מי לי בשמים: תהלים עג, כה. כו.

לא כאברהם שקראו הר: פסחים פח, א.

וימינו תחבקיני: שה"ש ב, ו, ח, ג.

כשם שבא לראות: חגיגה ב, א.

ביום חתונתו זה מ"ת: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

וזהו וקיבל היהודי את אשר החלו לעשות בזמן מ"ת שקיבלו אז באונס שכפה עליהם ההר כגיגית כנ"ל הדור וקיבלוהו בימי אחשורוש ברצון כו' דהנה בימי אחשורוש ה' בבחי' הסתר פנים מאד היפך ממש מבחי' גילוי הארת פכ"פ שבמ"ת, כמארו"ל אסתר מן התורה מניין שנא' ואנוכי הסתר אסתיר פנים ביום ההוא כו', אך הנה בימי אחשורוש ה' גם זה בהיפך מבזמן מ"ת שבזמן מ"ת ה' איתדל"ת ע"י איתדל"ע בתו' כנ"ל, אבל בזמן אחשורוש ה' להיפוך שמבחי' איתדל"ת נעשה איתדל"ע כמים הפנים כו' וזהו מ"ש כמים הפנים כו' כן לב האדם לאדם, ותפרש בהיפוך שכמים הפנים כו' כן לב האדם העליון לאדם התחתון (וכמים הפנים לא יתפרש לנכון לפי' הא' כמו לפי' הב' שהפנים הנראים במים הוא כמו פנים הרואים אין זה רק באיתדל"ע שנעשה ע"י איתדל"ת דוקא כשם שבא לראות כו' וד"ל).

והענין הוא כי הנה המן ביקש להשמיד את כל היהודי' כו' בחי' יהודי דוקא, כי הנה יש להבין למה בכל מגילת אסתר לא נא' על כנ"י רק בשם יהודים דוקא ולא קראם בשמם כנ"י או בני יעקב, ואם מפני שלא היתה הגזירה רק על אנשי שבט יהודא שנק' יהודי' הרי בשבע ועשרים ומאה מדינה שעם בני' מפורים (למה) היו שם מכל השבטים גם אחר גלות עשרת השבטים בימי סנחריב, וביותר יפלא על מ"ש איש יהודי ה' בשושן הבירה ושמר מרדכי כו' איש ימיני הרי ה' משבט בנימין וקוראו בשם יהודי שהוא משבט יהודא כו', וגם מ"ש שכל מחשבת המן להשמיד את כל היהודים כו' משמע דוקא לאותן המכונים בשם יהודי' אע"פ שהמה מקובצים מכל השבטים. אך הענין הוא דכללות ישראל נקראים בשם יהודים ע"ש בחי' [ההודאה] כמ"ש בטעם קריאת יהודא הפעם אודה את ה', בחי' הודאה זו הוא בחי' הביטול והשתחוואה בחי' מ"ה בתכלית מכל וכל שהוא למעלה מן הטעם ודעת לגמרי כי עפ"י בחי' הדעת וההשגה יש בחירה ורצון לבחור כך ולא כך, אבל בחי' הביטול האמיתי הוא למעלה מבחי' הדעת לגמרי, וזהו טעם ענין כח של המס"נ על קד"ה שישנו בכל ישראל גם בקל שבקלים כידוע שזהו מבחי' כח מה שבנפשם האלקי בחי' הביטול שלמעלה מן הטעם כו' כמ"ש בלק"א, ורא"י לדבר ממה שאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, וע"כ מגילת אסתר שברוה"ק נאמרה נקראו אז כל ישראל שבממשלת אחשורוש בשם יהודי' דוקא, וגם מזה הטעם אמר על מרדכי שהוא איש יהודי כו' אע"פ שהי'

אסתר מן התורה מנין . . ואנכי הסתר אסתיר: חולין קלט, ב. וילך לא, יח.

להשמיד את כל היהודי': אסתר ג. ו. ועוד.

איש יהודי ה' בשושן הבירה: אסתר ב. ה.

הפעם אודה את ה': ויצא כט, לה.

כח של המס"נ . . שלמעלה מן הטעם כו' כמ"ש בלק"א: פייח ופי"ט.

שאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות: סוטה ה, א.

משבט בנימין ונק' איש ימיני לפי שמרדכי הוא בחי' מקור כל בחי' הביטול דכח מ"ה בפרט שבכא"א מישאל, וע"כ נק' מרדכי מירא דכיא כמשי"ת והוא בחי' החכ' דאצי' (בחי' יסוד אבא) וזהו שהי' אומן את הדסה כו' דאבא יסד ברתא ע"כ לקחה מרדכי לו לבת כו' וע"כ נק' איש יהודי בכללות איש של כל בחי' יהודי' שבבחי' הביטול כמו איש ישראל וכה"ג (וזהו כי הגידה לו עם מרדכי) דהנה המן הוא בחי' הקליפה המנגד לבחי' ביטול הוה שנק' יהודים ע"כ רצה להשמיד את כל היהודים שבבחי' ביטול, כי שרש המן מקליפת עמלק שהוא בחי' הגסות והחוצפה וההתנשאות כמ"ש ראשית גוים עמלק כו' שהוא בחי' המן העץ כו' דעת שאחורי עורף שרש הז' מדות הרעות וע"כ נק' ראשית גוים כמ"ש במ"א ולכך הי' כל מגמתו להשמיד לכל בחי' הביטול שנק' יהודים כי הי' להיפוך זה ממש כמו שאמר בעצמו למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני שהוא בחי' הישות והגסות רוח היפך בחי' הביטול בתכלית מן הקצה אל הקצה כו', אך הנה כל ישראל שבאותו הדור עמדו בנסינונם ומסרו נפשם על קדה"ש אעפ"י שאם היו רוצים להמיר דתם הי' ניצולים מן הגזירה, אבל לא רצו להמיר דת גם ליהרג, וזהו מפני שנק' יהודים בחי' הביטול שלמעלה מן הדעת לגמרי כנ"ל, ועיקר הענין הוא מצד בחי' שרש מחצב נשמתם דוקא שעלו במח' הקדומה שבעצמות אא"ס ממש כמשל נפש הנן שקשורה בעצמות נפש האב שהולידו בדומה לו אעפ"י שהטיפה רק במוח כו' מ"מ שרשו למעלה מבחי' המוחין כידוע. וזהו פ"י ישראל עלו במח' פ"י עלה בשרש המח' למעלה מבחי' המח' הקדומה, והוא בעצמותו ית' ממש שנק' קדמון בעצם ולא בחי' מח' הקדומה בלבד, ולהיות כן יש ביכולת כל נפש מישראל למסור נפשו על קדה"ש בלי טעם ודעת כלל וכלל כי שרשה מלמעלה מבחי' החכ' והדעת כו' וד"ל.

והנה בחי' מס"נ זאת שלמעלה מן הטעם ודעת כנ"ל הוא בחי' אה"ר ועצומה למעלה מבחי' האהבה הנזכר בספרים גם למעלה מבחי' האהבה הכתובה בתורה שהוא מ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייך הרי נותן טעם להתפעלות האהבה מפני שהוא חייך, דהיינו מפני ההתבוננות בהארת האור והחיות מאור א"ס ב"ה בבחי' סובב וממלא כו', וכאשר ישיג האדם איך שהוא ית' מחי' את כל העולמות כמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' נמצא שהוא חייך

נק' מרדכי מירא דכיא: חולין שם.

אומן את הדסה כו' דאבא יסד ברתא: אסתר ב, ו. זח"ג רמח, א. רנז, ב. רנח, א. ת"ז תכ"א (סא, ב).

כי הגידו לו עם מרדכי: אסתר ג, ו.

ראשית גוים עמלק: בלק כד, כ.

המן העץ: בראשית ג, יא. וראה חולין שם.

למי יחפוץ המלך לעשות יקר: אסתר ו, ו.

לאהבה את ה' כי הוא חייך: נצבים ל, כ.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ו.

ממש, עפ"י זה יהי' אופן ההתפעלות האהבה והדביקות וא"כ ה"ז האהבה התלוי' בטעם כי הוא חייך כל חד לפום שיעורא דילי' כו' לפי השגתו בגדולת הבורא, אבל בחי' אה"ר שלמעלה מן הטעם הנ"ל, הוא המואס בחייו לגמרי שגם בבחי' חיי' אינו חפץ כו'. והענין כי מה שלמעלה נק' בחי' סובב וממלא, אינו רק בחי' התפשטות החיים בבחי' הארה וזיו בעלמא מן העצמות ממש, וע"ז אמר כי הוא חייך ואתה מחי' את כולם כו'. אבל לגבי בחי' עצמותו ממש הרי גם בבחי' חיי העולמות אינו חפץ רק לדבקה בעצמותו ממש ולא למדותיו כו' כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' משום דכולא קמי' כו' וזהו ענין מואס בחייו למעלה מבחי' הטעם דכי הוא חייך מפני שהחיים הללו אינם תופסים מקום לגבי עצמותו, וכאשר התפעלות במס"נ הנ"ל הוא מצד עצמותו קדמון לכל כו' ומואס גם בחייו לגמרי ולא יחפץ גם בחי' עוה"ב שנהנין מזיו כו' רק לדבקה בעצמותו ממש דוקא, וזהו שלא נאמר נתינת טעם למצות מס"נ כי הוא למעלה מן הטעם דוקא, להיות שעיקר מס"נ הוא בבחי' העצמות דוקא כנ"ל שהוא למעלה דכי הוא חייך וכה"ג וד"ל.

וזהו שבימי אחשוורוש הי' להיפוך ממ"ת שע"י איתדל"ת בבחי' מס"נ שלמעלה מן הטעם הנ"ל נעשה איתדל"ע למעלה ג"כ בבחי' אה"ר כזאת שלמעלה מבחי' הטעם והחכ' העליונה, דהיינו למעלה מבחי' האור הנמשך בחכ' להיות מקור לעולמות וכמ"ש כמים הפנים כו' כן לב האדם כו' שנמשך מלב האדם העליון אה"ר שלמעלה מן הטעם וכנ"ל, משא"כ במ"ת הי' להיפוך שמבחי' אה"ר שמלמעלה למטה נתעוררה אה"ר בכנ"י, והיינו על כל דיבור ודיבור פרח נשמתן פי' ע"כ דיבור של אה"ר שיצאה מלמעלה למטה בכנ"י פרח נשמתם במס"נ מלמטה למעלה כנ"ל ואם לא הי' הדיבור והקול לא הי' להם מס"נ זאת, משא"כ בפורים שמס"נ שלהם נתעורר תחילה, דהנה המן ביקש להשמיד את כל היהודים, דהיינו להשמיד לבחי' הביטול שזהו שרש כנ"י למעלה למאוס בחיי' ג"כ רק לדבקה בעצמותו כנ"ל והמן הוא בחי' הקליפה המנגד לזה ממש מן הקצה כו' כי הוא בחי' הגסות והישות כו' כנ"ל שהוא רק בחי' הרגשת עצמותו לבחי' יש דוקא ואם לאו אין לו חיות כלל וכלל וכמ"ש לא יחפץ כסיל כו' כ"א בהתגלות כו' כמ"ש במ"א בענין המן מן התו' מנין שנאמ' המן העץ כו' שהוא בחי' עה"ד טו"ר משום דשרש המן הוא בחי' הישות בהתפשטות עצמותו דוקא כי הוא מסתעף מצד בחי' הרגשת עצמותו והוא הדעת כמ"ש מי הגיד לך כו', שהרגיש אדה"ר בעצמו שהוא ערום, וזהו מצד שאכל מעה"ד כו' אבל קודם שטעם מעה"ד לא הרגיש עצמותו

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

על כל דיבור ודיבור פרח נשמתו: שבת פח, ב.

לא יחפץ כסיל: משלי יח, ב.

מי הגיד לך: בראשית שם.

כלל ולא הי' יודע להתבייש משום אדם וכמ"ש ולא יתבוששו כמ"ש במ"א, והרי יובן לכל יודע הענין הזה שהבחי' מואס בחייו הנ"ל שהוא להיפוך ממש מבחי' הרגשת עצמו כי לא יחפץ גם בחי' עצמו שהוא להנות מזיו כו' כי הוא חייך כו' רק ליכלל ממש בעצם אלקות ולא להיות לו לחיות כלל, והוא מצד עוצם העדר הרגשת עצמותו לגמרי מכל וכל בחי' הביטול בתכלית היפוך לעצמו ולגרמי' כו', וזהו שהמן ביקש להשמיד לבחי' ביטול זה למאוס בחייו כו', והם עמדו על נפשם ומה ראו על ככה ומה הגיע עליהם כו' להיות יהודי בבחי' ביטול הנ"ל דווקא, ובחי' מרדכי הוא בחי' מקור ושרש של כל בחי' הביטול למאוס בחי' הנ"ל ונק' איש יהודי ואיש ימיני בחי' וימינו תחבקיני שמתעורר כמים הפנים מבחי' ביטול זה כנ"ל, וזהו ענין מאמר מרדכי עליהם שהמשיך לכ"א בחי' הביטול למאס בחייו הנ"ל שלמעלה מן הדעת וכו' לנגד שרש המן שהוא מסתעף דוקא מבחי' הדעת להרגיש עצמו להיות לו חיות עד שאמר למען שמי יכבד ה' וכו' ואם לאו וכו' כמו ערב רב כו' כמ"ש במ"א, וע"כ מרדכי יושב בשער המלך להמשיך אור א"ס מבחי' הביטול דמ"ה כו' ולא יכרע להמן ולא קם כו' כי הוא מנגד גדול לבחי' היש ולגרמי' ויעמוד לנגדו להשפילו ולהאבידו, וזהו שאמ' להמן אם מזרע היהודי' מרדכי בחי' ביטול אשר החילות ליפול כו' שכל בחי' היש נופל לפניו נפול תפול בתכלית כו'. וכנראה בטבע הענוה והביטול שישנא מאד לגסי הרוח עד שמתועב מאד בעיניו ויעמדו לנגדו בהתנשאות דוקא יותר ושישנאו גסה"ר זא"ז מצד שבחי' האין מנגד אמיתי לבחי' היש, וז"ש תועבת ה' כל גבה לב כו', וע"כ כל לצנותא מותר בעי' כי הלצנותא עושה לאין ועי' יש לה ביטול, וע"כ גם שהי' מרדכי עניו גדול ונפשו כעפר לכל כו' אבל לנגד המן לא קם ולא זע כו'. וזהו עיקר מפלת המן כו' וד"ל.

ועכ"ז יובן מ"ש וקיבל היהודים את אשר החלו לעשות במ"ת שכפה עליהם הר כגיגית מבחי' אה"ר שלמעלה מן החכ', אבל נק' אונס ע"י שכפה עליהם מלמעלה ההר לחפפם בימינו עד שלא יוכלו לצאת גם אותן שאינן 'חפצו' ליכלל וליבטל למאוס בחייו כו' כי לא הי' במ"ת איתדל"ת מלמטה למעלה עדיין, אבל בימי אחשורוש הדר וקיבלוה ברצון כי ע"י אתדל"ת שלהם במס"ג למאוס בחייו כו' נעשה איתדל"ע ג"כ בבחי' עצמות אא"ס שנמשך למטה בתו' וקיבלוה ברצון שהוא בחי' ירידת אא"ס בחכ' ברצון בלא כפי' כלל כי הן

ולא יתבוששו: בראשית ב, כה.

ומה ראו על ככה: אסתר ט, כו.

למען שמי יכבד ה': ישעי' סו, ה.

מרדכי יושב בשער המלך: אסתר ב, כא.

אם מזרע היהודי': אסתר ו, יג.

חועבת ה' כל גבה לב: משלי טו, ה.

כל לצנותא מותר בעי': עי' מגילה כה, ב.

עצמן עשו זה מטעם הנ"ל, וז"ש החלו כו' שבמ"ת הי' רק בחי' התחלה לד"ז מלמעלה למטה שע"כ דיבור פרחה נשמתן מלמעלה למטה, ובימי מרדכי הי' הגמר של הדבר הזה והוא מה שקבלוהו ברצון ממטה למעלה כי נעוץ תחילתן דוקא בסופו, וע"כ אשר החלו מלמעלה למטה במ"ת עיקר הגמר בקבלתו ברצון מלמטה למעלה כו', וזהו אסתר מן התו' מנין שנא' הסתר אסתר כו' שמבחי' הסתר פנים בזמן אחשורש בא לידי גילוי בחי' פכ"פ יותר מזמן מ"ת כמ"ש וקיבל אשר החלו כו' שקיבלוהו ברצון ע"י מס"נ מפני שביקש המן להשמיד לכל היהודי' שהוא בחי' הסתר פנים מאד כו' כנ"ל וד"ל. וזהו וקיבל היהודים את אשר החלו לעשות וכו', ואשר כתב מרדכי עליהם, כי בחי' מרדכי הוא בחי' מירא דכ"י כתריום מר דרור מירא דכ"א, והנה ענין המור שהוא הבושם הנעשה מדם חיה ששמה ידוע ונצרר הדם ונהפך להיות בשם להריח בו, וענין הפוכו יש בו ב' דעות אם מתהפך ממהות למהות שנשתנה מהותו הראשון לגמרי אז ודאי מותר באכילה ג"כ כי אינו דם כלל, אבל אם עדיין לא נשתנה מהותו לגמרי רק שנצרר הדם וייבש ונהפך תוארו להיות כתואר בושם המריח בלבד אז אסור באכילה, ועכ"פ בלשון התרגום נק' מירא דכ"א כי זך וטהור הוא כי נטהר פסולת גשם הדם לגמרי והוא הבושם הנק' מור בלשון המקרא כמ"ש ששה חדשים בשמן המור כו', וככה יובן בענין בחי' מרדכי מירא דכ"א שהוא בחי' החכ' מקור כל בחי' ביטול המהות כנ"ל בפ' איש יהודי כו' דהיינו מה שבכח החכ' לברר בירורי' כידוע דבכחמה אתברירו דוקא, והוא לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שזהו בחי' היפוך ממהות למהות ממש שנשתנה מהותו הראשון לגמרי בבחי' ביטול היש מכל וכל כנ"ל באריכות וזה פי' לאהפכא ממש, ויש עוד בחי' למטה מזו שלא יהפך הרע לטוב לגמרי כמו שמתהפך מר למתוק ממש, אלא רק שנשתנה תוארו בלבד בבחי' אתכפי' ולא בבחי' איתהפכא כו' והוא רק בחי' ביטול הישות בלבד כמ"ש במ"א, והכל בחכ' אתברירו והוא בחי' מרדכי מירא דכ"א שמטהר כל סיג ופסולת, וידוע הוא דגם כד אתכפי' כו' אסתלק יקרא דקוב"ה כו' כי מזה נעשה בחי' ריח שמענג את הנפש כמ"ש וירח ה' את ריח הניחוח וכמו מריח הקטורת כו' ועד"מ מבחי' ריח של הבושם שנק' מור שהוא היפך הדם לריח טוב כך מהיפוך הגבורות הקשות דנוגה שהן מבחי' פסולת דם טמא כו' נעשה ריח טוב כו' וד"ל. וזהו וקיבל היהודים בחי' חכ' שכתו' ברצון ע"י מס"נ הנ"ל וגם אשר כתב מרדכי אליהם שהוא בחי' הברירי' שבכח' להיות אתהפכא ואתכפי' כו' וד"ל.

כתרגום מר דרור מירא דכ"א: חולין קלט, ב. ת"א תשא ל, כג.

והנה ענין המור: ראה להלן בד"ה מור שהוא דם חי.

ששה חדשים בשמן המור: אסתר ב, יב.

כידוע דבכחמה אתברירו: ראה אגה"ק סכ"ח, ובהנסמן בהי"מ לשם. לקו"ת ויקרא ד, א, ובהי"מ לשם.

דגם כד אתכפיא כו' אסתלק: ראה זח"ב קכח, ב.

וירח ה' את ריח הניחוח: נח ת, כא.

ומעתה י"ל למה גדולה שמחת פורים מכל שמחת יו"ט דכתי' בהדי' כו' עד שחייב אינש לבסומי' כו', דהנה כל שמחת יו"ט הוא עפ"י תורה דכתיב ושמחת בחגך כו' וכן ושמחתם לפני ה' כו' להיות ידוע בשרש בחי' יד"ט שהוא בחי' מוחין דאימא דכתיב בה אם הבנים שמחה כו' לפי שהשמחה הוא בחי' גילוי ההעלם כידוע ובכל מועד ורגל יש גילוי ההעלם מאא"ס בבחי' בינה ובפסח בבחי' החסד כו' וזהו עפ"י בחי' סדרי ההשתלשלות דסובב וממלא, וע"כ בא מצות השמחה ביו"ט עפ"י התורה ושמחתם כו', אבל בפורים עיקר השמחה הוא למעלה מבחי' ההשתלשלות דסובב וממלא, דהיינו רק מבחי' עצמותו ומהותו ית' ממש דוקא כנ"ל שזהו ע"י בחי' מס"נ שלמעלה מן הטעם והדעת, וא"כ אין השמחה בבחי' טעם ודעת כמו שמחת יו"ט בחי' בינה אם הבנים שמחה כו' אלא למעלה מן הטעם והדעת, וע"כ אין אומרים הלל והודאה בפורים שההלל הוא השמחה שמצד הדעת אם הבנים שמחה, וכל בחי' שמחה שלמעלה מן הדעת לגמרי גדולה ביותר להיותה למעלה מבחי' ההשתלשלות לגמרי ולכך הפליגו רז"ל בשמחת פורים שחייב אינש לבסומי' עד דלא ידע כו' להיותה למעלה מבחי' הדעת מטעם הנ"ל, ע"כ חייב לבסומי' כ"כ עד שתהי' השמחה למעלה מן הדעת ולא ידע בין ארור המן כו', ולא תהי' השמחה עפ"י הדעת כו' וד"ל. ומה שתלו ענין השמחה שלמעלה מן הדעת בהבחנה זו שבין ארור המן כו' אין מהכוונה שיתהווה טעות ח"ו בין ארור המן לברוך מרדכי שבודאי ארור המן לעולם כו', אלא תהי' השמחה מצד עצמותו ית' דוקא דקמי' כולא כלא כו' כחשיכה כאורה שוין ממש מפני העדר תפיסת מקום כו' כמ"ש במ"א ושם אין הפרש בין ארור המן כו' וזה עד דלא ידע בין כו' וד"ל.

אך הנה מעתה יש להבין למה מותר בעשיית מלאכה בפורים ולא גזרו עליו כמו יו"ט הלא ק"ו הוא מיו"ט דאם השמחה גדולה בפורים יותר משמחת יד"ט יותר ראוי לאסור המלאכה שהמלאכה מונע השמחה, ובפרט מאחר שקיבלו היהודים אשר החלו שקבלוהו ברצון ולא באונס הלא יותר ראוי עפ"י תורה לשמוח בפורים מבחג השבועות כו', אמנם הנה שרש הענין להיות ידוע בטעם איסור מלאכה ביו"ט הוא לפי שיו"ט נק' מקרא קודש מבחי' שבת שנק' קדש מלה בגרמי' כו' בחי' המנוחה והשביתה מן העבודה וז"ש כל מלאכת עבודה לא תעשו כו', והוא למעלה מבחי' הברורי' דל"ט מלאכות חורש וזורע כו', והוא עצמו הטעם לענין השמחה ביו"ט כמ"ש במ"א. והנה לפ"ו יש מניעה אל השמחה מצד העבודה במלאכה לפי שהמה ב' הפכים כי עובדין דחול הוא לברר בירורים שהוא בחי' ירידה דר"ק דז"א, וביו"ט הוא בחי' עליי' לר"ק דז"א

ושמחת בחגך ושמחתם לפני ה': שופטים טז, יד. ראה יב, יב.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

שנק' קדש מלה בגרמי': זחיג צד, ב.

כל מלאכת עבודה לא תעשו: אמור כג, ז ואלר.

כו', וזהו שאמרו ג"כ לאסור מלאכה ביו"ט [בפורים] מפני שמונע השמחה כו', אך הנה כ"ז לא שייך רק בבחי' השמחה ובחי' הקודש הבא בבחי' ההשתלשלות דחכ' ובינה כו' שנמשך מבחי' טוב במלא כו' כנ"ל, אבל בחי' פורים שהשמחה הוא מצד עצמותו ית' דוקא שלמעלה מן ההשתלשלות דסובב וממלא כו' והוא בבחי' שלמעלה מן הדעת דשם שוין חשך ואור כמ"ש קמ"י כחשיבא כאורה כו' משום דכולא קמ"י כלא כו' כנ"ל א"כ אין עשיית מלאכה ביטול ומניעה כלל וכלל לבחי' שמחה הגדולה הזאת למטה, כי דוקא בשמחה שמצד הדעת יש לה מניעה וביטול בעשיית מלאכה כנ"ל, אבל בשמחה שלמעלה מן הדעת אין בחי' העבודה נמשך ליש כלל, ולמעלה ג"כ ענין הבירור דל"ט מלאכות לאתהפכא חשוכא לנהורא כו' שנק' לעובדין דחול אין זה בחי' מניעה וביטול כלל לבחי' השמחה שמצד עצמות אא"ס ממש דקמ"י כחשיבא כאורה כו' להיות שהוא למעלה מבחי' ההשתלשלות כו' גם חשך לא יחשיך כו', ע"כ מותר בעשיית מלאכה שאין זה תופס מקום כלל כו', רק מרדכי רצה לגזור על המלאכה לעשות לפורים יו"ט, אבל לא בעו לקבולי מיני' גזירה זו מטעם הנ"ל ששורש שמחת פורים למעלה משמחת יו"ט דאורייתא כו' כנ"ל וד"ל.

נסח אחר

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי, וצ"ל למה השמחה גדולה מאד בפורים מבבל היו"ט שנעשה בהם נסים לאבותינו כמו בפסח קי"ס ובשבועות מ"ת כו', ובמעלה הם יותר גדולים ממנו שאסורים בעשיית מלאכה משא"כ פורים דמרדכי גזר ולא בעו לקבולי מיני'. כתיב וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, החלו זה מ"ת וכמ"ש קימו וקבלו וארז"ל קימו מה שקבלו כבר כי במ"ת כפה עליהם הר כגיגית ואמר אם תקבלו התורה מוטב כו' מכאן מודעי רבא לאורייתא (פ"י שיכולים לומר אנוסים היינו) והדר קבלו בימי אחשורש, וצריך להבין מ"מ נחשב מה שכפה עליהם הר כו' יותר אונס ממעשה דאחשורש. והנה מתחלה צ"ל ענין מ"ת וגם מארז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, כי הנה אמרו רז"ל כל מי שאפשר לו לעסוק

חייב אינש לבסומי בפוריא: מגילה ז, ב. ראה לעיל בנוסח הראשון, ובהמ"מ בתחילת המאמר שם.

דמרדכי גזר ולא בעו לקבולי: ראה מגילה ה, ב.

וקבל היהודים .. קימו וקבלו וארז"ל קימו מה שקבלו .. מודעי רבא לאורייתא: אסתר ט, כג. כז. שבת

פח, א.

מארז"ל אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א.

כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה: סנהדרין צט, א. וראה תניא פ"א.

בתורה ואינו עוסק עליו נאמ' תכרת כו' וזה פלאי לכאורה מאחר שמי שאי אפשר לו יוצא בפרק א' שחרית ופרק א' ערבית למה יהי' האפשר ואינו עוסק גדול עונו כ"כ הכרת תכרת כו'. ויובן בהקדים להבין מה שנק' התורה משל הקדמוני כמ"ש דוד לשאול כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע, והיכן הוא המשל זה מ"ש בתורה והאלקים אנה לידו, וכן אמר שלמה המלך ע"ה להבין משל ומליצה כו', ופי' קדמוני הוא קדמונו של עולם כי בחי' סכ"ע וממכ"ע הגם שהוא ג"כ הארה וגילוי החיות מא"ס ב"ה אבל הוא רק מה שנמשך בבחי' השתלשלות שהרי גם הסובב הוא בבחי' עלמין רק שסובב להן והיינו בחי' מקיף ופנימי, אבל מהותו ועצמותו ית' רם ונשגב לבדו ואינו בגדר עלמין כלל ולכן נק' קדמונו של עולם (כי קדם אינו כמו תחלה שהתחלה יש לה אמצע וסוף והיינו בבחי' השתלשלות שחכמה נק' ראשית כו' אבל הקדם הוא שהוא יחיד ומיוחד ואין עוד מלבדו והוא קדמון לכל הקדומים). והנה התורה היא משל לבחי' זו, כי הנה בהשגת התורה יש רבוי מדרגות בעלוי אחר עלוי כמו מג"ע התחתון לג"ע העליון וכן יש גם למעלה מג"ע העליון וכמ"ש וקדושים בכל יום יהללוך סלה, קדושים הם הנשמות שבלא גופים יהללוך סלה עליות לאין קץ כו' וכדפי' האריז"ל ע"פ מארז"ל צדיקים אין להם מנוחה שנאמר ילכו מחיל אל חיל וכמ"ש במ"א (וכל בחי' השגה תחתונה לגבי עליונה הימנה נק' כמו המשל שהוא בדמות הנמשל רק במציאות מגושם ממנו כו' כן הוא כל השגה לגבי שלמעלה הימנ' הגם שהם הכל בבחי' א' רק שזה באופן גשמי כו' ונק' משל) והנה המקור והשרש הראשון לתורה היא בחי' החכמה וכמ"ש בזהר דאורייתא מחכמה נפקת והיא הנקראת משל הקדמוני, כי הנה הגם שאא"ס ב"ה מרומם ומתנשא רבבות מדרגות לאין קץ ותכלית למעלה מן החכמה והחכמה היא רק שמא קדישא כמשל השם שקוראי' לאדם שאינו נוגע לעצמיותו כו' מ"מ בה שורה ומתלבש אא"ס ב"ה שהרי הוא וחכמתו אחדות ממש ולכן נק' משל הקדמוני כמו המשל שהוא לבוש אל הנמשל ועל ידו יכולים לתופסו ולהשיגו כך החכמה היא לבוש לא"ס ב"ה כמ"ש עוטה אור כשלמה ובה ועל ידה יכולים להגיע לאא"ס ב"ה להיות נהנים מזיו כו'. והנה כמו שהשומע דבר משל לא יוכל להבין הנמשל מתוכו אם יחסר אפי' כקוצו של יו"ד בהמשל אלא צריך להבין ולהשכיל המשל בכי טוב תחלה ואח"כ יוכל לעמוד גם על הנמשל ממנו, כך הנה כשבא לעוה"ב להנות

כאשר יאמר משל הקדמוני... והאלקים אנה לידו: שמו"א כד, יג. משפטים כא, יג. וראה רש"י שם.

וברש"י מכות י, ב.

להבין משל ומליצה: משלי א, ו.

קדמונו של עולם: ראה ב"ר פליח, ז.

וכדפי' האריז"ל ע"פ מארז"ל צדיקים אין להם מנוחה: ברכות סד, א. ראה לקוטי הש"ס להאריז"ל שם.

בזהר דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב פה, א. קכא, א. ועוד.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

מזיו השכינה שהוא בחי' גילוי הארה מעצמיות א"ס ב"ה (שנק' בשם אור וזיו ממנו ית') צ"ל ותלמודו בידו שיהי' התורה שהיא משל הקדמוני אצלו בשלימות שמוזה יוכל להשיג אח"כ ולהנות מזיו משא"כ אם יהי' ריקן מתורה שהיא המשל אזי לא ישיג גם הנמשל. ולכן כל מי שאפשר לו לעסוק דוקא ואינו עוסק עליו נאמר הכרת תכרת משא"כ מי שא"א לו כו' כי מי שאי אפשר לו היינו לצד שרש נשמתו למעלה שאין בו בחי' חכמה כ"כ ע"כ די לו בפרק א' שחרית וערבית כמו למטה שלא כל השכליים שוים לענין המשלים שלשכל קטן די במשל פשוט ונקלה ולשכל גדול צ"ל המשל ג"כ נעלה כמ"כ מי שא"א לו שנשמתו מבחי' ומדרגה שהשגתו קטנה ומצומצמת ע"כ די לו במשל קטן פרק א' שחרית כו' (או שנשמתו מבחי' שעיקר ורוב עסקו צ"ל במצות מעשיות שבהן ועל ידן ישיג כו') אבל מי שאפשר לו הרי נשמתו ממקום גבוה ויש לו השגה למעלה ולכן צ"ל המשל שלו שהיא לימוד התורה בעוה"ז ג"כ גדול ורב ולכן כל שאינו עוסק בתורה כמו שאפשר לו הרי הוא מחסר מן המשל ואזי לא יוכל להשיג אח"כ כלל למעלה כנ"ל שאם חסר אפי' כקש"י בהמשל א"א להבין הנמשל כו' וזהו הכרת תכרת שנכרת' שרש נפשו מבחי' ומדרגת ההשגה וההניי' מזיו השכינה כו'.

ב והנה ישראל זכו למ"ת ע"י יסורים וגלות מצרים בחומר ולבנים כו', והקדימו נעשה לנשמע כי א"א להיות שום גילוי והמשכה מאא"ס ב"ה אלא במקום שיש בחי' ביטול דוקא ולכן הקדימו נעשה שהוא בחי' ביטול שמוכן לעשות מה שיצוה כעבד זה שאין לו דעה בפ"ע כלל כ"א את אשר יאמר רבו ואח"כ נשמע לקבל ההשפעה מלמעלה. אך גם בכדי שיהי' להם אז ביטול זה להקדים נעשה לנשמע שהרי באותו הזמן היו בקטנות מאד, לכן כפה עליהם הר כגיגית כו' וימינו תחבקני התגלות אהבה עליונה מלמעלה על ישראל כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' שהיא מחבקת ומקפת אותם מכל צד כמשל המחבק לזולתו גם מאחוריו כו' ואזי מעורר ג"כ אהבה בלב וזולתו אליו כמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם, פי' לב האדם העליון הוא דמות כמראה אדם אשר על הכסא שהם רמ"ח מ"ע שהם רמ"ח אברים דמלכא ושס"ה ל"ת שהם שס"ה גידים, אל האדם התחתון שבכ"ע הוא מ"ש ופני אדם לארבעתן, הוא כמים הפנים לפנים שע"י התגלות אהבה מאדם העליון אל האדם התחתון מעורר ג"כ בו בחי' אהבה ממטה למעלה והיינו בחי' העלאת כללות נשמות ישראל בכלות הנפש ממטה למעלה אליו ית' ולכן נקראת כנס"י כלה

וימינו תחבקני... אהבתי אתכם אמר ה': שה"ש ב, ו. מלאכי א, ב.

כמים הפנים... רמ"ח אברים דמלכא: משלי כו, יט. זחיב קיח, א. ות"ז ת"ל.

ופני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, יו"ד. וראה בהנסמן ע"ז בהמ"מ בסו"מ מאמרי אדהאמ"צ במדבר

וכמ"ש בשה"ש מה טובו דודיך מיין אחותי כלה כו', וז"ש רז"ל שעל כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתם פ"י על כל דיבור ודיבור הנמשך מלמעלה פרוחה נשמתם בחי' ביטול שע"י כל המשכה וגילוי שמלמעלה נתעורר אצלם בחי' הביטול מלמטה כו', וזהו ענין שכפה עליהם הר כגיגית כמשל הגיגית שהיא דבר המקיף כך כפה עליהם הר בחי' אהבה עליונה שנק' הר כמארז"ל כאברהם שקראו הר כו' שע"ז נתעורר בהם ג"כ אהבה ממטה למעלה כנ"ל, ולכן ארז"ל מכאן מודעי רבא לאורייתא לפי שהתעוררות זו בלבם לקבלת התורה בבחי' ביטול ומס"נ עד שהקדימו נעשה כו' לא ה' מצד עצמם אלא ע"י גלוי מלמעלה שכפה עליהם הר כו' שאזי כמים הפנים כו' נתעורר ממילא בלב האדם התחתון כנ"ל.

ג וְהָדָר קבלוהו בימי אחשורש, שאז ה' ג"כ בחי' מס"נ בכל ישראל אך שלא ע"י התעוררות מלמעלה כמים הפנים כו' דהא אז ה' תכלית הסתר בפנים בגלות וכמארז"ל אסתר מן התורה מניין דכתי' ביום ההוא הסתר אסתר פני כו' רק בחי' אתעדל"ת מצד עצמם וזהו הדר קבלוהו הם עצמן. וביאור הענין יובן במ"ש איש יהודי כו' ושמו מרדכי איש ימיני, דצ"ל מאחר שהוא ימיני משבטו של בנימין למה נק' איש יהודי, וכמ"כ בגזרת המן כתיב להשמיד את כל היהודים ובאמת בקכ"ז מדינה היו גם מכל השבטים אפרים ומנשה כו', רק שנקראו כולם יהודים מצד הביטול שיש בהם כמ"ש מודים אנחנו לך כו' שלכן נק' כאר"א מישאל יהודי כי יהודה הוא בחי' ביטול שעש"ז נק' כן כמ"ש לאה הפעם אודה את ה' כו' על כן קראה שמו יהודה ולכן נק' מרדכי אי"ש יהודי פ"י שר ליהודים (כי איש ל' שררה, כמו איש הר הבית) כי הוא היה מקור הביטול כי מרדכי הוא מירא דכ"א תרגומו של מר דרור כי מר הוא דם ח"י ידוע שנקרש כמ"ש הרמב"ם ובנפש הוא בחי' אתכפי' ואתהפכ' ממרירו למיתקו כי הדם הוא הנפש החיוני' נפש המתאוה ומה שנקרש היינו בחי' ביטול ואתכפי', ומירא דכ"י הוא מקור הביטול (בחי' יסוד אבא) ולכן נק' איש יהודי. והנה המן ה' לעומת זה של בחי' זו דוקא שאמר למי יחפוץ המלך

מה טובו דודיך מיין: שה"ש ד, י.

שעל כל דיבור פרוחה נשמתן: שבת פת, ב.

כאברהם שקראו הר: פסחים פת, א.

אסתר מה"ת מנין: . . . ביום ההוא הסתר: ע"פ חולין קלט, ב. וילך לא, יח.

איש יהודי: אסתר ב, ה.

להשמיד את כל היהודים: אסתר ג, יג.

הפעם אודה: ויצא כט, לה.

איש הר הבית: מדות פ"א מ"ב.

מירא דכ"א תרגומו של מר דרור: חולין קלט, ב. ת"א תשא ל, כג.

מר הוא דם ח"י: . . . כמ"ש הרמב"ם: ה' כלי המקדש פ"א ה"ג. וראה מכ"ז בארוכה להלן בדי"ה מור

שהוא דם ח"י.

לעשות יקר יותר ממני, שהי' יש ודבר בעיניו ונפרד מאחדותו ית' לומר אני ואפסי עוד כי הי' מזרע של עמלק וכתוב ראשית גוים עמלק כי ז' אומות הכנעני והחתי הם ז' מדות רעות תאות ורציחה כו' וראשיתם הוא עמלק כי גסות הרוח הוא שרש כל המדות רעות (שלפי שהוא יש בעיניו ע"כ הוא בעל תאוה הכל לעצמו כו' וכיוצא משא"כ אם הי' כמותר בעולם למה לו להתאוות), ולכן רצה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים שהם בבחי' ביטול שהוא עיקר ההיפוך והמנגד למדרגתו, ואם היו כופרים ח"ו לא היו עושים להם כלום, אך כולם כא' לא רצו לכפור ח"ו ולא עלה בהם מחשבת חוץ ח"ו אלא היו בבחי' מס"נ שישנו בכח בכל א' מישראל, ואפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו שלא ליפרד מאחדותו ית' בשום אופן בעולם ומה שחוטא היינו מפני הרוח שטות שמטעהו לחשוב שאינו נפרד מאחדותו ע"י וועדנו ביהדותו שלובש ציצית ומניח תפילין כו'. והנה בחי' מס"נ נמשך מחמת אהבה המסותרת שהיא למעלה מן הדעת כי לא נאמר טעם למס"נ לא מיבעי ע"פ הטעמים המעוררים לאהבה הנו' בכל ספרי החכמי' אלא אפי' ממ"ש בתורה לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך שאין זה טעם על מס"נ אדרבה כי מאחר שהאהבה היא רק מפני שהוא חייך מהיכן יומשך מזה למסור נפשו ולהשליך חייו כו', אלא שנמשך מבחי' שלמעלה מן הדעת כי הנה מ"ש כי הוא חייך שהוא טעם לאהבה היינו בחי' ממלא וסובב שהם בגדר עלמין להחיותם ואינו אלא רק הארה בלבד ממהותו ועצמותו ית' כי לא זה עיקר האלקות מה שהעולמות חיים וקיימים ממנו שהרי אתה הוא קודם שנברא ולאחר שנברא בשוה ממש, רק הארתו בלבד נמשכת להחיות העולמות וכדכתי' ואתה מחיה את כולם פי' אותיות שמא' עד ת' וה' מוצאות שהם מקור חיי כל העולמות ולגבי מהותו ועצמותו ית' הם כלא ממש חשיבי וכמשל ביטול האותיות לגבי עצמות הנפש כו' וכמ"ש במ"א, והנה מחמת זה יבא המס"נ להשליך חייו מנגד שלא ליפרד ממהותו ועצמותו ית' שהוא למעלה מחיי כל החיים וקמ"י כלא ממש חשיבי ואתה הוא קודם שנברא כו'.

והנה כ"ז הוא שיש בכח בכל א' מישראל ולכן הי' אז אצלם מס"נ, וז"ש ומאמר מרדכי קים, כי מרדכי הי' מקור הביטול איש יהודי כנ"ל ובחי' וז"ש

ראשית גוים עמלק: בלק כד, כ.

ואפי' קל שבקלים יכול למס"נ כו': ראה תניא פ"ח ופי"ט.

כי לא נאמר טעם למס"נ: ראה מזה גם בסה"מ תקיע' ע' לה וע' מא. ובהמ"ב בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע דש. ובהערה בסה"מ תשי"ט ע' 121.

לאהבה את ה' כי הוא חייך: נצבים ל, כ.

ואתה מחי' . . . אותיות שמא' ועד ת' . . . וכמ"ש במ"א: נחמ"ט, ו. ראה לעיל בריש ביאור ד"ה אם בדרכי

תלך, ובהמ"ב שם.

ומאמר מרדכי קים: באסתר ב, כ: ואת מאמר מרדכי אסתר עושה. ושם ט, לב: ומאמר אסתר קים דברי

הפזרים האלה גו'.

הביטול לשום עצמו כשיריים ומותר בעולם זהו הכנה לבחי' גלוי בחי' מס"נ כו', וזהו לשארית נחלתו כו' שכל מה שהי' כשיריים ביותר יותר יהי' מוכן לבחי' גילוי מס"נ כו'. וז"ש רז"ל והדר קבלוהו בימי אחשוורש, כי כמו שבמ"ת הקדימו נעשה לנשמע ועל כל דיבור ודיבור פרחו נשמתם בחי' ביטול ומס"נ ממש שלכן זכו לתורה התגלות אלקות כו' כך גם במעשה דאחשוורש הי' בחי' מס"נ וביטול בכל ישראל ואדרבה הוא יותר גדול ממה שהי' אז כי שם הי' עפ"י התעוררות תחלה מלמעלה כמים הפנים לפנים מלב האדם העליון אל האדם התחתון, אבל כאן הוא התעוררות מאיליהם ומעצמם ממש ונהפוך הוא כמים הפנים לפנים כן הי' התעוררות מאדם התחתון אל האדם העליון, ולכן גם ההמשכה מלמעלה הנמשכת עי"ז היא ממקום יותר גבוה ונעלה. וז"ש וקבל את אשר החלו, שבמ"ת לא הי' אלא התחלה וכאן הוא העיקר.

ד ועתה יובן מ"ש רז"ל חייב אינש לבסומי בפוריא. עד דלא ידעי כו' בפוריא דוקא ואין כן בכל היו"ט. והענין כי בכל היו"ט כתיב רננו צדיקים בהוי', הוי' הוא בחי' השתלשלות העולמות יו"ד חכמה ה' בינה כו' ורננו בהוי' היינו שממשיכים תוספת גלוי הארה בבחי' השתלשלות העולמות יותר מכפי השפע המגיע להם בתמידי' אבל מ"מ היא ג"כ במדה וקצבה מאחר שהיא בבחי' השתלשלות חו"ב כו' ואינן ערוך למהותו ועצמותו ית' הפשוט בתכלית הפשיטות וכטיפה מן הים כו' ולכן גם השמחה היא בגבול ושיעור עפ"י התורה שנאמר ושמחת בחגך ולכן ארז"ל אין שמחה אלא בבשר אין שמחה אלא ביון (אבל לא עד דלא ידעי) משא"כ בפורים שאז השמחה גדולה מאד למעלה מהדעת והוא למעלה מהגבלה ושיעור ומדה כלל (כי מה שהוא עפ"י הדעת יתכן לומר בזה גבול ושיעור משא"כ בחי' שלמעלה מהדעת היא בבחי' א"ס ממש כי מחכמה ולמטה הם מוגבלים ומלוכשים בכלים כו'), כי ע"י מס"נ שהי' בהם אז שהוא למעלה מהדעת אזי באתעדל"ת זו הגיעו למעלה מעלה בעצמות אא"ס ב"ה שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות כו' ולכן צ"ל עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי כי בהגלות נגלות הארת עצמותו ית' כולם שוים ממש וכחשכה כאורה כמ"ש גם חשך לא יחשיך כו' וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו. אמנם לענין איסור עשיית מלאכה נהפוך הוא שהפורים מותר בעשיית מלאכה וקל מכל היו"ט, והיא הנותנת כי איסור דעשיית מלאכה אינו ג"כ אלא מחמת גלוי ההארה שמבחי' השתלשלות העולמות כי בהשתלשלות יש מדרגות ששת ימים תעשה מלאכה ואח"כ ביום הז' שהוא מדרגה יותר נעלית תשובות כו' וכן כל היו"ט אסורים

לשום עצמו כשיריים . . לשארית נחלתו: ר"ה יז, ב. מיכה ז, יח.

רננו צדיקים בה': תהלים לג, א.

ושמחת בחגך . . אין שמחה אלא בבשר: פ' ראה טז, יד. פסחים קט, א.

גם חשך . . אם צדקת: תהלים קלט, יב. איוב לה, ז.

בעשיית מלאכה מחמת תוס' הגלוי הנמשך בהם יותר מכלל הימים ואין זה אלא בבחי' השתלשלות שיש שם מדרגות כו' אבל בעצמותו ומהותו ית' שהוא למעלה מעלה מכל העולמות אין שייך בחי' שביתה כלל כי הוא שוה ומשוה כו' (עמ"ש בדיה למנצח על השמינית), ולכן בפורים מותר בעשיית מלאכה.

(והנה לראיה י"ל דמכל הנ"ל מבואר איך שבפורים ע"י מס"נ הגיעו למעלה בעצמות אא"ס ב"ה שלמעלה מגדר ההשתלשלות כו' עד שבוה הוא למעלה מכל היו"ט שנק' מועדי הוי', ויש לכאורה סתירה לזה ממ"ש במ"א באריכות בענין הטעם שהיו"ט דפסח הוא ביום שנעשה הנס דמכת בכורות ויצ"מ משא"כ בחנוכה ופורים שהיו"ט נקבע ביום המנוחה שהוא למחרת יום הנס, והטעם כי נס דפסח נמשך מבחי' סוכ"ע משא"כ נס דפורים שנמשך מבחי' ממכ"ע שהרי ה"י מלובש בלבוש הטבע שמחמת אהבת אסתר כו' וכמ"ש ע"פ הוזהר ר"פ ויקרא ע"פ שאל לך אות כו' העמק שאלה כו' שיש ב' מיני ניסים כו' ע"ש באריכות, וא"כ מזה מבואר להפך שנס דפסח נמשך מבחי' גבוה יותר מנס דפורים. אך הענין דשניהם אחת כי יש בחי' שאור המקיף הנק' סוכ"ע מאיר ומתגלה בגילוי ממש בבחי' א"פ הנק' ממכ"ע וגילוי זה הוא בחי' יו"ד של שם הוי' שהח"ע בה שורה א"ס ב"ה כו' ומצד גילוי בחי' זו נמשך הנס היוצא מהטבע, וז"ש בוהר הגבה למעלה דא אות יו"ד כו', וגילוי זה ה"י בפסח כמ"ש ופסח ה' בחי' דילוג למעלה מסדר השתלשלות שנגלה עליהם מלך מ"ה מבחי' סוכ"ע בגילוי ממש, אמנם גילוי זה אינו כללות המקיף ממש ומהותו ועצמותו רק בחי' אבא יונק ממזל כו' ונוצר אותיות צנור כו' אבל עצמות אור המקיף א"א להיות בגילוי כלל עד לע"ל וזהו ענין תחיה, ובפורים הגיעו ע"י מס"נ לעצמות אור המקיף אלא שלפי שא"א להתמשך בגילוי בא"פ גם בחי' כו' לכן נמשך הנס ע"י לבוש הטבע העמק שאלה כו'. וכזה יובן הא דמרדכי גזר בעשיית מלאכה ולא קבילו מיניה דלכאורה לפמ"ש אינו מובן הא דמרדכי גזר דהא אדרבה מפני שפורים הוא מבחי' גבוה יותר שאין שייך שם שביתה ע"כ מותר בעשיית מלאכה א"כ איך מרדכי רצה להשפיל מעלת פורים, אלא דעיקר הטעם הוא לפי שבחי' עליונה זו אינה מאירה בבחי' התגלות ממש למטה בפורים רק בבחי' מקיף וכענין הטלית כו' ותדע דיוהכ"פ ופורים בחד דרגא הם כמ"ש מענין הוא הגורל כו' ויוהכ"פ אסור

עמ"ש בדיה למנצח על השמינית: ראה לקרי' תוריע כא, ג [ובהנ"ס בהמ"מ בתחילת המאמר].

והנה לכאורה י"ל: כמאן ואילך הוא כולו הגהה לאחר זמן בגוכי"ק הצי"צ. [וכן לעיל נמצאים כמה הגהות

מהצי"צ שנרשמו בין השט"ן].

ממ"ש במ"א באריכות בענין הטעם שהיו"ט דפסח הוא ביום שנעשה הנס: להלן בדיה להבין מפני מה

נשתנה יו"ט דפסח.

וכמ"ש ע"פ הוזהר ר"פ ויקרא ע"פ שאל לך אות: סה"מ תקס"ה ע' שעז ואילך.

ופסח ה': בא יב, כג.

אבא יונק ממזל כו': ראה זח"ג רפט, ב. ע"ש שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.

ונוצר אותיות צנור: ראה ס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' ג. ז. כ. תמד. תמו. ס' מאמרי אדה"אמ"צ ויקרא

ח"א ע' רמג. ח"ב ע' תשעט. ובהמ"מ שם.

דיוהכ"פ ופורים בחד דרגא הם . . כמ"ש במ"א מענין הגורל: ע"פ ת"ז תכ"א (נז, ב). [והובא גם בתורא

במלאכה אלא לפי ביוהכ"פ מאיר בבחי' גילוי וכשמאיר בגילוי למטה יש איסור מלאכה כו' ומרדכי גזר על עשיית מלאכה רצה שיומשך בחי' זו בגילוי ולא קבלו מיני' משאיכ בפסח אור ההמשכה הוא בגילוי ונק' מועדי הוי' כו'.

עו"ל ע"ד דוגמא לזה כמ"ש במ"א (בד"ה והי' לכם לציצית) בשם הארז"ל שקדושת הטלית גדולה במעלתה מאד על קדושת הציצית וכו' ואעפ"כ אין בטלית הגשמי שום קדושה כלל ומותר להשתמש בה דברי חול משאיכ בציצית כשרים שהוא אור מקיף והיינו שמפני גודל מעלת קדושת הטלית בשרשו לכן אינו יכול להתלבש בטלית הגשמי ממש כו', וכך ענין פורים לגבי יו"ט כו'.

מור שהוא דם חי' ידוע שנקרש ונעשה בושם, יש בו מחלוקת בפוסקים רבינו יונה מתירו אפי' באכילה ויש אוסרים באכילה, וטעם האוסרים מפני שלא נתהפך אלא ריחו אבל גופו וממשו באיסורא קיימא, וטעם המתירים מפני שסוברים שגם גופו נתהפך כו'. ומחלוקתם עפ"י חסידות תלוי' בפלוגת' דזדונות כזכיות או כשגגות, כי שניהם ענין א' שהרי חי' ידוע היא קליפה טמאה לגמרי כמ"ש ידעוני ודורש אל המתים כו' ומה שדמו נצרר ונעשה ממנו בושם הוא בחי' אתהפכא ממרירו למיתקו כו' ואם הזדונות שהם רע גמור נעשי' כזכיות שהוא אתהפכא אמיתי' ממרירו ומחשוכא ממש למתיקו ולנהורא ממש הוא מותר אפי' באכילה שכל עצמו נעשה טוב אבל אם הם רק כשגגות אבל אינן מתהפכי' להיות טוב ממש (והוא בחי' אתכפי' בלבד) הרי גופו ומהותו לא נתהפך ואסור באכילה.

זב, ד. צג, סעי' ג. צה, סעי' ד. ק, סעי' א. ואילך. קכא, א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שפב. ומקבילו בס' מאמרי אדה"מ צ"ח ע' שסו ואילך. ועד"ז בס' מאמרי אדה"מ צ"ח ע' קפט. דברים ח"א ע' לו וע' עה. ח"ג ע' תתלו. שם דרושי תהנה ח"א ע' רו. בד"ה והי' לכם לציצית: לקרית שלח מד, ב.

מור שהוא דם חי': נדפס בשינויים בתורא צט, א. וראה גם לעיל בד"ה חייב אינש. לקרית נשא כא, א. כב, ד. [ומקבילו בסה"מ תקס"ו ע' קצה וע' רא ואילך. וסה"מ הנחות הרי"פ ס"ע מזן]. לקרית שה"ש לב, סעי' א. [ומקבילו בסידור כו, ב.]. ס' מאמרי אדה"מ צ"ח ע' תפח. דברים ח"ג ע' אקלו. ובהמשך מצה זו תרי"מ סכ"ז.

יש בו מחלוקת הפוסקי': ראה טור או"ח סי' רט"ז. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ג. וראה הנסמן ע"ז בארוכה בה"מ לתורא שם.

דזדונות כזכיות או כשגגות: יומא פו, ב.
ידעוני ודורש אל המתים: שופטים יח, יא.
אתהפכא ממרירו למתיקו: ע"פ זח"א ד, א.

ובזה הנערה באה אל המלך, נודע שפי' ובוזה היינו העמוד שבין ג"ע התחתון לג"ע העליון שבו ועל ידו הנשמות היושבי' בג"ע התחתון עולי' ובאי' לפני המלך בג"ע העליון, וענין העמוד הוא בחי' ביטול שכל עלי' היא ע"י בחי' ביטול ולכן ארז"ל מיכאל מקריב נשמותיהם של צדיקים כו', ובמ"א פי' דעליי' זו היא שהנשמה בריא' מאין ליש ומיכאל מקריב שתוכלל באצי' איהו וחיהי, משום שהנשמה עצמה אין בה כח כ"כ לעלות לכן צריכה לעזר וסיוע מן המלאכים, וז"ש רז"ל בגוהרקא דר' חייא רבה דמנפשי' עייל וזוהי באמת דבר חידוש שא"צ לעזר וסיוע כלל מן המלאכים ומנפשי' עייל כו' והיינו לפי שהי' בו בחי' הביטול ביותר, וז"ש ג"כ באסתר לא ביקשה דבר שא"צ סיוע כו' כמ"ש במ"א.

בעזר"ה, יום א' דפסח

להבין מפני מה נשתנה יו"ט דפסח מכל היו"ט, שכולם נקבעו ביום המנוחה של הנס שמחמתו נעשו יום טוב ושמחה כמו פורים ע"ש הפור כו' הנס הי' בשלשה עשר לחדש אדר שהרגו משונאיהם ע"ה אלף ונוח בארבעה עשר בו ועשו אותו יום משתה ושמחה ומשלוח מנות כו', ובשושן שהרגו

ובזה הנערה: נדפס בשינויים בתריא מגיא ק, ב. תוכן המאמר נמצא ג"כ בשינויים והגהות בסה"מ תקס"ג ח"א ע' רו (הנחת הר"מ בן אדה"מ משנת תקס"ג). ס' מאמרי אדה"מ עה"ת ח"א ע' שעט (הנחת אדה"מ). אדה"מ מגיא [הוצאת ה'תשנ"ג] ע' כ. ל. לז. לח.

ובזה הנערה באה: אסתר ב, יג.

שכל עלי' הוא ע"י בחי' ביטול: באוה"ת מגיא [הוצאת ה'תשנ"ג] ע' ל מציון ע"ז לסידור ד"ה והאיש משתאה (סידור צא, ג).

מיכאל מקריב נשמותיהם של צדיקים: תוס' מנחות קי, א (בשם המדרש). וראה אוה"ת ויקהל ע' ב'קצט.

ושנ".

ובמ"א פי' דעליי' זו: [שורה זו היא הגדה מאדמו"ר הצ"צ]. ראה לקו"ת שה"ש מג, ג"ד. ביאוה"ז להצ"צ

ע' רכט.

בגוהרקא דר' חייא רבה דמנפשי' עייל: בי"מ פה, ב: רבנו כו' בכולהו אולי מלאכי כי סלקי ונחתי לבר מגוהרקא דר' חייא דמנפשי' סליק ונחתי. באוה"ת מגיא [הוצאת תשנ"ג] ס"ע כ' מציון ע"ז: ועיין מזה בע"ח שער העיבורים רפ"ד ובביאור הוה"ר פ' שלח. [וראה בהנסמן בהערה הקודמת. וראה גם לקו"ת ראה כז, ד. ס' מאמרי אדה"מ עה"ת ח"א ע' רעז (בביאור הוה"ר בענין ק"ס)].

לא ביקשה דבר שא"צ סיוע כו' כמ"ש במ"א: אסתר שם טו. ראה סה"מ תקס"ג ח"א ע' רו. מאמרי

אדה"מ עה"ת ח"א ע' שעט וע' שעט.

להבין מפני מה נשתנה: מאמר זה הוא נז"א מלקו"ת צו טז, א [שם הוא בקיצור יותר, ומתחיל: להבין

מפני מה יו"ט דפסח]. וראה גם בקיצור לעיל ע' ה.

שהרגו משונאיהם ע"ה אלף: אסתר ט, טו"ז.

היהודים ואבד שלש מאות איש גם ביום המחרת הוא יום ארבעה עשר ונוח בט"ו עשו אותו יום משתה ושמחה וכן חנוכה נקבע ביום המנוחה שאחרי הימים שאירעו בהם הניסים במלחמת יון כו', משא"כ יו"ט דפסח שעיקר הנס שבגללו עושי' הפסח הוא הנס דמכות בכורות אשר פסח ה' על בתי בני"י. בנגפו את מצרים כו' וזמן מיתת הבכורים הוא בחצות ליל ט"ו ובו בזמן הוא עיקר היריט ואכילת הקרבן פסח ושאומר' עליו הלל כו'. ולהבין זה יש להקדים מתחלה ענין א' והוא מה שנודע שיש ב' בחי' סובב כולא עלמין וממלא כל עלמין, פ"י ממכ"ע הוא בחי' גילוי אור וחיות אלקי המאיר בעולמות ונמשך בהם בבחי' השתלשלות ממדרגה למדרגה כשלשלת זו שטבעת זו עליונה מזו והתחתונה אדוקה בעליונה הימנה כו' כן בחי' אור וחיות זו אינו מאיר לכל העולמות לכולם כאחד אלא העליון נוטל חלק בראש ואח"כ מקבל ממנו התחתון שלמטה הימנו ואח"כ מי שלמטה עוד כו' הכל כפי ההדרגה, וגם בגופו של גילוי ההארה והחיות אינו לכולם בשוה אלא העליון מקבל גילוי הארה נעלית ואח"כ הולך ומתמעט ומתצמצם החיות הכל לפי ההדרגה דהיינו לפי מזג ותכונת כלי המקבלים כו', אבל הסובב הוא בחי' אור וחיות אלקי המאיר על העולמות לכולם כאחד ממש מבלי קדימה לזה על זה ואין כאן עליון ותחתון קרוב ורחוק כו' דהיינו שאין נמשך כלל ע"י ירידה ממדרגה למדרגה כשלשלת זו כו' אלא לכולם כאחד ממש מבלי שימצא ראש וסוף וד"ל וגם מצד עצם האור אין הפרש כלל בין כל העולמות מעליון שבעליוני' עד תחתון שבתחתוני' ששוה ומשוה קטן וגדול כו' ונמצא למטה כמו למעלה ממש בהשוואה א' וד"ל.

ואמנם באמת הא בהא תליא ושני דברים אלו שנבדלו בהן הסובב עם הממלא כנ"ל סיבה א' להן, כי עיקר ענין הממלא הוא בחי' אור וחיות אלקי שנמשך בעולמות להאיר בהם בבחי' גלוי ממש להיות פנימיותו ועצמותו נתפס ממש בתוכיות כלי המקבל וה"ז בחי' חיות שמחי' את המקבל בבחי' גילוי פנימי' כמשל תפיסת איזו שכל שקולטה ומשיגה בתוכיותו ממש כו', ובערך קבלת שפע כזו בודאי יהי' הפרש גדול בין כל המקבלים שהם הנמצאים דאבי"ע דהיינו כפי הפרש מזג ותכונת החומר וגוף שלהם שזה בהתרחבות יותר ורוחני ודק יותר מזה כו' והרי מוכן לקבל וליקלט בתוכיותו גילוי הארה יותר נעלית מזה וזה מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין ולכן המקבל הראשון מקבל גילוי הארה נעלי' יותר ושלמטה הימנו מקבל מעט בצמצום יותר ומי שלמטה עוד מקבל בצמצום יותר כו' מצד צמצום כלי גופם זה מזה כנ"ל, וגם זה מקבל בקדימ' מזה כי בכלל מאתיים מנה ומאחר שמקבל הארה יותר נעלי' משלמטה הימנו הרי נכללה בו גם מציאות אותו ההארה התחתונה אלא שטפלה ובטלה כו' וה"ז בחי' קדימה על התחתון דהיינו שאח"כ

מתצמצמת הארתו הרחבה ונמשך מעט ממנה להתחתון וכן מתחתון זה לשלמטה הימנו עוד כו', אבל הסובב מאחר שאין פנימיותו נתפסת ממש בתוכיות כלי המקבלים כי קטן מזג כלי חומר גופם מהכיל הארה זו להיות נפלאות לגמרי בערך מהם ואפילו העליון שבעליוני' אין לו שום תפיס' והכרה פנימיות בה שהרי עצמות אא"ס ב"ה מרומם ומתנשא ומובדל לגמרי מערך העולמות כידוע, אלא שמאיר עליהם בדרך ריחוק גדול ואין מהות המקבל מכיר ומרגיש כלל איך שמגיע לו חיות מהארה זו לא כדמיון השגת שכל כו', ובערך קבלת אור וחיות כזה כולם שוים כלומר יכולים לקבל חיות כזו מעצמותו ית' ואפי' התחתון שבתחתונים מאחר שהכל בדרך ריחוק גדול כנ"ל אין זה תלוי כלל במהות המקבל שהרי יהי' איך שיהי' מהותו לא יוכל לקבל בתוכיותו כו' וד"ל, ולכן נק' סובב כ"ע שסובב לכולם כאחד מבלי שימצא רא"ש וסו"ף דהיינו בלי קדימה לא' על זולתו וכמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה וגם הוא שו"ה ומשו"ה קטן וגדול כו' וד"ל. אמנם מה שמפנימי שבעליון נעשה מקיף לתחתון ולכאורה פ"י מקיף לתחתון היינו שסובבו ומופלא ממנו לגמרי כנ"ל בפ"י סובב כ"ע כו' וא"כ אין הפרש בין מקיף זה ובין מקיף הנק' סוכ"ע לגבי ערך הפנימי המוקף מהם ששניהם נפלאו ממנו ולא יהי' הפרש רק מה שהסוכ"ע מקיף כן לכל העולמות כו', ולפ"ז צ"ל שהרי מקיף זה הוא בא בהדרגה מזה לזה שהרי לגבי עליון הוא פנימי ולתחתון נעשה מקיף כו'.

אך הענין כי זהו באמת מקיף הקרוב ואינו בריחוק כלל ממהות המוקף ממנו רק שאינו כנו"ס בהשגתו ממש אבל בערכו הוא כענין העלם והקפת חכמת שלמה שנאמר בו ויחכם מכל האדם על חכמותינו אף שאינו מושג מ"מ יש להו ערך ששניהם בבחי' חכמה ושכל וא"כ בא בהדרגה שקרוב להיות מושג לחכם גדול משל חכם אינו גדול כ"כ כו' משא"כ העלם והקפת מהות החכמה שבמדבר על בע"ח בלתי מדברי' וכן מהות החיות שבחי' על הצומח או הצומח על הדומם הוא בריחוק גדול יותר שאינו בסוג א' כלל ומ"מ אין זה משל כלל לערך הפלאות וריחוק אור הסכ"ע מן העולמות המוקפי' מהם שהרי מ"מ יש ערך לחי עם המדבר ואפילו עם הדומם שהרי השכל שורה במוח שהוא גשמי ודומם אלא שהוא דומם שבמדבר כו', וכן נודע שיש חי שהוא ממוצע בין חי ומדבר וכן צומח שממוצע בין צומח לחי וכו', הרי מובן שגם החי מקבל אפס קצו מהארת המדבר וכן הצומח אפס קצו מן החי וכו' משא"כ הסוכ"ע מובדל ומרומם לגמרי מן העולמות, ואין זה משל רק לגבי העלם והקפת העולמות דאבי"ע גופא מזה על זה שהם נקראי' דצח"מ כידוע והעלם והקפת בחי' א' לזולת' שבעולם א' הוא כמשל העלם החכמה שבמדבר

ויחכם מכל האדם: מלי"א ה, יא.

וכן נודע שיש חי שהוא ממוצע . . . וכן צומח: ראה גם אהיה בשלח ע' תקע. סה"מ תרכ"ח ע' קלח ע' קצו. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקיב. המשך מים רבים תרל"ז ע' קנה. ותרל"ז ח"ב ע' תעט. סה"מ תרנ"ט ע' קצ.

מא' לזולתו שאין זה רק שאינו כנוס בפנימיותו אבל קרוב הוא מאד ממנו שהם תחת סוג א' משא"כ האצ"י לגבי בריאה רחוק יותר שהרי בריאה מאצ"י היא יש מאין ע"י פרסא כו' וכן בריאה ליצירה ע"י הפרסא כו' ולכן מל' שבעליון עתיק לכל עולם התחתון כו', אמנם אעפ"כ אין זה הפלאה וריחוק לגמרי שהרי גם עשי' יש לו ערך לאצ"י לא כערך האצ"י לגבי המאציל כמבואר במ"א ההפרש בין הצמצומים שבין העולמות מזה לזה שהם הנק' פרסות ומסכים כו' ובין הצמצו' של הא"ס להיות התהוות העולמות הנק' חלל ומקום פנוי כו' וה"ז כמשל העלם אור השכל שבמדבר על כללות מין בע"ח וכן העלם נפש החי' שבחי' על הצומח כו' שמ"מ יש להם ערך ואפס קצהו מן האצ"י נמשך בבריאה כו' וא"כ לא יתכן לומר גם שמובדל מעולם הבריאה בהשוואה א' על כל הבחי' שבו אחר שאפס קצהו נמשך בבריאה בודאי אינו שוה בכל הבחי' וכמו שגם הארת השכל שבמדבר אינו בהפלאה בהשוואה א' על כל גדר הבע"ח עד שיש מין בע"ח שהם ממוצעים, וכן הפרש החי' על הצומח שהרי יש ג"כ מין צומח ממוצעי' בין בע"ח כו' משא"כ עצמות המאציל מרומם ומובדל לגמרי מכל העולמות ואין להם ערך כלל אליו ית' לכן סובב לכולא עלמין והוא דוקא השוה ומשוה את כולן לפי דקמ"י ית' כולם שוי' אחר שאינו ערוך לגמרי וד"ל.

ועפ"י הקבלה יובן זה כי ממלא וסובב היינו הק"ו והחלל, לפי שהק"ו הוא ההארה המאירה בבחי' גילוי לאבי"ע והרי אצ"י מקבל קודם ואח"כ בריאה וגם הארה יותר נעלי' מבריאה כו' ובאמת המשכת ק"ו זה מאא"ס הסכ"ע הוא ע"י צמצום הנק' מקי"פ שהוא שינוי ממהות למהות לגמרי ע"כ הסכ"ע מובדל לגמרי מכל העולמות ומקיפם בהשוואה א' שהרי מובדל בערך לגמרי ממקור חיותם שהוא הקו הנק' ממלא כו' משא"כ מה שהק"ו וחוט עצמו חוזר ומתעגל שמפנימי שבעליון נעשה מקיף לתחתון כו' אינו רחוק כ"כ כי מ"מ יש להם ערך זה לזה ששניהם מההארה הנק' ממלא ואין צמצום כלל ביניהם הגורם שינוי המהות, ואפי' מעולם לעולם כמו אצ"י לבריאה שיש פרסא המפסקת אינו גורמת כ"כ שינוי המהות כמו הצמצום ומק"פ עד שיהי' זה מובדל לגמרי מזה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

ונמצא מובן העולה מכל הנ"ל, שיש ב' בחי' א' החיות המתלבש בעולמות והוא הקו שנק' בשם ממלא אף שהארה ממנו היא גם סובב על איזו עולם וכיוצא ה"ז כמשל חיות כללות העולם הלזה השפל שיש בכחה להיות מציאות נברא המובחר שבמין האנושי כמו שלמה שנאמר בו ויחכ"ם כו' וכשנמשך הארה ממנה להחיות מציאות נברא שבפחות המעלה כ"כ הרי אותה

מל' שבעליון עתיק לכל עולם התחתון: ע"ח שער סדר אצ"י (ש"ג) פ"ב. שער עקודים (ש"ז) פ"ב. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) ספ"א. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז על ענינים ע' א.

ההארה הגדולה היא בבחי' מקיף עליו פי' שנעלמת, וכן עד"ז כשנמשכת הארה להחיות מציאת נברא שבפחות המעלה יותר אזי גם הארה ההיא היא בבחי' מקיף שנעלמת ואינו גלוי' בתוכיותו כו' והכל בסוג א', וכן כשמתצמצמת עד שנמשך ממנה הארה להחיות מציאות הבע"ח חסירי החכמה לגמרי רק שיהי' בהם תנועת החיות הרי כללות החכמה הוא בבחי' העלם כו' וכן אח"כ כשמתצמצמת עוד ונמשך הארה לחיות הצומח כו' עד הדומם שכל ההארות הראשונות נעלמות ממנו מ"מ כולם יש להם ערך כו', כמ"כ ענין הקו שבראשית המשכותו מחי' בחי' החכמה דא"ק ואח"כ כשמחיה הבינה הרי אותה ההארה שהיתה מאירה בגילוי' בחכמה להחיותה היא שם בחי' מקיף והעלם וכן מבינה לחסד כו' ואח"כ כשמתצמצם להחיות עולם האצי' הרי כללו' ההארה שהיתה מאירה בא"ק היא שם בהעלם כו' מ"מ נק' ממלא לפי שכולם יש להם ערך שהרי גם א"ק נק' אדם דבריא כו' וכמשל חיות כללות העולם שנק' בשם ממלא לגבי כללות העולם כולו אף שאצל זה הוא מקיף לפי שמ"מ הוא בערך ואצל העליון הוא פנימי כו', משא"כ מה שלמעלה מגדר חיות כללות העולם הוא הנק' בחי' סובב, וכך הארת א"ס ב"ה שלפני' הקו סובב לכל העולמות כי אינו מתגלה גם בעליון שבעליוני' וקדמון לכל הקדומים ומאיר לכולם כא' שלא ע"י הדרגה מזה לזה כשלשלת כו' ולא עוד אלא שמהותו מופלא מהם לגמרי כו' וד"ל.

ויובן זה עד"מ מנפש האדם שאנו רואים שהארתה לגוף היא ג"כ בב' אופנים, הא' הוא הארת החיות הנמשך באיברי הגוף בסדר והדרגה דהיינו ממדרגה למדרגה כמו משכל למדות וממדות אח"כ למחשבה וממחשבה לדבור כו', והב' הוא הארת החיות המאיר על כולם כאחד שלא ע"י המשכה והדרגה מזה לזה והוא מה שאנו רואים שהרגל הגם שהיא אחרית וסיומא דכולא גופא תפעול רצון העולה במוח מיד כרגע בעלייתו כמו כשיעלה במוחו לילך ברגליו או להזיז ממקומם, אזי תפעול הרגל כן בזו הרגע ממש ובהכרח שהוא ע"י המשכה מן המוח ברגל כו' אמנם הרי שאנו רואים שפועלת כן תיכף ומיד כרגע ממש מבלי שהיית זמן מה עד שיומשך לשם ההארה מן המוח כראוי עפ"י הסדר וההדרגה בהשתלשלות לפי סדר המדרגות, אלא הענין לפי שאין צריך להיות כלל המשכה מן המוח ע"י השתלשלות המדרגות אלא הארת המוח מאיר ברגל ממש שלא ע"י הדרגה כי ברגל ממש יש חיות המוח (אלא שהוא בבחי' העלם ואינו כמו גילוי' המוחי' שבראש כו' אמנם אינו דומה ממש לנמשל בענין סוכ"ע רק במה שמאיר לכולם כא' שלא ע"י הדרגה, וכן הוא בכל מקיף לגבי פנימי שלו שמאיר לכל החלקים שלו שלא ע"י הדרגה כו' לפי שהוא בהעלם מכולם הגם שקרוב יותר לחב"ד מחג"ת מ"מ הרי גם בחב"ד אינו מושג בפנימיותו רק שמאיר מרחוק כמ"כ יכול להאיר עד"ז בחג"ת כו' ומה שהוא בהדרגה היינו מעליון שהוא פנימי אצלו כשבא לתחתון ונעשה מקיף כו', אמנם בזו אינו שווה להסוכ"ע ששוה ומשווה כל העולמות כא' ממש

והיינו לפי שהוא מובדל מהם לגמרי משא"כ במשל חיות המוח שמ"מ יש להם ערך אליו מאחר שמתלבש במוח שהוא גשמי ולכן גם באיברי זה קרוב אליו יותר שהידים מקבלים הארת השכל מעט יותר שיכולים לכתוב בהם כו' דהיינו כשהמקיף נעשה פנימי שמתגלה בידים יותר מברגלים כו', וכן כל מקיף לגבי הפנימי שלו ומטעם הנ"ל וד"ל, ולכן אין זה צריך שיהיו כלל כו'. וכמ"כ הנמשל למעלה שיש ב' מיני הארות, ממכ"ע הוא האור אלקי המתלבש בפנימי' המקבלים להחיותם ונמשך כסדר המדרגות עולם הנשמות ואח"כ מלאכים עד שנמשך בעוה"ז הגשמי וכנודע שהעוה"ז מקבל מע' שרים והשרים מן המלאכים גבוה מעל גבוה כו', ועל בחי' ממכ"ע כתיב מלא כל הארץ כבודו וכבודו היינו זיו כו' אבל הסובב הוא שאינו מאיר בפנימי' רק בהעלם מלמעלה אבל שלא ע"י הדרגה וכולם שוים קמי' נשמות ומלאכים רוחני' וגשמיות ואפי' קליפות וע"ז כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא, שמים וארץ בשוה ממש מבלי קדימה ויתרון והיינו אנ"י מהותו ועצמותו ית' הסובב כו'.

ואחר שנתבאר כ"ז יובן ג"כ ענין הפסח דכתיב ופסח ה' על בתי בני"י פ"י שהי' הנס ע"י התגלות הארה מבחי' סובב דהיינו שלא נמשכה ההארה כפי סדר המדרגות עד שראוי להיות נגלה בעולם השפל כו', אלא שהאירה מבחי' סוכ"ע בעצמו שלא ע"י הדרגה כו' וכמ"ש ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו', והטעם שהי' צ"ל כן ולא כמו במחנה סנחריב שנאמר ויך מלאך ה' במחנה אשור וכן בסיסרא כו' מפני ששם לא הי' נצרך הבחנה רק לדבר מוכן צא ופגע בהם כשליח בעלמא משא"כ מכת בכורות במצרים שצריך הבחנה להבחין מי הוא הבכור, וכתיב והכיתי כל בכור בין בכור לאב כו' וזה ודאי קשה לידע ששטופי זמה היו, ואפילו בכור לאם ג"כ קשה לידע שהרי היו זקנים וישישים כו' ואין זה בכח המלאך להבחין, ומ"ש בספרים טעם מפני שהמלאך אינו יכול לירד כ"כ במקום טומאה דחוק שהרי מחנה אשור תוכית, ועכ"פ המכוין הכל א' שבמצרים הי' צ"ל גילוי מבחי' סוכ"ע ולכן נק' פסח מל' דליגה וכמ"ש מדלג על ההרים כו'.

ועתה יובן הקושי הנ"ל מה נשתנה קביעת יו"ט להיות בו בפרק של הנס, כי הנה ענין היו"ט הוא השראת קדושה עליונה וא"א להיות גילוי זה

מלא כל הארץ כבודו . . . זיו: ישע"י, ג ותרגום עה"פ.

את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמ"י כג, כד.

ועברתי באמצ' אני ולא מלאך: בא יב, יב. הגש"פ (מספרי).

ויך מלאך ה' . . . וכן בסיסרא: מל"ב יט, לה. שופטים ד"ה.

והכיתי כל בכור: בא שם.

ומ"ש בספרים טעם מפני שהמלאך אינו יכול לירד: כן הוא בסי' האריז"ל. ועוד [ע"פ הערות וציונים

בסו"ס הלכות שם].

מדלג על ההרים: שה"ש ב, ח.

והשראה עד שיעברו מתחלה החיצונים המונעים כמ"ש ובערת הרע ולכן בפורים הרג תחלה בשונאיהם ע"ה אלף שהם העמלקי ועשרת בני המן ואח"כ עשו יו"ט ומשלוח מנות דהיינו השראת הקדושה ועד"מ המלך שכשרוצה להיות לו דירה בבית חדש אזי מתחלה ינקוה מכל טינוף ולכלוך כו', ולכן ה' זה בשני ימים ביום א' העברת הרע וזהו יום הנס (שהוא מבחי' גבורה שמאל דוחה עם היות כי טובה וחסד לישראל הוא הרי גוף המעשה מבחי' גבורות היא לאומות) ואח"כ למחרתו הגילוי וזהו יום החג, אבל שניהם כאחד א"א להיות מפני שה' הגילוי מבחי' ממכ"ע שהוא האור וחיות המאיר בהדרגה וא"א להיות שניהם בנושא א' אלא מתחלה שמאל דוחה ואח"כ ימין מקרבת, אבל נס דפסח שה' ע"י גילוי סכ"ע שאינו מאיר בהדרג' והתחלקות ומאיר לכולם כא' ע"כ יכול להיות שני דברים אלו בנושא א' שמאל דוחה לאומות וימין מקרבת לישראל עד שה' יר"ט ואמרו הלל, ולא כמ"ש בספרים שזה ה' קודם חצות וזה לאח"כ אלא הכל בזמן א', וזהו כמ"ש ועבר ה' לנגוף נגוף ורפא כו' וכמ"ש ובא אליך בע"ב ק"ל שהם חר"ג יחד ע"ב דחסד וק"ל דגבורה בסוד נשים דעתן קלות והם ה' הוי' דגבורות כו' ששניהם בנושא א' היו וד"ל.

אך עדיין צ"ל דאם ה' הנס ע"י גילוי הסובב והרי הוא השווה ומשווה כו' וא"כ קשי' גופא דעובדא מה נשתנו אלו מאלו להיות נגוף למצרים כו'. הענין עפ"מ"ש במ"א בפ' מאמר עבדים היינו לפרעה עורף במצרים שישראל שרשם מבחי' פנים והאומות מבחי' עורף ולכך בעורף דא"א היינו באמת עבדים לפרעה כי אין שם הפרש כלל כו' אלא שאח"כ ה' אלקינו אר"א הלבישו לזרועות דא"א אזי ויוציאנו כו' ופ"י שהסובב האיר בממלא שהרי אינן שתי רשויות ח"ו שהרי מן החלל נמשך הקו כו' ומצד התלבשות זו בממלא נעשה ההתחלקות להיות נגוף למצרים ורפוא לישראל כו' וד"ל.

ובערת הרע: פ' ראה יג, ו. ועוד.

ועבר ה' לנגוף נגוף ורפא: בא יב, כג. ישע"י יט, כב. זח"ב לו, א. וראה גם בהנסמן ע"ז לעיל בדיה

להבין מה נשתנה היר"ט דפסח.

ובא אליך בע"ב ק"ל: ע"פ ישע"י יט, א. ראה ע"ח שער הצלם (שכ"ז) פ"ג.

בסוד נשים דעתן קלות: שבת לג, ב. קידושין פ, ב. ראה ע"ח שם ושער הכללים פ"ז. פ"ח שער

התפילין פ"ז. ס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"ב ע' תרדע. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' פ. דברים ח"א ע' רלז.

לקוטי שיחות ח"ז ע' 149.

במ"א בפ' מאמר עבדים היינו: ראה סידור עם דא"ח רצג, ג. ס' מאמרי אדה"י עה"ת ע' תקיג.

אר"א הלבישו לזרועות דא"א אזי ויוציאנו: פ"ח שער חהמ"צ פ"ז.

בעזרה"י, ד' של פסח

הים ראה וינוס ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן, צ"ל מפני מה הים וינוס וההרים והגבעות רקדו כו'. אך הענין כי ההרים אלו אבות כמ"ש שמעו הרים דבר ה' וכן הוא אומר אברהם קראו הר כו', והגבעות הם ג"כ הרים אלא שהם קטנים מהם. והענין כי האבות הם חג"ת אברהם איש החסד ולכן נק' הר שהיא בליטת חתיכה עפר למעלה מכל שטח השוה של הארץ כך החסד שהיא מדה שכלב היא בחי' אהבה ויציאה מעצמותו כו', וכן יצחק הוא ג"כ מדה ממדות שכלב אלא שהוא בחי' גבורה כמ"ש ופחד יצחק ה' לי כו', והגבעות שהם מההרים הקטנים היינו בחי' נה"י נצח ענף החסד והוד ענף הגבורה כו', אבל הים הוא בחי' מל' סופא דכל דרגין ולכן נק' ים סוף כידוע. והנה כשהי' גילוי אלקות אזי הים נס וההרים רקדו כו' כי ההרים והגבעות קרובים יותר לעצמותו ית' מהים שהוא סופא דכל דרגין כנ"ל ועד"מ אצל מלך ב"ו שיש לו שרים ועבדים, השרים הם הקרובים למלך בעצם שעל פיהם יצא דבר המלכות לכל המדינות כו' והעבדים הם הבטלים אצל המלך ואין להם דעה במשפט כלל, והנה כאשר יבא המלך ויתגלה אליהם אזי השרים שהם הקרובים למלך בעצם, יגילו וישמחו בגילוי זה שיתגלה המלך אליהם מעוצם אהבתם למלך שבגילוי זה הרי יתקרב אליהם יותר וירקדו כו', אבל העבדים המרוחקים מן המלך שבגילוי זה תפול עליהם אימתו ופחדו יותר לכן ינוסו ויתיירו ביותר כו' וכך למעלה ההרים והגבעות בחי' ו"ק דאצ"י (והנשמות הנמשכי' מהם הם בחי' בנים למקום נק' כשר לפני המלך שכמשל הבן שהוא מעצמו האב ממש ולכן כשיתגלה המלך ירקדו וישמחו היפוך היראה מפני שקרובים למלך) אבל הים סופא דכל דרגין ראה וינוס כו' (שהנשמות הנמשכי' מהם כעבד לפני המלך ועבודתו בביטול ויראה לכן כל שיהי' הגילוי יותר, יתבטל יותר וזהו וינוס וד"ל).

להבין שרש ענין הים ראה כו'. הנה כל מה שיש ביבשה יש בים הן אדם והן בהמות וחיות ככל החיים אשר ע"פ האדמה אלא שהים מכסה עליהם ואינן נראי' לעין, וכך יובן למעלה ענין מל' דאצ"י שנק' ים הוא לפי

הים ראה: תהלים קיד, ג"ד. לכללות המאמר ראה גם נר"א בלקרית צו טז, ב. ובארוכה בשער האמונה לאדהאמ"צ פס"ב ואילך. ובס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שפז ואילך [דיה ההרים רקדו]. ההרים אלו אבות כמ"ש שמעו הרים... אברהם קראו הר: ר"ה יא, א. מיכה ו, ב. פסחים פח, א. ופחד יצחק ה"י: ויצא לא, מב.

כשר לפני המלך: ע"פ ברכות לד, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'תעו, ובהמ"מ שם. להבין שרש ענין: ראה להלן ר"ע קנד, ובהמ"מ שם. כל מה שיש ביבשה יש בים: חולין קכו, א.

שהיא מכסי ומסתרת על האלקות בלתי יתגלה לנבראים המתהווים ממנו, כמו אותיות יהי אור יהי רקיע שבאצי' הם המחי' עולמות ונבראים דבי"ע ואילו הי' מתגלי' כמו שהן למטה בבי"ע הרי לא היו הנבראי' ההווים מהם בבחי' יש ופירוד לעצמם כמו שהם עתה שאפילו הנשמות והמלאכים הגבוהים כמו מיכאל שעומד באהבה תמיד מ"מ הרי הוא מציאות נפרד לעצמו אלא שמשתוקק ונכסף כו', אלא היו בטלים במקורם לגמרי ולא היו מהות בפ"ע כלל והי' הגשמי' בטל לרוחני' עד"מ זיו השמש שאינו נראה אלא בארץ שהיא רחוקה ממקום גוף כדור השמש אבל במקום גוף הכדור אין הזיו נראה כלל הגם שבודאי ישנו גם שם ואדרבה מסתמא הוא יותר גדול כנראה בעליל שהזיו גדול במקום קרוב מברחוק והחוש מעיד ע"ז והיינו מפני שהוא שם בביטול אמיתי ונכלל במקורו ואינו נראה ליש אלא תחת כל השמים כו', כמ"כ ממש הנבראים בטלים במציאות ממש לגבי אור וחיות ה' המהוה אותם ומעמידם ומקיימם בכל רגע שאילו הי' מסתלק הי' חוזר לאין ואפס מיד כרגע הי' כלא הי' ואין עוד ממש זולת חיות ה' שבנבראים אבל מהות הנבראים עצמם הם כאין ואפס אלא מצד הסתרת והעלם החיות לכן נראו ליש כאלו הם דבר ונפרד כו' ויש בחי' מלאך ובחי' נשמה ואין זה אלא לפי שאין ה' ממש נראה כו', והנה בחי' העלם והסתר נעשה ע"י המל' שמסתרת ומעלמת חיות ה' מאותיות יהי אור כו' בלתי יתראו לנבראים ההווים ולכן נק' ים כמו הים שמכס' על הנבראים שכתוכו בלתי יתראו לחוץ וד"ל.

וְז"ש ה' מלך גאות לבש, פ"י שמדת המל' היא בחי' גיאות מדת ההתנשאות כמ"ש והמתנשא לכל כו' היא בחי' הלבוש המעלים כמשל הלבוש שמכסה את המלוכש בו. והענין כי מדת ההתנשאות היא הגורמת בחי' הפירוד והריחוק כי ההתנשאות לא תפול אלא דוקא על הנפרד והמרוחק ממנו כמשל המלך ב"ו שאינו נק' מלך המתנשא על העם אלא על עבדים דוקא משא"כ על בנים שאפילו האב שיהי' לו ק' אלף בנים לא יקרא מלך לפי שלא יתכן עליהם כלל מדת ההתנשאות אע"פ שנכנעים אליו יותר אדרבה הרי אין בזה התנשאות מאחר שזהו ממילא כי ברא כרעא דאבוהו כו' משא"כ עבדים הרחוקים בעצם מן המלך והם נפרדים לעצמן ואינו נצרכי' למלך לכן יתכן עליהם ההתנשאות ונק' מלך עליהם שמתבטלים אליו, וכך יובן למעלה שמדת ההתנשאות באלקות לא יתכן אילו הי' החיות מאיר בגילוי על הנבראים שאז היו בטילים במציאות ממש ולא היו יש ונפרד לעצמן וא"כ מה יתנשא עליהם כמו שלא יתכן ההתנשאות באדם על אברים שלו כמה שנשמעים לרצונו כו', אלא לפי שהחיות מוסתר מהם ונראי' יש לעצמן וכאילו הם נפרדי' במציאותם

ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.

ברא כרעא דאבוהו: ע"פ רש"י כתובות צב, א ד"ה כבע"ח. תוס' יבמות ג, א ד"ה מקמי. וכן הובא בע"ח

שער מרקי הצלם (שכ"ד) פ"א.

לכן יתנשא עליהם ונק' מלך עליהם במה שאעפ"כ הם מבטלים עצמן לה' אלא שזהו ביטול היש כידוע, וסיבת הפירוד וההסתר הוא מצד מדת ההתנשאות עצמה שהיא המסתרת החיות כי ההתנשאות הוא הגורם הריחוק בהמקבל, וזהו ה' מלך בחי' מלוכה נק' גיאות והתנשאות הוא הלבוש להעלים כו' וד"ל.

והנה בצאת ישראל ממצרים הי' גלוי אלקותו ית' בבחי' דילוג שלא ע"י הדרגה אלא מבחי' הסובב כו' וכמ"ש במ"א, ולכן ההרים רקדו והים ראה וינוס כו', הרים אלו אבות חג"ת דאצי' שהם למעלה מבחי' ההעלם וההסתר דמל' כידוע לכן רקדו פי' שנכללו בגלוי אור זה כמשל ביטול הנר בפני האבוקה שהנר כבה ולא שהועבר אורו ממש אלא שנכלל בהאבוקה כנראה בחוש, והטעם לפי שהוא רק חלק קטן מן האבוקה ע"כ אם אין אבוקה סמוכה לו אזי הוא יש לעצמו אבל בגילוי האבוקה אזי נכלל במקורו וכך הוטבע בו, כמ"כ חג"ת דאצי' הם רק הארה מעצמות אלקותו ית' והנה כשהשפע נמשכה בדרך השתלשלות והדרגה אזי המה דבר בפ"ע ומלובשי' בכלים כו' אבל בגלוי אור הסובב ע"י נכללו בו כביטול נר באבוקה כי הוא מקורם האמיתי כו' ונק' זה בשם ריקוד עד"מ בריקוד שהוא בחי' גדלות המדות שהאבה גדולה יותר בשמחה כו' כך ימות עולם חג"ת דאצי' נכללו בחג"ת דע"י שהוא בחי' אה"ר יד הגדולה יד הרמה כו' שהם המקור האמיתי של המדות דאצי' אלא שע"י צמצומים והשתלשלות ירדה ונמשכה הארה להיות מהות לעצמן בבחי' אצי' ואין זה אלא ע"י בחי' השתלשלות שהוא הארה הנק' ממכ"ע דאצי' אבל בגלוי הארת הסובב בחי' עתיק המתנשא מימות עולם אזי רקדו ונכללו כנר באבוקה וד"ל אבל הים ראה וינוס, שלא יכול לרקוד ולהתכלל באור הסובב להיותו בחי' ההעלם וההסתר כנ"ל שהוא למטה מחג"ת (שהם באצי' עצמו) ולכן וינוס לגמרי העברת וסילוק ההעלם וההסתר כי לא יוכל להיות העלם והסתר הארת אלקות מאצי' לבי"ע אלא להארה שמאירה באצי' בבחי' ממלא שאינה מתגלה לבי"ע מחמת ההעלם כו' אבל בגלוי אור הסובב אזי הפך ים ליבשה שנעשה גלוי גם בבי"ע ונסתלק הצמצום וזהו ראה וינוס כו' כי סובב הוא דקמ"י אצי' ועשי' שוין כנודע (ולכן ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל כי גם בבי"ע הי' ההארה מבחי' הסובב כו').

בצאת ישראל ממצרים . . שלא ע"י הדרגה . . וכמ"ש במ"א: תהלים קיד, א.

יד הגדולה יד הרמה: בשלח יד, לא, יד, ח.

ראתה שפחה על הים: מכילתא בשלח טו, ב. וראה גם סידור רפה, ד, רפה, א, רצ, ב, ס' מאמרי אדה"צ

עזרת ח"א ע' שלו, ובכ"מ.

בעזרה, שבת פ' תזריע מצורע בסעודה שלישית

[ב] להבין בתוספת ביאור ענין הים ראה וינוס וההרים רקדו כו', יש להקדים מ"ש בפע"ח דו' של פסח שבו נקרע הים סוף לישראל הוא בחי' לידת הנשמות וז"ש ובני ישראל הלכו בתוך הים ביבשה. ולהבין זה מהו ענין לידה זו, הנה ידוע מארז"ל דישאל עלו במחשבה פי' שנשמות ישראל נמשכו מאותיות מחשבתו ית' ובעודנם שם בבחי' המחשבה נק' אחים וריעים לקדב"ה, וביאור זה הוא כי קודב"ה הוא ד"א דאצי' והענין כי על עצמות א"ס ב"ה אינו נופל שום קריאת שם כלל אחר היותו מובדל בערך מן העולמות ולאו מכל אינן מדות איהו כלל אלא קריאת שם היינו על התגלות אורו ית' כשמאיר ומתגלה להיות מחי' איו מציאות ואז נק' הוי' יו"ד חכמה ה' בינה כו' ושם קודב"ה הוא בבחי' ד"א שנק' קדוש וברוך כמ"ש במ"א.

והנה בעוד הנשמות ישראל כלולים במחשבה העליונה הם נק' אחים לז"א שהוא בחי' מדות דאצי' כמו עד"מ במחשבת שכל שהאותיות דמחשבה הם מתאחדים בתכלית עם השכל עד שנראי' כאילו המה עצם א' מתחלתן שהרי בחושבו השכל אינו מרגיש כלל להפריד בין האותיות להשכל ונדמה לו כאילו אין כאן אלא מהות א' הוא השכל הממלא מוחו ואין האותיות נפרדים לעצמן (ולא כמשל הדיבור שבפה שהוא לבוש נפרד מן השכל רק שמתלבש בו כמו שהאדם מתלבש בגד משא"כ המחשבה היא לבוש המחובר וכמ"ש במ"א), וכן במחשבת המדות כשחושב איו מדה באותיות מחשבתו הרי המדה מתאחדת בתכלית עם השכל עד שנראי' ג"כ כאילו המה רק עצם א' כו', וכך למעלה הרי ס"ר נשמות ישראל הם בחי' ס"ר אותיות המחשבה שמיוחדי' בתכלית עם בחי' המדות דאצי' הנק' ד"א ולכן נק' אחים וריעים להקדב"ה כנ"ל, ואזי הם בחי' אלקות ממש פי' אלקות היינו התפשטותו ית' כמו שהי"ס עצמן איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון אף שגם הם אינן בערך עצמותו ומהותו דלאו מכל אינן מדות איהו כלל מ"מ הם התפשטות אורו שהוא המתפשט להיות נק' חכים ומבין והרי היא חכמתו ובינתו כו' וכמ"כ הנשמות שהם אותיות המחשבה הרי הם ג"כ אלקות פי' התפשטות אורו ית' והרי היא מחשבה שלו כו' וד"ל.

והנה איכ יפלא מאד למשכיל איך אפשר להיות האדם הישראלי בחי' נפרד ויש לעצמו כמו שהוא למטה בזה העולם אחר שנשמתו היא חלק

להבין בתוספת ביאור ענין הים ראה: נז"א נדפס בלקיט צו טו, סעי' ואלך [ולהבין זה בתוס' ביאור כו']. ובארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שפז.

בפע"ח דו' של פסח . . . לידת הנשמות: שער הגלוב ספ"ח. וראה ס' שער הכונות ענין סוכות דרוש ט (יום אסרו חג). וראה תניא אגהיק סי' (קל, ב). סה"מ תקיע ע' פ.

ובניי הלכו בחון הים ביבשה: בשלח יד, כט.

דישראל עלו במחשבה: ב"ר פ"א, ד. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שפז.

ושם קודב"ה הוא בבחי' ד"א שנק' קדוש וברוך כמ"ש במ"א: ראה לקיט תזריע כב, ג.

אלקה ממעל ממש. אך הענין כי באמת בירידת הנשמה מאצי' לבי"ע כבר נעשית בחי' נברא להיות יש ודבר ממש וכמ"ש אתה בראת"ה כו' והתהוות זו של הנשמה להיות יש מאין הוא ע"י המל' שהמל' נק' לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש שמסתר ומעלמת אלקותו ית' בלי יתגלה כמו שהוא בבחי' אצי' עד שמחמת זה יכולי' להיות בחי' נבראים יש ודבר כו' ולכן נק' המל' אימא תתאה ומטרוניתא ואם הבנים כמ"ש בתניא בשם הזהר כי היא דוקא המולדת ומהוות להיות בחי' יש ודבר כו' וזה כלל גדול שהמל' היא הגורמת להיות התהוות היש וכנ"ל.

וזהו ענין העיבור שהנשמות הם בבחי' עיבור ברחם הנוקבא ז"ח משמיני עצרת עד ז' של פסח, כי הנה בשמ"ע מתחילים לומר מוריד הגשם דהיינו המשכת הטפה מיסוד דדכורא בנוק' והיינו המשכת הנשמות מאצי' שהם שם בחי' אלקות ממש להיות מעוברי' ברחם הנוקבא בכדי שיתהוו שם בבחי' יש ודבר להיות יורדי' אח"כ בבי"ע וכמ"ש אתה בראתה כו' עד"מ בגשמיות שהטפה הנמשכת מן האב אינה ממהות ולד ויש עדיין אלא אח"כ ע"י ששוהת ברחם הנקבה אזי מתהוות להיות יש ודבר בציור אדם רמ"ח איברים ואח"כ צריך לשהות עוד ז"ח ואוכל ושותה ממה שאמו אוכלת ושותה שע"ז מיתוסף בו חיות להיות חזק ובריא ושלם, כך הנשמה דאצי' היא בחי' אין וע"י ששוהת ברחם הנוקבא נעשית בבחי' יש ודבר ואח"כ אוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה דהיינו שמקבל חיות מאותן אורות עליונים הנמשכים במדת מלכותו ית' הנק' אם הבנים כנ"ל ואזי נעשה יש ודבר יותר ועד שיוכל לירד בבי"ע.

והנה בו' של פסח הוא לידת הנשמות, והענין שהוא בחי' פתיחת הרחם של הנוק' שנפתח רחמה ללדת דהיינו שיהי' המשכת ולידת הנשמה מן ההעלם דעיבור שבמל' דאצי' לידי גילוי ממש בבי"ע, וז"ש ובני ישראל הלכו בתוך הים ביבשה פי' שהלכו ונמשכו מן הים שהוא בחי' המל' המסתרת על הנשמות שבתוכה בבחי' עיבור כים זה שמכסה על הברואים שבו וכנז' למעלה, ביבשה להיות בבחי' גילוי ממש בבי"ע וזהו ענין קי"ס שהפך ים ליבשה דהיינו מן ההעלם לגלוי כו'.

[ג] והנה בקי"ס כתיב ויולך ה' רוח קדים עזה כו'. והענין כי בכדי שיהי' בחי' לידה זו פתיחת הרחם עד שיהי' בחי' לידה שיהי' הנשמה

אתה בראתה: נוסח ברכות השחר.

ולכן נק' המל' אימא תתאה ומטרוניתא ואם הבנים כמ"ש בתניא בשם הזהר: תניא רפנ"ב. וראה בהמ"מ בלקיטת שה"ש יח, סע"ב.

כי הנה בשמ"ע מתחילים לומר מוריד הגשם דהיינו המשכת הטיפה: ראה בכ"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שצא ואילך. דברים ח"ד ע' אשנה ואילך.
ויוכל ה' רוח קדים עזה: ע"פ בשלח יד, כא.

דאצי' יורדת ונמשכת בבי"ע צריך לזה המשכת כח ועוז מלמעלה מעלה במדת המל' עד שיהי' לה כח ללדת. וביאור הענין מובן עפ"י המבואר לעיל שהאצי' הוא בחי' אלקות ממש וגם הנשמות שבו הם בחי' אלקות ובכדי שירדו בבי"ע שהם עלמי' דפרודא היז' היפוך גדול מצד עצם המהות וא"א להיות ירידה זו ע"י השתלשלות המדרגות עו"ע, דהיינו שעפ"י השתלשלות אפי' תרד ברבוא רבבות ירידות ומיעוטים מיעוט אחר מיעוט מ"מ לא תשתנה ממהותה הראשון להתהפך למהות אחר, כמשל ירידת השכל מעילה לעלול מרב לתלמידו הגם שמתצמצם מהתרחבותו ומתעבה מדקותו הנפלאה מ"מ מהותו לא נשתנה שזה שכל וזה שכל רק החילוק הוא בין רבוי למיעוט ובין דקות לגסות ואפי' אם ירד ככה מאה ואלפים פעמים בהשתלשלות מזה לזה מתלמידו לתלמיד תלמידו כו' הגם שיתמעט ויתעבה מאד מאד לגבי ערך דקות והרחבת השכלת הרב האמיתי מ"מ מהותו לא ישתנה בשום ענין ואופן שגם אצל התלמיד האחרון מהות שכל הוא אלא שהוא גס וקצר כו' אבל לא יתהוו ממנו מהות אחר כמו בחי' עשיה כו' שהרי משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים כו' ומ"מ תורה אחת לכולנו שהכל במהות א' אלא שהשגתו של זה עמוקה משל זה, והגם שיש בזה מדרגות לאין קץ ותכלית ברבוי העמקות והדקות כמארז"ל צדיקים אין להם מנוחה כו' ילכו מחיל אל חיל כו' מ"מ הכל במהות א' וד"ל, וכמ"כ גם בחי' אצי' שהוא בחי' אלקות אפילו ישתלשל ברבוי רבבות מדרגות השתלשלות זו מזו במיעוט האור מיעוט אחר מיעוט לא יתהווה ממנו בחי' בריאה שהוא מהות אחר ממש בחי' נברא ויש ונפרד כו' אלא שיהי' הכל על אופן וסוג האצי' רק שיהי' במיעוט ובצמצום והיז' כמשל השתלשלות שבנפש משכל למדות וממדות למחשבה וממחשבה לדבור אף שהאור הולך ומתמעט מ"מ הכל ע"ד וסוג א' וד"ל, ולכן בכדי שיהיו הנשמות דאצי' נמשכים בבי"ע א"א להיות ע"י בחי' השתלשלות אלא ע"י גילוי כח ואור היותר עליון במדת מלכותו ית' דהיינו ממקום שלמעלה מעלה גם מבחי' אצי' שהוא הוא שיכול לחברם יחד ולהיות הארת האצי' נמשך בבריאה מפני שקמי' שוים אצי' ועשי' יחד והיינו בחי' הסובב המקיף לכל העולמות כא' שבגילוי הארה זו במל' נעשה בה כח ללדת להיות נמשכת הנשמה דאצי' בבי"ע וד"ל, וזהו ענין רוח קד"ם שהולך ה' בקי"ס דהיינו מבחי' כתר הנק' קדמונו של עולם הנאצל וכמ"ש בזהר ע"פ מה תצעק אלי, בעתיקא תליא מילתא שבחי' קי"ס שהוא לידת הנשמות מאצי' בבי"ע א"א להיות ע"י הארה מאצי' עצמו במל' מאחר שהם בבחי' השתלשלות כו' אלא בעתיקא דוקא תלי' מילתא להיותו נעתק ומובדל בערך גם מאצי' כו' וד"ל.

[ד] **(ואמנם*** עדיין אינו מיושב ענין לידת הנשמות דלכאורה אין ללידה זו שייכות כלל לקי"ס אדרבה קי"ס הוא היפוך מענין לידה זו, שהרי קי"ס הפך מים ליבשה ממש שההעלם דאצי' נעשה גלוי ממש בבי"ע וכמארז"ל ראתה שפחה על הים כו' ע"י גלוי הסובב, ולידת הנשמות הוא היפוך לזה שנולדו מאצי' לבי"ע היינו שנעשו מבחי' אין לבחי' יש ע"י גלוי הסובב השוה ומשוה שהרי הנשמה בהתמשכות בבי"ע היא בחי' יש ואינו כענין קי"ס הנ"ל שהוא בהיפוך שמהעלם נעשה גלוי כו', ועוד צ"ל דמה צורך בזמן לידת הנשמות שהוא פתיחת הרחם שבשביעי ש"פ לגלוי הסובב כדי להיות עי"ז לידה והמשכת הנשמה מאין ליש כו', הלא גם בהיותם בבחי' עיבור עדיין במדת המל' שהוא משמ"ע שבו נמשכה טפת דכורא בנוק' ואילך גם טרם הלידה שהוא בחי' ההתגלות בבי"ע שבו ש"פ כבר נעשו בבחי' יש כמשל הולד שהתהוותו ליש ודבר ברמ"ח איברים ושס"ה גידים מן הטפה הוא בעודנו ברחם האם, ואדרבה נהפוך הוא שהלידה אינה חידוש מעיקרו כלל רק היציאה מהעלם לגלוי בלבד שהרי כלום נוסף בולד בצאתו לאויר העולם מה שלא הי' בו בהיותו ברחם האם הלא כלל וכלל לא, וא"כ הרי עיקר גלוי האור הנותן כח למדת המל' להיות הנשמה מאין ליש הוא צ"ל בזמן העיבור ולא בזמן הלידה. ואם שבאמת אמרו הולד אוכל ושותה ממה שאמו אוכלת ושותה ומבואר לעיל שכמ"כ למעלה ע"י האורות עליוני' שנמשכים במל' בזמן העיבור מתחזקת גם הנשמה שבבחי' עיבור בתוכה ועי"ז נעשית בבחי' יש כמשל גידול הולד מהטפה ע"י שאוכל ושותה כו', הרי עדיין אינו מיושב מה צורך לגלוי כח זה בזמן הלידה כו', ועוד שגם זה אינו מיושב איך ע"י שאוכל ושותה כו' נעשה בחי' יש, הן אמת שלהיות בחי' התהוות מאין ליש הוא ע"י כח ואור היותר עליון שלמעלה מן האין ויש כנ"ל, אמנם התינוח אם גלוי אור וכח זה נמשך במדת המל' לבד שהיא אם הבנים שהוא הנותן בה כח ללידה, אבל מאחר שגם הולד אוכל ושותה ממה שאמו כו' דהיינו שגלוי אור וכח זה נמשך ומאיר ממש גם בהנשמה שבבחי' עיבור במל', א"כ איך עי"ז תתהווה בחי' יש מאין, אדרבה נהפוך הוא שע"ז תהי' יותר בחי' אין דהיינו שיהי' ביטולה במציאות ביותר מעוצם הגלוי כו' ההיפוך לגמרי מישות הנבראים דבי"ע.

אמנם הענין יוכן למשכיל בביאור ענין לידת הנשמות, שאין פי' לידה שהנשמה דאצי' משתנית ממהותה ועצמותה שבאצילות להיות מהות נברא ונפרד, שאין זה במשמעות ל' לידה כלל מטעם הנ"ל שהלידה אינה כלל המשכה שבשינוי המהות אדרבה נהפוך הוא שהיא גלוי מהות ועצמות ההעלם ממש בלי גרעון ושינוי, וכמ"כ פי' וענין לידת הנשמות היינו שהנשמה כמו

(ואמנם: בגוכ"ק אדמיר הצ"צ נרשם כאן התחלת מוסגר. ואולי הוא סימן שמכאן ואילך הוא הוספה על

גוף המאמר.

הולד אוכל ושותה ממה שאמו אוכלת: נדה ל', ב.

שהיא בעצמותה ומהותה ממש נמשכת למטה אלא שמתלבשת בגוף נברא כו', אבל מה שנמשך הארה בשינוי המהות להחיות מהות נברא אין זה נק' בשם לידה אלא בשם בריאה שהבריאה היא מאין ליש, פי' עדימ דוגמא התהוות מלאך מיכאל דבריהא שהוא בחי' חסד ואהבה דבריהא מחסד עליון דאצי' נק' בריאה מאין ליש לפי שאין מהות ועצמות החסד דאצי' ממש מתלבש בו להחיותו שהרי אין החסד של הנברא בערך האצי' כלל ואינו במהות וסוג א' והגם שנמשך הארה מחסד דאצי' להחיותו ולקיימו שהארה זו היא המתלבשת בו ממש מ"מ הרי גם הארה זו היא בחי' הארה הבאה ע"י צמצום ושינוי המהות ממש ממהות החסד דאצי' וכמשל החיות שבשערות האדם לגבי עצמיות חיות הנפש שבגוף כו', ולכן נק' התהוות זו בשם בריאה כי היא בריא' מאין ליש וחידוש מעיקרו הוא שהרי גם ההארה עצמה הנמשכת ונשפלת מאותו החסד עליון דאצי' להחיותו ולקיימו אינה ממהות החסד עצמו כלל אלא בשינוי המהות ונק' בשם בריא' מאין ליש כלומר דבר חידוש מעיקרו, וכמ"כ יש נשמות שנמשכי' ג"כ מאצי' בבחי' יש מאין כמו המלאכים אלא שהן נק' נשמות דבריהא ולא נקראי' כלל ע"ש האצילות, הגם שמקור שורשן הוא מאצי' שהרי גם המלאכי' וכל צבא מעלה מקבלים חיותם ושפעם מאור האצילות כידוע וא"כ יש בהם התלבשות הארה מבחי' אצי' המהווים ומקיימים ומ"מ נק' ע"ש בריאה להיות כי מהות' ועצמותם הוא מהות בריאה אחרת שאינה מסוג ודמיון מהות האצי' כלל והגם שהארת האצי' מתלבשת בו להחיותו הרי גם הארה זו נמשכ' בדרך יש מאין ולא שמהות ועצמות האצילות מתלבשת בו כנ"ל, אבל מבריהא מתלבשת עצמות ומהות הנשמה דבריהא בתוך הגוף לכן נק' נשמות דבריהא, ויש נשמות דיצירה היינו שעיקר מהות הנשמה היא מיצירה ולא אפי' מבריהא הגם שבודאי אור הבריאה שבתוכה אור האצי' מתלבשת בה להחיותה מ"מ הרי היא עצמה אינה כלל גם בערך מהות הבריאה אלא שמקבלת הארתה וחיותה בבחי' יש מאין כנ"ל בענין הבריאה מאצי' כו' ולכן נק' יצירה, וכן יש נשמות דעשי' כו' עדין, והגם שגם הנשמה דבריהא כשמתלבשת בגוף נמשכת ע"י יצירה ועשי' וכן היצירה ע"י עשי' וכן עד גם הנשמה דאצי' כשנמשכת להתלבש בגוף נמשכת ע"י בריאה יצירה ועשי' כמאמר נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרת אתה נפחת ב"י כו' וכמ"ש במ"א, היינו רק בדרך מעביר כמו בנשמות דבריהא גוף ההארה היא ממש מבריהא רק שעוברת ע"י יצירה ועשי' וכן בנשמות דיצירה גוף הנשמה המאירה בגוף היא מיצירה אלא שעוברת דרך מעביר בעשי', וא"כ כמו כן גם נשמה דאצי' היא מאירה ממש בתוך הגוף דהיינו שעצמות ומהות הנשמה כמו שהיא באצילות מתלבשת בתוך גוף הנברא אלא שעוברת דרך מעביר בבי"ע כו' (ואמנם ענין הנשמה דאצי' מבואר במ"א בענין מאמר הזהר ע"פ כאיל

תערוג כו' איילת השחר כו' ע"ש) ולכן נק' התגלותה בכי"ע בשם לידה כי הלידה היא גלוי ההעלם ממש דהיינו שהנשמה דאצי' ממש מתגלי' ומתלבשת בגוף נברא ולא כחי' בריאה שהגוף נברא מן הנשמה כענין התהוות המלאך דבריאה מאצי' או אפי' הנשמות דבריאה כו' כנ"ל ואינו אפי' כמו גלוי שלהבת מהעלם' בגחלת שהגלוי משונה מעט מההעלם אף שאינו בריאה חדש"ה כאור של תולדה כו' אלא ממש כמשל הולד שיוצא לאויר העולם מעיבורו במעי אמו שאין מהותו משתנה כלל ולכן בינה אימא עילאה המעוברת מן הבנים נק' צפון כמ"ש וצפונך תמלא בטנם עד"מ המצפין דבר שמעלימו ואח"כ מגלה אותו ונק' לידה והרי אין הדבר משתנה בבואו מן הההעלם לגלוי והי' כמו החשך שבבית שמסתיר החפצים שבו או סגירת התיבה שמטמין החפצים ואח"כ כשמביאים אור או פותחים התיבה ורואים ונעשה גלוי מההעלם הרי אין החפצים משתנים כו'.

ה) אמנם לפי צריך להבין מהו ענין העיבור של הנשמה בנוק' שמשתהת שם להיות נעשה כחי' יש כנ"ל מאחר שעצמותה ומהותה שבאצי' ממש מתלבשת בגוף הנברא כו'. אך הענין שאין פי' י"ש להיות נעשית כחי' יש ונפרד לעצמה דהיינו מהות בריא"ה מאחר שהיא בבחי' אצי' עדיין, אלא פי' יש היינו שהשפעת הנשמה דאצי' מטפת דכורא שאינה עדיין בבחי' התחלקות כלל אלא רמ"ח כחות שלה שהם ט"ס ט' פעמים ט' וסת"ר והי' המגדילים כולם כלולים כא' ממש, תתהוה בבחי' יש שיצאו הספי' הכחות כולם מהעלם אל הגלוי להיות כל אר"א מהות בפ"ע כציור פרצוף אדם כו'. עד"מ התהוות הולד מהטפה שנעשה ליש הרי אין זה שינוי המהות כלל כי גם הטפה היא מהות גשמי כלולה מרמ"ח איברי גשמיים של הולד כו', אלא שנעשית יש ודבר דהיינו שהאיברים יוצאים מהעלם והתכללותם שבטפה שהיו כלולי' שם כולם כא', להיות נעשה כאר"א מהות בפ"ע ונעשה מהות אדם כו', וזהו הנק' יצירת הולד שבארבעים יום מזמן הקליטה, ואח"כ משתהה עוד עד ז"ח או עד ט' חדשים ובמשך זמן הוא מתגדל ומתחזק בכדי שיוכל להתקיים באויר העולם וכל שיעמוד וישתהה שם יותר יתחזק ויהי' בריא יותר ויוכל לסבול ביותר פגעים רעים המזיקים לגוף כו', כמ"כ הנשמה באצי' נמשכ' מז"א בבחי' טפה בלבד דהיינו שכל כחותי' ואורותי' כלולים ביחד כאילו המה מהות א' בלי התחלקות ובכדי שתומשך למטה בכי"ע להתלבש בגוף נברא שהוא בהתחלקות פרצוף אדם הרי גם היא צריכה לבא בעיבור בטון הנוק' שיצאו כל כחותי' ואורותיה מהעלם לגלוי וזהו מה שנעשית בבחי' יש דהיינו כנ"ל בענין יצירת הולד, ואח"כ משתהה שם יותר ומתחזקת שתוכל להתמשך בכי"ע ולהתקיים שם והיינו דוקא ע"י שאוכ"ל הוא ממה שאמו אוכלת שהם המשכת אורות עליונים מלמעלה גם מאצי' שהם הפועלים זאת להיות הארת האצי' יכולה

להתקיים בגוף נברא מפני שהם למעלה מאצי' ומבריאה כו' וכמשי"ת לקמן בעזר"ה, ולכן הנפילים היו בארץ שלא נשתהו בבטן הנוק' מחמת ק"ל שנים שפירש אדה"ר מחוה כו' מה כתיב בהו ויראו בני האלקים את בנות האדם שלא הי' להם קיום וכמשל בגשמיות סיבת הנפל שנעשה כאבן דומם הגם שבעודו ברחם אמו הי' בו רר"ח כמ"ש בגמ' במעשה דאנטונינוס וכן שמנה חי מעט גם בלידתו אלא שאינו מתקיים והרי הוא כאבן שאין מטלטלי' אותו בשבת ואמו שוחה עליו ומניקתו כו' והיינו מפני שאינו יכול לסבול חיי העולם לפי שלא נשתהה כשיעור, וכך יובן למעלה כי בכדי שיהי' בחי' האצי' יכול להתקיים בגוף נברא אחר שאינן מערך א' כלל הוא בהכרח ע"י גילוי הארה היותר עליונה באותו הארת האצי' שהיא הנותנת בה כח ועוז וכמשי"ת ולכן כל מה שתשתהה הנשמה ביותר בעיבור תהי' שלימה יותר לפי שתאכל יותר ממה שאמ' אוכלת וכמ"ש במ"א בענין אלי' שעלה גופו בסערה השמי' לפי שנשתהה יותר בבחי' עיבור כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו' וד"ל.

[ו] **ועתה** יובן למשכיל שעיקר גלוי הסובב הוא שצ"ל בשעת הלידה דוקא כי בעיבור הגם שנעשה בחי' יש הרי לא שנעשה בחי' יש ונפרד כנ"ל רק שנעשה בציור אדם כו' רק שאוכל ממה שאמו אוכלת בכדי שיוכל אח"כ להתקיים בגוף כו', אמנם הלידה שהיא גלוי הנשמה והתלבשותה בגוף נברא הרי אז צ"ל גלוי הסובב שהוא דוקא המחבר האצי' עם הבריאיה להיותו מופלא בערך משניהן וכנ"ל באריכות, ומובן ג"כ מכל הנ"ל שענין לידה זו הוא ענין א' ממש עם ק"ס כו', כי הנשמות בעודם בבחי' עיבור הם כמשל הברואים שבים שהים מכסה עליהם והם מובלעים בו ומתאחדים עמו בתכלית עד שמי הים הם חיותם וקיומם ואם יסתלקו מן המים ליבשה מיד מתים כי לא יוכלו להתקיים שם, וכך הנשמות דאצי' הם בחי' אלקות ממש ומובלעים ברחם הנוק' ומתאחדים בתכלית עם הארת אלקות שבמל' ולא יוכלו להתמשך ולגלות כלל בגוף נברא כמשל הדגים שלא יוכלו לילך ביבשה כו' וכמ"ש בזהר בענין רב המנונא שהנשמות שמאצי' נק' נוני ימא, ואמנם מה שנת"ל שהים הוא המעלים ומסתיר כו' אין הסתר זה לגבי הנשמות עצמן שבבחי' עיבור בו אלא לגבי הנבראים דבי"ע כמשל הים שמה שמכסה על הברואים שבו אין זה רק

הנפילים . . שלא נשתהו בבטן הנוק' . . ויראו בני האלקים: בראשית ו, ב. ד. ראה פעי"ח שער חהמ"צ פ"א. [ובס' שער הכונות ריש ענין הפסח]. ובשער הלולב פ"ח.

במעשה דאנטונינוס: סנהדרין צא, ב.

ובן שמנה . . ואמו שוחה עליו ומניקתו: שבת קלה, א.

במ"א בענין אלי' שעלה גופו בסערה השמי' . . חי ה': ראה מלכים"ב ב, יא. ה, טז. מלכים"א יז, א. יח,

טו. וראה ס' מאמרי אדה"ר ע"ת ח"ב ע' תשכט ובהמ"מ שם. ס' מאמרי אדהמ"צ ויקרא ח"א ע' רסה ובהמ"מ.

בזהר בענין רב המנונא . . נוני ימא: ראה זח"ג קפו, ב. ס' מאמרי אדה"ר על מארזיל ע' קמד ואילך.

שלא יתראו ביבשה אבל הן עצמן מתאחדי' עמו בתכלית כנ"ל, וכך למעלה ענין המל' שמעלמת ומסרת האלקות שלכן נק' ים כנ"ל היינו שהוא הסתר לגבי הנבראים דבי"ע אבל הנשמות דאצי' שבעיבור בתוכה הם מתאחדים ממש באלקות ונק' גוני ימא כנ"ל ואדרבה ההסתר הוא שמסרת ומעלמת אותן בלתי יתגלו בבי"ע כמשל הים שמכסה ברואים שבו כו', והנה ענין קייס שהים ראה וינוס היינו העברת וסילוק ההסתר וההעלם כנ"ל ולהיות הנבראים רואי' גילוי האצי' והיינו ענין לידת הנשמות דאצי' עד"מ כשנקרע הים הגשמי ונעשה יבשה מה רואים בו הלא הברואים שבו שהיו מכוסים כו' כמ"כ הנשמות דאצי' שהיו סתומים ומכוסים בים דאצי' מתגלים בבי"ע ממש, וכנ"ל שמהות ועצמות הנשמ' דאצי' ממש מתלבשת בגוף הנברא כו', והיינו ענין הלידה וכנ"ל וזהו פי' הארז"ל ולדבריו יתפרש ובני ישראל על הנשמות דאצי' הלכו בתוך הים ביבשה שהים נעשה יבשה ונתראו ונתגלו הם בבי"ע כו' והרשב"י פי' בזה"ק שקייס הוא עליית הנשמות דבריא באצי' ויתפרש ובני ישראל נשמות דבריא שהלכו בתוך הים העליון המסתיר להם ומעלים כנ"ל ביבשה כי הים ראה וינוס כו' שנסתלק ההסתר ויוכלו גם המה לעלות באצי' וזהו שהים נעשה יבשה וכמ"ש הפ"ך י"ם כו', ועכ"פ המכוין הכל א', דהיינו שהארת האצי' המוסתר ונעלם מנבראים נתגלה להם עתה ע"י קייס אם ע"י אלי אם ע"י ירידה דהיינו לידת הנשמות דאצילות כו', ואיך יכול להיות גילוי זה שאינו כפי הדרגת ההשתלשלות, הנה לזה הולך ה' ברוח קדים עזה כו', וכמבואר למעלה שהוא בחי' גילוי הארה עליונה שלמעלה גם מאצי' דהיינו בחי' עתיקא קדישא שנעתק ונבדל מיומי' דאצי' ונק' קדמונו של עולם שבגילוי הארה זו שהיא מופלאות מאצי' ובריא בהשוואה א' הרי נתבטל גם מהות האצי' לגמרי ממצאותו עד שיכול להתגלות גם בבי"ע הגם שאינו כפי ההדרגה ועד"מ מענין עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל שהוא ג"כ מצד גילוי הארה שלמעלה מערך שניהם שע"י שניהם מתבטלים ממצאותם לגמרי עד שאינו מרגיש כלל מהותו שידע שזולתו הוא הפכי לו ומנגדו, כך גם כאן בגילוי הארה שלמעלה מערך אצי' לגמרי לכן יוכל גם להתגלות בבי"ע והפך מים ליבשה מהעלם גלוי כו' כי שם ההעלם והגלוי שוים וד"ל.

ואמנם לכאורה הלא גם בלא"ה יש הארת הכתר במל' וכמ"ש במ"א בפי' המגיד מראשית אחרית ונעוץ תחלתו בסופן כו' שמחמת כח זה היא שיכולה להוות הנבראי' שהם בחי' יש מאין חידוש מעיקרו משא"ז בכל

וזהו פי' הארז"ל . . . והרשב"י פי' בזה"ק: פ"ח שער תהמיצ (שכ"א) פ"ח. זח"ב מת, ב. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רנח. סידור רפט, ד. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' רנ ואילך.
עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל: איוב כה, ב. במדבר פ"ב, ח. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ עה"ת ח"ב ע' תרמה ובהמי"ם שם בארוכה.
וכמ"ש במ"א בפי' המגיד מראשית אחרית: ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' רכב.

הספירות מחכמה ואילך דכתיב אין כל חדש תחת השמש כו' אלא בכת"ר שמהוה החכמה מאין ליש וכח זה נמשך במל' וז"ש אני ראשון ואני אחרון.

זו] אך הענין שלצורך בחי' הלידה וקיי"ס צ"ל הארה יותר עליונה שבכתר דהיינו מבחי' עתיק בחי' תחתונה שבמאציל משא"כ לצורך קיום העולמות מקבלת מחיצוניות הכתר בחי' א"א שרש הנאצלים כו' וכמ"ש במ"א במאמר דאילתא שיש ב' השפעות מכתר במל' א' בשעתא דאצטריכת למזונא לה ולכל חילי' דהיינו לחדש הישניות מאין ליש והב' בשעתא דכרעת למילד הם הולדת הנשמות דאצי' בבי"ע כנ"ל, והטעם כי כח החידוש מאין ליש שאינו ככל הט"ס רק במל' בלבד לא שהפלאותו הוא מצד הפלאה עצם ההשפעה המושפעת להחיותו המחודש, אדרבה גוף ההשפעה מצומצמת יותר שלכך יתהווה מזה מציאות נפרד כו' וכמשל חיות המוחי' שבשערות וכמשל אור של תולדה שהוא אור חדש מה שלא הי' תחלה באור שלפני הפרסא הרי אין האור החדש משובח אדרבה מהותו גרוע ביותר גם מאור הנמשך ע"י ריחוק בלא מסך דרך עו"ע כו' אלא שאעפ"כ צריך המשפיע לכח ועוז יותר להשפעה זאת מלהשפיע דרך עו"ע דהיינו להשפיע הארתו באופן גשמי בהסתר והעלם לפי מהות זולתו כו' שרחוק מאד מערך דקות מהותו שלזה צריך כח רב ועצום יותר מבהשפעה שבערך מהותו העצמי שזה לנבון נקל וד"ל.

עד"מ שאנו רואים שכל אדם יכול להבין לזולתו מה שמבין בעצמותו אם זולתו חכם בערך כמוהו שאינו צריך לשנות לו מהשפעת המושכל מכפי שהוא בדעתו כו', אבל לא יוכל להבינה למקבל קט הערך ביותר כמו לתינוק או לחסר הדעת וקצר ההשגה ע"י משלים וחידות ואם יעשה כהנה אז יהיו המשלים שטותים ולא יכיר המקבל כלל וכמו שמצינו בדרו"ל דשבחוהו רבנן לר"מ לבד דהוה אמר ש' משלים כו' והטעם כי המצאת המשל שהוא דוגמ' גשמיות המתדמי' ממש לעצמות אותו המושכל הנק' נמשל הוא השפעה שבבחי' ירידה ושינוי המהות ממש דהיינו שמשפיע שכלו באופן משונה ממהות למהות כאור של תולדה הבוקע דרך מסך כו', ולא כל אדם יוכל להשפיע שכלו באופן כזה דהיינו לשנותו ממהות למהות לכל מי שירצה כי יכולת זו תלוי' בהכרת עומק האחרון של המושכל דהיינו כמו ששופע מכח המשכיל שאזי יוכל לשנותו לכל מה שירצה דהיינו גם להעלים ולהלביש עצמות השכלתו ממש בלבוש עב וגם דהיינו המצאת המשל הנ"ל כי בידו הוא להטותו איך שירצה, אבל כל אדם שאינו מבין רק פשטות המושג לא יוכל לשנותו אלא להשפיע ע"ד ואופן שהוא אבל אם ירצה להעלימו ולשנותו כמו

אין כל חדש תחת השמש . . אני ראשון ואני אחרון: קהלת א, ט. ישעי' מד, ו.
במ"א במאמר דאילתא שיש ב' השפעות: ביארה"ז לאדהאמ"צ קטו, ב ואילר.
דשבחוהו רבנן לר"מ . . דהוה אמר ש' משלים: ראה סנהדרין לה, ב.

להמציא משל גשמי ודוגמא המתדמי' להמושכל אזי יהי' שטותים לגמרי ואינו כלל השפעת המושכל ודל', וכמ"כ יובן למשכיל למעלה שהמל' דאצי' דוקא היא שיש לה הכח להשפיע חיות ולהוות נבראים בע"ג ומחודשים שהם בשינוי המהות ממש אפס זולת', ומה הוא החיות שמשפעת להם הלא לית לה מגרמה כלום אינו אלא מה שמקבלת מכל הט"ס עליונות חר"ב חר"ג וכו' שמשפעת זאת לנבראים דבי"ע שיהי' בהם בחי' חר"ב חר"ג וכו' וזהו חיותם, והרי השפעת חכמה זו היא בשינוי המהות ממש ממהות החכמה דאצי' שהרי כלי הנבראים גסה וגשומה מהכיל בתוכם דקות ובהירת אור החכמה הנפלאה כמו שהיא באצי', ואעפ"כ הם מקבלים הארתה ע"י שאותה ההארה מתגשמת ומתעלמת בלבוש עב כערכם וכתכונתם, והשפעה זו נק' יש מאין כאור הבוקע דרך המסך שהיא תולדה חדשה להיות שגוף ההשפעה היא קטנה מאד מערך השפעת החכמה דאצי' באצי' מעילה לעילה מ"מ הרי היא תולדה חדשה כאור הבוקע דרך המסך כי מהות הארה זו שנתגשמה אינה ממהות האור כמו שהוא באצי' ויהי' איך שיהי' הרי דבר חדש הוא אשר לא הי' לעולמים, ולא נמצא כח זה אלא במל' דוקא כי היכולת לשנות ההארה להשפיע בשינוי ממש ממהות למהות תלוי בעומק החכמה כמו שנמשכ' מן המשכיל ולא מגלוי החכמה ולכן החכמה דאצי' אין בה כח לחדש מאין ליש להיות כי היא חכמה הגלויה אלא במל' דוקא לפי שיש בה הארת הכת"ר מקור החכמה כו' ודל'.

ליותן זה יצרת לשחק בו, להבין מארז"ל לעתיד הקב"ה עושה שחוק לצדיקים, הענין כי יש ב' מיני צדיקים, הא' אותן שהם בסתר בעולם ולא נודעו לבנ"א כי עבודתם הכל ברוחני' פי' בכוונת הלב ליחד יחודי' עליוני' למעלה וגם בבחי' עליות וכגון רשב"י כשהי' במערה י"ג שנים שבודאי לא קיים כמה מצות מעשיות שהרי לא הי' ניוזן רק מחרובים ומים ולא הי' יכול לקיים מצות אכילת מצה בפסח וכן מצות קידוש על היין ואתרוג וסוכה וכיוצא אלא שהיתה עבודתו ע"י כוונת לבו ברוחני' שע"ז הי' גורם כל היחודים עליונים שבאצי' המרומזים באותן המצות כו', ועד"ז קימו האבות כל התורה עד שלא ניתנה שבודאי אין הפי' שקיימו במעשה בפועל ממש כמ"ש במ"א רק

ליותן זה יצרת: תהלים קד, כו. גויא מהמאמר נדפס בלקרית שמיני יח, א. וגויא בס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קמד. וראה גם אוה"ת שמיני ע' תפה.
לעתיד הקב"ה עושה שחוק לצדיקים: ויקר פי"ג, ג. וראה בלקרית שמיני שם. ראה עוד על מארזיל זה בסה"מ תקס"ב ע' צו [ובהמ"מ לשם]. תקס"ה ע' שלד. מאמרים הקצרים ע' רל"רלא. ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קמא.
רשב"י כשהי' במערה י"ג שנים: שבת לג, ב.

שקימו ופעלו כל היחודים עליונים הנעשים עתה ע"י מצות מעשיות שגרמו ועשו זה המה ע"י כוונתם ברוחניות, וכן בכל דור ודור יש צדיקים כאלו שעבודתם ברוחני' ומהם ה' האריו"ל בדורו (פ"י שהי' בו גם מבחי' זו ולא זו בלבד) והבעש"ט ז"ל בדורו, והב' הם אותן צדיקים הגלויים ונודעים בעולם בטוב מעשיהם כי עבודתם היא בגשמיות לקיים כל המצות בגשמיות ובמעשה דוקא בפועל ממש וכמו ע"ד דוגמא מצות שמחה ביו"ט שנאמר ושמחת בחגך, עבודתם לקיים מצות שמחה זו בגשמיות כמו שהיא למטה אין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין, בבשר בשר ממש וביין יין ממש.

והנה באמת א"א להגיע אלקותו ית' (כל"א אן צו רירע"ן אלקות ממש) אלא ע"י עבודה רוחנית שבכוונת הלב של הצדיקים הנ"ל ולא ע"י גשמיות כו', והם הנק' נוני ימא (ומזה ה' נשמת משה שנאמר בו מן המים משיתיהו הגם שהוא דוקא נתן התורה היינו שנמשך בבחי' זו לתקן העולם) כדגים הללו שמכוסים בים כך נשמות הללו הם מבחי' עלמא דאתכסי' וישנם בכל דור ודור והם בסתר ולא נודעו בעולם כו', וזהו ענין לויתן שהוא ל' חיבור והתקשרות כמו הפעם ילוה אישי כו' כי בחי' צדיקים אלו הם המחברים העולמות לא"ס ב"ה, אך להיות העה"ן גשמי לכן צריך לצדיקים שעבודתם בגשמיות לקיים מצות מעשיות (דהיינו מפני שהוא ממה שנפל בשבירה בבי"ע ובנוגה דבי"ע שצריך בירור להפשיט מחומריו' הנוגה המעורב טו"ר או אפי' ביטול היש דבי"ע שזהו בירור הא' והיינו ע"י הצדיקים שבבחי' הב' שעבודתם בגשמיות וזהו ענין כוונת המאכלים בשר ויין כו' משא"כ צדיקים שבבחי' הב' עבודתם ברוחני' וכמ"ש במ"א שיש ב' מיני בירור הא' ע"י המל' והב' ע"י חכמה דבחכמה אתברירו בירור אחר בירור להיות נכלל באין ממש, והיינו מה שהליתן ישחוט את שור הבר כו' וכמ"ש ההפרש בין נשמת משה שהי' מבחי' פנימי' דמ"ה וכמ"ש מן המים משיתיהו ובין נשמת אליהו ב"ן דמ"ה וד"ל, והוא מ"ש רד"ל עמוד א' וצדיק שמו שעליו העולם עומד.

והנה באמת צ"ל הא והא ולכן כל מה שיש ביבשה יש בים, כי באמת הליכת הצדיקים הנק' נוני ימא היא נפלאה וגבוה מאד נעלה כמשל הדגים שבים הגשמי שכל ימיהם הם שטים בים כך עבודתם ג"כ בבחי' טיסה

ושמחת בחגך . . אין שמחה אלא בבשר: ראה טז, יד. פסחים קט, א. רש"י ריה ג, ב.

מן המים משיתיהו: שמות ב, י.

הפעם ילוה אישי: ויצא כט, לד.

הב': כיה בגוכיק. ואוצ"ל: הא'.

וכמ"ש במ"א שיש ב' מיני בירור: ראה לקו"ת צו ז, ג [וכנהנסמן בהמ"מ לשם לתחילת המאמר].

דבחכמה אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אנה"ק סכ"ח. לקו"ת ויקרא ד, א ובהמ"מ שם.

עמוד א' וצדיק שמו: זח"ב רע"א, א.

כל מה שיש ביבשה יש בים: חולין קכו, א.

והילוך וגדולה הרבה מעבודה הגשמיות של הצדיקים שבבחי' ה' שמחה בבשר כו' שהכל למטה במדרגה, משא"כ ההליכה והטיסה שלהם ברוחניות הוא כמשל דג הים ששט מקצה העולם ועד קצהו כך המה בטיסה אחת (מיט איין שופ בלי"א) מגיעים ועולים למעלה מעלה, וגם ענין הטיסה אינה כלל בחי' התלהבות כמו עבודת הצדיקים הנ"ל ברשפי אש מרתיחת הדמים (הבא מביורו"י נוגה של המאכלים) שמחה בבשר שמחה ביין כו' אלא אדרבה בנחת ובקיריות ובטיסה אחת עולי' ומגיעי' למעלה מעלה כו' כנ"ל, ואי אפשר לבאר דבר זה היטב בכתב ובמכתב איך ומה הוא, ובזה יובן מה שלא קיים רשב"י בהיותו במערה כמה מצות מעשיות כנ"ל לפי שהי' מבחי' נשמות אלו שיכולים לעבוד ברוחניות שהוא למעלה מבחי' קיום המצוה שבגשמיות שמחה בבשר כו' (שאין זה אלא בחי' בירור הראשון כנ"ל) וד"ל.

ועתה יובן ג"כ ענין סנפיריו של הלוי' שהן הן אשר בהם הוא שט מן הקצה אל הקצה כנ"ל, ולכן כל העולם כולו עומד על לוי' שמקיף כל העולם כנודע בדרו"ל, ומ"מ צריך ג"כ לצדיקים שבבחי' ה' כו' וכנ"ל. וזהו ענין מאמרם ז"ל שלעתיד יעשה הלוי' מלחמה עם שור הבר וישחטנו בסנפיריו, כי הנה עבודת הצדיקים שבבחי' השנית נק' שור הבר, כי הנה גם עבודתם במעשה גשמיות אינן דברים כפשטן ח"ו כמו ע"ד דוגמא ושמחת בחגך דיו"ט ואין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין אינו כפשוטו שיאכל בישראל תורא שמינא וישתה חמרא טבא למלאות בטנו ח"ו וישיש וישמח בהם ח"ו, אלא בחי' העלאות (שמעלי' הגשם להתעלות ולהתכלל באור ה' אחד) כענין שלמי שמחה מבשר גשמי שהיו בבהמ"ק שהיו ריח ניחות ממש לה, ועד"ז הוא השמחה בבשר יו"ט וכמ"ש וישמחו בך כו' בך דייקא אלא שכעת הוא ל' בקשה מפני שחורב בהמ"ק כו', ולכן נקראו שור הבר, דהנה פני שור מהשמאל הוא מקור חיים של כל הבהמות והחיות שבעוה"ז והיינו ע"י השתלשלות רבות כו' אמנם כמו שהם למטה הם מגושמים מאד ומעורבים טו"ר אך ע"י עבודת הצדיקים הנ"ל נעשה בחי' שור הבר, פי' בר הוא מלשון בר לבב, דהיינו בר וזך, והענין שנכללים ברוחני' להיות מהם שמחה לה' ורשפי אש שזהו עיקר עליותם וכמ"ש במ"א וזהו שור הבר, והלוי' שהוא בחי' הצדיקים הנק' נוני ימא ישחטנו בסנפיריו שיעלו אותן ע"י הטיסה שלהם בסנפיריו שבטיסה אחת עולי' למעלה מעלה כנ"ל, כי הנה אף שגם עבודתם היא בחי' ההעלאה מגשמיות לרוחנית כנ"ל בענין אין שמחה אלא בבשר ששמחה זו היא שמחת הנפש בה' אחד ברשפי אש כו' מ"מ מאחר שבאה ונולדת מאכילת בשר גשמי שהוא גשם מאד ובעל גבול כו' הרי גם האהבה והשמחה ברשפי אש הנולדת

כל העולם כולו עומד על לוי' . . כנודע בדרו"ל: פדריא ספיט. זח"ב לד, ב. קח, ב. זח"ג רעט, א.

ועוד.

פני שור מהשמאל: יחזקאל א, י.

ממנו מילתא זוטרתא היא, ואינו בערך כלל לגבי ההילוך הנפלא של הצדיקים הנק' נוני ימא שבטיסה א' בקרירות ובנחת מגיעים למעלה מעלה שזהו בחי גדולה יותר לאין קץ (שאינו בחי' בירור מרע לטוב או אפי' הפשטת חומרי' הישות דביע לגבי אצי' אלא בחי' העלאה בלבד), ולכן הם יעלו אותן הצדיקים הנ"ל ע"י סנפיריו שזהו למעלה מכפי כח עצמם (וכמובן מכל הנ"ל שהצדיקים שעבודתם בגשמיות הוא רק לברר בירור הראשון מרע לטוב כו' אבל עדיין דבר נפרד הוא ולא נכלל באלקות ממש וזה נק' בירור דב"ן שמברר בבי"ע ואח"כ הצדיקים הנ"ל מבררים אותם שנית דהיינו שמעלים אותן (ולא בירור ממש) להיות נכללים באלקות ממש והיינו ענין שמ"ה מברר ב"ן דהיינו רק הפשטת הישות להיות בבחי' ביטול אמיתי, וז"ש לע"ל ואכלתם אכול דבר האכול שכבר נתברר יאכלוהו ויבררוהו שנית וד"ל).

אך באמת גם שור הבר יעלה את הלויתן, כי בבחי' א' עבודתם נעלית יותר אף שהיא גשמיות הרי כן צ"ל עפ"י התורה ושמתח בחגך ואין שמחה אלא בבשר כו' ומצד זה יעלו המה את הצדיקים הנק' לויתן (ומובן זה ג"כ עפ"י הנ"ל שהוא כענין סוס ורוכבו רמה כו' שעם היות שהסוס מצד עצמו גס וצריך לרוכב להנהיגו אבל אח"כ הוא מעלה הרוכב למקום שלא יכול להגיע שמה בעצמו כך מ"ה וב"ן שאחר ששם מ"ה מברר ב"ן אזי שם ב"ן מעלה למעלה מעלה כי אשת חיל כו' ובמחשבה ארץ שהיא נשמו' שביבשה עלמא דאתגליא קדמה לים הנק' שמים שם מים נוני ימא עלמא דאתכסי' הנק' שמים מקיפים כמו שהיו המים מקיפים לארץ עד שאמר ותראה היבשה כו' וד"ל).

והנה הלויתן ישחוט את שור הבר בסנפיריו, אף שכהיום שחיטה כזו פגימה גמורה היא מחמת ההפסק שהרי הסנפירי' עשויים קשקשים קשקשים ובין כל א' לחבירו יש הפסק בשחיטה כו', אבל לע"ל צריך להיות ככה דוקא, להיות כי נת' ענין שחיטה זו שהיא בחי' העלאה להעלות עבודת הצדיקים הנק' שור הבר למעלה מעלה כפי כח עליות של הלויתן ע"י סנפיריו, ובהיות כי רבים המה העליות עילוי אחר עילוי לכן צ"ל הפסק בינתיים, וא"א להיות מתעלים כל העליות הללו בעקירה א' ובפעם א', אלא צ"ל הפסק בין כל עילוי לעילוי (דהיינו בחי' רצוא ושוב הרצוא הוא העליי' ממדרגה למדרגה והשוב הוא אח"כ כאשר נתעלה במדרגה ההיא אזי הוא בבחי' עמידה ואזי יוכל להתעלו' עוד אח"כ ברו"ש למדרגה יותר עליונה עד רום המעלות, אבל אילו

ואכלתם אכול: יואל ב, כו.

סוס ורוכבו רמה: בשלח טו, א.

אשת חיל: משלי יב, ד.

ובמחשבה ארץ . . קדמה: ע"פ חגיגה יב, א.

ותראה היבשה: בראשית א, ט.

לא הית' עומד ומשתהה שם לא יוכל להתעלות עוד, כי א"א להיות עלוי גדול כ"כ בפעם א' ובבת אחת מסוף כל דרגין עד ריש כל דרגין אלא ממדרגה למדרגה וכענין שנת' במ"א ע"פ מ"ש בזהר בענין צלותהון דישראל שמתעלי' מהיכל להיכל ובכל היכל המלאך גפיף לה ונשיק לה, דהיינו מפני שצ"ל עילוי גדול כ"כ מגשמיות לאלקות ממש וצריכה לעבור דרך כמה היכלות ומדרגות ממוצעי' ובכל עליותה ממדרגה למדרגה אזי המלאך דשם גפיף ונשיק לה בהבל פיו כלומר שמתאחדת עמו והיו לאחדים ואז הוא מעלה אותה למקום יותר עליון משא"כ אילו לא היתה מתאחדת עמו לא היתה יכולה לעלות עוד, כי איך יעלה הגשם כמו שהוא למטה במקום עליון כ"כ אין זה אלא ע"י שבכל מדרגה ומדרגה שמתעלה הוא מתאחד שמה ונהפך ומזדכך ממהותו כפי רוחני' אותה המדרגה וזהו ענין ההפסק שצריך להיות בין כל עלי' כו' וד"ל, וכנודע שיש כמה היכלות היכל הזכות היכל הרצון כו', ואיך להיות העברת דרך כולן בהליכה אחת ובפעם אחד, אלא הפסק ושיהוי בין כל היכל להיכל להיות משתהה שם ואזי יוכל אח"כ להתעלות עוד, ולכן יתיר הקב"ה פגימה זו לע"ל, והנה שור הבר יעלה את הליות ע"י שידקרנו בקרניו.

יום ג' פ' בהר בחקתי, בעזרה

ענין יו"ט שני של גליות, שבא"י עושין יו"ט ראשון ואחרון של פסח וסוכות
 יו"ט של עצרת הכל יום א' ובח"ל עושים שני ימים, ויובן עפמ"ש בס' אור נערב להרמ"ק ז"ל שח"ל להיותו גשמי אינו יכול לקבל ההארה ביום א' כמו שמקבלת א"י אלא מתחלקת לשני ימים כו', ופי' כי כל יו"ט הוא המשכת והתגלות קדושה עליונה מלמעלה מהזמן בבחי' זמן (כמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל ישראל אינהו דקדשינהו לזמני' משא"כ שבת הוא למעלה מהזמן כי הוא בחי' עליו העולמות ולכן אינהו משתנה לפי המקום וח"ל וא"י שוים בו) ולכן עושים אותו היום יו"ט.

והנה בא"י שהיא ארץ אשר ה' דורש אותה שקרובה לאלקות ומזוככת
 במעלה ומדרגה אזי יכולים לקבל ביום א' אותה ההארה המאירה

במ"א ע"פ מ"ש בזהר בענין צלותהון דישראל: ראה וחי' כג, ב. זחיב רא, ב. סידור רעג, א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקסט ואילך וע' תקעו. סה"מ תקס"ז ע' שלו.

ענין יו"ט שני של גליות: נדפס גם בדרמ"צ קצח, א [ובהוצאת הקודמות של הדרמ"צ הוא בדף קיד, א]. בס' אור נערב להרמ"ק ז"ל: הובא גם בלקרית שמע"צ צב, ג. ובאוה"ת לך לך כרך ד' תרעה ב. ע"י"ש. במ"א ע"פ מארז"ל ישראל אינהו דקדשינהו לזמני': ברכות מט, א. וראה אוה"ת שבועות ע' פד ואילך.

ומתגלה, משא"כ בח"ל אין הארה זו מתיישבת ביום א' ולא יכולים להכילה כלל ביום א' מצד ריחוק מעלתה ח"ל מאלקות ולכן עושים ב' ימים שבמשך ב' ימים יכולה היא שתתקבל כמו שבא"י ביום א' כו'. ויובן עד"מ אור וזיו המאיר ומזהיר מאיזה מאור שהוא מקור להאור והזיו, כמו זיו השמש המתפשט מהשמש או הברקת הארת איזה אבן טוב המבריק מן האבן וכיוצא בשאר דברים המאירים אזי אנו רואים שבעוד הזיו מאיר במקום קרוב וסמוך לגוף המאור אזי נראה מעט הכמות ומקום קטן מחזיקו, ואחר שמתפשט ונמשך להלאה בריחוק מקום מגוף המאור אזי נראה גדול ורב הכמות ואין המועט מחזיקו אלא נראה לגדול, ובאמת בודאי גוף ההארה והזיו לא נוספה ונתרבה ע"י ריחוק מקום עד שיתכן לומר שמחמת זה תתראה בגודל יותר ותצטרך למקום רב כו' ופשיטא הוא, אלא הענין שאותה ההארה ממש כשמתרחקת בריחוק מקום אזי נראית ליש יותר מצד ריחוק המקום שמאירה ונמשכת בו וד"ל. וכך יובן ענין ההארה המאירה ומתגלית (למטה בזמן דוקא) בכל יו"ט שכל שהמקום שמתגלית בו קרוב לאלקות יותר, אזי אין נראית רב הכמות כ"כ וזמן מועט מגבילה ולכן בא"י עושים יום א', אבל כשמאירה בריחוק יותר כמו בח"ל אין המועט מחזיקה אלא ב' ימים וד"ל.

ובזה יובן המדרש ע"פ שמוני נוטרה את הכרמים כו' אמרה כנ"י בא"י הייתי שומר יום א' עכשיו שני ימים סבורה הייתי לקבל שכר על שניהן ואיני מקבל אלא על יום א', פ"י שהרי באמת גוף ההארה לא נתרבתה בח"ל יותר מבא"י עד שמחמת זה יצטרכו לב' ימים וא"כ הרי אינה מקבלת שכר אלא כעל יום א' של א"י ואעפ"כ צריכה לשמור ב' ימים מצד ריחוק המקום (דהיינו ריחוק ח"ל מאלקות) שאותה הארה עצמה אינה מתיישבת אלא בב' ימים כנ"ל (ושרש הענין כי יש עולם שנה נפש והן ר"ת עש"ן. פ"י, עולמות ב"ע המקבלים נק' עולם ומל' דאצ"י המח' אותם נק' שנה כי מלך מלך וימלוך הוא בחי' זמן והיינו מפני שהמשכת חיות בבי"ע הוא ע"י התחלקות ר"ש כמשל דפיקת רוח חיים שבלב כו' וז"א המשפיע החיות למל' נק' נפש, ויובן למשכיל שכל שבחי' העולם דהיינו המקבל דבי"ע שאליו נמשכת ההארה יהי' בקירוב יותר לגבי המשפיע הנק' נפש אזי לא תצטרך ההארה להתחלק כיכ ברבוי חלקי הזמן שהיא השנה. אלא תוגבל בזמן מועט משא"כ כשבחי' העולם הוא בריחוק יותר אזי צריכה אותה הארה גופא להתחלק יותר בריבוי חלקים ונעשה זמן רב יותר כו', עד"מ ברב המשפיע השכלה א' לב' תלמידים א' חכם וא' תם שמה שהחכם מבין בדיבור א' יצטרך להתם ריבוי דברים כו' וכך הוא במשל האור הנ"ל שכל שהוא קרוב להמאור כולל רבויי האור

המדרש ע"פ שימני נוטרה את הכרמים: שהשר עה"פ א. ו. והובא גם בלקיט שמע"צ צב, סע"ג. עיי"ש. ובאוה"ת דרושים לשמע"צ ע' איתחל.

שנתפשט ונראה ליש כו' וכמו שבגוף המאור המועט וקטן בכמותו נכלל כל האור המתפשט) כו' וד"ל.

ב"ה, שבת פ' חוקת

שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים, פ"י המורים מלשון מורי הוראה, ואומר להם שמעו נא המן הסלע הזה הוא בחי' תושבע"פ שנתקשי' כאבן זה שכולו קשה, כך התושבע"פ אינם יכולים להגיע למחוז חפצו, רש"י פ"י ככה ותוס' ככה וכו', וכולם אינם עומדים על תכלית הכוונה, נוציא לכם מים שיצאו טיפי' טיפי' ע"י מה שהכה משה במטהו, והיינו מה שמ"מ מעט מזעיר יכולים להוציא טוב טעם ודעת בתושבע"פ ע"י הפלפול כו' והעיון שמ"מ כיוונו מעט אל האמת והפוסקים כמו רש"י ותוספות וש"פ כו', אבל מתחלה כשהי' באר של מרים בגילוי או הי' התושבע"פ בגילוי לכל ישראל, כי הבאר הוא בחי' תושבע"פ כידוע, אמנם עיקר תושבע"פ שהוא בחי' טעמי ההלכות כמ"ש בגמרא מאי טעמא כו', נתנה למשה בלבד פסל לך, ולישראל לא ניתנה רק תושב"כ ופסקי ההלכות בלא טעם כמו המשניות, אבל התלמוד בטעמי' ניתן למשה בלבד אלא שמשה נהג בה טובת עין בעצמו ונתנה במתנה לישראל, ולכן ע"י שאמרו אח"כ למה העליתנו ממצרים כו' הטיחו דברים כלפי מעלה והשוו עבד לקונו, נעשה הבאר לסלע שנתקשה מאוד עד שא"א להגיע [ל]הטעמים, וע"י הכאה יצאו מים, אבל רק טיפי' טיפי' שהוא מעט מזעיר מה שיכולים להשיג ע"י הפלפול כו', הגם שאח"כ יצאו מים רבים מ"מ לא נשתנה הסלע לבאר ועדיין קשה הוא כסלע ולא שמוציאים ממנה מים ע"י הפלפול, משא"כ מקודם הי' באר ממש מלא מים בגלוי (בלי שום טורח הכאה דהיינו שהי' טעמי תורה בגלוי בלי יצטרכו לפלפל בקושיות ותירוצים). והנה הבאר נסתלק בים של טבריא ונשקפה על פני

שמעו נא המורים: חוקת כ, י. מאמר זה רשום עליו בהכתי' בזה"ל: העתקתי זה אצל הר"י בעלקין נ"י מה שנשלח לו מהר"י הענקין מאה"ק שהעתיק מבוך העתקה שהועתק מכת"י אדמיר הצ"צ, מבוך מאמרי אדמיר הוקו דשנת תקע"א ע"ב, אית באות.

וש"פ: תוקן ע"פ כתי' ב. ובכתי' א: ושיכ.

פסל לך: תשא לד, א.

אלא שמשנה נהג בה טובת עין: נדרים לד, א.

למה העליתנו ממצרים... השוו עבד לקונו: חוקת כא, ה ורש"י שם. במדב"ר פ"ט, כא. ובכ"מ.

הבאר נסתלק בים של טבריא ונשקפה ע"פ הישימון: חוקת כא, כ ורש"י שם (מתנחומא). קהיר פ"ה, י.

ובכ"מ.

הישימון, ולכן צוה האריז"ל לתלמידו ר' חיים ויטאל שיטבול עצמו שם כי מועיל להשגה.

להבין המאמר דר' בנאה הוה מציין מערתא כו', הנה כתיב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה ופירש"י דשרה גדולה כנבואה מאברהם, וזה פלא לכאורה איך יהי' בחי' המקבל גבוה מן המשפיע, וגם הלא ידוע דאברהם ושרה הוא בחי' מ"ה וב"ן ואיך אמר שמע בקולה דב"ן גבוה ממ"ה כו'. אך הנה יש להקדים תחלה מ"ש אברהם בה"א נוספת משום דאב המון גוים נתתיך כו' והוא כאשר עשה גרים הרבה וכמ"ש ואת הנפש אשר עשו בחרן כו' ומה שייכות לה"א זה לענין הגרים. אמנם הנה על אות ה"א אמר דנק' אתא קלילא דלית בה ממשא פ"י אות הה"א במבטא יוצא מן הגרון והוא מובדל משאר האותיות כמה שאין בו הבל רב רק הכל מצומצם מעט מאוד וע"כ נק' אתא קלילא שהוא קל בהבל דק וקל, כנראה במבטא שהברת אות אלף או ב"ת יש בהם חיות הבל פנימי מהבל הלב ביותר וכן שאר האותיות כגון דל"ת כו' בכל מוצא שיוצא האות יוצא מהבל הלב בחיות רב רק הברת האות הה"א ממוצא הגרון יציאתו בקלות מאוד לפי שאין בו חיות רק בצמצום ולא מצד הצירוף שאין האל"ף שרש מורגש דהפ"א ג"כ מלאויו ג"כ באלף ומ"מ אות הפ"א מצד עצם יציאתו מהשפתים בחי' הבל רב וכן גיכ"ק מהח"ך, וזהו בה"א בראם אותיות אברהם כי הנה באברהם כתיב לך מארצך כו' כי אם אל הארץ כו' דהיינו שיבא לידי גילוי מן ההעלם כי פ"י אברהם רם ומתנשא בבחי'

צוה האריז"ל לתלמידו רח"ו: ראה פתיח שער הנהגת הלימוד (שסא, א). סה"מ תקס"ב ע' קמב. אוה"ת שה"ש כרך א' ע' קעה וכרך ג' ע' תתקו.
להבין המאמר דר' בנאה: נראה נדפס באוה"ת ח"י"ש קכא, א. [ושם כרך ב' תמה, א]. והוא ביאור שם על ד"ה ר' בנאה הנדפס לפניו שם דף קט, ב.
דר' בנאה הוה מציין מערתא כו': ביב נח, א: ר' בנאה הוה קא מציין מערתא כי מטא למערתא דאברהם אשכח"י לאליעזר עבד אברהם דקא' קמי' בבא א"ל מאי קעביד אברהם א"ל גאני בכנפה דשרה וקא מעיינא ל"י בריש"י.

כל אשר תאמר אליך שרה: וירא כא, יב.
הלא ידוע דאברהם ושרה הוא בחי' מ"ה וב"ן: ראה מק"מ לוח"א קג, א. וכן בתו"ח ח"י"ש קלז, ד — מהלקי"ת להאריז"ל. וביצא קעד, א — מהזוהר.
דאב המון גוים .. ואת הנפש אשר עשו בחרן: לך לך יו, ה [וראה תרי"ח בראשית לב, ב, ובה"מ לשם].
שם יב, ה.

אתא קלילא דלית בה ממשא: ע"פ אקדמות לשבועות. וראה אגה"ת פ"ד. תו"ח בראשית יט, א. מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ג ע' תתק.
לך נך מארצך כו': לך לך יב, א.

העולם ופי' אב הוא בחי' החכמה כידוע והוא הנק' שכל הנעלם מכל רעיון ונק' חכמה סתימאה כידוע, וצוה ה' לבחי' אבר"ם שילך מארצו הנעלם אל הארץ ששם יבא לידי גילוי וזהו פי' אראך אראה אותך לבא לידי גילוי כמ"ש במ"א והוא ענין הה"א שנתוסף באברהם כי ה"א הוא בחי' הגילוי כמ"ש בה' בראם מאין ליש כידוע והוא הנק' אתא קלילא כו' שבבחי' הבל קול יוצא מן הלב להיות רק בחי' חיצונית הבא לידי גילוי שהוא רק הבל בעצם לפי שכל בחי' השפעה מעליון לתחתון אינו נמשך רק מבחי' היותר חיצוני שבו והוא בחי' ההבל הקל שבאותיות שבעליון. אך הנה מבחי' הבל אותיות שבעליון נעשה בחי' פנימיות האור שבתחתון שהוא בחי' חכמה שבו כמו ע"ד דוגמא מ"ש בהתהוות נשמת אדה"ר שנק' אדם דבריא ויפת באפיו נשמת חיים הרי בחי' נשמה ומוחין שלו נתהווה רק מבחי' הבל העליון כמ"ש ויפת כו' כך הכלל בכל השפעת והמשכת העליונות שנמשכו ע"י אותיות שבעליון כמו כללות הי"ד מאמרות הרי רק מבחי' הבל שבאותיות הדבור נעשה מקור להתהוות הנבראים בבחי' החכמה שבו, וזהו כמשל השפעת שכל מרב לתלמיד שמבחי' הבל הדיבור של הרב נעשה מקור השכל לתלמיד כי מהשכל המושג כדבור הרב המלוכב בהבל הדיבור ממנו מקור מוצא קבלת השגת מוחין של התלמיד וד"ל.

ומעתה הנה יש להבין בענין ה"א דאברהם הניתוסף באברהם הנק' שכל הנעלם מכל רעיון שהוא ענין הגילוי בחיצוניות הבל בעלמא להיות ממנו מקור פנימי להתהוות נשמות הגרים והוא שנק' אב המון גוים אחר שנק' אברהם בה"א כו' דהלא בכל ההשתלשלות כך הוא דמבחי' הבל העליון נעשה מקור לתחתון רק שבכל ההשתלשלות אין זה ההבל מאות הה"א שנק' אתא קלילא כו' ובשביל מקור להתהוות נשמת הגרים נמשך דוקא מבחי' הבל אות הה"א שהוא הבל מועט ומצומצם ביותר כנ"ל, וזה דבר פלא לכאורה מדוע יגרעו מעלת נשמות הגרים מאוה"ע שאין השפעה נמשך בשבילם מחכמה עילאה רק מהבל דאתא קלילא כו'. אך הנה יש ב' מיני השפעות הא' בחי' השפעה פנימית והוא השפעה שנשפעה מהמוחין שבראש לכל האברים דרך הגידים הדקים שבמוח (הנק' בלי"א נערווין) המתפשטים בכל אבר ואבר עד צפורני הרגל שע"י נעשה כח התנועה מההתפשטות בכל אבר להיות נשמע מיד לרצון שבמחשבה שבמוח כידוע שכל האברים נשמעים לרצון שבמוח מיד ברגע מצד בחי' כוחות הגידים המניעים אותו, ואותם גידים הדקים שבכל אבר

והוא הנק' שכל הנעלם מכל רעיון: ראה בהמובא ע"ז באורך בהמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שי' ובהמ"מ בסו"ס תריח בראשית לדף כא, ב.

וזהו פי' אראך . . כמ"ש במ"א: ראה תריח פ, א ואילך (ובהנסמן להמקבילות בהמ"מ בתחילת המאמר).

בה' בראש: ביר פ"ב, ב.

ויפת באפיו נשמת חיים: בראשית ב, ז.

ואבר שרש כולם במוחין שבראש כידוע בספרי רפואות, ואע"פ שגידי המוח גשמי' הן לערך השכל שבמוח מ"מ נק' שפע זאת בחי' פנימיות כי יש בו חיות פנימי שהרי הרגשת החיות שבכל אבר ג"כ ע"י גידים הללו כידוע בפי' יוסף דעת יוסף מכאוב שמורה מזה עוצם קשר וחבור חיות האברים במוחין בפנימיותם דוקא כמ"ש במ"א וד"ל.

אך יש עוד בחי' השפעה פנימית יותר מזו והוא בחי' שפע המוחין במדות שהוא בחי' רוחניות יותר מצד עצם אור השכל שנק' צורה לחומר המוחין כנראה כחוש שגידול המדות בתינוק קטן אינם רק לפי ערך גידול השכל מעט מעט כמ"ש לפי שכלו יהולל איש פי' איש הוא בחי' המדות ויהולל מעלתם לפי ערך מעלת השכל כמו שאנו רואים לעין שהתינוק ששכלו קטן מדותיו לדברים הקטנים (גם התפעלות מדותיו טבעיים המה ואינם מולידים מן השכל כמו בגדול כמו אהבת התינוק לרדוף ולרקוד ולרדות בבהמות וכה"ג מ"מ שכלו גורם זה שמצייר בדעתו דוה הדברים טובים מאוד כמו שיוטב דבר גדול בשכל הגדול במשא ומתן טוב וכבוד מופלג אשר אין שכל התינוק משיג זה ויש דברים שמדת התינוק הן בלא דעת כלל אבל סיבתן הוא בא מצד קוטן הדעת ע"כ המדות בקטנות, עד"מ אילן קטן קליפתו קטן כו', ומזה מובן להיפך בגדול שגם מדות הטבעיים שלו שבלא דעת וטעם הן בבחי' הגדלות יותר מצד שדעתו גדול כו') אבל הגדול ששכלו גדול תאוות מדותיו לדברים גדולים וחשובים כידוע, וכל זה רק לפי ערך התפשטות כח השכל במדות אם מעט או רב כו', ואמנם מובן שבחי' התפשטות הארה זו בא מן אור השכל עצמו המאיר במדות וכמו שחומר המוחין ישלח גידיו באיברי' כו' כך בחי' צורת השכל שבמוח משלח הארותיו במדות שבלב (אך הרי ימים ידברו כו' כל שנגדל התינוק יום א' יותר, יותר ירבה במוח אור השכל ויגדל לפי ערך הגדלות המדות, וגידול המדות ביום זה הוא גידול כלי מוחו שניתוסף מעט ונמצא גם גדלות המדות מגדלות חומר המוחין אלא שהוא נמשך גם מצד גידול אור צורת השכל שבמוחין ג"כ כו' משא"כ התפשטות החיות הרוחני שבגידי המוח באיברים הוא רק מחיצוניות המוחין ולא מבחי' פנימית שלהם רק מבחי' כח המחשבה המלוכשת בהן כו'). והנה בחי' השפעה הב' הוא בחי' השפעה חיצונית ביותר והוא בחי' השפעת מותרי מוחין כו' והיינו בחי' גידול וצמיחת השערות מן המוח שנק' מותרי מוחין כידוע. וביאור הדברים ידוע שאין החיות הנמשך מן המוחין לתוך חלל השערה ענין חיות עצמית מעצמות המוחין כלל וגם לא מבחי' חיצוניות שבהן כמו גידי המוח הנ"ל אלא רק כמו בחי' הבל

כידוע בפי' יוסף דעת יוסף מכאוב . . כמ"ש במ"א: קהלת א, יח. וראה בס' מאמרי אדהאמ"צ: שמות ח"א ע' צח. ויקרא ח"א ע' כא (נכהמ"מ שם). במדבר ח"א ע' כ. דברים ח"ב ס"ע תרסז. ח"ג ע' תתק"ח.
לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.
ימים ידברו: איוב לב, ז.

חיצוני' העולה בבחי' מותרי המוחין (כמו הבלבול שבמוח שבא מסיבות הבלים זרים העולים במוח כו' שהמה דוחקים ויוצאים חוץ ומה יונקים שערות הצומחים כו'), ובגומא שבה שרש יניקת השערה הנק' שרשי השערות ג"כ רק הבל חיצוני שנמשכו מן המוח ואמנם צמיחת השערה אינו רק בחי' התפשטות הבל הזה שבגומא (ע"כ נק' השערות בשם ווי"ן שיר"ד בראש כו' כמ"ש במ"א), אבל השרש של השערה שבגומא אינו נק' בחי' התפשטות אלא עצם שממנו בא ההתפשטות כו' אך בגמרא דנדרים איכא פלוגתא אי שרשים רבי' כו' וד"ל.

והנמשל מזה יובן למעלה ג"כ שיש ב' מיני השפעות הנ"ל הנמשך ונשפע חסד דאברהם העליון הנ"ל שהוא בחי' חסד שבח"ס שנק' א"ב ר"ם כנ"ל, האחד בחי' השפע פנימי הנ"ל הנמשך מבחי' מוחין עלאין כמשל גידי המוח שמתפשטים בכל האברים כנ"ל והוא ענין שם מ"ה דחכמה מלגיו דאיהו אורח כל האצילות בכלל שמתפשטים בבחי' מחשבה סתימאה כו' והוא ענין מה שצופה ומביט במחשבה א' כו' כדמיון מחשבה שבמוח שמשלח פארותיו בגידים דקים כו' וזהו שבדעת עצמו יודע את הכל כו' ויורד הארת אור ח"ע הפנימית הזאת למטה בכלים מכלים שונים כמו עד"מ באברים שמקבלים מן המוח כנ"ל עד שגם התהוות מלאכים דבריאה כמו מיכאל שבבחי' חסד דבריאה ששרשה מבחי' חסד דאצילות הרי הוא מקבל שרשו הראשון מבחי' פנימית השפע שנמשך מח"ס הנ"ל שנק' א"ב ר"ם כו' מפני שבחי' השפע זו היא בחי' השפעה עצמי' ומקורו גם בירידתו למטה מטה כמו עד"מ באברים שמקבלים מן המוח כנ"ל עד שגם מלובש שם כמוכּן ממשל התפשטות גידול המוח גם בצפורן הרגל ומכ"ש בבחי' הארת המוחין באצי' עצמו כו', אבל בחי' השפעה הב' הנ"ל הנק' השפעה חיצונית היינו שנמשך דרך בחי' הבל היוצא ונכנס בחללי השערות בבחי' מותרי מוחין דח"ס הנ"ל בשביל להיות מקור להתהוות נשמות הגרים שהן ניצוצין דקדושה שנפלו מטה מטה ביותר בע' אה"ע שהפרידן מאחדותו ונק' עלמא דפרודא כו' שמרוחקים בתכלית הריחוק כידוע וכשיהי' מהם גר שהוא בחי' ניצוץ אלקי העולה לה' ממש בבחי' אחדות פשוט כו' צריך שיהי' בחי' גילוי אא"ס למטה מטה כ"כ כדי לעורר את הניצוצים הללו ולעשותם גרים כמ"ש ואת הנפש אשר עשו כו' עשו ממש והוא

ע"כ נק' השערות בשם ווי"ן . . כמ"ש במ"א: ראה סידור נד, ד ואלתר. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרלה. מאמרי אדהאמיצ בראשית ע' רנה. ויקרא ח"ב ע' תקא. אך בגמרא דנדרים איכא פלוגתא אי שרשים רבי' בתרי"ח ככג, ד. מציין לגמ' נזיר - והוא כדף ל"ט ע"א שם ב' אופנים אם השער משרשו ומעיקרו רבי מבשר הסמוך לראש הוא גדל או מלעיל רבי מראש השער הולך וגדל אבל סמוך לראש אין זו ממקומו. שהפרידן מאחדותו: ראה חז"ב פו, ב. ובהנסמן עוד בסו"ס מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"א ס"ע שז. ובהמ"מ בסו"ס תרי"ח לדף עה, ג.

ע"י גילוי אא"ס בחכמה דוקא והיינו פ"י אב המון גוים שהוא בחי' גילוי אא"ס בחי' שנק' א"ב ר"ם שניתוסף ה"א שהוא אתא קלילא בחי' הבל המוחין המצומצם ביותר שיוצא בחלל השערה בלבד ממותר המוחין כדי להיות אב המון גוים לגייר מהם גרים שאינם בבחי' עצמיות כנשמות ומלאכים ע"כ השפע שבבילם אינו נמשך מבחי' פנימית המוחין רק מבחי' חיצונית הנבדל מן העצם שנק' מותר מוחין והיינו ענין ה"א דאברהם העליון להיות אב המון גוים כ"י וד"ל.

ומעתה יש להקדים עוד ענין כדי להבין כללות ענין המאמר דר' בנאה הנ"ל והוא אם בחי' השפעה חיצונית ומותרות דבחי' שערות הנ"ל נמצא בה עוד בחי' מותרות שלו שהוא פסולת גמור המתהווה מהמותרות והפסולת של האור והחיות שנמשך בגומות שבשערות, והוא כמו שאנו רואים באדם התחתון למטה בשערות שבראשו וזקנו שנמצא בהם כינים רבים וידוע שהתהוות הכינים בא מן הפסולת שבזיעה היוצא מן הגומות שבשערות ונדבקים שם בכל פסולת הנדבק כו', וזהו דמיון ומשל להבין למעלה בחי' השפע חיצונית הנה מבחי' מותר מוחין דאברהם העליון שנמשך מבחי' השערות להיות מזה בחי' אב המון גוים לגייר גרים הרבה כנ"ל, הנה יש בזה ג"כ בחי' פנימית ופסולת, בחי' הפנימיות הן הנשמות הגבוהות שבגרים כמו נשמות שמעי' ואבטליון ואונקלס וכה"ג בכל הנפש אשר עשו בחרן כו' ועושים תמיד בכל דור ודור כי כל הגרים שבכל דור היוצאים מע' שרים הכל הוא מכוחות של בחי' אברהם העליון שנק' אב המון גוים עד סוף כל הדורות כו' ולכך כל גר צדק נק' בשם אברהם וכל נשמות הגרים עומדים בהיכלו כמ"ש בווהר ובדרשי רז"ל, אך בחי' הפסולת הוא שאר נשמות הגרים שיש בהם מבחי' הפסולת הרע דאווה"ע גם לאחר שנתגיירו והוא כמו מדת אכזריות כמו הנתינים שדוד גזר עליהם שלא יבאו בקהל מפני שבקשו לנקום מבני שאול שאין זה ממדת בני ישראל שהם רחמנים בני רחמנים כו' ואע"פ שהנתינים גיירי צדק היו בימי יהושע, ולזה הטעם ארז"ל קשים גרים לישראל כספחת כו' כי נמשלו לבחי' הפסולת הנדבק כמו ספחת וכל נגע וצרעת שבא מצד בחי' פסולת וכמ"ש ונספחו על בית יעקב כו' וד"ל.

ואחר כל זה יובן כללות ענין המאמר דר' בנאה הוה מציין מערתא כו' כד מטא למערתא דאברהם ושרה חמא דשרה מעיינא לי' ברישי' במזי' דאברהם כו' פ"י מעיינא לי' ברישי' הוא להוציא הכינים מהשערות שבראש כידוע, והענין הוא כנ"ל בבחי' מקור התהוות נשמות הגרים מבחי' שערות

כמ"ש בווהר ובדרז"ל: ראה וז"א צו, א. ובהנסמן עוד בהמ"מ באוה"ת בראשית תמב, סע"א.

הנתינים שדוד גזר עליהם: יבמות ע"ח, ב.

קשים גרים לישראל כספחת . . ונספחו על בית יעקב כו': יבמות מז, ב. שם קט, ב. ישעי' יד, א.

דאברהם שנק' אב המון גוים גם עכשיו מעיינא לי' שרה להוציא בחי' הפסולת והוא לברר בהן להיות נשמות טובים כנשמת ר"ע ור"מ ואונקלוס הגר וכה"ג להפריד מהם בחי' פסולת שבנשמות הגרים שלא יהיו כספחת לבית יעקב כו' וד"ל, ואע"פ שר' בנאה זה הי' לאחר החורבן הרבה ואברהם ושרה כבר נפטרו ראה ר' בנאה אותם כמו שהם חיים ממש ושרה מעיינא לי' ברישי' כו' כי בחי' אברהם ושרה הן בשרשם במקור האצילות בחי' מ"ה ובין שבכתר וכמ"ש בזוהר בפ' ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' בחי' ע"ס דכתר דכל א' כלול מיו"ד כו' ומבחי' השפע חיצוניות דחסד דאברהם כה"א הניתוסף נמשך בכל דור ודור נשמות הגרים מע' שרים וכמ"ש כי אב המון גוים נתתיך לדורות כנ"ל ע"כ ראה דשרה מעיינא לי' כו' לברר ולהוציא הפסולת שבגרים שנמשלו לכינים כנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין פרטי דברי המאמר הזה במ"ש דאברהם קא גאני בכנפי דשרה ושרה מעיינא לי' ברישי' כו' עד סוף המאמר, ותחלה יש להבין למה דוקא שרה מעיינא לי' ברישי' לברר ולהוציא הפסולת אחר שכל המשכות הוא מבחי' מותרי מוחין דאברהם הנ"ל למה לא יברר הוא בעצמו כו'. אך הנה יש להקדים להבין מ"ש כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה והקושיא ידוע איך המשפיע ישמע בקול המקבל כנ"ל דאברהם הוא בחי' מ"ה ושרה בחי' ב"ן, וגם מה שפירש"י דשרה גדולה בנביאות היתה, היא גופא קשיא איך יתכן זה כו'. אך הענין הוא שיש בחי' מעלה ומדריגה יתירה בשרה יותר מאברהם אע"פ שהיא בחי' מקבל מאברהם וע"כ אמר כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה והוא בענין מה שאמרה גרש האמה הזאת ואת בנה כו' אע"פ שהי' בנו וביקש עבורו לו ישמעאל יחי' לפניך לפי שהי' מבחי' מותרי החסד דאברהם כידוע אבל שרה גדולה בנביאות היתה וידעה שיצא לתרבות רעה ולא יהיו גרים מבניו כלל ודבר זה נעלם מאברהם, וע"כ נאמר וירע לאברם על אודות בנו כו' והעיקר הוא להבדיל לישמעאל מיצחק כי ביצחק יקרא לך זרע ולא כן הי' דעת אברהם, וזה דבר פלא האיך לא ידע אברהם דבר זה עד שצוה לו ה' כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כו'.

ויש להקדים תחלה מ"ש בזוהר ע"פ ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' מאה הוא בחי' כתר שכל א' כלול מ"ס ונק' מאה ברכות כידוע ועשרים הוא בחי' א"א שכלולים מעשר ושבע שנים הוא בחי' זו"נ כידוע דהיחידות בזו"נ

בזוהר בפ' ויהיו חיי"ש: זח"א ככג, א. וראה ביאוריו לאדהאמ"צ ולאדהצ"צ לשם.

כל אשר תאמר אליך שרה . . גרש האמה הזאת: וירא כא, י"ב.

לו ישמעאל יחי' לפניך: לך לך יו, יח.

וירע לאברם . . כי ביצחק יקרא לך זרע: ע"פ וירא שם יא"ב.

מ"ש בזוהר ע"פ ויהיו חיי"ש: נסמן לעיל בסמוך.

ועשירית בא"א ומאות בכתר. והנה כל בחי' האורות עליונים דכתר ואו"א כו' כולן נק' חיי שרה כמ"ש שם בזהר דילה הוה חייין עלאין אילין לפי שנעוץ תחלתו בסופן דוקא להיות ידוע דאשת חיל עטרת בעלה דבחי' ב"ן לאחר הברור עולה בבחי' ס"ג שלמעלה מבחי' מ"ה שנק' בעלה והיינו בחי' התוהו שהוא בחי' ס"ג שלמעלה ממ"ה דתיקון וז"ש לפני מלוך מלך כו' וידוע דבחי' התוהו למעלה מבחי' התיקון ע"כ לא יוכלו האורות להתמשך בכלים כו' וזהו שארז"ל שלשה הטעמים הקב"ה מעין עוה"ב והן האבות שנאמר בהן בכל מכל כל כו' והוא ענין שרה בחי' ב"ן שהיתה כמו לעתיד בעוה"ב לאחר הברור שהוא למעלה מבחי' מ"ה לכך אמר לו ה' כל אשר תאמר אליך שרה בחי' ב"ן המקבל ממך שמע בקולה כי היא עט"ב למעלה מבחי' מ"ה, וז"ש ויהיו חיי שרה דילה הוה חייין עלאין דמ"ה כו' ובזה מתורץ הקושיא דלעיל איך המקבל יהי' למעלה מן המשפיע משום דזהו לאחר הברור דב"ן שגבוה ממ"ה כו' וד"ל.

וע"פ כל זה יובן פי' דברי המאמר מ"ש דאברהם קא גני בכנפי דשרה פי' כנפי הן בחי' חו"ג דזרועות הן בחי' חו"ג ועכשיו קודם הברור דב"ן הרי בחי' המל' הוא בחי' ב"ן עומדת מחו"ג דז"א בחי' מ"ה כמאמר ימינא ושמאלא ובינייהו כלה כו' כמו כל חיבוק דדכר ונוק' כמ"ש וימינו תחבקני כו' אך לאחר הברור נהפוך הוא דבחי' ב"ן למעלה מבחי' מ"ה כמ"ש עט"ב ובחי' חב"ד דדכורא מקבל מבחי' חו"ב דנוק' וז"ש דאברהם אב"ר מ"ה קא גני בכנפי דשרה פי' קא גני בחי' המוחין דיליה שהן בבחי' דורמיטא בזמן הגלות כו' כמ"ש ויפל ה' תרדמה על אברם כו' וכנפי דשרה היינו בחי' חו"ג שבה שם הוא בחי' הברור דמוחין שלו בענין בחי' השפעה חיצונית הנ"ל ממותרי המוחין להבדיל הפסולת דגרים שנמצא בבחי' שערות דרישא כנ"ל והיינו דוקא מעיינא לי' ברישי' כו' וד"ל. ונמצא צריך בחי' חו"ג דשרה הוא המברר לבחי' המוחין דחב"ד דאברהם דקא גני בכנפי כו' אבל בחי' המוחין חב"ד דשרה למעלה הרבה גם מהיות נק' מברר לעיין ברישי' כו' משום דזה הענין אינו רק בחי' השפעה חיצונית להבדיל שם בין הגרים הטובים לרעים כנ"ל אבל בבחי' השפעה פנימי' דאברהם שהוא לישראל בבחי' המוחין הפנימי' שם הוא בחי' הברור דחב"ד דשרה כמ"ש בזהר מראש צורים אראנו דא אברהם כמ"ש

דאשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.

ויפל ה' תרדמה על אברם: כ"ה בכת"י המעתיק. והוא ע"פ הפסוק בלך לך טו, יב. ובס' תרי"ח ככו, ב הל' כאן ברור יותר, וז"ל: ומ"ש דגאני אברהם ענין שינה זו הוא בחי' דורמיטא שהוא בחי' הסתלקות המוחין מן הגילוי אל ההעלם כו' בזה"ג כו' שד"ש ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת שהוא גודל הדינים קשין שיהיו כל משך זמן אורך הגלות בצרות קשות עד ימות המשיח כו'.

צריך: כ"ה בכת"י.

בזהר מראש צורים אראנו דא אברהם כמ"ש הביטו אל צור חוצבתם: ע"פ זח"א קכב, ב [ראה ביאורו] לאדהאמ"צ קלא, ב. תרי"ח חיי"ש קכו, ג. בלק כג, ט. ישעי' נא, א.

הביטו אל צור חוצבתם כו' ומגבעות אשורנו דא שרה כו', וזהו כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כו' ופירש"י דגדולה בנביאות הוית כו' גם על ישמעאל שידעה בנבואה שלא יהי ממנו גרים כלל ודבר זה נעלם שיהי ביקש לו ישמעאל יחי לפניך כו' והיינו מטעם הנ"ל, ובירור זה להבדיל בין יצחק לישמעאל כמ"ש שרה גרש את האמה הזאת כו' כי לא יירש עם בני עם יצחק כו' הוא יותר פנימי מבחי' בירור הגרים שהוא רק בחי' השפעה חיצונית דאברהם משערות דריש' כנ"ל אבל ישמעאל יצא ממעיו וממוחין הפנימי שלו שהרי נק' בנו ממש, אך כל אשר תאמר אליך שרה בפנימית בהבדלה זו שמע בקולה כי ביצחק יקרא לך זרע ולא בזולתו גם שיצא ממעריך כו' וד"ל.

לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך (באחד כתיב באחת קרי) באחד ענק מצורוניך, הנה ארז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים והוא ע"י הקרבנות דכתיב בהן את קרבני לחמי כו' שנק' לחם הוי' כמ"ש את לחם אלקיך הוא מקריב, וזהו פלא איך הקרבת חלב ודם מבהמה גשמי נק' לחם הוי'. אך הנה ארז"ל ג' שותפים כו', וכך הוא בבהמה רק שבאדם הקב"ה נותן בו נשמה שהיא חלק אלוהי כו' מפני אדם שבמרכבה ובבהמה נמשך הנפש מבחי' פני שור שבמרכבה וכן בעופות מפני נשר כו' וכשמקריבין הבהמה הרי נכלל באשי שלמעלה ועולה לשרשו בבחי' פני שור כו' והחיות נושאות את הכסא ועל הכסא דמות כמראה אדם, הרי נכללו בבחי' אדם העליון שעל הכסא ולהעלות ולרומם את האדם עד למעלה מע' מבחי' אדם והוא עד בחי' עצמות אא"ס שנאמר בו כי לא אדם הוא כו' כידוע, להמשיך משם בחי' תוס' אור וחיות באדם זה דאצי', והוא מ"ש בקרבנות ריח ניחוחי שיש בזה העלאה והמשכה, העלאה מריח הקרבן שעולה ונכלל באדם זה כמשל המאכל

נעלם: כ"ה בהכתי' ואוצ"ל: נעלם מאברהם.

לבבתני אחותי כלה: נז"א נדפס בלקרי' שה"ש כה, ג.

לבבתני אחותי כלה: שה"ש ד, ט.

ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: זחי"ג ז, ב.

את קרבני לחמי: פינחס כה, ב.

את לחם אלקיך הוא מקריב: אמור כא, ח.

ג' שותפים: נדה לא, א.

והחיות נושאות את הכסא: שמיר ספכ"ג. מדר"א ספ"ד.

ועל הכסא דמות כמראה אדם: ע"פ יחזקאל א, כו.

כי לא אדם הוא: שמו"א טו, כט.

ריח ניחוחי: פינחס כה, ב.

שע"י יומשך תוספת אור וחיות באדם מן הנפש כי מתעכל ומשים לדם ויעלה למוח ועי"ז יתחבר אור חיות הנפש באדם והוא שעל הלחם יחי' האדם, וכך הקרבנות נק' לחמי להיות עי"ז בחי' תוס' אור באדם העליון דהיינו מבחי' עצמות המאציל שמוסיף אור חדש באדם והיינו ע"י הלחם שיחי' האדם דלעילא כו' כך הוא ע"י המצות שאמר ג"כ שמפרנסין לאביהם שבשמים להיותם ג"כ מבחי' בירורי' דנוגה כמו המאכל ע"כ נק' רעייתי פרנסתי וע"כ נאמר במצות אלה המצות אשר כו' וחי בהם וד"ל.

אך ע"י הכהן דוקא המקריב את הקרבן הוא שנמשך נוחח להוי' דאדם זה שעל הכסא בחי' תוס' אור חדש מעצמות המאציל לפי שהכהן שרשו בבחי' חסד עליון שיוורד מגבוה לנמוך, ושרשו למעלה מעלה מבחי' רב חסד שבעצמות המאציל כמ"ש בזוהר דאית חסד ואית חסד כו' וגם ששורש הכהן בחסד דאצי' בלבד מ"מ שרשו בבחי' רב חסד שבעצמות שנק' כהן לאל עליון (שהוא בחי' רב חסד דא"א שהוא בחי' ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים, ומטעם זה יש בכהן בחי' ממוצע להעלות את הקרבן מלמטה למעלה ג"כ, ובלעדו אין מי שיוכל להעלות, אעפ"י שאין ההעלאה רק מבחי' הגבורות והכהן שרשו רק בחסד שאינו אלא בחי' המשכה היפוך ההעלאה, אך לפי שהוא בחי' ממוצע שנק' משרת לגבי העליון ומשפיע וממשיך לגבי התחתון כמ"ש במ"א בפי' ואתה כהן לעולם, ע"כ א"א שיקריב הלוי ואע"פ שהוא מבחי' הגבורות אלא הכהן דוקא, אעפ"י שההקרבה הוא בבחי' הגבורות).

והנה אמרו רז"ל דתפלות במקום קרבן תקנום, לפי שנה"ב שבאדם שרשו ג"כ מבחי' פני שור שבמרכבה ומה שהיא נפש שכלית ולא בהמית כנפש הבהמה היינו לפי שהיא בבחי' פני אדם שבפני שור כמ"ש ופני אדם לארבעתן כו' (ובענין ג' שותפין באדם אב ואם ממשיכים נפש דנוגה כו', ובאוה"ע נמשך מבחי' פני אדם שבד' חיות ובבהמות מפני שור עצמו כנ"ל, ובמ"א מבואר דנה"ב הוא בחי' ב"ן דמ"ה ולא מ"ה דב"ן כו'), וכתוב אדם כי יקריב קרבן מן הבהמה שהוא בחי' נה"א המקריב למעלה את נפה"ב כמו

רעייתי פרנסתי: שהשיר ע"פ לסוסתי (א, ט).

אלה המצות אשר כו' וחי בהם: ע"פ אחרי ית, ד"ה. וראה בהמ"מ במילואים כסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שח.

חסד עליון: בכתי' ב: חס' ע' [= חכמה סתימאה עילאה].

בזוהר דאית חסד ואית חסד: זח"א ר"ט, א. זח"ג כא, א. קלג, ב. קמ, ב.

ואתה כהן לעולם: ע"פ תהלים קי, ד.

דתפלות במקום קרבן תקנום: ברכות כו, א"ב.

ופני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, י"ד. וראה כהנאסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ

בראשית ע' קנו. ושם בסו"ס במדבר ח"ג ס"ע אידעו. וראה גם להלן בהביאור [פיסקא: ומעתה הנה י"ל כשרשית] שמביא: וכמשמעות הכתוב דפני ארי' לארבעתן.

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב.

שהכהן מקריב הבהמה הגשמי כנ"ל עד שע"ז נק' לחם הוי' להוסיף אור באדם דלעילא כו' שהוא במס"נ בק"ש בכל לבבך בשני יצריך כו' וכמ"ש אכלתי יערי כו' זה ק"ש וברכותיה שביוצר אור ע"י שהמלאכים מקדישים שהן בחי' מקור לנה"ב להעלותה לשרשה בתחלה ואח"כ מוסר נפשו באחד ביחוד"ע כידוע (וכדוגמא זו מיכאל כהנא רבא מקריב נשמות ע"ג המזבח לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כו'), וזהו אדם ובהמה תושיע ה' כמ"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך כו' והיינו באמרו אחד שזהו אחד פשוט למעלה מבחי' סובב וממלא שאין ערוך אליו כו' גם לא כערך טיפה בים כו' וכולא קמי' כלא כו' שזה ומשוה ראש וסוף כי גם בבחי' סובב יש ערך ויחוס אל שפע העולמות משא"כ למעלה מבחי' סובב הרי זה אח"פ ממש שאין ערוך אליו כלל וכולא קמי' כלא חשיב בהשוואה אחת סובב וממלא כו' וד"ל.

ו"ש ועמך לא חפצתי בארץ, ויש להבין מ"ש ועמך מי יש עמו שיתכן בו הרצון והחפץ אלא שאין לו חפץ וזולתו ית', וגם מ"ש לא חפצתי ולא אמר לא רציתי כו'. אך הענין הוא כי ב' מדריגות יש באא"ס, הא' מה שנק' מקור כל החיים מקור כל התענוגים העליונים הפשוטים כמ"ש כי עמך מקור חיים, מקור כל התענוגים כו' והוא שנק' בזוהר עתיקא דעתיקין או סדכ"ס כו' דהיינו רק מקור כל התענוגים כו', והב' הוא בחי' עצמות אור א"ס שלמעלה גם מבחי' מקור כל התענוגים וז"ש כי עמך מקור חיים עמך טפל ובטל כו' ליכלל בעצמותו כו', וזהו ג"כ מ"ש ועמך לא חפצתי עמך כמו שאתה בעצמותך ומהותך שנק' אח"פ בתכלית לא חפצתי, והל"ל לא רציתי, אך הענין הוא כידוע שיש הפרש בין חפץ לרצון שהרצון יתכן גם בע"כ דוקא, כמו בחי' ההסכם שהוסכם אצלו להיות רצונו בדבר מה אעפ"י שאין בו רצון מאמיתית לבכו כלל וכלל רק בחי' הסכמה בעלמא כמו קבלת עול מלכות שנק' רצון אעפ"י שאינו אלא הסכמה בלבד לקבל עול מלכותו, ויש עוד בחי' הסכמה שהוא בע"כ לגמרי עד שכופין אותו שיסכים ונותן הסכמה ונק' רצון, וראי' לד"ז מגט בע"כ שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני הרי שרצון זה שאומר רוצה אני ודאי אינו אמיתי כלל כי אדרבה אינו רוצה כלל וכלל רק בהכרח וכפ"י שכופין

בכל לבבך בשני יצריך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

אכלתי יערי כו' זה ק"ש: שה"ש ה, א. זחיג רכו א.

מיכאל כהנא רבא מקריב נשמות ע"ג המזבח: ראה חגיגה יב, ב (ע"פ גירסת הע"י). ונח"ס סב, א. מנחות

ק, א – בתודיה ומיכאל.

לאשתאבא בגופא דמלכא ממש: זחיג ר"ז, ב.

אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז.

ואני בהמות הייתי עמך: תהלים עג, כב.

ועמך לא חפצתי: שם, כה.

בזוהר עתיקא דעתיקין: זחיג קכח, א. ועוד.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

אותו הוא שאומר רוצה אני אך מ"מ גם כשאומר בדיבור רוצה אני ה"ז נק' רצון שאין הגט פסול שנק' מגרש לרצונו וה"ז פלא לכאורה, אך הענין הוא כידוע שחלק אלוהה ממעל ודאי יש לו פנימי' הרצון בדבר שהוא ע"פ ד"ת כי שרש נש"י מקושרין בפנימי' הרצון לאחדות הפשוטה ורצונו רק ע"י התלבשות הנשמה בגוף אין נה"ב רוצה אבל ע"י כפיי' סגי כי ע"י יצא העלם הרצון האמיתי בדיבור עכ"פ, ואע"פ שנה"ב אין לה פנימי' הרצון אין בכך כלום ולכן כשכופין אותו ואומר רוצה אני ה"ז מגרש לרצונו וד"ל. והחפץ הו"ע פנימי' הרצון שהוא רק אשר לבו חפץ בבחי' פנימי' נקודת הלב מפני איזה תענוג שמתענג בדבר ההוא שחפץ בו ע"כ חפץ בו בתשוקת הנפש וכל מגמת פניו משים להשיג חפצו (וזהו היפך הסכמת הרצון בע"כ, ששמחה הוא לו כשיפטר מקבלת עול זה גם שקיבלו בהסכמה מאחר שהוא בע"כ, משא"כ בחפץ שצער הוא לו כשאינו משיג חפצו. וזהו עיקר ההפרש בין קעומ"ש בחפץ ובין קעומ"ש ברצון שיוכל להיות בע"כ כו'), והטעם הוא כי הרצון הוא בחי' חיצונית הנמשך חוץ מן עצם הנפש ע"כ יתפשט גם בריחוק ביותר עד שיוכל להתלבש גם בדבר המנגד לנפש שהנפש קץ בו ושונאו בטבע מ"מ יוכל לומר רוצה אני בד"ז כמו כופין אותו כו', שהרי אנו רואים שיוכל להיות כמה רצונות בע"כ ממש והן נק' רצון ממש כמו שההכרח בניצוח מלחמה שנצחו אויבו שיעבוד ויכניע א"ע, שבודאי אין הכנעה זו רצון אמיתי מ"מ נעשה רצון גמור מאחר שההכרח כך הרי נעשה הסכם, וכן בכל דבר המנגד לרצונו האמיתי כמו לסבול מעשה רעה והרי יוכל אדם לעשות לו רצון גם בכל הדברים הרחוקים הורים לנפש עד שהיהו כמו קרובים ומתקבלים כו' (ולמעלה זהו ענין הסליחה ברצון דוקא לקרב את הרחוק להיות הרצה"ע בו גם שיהי' רחוק ומנגד ביותר כו' וכמ"ש ונרצה לו כו', משא"כ בחפץ העליון כו' וד"ל), אבל החפץ הוא בחי' פנימיות הנפש שאין לה התפשטות כלל בדברים שאין מתקבלים אל פנימית הנפש ביותר רק מרחוק כי לא יחפץ בתשוקה לדבר מה שאינו נחמד ומתקבל כ"כ לנפש, ומכ"ש בדבר זר ורחוק שהנפש קץ בו שמשם יברח מהחפץ בתכלית כי לא יסבלנו לעמוד עמו כלל וכלל כו' וזהו הוראה על היות הרצון חיצוני והחפץ פנימי, ואמנם אע"כ הרי אנו רואים שהרצון בהסכמתו גם בכפיי' בע"כ יוכל אח"כ להמשיך גם החפץ להתענג בדבר ההוא כדוגמת תחלתו באונס וסופו ברצון כך יוכל להיות ברצון בע"כ ואח"כ ברצון וחפץ מפני שיש קשר וחיבור לרצון עם החפץ עד שיכריחו זה את זה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

וזהו ועמך לא חפצתי, פי' חפצתי הוא פנימי' הרצון אין לי בעניני העולם הגשמי רק עמך לבד, וגם לא בעולמות היותר עליונים רק בחי'

בע"כ: בכתי' ב: פר"ע.

מעשה: בכתי' ב: מאשה.

ונרצה לו: ויקרא א, ד.

עצמותך ומהותך שנק' מל' דא"ס שלמעלה גם ממקור כל החיים וכו"ל כפי' כי עמך כו' ורק הרצון בע"כ הוא נתפס בעולם כמארז"ל בע"כ אתה חי בע"כ ממש שהוא רק רצון והסכמה בע"כ כנ"ל בענין כופין אותו כו' רק לברר לניצוצות ע"י תו"מ בעוה"ז דוקא, אבל פנימי' החפץ עמך בלבד ליכלל בעצמות דווקא ואין לי חפץ ותענוג זולתך רק עמך כי עמך מקו"ח כו' וזהו כל חפצי וכל ישעי להתענג על ה' כו' (אך הפי' הפשוט דבע"כ אתה חי שזהו ע"י כפי"י מלמעלה עד שאמר כפה עליהם ההר כגיגית דזה פלא שהרי פרחת נשמתן ברצון וחפץ עד כלות הנפש כו', אך מפני שחפצם להתכלל בעצמות אשר זהו לנגד תחלת רצון המאציל שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים דוקא, ע"כ כפה עליהם ההר בבחי' מקיף לרצון להיות בע"כ חי לקיום התומ"צ (ולהיפוך בע"כ אתה מת להיות חפשי מן המצות כמו משה שנתאוה ליכנס לא"י כו' וד"ל), וזהו בע"כ אתה חי ברצון בע"כ לקיים תומ"צ היפך בחי' החפץ ליכלל בעצמותו והיינו ענין עייל ונפיק שיוכל לעמוד על חפצו בכלות הנפש ולצאת לחוץ למטה להיות בע"כ אתה חי שזהו יותר פלא מגוף ענין המס"נ כמ"ש במ"א על הבעש"ט נ"ע וד"ל.

והנה ידוע ביאור ענין ב' מדריגות דסוכ"ע וממכ"ע, דבחי' ממלא הוא הנק' אור פנימי הבא בחילוקי מדריגות שונות מעילה לעילה כו' דהיינו בחי' הארת הקו מעצמות אא"ס בע"ס דאצי, ואח"כ בנשמות ומלאכים דאבי"ע עד עוה"ז השפל שיש בזה ריבוא רבבות אלפים מדריגות שונות לאין קץ ומספר כמ"ש ועלמות אין מספר א"ת עלמות אלא עולמות, ובכל עולם לא נמשך רק כפי מדריגתו לבד כו' מבחי' או"פ דממכ"ע אבל בחי' מקיף דסוכ"ע הוא המקיף בהשוואה אחת כל ההשתלשלות דקו"ח מרכ"ד ועד סוף העשי' ושם נאמר כחשיכה כאורה קטן וגדול שם הוא כו' בלי התחלקות מדרגות כלל להיותו בבחי' עיגול שאין בו מעלה ומטה כלל ורוחניות וגשמיות שוין כו' וכידוע וד"ל.

בע"כ אתה חי: אבות ספ"ד.

כפה עליהם ההר כגיגית: שבת פח, א.

פרחת נשמתן: שם פח, ב.

שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז.

חפשי מן המצות: שבת ל, א.

משה שנתאוה ליכנס לא"י: ראה סוטה יד, א.

עייל ונפיק: ראה זח"א קנה, ב.

כמ"ש במ"א על הבעש"ט נ"ע: ראה ס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קצג. תריח ויחי קח, ג. סה"מ

תרכיז ע' רצט.

ועלמות אין מספר א"ת [= אל תקרי] עלמות אלא עולמות: שה"ש ו, ח. ת"ז בהקדמה (יד, ב). וראה זח"ג

נח, ב. עא, ב.

כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.

ובזה יובן מאמר רז"ל ברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך וראיה מבלעם שבירך את ישראל ונכתב בתורה שהיא נצחיית כו', והנה ההפרש בין גדול להדיוט אינו רק בבחי' ממכ"ע שבא בחילוף מדריגות מעלה ומטה ע"כ ודאי שם ברכת הדיוט אינו נעלה כו' (והגם שבכהנים יש בחי' כהן הדיוט היינו להיותם ממשיכים מבחי' טובה לממלא גם בברכת כהנים באמרם יברכך הוי' כו' יאר הוי' פניו אליך כו', וכמ"ש יברכו כ"ה כו'), אבל בחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' מעלה ומטה לגמרי אין חילוק בין גדול להדיוט כלל וגם ההדיוט יוכל לברך ולהמשיך משם משום דקמי' כחשיכה כאורה שוה ומשוה קטן וגדול כו', וזהו שבלעם ג"כ בירך את ישראל וברכתו היתה במדריגה יותר עליונה עד שחרה לבלק ביותר ואמר גם ברך לא תברכנו, אך בלעם אמר ברך לקחתי שצוה לו ה' לברך את ישראל כי ה' בלעם מסטרא דקליפה דאת זה לעומת זה כו' לנגד בחי' סטרא דקדושה דמשה ע"כ לעומת הברכה דמשה היה בלעם רוצה לקלל ולא אבה ה' לשמוע ויהפוך הקללה כו' וממילא מובן שהיו הברכות דבלעם במדריגת הברכות דמשה כו'. אך א"כ למה דקדק לומר ברכת הדיוט אל תהי קלה כו' וכמו שביקש יעקב לשרו של עשו שיברכנו כו' לפי ששרשן מעולם התווה שקודם השבירה וזהו אל תהי קלה ק"ל ה' ה' גבורות דאימא בלבד, מאחר שבחכמה אתברירו אינו מה"ג דאימא אלא יוד היות כו'. והנה בחי' סוכ"ע הנ"ל הוא עכשיו בהעלם בלתי מאיר בגילוי באב"ע, כי אם היה מאיר בגילוי היה מתבטל כל עולם ממדריגתו כו' רק לע"ל כתיב עין בעין כו' בבחי' גילוי ההעלם דטובב כו', אמנם גם עכשיו יש המשכת האור דמקיף וטובב בממלא ע"י ביטול הרצון במס"נ בק"ש באח"פ שאין עוד מלבדו כנ"ל שעיי' תכלה נפשו בבחי' חפץ ולא יהי' לו חפץ ורצון אחר כלל וכנ"ל בפ"י ועמך לא חפצתי ועיי' יוכל להיות המשכה מסוכ"ע בחי' ברכות דש"ע באמרו ברוך אתה לנוכח כו' כי רוח אייתי רוח כו' כמ"ש אם ישים אליו לבו בק"ש ביחוד רוחו ונשמתו כו' ימשיך מעצמות אור א"ס למטה בחי' ברכות דש"ע באמרו ברוך אתה כו' וד"ל.

אך הנה בפ"י ברוך יש ב' אופנים, האחד לשון נפעל כמו והמלך שלמה ברוך שנתברך ממקור הברכות בבחי' נפעל של מקבל הברכות שנמשך אליו

ברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך: ברכות ז, א.

יברכך הוי' כו' יאר הוי' נשא ה' כד"כה.

יברכו כ"ה: זחי"ג קמו, א.

גם ברך לא תברכנו: בלק כג, כה.

ברך לקחתי: שם כ.

ולא אבה ה' לשמוע: תבוא כג, ו.

שבחכמה אתברירו: ראה אגה"ק סכ"ט. לקי"ת ויקרא ד, א. ובהמ"מ לשם.

עין בעין: ישע"י גב, ח.

רוח אייתי רוח... אם ישים אליו לבו: זחי"ב קסב, ב. איוב לד, יד.

בפ"י ברוך... והמלך שלמה ברוך: מלי"א ב, מה. לקי"ת תוריע.

ממקור עליון ביותר, והב' הוא לשון מקור כמו רחום וחנון שהוא מקור הרחמים, וכך הוא פ' ברוך מקור כל ברכה, וכן פ' ברוך אתה שבתפלה ב' אופנים הנ"ל א' לשון נפעל והוא ע"י אתעדלית העלאת מ"ן דק"ש שעי"ז נמשך הברכה מעצמות המאציל סובב כל עלמין, וזהו ברוך אתה שבח' את"ה א' ת' וה' מוצאות שהוא בח' החכמה שבה ראשית הגילוי אור א"ס ממקור הברכות שגם בבח' ממכ"ע דאתה מח' כו' יאיר שם בח' סובב וה"ז כמו והמלך שלמה ברוך כו', והב' לשון מקור הוא מצד הארת אור א"ס בחכמה שנק' מקור לכל ההשתלשלות כולם בחכמה עשית וז"ש ואתה מחיה כו'. וכמ"ש במ"א בפ' ואתה כהן לעולם שהוא בח' ממוצע כמו המשרת [דכהן] כו', וזהו שתפלה במקום קרבן ואתה שבכל ברכה הוא בח' כהן ממוצע כו' וד"ל.

וזהו ב' פעמים אני ה' אלקיכם אשר כו' כי פ' מצרים הוא מצר ים דחכמה כשמתצמצם להיות מקור לעולמות כו' ויצאת מצרים הוא היציאה מן הצמצום והמיצר הזה הוא כמו שיאיר בבח' אני הו' שלמעלה מבח' ממכ"ע כי ממכ"ע נק' מיצר גם בראשית הקו"ח כו' לגבי עצמות אור א"ס שלפני הקו שלמעלה מבח' מעלה ומטה כו', וז"ש ועברתי כו' אני ולא מלאך בח' סובב שאין שם חילוק מדריגות כחשיכה כאורה כו' ובהמשיך אדם על נפשו במס"ג בבח' סובב באח"פ דוקא כו', וז"ש חייב אדם לראות א"ע כאילו יצא ממצרים מבח' ממלא לבח' סובב שלמעלה באדה"ע כך כו', וחייב זה קאי באדה"ע והוא ע"י מאה ברכות מאור הכתר שחייב אדם לברך בכל יום כו' וזהו אני הו' אלקיכם להיות הארת סובב בממלא שהוא (המשכ') בח' הו' לאלקיכם ביצ"מ דוקא, ופעם הב' אני הו' אלקיכם בבח' עצמותו, וזהו ג"כ ענין ב' פעמים ה' אלקינו הו' אחד הא' להיות הארת סובב בממלא והב' בבח' עצמות, והשם אלקינו בבח' עצמותו שכלול מב' שמות הו' אלקינו בח' מ"ה וב"ן כידוע והו' אחד בח' התגלות סובב בממלא לייחד עשר ספי' דאצי' כמ"ש אתה הוא דמייחד לון כו' שזהו רק התפשטות אחדו"פ שבעצמותו (או י"ל להיפוך דהו' אלקינו סובב בממלא, וזהו אלקינו מקור להשתלשלות וה' אחד באח"פ בעצמותו כו') כמו"כ אני הו' הא' ביחוד המאציל בע"ס אשר הוצאתי כו' ואני הו' הב' בעצמותו (וז"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות בעצמות

ואתה מחי': נחמ" ט, ו.

ואתה כהן לעולם: תהלים קי, ד [הובא לעיל].

חפילה במקום קרבן: ברכות כו, איב.

ב"פ אני ה' אלקיכם: שלח טו, מא.

ועברתי כו' אני ולא מלאך: בא יב, יב. הגש"פ.

חייב אדם לראות א"ע: פסחים קטז, ב.

שחייב אדם לברך בכל יום: ראה מנחות מג, ב.

אתה הוא דמייחד לון: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

כימי צאתך מארץ מצרים: מיכה ז, טו.

שלמעלה מבחי' שם הוי' בגילוי רק בהעלם שנק' נפלאות וכמ"ש עד יעבור סתם כו' וד"ל, וזהו"ע התפלה שבמקום קרבן שנק' לחם הוי' כמ"ש אכלתי יערי עם דבשי יערי ק"ש שנק' אכילה בבחי' ביטול ובש"ע דבשי להמשיך בחי' סובב בממלא וד"ל.

אך הנה ארוז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה כו' והנה העבודה הן הקרבנות שהן התפלות והוא בבחי' ההעלאה מלמטה למעלה, ותורה הוא קו האמצעי בחי' אדם כלול מימין ושמאל בבחי' רמ"ח אברים כו' וכמ"ש זאת תורת האדם דמשמע שרמ"ח מ"ע שבתורה נק' אדם על כן נק' בשם תורת האדם דוקא, והוא ע"ד משל ציור רמ"ח אברים שבאדם למטה שכל אבר ואבר מקבל כפי מזגו ואור חיות הנפש בכלי הגוף שמתחלק בכל א' לפי מזגו דוקא, וכך המצות הן בחי' כלים להשראת האורות עליונים לכל מצוה ומצוה כמו שהיא לפי מדריגתה דוקא ובכל מצוה יש ביטול רצון כמ"ש בטל רצונך כו' שעיי' יעלה הדבר שבו מלוּבש המצוה שהן תחת ממשלת נוגה ויהופך יש לאין כו', ומל"ת הן להפריד הרע כו' וזהו שנק' התורה לחם שנאמר לכו לחמו בלחמי כו' כמו הלחם שעליו יחי' האדם כו' והגם שאין החיות מצד הלחם עצמו כי הנפש החיונית מחיה את הגוף בחיות טבעי מ"מ הלחם גורם בחי' חיבור החיות שעל הנפש להחיות את הגוף ומ"ש שעל הלחם יחי' לא שהלחם עצמו יחיה רק שהוא גרם לחבר כמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד שעל ידו ישוב רוחו אליו כידוע, אבל שאר מיני מאכל ומשקה שאינם לחם אינם בחי' מחברים כלחם אלא בעצמן יש בהם טעם ותענוג ע"כ הטועם אותן ממשיך בחי' תענוג בנפש ונמשך תענוג הנפש בגוף.

והנמשל מזה יובן גם כן למעלה שהתורה נק' לחם להיות עיי' בחי' חיבור אור וחיות דאור א"ס בגופא דמלכא כו' ושם נאמר ולחם לבב אנוש יסעד וכמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' ולפעמים נק' התורה בשם יין וחלב ודבש שהוא בחי' הטעמים והמתיקות להמשיך בחי' תענוג עליון בעצמות המאציל ומשם נמשך אור התענוג בעולמות כמו שתיתי ייני עם חלבי כו',

עד יעבור: בשלח טו, טז.

אכלתי יערי . . יערי ק"ש: שה"ש ה, א. וחי' רכו, א.

על ג' דברים העולם עומד: אבות ריש פ"א.

זאת תורת האדם: שמ"ב ז, יט.

בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.

ולחם לבב אנוש יסעד: תהלים קד, טו.

נק' התורה בשם יין וחלב ודבש: ראה דב"ר פ"ז, ג (ובשערי זהר שם).

שתיתי ייני: שה"ש ה, א.

ואין זה בחי' חיבור כמו הלחם שהוא רק להחיות אלא הוא בבחי' המשכת התענוג העליון כו' וד"ל, וכל זה מפני שעצמות המאציל לאו דאית ב"י מכל אליו מדות כלל כידוע וצריך לחברו ולהמשיכו באו"כ להיות נק' חכים ומבין ורחמן והוא ע"י תורה ומצות, וכללות החיבור הוא ע"י התורה שנק' לחם כנ"ל וע"י המצות נמשך חיבור וקשר פרטי בכל רמ"ח אברים דמלכא שנק' רמ"ח מ"ע כידוע והצדקה שנק' חסד כוללם יחד כמ"ש עולם חסד יבנה, וכ"ז ע"י אתעדלית אשר קדשנו במצותיו כידוע, וזהו את קרבני לחמי לאשי כו' פי' לחמי כמו הלחם שגורם חיבור אא"ס בעולמות כך הקרבנות נק' לחם ועושים חיבור אור א"ס בעולמות ועכשיו התפלה במקום הקרבן כנ"ל, וז"ש אכלתי יערי כו'. ומ"ש לחמי לאשי שלחמי צ"ל לאשי כו' כמו הלחם שאינו עושה חיבור החיות כ"א כאשר יתעכל ביסוד האש כו' כך התכללות הבהמה באש המזבח אז נק' לחם דוקא לחבר כו' וכמו"כ בנפה"ב דוקא כאשר מתכללת ברשפי אש התשוקה וההתלהבות בק"ש באמרו בכל לבבך כו' שאז תתהפך ותהי' כעולה כולה כליל כו' משא"כ בלא התלהבות כו', ומ"ש לאשי המה המלאכים העליונים שנק' אישים כו' כמו השרפים שמעוצם בחי' התלהבות שלהם המה כלים בכלות נפשם באמרם קדוש עד ד' שעות שאין נפשו חוזרת אליו עד ד' שעות ובאמרו קדוש פעם ב' תכלה נפשו עד ד' שעות וכן בקדוש בפעם הג' וע"כ ג' פעמים קדוש עד ד' שעות כמ"ש במדרש ע"כ בהתלהבות הנה"ב עולה לשרשה בבחי' השרפים כמו בקרבן הבהמה שעולה לשרשה בפני שור כו', וזהו לחמי לאשי וכמ"ש בזוהר שהמלאכים ניוונים מן הקרבנות וכמ"ש במ"א וד"ל.

אך הנה עכ"ז גדול כח ביטול והתכללות נה"א יותר מביטול של המלאכים השרפים הנ"ל שאומרים ג"פ קדוש ב"י"ב שעות לפי ששרש נה"א הוא בבחי' אדם שעל גבי הכסא והחיות הן נושאות רק הכסא כ"ס א' המכסה לאדה"ע שעל הכסא כו' שהרי הנשמה נברא בצלם אלקים כמ"ש ויברא ה' את האדם בצלמו כו' ואין בחי' אדם מתלבש בכל ד' חיות שבמרכבה רק בנשמות לבד (והגם שנאמר לפני אדם לארבעתן הוא אנפי זוטרי שהיא תכלית הקטנות

לאו דאית ב"י מכל אליו מדות כלל: ת"ז בהקדמה ג, א.

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

את קרבני לחמי לאשי: פינחס כח, ב.

בכל לבבך: ואתחננו ו, ה.

ג' פעמים קדוש עד ד' שעות כמ"ש במדרש: תדאיר פ"ו. פ"ז. פליא. תדא"ז פ"ב. וראה ג"כ לקוית שה"ש כט, ב. ובס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' ככג (כשם התדא). ובאוה"ת שה"ש (כרך ג') ע' תתלג (שם ג"כ מאמר מתקע"א ד"ה שחורה).

ויברא ה' את האדם בצלמו: בראשית א, כו.

ופני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, י"ד.

לגבי בחי' אדם שעל הכסא כמ"ש במ"א, ולזה הטעם יש כח בנשמות להמשיך מבחי' טובה לממלא כידוע אשר אין כח זה למלאכים כלל, לפי שפי' אדם א' דם פי' דם הוא הנפש בחי' ממלא וא' אלופו של עולם בחי' טובה ממשיכים לממלא משא"כ המלאכים שאין שרשם רק בבחי' ממלא כל אחד לפי שרשו באר"כ [דע"ס] דאבי"ע כו', וגם מזה הטעם נאמר בכל מאדך בנשמות ולא במלאכים שמאד הוא בלי גבול ואותיות מאד אותיות אדם בהיפוך אתוון, למעלה מהגבלת האור בכלי ולמעלה הוא בחי' טובה מאד העליון, וע"כ נק' הנשמות מהלכים והמלאכים עומדים כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה כמו שהכונה מקריב בהמה גשמי' כך בחי' כהן המקריב נה"ב הוא בחי' מ"ה דחכמה כמ"ש אהרן ומשה ונחנו מה והוא בחי' ביטול שבהתבוננות ביחוד ויחודות כו' כידוע, הוא המקריב למעלה לרוח הבהמה שבלב ליכלל גם הוא למעלה להיות בכל לבבך בשני יצירך, אך ענין ב' לבבות הא' לאהבה את ה' בבחי' חדוה מסטרא דא בדביקות כו', והב' להכניע היצר במרירות מן ההיפוך שירדה הנשמה ממח' העליונה בעומק חומרי וכו' וזהו בחי' מסטרא דא, וחוזר וישמח על בחי' גילוי אלקות ותומ"צ שנעשו בדברים גשמיים. וז"ש ישמח ישראל בעושי לו רבים, שהן ריבוי כלים להמשכת אלקות בתומ"צ, שהמצות הן עושין לישראל דלעילא וכולן הם מלובשים בנוגה כו' וד"ל.

וזהו לבבתי אחותי כלה כו' לבבתי ב' לבבות, דהנה פי' לבבתי זהו שהקב"ה אומר לכנס' לבבתי כלומר אתה הוא הגורם לי להיות לי בחי' לב, והענין הוא כי הלב שם עולה הדם הוא הנפש שמתברר ועולה מכל הבריורים (שמתבררים) של המאכלים כידוע בענין ג' שליטין כו' דדם הוא הנפש דכבד הוא מקום המתברר ושולח מובחר הדם אל הלב ומהלב פליג לכל שייפין כו' והוא ענין ולחם לבב אנוש יסעד שהלחם נתברר ונהפך לדם בכבד והמובחר מחזק הלב ומחבר חיות הנפש בכל הגוף וכך הוא למעלה כביכול שעי' אתעדלית בקרבנות ותומ"צ שנק' לחם הוי' כנ"ל שזהו מ"ש אכלתי יערי

אדם א' דם: ראה שליה כא, א. ובס' הליקוטים דא"ח מהציצ מע' אדם ע' רלח ואילך.

ואותיות מאד אותיות אדם: ראה זח"ג רמז, ב.

נק' הנשמות מהלכים והמלאכים עומדים כמ"ש במ"א: ראה לעיל ד"ה כה אמר ה' גוי' אם בדרכי תלך (ובהמ"מ שם בתחילת המאמר).

אהרן ומשה ונחנו מה: בשלח טז, זח.

בכל לבבך בשני יצירך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א [הובא לעיל].

ישמח ישראל בעושי: תהלים קמט, ב.

כידוע בענין ג' שליטין: זח"ב קנג, א.

דם הוא הנפש: ראה יב, כג.

ומהלב פליג לכל שייפין: ראה זח"ג רכא, ב.

כו' בק"ש ותפלה הרי עי"ז נעשה לב למעלה להיות חיבור אא"ס בעולמות מבחי' טובב לממלא כנ"ל באריכות ודוקא ע"י כנסי' שהם מקיימים תומ"צ שנק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' כנ"ל וד"ל.

ומ"ש לבבתי ב' לבבות הם ב' מדריגות שבלב, ב' חללים חלל הימיני וחלל השמאלי. והנה ידוע דיש ב' מוחין חריב, חכמה קר ולח בחי' חסד הוא הנמשך בחלל הימיני ומוח בינה חם ויבש בחי' גבורות נמשך בחלל השמאלי בדם כו', וזהו אדם א' דם א' דחכמה דם דבינה כו', והוא קנה חכמה קנה בינה כו' והם ב' הפכיים ממש וכלולים בלב בבי' חללים ע"כ נק' לבב ב' לבבות, וכן מ"ש ולחם לבב אנוש כו' ב' לבבות הללו הוא סועד דהיינו שהוא בחי' חיבור הנפש בבי' לבבות דחריב שמתפשטים בבי' חללים כו' וזהו לבבתי בבי' לבבות שנעשה למעלה ע"י בחי' לחמה של תורה ומצות וקרבת ותפלות כו', והם ב' מיני המשכות מאא"ס אחד במוח החכמה עילאה להיות נק' חכים כו' והבי' להיות בינה ליבא במדות שבלב כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' והכל הוא ע"י בחי' לחם דתומ"צ כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ע"י אתעדל"ת אתעדל"ע להיות תורה שם בישראל כו' וז"ש אשר יעשה אותם האדה"ע וחי בהם כמו על הלחם כו' וד"ל.

אך מי הוא הגורם המשכות הללו הוא מ"ש לבבתי אחותי כלה, ב' מדריגות אחותי כלה. דהנה פי' אחותי כמו איחוי אלכסנדרית והוא ענין אחוה התמידית שגדילין באחוה, והוא ענין אהבה ואחוה [שנטועה בלב] בקביעות בתמידיות ע"כ נק' אחותי וזהו מצד טבע נשמה אלקית שדביקותה תמידית במקור חוצבה כי נר הוי' נשמת אדם כו', וזהו מצד טבע תולדתה כמו שנאצלו נש"י למעלה כשעלו במחשבה כו' רק שהיא מוסתרת מצד הגוף וצריך לגלותה מן ההעלם בלבד ונק' אהבה מסותרת הטבעית כנודע, ובחי' כלה הוא ענין כלתה נפשי שנולדה האהבה מצד ההשגה וההתבוננות דבינה לבא ובה הלב מבין כו' בבחי' רשפי אש ככלה לגבי חתן, ואחותי כלה הן ב' מדריגות אהבה הללו ונק' אהבה המוסתרת בחי' עלמא דאתכסייא בדביקות עצמיית וטבעיית כו' ואהבה ברשפי אש שנולדה בתמידיות היא בבחי' עלמא דאתגלייא והן

קנה חכמה קנה בינה: משלי ד, ה.

חמש: בכתי' ב: מים ואש.

לך הוי' הגדולה: דה"א כט, יא.

ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.

איחוי אלכסנדרית: מריק כו, ב.

שגדילין באחוה: ראה שבת כ, סע"א.

כי נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כז.

כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

בבחי' ב' לבבות הנ"ל שרשם חו"ב ומתפשטים בב' חללים שבלב בחלל הימיני דנה"ב מסותרת דחכמה כו' ובחלל השמאלי בינה ליבא כו' ברשפי אש שבדם הלב כו', ועל שניהם אומר לבבתי אחותי כלה דאחותי וכלה הם עושין וממשיכים בחי' ב' לבבות הנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל.

לבבתי באחד מעיניך באחד כתיב ובאחת קרי, דהנה עיניך הם בחי' עיני העדה שבכנס"י שנק' חכמים בחי' ראי' כמו איזהו חכם הרואה כו' והיינו אותן נשמות הגבוהות שיש להם עין לראות ולהסתכל ביקרא דמלכא בשיעור קומה של יוצר בראשית ביקר תפארת גדולתו שנק' יקרא דמלכא ע"כ נק' עיני העדה, ובכללות הוא מ"ש עיניך יונים דהיינו עד"מ עיני היונים זכר ונקבה שמסתכלים זה בזה כו' כי היונה אינה נזקקת רק לבת זוגה כו' והתפעלות התענוג בראיתם והסתכלותם זה עם זה הוא נפלא ביותר כידוע, כמו כן עיניך יונים שמסתכלים עינים דכנ"י למעלה בבחי' התפעלות התענוג ביותר כמ"ש עיני כל אליך כו' אשא עיני אל ההרים כו' וע"כ חכמי ישראל נק' עיני העדה דוקא להיות כי עבודתם הוא בבחי' הסתכלות עינים ביקרא דמלכא בתענוג נפלא ביותר (וכמו כן מלמעלה למטה עיני כיונים כו' גם כן בתענוג נפלא כו', ובכל רגע יש מדריגה זאת בכללות נש"י דכתיב יראה כל זכורך את פני הוי' כו' ואמר כשם שבא לראות כו').

והנה בבחי' עיני העדה עצמו יש ב' מדריגות הא' בבחי' יחו"ע שמסתכלין ורואין כל שיעור קומה כו' בבחי' הפנימי דאור א"ס המאיר בעשר ספירות דאצי' דאיהו וחיוהי חד כו' והוא בבחי' חכמה בראש שראשית גילוי אור א"ס בחכמה וכמו משה שנאמר וירא ראשית לו כו' בחי' ראי' והסתכלות זאת הרי היא בעצמות אור א"ס שבחכ' עילאה, וז"ש ונחנו מ"ה מ"ה ממש בתכלית בחי' הביטול העצמי להיות בבחי' אין ממש בחי' אין האמיתי דאור א"ס שבחכמה כו', וע"כ ה' תמיד בבחי' ביטול העצמי דעצמות א"ס כו' בחי' אין ממש והיינו שנאמר בו פה אל פה אדבר בו כו' וכמ"ש ברע"מ בעין השכל

איזהו חכם הרואה: תמיד לב, א.

עיניך יונים: שה"ש א, טו, ד, א.

עיני כל: תהלים קמה, טו.

אשא עיני: תהלים קכא, א.

יראה כל זכורך: משפטים כג, יז. ועוד.

דאיהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה ג, ב.

וירא ראשית לו: ברכה לג, כא.

פה אל פה: בהעלותך יב, ח.

וכמ"ש ברע"מ בעין השכל דבליבא אתחזי כולא: בוח"ב קטז, ב: דאנת לא יכיל לאסתכלא כו' בקב"ה ובשכינת' אבל בעין השכל דלכך את חזי בכלא. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' ארעה.

דבליבא אתחזי כולא כו', והב' בחי' עיני העדה בבחי' יחז"ת דמל' דאצי' בבי"ע שמהווה מאין ליש בעלי גבול ורואה ומשיג התהוות יש מאין איך שהיש בטל לאין ולא באין עצמו ומהותו כמאמר רז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד יש מאין והיא ההשגה בכח הפועל אשר בנפעל בחי' ביטול היש לאין בלבד וזהו בחי' חכמה תתאה, כמ"ש מ"ה שמו חכמה עילאה ומה שם בנו חכמה תתאה חכמה בסוף, וז"ש ובלב כל חכם לב נתתי חכמה כמ"ש במ"א (ובזמן משה היו עיני העדה בחכ"ע ונק' אצילי בני ישראל ויחזו את האלקים כו', ובכל דור אתפשטותא דמשה חכ"ע בחז"ת דמל' שהן חכמי ישראל שהן בבחי' ראייה בביטול היש לאין כו'), וזהו באחד מענין כתיב שבתושב"כ הוא בבחי' יחז"ע שנק' אחד ל' זכר דאיהו וחיוהי חד ממש, ובחי' חכמה תתאה שמקבל מיחוד דאחד דיחז"ע היא הנק' אחת שהוא רק ביטול היש שמקבל מביטול העצמי שבבחי' מ"ה ואין עצמו ע"כ נק' אחת שמקבל מאחד ואחת קרי בדיבור ולא בכתב ע"ד שאמרו בשם הוי" לא כמו שהוא נכתב כו', וזהו לבבתיני באחד מענין באסתכלותא ביקרא דמלכא באחדות פשוטה דיחז"ע ובאחת מענין באסתכלותא דחז"ת ביטול היש לאין כו', ועי"ז נעשה ב' לבבות הנ"ל בחו"ב להיות עי"ז המשכות אור איס מסובב לממלא כנ"ל באריכות וד"ל.

באחד ענק מצורוניך, הנה הענק הוא תכשיט ידוע עשוי מאבנים טובות ומרגליות נקובים וחלולים ומעבירים חוט אחד דרך נקבי החללים שבהם והם תלויים ע"י החוט על הצואר וגם ע"י החוט הן מחוברות ומדובקות בחרוזים שונים כמ"ש צוארך בחרוזים. והנה גוף האבנים והמרגליות הם דומם, אבל הנקב בהם תועלתו להעברת החוט בהם כדי שיהי' לתכשיט על הצואר כי האבנים והמרגליות מאירות מצד ההודככות אמנם לא יהיו עשויים חרוזים חרוזים כ"א ע"י החוט שעל ידו יהיו עשויים חרוזים חרוזים שונים כו'. והנמשל מכ"ז יובן למעלה בהיות ידוע שהאותיות שבתושב"כ נק' אבנים כמ"ש במ"א בענין אבן ולבינה שהאותיות דתושב"כ נק' אבנים שהן ס"ר אותיות עצמיים דחכ' עילאה, וענין אבנים טובות היינו שמאירות מהארת אור א"ס בחי' סובב כ"ע כי דבריו חיים וקיימים אך אותיות דתושב"כ הן אבנים המאירים בעצם בריאותם כמו אור כוכב המאיר [ונק' אורי] כו' (כמ"ש במ"א בענין כדכד שהם

מ"ה שמו חכמה עילאה: משלי ל, ד. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצו. דברים ח"ב ר"ע תכא. שם דרושי חתונה ח"ב ע' תריא וע' תריט.
 ובלב כל חכם לב: תשא לא, ו.
 ויחזו את האלקים: משפטים כד, יא.
 ובכל דור אתפשטותא דמשה: ע"פ ת"ז תסיט (קיב, א. קיד, א).
 צוארך בחרוזים: שה"ש א, י.

כמ"ש במ"א בענין אבן ולבינה: ראה תריא משפטים עז, ג. [ומקבילו בסה"מ תקס"ח ח"א ע' סד ואילך].
 כמ"ש במ"א בענין כדכד שהם וישפה: ב"ב עה, א. ראה סה"מ תקע"ע ע' קכו ואילך [ובהנחמן בהמ"מ

[לשם].

וישפה כו') ואבנים טובות שבענקים ע"ג הצואר הן אבנים המזדככים שנק' אר"ח והוא תושבע"פ דכתיב ותהי להם הלבנה לאבן) והוא אור מתנוצץ לעין דוקא שזהו עיקר התכשיט המבהיק כו' והן הן ההלכות שנתלבשו בדברים גשמיים כו' שמקבלים מתושב"כ שנק' אבנים מאירות בעצם כמו מ"ט דאמר קרא כו'. והנה האותיות הללו הנק' אבנים הן חלולין כמו כל אות שבתורה שיש חלל בו והוא מהארת אור א"ס כו', ובח"י החוט שנמשך בהם הוא בחי' קול דתורה כמ"ש הקול קול יעקב כמו הקול גשמי דרך כמה אותיות ומחברם חרוזים חרוזים בצירופי שונים כו' כך בחי' אור א"ס שבח"ע נמשך קול פשוט מלמעלה למטה הנק' חוט בכל האותיות דתושב"כ המחברם ומצרפם בכמה מיני חרוזים חרוזים כו', והן הנה כל הפסוקים שבתורה כו', וזהו צוארך בחרוזים קול הגרון שמן הצואר בקול דתורה עושה חרוזים ע"ג הצואר דכנס"י כשעוסקים בתורה והקול הוא כמו החוט שעובר בחללי הנקבים שבאותיות דתורה כו', אך דוקא בהלכות דתושב"כ בדיבור בקול שנק' חרוז שחרוז ממקרא למשנה כו' וזהו עיקר הידור התכשיט כנ"ל, וכמו התכשיט יש בו עונג נפלא כך יש בקישוטי כלה דתושבע"פ מל' קרינן לה בחי' עונג העליון ומקור כל התענוגים בחי' סובב כו' מפני שאור א"ס שנק' סובב כנ"ל שורה בהן לפי שנעוץ תחלתן בסופן דוקא היינו בהלכות דתורה שבע"פ דלפי שהוא רם ומתנשא ונק' סובב כו' ע"כ לא נמשך ומתלבש רק למטה מטה ביותר משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא כי סוף מעשה עלה במחשבה תחלה וכמו למ"ד ארץ קדמה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו לבבתי באחד מעיניך באחד ענק מצורוניך ע"ד אפי' בפרק אחד והלכה אחת שאינו רק ענק אחד פרטי מכל הענקים והחרוזים גם בזה לבבתי עשית לי בחי' לב כנ"ל, וכמארז"ל אפילו פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית כו' והטעם שע"י החוט שהוא הקול כנ"ל יש חיבור לכל חלקי הענקים כאילו הן אחד ממש ע"כ גם באחד ענק ה"ז ככולו ע"כ אפילו פרק אחד כו' וד"ל וע"כ אין כאן קרי באחת אלא גם הקרי באחד כי בתושבע"פ באו החרוזים ע"י החוט בדיבור וחיבור אחד עם תושב"כ והוא בבחי' יח"ע שנק' אחד כנ"ל, והוה באחד מעיניך וד"ל.

ותהי להם הלבנה לאבן: נח יא, ג.

הקול קול יעקב: תולדות כו, כב.

למיד ארץ קדמה כו' וכמ"ש במ"א: חגיגה יב, א. ראה תרי"ב, רע"ב, לב, סע"ד. מג, סע"ג. סה"מ

תקסיב חייב סיע שגב ואילך. סידור רפו, א. רפו, ב. ועוד.

אפילו פרק אחד שחרית: מנחות צט, ב.

ביאור

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה תחלה י"ל ענין אור מים רקיע ר"ת אמר להיות ידוע בסדר וי"ו ימי המעשה שביום הא' האיר בחי' החסד במאמר יהי אור, וביום הב' האיר בחי' הגבורה במאמר יהי רקיע כו' ויש להבין מה שייכות לאור עם בחי' החסד, וגם י"ל מהו ההפרש בין אור למים ששניהם בבחי' החסד כידוע. אמנם הנה לכאורה שניהם שוים שהרי שניהם נק' טוב כמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב ובחסד כתיב כי טוב חסדך מחיים כו' והמים נק' חסד שיוורד מגבוה לנמוך כו', ובאמת האור למעלה מבחי' החסד כי האור הוא בחי' החכמה מקור החסד כידוע בבחי' קו הימין חכמה חסד כו' והרי חסד נמשך מן החכמה וחסד גימט' ע"ב שהוא בחי' כלי החכמה כו'. והענין הוא כי החכמה נק' אור כמו מאיר עיני חכמים כו' והחכמים נק' עיני העדה כי הרי החכמה תאיר אור לראות הכל כמו שע"י העין יראה ראה גשמית כך איזהו חכם הרואה את הנוול כו' ורא"י זו ראי' שכליית שרואה ומשיג בעין השכל את העתיד או להשיג ולראות בשאר דבר הנעלם מן האדם כמו להכיר ולראות תוך מצפנו לבבות ולהבחין בין הטוב כו' הגם שנעלם מכל אדם יוכל החכם לראות בעין שכלו כאילו רואה בעיניו ראי' ממשית, ע"כ נק' החכמה אור כמו שע"י האור יכולים לראות למרחוק ולהיפוך בכסיל נאמר הכסיל בחושך הולך שאין לו אור דחכמה להאיר עין שכלו ממילא בחושך יהלך כמו במקום שאין אור שהחושך יחשיך כו' וד"ל.

והנה בחי' אור דחכמה הוא אור בעצם אך בחי' התפשטות אור לזולתו נק' מים והוא בחי' ההשפעה וההמשכה לזולתו כטבע המים שיוורדים מגבוה לנמוך והוא בחי' החסד שטבעו ומהותו לירד ולהשפיע לחוץ ממנו ונק' בחי' התפשטות והוא הנק' טוב שטבע הטוב להטיב חסדו ומה שנק' האור טוב היינו שהוא עצם הטוב כי החכמה נק' אור בעצם ובחי' ההתפשטות שלו נק' חסד כמו טבע מים, וז"ש אך טוב וחסד כו' חסד כד אתפשט למטה כו' וד"ל. וזהו ענין אמ"ר אור מים כו' בתחלה אור המאיר וההתפשטות נק' חסד והוא

אור מים רקיע ר"ת אמר: ראה זח"ב קסו, א. קלו, ב. ע"ח שער המלכים (שי"א) פ"ו. ובמא"א את א' סצ"ז. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תעב. במדבר ח"ג ע' אירה וע' אירפ. דברים ח"ג ס"ע תשענ ואלך [ובמהימ' שם]. שם דרושי חתונה ע' לד [ובמהימ' שם].

יהי אור . . יהי רקיע: בראית א, ג. ו.

וירא אלקים את האור כי טוב: שם ד.

כי טוב חסדך מחיים: תהלים סג, ד.

מאיר עיני חכמים: עירובין יג, ב.

איזהו חכם הרואה את הנוול: תמיד לב, א.

הכסיל בחושך הולך: קהלת ב, יד.

אך טוב וחסד: תהלים כג, ו.

בחי' מים שיורדים מגבוה לנמוך דוקא ואח"כ רקיע שהוא בחי' הגבורות בחי' הצמצום כמו הרקיע שנעשה מגלית מים וע"ד דוגמא הקרח הנגלד ונקרש שמתכווצים חלקי המים ונעשים גלד וקרח הרי נתעלמו המים בהם ואינו בבחי' התפשטות כמים הנמשכים כו' אלא עומדים כדומם, וז"ש רקיע כעין הקרח כו' והו"ע צמצום של חסדים שנק' מים כאשר נקרשים ונגלדים כמ"ש לפני קרתו כו' עד אשר ישלח דברו וימסם כו' וד"ל. ובכל השפעה והמשכה עליונה יש ג' מדריגות הללו אמ"ר כדי שיתקבל במקבלים, וז"ש יום ליום יביע אמ"ר פי' יום ליום מדרגא לדרגא מעילה לעילה כו' בהכרח שיביע אמ"ר בבחי' ג' מדרי' הללו אור מים רקיע מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה בחי' הרקיע הזה כלול מחו"ג שהרי מי חסדים הם אלא שע"י ה' גבורות מתצמצם כמו גלית המים כו' הוא ע"י בחי' הדעת שכולל חו"ג ועל ידו דוקא יש קיום לב' הפכי' הללו כידוע ואמנם זהו בחי' דעת המתפשט במדות ונק' ד"ת כידוע דהיינו שעל ידו יומשך אור החכמה במדות, ולזה הטעם אמר בזהר דאמ"ר אש ומים בחי' חו"ב והרי"ש בחי' רוח הוא בחי' דעת הכלול משניהם ונק' ברא בוכרא לאו"א כו' והוא ענין אחד עם בחי' אור מים רקיע כי אש ומים היינו בחי' חו"ג דאו"א הכלול בדעת כו', אך הנה ידוע שיש ב' מיני דעת, ד"ת זהו המתפשט במדות ובחי' ד"ע שלמעלה מבחי' התפשטות במדות וז"ש כי אל דעות הוי', ב' דיעות כו'.

ולהבין ביאור הענין י"ל מ"ש וירא און ולא התבונן פי' שאעפ"י שרואה את האון כמ"ש משמים הביט ה' ראה כו' המבין אל כל מעשיהם כו', וכן אמר עיניך פקוחות על כל דרכי בנ"א כו' אך אינו מתבונן בזה כלל עד שהוא כמו שלא ראה כלל וכלל וכמ"ש לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל כו' שזה פלא לכאורה איך לא הביט כו' הרי הכל גלוי וידוע לפניו כמ"ש המבין אל כל כו', אך שלא התבונן כלל בראיה זו ולא יתפעל כלל כאילו לא ראה

רקיע כעין הקרח: יחזקאל א, כב.

לפני קרתו: תהלים קמו, יז.

יום ליום יביע אמ"ר: תהלים יט, ג.

בוהר דאמ"ר אש ומים: ראה בהנסמן לעיל בתחילת הביאור.

ברא בוכרא לאו"א: ראה זח"א ככד, ב. זח"ג רנג, א. מאריא ב, כג. אמרי בינה ח"ג קלה, ב. קל, ב.

כי אל דעות הוי' ב' דיעות: שמואי ב, ג. וראה תיו תסיט בתחילתו. סה"מ תקס"ב ח"א ע' צא וע' קסז.

ובכ"מ.

וירא און ולא התבונן: איוב יא, יא.

משמים הביט ה': תהלים לג, יב.

עיניך פקוחות על כל דרכי בנ"א: ירמ"י לב, יט. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשצח

ובהמ"מ שם.

לא הביט און ביעקב: בלק כג, כא.

והביט און כלל. והענין הוא כמו שאנו רואים באדם למטה שיש אצלו ב' מיני ראי' והבטה, הא' אשר רואה בעיניו ומתבונן היטב בדבר עד שמתפעל בלבו זהו הנק' השגחה שבבחי' הדעת המתפשט כמו ישראל לא ידע עמי לא התבונן הרי דעת והתבוננות ענין א' הוא והוא אשר מתפעל בידיעה זאת (בל"א ער דער הערט די זאך זייער), והב' בחי' ראי' והבטה שלא בדעת המתפשט כו' רק שרואה בחיצוני' כלי העין לבד אבל אינו מתבונן בדעתו כלל להתפעל מידיעה זאת רק כאילו יודע דבר זר שאין הענין נוגע לו כלל או ענין שפל במדריגה ביותר שאינו נותן דעתו עליו בהתפעלות כלל רק היא ידיעה חיצוני' ביותר, וא"כ הרי יש ב' מיני ידיעות א' ידיעה שמתפעל ממנו שנפשו וכחותיו מתלבשים בה ומתפעלין ממנה לפי שהיא בחי' ד"ת המתפשט במדות, והב' בחי' ידיעה שבלתי מתלבשת לעשות התפעלות כלל במדות ושכל היא הנק' ד"ע כו', וזהו כמ"ש וירא און ולא התבונן דאעפ"י שרואה אבל אינו מתפעל כלל כי בלתי מתפשט בזה דעתו כלל וה"ז כמו שעושה א"ע כאילו אינו יודע כלל מצד שפלות ערך המקבלים, וכן מ"ש טהור עינים מראות ברע שלעוצם פחיתות ערך הרע הוא טהור עינים מלהתבונן בו בדעת המתפשט אלא ה"ז כאילו אינו רואהו כלל כמו לא הביט און ביעקב כו' והוא הנק' למעלה בחי' ד"ע (בל"א ער הערט דאס ניט) אעפ"י שכ"ד לא נעלם לפניו כו' כנ"ל וד"ל. ונמצא שב' הכתובים לא סתרי אהדדי כו' דמ"ש משמים הביט כו' וכן עיניך פקוחות וכה"ג הוא בבחי' דעת תחתון המתפשט כנ"ל ומ"ש וירא און ולא התבונן או לא הביט און כו' וכה"ג הוא בבחי' ד"ע שבלתי מתלבש ומתפשט למטה כו'.

ויובן מכ"ז בכללות ההשתלשלות ג"כ והוא דרך כללות דא"ס עצמו הרי הוא בחי' בבע"ג כלל וכללות כל ההשתל' דאב"ע הוא בא בבחי' גבול שהן ב' הפכיי' ממש כידוע, וא"כ איך נאמר שבחי' אחדות הפשוטה בלתי בעל גבול הוא יודע ידיעת העולמות בבחי' דעת המתפשט כו' והרי ממך הכל כתיב ובידיעת עצמו יודע את הכל כו' וזה אא"ל מאחר שידיעת עצמו הוא בחי' א"ס ומה שיודע את הכל הוא בא בבחי' גבול ואא"ל שמה שיודע את הכל בידיעה שחוץ ממנו כו', אלא בהכרח לומר שיש ב' מיני דעת כמ"ש כי אל ידיעות הוי' כו' כנ"ל הא' הוא בחי' ד"ע שהוא בחי' ידיעת עצמו בבחי' א"ס בל"ג שאינו מתפשט [ומוגבל בידיעת העולמות] כו' וכנ"ל בפ"י לא הביט והוא בחי' סוכ"ע בכללות ההשתלשלות כי פ"י סובב הוא בחי' מקיף שבלתי מתלבש כידוע ושם הוא השגת משה, ומבחי' חיצוניות ואחוריים דשם נמשך לבלעם כמ"ש

ישראל לא ידע: ישעי' א, ג.

טהור עינים מראות ברע: חבקוק א, יג.

ממך הכל: דה"א כט, יד.

ובידיעת עצמו יודע את הכל: רמב"ם ה' יסוה"ת פ"ב ה"י. (הובא גם בתניא פמ"ב ובשעריהיחוד"א פ"ט).

וידוע דעת עליון שהרי [פי' ע' היינו שתמיד ע' טובב ומקיף מלמעלה] ואינו בא למטה, והב' הוא בחי' ד"ת וזהו מה שידוע את הכל כל ההשתלשלות כמ"ש צופה ומביט עד סוף כה"ד בסקירה אחת ונק' מחשבה א' הקדומה שבעצמות הכוללת הכל כאחד מראש לסוף אמנם אינו בחי' מקיף ממש אלא נתפס ממש בתוך כל פרטי ההשתלשלות מראש לסוף רק שכוללם יחד עד"מ באדם למטה שבידיעת והרגשת כללות עצמו מרגיש וידוע כ"פ חלקיו מראשו לסופו בדרך תפיסא והתפעלות, וזהו פי' שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח אצילות כו' בחי' שם מ"ה דא"ק או למעלה יותר כו' שכ"ז נק' בחי' ד"ת כמאמר איהו תפיס בכולהו עלמין תפיס ממש רק לית מחשבה תפיסא ב' כו' והוא הנק' בחי' ממכ"ע שנתפס תוך כל פרטי ההשתלשלות (ולפי' מתורץ ענין הנ"ל דודאי בידיעת עצמו יודע ולא בידיעה שחוצ' ממנו כי ממך הכל כו', אך ב' ידיעות עצמו יש כאן, א' ידיעת עצמו ומהותו שלפני היות מקור ההשתלשלות שהוא בחי' א"ס ממש הוא בחי' ד"ע, והב' ידיעת עצמו מה שכולל כל פרטי ההשתלשלות עד"מ באדם שידוע פרטי חלקיו בידיעת עצמו והוא מ"ש צופה ומביט כו', וז"ש משמים הביט כו' המבין אל כל מעשיהם [כאדם שמרגיש כל פרטי חלקיו כו' וכן עיניך פקוחות כו' ומ"ש לא הביט וכה"ג הוא בחי' ד"ע שידוע עצמותו ממש] כמו כלל ופרט כו', ושוורש הענין שיש ב' מיני מחשבה הא' מחשבה הפשוטה בעצמות אור א"ס שלפני הצמצום והב' מחה"ק שכולל כל הקו כו' וד"ל).

והנה לפי' לכאורה בחי' ד"ע מובדל לגמרי מבחי' ד"ת שהרי בחי' ד"ת מתלבש בבחי' צמצום וגבול דאב"ע ובחי' ד"ע הוא בחי' בבע"ג ממש ואין ערוך בין זל"ז כלל וכידוע. אך האמת הוא דבחי' ד"ע אעפ"י שאינו בא בהתלבשות ותפיסא ממש מ"מ מאיר הוא מרחוק בבחי' העלם בד"ת ובלעדי הארה זאת מד"ע לד"ת אין לד"ת קיום והעמדה נצחיית, וכידוע הכלל דבחי' סוכ"ע מאיר בבחי' ממכ"ע כמו כל אור מקיף שמאיר בהעלם בהאור פנימי ובלעדי זה אין לאור פנימי קיום במציאות כו' וד"ל.

וביאור הדברים מובן ממה שמב"ל בענין בחי' ד"ע שאין הענין שמושלל ידיעה זאת לגמרי כאילו לא ידע הדבר מעולם כמו לא הביט און ממש, שהרי אין דבר נעלם מלפניו כנ"ל, רק שאינו משפיל דעתו להתפעל בידיעה זאת וה"ז כאילו לא הביט וידע כנ"ל, אך בחי' מקיף בהעלם מאיר מבחי' ד"ע זה להיות משפיל א"ע בבחי' ד"ת להתפעל בידיעה והוא המקור

וידוע דעת עליון: בלק כד, טז.

צופה ומביט עד סוף כה"ד: ע"פ נוסח ברכת זכרונות. ור"ה יח, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי

חתונה ח"א ע' ה.

שם מ"ה מלגאו: ח"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

איהו תפיס בכולהו עלמין: וחי' רכה, א..

המקיים והמעמיד לידיעה זאת שבהתפעלות. וז"ש כי אל דיעות (ב' דיעות) ד"ע שמאיר בד"ת, ודוגמא לד"ז במה שמצינו בזמן גלות מצרים דכתיב וידע אלקים דהיינו שמבחי' ד"ע שבלתי מתלבש מפני העדר תפיסת מקום כו' בא להאיר בבחי' ד"ת להיות יודע ומרגיש בצרת ישראל כמ"ש בכל צרתם לו צר ממש והכתיב באל"ף ל"א מצד בחי' ד"ע כו', וכן ולא נתכנו ול"ו קרי וכתוב, מצד בחי' ד"ע ולא, ומצד בחי' ד"ת ול"ו בוי"ו, משום דאל דיעות הוי' כו' והא בהא תליא כמו דבחי' ממכ"ע מקבל מבחי' סוכ"ע ואין ענין סוכב מובדל לגמרי כידוע ומבואר במ"א וד"ל. ולעתיד דכתיב ואת רוח הטומאה כו' יהי' אז בחי' גילוי סוכ"ע שהוא בחי' ד"ע הנ"ל שיבא לידי גילוי בבחי' תפיסא והלכשה למטה בבחי' ד"ת וכמשי"א יעקב והי' הוי' לי לאלקים שבחי' סוכב יהי' בבחי' ממלא ממש וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' ע"כ לעתיד דוקא נאמר כולם ידעו אותי כי מלאה הארץ דעה כו' בהשוואה אחת לגדול ולקטן מצד שהוא בחי' גילוי ד"ע ששוה ומשוה ראש וסוף כו', משא"כ מבחי' ד"ת בחי' ממלא שהסוף נבדל בערך מן הראש כו' וזהו כמים לים מכסים כו' בהשוואה א'. וז"ש יהי' רקיע בתוך המים שהוא בחי' ד"ת המבדיל בין מים עליונים דבחי' ד"ע למים תחתונים שהוא בחי' החכמה שמוגבל במדות כו', והיינו פי' אמ"ר אור מים רקיע וכן אש מים רוח שהרוח בחי' דעת הממוצע כו' להביא גילוי הההעלם וד"ל.

והנה י"ל שורש ענין המאמר דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' דלכאורה י"ל בענין איהו וגרמוהי שהן בחי' הכלים המגבילים האור כידוע איך יתכן בהם בחי' היחוד האמיתי באוא"ס כמ"ש דאיהו וגרמוהי חד ממש, דבאורות שנק' חיוהי יתכן מאחר שאינם בבחי' הגבלה הרי מתאחדים באח"פ כו', אבל בחי' הגבול דכלים איך מתייחדים באא"ס שבבע"ג שאין ערוך כלל וע"ז כידוע, ואא"ל שהכלים ג"כ בלתי בע"ג מאחר שאנו רואים מבחי' השפעתם למטה שהוא בבחי' הגבול כמו המלאכים דבריאה ויצירה כו' שאמרו בהן לשון מהלך ת"ק שנה וגם על עצם בחי' הכלים דאורות הרי אמרו לשון שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות פרסאות וכה"ג שזהו בחי' שיעור ומדה כו'.

וידע אלקים: שמות ב, כה.

בכל צרתם לו צר: ישעי' סג, ט.

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

והי' הוי' כי לאלקים: ויצא כח, יא.

ונגלה כבוד הוי': ישעי' מ, ה.

כולם ידעו אותי: ירמ' לא, לג.

כי מלאה הארץ דעה: ישעי' יא, ט.

יהי' רקיע בתוך המים: בראשית א, ו.

דאיהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב). מכאן [עד פסקא: ומעתה י"ל שרש ענין לבכתנין נדפס] (כמאמר בפ"ע) בס' מאמרי אדה"ו על מארו"ל ע' שכת.

מהלך ת"ק שנה: חגיגה יג, א.

שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים: ראה פרדס שער עצמות וכלים רפ"א. מק"מ לז"ח נו, א. ע"ח שמ"ב פ"ב ושער מ"ד פ"ו. ובהנ"ל עוד בהמ"מ בסו"ס מאמרי אדה"א"צ במדבר ח"ג ע' דש.

אך הנה הענין הוא דגם שודאי שזה אמת שבחי' ההשפעה הנשפע ונמשך מן הכלים בא בבחי' גבול כנ"ל אבל עצמות הכלים המה בל"ג כי רק לענין ההשפעה לבד הוא שנמשך בחי' גבול דוקא, ומ"ש לשון שיעור ומדה כמו רל"ו אלפים רבבות פראסאות הוא רק לענין השפעה לבד שההשפעה מוגבלת אבל מצד עצמן הן בלתי מוגבלים כלל כו', ולהבין זה איך יתכן ב' הפכיים כאלה שמבחי' בב"ע"ג יבוא אור ההמשכה בבחי' גבול שאין ערוך ביניהם והדרא קושיא לדוכתה שכמו שמבחי' האורות לא יתכן התהוות בע"ג משום דאיהו וחיוהי חד כו' כך לא יתכן התהוות בע"ג מבחי' הכלים מאחר דאיהו וגרמוהי חד כו'. אמנם הנה באמת גם שעצמות הכלים מיוחדים במאציל בבחי' א"ס ממש מ"מ הרי נק' מגבילים אור כידוע וא"כ איך שייך לקרותם בשם מגבילים כו'. אך הענין הוא שהגבלה זו שנק' מגבילים אינו שם העצם כלל רק שמגביל בפועל בלבד והן עצמן בלתי מוגבלים.

ודוגמא לדבר זה הוא מה שמצינו ביריעות המשכן דכתיב אורך היריעה האחת כו' כ"ח באמה והל"ל כ"ח אמות מהו באמה כו', אך הענין הוא דאם הי' אומר כ"ח אמות הי' משמע בזה ענין שיעור ומדה בעצם דהיינו שהיריעה אין לה אורך בעצם מהותה רק שיעור אורך כ"ח אמות ולא יותר וזהו דבר שיש לו שיעור וגבול בעצם כמו מהלך ת"ק שנה ולא יותר וכה"ג, אבל אם הוא אומר כ"ח באמה ולא כ"ח אמות מזה משמע שהיריעה בעצם בלתי מוגבלת באורך בשיעור זה דכ"ח אמות רק שנמדדת ע"י דבר המודד הנק' אמה להיות ארכה רק כ"ח אמות, וזהו פ' הפשוט דבאמה כמו אם ע"ד דוגמא כאשר היה כאן יריעה ארוכה בלי שיעור ומדה כלל [או שיכולים לעשות יריעה באורך בלי מדה כלל] אך ע"י אמה מודדין שיעור ומדה ממנה כמו כ"ח אמות או שלשים וכדומה, וכמו שמודדין מם סאה מים מים הגדול שאין לו מדה בעצם וכה"ג, וכך יובן הדבר בבחי' יריעות העליונות שהן בחי' מקיפים דמדות העליונות דאצי' שהן שש משור ותכלת כו' כמ"ש בזוהר ומבואר במ"א בענין יריעות וקרשים שהן מקיפים ופנימים דו' קצוות כו' שבעצם מהותן המה בלתי מוגבלים וגם שהן בחי' כלים אל המקיפים המגבילים בשיעור ומדה כמו כ"ח אמות אורך היריעה לבד, אין זאת המדה מדה וגבול בעצם כלי המקיף כלל רק לענין בחי' ההשפעה והתגלות אור המקיף ביריעות המשכן נמדד שיעור ומדה ביריעות להגביל האור בכך וכך דוקא ולא יותר והוא רק כ"ח אמות, אמנם לא אמר כ"ח אמות דמשמע שאין כאן יותר ובאמת אינו כן שהם בלתי מוגבלים גם בבחי' הכלים, ומה שנק' מגבילים הוא רק בפועל לבד ע"ד מאמר קו המדה שנק' אמה כמו אמה המודדת כל שיעור ומדה גם בדבר שאין בו מדה בעצם וזהו פ' באמה שהיא קנה המדה שמודד הספירות באורות וכלים במקיפים ופנימיים כידוע, אמנם עיקר מדידה זאת הוא רק לענין בחי' ההשפעה בלבד

שנשפע ונמשך ע"י בחי' הכלים במקיפים ופנימיים כו' דהיינו עד כמה יהי' בחי' התפשטות השפעתם כמו ע"ד כ"ח אמות שהוא לנגד כ"ח אתוון במילוי דמילוי דשם אד' כמ"ש במ"א ולא יותר, וכן אורך הקרש י' באמה בבחי' המדידה דכלים דא"פ כו' אבל לא לענין עצם מציאות הכלים שאין בהם מדה ושיעור כלל משום דאיהו וגרמוהי חד ממש כנ"ל. וא"כ מתורץ גם קושיא דלעיל איך יתכן ב' הפכיים דגבול עם בבע"ג כו' מאחר שהגבול אינו בא מעצם הכלים שהוא בלתי בע"ג רק שע"י קו המדה מודדים בכלים בחי' הגבול לענין ההשפעה וההתפשטות למטה בלבד, וז"ש רל"ו אלפים רבבות פרסאות וכה"ג וד"ל.

ומעתה י"ל שורש ענין לבבתי אחותי כלה הנ"ל, דהנה אמרו בזהר דתלת שליטין אינון לעילא מוחא וליבא וכבדא כמו חכמה מוחא כו' וליבא היא כלי למדות המגביל את האור (ע"ד המבו"ל בענין) איהו וגרמוהי חד, וזהו מאמר הקב"ה שהוא בחי' ז"א לכנס"י לבבתי שעשיתני בבחי' לב להיות תוס' אורות בכלים המגבילים ע"ד הנ"ל, שהרי מצד עצמות המאציל לאו דאית בי' מכל אינון מדות כלל כו' רק לאחזאה לאנהגא בהון עלמין כו' הוצרך לצמצם האורות בכלים ע"פ מאמר קו המדה בלבד כו' בשביל ענין הגבלת ההשפעה כנ"ל באריכות, וזהו כללות ענין לבבתי ואמנם מהו ענין הלב ומה שייכות יש ענין עשיית הלב הזה ע"י כנס"י דוקא שהיא הגורמת לעשות כלי הלב למעלה.

הנה י"ל תחלה ביאור ענין הלב עד"מ למטה באדם התחתון, דהנה ידוע שהלב נק' מלך על כל האברים, וכמ"ש בזהר דליבא פליג לכל שייפין כו' וזה צריך ביאור מאין יש בחי' השפעה זאת בלב, אם מבחי' הדם שבלב אשר בחלל השמאלי כי הדם הוא הנפש כו' הרי ידוע דעיקר משכן הדם הוא הנפש הוא בכבד דוקא ומן הכבד שולח המובחר אל הלב וזהו שא' ג' שליטין מוחא ולבא וכבדא שבחי' נר"ן מלובש בג' כלים הללו כידוע. אך הנה האמת הוא דאין דמים בלב מצד עצמו רק רוח החיים שבחלל הימיני שדופק בו כו', אבל הדם שבחלל השמאלי א"ז מצד עצמו וטבעו כי מצד עצמו וטבעו אין בו דם רק בצמצום כפי המדה למשכן רוח החיים שבלב כי הרביעית דם שהנפש תלויה בו נעשה בחי' כלי לרוח החיים כו' והי' כלה והולך ביום או יומיים, אך מה שנמצא בלב דמים חדשים בכל שעה (כמ"ש בספרי הרפואה שב' אונץ דם בכל רגע נכנס בחלל השמאלי וכרגע יוצא ונכנס דם אחר חדש כו' והוא ענין

בזהר תלת שליטין: זחיב קנג, א.

חכמה מוחא: ת"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו).

דליבא פליג לכל שייפין: ראה זחיב רכא, ב. אגהיק סליא.

הדפיקות דליבא מכניסת הדמים וציאת הדמים כמ"ש במ"א וד"ל) והדמים הללו הם מתחדשים מבירור המאכל בקיבה ונהפך לדם בכבד והכבד נוטל הפסולת ושולח המובחר אל הלב וזה חוזר חלילה שבכל שעה מתברר כח המאכל וניתוסף דמים והולכים אל הלב והלב שולח חיות מובחר הדמים אל כל האברים לחזקם ולחיותם, ונמצא שהלב הוא בחי' מקבל ובחי' משפיע, שמקבל הדמים המחודשים מבירור המאכלים מן הכבד מלמטה למעלה ואח"כ נעשה בחי' משפיע להשפיע החיות אל כל האברים, וע"כ נק' הלב מלך על כל האברים כמו מלך שמקבל מהכל מסים והרי הוא בחי' מקבל אך בזה הוא נעשה ראש ומשפיע וז"ש בזה דלב פליג לכל שיפיו, אך מה שמחלק החיות אל כל האברים הוא שמקבל תחלה מן דם המאכל שמתברר בכבד מלמטה למעלה וכמו"כ מן הלב אל המוח עולה המובחר ואח"כ נעשה המוח בחי' משפיע אור וחיות אל הלב, והיינו ענין ג' שליטין שנק' מושלים בחי' משפיעים להמשיך אור וחיות מלמעלה למטה, אך תחלה נהפוך הוא שהכבד משפיע אל הלב והלב אל המוח בבחי' העלאה מלמטה למעלה, ואז יוכל להיות בחי' המשכה מלמעלה למטה, כי זהו דרך הילוך השתלשלות בכל מקום שא"א להיות בחי' המשכה מלמעלה למטה כ"א בלתי בחי' העלאה מלמטה למעלה כו' וכמ"ש בזהר בענין התענית וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן בענין ג' שליטין דלעילא מוחא ולבא וכבדא שבחי' ז"א דאצי' שבחי' נר"ן דאצי' מלובש בהן, הנה בחי' נפש שהוא בחי' המל' נק' כבדא כמו נשבע ה' בנפשו והוא כמו הדם שהוא הנפש מחמת הבירורים דמאכלים שנהפך לדם כנ"ל רק הוא בחי' הבירורים שבג' עולמות ב"ע ע"י התהפכות הרע לטוב שנק' בירור קרבנות שנק' לחמי כו' וכן תפלות במקום קרבן להפוך מבחי' נוגה כו', וכך כל ענין הרצון לאהפכא חשוכא כו' כידוע וכמ"ש באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי כו' והוא בחי' שם ב"ן המברר לב"ע כידוע, ובחי' העלאה זאת מבירורים דמל' מתברר עוד המובחר מכל זה בירור שני ועולה למעלה אל בחי' ליבא שהוא לב דז"א כמו ויאמר הוי' אל לבו ועי' ניתוסף אור וחיות בלב העליון עד"מ שניתוסף דמים חדשים בלב ע"י העלא' המובחר מן דם שבכבד כנ"ל ומן בחי' לב העליון עולה אל בחי' מוחין שהוא כלי החכמה כו' וכ"ז בדרך העלאה מלמטה למעלה ועי' נמשך מלמעלה למטה ממוחא ללבא ומליבא לכבדא כו' ונק' ג' שליטין דלעילא וד"ל. ונמצא מובן מזה עכ"פ שכל עיקר בחי' הוספת אור בלב העליון שהוא בחי' כלי למדות שבז"א כו' הוא ע"י העלאת הבירורים דמל' שנק' כבדא שמתברר מב"ע

נק' הלב מלך על כל האברים: ראה גם בחי' ר"פ בשלח. מאמרי אדה"ז עה"ת חיב ס"ע תתי.

נשבע ה' בנפשו: ירמ' נא, יד. עמוס ו, ח.

באתי לגני אחותי כלה: שה"ש ה, א.

ויאמר הוי' אל לבו: נח ח, כא.

ששם עיקר משכן הדם הוא הנפש כנ"ל רק שעולה משם ללב העליון כמוכן ממשל לב האדם למטה כו'.

וזהו לבבתי אחותי כלה, פי' הקב"ה שהוא בחי' ז"א אומר לכנס"י בחי' המל' לבבתי, אתה עשית לי בחי' לב להיות תוספות אור בכלים ע"י בחי' העלא' הבריורים מן המאכלים שע"י בחי' המל' שנק' כבדא כנ"ל וגם שכבר יש כלים המגבילים האור אבל הרי הן מוגבלים ע"פ מאמר קו המדה בלבד כנ"ל, וכמו עד"מ שמצד עצם הדם שבלב מצד עצמו וטבעו הרי יש לו הפסק כו' כנ"ל, משא"כ ע"י העלא' הדמים החדשים מבריורי המאכלים שניתוסף תמיד חידוש דם וחיות בלב כנ"ל וד"ל. אך הנה עדיין י"ל מ"ש לבבתי ל' רבים, גם שלפי הנ"ל יתכן לומר לבבתי להוסיף אור וחיות הלב (בל"א ביהארצט) מ"מ לבבתי כפל לשון הוא משמע ב' לבבות כו'. והנה הענין הוא דיש ב' לבבות ממש, ע"כ אומר לבבתי בב' לבבות כו'.

וביאור הדברים הנה מבואר למעלה שיש ב' מדריגות בלב שהוא ענין ב' חללי הלב א' חלל הימיני שבו משכן רוח החיים שנק' פנימי' הלב והב' חלל השמאלי שבו הדם העולה מן בירורי המאכלים כו' שנק' חיצוני' הלב, ויש לב' הלבבות הללו שרש ומקור לכל א' בפ"ע בכלי המוח שהן ב' מוחין דחו"ב, מוח החכמה מאיר בחלל הימיני ומוח הבינה בחלל השמאלי כו' ומוחא דשליט על ליבא מוח החכ' שליט בחלל הימיני ומוח הבינה שליט בחלל השמאלי (וזהו קנה חכמה קנה בינה שנק' שרים שר המשקים ושר האופים כמ"ש במ"א), והנה גם בשליטת הלב על האברים הן שנים והן חלל הימיני וחלל השמאלי, חלל הימיני שולח דרך העורקים מבחי' האור והחיות וחלל השמאלי שולח אור וחיות שבדם, זה כפי שרשו ממוח החכמה וזה כפי שרשו ממוח הבינה, ומ"ש בוזהר דלב פליג לכל שייפין כולל ב' המשכות הללו דמוחין דאור"א שבלב (ועל כן כללותו נק' ל"ב ל"ב נ"ח לפי שמקבל מחו"ב שיש בכל א' ב' שמות דהוי' אדנ"י ח' אותיות שעולה י"ו וע"י הדעת נחלק לחו"ג הרי ל"ב כמ"ש במ"א בענין המצנפת והאבנט). והנה ב' חללי הלב נק' בחי' חו"ג, שבחלל הימיני מתפשט מבחי' החסדים דאבא ובחלל השמאלי מגבורות דאימא כידוע דמוח החכמה קר ולח ומוח הבינה חם ויבש כו' וע"כ בבחי' השפעת הלב לאברים ג"כ יש ב' מדריגות דחו"ג מחלל הימיני נמשך אור החסדים דאבא כו' והוא ענין הדפק שבדם כמ"ש במ"א ומבחי' גבורות שבחלל השמאלי נמשך אור וחיות בגידי הדם כו', וזה נק' פנימיות החיות וזה נק' חיצוני', מפני שבלב עצמו יש ב' פנימיות וחיצוניות כנ"ל.

קנה חכמה קנה בינה: משלי ד, ה.

כמ"ש במ"א בענין המצנפת והאבנט: ראה בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' אקלד ואילך. ח"ד ע'

ארכו ואילך. ושי"נ.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה גם כן שיש ב' מדריגות בבחי' הלב דאדם דאצי', הא' בחי' פנימיות הלב כמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו' והוא בחי' חלל הימני שמקבל מאור אבא מקור החסדים, והב' חיצוני' הלב בחלל השמאלי שמקבל מאימא כו', ומזה נעשה בחי' כלים דחור"ג בלב זה המגבילים את המדות שנק' אורות דחור"ג הנולדים מחור"ב שבראש עד"מ אהבה או יראה שנולדה מן חור"ב שבמוח הרי באמצעות כלי הלב בבחי' ב' לבבות הנ"ל מגבילים בשיעור ומדה כו' ומהן מוגבל עוד ביציאת שפעם לחוץ דרך הידים כמו חסד דרועא ימינא כו' וכה"ג, והגבלה זו היינו ע"פ מאמר קו המדה כמ"ש למעלה ועז"א דאיהו וגרמוהי חד כנ"ל. והנה ידוע דעצמות המאציל לאו דאית ב' מכל אינון מדות כלל וצריך להמשיך מעצמות המאציל להיות התהוות המדות באו"כ מגבילים, והגם דאיהו וגרמוהי חד מ"מ נמדדו ע"פ מאמר קו המדה כנ"ל, ובחי' מדידה זאת באו"כ הוא ע"י חור"ב שבראש שהן הממשיכים ללב בפנימיות וחיצוניות כנ"ל. וז"ש מי מדד בשעלו מים מי אסף רוח בחפניו כו' שהוא מדידת ההמשכה מחור"ב ללב, ובלב ששם משכן הרוח נמדד גם שם בכלים מגבילים כו' וד"ל. אך יש עוד מדידה והוא בחי' מדידת המשכת האור והחיות מן הלב למטה אל כל האברים הנמשך בפנימיות וחיצוניות מב' חללי הלב כנ"ל ולמעלה היינו בחי' המשכת אור האלקי מלב העליון לעולמות הנפרדים דבי"ע ע"י בחי' המל' שנק' כבדא כנ"ל באריכות שיש כאן ג"כ ב' בחי' לבבות הנ"ל כמו שהן בעצמן כמו שהן מקבלים ממוחין דחור"ב כנ"ל וד"ל.

וזהו לבבתי ב' לבבות דחור"ג שבלב שמקבלים מחור"ב כנ"ל שנעשה הכל ע"י בירורי' דדם המאכלים שעולה למעלה שע"ז נמשך מלמעלמ"ט בב' מדרגות בחלל הימני וחלל השמאלי.

ומעתה יש להבין מ"ש לבבתי אחותי כלה ב' שמות אחותי וכלה, דלכאורה רחוקים הן במדריגה זה מזה, דכלה היא אשתו שלקחה בכסף ואחותו נולדה עמו מאב ואם אחד כו'. אך הענין הוא דאחותי וכלה הן לנגד ב' לבבות הנ"ל דב' חללין ששרשם בב' מוחין דחור"ב כו'. דהנה ידוע דכנס"י שהיא בחי' המל' לפעמים כשעולה בבחי' אצי' נק' אחותי וכמ"ש וגם אמנה אחותי בת אבי כו' וכן ותתצב אחותו מרחוק כו' וכנס"י נק' אחים וריעים כו' וכתוב מי יתנך כאח לי כו' וכה"ג וכאשר המל' יורדת לבי"ע נק' כלה כ"ל

לך אמר לבי בקשו פני: תהלים כו, ח.

מי מדד בשעלו מיט: ישעי' מ, יב.

וגם אמנה אחותי בת אבי: וירא כ, יב.

ותתצב אחותו מרחוק: שמות ב, ד.

מי יתנך כאח לי: שה"ש ת, א.

ה' כו' כידוע. והנה כאשר המל' בבחי' אצי' היא הגורמת המשכת אור מחו"ב רק ללב העליון עצמו בבחי' פנימיות שבו בחלל הימני כו' ולא בשביל המשכה לעולמות כלל, אבל כאשר המל' יורדת למטה בבי"ע לברר בירורים ונק' כלה כידוע אז ממשכת גם מבחי' חיצוניות הלב שבחלל השמאלי כו' אל כל העולמות ע"י בחי' ההעלאה שמלמטה למעלה כו'. ונמצא ע"י בחי' אחותי ובחי' כלה נמשכו ב' לבבות הנ"ל בבחי' אצי' ובבחי' הבריאה כו', וזהו לבבתי ב' לבבות ע"י אחותי כלה דוקא כו' וד"ל (וביאור הדברים ידוע דאבא יסד ברתא כו'. ולא זו מחבבה עד שקראה בתי כו' עד שקראה אחותי כו' ונק' אחותי בת אבי כמו שהמל' בשרשה בחכמה שמשם נמשך לב' קוין [חכמה] בפנימיות הלב והוא עיקר השליט על הלב וכנראה בחוש שעיקר המוח השליט על הלב הוא מוח החכמה דוקא וכמ"ש אמרי לחכמה אחותי את כו' והוא חלל הימני שמקבל ממוח החכמה, ולב הב' הוא בחי' כלה מבידור' והעלאות כנ"ל משום דאבא יסד ברתא כמ"ש בת אבי כו' ע"כ נק' אחותי כלה וכמ"ש ותהי לי לאשה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

לבבתי באחת מעיניך באחד ענק מצורוניך כו' הנה באחד כתיב ובאחת קרי וזה פלא לכאורה דעיניך לשון נקבה ואיך הכתיב באחד לשון זכר, ואם יש בזה קרי וכתיב הי' מהראוי להיות להיפוך דבאחת כתיב ובאחד קרי כו'. אך הנה עיניך הן בחי' עיני העדה כו' ששרשם בחכמה שבמל' דאצי' כידוע שהחכמה בחי' ראייה כמ"ש איזהו חכם הרואה את הנולד כך חכמי ישראל נק' עיני הדעה ע"ש בחי' החכמה אך יש בהן ב' מדריגות, בחי' ח"ת דנוק' והיא בחי' חכמה שבמל' דאצי' שנק' יח"ת והוא הנק' [אחת] ל' נקבה כמ"ש אחת היא יונתי כו' והב' בחכמה עילאה דאצי' בחי' יח"ע הנק' אחד ל' זכר.

וביאור הדברים ידוע במ"ש בזוהר על פסוק חכמות בחוץ תרונה מוחא עילאה ומוחא תתאה כו' דהיינו בחי' תורה דבריאה שנמשך מחכמה שבמל' וכמ"ש בראשית ברא בשביל התורה שנק' ראשית כו' והוא תושבע"פ מל' קרינו לה כו' ולזה גם כל קביעות המועדים ג"כ תלוי בחכמי ישראל כמ"ש

דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ועוד.

ולא זו מחבבה עד שקראת בתי: שהש"ר ספ"ג. ובכ"מ.

אמור לחכמה אחותי את: משלי יז, ד.

ותהי לו לאשה: חיי"ש כד, סז.

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.

בזוהר ע"פ חכמות בחוץ תרונה: משלי א, כ. ראה זח"א כו, ב. זח"ג רלח, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ

ויקרא ח"ב ע' תצה.

בראשית ברא בשביל התורה שנק' ראשית: רשיי ר"פ בראשית.

אשר תקראו אתם ואפי' מוטעין כו' וכה"ג כל דקדוקי סופרים שבתושבע"פ המפרשים למצות שבתושב"כ בפרטי דיניהם כו' וזהו מתניתין מלכתא כו' כמ"ש במ"א וזהו הנק' עיני העדה כמ"ש עיניך יונים כו' שהן מצפות כלפי מעלה כמ"ש ותשב בפתח עינים כו' לקבל בחי' חכ"ע שהוא בחי' תושב"כ בחי' אור אבא וכמ"ש עיני כל אליך שחכ' תתאה שבמל' נק' עיני כל כו' לקבל מחכ"ע שורש האצי' והיא בחי' אחת שמקבל מאחד וכידוע דתושב"כ ותושבע"פ נק' ספר וסיפור, שבכתב. ספר ושבע"פ סיפור, והוא ענין קרי וכתוב וע"ד שאמרו לא כשהוא נכתב הוא נקרא כנ"ל וד"ל.

וזהו לבבתי באחד מעיניך באחד כתיב ובאחת קרי כי בחי' הכתיב דתושב"כ הרי עיני העדה בבחי' יח"ע דחכ' עילאה שנק' אחד ל' זכר וע"כ באחד כתיב, אבל בבחי' תושבע"פ נק' עיניך ל' נקבה להיותם בבחי' ח"ת שבמל' כנ"ל ע"כ באחת קרי בדיבור בע"פ דוקא וכנ"ל, וראי' לזה מה שלפעמים עיני העדה בבחי' זכר ולפעמים בבחי' נוק' והוא מ"ש לפעמים עיני ה' משוטטות ל' נוק' ולפעמים נאמר עיני ה' משוטטים לשון דכר להיות כי שרש הנשמות הם מבחי' דכר ונוק' שהוא יחוד זו"ג ושרשם הראשון באו"א שלזה יש הרבה נשמות שנק' עיני העדה מבחי' דכר שהוא אור אבא דיח"ע כמ"ש כי אתה אבינו והוא נק' אחד, ויש הרבה נשמות מבחי' נוק' דבינה או מל', כמו נשמת משה וכה"ג מבחי' ח"ע דאור אבא וחכמת דוד ושלמה וכה"ג הוא מבחי' ח"ת שבמל', וז"ש ובלב כל חכם לב נתתי חכמה בחכמה תתאה שנק' חכם לב דמל' נתתי בו ח"ע דאור אבא כמ"ש מה שמו ומה שם בנו כו' וכמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דוקא והוא מ"ש חכמות בחוץ, ח"ע דאתמשך בח"ת בחי' הבטה וראיה מלמעלה למטה כמ"ש וירא ראשית לו כו' וכן כתיב עיניו כיונים וכתוב עיניך יונים מלמטה למעלה ושניהם אמת כידוע, וע"כ כל חכמי ישראל שבכל דור בהכרח שמקבלים מאתפשטותא דמשה בכל דור כמ"ש

אשר תקראו אתם ואפי' מוטעין: אמור כג, ב ועוד. ר"ה כה, א.

מתניתין מלכתא כו': ביצה כה, ב.

עיניך יונים: שה"ש א, טו, ד, א.

ותשב בפתח עינים: וישב לח, יד.

עיני כל אליך: תהלים קמה, טו.

עיני ה' משוטטות . . . עיני ה' משוטטים: ראה זכרי' ד, י. דה"ב טז, ט. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ

ויקרא ח"א ע' צז. ח"ב ע' תרסח.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

ובלב כל חכם לב נתתי חכמה: תשא לא, ו.

מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.

יהיב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא.

עיניו כיונים: שה"ש ה, יב.

מאתפשטותא דמשה בכל דור כמ"ש בזה"ר: ת"ז תס"ט (ק"ב, א. ק"ד, א).

בזוהר וכמאמר רז"ל כל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש בתושבע"פ הכל ניתן למשה מטעם הנ"ל ולזה רמזו באמרם משה שפיר קאמרת כמ"ש במ"א וד"ל. ובוה מתורץ הקושיא דלעיל למה לא נאמר להיפוך הקרי אחד והכתיב אחת, משום דתושב"כ בבחי' אחד דוקא כו'.

אך עדיין י"ל ב' דברים א' מ"ש עיניך ל' נקבה ואמר אחד לשון זכר כו' ואם מפני שהקרי אחת הוא מהראוי להיות הכתיב עיניך לשון זכר והקרי עיניך לשון נקבה שיתכן לשון אחד לעיניך ולשון אחת לעיניך אבל איך יכתוב (ב' לשונות) באחד לשון זכר ולשון נקבה בכתב אחד ובקרי א' אחת מעיניך שהוא הכל בחי' נוק, ועוד י"ל מ"ש לבבתי באחד מעיניך למה בא' דוקא ולא בב' העינים בין בבחי' הדכר ובין בבחי' הנוק, ועוד מהו שאמר לבבתי באחד כו' מה שייכות יש ללב עם העינים ובא' מן העינים הלא אמר במ"א הסיבי עיניך מנגדי כו' ב' עינים מוסיפים שלהבת אהבה וכמ"ש עיניך יונים כו'. אך כ"ז יובן בהקדים להבין שורש ענין העינים שהן בבחי' נר"ה דחכמה והוא כאשר החכמה מתחלק לימין ושמאל בחי' חו"ג כו' ואז נק' עיני העדה לימין ושמאל שיש שכל מטה כלפי חסד כב"ה ויש שכל מטה כלפי דין כמו ב"ש וכה"ג, והוא כמ"ש ושפטו העדה והצילו העדה בסנהדרין עדה שופטת לדין ועדה מצלת כו' אך במקור החכמה כמו שנמשכת מאין דכתר וכמ"ש והחכמה מאין כו' שם אמרו דב' עינין אתהדרו לחד, וז"ש הנה עין ה' כו' טוב עין הוא יבורך כו' שנכלל השמאל כולו בימין כי אור הכתר כולו רחמים פשוטים ולית שמאלא בהאי ע"י כו', ואז נאמר לא הביט און ביעקב כו' ונק' עין טובה כו' וז"ש הנה לא ינום כו' שנק' עינא פקיאח דלא נאים כנ"ל וכמ"ש במ"א, והנה לעתיד לבוא כתיב כי עין בעין נראה אתה ה' כו', פי' כמו שמלמעלה למטה נכלל השמאל בימין ונק' עין ה' כולו טוב וכמ"ש טוב עין כו' בבחי' רצה"פ שלמעלה מהתחלקות דחכמה שברצון לחסד או לדין כו' כך מלמטה למעלה בכנס"י נראה אתה ה' בעין א' כשם שבא לראות כו' והוא

כל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש: ראה מגילת יט, ב. ובהנסמן בארוכה בלקריש ח"ט ע' 252.

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב.

במ"א: בכתיב ב: במ"ת.

הסיבי עיניך מנגדי: שה"ש ה.

ושפטו העדה והצילו העדה: מסעי לה, כד"כה.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

דב' עינין אתהדרו לחד וז"ש הנה עין . . טוב עין: זח"ג קכט, ב. תהלים לג, יח. משלי כב.

ולית שמאלא בהאי ע"י: זח"ג קכט, א.

לא הביט און ביעקב: בלק כג, כא.

הנה לא ינום . . עינא פקיאח דלא נאים: תהלים קכא, ד. זח"ג קכט, ב.

כי עין בעין נראה אתה ה': שלח יד, יד.

כשם שבא לראות: חגיגה ב, א.

בבחי' הסתכלות הרצון הפשוט שלמעלה מן החכמה כו', אבל עכשיו נאמר
אשא עיני אל ההרים וכן עיני כו' בב' עינים משום שמלמעלה למטה גם כן
מסתכל בב' עינים כמ"ש עיניו כיונים כו' וד"ל.

וזהו לבבתי באחד מעיניך דוקא שהוא בחי' התכללות שמאל בימין כנ"ל
שהוא בחי' הרצון הפשוט שלמעלה מבחי' התחלקות חו"ג דחכמה כו',
ופי' לבבתי כמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם דהנה בחי' לב הוא
ל"ב נתיבות חכמה שיש בהן בחי' ימין ושמאל כו' אבל נקודת הלב הוא
למעלה מן החכמה שבלב, ולב האדם לאדם הוא מ"ה שמו מ"ה שם בנו, אדם
קדמא חכ' עילאה, לח"ת בבחי' התחלקות דימין ושמאל, ואם נקודה דלב
האדם התחתון דמל' הוא עולה למעלה נמשך לו ג"כ בחי' נקודת לב האדם
דחכמה עילאה וכמ"ש עין בעין כו' כנ"ל. וזהו לבבתי ב' לבבות הנ"ל נתאחדו
ע"י א' מעיניך דוקא כי מגיע למעלה מב' לבבות שנמשכו מן החכמה כו' עד
שמשך מקור לב' לבבות הנ"ל דח"ע וח"ת הן ב' לבבות לב חכם דמל' נק'
לב דחכ"ת אדם תתאה ולב דח"ע אדם עילאה והן ב' חללי הלב הנ"ל ושניהם
נמשכו ממקור החכמה שהוא בא' מעיניך דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכל זה מובן כל הנ"ל במ"ש אחד מעיניך ל' זכר שהוא עין א' בבחי'
התכללות שמאל בימין דוקא וגם דעיניך לשון נקבה היינו מפני בחי'
העלאה מלמטה למעלה שנכללים ב' עינים ונכללים באחד עין אחת כו' (עד"מ
בעני שעניו מצפות שהרצון כולל לב' עינים עד שאין בהם נטי' לימין
ושמאל כלל רק ברצון אחד לבד, וכן יש מן המשפיע אל המקבל כו' וד"ל),
וע"כ גם בכתיב נכתב אחד ונכתב עיניך (אך מ"ש כי עין בעין כו' הוא לעתיד
דוקא) מפני שהכתיב הוא באחד דיתחו"ע כמ"ש והחכמה מאין כו', אבל הקרי
שהוא במל' נאמר באחת שמקבל מאחד (כי בחי' הכתיב בחכ' עילאה שמתאחד
במקורו כנ"ל אבל הקרי בחכ' תתאה שבדיבור רק כשעולה עד הכתר נק'
אחד כידוע וד"ל).

באחד ענק כו', הנה על דרך הפשוט מדבר בעוסקים בתלמוד תורה
לפרקים בקביעות עתים כמו פרק אחד שחרית כו', והוא מפני עוצם
טרדתם בעסק מו"מ שזהו נמשל לענקים שע"ג הצואר וע"ז אמר פעם ב'
לבבתי באחד ענק מצורוני, וזה פלא גדול לכאורה ברישא אמר לבבתי

אשא עיני אל ההרים: תהלים קכא, א.

כמים הפנים לפנים: משלי כז, יט.

אחד: בכתיב ב' אחת.

פרק אחד שחרית: מנחות צט, ב.

באחד מעיניך שהן עיני העדה שתורתם אומנתם כמ"ש הרבה עשו כרשב"י וכה"ג ובסיפא אמר לבבתי באחד ענק כו' בעוסקים הטרוידים שאינם לומדים רק פרק אחד שחרית כו' שגם על ידם לבבתי כו', שזה דבר פלא ביותר דלכאורה אין ערוך ביניהם כלל וכלל. אך תחלה יש להבין מהו ענין הענקים שע"ג הצואר ומה זה שאמר צורוניך ל' רבים הלא צואר אחד הוא. אך הענין הוא ע"ד הפשוט הנה הענק הוא תכשיט המונח ע"ג הצואר שמול הפנים (הנק' האלזבאנד) ועשוי מחתיכות אבנים טובות המאירים ומבריקים ביותר כידוע, ויש בענקים הללו ב' צדדים צד הימין וצד השמאלי שהוא לצד ימין הצואר ולצד שמאל הצואר (כמו ענקים לגרגרותיך שכולל ב' הצדדים שבצואר וזהו צוארניך ל' רבים ב' צדדי הצואר וכמו ויוסף בכה על צואריו ל' רבים ולא אמר צוארו ל' יחיד, ומ"ש כאן באחד הרי נקוד פתח תחת א' דאחד כלומר א' המיוחד (וכן באחד מעיניך ר"ל אחד המיוחד כנ"ל שנכלל השמאל בימין כו') כמו ירך הימנית דוקא לפי שהשמאל נכלל בימין שזהו הוד שנכלל בנצח כך באחד מעיניך) ור"ל באחד ענק באחד המיוחד שנכלל צד השמאל בצד הימין כו' כמ"ש למעלה בענין באחד מעיניך כו'. אך הנה בעיני העדה הוא בבחי' החכמה שבתורה כמו שהוא במקור חוצבה מלמעלה למטה כמ"ש והחכמה מאין כו' שנכלל שמאל בימין כנ"ל באריכות והוא הנק' או"י כו' וז"ש באחד מעיניך כו', ובענקים שע"ג הצואר הוא בבחי' החכ' שבתורה ג"כ אבל הוא בבחי' או"ח דוקא כמו משל הענק שהוא אבן טוב הנעשה בהודככות אור להאיר את הפנים מלמטה למעלה וזהו שנעשה תכשיט ע"ג הצואר דוקא ששם הוא קול היוצא מן הגרון בה' מוצאות הפה כו' ואותו הקול הרי מורכב מאמ"ר גשמי דנוגה, אמנם קול זה עולה בבחי' או"ח בקול דתורה שלומדים בעוה"ז לפרקים דוקא כמו אחר טרדת העסק במו"מ וכה"ג שהוא לאחר הבריור דנוגה כו' ע"כ נק' ענקים כו' משא"כ עסק קבוע דת"ח שתורתם אומנתם הנק' עיני העדה ה"ז בא ונמשך בבחי' או"י שנמשך מלמעלה למטה שזהו למעלה מבחי' הבריורים כו' ולזה הטעם כפל הדבר שכמו שבבחי' או"י דעיני העדה לבבתי באחד מעיניך שנכלל השמאל בימין מטעם הנ"ל, כך בבחי' או"ח דענקים שמב' צדדי הצואר נכלל השמאל בימין מטעם הנ"ל וע"כ אמר באחד ענק מצורוניך דוקא (ור"ל בא' המיוחד שהוא קול הקנה בדיבור ששרשו במוח החכמה והוושט נכלל בו דמ"ש בחי' אכילה בלחמה של תורה הוא ע"י הושט כו' וד"ל).

ומעתה הנה י"ל בשרש ענין הקרבנות דהנה ידוע בשרש הבהמות והחיות שקדמו לשרש האדם שהרי קדמו במעשה בראשית וכמאמר

הרבה עשו כרשב"י: ברכות לה, ב.

ענקים לגרגרותיך: משלי א, ט.

ויוסף בכה על צואריו: כ"ה בהכתי'. והוא ע"פ ויגש מה, יד.

דמ"ש: תיבה זו אינה ברורה בהכתי'.

ואפילו יתוש קדמך וכמ"ש במדרש על פ' אהור וקדם צרתני אהור למע"ב וקדם כי בחכמה אתברירו שהוא ע"י בחי' אדם דוקא וכמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה דאדם גימט' מ"ה מברר לב"ן גימט' בהמה כידוע, ושרש הדברים ידוע בענין התווה שקדם לבחי' התיקון וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו כו' לפני מלך מלך כו', והן ז' מלכין קדמאין דתווה שמתו כמ"ש וימלוך וימת כו' שזה ה' מפני ריבוי האור ומיעוט הכלים שלא יכיל הכלי לסבול האור ע"כ נפלו ונשברו כו' ומקום נפילתו ה' בעולם הבריאה דוקא כמ"ש בע"ח אך ע"י שם מ"ה החדש באו לידי בחי' התיקון והוא ריבוי התכללות שהוא בחי' ריבוי הכלים כו' כידוע ודל'. והנה בחי' המרכבה דפני ארי' פני שור כו' שבבריאה הן לאחר בחי' התיקון דגם ששרשן הוא בבחי' התווה שקדם לבחי' אדם דתיקון כידוע, מ"מ התהוות פני ארי' פני שור כו' בבריאה הוא לאחר הנירור דכלים דתווה ע"י שם מ"ה דתיקון, וראי' לזה הוא מה שמצינו במרכבה דפני ארי' אל הימין כו' בחי' ההתכללות זה עם זה כמ"ש בזהר דכלילן דא בדא כו' וכמשמעות הכתוב דפני ארי' לארבעתן, ובאדם יש בחי' התכללות מהכל והרי זה (בבחי' התיקון דוקא) שיוכל להיות אור החסד בכלי הגבורה כו' וכמ"כ מיכאל וגבריאל (אף שהן ב' הפכיים ממש) מ"מ כתיב עושה השלום במרומיו כו' שמתכללים זה עם זה וכידוע שבכל בחי' מרכבה הנושא את הרוכב בהכרח יש בחי' התכללות בכל א' מזולתו ואם לאו לא יתחברו יחד לשאת כו' וכמ"כ בענין המרכבה דבריאה פני ארי' מהימין ופני שור מהשמאל גם שהן ב' הפכיים חו"ג כו' מ"מ יתחברו יחד באחדות גמורה לענין המשא שנושאים את הכסא אעפ"י שזה מימין וזה משמאל וכן מחנה מיכאל ומחנה גבריאל אעפ"י שזה באהבה וזה ביראה ופחד מ"מ לענין ביטול רצון שניהם מתאחדים רק שזה מתבטל מצד האהבה וזה מצד היראה כו' ונמצא בהכרח יש בחי' התכללות בכל א' ממדריגת זולתו דוקא ואם לאו לא היו מתאחדים כלל אלא היו בחי' ענפין מתפרדים כו', וכמשל חיילות המלך שאעפ"י שיש בהם שרים שהם מנגדים גמורים מ"מ יתחברו יחד כולם כאיש אחד במלחמה או ליתן כבוד למלך באחדות גמורה שמוזה מוכרח שאינם בחי' נפרדים ממש כו', [וכך] למעלה בצבאות ה' כמו ד' מחנות שכינה כלולים זה עם זה והיו לאחדים

ואפילו יתוש קדמך: סנהדרין לח, א.

וכמ"ש במדרש ע"פ אהור וקדם צרתני אהור למע"ב: תהלים קלט, ה. ב"ר פ"ח, א. ויקר פ"ד, א.

וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תעט.

בחכמה אתברירו: ראה אנה"ק סכ"ט. לקרית ויקרא ד, א. ובהמ"מ לשם.

אדם כי יקריב מכם: ויקרא א, ב.

ואלה המלכים אשר מלכו... וימלוך וימת: וישלח לו, לא ואילך.

בזהר דכלילן דא בדא: זח"ב קעא, א. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשמו [ובהמ"מ שם].

וכמשמעות הכתוב דפני ארי' לארבעתן: ביחזקאל א, י: ודמות פניהם פני אדם ופני ארי' אל הימין

לארבעתם. ובכתיב ב כאן: אדם (במקום ארי'), ונסמן ע"ז לעיל בהמאמר קרוב לתחילתו.

עושה השלום במרומיו: איוב כה, ב.

כו' כמו שמצינו בכל ירידת אור האלקי למטה שלא ירדה שכינה רק ע"י מרכבה כמראות הנבואה דישע"י ויחזקאל בשרפים וחיות באחדות גמורה וכמ"ש וקרא זה אל זה כו' ואמר קדוש כו' הרי בקריאתם זא"ז מזה מוכרח שיש בהם בחי' התכללות והן הנק' בזהר רתיכין ומשריין עילאין דכלולים דא בדא דוקא והוא להיות התהוותם הוא מבחי' התיקון לאחר הבירור דעולם התוהו ע"י שם מ"ה דתיקון אעפ"י שכמו שהיו בשרשן בעולם התוהו היו בחי' ענפין מתפרדין כמ"ש וימלוך כו' זת"ז כו' כידוע כו' מ"מ לאחר הבירור ע"י שם מ"ה כשנתהווה מהן המרכבה דבריאה וכן כל המלאכים שעומדים מששת ימי בראשית כמיכאל וגבריאל וכה"ג כולם הם מבחי' התיקון, (רק מלאכים שמתחדשים בכל יום הוא משוייר ז' מלכים שלא נתבררו עדיין ומתבררים בכל יום כמ"ש במ"א).

אך הנה מעתה לא יתכן מ"ש בע"ח דכלים דתוהו שנשברו נפלו בעולם הבריאה והן שרש התהוות דמרכבה פני אר"י כו' מאחר שמבואר למעלה שנתהוו לאחר הבירור כו'. וכן עוד י"ל הלא ידוע ששרש נפשות הבהמות והחיות שבעולם השפל שלנו נמשך מבחי' פני אר"י פני שור שבמרכבה כו' והבהמות והחיות שלנו ודאי הן קודם הבירור והתיקון כי כל חלקי דצח"מ דעוה"ז לא נתבררו עדיין (וראי' ממה שאנו רואים רע גמור בחיות המזיקים הטורפים ודורסים וכן הגולנים והרצחנים באדם כו') רק לעתיד יתבררו כמ"ש לא ירעו ולא ישחיתו כו'), ואיך יתכן שמקור חוצב הבהמות והחיות הוא לאחר התיקון ואשר נמשך ונשפע מהם הוא קודם הבירור כו'. אמנם הנה ידוע באופן ענין הבירורים דז' מלכים דתוהו דמה שהי' ביכולת להתברר מהן לפני האצ"י נברר והמותר שלא הי' נברר ירד באצ"י להתברר, וכן מה שנברר באצ"י נברר והמותר שלא נברר באצ"י ונשאר בבחי' פסולת ירד להתברר בבריאה, ומה שנברר בבריאה נברר והן התהוות המלאכים דבריאה והמרכבה דפני אר"י כו' וכה"ג והמותר שלא נברר הוא בחי' נוגה דבריאה ירד ביצירה להתברר עד שבעש"י נשאר היותר פסולת שנשאר משוייר ז"מ שלא נתבררו עדיין כלל והוא כמו כל חלקי דצח"מ מבחי' רע דנוגה דעש"י ככל דברים האסורים כו' וגם דברים המותרים [מבחי' טוב שבנוגה] כמו נפשות הבהמות הטהורות וכה"ג צריכים בירור ותיקון עדיין והם נתקנים ע"י האדם שאוכלן בקדושה כו' ובפרט ע"י הקרבנות שנק' לחמי לאישי כו' כי אש שלמעלה יורד ואוכל את הקרבן הגשמי שנשרף ע"ג המזבח כו', וזהו שאמר בזהר דחיות שבמרכבה ג"כ מתזנין מן הקרבנות שע"ג המזבח כו' כי הקרבת הבהמה הגשמית באש שלמעלה עולה מלמטה למעלה בחי' תוספות אור וחיות בפני שור שבמרכבה

וקרא זה אל זה כו' ישע"י, ג.

בזהר רתיכין ומשריין עילאין: זחיב נב, איב.

לא ידעו ולא ישחיתו: ישע"י, יא, ט.

כו' ועד"ז גם בחי' פני שור מתחזק כחו לגבי בחי' אדם שעל הכסא כו' להיות נושא את הכסא בכח גדול יותר וכמ"ש והחיות נושאות את הכסא כו' ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' כי כמו שאנו רואים למטה בעוה"ז שכח הארי והשור הגשמי גדול הרבה ורב ועצום כו' כך למעלה בבחי' פני ארי' ופני שור כחם גדול ורב ועצום כמ"ש בזהר ע"פ הכפירים שואגים כו' וכן מ"ש ורב תבואות בכח שור כו' לפי ששרשן למעלה מעלה בבחי' אורות דתוהו שנק' בחי' אורות התקיפים וחזקים ביותר אשר ע"כ לא יכלו הכלים להכילם ולסובלם ונפלו כו' וד"ל, ולזה הטעם יש ביכולתם לנשאות את האדם העליון כמרכבה שנושא את הרוכב כו' אעפ"י שע"י בחי' שם מ"ה דאדם זה נתבררו כנ"ל מ"מ לאחר הבירור יש בכחם הגדול להעלות ולנשאות את האדם מטעם שבחי' אורות דתוהו תקיפים מאורות דתיקון בחי' אדם ע"כ כאשר עולין בשרשן בבחי' התוהו הן למעלה מבחי' אדם דתיקון וכידוע דבחי' ב"ן עולה לאחר הבירור בבחי' ס"ג שבו היה השבירה שלמעלה משם מ"ה דתיקון כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה כו' וד"ל.

וזהו את קרבני לחמי לאשי כו', דהנה כתיב ואם האכל יאכל ב' אכילות הכתוב מדבר א' אכילת אדם אשר הכהנים אוכלים והבעלים מתכפרים והב' אכילת מזבח כו' (ועכשיו שולחנו של אדם מכפר כמו מזבח כמ"ש רז"ל פתח במזבח וסיים בשולחן כו'), וב' כפרות הללו הן ב' מיני בירורים, אכילת מזבח הוא אש שלמעלה שיורד ואוכל כו' שמוסיפים כח במרכבה העליונה שיכולים להעלות את האדם שעל הכסא כנ"ל, ואכילת אדם העליון כמ"ש לחמי כו' וכן כתיב לחם אלקים כו' היינו מה שהכהן אוכל בשר הקרבן שהכהן במקום אדה"ע בחי' רב חסד שבחכ' דאדם כו'. והנה עד"מ אכילת אדם למטה שאדם יחיה על הלחם שבלא לחם כלה יכלה כח חיותו וע"י הלחם יקבל חיות ממש כי הלחם נתברר באצטומכא והמובחר עולה למוח ומחזק כח הנפש כו' והלחם אינו רק בחי' צומח וכן בשר החי הרי הוא מחיה לאדם בחי' מדבר שלמעלה מן הצומח והחי וזה פלא גדול, איך העליון יקבל מן התחתון. אך הענין כמ"ש בלקו"ת בפ"י כי על כל מוצא פי הוי' כו' שמוצא פי הוי' שבמאכל גבוה בשרשו ממוצא פי הוי' שבאדם כי מאמר נעשה אדם אחרון למאמרות

והחיות נושאות את הכסא: שמיר ספכ"ג. פדריא ספ"ד.

ועל דמות הכסא: יחזקאל א, כו.

בזהר ע"פ הכפירים שואגים: תהלים קד, כא. זחי"ג קצא, א.

ורב תבואות בכח שור: משלי יד, יד.

ואם האכל יאכל ב' אכילות הכתוב מדבר: צו ז, יח. ובח"ס יג, ב.

פתח במזבח וסיים בשולחן: ברכות נה, א.

לחמי . . לחם אלקים: פינחס כח, ב. אמור כא, א. ועוד.

בלקו"ת בפ"י כי על כל מוצא פי הוי': עקב ה, ג ולקו"ת להאריז"ל שם. ועד"ז בפע"ח שכ"ז פ"א. של"ה

עד, א. תי"א ט, ד. סה, ד. לקו"ת צו יג, ב. מטות פא, ב. עקב יד, א ואילך. סידור קו, ב"ג. ובכ"מ

תדש הארץ ותוצא הארץ נפש חי' וכנ"ל בענין אחר וקדם צרתני אחר למע"ב כו' מפני שהחי והצומח שרשן בבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון דאדם כנ"ל באריכות, וע"כ היא הנותנת שבירידתן למטה ירדו למטה יותר מן האדם והוא בחי' צמצום החיות דצומח וחי לפי שכל הגבוה גבוה ביותר בירידתו למטה נופל למטה יותר ומטעם הנ"ל בענין הבירורים דו"מ אך לזה הטעם יש ביכולתם להחיות את האדם, וכמאמר ר' נחמן עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' וכן חמרא וריחא פקחין, רק שהוא ע"י ב' בירורים א' בירור האצטומכא לדחות הפסולת לגמרי ואח"כ בירור שני שעולה המובחר למוח ומחיה את האדם.

אך הנה י"ל לכאורה מ"ש אחר וקדם, קדם זה מהו דאם הוא אחר איך הוא קדם כו' דודאי בחי' תוהו קודם לתיקון כידוע. אמנם הענין הוא דיש יתרון מעלה באדם על דצ"ח כי פי' אדם אדמה לעליון כו' כי בצלם אלקים עשה את האדם כו' ובזה הוא למעלה וקדם למע"ב כידוע דעשר ספירות דתוהו הוא שנאצלו מעצמות המאציל שנק' קדמון לכל הקדומים וע"כ נק' קדם ולפי שעלה במחשבה ראשון וקדם למע"ב יצא אחרון למע"ב כמשל השפופרת שהנכנס ראשון יצא אחרון כו', וז"ש אחר וקדם צרתני כו' וד"ל. ומטעם זה בכל הבירורים דתוהו אינו אלא ע"י אדם דתיקון דוקא וכמו שאנו רואי' באכילת אדם שהאדם מעלה את המאכל ומתקנו ומבררו שהרי ה"י תחלה צומח לבד ונכלל בבחי' אדם כי נעשה ממנו שכל ומוחין וכמו חמרא וריחא פקחין כו' וכן עד דלא אכילנא בישראל וכן אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן דוקא כו' הרי טעם הדגן נעשה שכל לקרות אבא וכה"ג וד"ל.

ובכל זה יובן למעלה בשרש ענין הקרבנות שנק' לחמי כמ"ש את קרבני לחמי כו' שע"ז ניתוסף כח במרכבה עד גם באדם שע"כ כמשל הלחם שעליו יחי' האדם כו' מטעם הנ"ל ששורש הקרבנות דבהמה הוא בבחי' התוהו כו' אך ע"י אכילת אדם זה לקרבנות בשרשם הוא מעלה אותם מפני שבאדה"ע נאמר אחר וקדם צרתני שנק' ג"כ קדם לתוהו מטעם דאדם אדמה לעליון לעצמות המאציל כו' כנ"ל וד"ל. וזהו את קרבני לחמי לאישי ריח ניחוח

וכמאמר ר' נחמן עד דלא אכילנא בישראל דתורא: ע"פ ב"ק עב, א.

חמרא וריחא פקחין: יומא עו, ב.

בצלם אלקים עשה את האדם: בראשית ט, ו.

כמשל השפופרת: ראה ב"ר פס"ג, ח. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'תקנב [ובהמ"מ

שם]. דברים ח"א ע' ו. אמרי בינה ח"ג קיח, ד.

אין התינוק יודע לקרות אבא: ברכות מ, א.

דאדם אדמה לעליון: ע"פ ישעי' יד, יד. שליה ג, א. וראה בהנסמן באורך בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא

ח"א ע' ז.

להוי' כו' פ"י ריח הוא שהנשמה נהנית ולא הגוף כי מן הלחם יחי' גוף האדם שהן נר"ן שבו שמלובשי' במוח ולבא וכבדא והוא ענין הקרבנות שנק' לחם באכילת כהנים בשר הקדש אבל ריח הוא כמו קיטור החלבים והאימורים וכן ריח בשר הקרבן כמ"ש וירח ה' את ריח הניחוח וכן המנחה והלבונה כו' וכמ"ש ריח מנחה כו', הוא שמעורר בבחי' יחידה שלמעלה מבחי' נר"ן כמ"ש רוחו ונשמתו אליו יאסוף כמו הריח הגשמי שמשיב את הנפש, אמנם יש בו ב' מדריגות הא' בהעלאת הריח בחוטם והב' בירידתו אח"כ בבחי' השבת הנפש מלמעלמ"ט וזהו ניחוח ל' נחות דרגא והכל להוי' דתיקון להיות בו תוס' אור מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה ידוע דמשחרב בהמ"ק תיקנו תפלות במקום קרבנות תפלת שחרית במקום תמיד של שחר כו' וא"כ מ"ש את קרבני לחמי לאישי ריח ניחוחי כו' כ"ז הוא עכשיו בתפלה, דהנה ידוע בע"ח שהנשמה א"צ תיקון ולא ירדה למטה רק לברר לבושי נוגה כו'. וביאור הדברים ידוע להיות ששרש הנשמות הוא מיחוד דו"צ כו' שהוא לאחר התיקון דשם מ"ה כו' ע"כ א"צ הנשמה תיקון לעצמה כלל (ובפרט שהיא עצמה מבחי' שם מ"ה דו"א כו'), ולא ירדה למטה רק לברר ולתקן את הנה"ב החומרי' ששרשה מבחי' נוגה דעשי' שנפלה שם בשבה"כ משיורי ז"מ שלא נתבררו עדיין כנ"ל באריכות, כי בחכמה דוקא אתברירו כנ"ל בענין הקרבנות דבהמה הגשמית שאדם הוא המקריב כו' וז"ש אדם ובהמה תושיע ה' שמ"ה מברר לב"ן כו' כמ"ש וזרעתי את בני זרע אדם וזרע בהמה כו' וד"ל.

והנה כמו שמבול בענין הקרבנות דבהמה בכל פרטי העינים, ככה יובן ממש בענין התפלה שהיא במקום קרבן ממש, דהיינו לשרוף בחי' אש זרה דחמימות התאוה שבנה"ב להיות נכלל באש של מעלה בבחי' התלהבות לה' כעולה ע"ג המזבח כו' ועי' מתחזק בחי' פני ארי' שבפני שור שבמרכבה שמשם שורש נפשות השכליות הטבעי' דנוגה עד שניתוסף אור וחיות באדם שעל הכסא כו' כמו שאנו רואים שיתחזק כח הנה"א שנק' אדם בהשג' ומוחין בדו"ר שכליים כו' ע"י היפוך הנה"ב בהיות ששרש נה"ב בבחי' התווה שקדם

פ"י ריח הוא שהנשמה נהנית: ראה ברכות מג, א.

וירח ה' את ריח הניחוח: נח ח, כא.

ריח מנחה: שמות כו, יט.

רוחו ונשמתו אליו יאסוף: איוב לד, יד.

תפלות במקום קרבנות: ברכות כו, א"ב.

בע"ח שהנשמה א"צ תיקון: שער הצלם פ"א. ראה תניא פל"י.

אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז.

וזרעתי את בני זרע אדם: ירמ"י לא, כו. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ב.

לאדם דתיקון כנ"ל, אך עכ"ז נה"א הוא שמברר לנה"ב שהרי כל התפעלות ובירור הרע דנה"ב אינו רק ע"י הנה"א בהשג' האלקית כו' אבל לאחר הבירור מעלה הוא לנה"א כנ"ל בענין והחיות נושאות את הכסא כו' וכמשל אכילת אדם שעל הלחם יחי' האדם כו' וד"ל. וזהו לחמי לאישי פי' שנק' לחם ומזון לנה"א מבחי' בירור דנה"ב כו' ומוזה נמשך להיות ריח ניחוח להוי' פי' ריח הוא העלאה מלמטלמ"ע (שיעלה) את הנפש ואח"כ מלמעלה למטה שנק' ניחוח כנ"ל בקרבנות. וכך הוא בענין התפלה יש ב' מדריגות ק"ש וש"ע, ק"ש אם ישים אליו לבו (הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה) למס"נ באחד ואח"כ בש"ע רוחו ונשמתו אליו יאסוף בבחי' ירידה והמשכה מלמעלה למטה בבחי' נחוח והן ח"י ברכאן דצלוחא הן בחי' המשכות מלמעלמ"ט דוקא וכידוע בענין כוונת הברכות ברוך אתה ה' כו' וד"ל.

נוסח אחר
שייך להבי' דלבבתי
[חסר ההתחלה]

והנה המשכת חו"ב במדות הוא ע"י הדעת כי אם לא יתקע דעתו בחוזה לא יתפעל מן החכמה המושגת כו'. אך זהו מבחי' דעת תחתון ונק' דעת המתפשט ע"ש שמתפשט במדות להחיותם, אבל דעת עליון נעלה מעלה מעלה ואינו מתפשט במדות כלל. ויובן זה עפמ"ש וירא און ולא התבונן שהוא כענין לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, שאין הכונה על שלא הביט ממש האון ולא ראה ממש העמל כלל וכלל, דהא הכל גלוי וידוע לפניו וכמ"ש הרמב"ם שבידיעת עצמו יודע את כל הנבראים כו', רק שהענין הוא שאינו מביט האון ורואה העמל ביעקב ובישראל כהבטת וראיית האדם בעבדו העובר על מצותיו ומשמרתיו שמתפעל מהבטה וראי' זו והרי אותה ההבטה וראי' הוא בבחי' התפעלות שנוגע אליו, אבל הוא ית' אינו מתפעל מידיעה זו וזהו ולא התבונן שאינו משים לב בבחי' התפעלות מן הידיעה. וכן הוא פי' ענין

ואח"כ: בכתיב ב: והוא המשיך את הנפש אח"כ.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

וירא און ולא התבונן: איוב יא, יא.

לא הביט און ביעקב: בלק כג, כא.

וכמ"ש הרמב"ם שבידיעת עצמו: ה' יסוהית פ"ב ה"י.

טוהר עינים מראות ברע: חבקוק א, יג.

טהור עינים מראות ברע, לא שאינו רואה ממש רק שהראי' אינה בבחי' התפעלות כי אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיו מה תעשה לו. אך כ"ז הוא בבחי' דעת עליון שהוא בבחי' אין סוף ממש דהיינו שהוא עצמיות דעתו שהיא ידיעה שבבחי' א"ס לכן הוא למעלה מגדר התלבשות במדות דהיינו מהיות מתפעל מן הידיעה שהוא ענין כניסת בחי' הידיעה בתוך המדה וההתפעלות מאחר שהוא בבחי' א"ס ממש ואינו בערך המדות ואינו יכולים להכילו ולתופסו בתוכם כלל, ואי לזאת אינו מתפעל כלל להרע או אפי' להטיב מן בחי' הידיעה שנתוודע לו בדעת זה רשעת הרשע וצדקת הצדיק, שהרי א"א להיות ההתפעלות הזאת שתתעורר מדת הדין והרוגז מן ידיעת הרע או אפי' גמילת הטוב והחסד מידיעת הטוב אם לא שתהי' הידיעה נתפסת מתפשטת ונתפסת בתוך המדות שאז תהי' מקיימתם ומחיייתם, וזה א"א להיות מידיעתו ית' שהיא ידיעה שאין לה תחלה ותכלה וסוף וחקר כלל ואינה יכולה להיות נתפסת בבחי' התפעלות חסד ודין שהוא בחי' הגבלה וד"ל.

ולקרב יותר אל השכל הלא אנו רואים מעין זה גם בין החיים אשר ע"פ האדמה, שהקטנים לפי שדעתן קצרה יתפעלו מאד מידיעתם הן לטוב אם יתוודע לו דבר הטוב לו לפי ידיעתו יתפעל מאד לאהבה ותתמלא כל לבבו בהתפעלות זו, והן למוטב בהתוודע לו מעשה אשר נעשה נגד רצונו שתתמלא כל לבו שנאה וכעס על העושה ואין מעצור לרוחו, והיינו מפני שעצם מהות דעתו קצרה ומצער היא לכן מן הידיעה שיודע בדעתו מתפשטת מיד ונכנסת בתוך המדות כי קרובה היא מאד אליהן אחרי היותה גם היא קטנה ומצומצמה מאד, משא"כ הגדול שדעתו רחבה אינו מתפעל כ"כ מן הידיעה שיודע בדעתו וקשה לכעוס אף שיודע דבר הראוי לכעוס כו' אבל אין הידיעה מתלבשת ונתפסת בתוך המדות כי גבהה מהם, וכל שיהי' בעל דעה רחבה יותר אזי יותר לא יתפעל להרע או להטיב מידיעתו כי מצד הרחבת הדעת אינו מוכן לכניסת והתפשטות תוך המדות ורחוק ביותר מהן. וכמ"ש אב הרחמים, שהחכמה נק' אב מקור הרחמים מפני שהוא קשה לכעוס ואינו נוהג להתפעל וד"ל.

וכך יובן למעלה ההפרש בין בחי' דעת עליון לדעת תחתון, שדעת עליון אינו מתפשט במדות להיותו בבחי' א"ס ואין המדות מכילים ומגבילים אותו כלל והוא רחוק מהם ואף כי ראה און לא התבונן דהיינו הגם שיודע בבחי' הידיעה שבעצמותו לא נמשך מזה התפעלות להרע לו כי אין בחי' דעת זה מתפשט ונתפס בבחי' מציאת ההתפעלות כו' ובו הוא שכתוב אם צדקת מה תתן לו וכו' וכנ"ל. אבל בחי' דעת תחתון הוא המתפשט במדות ומתלבש

בחו"ג ולכן יש שכר ועונש, דהיינו שמהידיעה נתהוה בחי' התפעלות להתחסד מדיעת צדקת הצדיק ולדון את הרשע מדיעת רשעתו, והיינו שהידיעה נכנסת ממש בתוכיות המדות מאחר שמתפעל מן הידיעה הרי שהידיעה נתפסת בהתפעלות. ואין זה אלא מפני שעצם בחי' הדעת זה שיודע בו הידיעה הוא למטה במדרגה ונק' דעת תחתון שמוגבל בבחי' הגבלה וקרוב לבחי' המדות ולכן יכול הוא להיות נתפס בהם. וז"ס שאמר בלעם ע"ע וידוע דעת עליון לפי שהוא זלע"ז כנגד משה וקבל מבחי' אחוריים של משה לכן שבח עצמו כנגד דעת עליון דוקא.

יב' בחי' דעת אלו הן הם בחי' טובב ובחי' ממלא, כי נודע שבידיעה שהקב"ה יודע את כל הנבראים הוא מחי' אותם אמנם להיות כי החיות נתפס ומתלבש ממש בהנבראים עד"מ שהאדם הוא בר דעת היינו שבחי' דעת מתלבש ומתפשט בחומר שלו ממש להיות הוא הדעתן היודע כו' וכן לפי ערך זה בכל הנבראים הן בתחתוני' הן בעליוני' איש כפי תכונתו מקבל החיות בפנימיותו ממש, ובחי' האור והחיות זה המאיר ונמשך ומתפשט בכולם נק' ממלא כל עלמין שנתפס בתוך העולמות וממלא אותם עד"מ. והיינו בחי' דעת תחתון שהוא המתפשט במדות עליונות חו"ג כו' דהיינו שהידיעה מתפשטת ונתפסת בתוך התפעלות להיות מתחסד כו' ומהחסד בחי' מדה נמשך אח"כ למטה יותר ע"י אותיות כנ"ל באריכות, ויורד עוד ומשתלשל מעילה לעילה עד שנמשך ומתלבש אפס קצוה אח"כ גם למטה ונעשה מזה דעת אנושי, עם היות שאין ערוך כלל בחי' דעת האנושי לאותו הדעת שבמדות דאצי' שאע"פ שנתפס במדות הרי המדות הם מדותיו ית' חסדו וגבורתו כו' והידיעה המתפשטת בהם ומקיימתם הוא דעתו ית' המיוחד בו דאיהו וגרמוהי חד כו', מ"מ הרי הוא מציאת דעת עכ"פ אלא שהוא דעת אלקי וע"י השתלשלות ריבוא רבבות מדרגות נתהוה ממנו דעת האנושי כו'. והרי דעת תחתון זה הוא המתפשט ונתפס בכל הנמצאים שבאבי"ע אשר לכן הם בעלי דעה שפנימי' חיות דעת שלהם הוא מהארה אפס קצוה ושמץ מנהו מאותו הדעת תחתון, וכפי ערך יתרון ההארה המאירה בנבראים בזה על זה כך יהי' יתרון מעלות דעותיהן גבוה מעל גבוה (וגם שאין דעותיהן שוות זו לזו מסיבת שינוי אופן ההארה מן הדעת דאצי' ע"י שש המדות דאצי' שמתפשט בהם וכנגד זה הם ס"ר נשמות שרשיים מהתכללות כל מדה לק' אלף כמ"ש במ"א), ואין זה אלא לפי שהוא דעת תחתון שנתפס בתוך המדות דאצילות ומהם הוא שמתפשט בכל העולמות כי המדות הם מקור להשפע' לזולתו משא"כ ג"ר קדש מלה בגרמה הוא כו' כמ"ש במ"א. אבל דעת עליון הוא עצם דעתו ית' שהיא בחי'

ומהחסד: בנוכ"ק קרוע כאן, וחסר תיבה אחת.

דאיהו וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

קדש מלה בגרמיי: זח"ג צד, ב. ובכ"מ.

ידיעה שאין לה חקר ותכלית כנ"ל ואין ביכולת המדות דאצי" שהם בחי' ההתפעלות חו"ג להכילו ולסבלו כלל ואינו מתפשט במדות כלל, דהיינו שלא נעשה התפעלות מידיעה הידוע בדעת זה שהוא ענין כניסת והתפשטות הידיעה בתוך ההתפעלות כו' מאחר שדעתו שהידיעה אין לו סוף שאין ביכולת המדה המוגבלת בעצם לסובלה כולה כלל, אלא הדעת זה הוא מובדל מן המדות ומקיפם ממעל להם, ונק' אור מקיף פנ' שאעפ"כ אינו.

וענין הקרבנות הוא עפ"י מ"ש ואלה המלכים אשר מלכו [גו' לפני] מלך מלך לבניי שהוא ענין ז' מלכין קדמאין שבעולם התהו שמתו לפי שהיו האורות מרובים דהיינו תוקף הארת החיות מא"ס ב"ה ולא הי' כח בכלים להכילם ולהגבילם עד שנפלו בבריאה, ונתהוו מהם לאחר הבירור המלאכים פני ארי' ופני שור מיכאל וגבריאל שכחם רב ועצום ומהם הוא שנמשך נפשות לבהמות וחיות שבעולם השפל שלנו מבחי' פני ארי' נמשכו נפשות החיות ומבחי' פני שור נפשות הבהמות כו' שעדיין לא נבררו, וע"י הקרבותם ע"ג המזבח שנכללי' באש שלמעלה נתעורר כמו כן למעלה עד שגם החיות דמרכבה הנ"ל עולי' בשרשם בתהו כו' והיינו ע"י כהן המעלה אותם והם המעלים ג"כ את האדם העליון דתיקון וז"ש וחיות נושאות את הכסא ודמות כמראה אדם על הכסא כו'. ומשחרב בהמ"ק תיקנו תפלה במקום קרבנות.

וזהו ענין לחמי לאשי ריח ניחוחי כו' פנ' דכמו שהלחם הגשמי שהוא מצומח מחי' את האדם המדבר שנעלה יותר הרבה מן הצומח שמ"מ לא יתקיים בלעדי הלחם והיינו מצד שרשן שכשרשן הם גבוהי' יותר מהאדם כי באדם כתיב אחור וקדם צרתני אחור למע"כ שאפי' יתוש קדמך משום שהן נלקחו מבחי' עולם התהו ולכן למטה ירדו המה יותר ממנו כו' אבל ע"י שמתבררי' מתחלה בירור גשמי באצטומכא שנדחה הפסולת והמובחר נעשה ממנו חיות ומחי' את האדם, וכך הם הקרבנות גשמיים של הבהמה גשמי' מוסיפים כח ועוז במלאכים עליוני' הנ"ל להיות יכולים להתעלות כו' ועד"ז היא גם התפלה שעיקרה הוא בחי' התהפכות נפש הבהמיות שהרי הנפש אלקי' מצד עצמה א"צ תיקון כי היא כבר מעולם התיקון ולא ירדה אלא לברר כו' ובירור זה הוא ע"י התפלה ואז הנפש הבהמיות מעלי' את הנפש אלקית בבחי' תה"ן שלמעלה משרשה בתיקון כו' וזהו לחמי לאשי פנ' שבירורי הנפש הבהמיות הן

אינו: בנזכיק נשאר כאן כמה שורות פנויים.

ואלה המלכים: וישלח לו, לא.

וחיות נושאות את הכסא: שמיר ספכ"ג. פדריא ספ"ד.

ודמות כמראה אדם על הכסא: יחזקאל א, כו.

אחור וקדם צרתני אחור למע"כ: תהלים קלט, ה. ראה ביר פ"ח, א. ויקיר פ"ד, א. וראה ס' מאמרי

אדהאמיצ במדבר ח"ב ע' תעט.

שאפי' יתוש קדמך: סנהדרין לז, א.

בחי' לחם וחיות להנפש אלקי' עצמה, ומזה נמשך להיות ריח ניחוח להוי' פי' ריח הוא המשיב את הנפש ממטה למעלה וניחוח הוא ל' ירידה והמשכה ממעלה למטה חות דרגא והם ב' הבחי' שיש בתפלה ק"ש ושמו"ע הק"ש היא בחי' עליות בכל מאדך כו' ושמו"ע ח"י ברכאן דצלותא הם ההמשכות שאח"כ וד"ל.

יוס א' פ' דברים, תורה ברבים וויטעבסך

(א) **אלה** מסעי בניי אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ע"פ הוי' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ע"פ ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם, להבין שינוי ה' בכתוב שמתחלה גבי ויכתוב משה נאמר מוצאיהם למסעיהם ואח"כ נאמר מסעיהם למוצאיהם, וגם צ"ל ל' ויכתוב משה מהו למה אמר זה כאן דוקא והלא כל התורה כולה משה כתבו. והנה ילה"ק תחילה להבין ענין המסעות במדבר בכל מסע ומסע ה' אח"כ חניה כמ"ש ויסעו ויחנו כו' והארון נסע עמם והי' בזה כוונה עצומה כמ"ש ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביו וינוסו משנאיך מפניך ובנוחה יאמר, שכמה מסעות ראשונות הי' בלא הארון עד שבאו מדבר סיני וניתנה התורה להם שאז נאמר לו ועשית ארון עץ וניתן בו לוחות התורה כו', וכל המסעות הם מ"ב שהם כנגד שם מ"ב דאנ"א בכ"ח גדולת כו', תפילת ר' נחוניא בן הקנה.

והנה אף שכ"ז הי' ע"י סיבה מחמת חטא המרגלים שנגזרה גזירה עליהם להתעכב מ' שנה במדבר ושם ימותו, אבל עכ"ז הרי הוא ית' סיבת הסיבות והוא אשר סיבב סיבה זו בכדי שיתעכבו במדבר ויסעו שם מ"ב מסעות, וגם עפ"י הנגלה כן הוא בכדי שימצאו האוצרות לקיים מ"ש ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת כו' כדאיתא בגמרא, אכן עפ"י הנסתר הנה

אלה מסעי: מאמר זה הוא בשינויים ובארוכה יותר מלקרית מסעי צא, א ואלך. וכאן הוא הנחת אדמור"ר הצי' שרשם בשנת תקע"א. כמה פיסקות מהמאמר כאן נדפסו באוה"ת מסעי ע' אישעא ואלך [שם נד' בתור הוספות והגהות למאמר הלקרית]. וראה עוד הגהות על הלקרית שם ע' אישעא ואלך.

ויהי בנסוע הארון . . ובנוחה יאמר: בהעלותך י, להילו.

ועשית ארון עץ: עקב י, א.

בכדי שימצאו האוצרות לקיים מ"ש ובתים מלאים כל טוב . . כדאיתא בגמרא: ואתחנו ג, יא. ובספרי עקב יא, י: שכל מ' שנה שהיו ישראל במדבר היו אנשי איי בונים כו' כדי שיבואו אכותינו לארץ וימצאו כו'. וראה גם לקח טוב רי"פ בשלח. יליש ח"א רמז רכו. ויקיר פי"ז, ו. זח"ג ג, א. [הל' על נגעים שבשורה היא להם נמצא גם בהוריות י, א. וראה מפרשים שם].

תכלית כוונתו הרצוייה ב"ה בנסיעתם במדבר אשר בגללם סיבב הסיבה שמחמתה הוכרחו להתעכב שם הוא כדי להכניע את המדבר (שהוא נקרא מדבר הגדול והנורא אשר בו נחש שרף ועקרב) ע"י מ"ב המסעות שנסעו וחננו ונסעו כל ישראל עם הארון שהם כנגד שם מ"ב הנ"ל.

ולהבין מהו ענין הכנעה זאת הלא המדבר ההוא שממה ואין דר בו ואת מי יכנעו. אך הענין כי המדבר נק' מדבר העמים עכו"ם שהוא המקור שממנו יונקים ומקבלים כל הקליפות והוא ממש לעו"ז נגד בחי' ירושלים כי את זה לעומת זה עשה האלקים, וכמו שבקדושה בחי' ירושלים הוא מקור השפע להחיות לכל העולמות כולו כי שם שער השמים שבה נמשך ההשפעה מלמעלה ואח"כ כולם יונקים ומקבלים ממנה, ולכן עומדת באמצע הישוב של העולמות ממש, כך עשה האלקים זלעו"ז בקליפות את המדבר שהוא שממה אשר בו נחש ועקרב שהן תכלית הקליפות הקשות והוא המקור לכל הקליפות הנמצאים בעולם ולכן היא ארץ מליחה אשר לא יעשה כו', כי הם לעומת זה כנגד זה והיפוך ממש מהקדושה שבמדות הקדושה היא ההשפעה להשפיע כל טוב וחיים, כמ"ש בגמ' מיהב יהבי משקל לא שקלי כמ"ש ואתה מחיה את כולם שתמיד בכ"י משפיע חיות ומחדש מע"ב מאין ליש אבל משקל לא שקלי, ומדות הקליפות הוא להיפך ממש משקל שקלי כמ"ש לעלוקה שתי בנות הב הב אבל מיהב לא יהבי להשפיע לזולתו והוא בחי' לגרמי', עם היות שנקראי' נדיבים כמ"ש מיד שהאדם בא לטמא פותחין לו ובנקל נעשה מרכבה לקליפות משא"כ בקדושה צ"ל בדכיותא דגרמי', הכל לגרמיהו עבדי בכדי לצוד ע"י זה ניצוצות מהאדם כשמחטיאין אותו שזהו חיותם וכדאיתא בזהר אמור כו' ע"ש.

מדבר הגדול והנורא: ע"פ עקב ח, טו.

כי שם שער השמים: ע"פ יוצא כח, יז. וראה בלקו"ת מסעי צא, שם (צא, ב) שמציין ע"ז לזוהר פ' תרומה דקני' ע"ב ופ' יתרו דע"א.

ולכן עומדת באמצע הישוב: בלקו"ת שם זיל: כי שם צוה ה' את הברכה ומשם היו מקבלים כל הארצות וכמ"ש בזהר פ' תרומה דקני' ע"א ועיין עוד בזהר פ' יתרו דע"א א' ולכן ירושלים הוא באמצע הישוב. ע"כ. וראה גם זח"א רכו, א. זח"ג קסא, ב. ובתנחומא קדושים פ"י: ירושלים באמצעיתה של א"י.

ארץ מליחה אשר לא יעשה כו': ע"פ ירמ' יז, ו.

מיהב יהבי משקל לא שקלי . . . ואתה מחי': תענית כה, א. נחמי' ט, ו.

לעלוקה שתי בנות הב הב: משל ל, טו. ובלקו"ת שם (צא, ב) מציין ע"ז לכ"מ בזהר. וראה גם תניא פ"ט (כד, סע"ב). ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קנד (בהמ"מ).

שהאדם בא לטמא פותחין לו: שבת קד, א.

בקדושה צ"ל בדכיותא דגרמי': בוח"ב ככת, א: ורוח קודשא לאו הכי אלא באגר שלים ובאשתדלותא רב סגי ובאתדכאותא דגרמי' ובאתדכאותא דמשכני' וברעותא דלכ"י ונפש'י. וראה גם אוה"ת תבוא (כרך ו') ריש ע' ב"שפא.

וזהו בחי' מדבר שהוא מקור הקליפות ולכן משונה הוא מכל הארץ במה שלא יעשה פרי ואינו ראוי לגדל צמחים וכדאיתא בגמרא גבי כיסוי הדם שעפר מדבר פסול לכיסוי הדם משום דבעינן שיהי' ראוי לגדל צמחים ועפר מדבר אינו ראוי לגדל צמחים כי א"א להיות ממנו שום השפעה כלל אלא הכל משקל שקלי הב הב לגרמי' ופסול לכיסוי הדם, ואף שכל מעשה המצות הוא לברר בירורים והיינו מבחי' נוג"ה שמעורבת טר"ר ויכולה להתברר ולעלות וכל העולם כולו שבישוב מקבל ממנה ומגדל צמחים וגם דצ"ח וכל מעשה המצות הוא מהם דוקא כי יכולים להתעלות משא"כ המדבר שהוא מקור הקליפות והיינו בחי' קליפות קשות שאינם יכולים להתברר ולכן אינו מגדל צמחים ופסול לכיסוי שא"א לעשות בו מצוה ולהעלותו. ועיי' שנסעו בו ישראל מ"ב מסעות הכניעו אותם, והכנעה זו היתה הכנה כי מעשה האבות פעולה לבנים עד סוף כל הדורות שמחמת זה יש יכולת באדם להכניע הגוף שלו ולבטשו שהגוף הוא משכא דחויא שנלקח מן בחי' קליפה כמ"ש דהע"ה על התהוות הגוף הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי שתחילת הווייתו של הגוף הוא מן תאוה, ואעפ"כ יש יכולת באדם להכניעו שיהי' נכנע תחת הנה"א ליבטל לרצונה שהוא בחי' ואהבת שהנה"א אוהבת ומשתוקקת לה, ואיז אלא לפי שכבר נכנע המקור של כל הקליפות שהוא המדבר אבל לולא זה לא הי' כח ויכולת באדם להתגבר ולשלוט על נה"ב וגופו, וזה הי' תכלית כוונתו הרצויה ב"ה שיסעו ישראל שבאותו הדור מ"ב מסעות במדבר כי ס"ר נש"י ההם הם היו ס"ר [שרשי'] נשמות שכוללים כל נש"י שבעולם אשר נוסף כהנה וכהנה על מספר ס"ר שאינן רק ענפים וניצוצות בלבד המתפשטים מהם ולכן כשנסעו המה מ"ב מסעות כנגד שם מ"ב המגרש את החיצוני' במדבר הגדול והנורא שהוא מקור כל הקליפות ושורשן והכניעו אותן אזי נעשה מזה פעולה לדורות שכאו"א מישראל עד סוף כל הדורות שהוא ניצוץ או ענף ממנו יהי' יכול להכניע את גופו ונה"ב שהוא ג"כ ניצוץ וענף מן הקליפות לפי שכבר נכנע מקור קליפות בפני מקור נש"י דעתה שהן ס"ר נש"י השרשי' שבעולם שהיו מלובשות בגופים של ס"ר ישראל שבאותו הדור כידוע.

(ב) אך עדיין י"ל בעיקר הענין למה הי' זאת מאת ה' לברוא הקליפות ואח"כ יצטרכו להכניעם והלא טוב טוב הי' לכאורה אם לא הי' מציאותם

וכדאיתא בגמרא . . . שעפר מדבר פסול לכיסוי הדם: חולין פח, ב ובתודה"א לא. וטושי"ע י"ד סוס"י כ"ח.

שכל מעשה המצות הוא לברר בירורים: ראה תניא פליז (מע"ח שער הצלם פ"א. וראה שער מין ומ"ד דרוש א'). ובס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רנג.

משכא דחויא: ע"פ ת"ז בהקדמה (י, ב). תניא פליא (מ, ב). ובהנסמן בליקוט פירושים ומ"מ שם. הן בעוון חוללתי: תהלים נא, ז. ובלקוית מסעי שם (צא, ב) מציינ ג"כ למד"ר תוריע פי"ד: כלום נחכין כו'.

כלל ולא היו צריכים למלאכת הכנעה זו. הנה כתיב ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו', וארז"ל א"ת מ"ה אלא מאה ברכות שחייב אדם לברך בכ"י ויום. דהנה הברכה יש בה נוכח ונסתר בא"י היינו ל' נוכח ואח"כ אקב"ו ל' נסתר, והן ב' בחי' המשכות שונות דהיינו בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע כי אתה לנוכח הוא בחי' ממכ"ע כמ"ש ואתה מחי' את כולם והיינו בחי' כ"ב אותיות מאל"ף ועד תי"ו וה' מוצאות שהם מרומזות בתיבת אתה שהן מקור החיות לכל הנבראים וכידוע, והנה כל ההשתלשלות העולמות הוא רק ממחשבה א' הנמשכת מכללות הכ"ב אותיות הנ"ל כנז' בזהר ונודע ריבוי הנמצאים גבוה מעל גבוה לאין [קץ] ותכלית ממש וכמאמר וקדושים בכ"י יהללך סלה שאומרים זה אחר הקדושה שאנו מספרים תחילה איך שהמלאכים אומרים ג"פ קדוש ואח"כ הוי' צבאות כו', והנשמות שהן הנק' קדושים הם יהללך סלה לאין קץ ממש כי כ"מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק כי יש עליות לאין קץ ותכלית הגם שלא נז' בפרט רק ב' בחי' גע"ת וגע"ע אבל באמת יש עוד ריבוי רבבות מדריגות בעילוי אחר עילוי וכנודע בפי' המאמר ת"ח אין להם מנוחה שנאמר ילכו מחיל אל חיל כו', והנה אף גם על גע"ת ארז"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי, שכדאי כל יסורי גיהנם הקשים מאד שאין לצייר דוגמתם בעוה"ז כלל כי אש שלנו א' מס' בגיהנם בשביל ליהנות מזיו אפי' בגע"ת כי גם הוא תענוג עצום ונפלא ואין כל התענוגים הגשמיים שהאדם יכול לצייר ולדמות בעוה"ז ערוך אליו כלל לא מיני' ולא מקצתי', וכ"ש וק"ו בגע"ע שהוא גבוה מאד נעלה ריבוא רבבות מגע"ת כידוע ופשיטא דפשיטא במדריגות היותר עליונות בעילוי אחר עילוי כו' שהוא בוודאי בחי' תענוג עצום ונפלא לאין קץ ותכלית, וכולם לא נמשכו רק ממחשבה אחת שלו ית', וכל משכיל ע"ד יוכל לצייר במוחו ותבונתו איך שהם כלא ממש נתפסו' ונחשבים רק לגבי בחי' כללי' המח"ע דהיינו כללות הכ"ב אתוון הנ"ל, שיוכל לחשוב מחשבות לאין קץ ותכלית כמו מחשבה אחת זו שממנה הושטל העולם, ועד"מ בנפש ביטול מחשבה אחת החולפת ועוברת במוח לגבי כללות המחשבה שיוכל לחשוב מחשבות רבות מאד מאד שהרי המחשבה לא תנוח כו', והיינו בחי' כ"ב אותיות הקבועים בנפש כמד"א

ועתה ישראל . . א"ת מה אלא מאה: עקב י. יב. מנחות מג, ב.

הברכה יש בה נוכח ונסתר: בלקו"ת שם צב, ב מצ"ן: ועיין מזה בפע"ח שער הברכות פ"ב.

ואתה מחי' . . בחי' כ"ב אותיות מא' ועד ת': נחמי"ט, ו. וראה לעיל בתחילת הביאור לד"ה כה אמר גו'

אם בדרכי תלך ובהימ"ש שם.

ממחשבה א' . . כנז' בזהר: וזחיב כ, א. וראה בהימ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שט.

כי"מ שנאמר נצח סלה ועד: עירובין נד, א.

וכנודע בפי' המאמר ת"ח אין להם מנוחה . . ילכו מחיל: ברכות סד, א. תהלים פד, ח.

מוטב דלידייני' תגיגה טו, ב. וראה גם לקו"ת בשלח א, ד. ויקרא נב, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי

חתונה ע' תק ובהימ"ש שם.

ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא כו' שיכול לחשוב בהם מח' שונות לאין שיעור כנ"ל וכך הוא ביטול כל העולמות העליונים ותחתונים שנמשכו רק ממחשבה א' לגבי כללות כ"ב אותיות הנ"ל שבר"ת את"ה כו', שיכול לחשוב בהם מחשבות לאין קץ, וזהו ענין הבקשה בא"י פי' שיומשכו בו בחי' אותיות הנ"ל להיות מאירי' בגילוי למטה. אך כ"ז הוא בל' נוכח מפני שגם כללות הכ"ב אתון הנ"ל, אף שאינם מאירים בעצמן בבחי' גילוי כולם הרי מעט מזער מהם מאיר בגילוי ומתלבש בהעולמות ממש, ולכן נק' אתה בל' נוכח כמ"ש אדם לחבירו הגלוי לפניו אתה האדם כו', ונק' בדרך המשכות בחי' ממכ"ע, אבל אח"כ ל' נסתר אקב"ו הוא בחי' המשכות הסובב שגם כללות כ"ב אתון הנ"ל הם בטלים לפניו ית' ממש וכמשל בנפש שגם כללי' המחשבה אשר יחשוב בה מחשבות רבות לאין שיעור בטילה היא ממש לגבי השכל שבנפש כי כל מציאות המחשבה אף שיחשוב בה מחשבות לאין שיעור הרי הכל הן רק בחי' האותיות בלבד ואין ערוך לגבי השכל הרוחני ואצ"ל לגבי עצמות הנפש שלמעלה מהשכל וכך הוא למעלה ביטול כללות המחשבה עליונה לגבי א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהמחשבה הפשוטה בתכלית כידוע והוא הנק' סוכ"ע שאינו מתלבש בעלמין כלל, אך ע"י המצות ממשיכים אורו ית' הפשוט להיות מתגלה למטה כי המצות הם רצונו ית' וע"י קיום המצות והשלמת הרצון גורמים להיות המשכות והתגלות בעהר"צ בעל המחשבה כו', וזה ה' נסתר שבברכה אקב"ו שמדבר כלפי הסובב שהוא הנעלם לגמרי כעת מן העלמין רק שסובב להם ממעל אלא שע"י המצות מברכים אותו וממשיכים אותו להתגלות למטה כנ"ל, ולכן רמ"ח פקודין נק' רמ"ח איברין דמלכא, כמשל האבר שהוא כולל המשכות החיות הנפש שנמשך ומתלבש בו כך ע"י המצות נמשך גילוי א"ס ב"ה להיות מתלבש ושורה בהם למטה כו', ות"ת כנגד כולם כי הוא מבחי' אברים הפנימי' כמ"ש ותורתך בתוך מעי שנעשי' בחי' מזון לנפש ולכן ארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז ג"ע וש"ד ולא ויתר על ביטול תורה לפי שהמצות מעשיות הן בחי' המשכות באברים החיצוני' ולכן ויתר עליהם כי גם כשהוא מחוסר אבר החיצוני ויהי' בעל מום אעפ"כ יכול הוא לחיות כנ"ל, אבל לא ויתר על ביטול ת"ת מפני שהוא בבחי' אברים הפנימי' שעיקר החיות תלוי בהן וכידוע בגמרא דנקיבתו במשהו טריפה ולא יכול להחיות ולהתקיים עוד מיד שפגם בהם כו', וזהו דקדוק ל' רז"ל בא' ע"פ על מה אבדה הארץ על עזובם את תורתך שלא ברכו בתורה תחלה ולכאורה על התורה הל"ל, אך הענין כי הפי' ברכו היינו

ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא: בראשית ב, ז. ות"א שם.

רמ"ח פקודין נק' רמ"ח איברין דמלכא: ע"פ ת"ז ת"ל. וז"ב קיח, א.

ות"ת כנגד כולם .. ותורתך בתוך מעי .. ויתר הקב"ה: פאה פ"א מ"א. תהלים מ, ט. פתיחתא דאיכ"ר

פיסקא ב [ועדיו בירושלמי חגיגה פ"א ה"ז].

וכידוע בגמרא דנקיבתו במשהו טריפה: ראה חולין מב, א. נד, א. ועוד.

ל' רז"ל .. שלא ברכו בתורה תחלה: ע"פ נדרים פא, א.

בחי' המשכו' כנ"ל שענין הברכה היא המשכ' אא"ס ב"ה כנ"ל ולכן אמרו בתורה דהיינו שצ"ל המשכות אא"ס להיות מתלבש בתוך התורה שזהו כל ענין המצות שהן בחי' כלים להשראת אא"ס ב"ה כנ"ל.

(ג) **וכך** הוא ענין הברכה שלפני המצות שהם ג"כ ענין המשכת א"ס ב"ה להשראתו למטה וזהו פי' ברוך אתה ה' אמ"ה כו', פי' שיהי' א"ס ב"ה ברוך ונמשך להתגלות למטה, והיכן מתגלה לזה א' הוי' אמ"ה, פי' תחילת המשכתו הוא בנש"י וזהו הוי' אלקינו שבחי' הוי' יהי' אלקינו שלנו ממש וכמ"ש בק"ש ואהבת את הוי' שיהי' אלקיך שלך ממש, והיכן מתגלה כך לזה אמר אח"כ בכל לבבך דהיינו בשני חללי הלב ששם יהי' הגילוי כנ"ל, וענין הגילוי היינו שיהי' ב' חללי הלב בעבודת ה' אפס זולתו כמ"ש ועמד לא חפצתי בארץ כו', והנה חלל השמאלי מלא דם והוא בחי' גבורות והיינו ענין המרירות שיהי' המרירות בעבודת ה' שיתמרמר על עוצם ירידתו מאור פני הוי' מלך חיים ששם היתה נשמתו עומדת ועתה ירדה פלאים בגוף גשמי וכל מגמתו וחפצו בעניני' גשמי' בפרנסה ולעזוב לבניו אחריו כו' וכי בשביל זה ירדה נשמתו כו', אשר בהתכונן בזה היטב ימר לבבו מאד. אך זהו בחלל א' הוא חלל השמאלי שהוא מלא דם דהיינו בחי' גבו' כנ"ל, וחלל הימיני הוא מלא רוח הוא בחי' שמחת הנפש בשמחה של מצוה שהם רצונו ית' שנתלבש בעשי' ובהם יתנחם כו', הרי מ"מ מתגלה אלקותו ית' על נפשו ע"י המצות כו', וע"ז נאמר ישמח ישראל בעושי' ל' רבים דקאי על כל המצות מעשיות שהן רצונו ית' שנתלבש בעשי'.

והנה כ"ז הוא בבינוני אך הן הגורמי' להיות כמ"כ גם בצדיקים אלא שבהם הוא באופן אחר כי הצדיקים אין בהם רע כלל, להיות מזה מרירות גשמי' אלא ענין המרירות שבחלל השמאלי שלהם היינו בחי' רעדה ופחד מה' והדר גאוונו והשמחה שבחלל הימיני המלא רוח הוא בחי' אה"ע' כו'. ועכ"פ מובן שבין בבינוני ובין בצדיקים מתגלה אלקותו ית' ע"י המצות והיינו בב' חללי הלב שבהן הוא הגילוי בהיותם מלא בעבודת ה' חלל השמאלי בבחי' גבו' דקדושה וחלל הימיני בבחי' חסדים כו', אלא שבצדיקים הוא באופן זה ובבינוני באופן אחר כנ"ל, וזהו הוי' אלקינו שיהי' אלקינו שלנו ממש וכנ"ל בפ"י ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך שנעשה אלקינו ממש ומתגלה בכל לבבך שהם ב' חללי הלב, ואח"כ מלך העולם היינו בחי' המשכות אלקות להתגלות למטה גם בחיצוני' העולמות שהן המקבלים מבחי' מדת מל' ית' בלבד וזהו מלך העולם שמלך שמו נק' עליהם וגם שם יהי' הגילוי כו', והכל ע"י המצות שנק' אברים דמלכא כנ"ל.

ועמד לא: תהלים עג, כה.

ישמח ישראל בעושי' תהלים קמט, ב.

אה"ע: בלקיטת המקביל לכאן: אהבה בתענוגים.

(ד) אך הכח הזה במצות להמשיך גילוי א"ס ב"ה הסוכ"ע המתנשא ומרומם מבחי' עלמי' שאין כל העולמות ערוך אליו כלל הוא רק מפני שנשפלו ונתלבשו בבחי' עשי' וקלף דתפילין צמר דציצית וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כמ"ש צחוק עשה לי אלקים, שם אלקים דוקא הוא הגורם להיות התהוות שמבחי' יש העושה צחוק ותענוג למעלה ע"י הביטול שהיש בטל אח"כ משא"כ בביטול העולמות העליוני' שהא"ס ב"ה מאיר בהם בגילוי אין מזה תענוג כ"כ למעלה כו'. וכנודע המשל מצפור המדברת שהיא דוקא תמשיך לב המלך להיות פונה מעסקיו הגם שבנ"א מדברים בבינה יתירה אך מצד החידוש יתפעל, וכך למעלה כתיב לויתן זה יצרת לשחק בו, פי' לויתן הוא ל' התחברות כמו לוית חן, וענין ההתחברות היינו מה שהגשמי' מתחבר לרוחני' דהיינו ביטול היש שהנבראים מבטלי' א"ע לאין התכלית הוא לצחק בו שע"ז דוקא נעשה בחי' שחוק ושעשועים למעלה כו' וכמ"ש במ"א, והיינו משארז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שכוונתו בזה לענין הנ"ל, שברכת הדיוט היינו בחי' העלא' מעיני גשמי' שבעוה"ז והן כל מעשה המצות כו' ואל תהי קלה בעיניך כי ע"ז דוקא י"ל גילוי והמשכות א"ס ב"ה הסוכ"ע, וזהו ענין ברכות הדיוט שהברכה הוא המשכה כו', וזהו היסוד של כל המצו' שתכליתה הביטול יש לאין בדבר שנעשה בו המצוה כמו עד"מ בצדקה שנותנים ממון לעני והממון ייגע עליו בכל רמ"ח איברים וכשנותן לעני הרי מהפך מיש לאין כו', ולכן ארז"ל בכל מאדך זהו ממון ובאמת בכל מאדך הוא בלי גבול כו' וקאי על ואהבת שתהיה האהבה בלי גבול ומה זה שייך לממון גשמי כו', אך הענין ע"ד שארז"ל ע"פ והנה טוב מאד טוב זה מלאך החיים מאד זה מה"מ והטעם כי הנפש עם היות שהוא חלק אלקי ממעל מ"מ היא מוגבלת והאהבה שלה היא במדה וגבול וא"א לה להגיע לבחי' מאד שהוא בחי' אהבה בלתי מוגבלת ולהתכלל בא"ס ב"ה שאין לו תחילה ואין לו תכלה אלא ע"י הנה"ב דוקא כאשר גם היא נהפכת ממרירא למיתקא וחפיצה ותשוקה לדבקה בו ית' שאז תהי' אהבה בלי גבול, והיינו דוקא מצד ההסתר שהי' בתחילה בהסתר פנים מחמת רצון הנה"ב היורדת למטה בתאוות עוה"ז ומנגד לאהבה שבנה"א ואח"כ כשנהפכה להיות גם היא לה' ובוקע ההסתר אזי נעשית האהבה בתגבורת גדולה ביתר שאת וביתר עז מעצם האהבה של הנה"א עד"מ ממים הנמשכים מכאן לכאן שבעצמם הולכים לאט לאט וכאשר יסתירו אותם ע"י

צחוק עשה לי: וירא כא, ו.

וכנודע המשל מצפור המדברת: ראה לקו"ת נשא כ, א. ובכ"מ.

לויתן זה יצרת . . לוית חן: תהלים קד, כו. משלי א, ט.

אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך: ברכות ז, א.

בכל מאדך זהו ממון: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

ע"פ והנה טוב מאד . . זה מה"מ: בראשית א, לא. ראה ב"ר פ"ט, י. וז"א יד, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"א ע' ז [ובהמ"מ שם].

עצים ואבנים ועפר וכיוצא שיעכבו וימנעו מרוצתם אזי אח"כ כשיבקע ההסתר המעכב תהי' המרוצה בתגבורת עזה ובשטף רב, וכך הוא ענין תגבורת האהבה מחמת המנגד כשגובר עליו ומהפכו כו', ולכן א' בכל מאדך זה הממון דהיינו ההתהפכות המנגד שע"ז דוקא תהי' האהבה בבחי' מאד בלי גבול, וכמ"ש וצדקה תרומם גוי כו' והוא ג"כ ענין מאד זה מה"מ כו' וכמ"ש במ"א, ועד"ז הם כל המצות להפוך מיש לאין כמו ציצית ותפילין ושבת כו' וכמ"ש במ"א, וזהו ענין מאדו"ל א"ת מ"ה אלא מאה אלו מאה ברכות כו' כי פי' מה ה' אלקיך שואל מעמך היינו שבחי' מ"ה הוא שואל מעמך כו' דהיינו להיות הנבראים בבחי' ביטול שזהו בבחי' מ"ה כמ"ש במש"ה ונחנו מ"ה והוסיפו הם ז"ל א"ת מ"ה אלא מאה"ה אלו מאה ברכות כו' כי גם המצות עיקרן ותכליתן הוא ענין הביטול היש כו', וכ"ז הוא ההיפוך לגמרי מבחי' מדבר שהיא בחי' הב לגרמי' שהוא בחי' הישות בפ"ע ואינו מתבטל להיות מתהפך מיש לאין אלא קובץ הכל לעצמו דוקא לגרמי' ומעשה המצות הם היפוך לזה לעשות מיש לאין כו', וזהו כל עבודת האדם בעוה"ז והיא תכלית ירידת הנשמה כנ"ל כי ירידה זו לצורך עלי' למעלה ממקור חוצב נפשו ע"י הביטול היש שגורם צחוק ושעשועים למעלה כנ"ל והוא ג"כ הטעם אשר ברא ה' את הקליפות ושאח"כ יצטרכו לתקן ולהכניע אותם שע"ז דוקא יהי' העליי' להגיע לבחי' סוכ"ע שאין כל העולמות מצ"ע ערוך אליו כלל רק ע"י ביטול היש לאין דוקא גורמים הירידה וההמשכה כו' וכנ"ל בענין מאד זה יצה"ר שע"י המנגד דוקא תהי' האהבה אח"כ בתגבורת בלי גבול, וזהו ענין המסעות שנסעו ישראל במדבר הגדול והנורא מקור כל הקליפות להכניע אותם כו' וד"ל.

(ה) **ועתה** נבוא לביאור הפסוק אלה מסעי בניי, פי' אלה מסעי בניי היינו בחי' עלי' וא' אלה מסעי בניי כלומר אלה הם העליות של בניי ממטלמ"ע, ואמר ויכתוב משה מוצאיהם למסעיהם, וענין ויכתוב משה מה כתב דהלא כל ס' התורה משה כתב, אך פי' ויכתוב היינו כמ"ש חותמו של הקב"ה אמת וזה כו' משה דהיינו שהמשיך בחי' אמת שנק' חותם של הקב"ה ולכן אמר עליו ויכתוב כו'. והענין הוא כי החכמה נק' אמת כי ענין האמת היינו שמשכיל שכן הדבר ולא באופן אחר שזהו ענין האמת וא"כ הרי בחי' החכמה דוקא היא האמת שבחכמה הוא משיג אותו הדבר ואז יודע שכן הוא והוא האמת וא"כ החכמה היא האמת כו', והחכמה היא הנק' ג"כ חותם כי כמו עד"מ

וצדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.

ועד"ז הם כל המצות להפוך מיש לאין . . . וכמ"ש במ"א: ראה תו"א נד, ב. סו, ב. לקרית נשא כא, ב. ואילך [ובהמ"מ שם]. פניחס עו, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתי [ובהמ"מ שם].

א"ת מ"ה אלא מאה: מנחות מג, ב.

ונחנו מה: בשלח סו, ז.

חותמו של הקב"ה אמת: שבת נה, א.

החותם באדם גשמי שחותם שמו אשר יקראו לו, נאום אברהם בן יעקב בדיו גשמי, והנה גם השם בעצם אין ערוך לגבי עצמיות מהות האדם שהרי קריאת שם זה שזולתו קוראו בו אינו נוגע כלל לעצמותו וא"צ לו בפ"ע רק שהוא הגילוי לזולתו שבו וע"י הוא פונה לקוראיו כו' וכ"ש וק"ו כשהשם יכתוב בדיו גשמי שהוא רק בחי' עשי' גשמי' ואינו ערוך אפילו לעצם השם הרוחני, כמו כן ממש למעלה שהחכמה נק' בחי' עשי' לגבי עצמותו ית' בעל השם כמ"ש כולם בחכמה עשית כי הנה בחי' רצה"ע הוא הנק' שמא עילאה וכידוע דשמו בגי' רצון כי לגבי עצמותו ית' הפשוט בתכלית אינו רק כמו בחי' שם בלבד שהשם הוא בחי' הגילוי לזולתו, וכך בחי' הרצון הוא הממוצע המחבר עצמותו ית' עם המקבלים ממנו כידוע, ובחי' חכמה הוא בחי' העשי' של השם עד"מ שם האדם כשנכתב כו', ולכן נק' חותם וזהו חותמו של הקב"ה אמת שבחי' החכמה שנק' אמת הוא ממש חותמו של הקב"ה שהוא בחי' עשייה כו' כנ"ל וד"ל. אך מ"מ כמו בגשמיות דאף שהחותם הוא רק בחי' עשי' מ"מ כחו גדול שהוא קיום לכ"ד אף דבר הנוגע לעצמותו מאד שכשיחתום א"ע ויחתום את שמו ע"ז אזי הוא קיום ושוב לא ישונה וכמו שאנו מבקשים ביר"כ וחתמינו לחיים טובים וחתמינו בספר פרנסה שהטעם מפני שדוקא כאשר נחתם בחותם לחיים טובים או לפרנסה אזי לא ישונה כי חותמו של הקב"ה עם היות שהוא רק בחי' עשי' מ"מ הוא קיום על העצמו' כו', וכך יובן זה ג"כ עפ"י הנ"ל שהחכמה הוא הנק' חותם לפי שהוא בחי' האמת כו' שכשמו כן הוא גם בחכ' דאע"פ שהוא רק בחי' עשי' בלבד לגבי מהו"ע דא"ס ב"ה ממש מ"מ יש בהם השראת עצמותו ית' וה"ז ממש כדוגמת החותם שהוא עצמו רק בחי' עשי' של השם ואעפ"כ הוא קיום על עצמיות בעל השם כנ"ל.

וזהו ויכתוב משה פי' משה כתבו חותם של הקב"ה הנק' אמת דהיינו שהמשיך להיות א"ס ב"ה עצמו שורה ומתגלה בחכ' הנק' אמת שזהו ענין החותם שהוא קיום על העצמי' כו'. והכח הזה שיש בבחי' משה דוקא כי משה הוא שושבינא דמלכא כי השושבין הוא המוליך את החתן או את הכלה ויש ב' שושבינין א' להכלה שמוליכה ומעלה את הכלה אצל החתן והב' להחתן שיוליכו ויורידו אצל הכלה שבעצמו אין דרכו לילך וכך למעלה הם בחי' משה ואהרן, אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא המעלה כללות נש"י להשי"ת שהוא המשפיע בהם בחי' אהבה להיות יכולים להתעלות כידוע וכמ"ש בהעלותך את הנרות שהם נש"י שנק' נרות כדכתיב נר ה' נשמת אדם עד אל מול פני

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

דשמו בגי' רצון: פעי"ח שער הק"ש ספכ"ח. לקו"ת פקודי ז, ד. בהר מג, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' שסח, ובהמ"מ שם.

העצמו': בכת"י ב במקום זה: על כל המצות.

כי משה הוא שושבינא דמלכא . . אהרן הוא שושדמ"ט: זח"ג כ, א. ועוד.

בהעלותך את הנרות . . נר ה' נשמת אדם: בהעלותך ח, ב. משלי כ, כז.

המנורה יאירו ששם הוא מעלה אותם עד בחי' הנקרא אל מול פני המנורה כידוע, וכן בדרך פרט הלויים הנק' אהרן כי הוא השושבינא של הכלה המעלה אותם ממטה למעלה, ומשה הוא שושבינא דמלכא שמוריד וממשיך להיות התגלות א"ס ב"ה למטה שגז' צ"ל ע"י השושבינא משא"כ בעצמם לא אורח ארעא ולכן ויכתוב משה משה דוקא כתב חותמו של הקב"ה דהיינו שהמשיך א"ס ב"ה להתגלות [בחכ"] כי הוא השושבין המוריד וממשיך כו' כנ"ל, והטעם כי משה הוא מבחי' חכמה כמ"ש כי מן המים משיתיהו וכתוב וירא ראשית לו כו', ולכן הוא דוקא יכול להוריד ולהמשיך א"ס ב"ה למטה שהתלבשות אא"ס בכל העולם הוא ע"י בחי' החכמה שבו כנ"ל, ולכן הוא כתב חותמו של הקב"ה אמת כי לפי ששרשו מבחי' חכמה לכן הוא המשיך אא"ס ב"ה בחכמה כו'. ועיקר ההמשכה אז ה' כדי שע"ז יהי' יכולים לעלות לה' ממטה למעלה כי אעפ"י שבאתעדל"ת אתעדל"ע אבל א"א להיות אתעדל"ת אם לא ע"י המשכות כח ועוז תחילה מלמעלה וכמארז"ל אלמלא עוזרו כו'. וזהו שנאמר ויכתוב משה גבי המסעות דוקא להיות שכל עיקר המסעות ה' ענין ההעלאה דבנ"י ממטה למעלה ע"י שם מ"ב שעיקרו בחי' העלאה כמ"ש בשתים יעופף כו', ולא ה' בהם כח להעלאות אלו אם לא ע"י שמתחילה ויכתוב משה שהוא ענין המשכו' אא"ס ב"ה להתלבש בבחי' חכמה שנק' חותם כנ"ל וע"י התגלות זו בהם יכול להתעלות אח"כ מלמטה למעלה וכן עכשיו כתיב ותורה אור היא המאירה נה"א עד שהיא יכולה להעלות באור ה' כי כמו שבחי' משה ה' להמשיך א"ס ב"ה בחכמה שזהו ענין ויכתוב משה חותמו של הקב"ה כו' וכך התורה היא בחי' חכמה ואף שהיא עצמה בחי' עש"י מ"מ מתלבש בה אא"ס ב"ה שלמעלה מן החכמה וע"י הקריאה בתורה מאיר על נפשו בחי' א"ס המלוכש בזה וע"ז יכול אח"כ להעלות ממטה למעלה, וזשארז"ל ע"פ אותי עזבו מקור כו' הלואי אותי עזבו ואת תורת שמרו המאור שבה ה' מחזירן למוטב, המאור שבה דוקא ולא התורה בעצמה כי התורה היא בעצמה בחי' חכמה (ר"ל שהתורה שלפנינו היא בחי' חכמה דעש"י שבתוכה חכמה דאצי' כמ"ש במ"א) אלא שהמאור שבה היינו בחי' א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות שורה ומתלבש בחכמה והוא שיהי' מחזירן למוטב שע"י הארתו על נה"א כשעוסקין בתורה נותן בה הכח שתהי' יכולה להתעלות (וזהו ומקבלין דין מן דין התפלה

מן המים משיתיהו .. וירא ראשית לו: שמות ב, י. ברכה לג, כא.

וכמארז"ל אלמלא עוזרו: סוכה גב, ב.

בשתים יעופף: ישע"ה, ב.

ותורה אור: משלי ה, כג.

נה"א: ככת"י ב: נפש האדם.

וזשארז"ל .. הלואי אותי עזבו .. המאור שבה ה' מחזירן למוטב: ע"פ ירמ' טז, יא. איכ"ר פתיחתא ב.

ירושלמי חגיגה פ"א סה"ו (וראה קה"ע שם). וראה להלן סדיה ציון במשפט.

שהתורה שלפנינו .. דעש"י שבתוכה חכ' דאצי' כמ"ש במ"א: ראה לקרי' תוריע כג, א. ס' מאמרי

אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קא ובהנסמן שם בהמ"מ בארוכה.

מן התורה והתורה מן התפלה שאם לא שם לבו תחילה במס"נ אין המאור שבתורה זורחת בנפשו כו' כמ"ש במ"א ע"ד הנ"ל בויכתוב משה כו', והרי היא התורה ממש כדוגמת החותם שהוא עצמו בחי' עש"י דהיינו בחי' החכמה עצמו אלא שהוא קיום על העצמו"י לפי שא"ס ב"ה שורה בחכמה כנ"ל, וזשארז"ל ואין אמת אלא תורה וכנ"ל בענין החותם שהוא אמת כו', וע"ז נאמר קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דוקא ששם קרוב ה' עצמותו ומהותו ממש כנ"ל.

(ו) **והנה** גבי ויכתוב משה הקדים מוצאיהם ואח"כ מסעיהם וא' מוצאיהם למסעיהם, פי' מוצא הוא לשון מקור כענין שנאמר מוצא מים כו' אשר לא יכזבו כו' מימיו, ופי' מוצאיהם של ישראל היינו מקור נשמותיהם של ישראל והוא למעלה מבחי' מח' כי הגם דארז"ל ישראל עלו במחשבה היינו מהו"ע של הנשמות שהן הם בבחי' הח"ע אבל מקורן ושרשן הוא למעלה מן המחשבה והיינו בבחי' בעל המחשבה בעל הרצון ומשם המשיך משה הארה בהם כדי להיות להם כח לעלות ממטה למעלה, וזהו ויכתוב משה מוצאיהם פי' שקשר והמשיך מבחי' המוצא שהוא בחי' מקור נש"י שבאוא"ס ב"ה עצמו למסעיהם פי' למסעיהם היינו עליו ממטה למעלה ור"ל בשביל מה המשיך הארה ממוצאיהם כדי להיות למסעיהם דהיינו שיהי' יכולים להתעלות כנ"ל, ע"פ ה' כו' שמפרש עוד האיך ומה תהי' ענין העליי' שלהם שבשביל זה המשיך הארה ממוצאיהם ולז"א ע"פ ה' פי' ה' הוא בחי' ממכ"ע כמ"ש וברוח פיו כל צבאם ועפ"י ה' היינו למעלה מבחי' ממכ"ע ור"ל שמסעיהם יהי' על ולמעלה מבחי' פי' ה' אלא יתעלו בבחי' הסובב כו', וזמ"ש אח"כ ואלה מסעיהם למוצאיהם ר"ל זו היא עצם העלי' שהם מתעלים ונוסעים ממטה למעלה, והיכן הם מתעלים לזה א' למוצאיהם פי' העליי' היא עד מוצאיהם מקור ושרש נשמתן משא"כ מתחילה היו הנשמות עומדים בבחי' מח"ע ועכשיו הם מתעלים עד מקורם כנ"ל, ולכן כאן הקדים מסעיהם ואח"כ מוצאיהם כי כאן בא לפרש גוף העליות איך ומה שהם ולז"א ומסעיהם הם עד מוצאיהם וד"ל משא"כ תחילה בא לפרש ענין ההמשכה שממעלה למטה ואמר שמוצאיהם הם למסעיהם שההמשכה הוא בשביל שע"ז יתעלו והיינו שע"פ ה' בלבד.

ועם כל הנ"ל יובן במ"ש במ"א ע"פ קומי לך רעייתי יפתי ולכי לך, דפי' ולכי לך היינו שהעליי' הוא למקור מחצב נשמותיהן והיינו ולכי לך

העצמו"י בכתיב ב: המצות.

ואין אמת אלא תורה . . קרוב ה' תהלים קמה, יח. איכ"ר שם. ירושלמי ר"ה פיג ה"ח. ת"ז תכ"א (נ, א).

וראה ברכות ה, א.

מוצא מים: ישע"י נח, יא.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

במ"א ע"פ קומי לך: ד"ה יונתי בלקוית שה"ש יח, ד. [ומקבילו בסה"מ תקס"ו כמצויין בלקוית שם

בהמ"מ לדף טז, ג].

לעצמותך דלכאורה אינו מובן דא"כ מהו הירידה צורך עלי' כנ"ל אחר שהעלי' היא רק לשרשה כו', ולפי הנ"ל יובן כי הנשמות קודם ירידתם נמשכים מבחי' מחשבה כנ"ל רק ממוצאיהם למקורם הוא מבחי' בעל המחשבה בעה"צ, ואלה מסעיהם למוצאיהם היינו שהנשמות עצמן שנמשכו מבחי' מחשבה יתעלו בבחי' מוצאיהם ומקור' בעל הרצון למעלה מעלה מבחי' המחשבה עצמה דהיינו בבחי' בעל המחשבה בעל הרצון כו' וכמארז"ל עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' וכמ"ש במ"א, ועמ"ש ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות דמשה ממשיך בחי' רצה"ע שהוא רעו"ד להיות גילוי זה במדות שבנש"י כו', וזהו ענין ויכתוב משה את מוצאיהם פי' רצה"ע נק' מוצא ומקור לכל המדות והמשיכו למסעיהם הם מ"ב מסעות שהן ז"מ הכלולים כ"א מששה כו' וד"ל.

(א) **להבין** שרשן של דברים הנ"ל באר היטב, הנה תחילה י"ל ענין המסעות שיש מהם שהי' בלא הארון דהיינו המסעות הראשונות מרעמסס עד מדבר סיני ששם הוא שנתנה התורה להם ונתנה בארון ושאר המסעות הי' עם הארון ומה נשתנו אלו מאלו להיות אלו בלא הארון כי מאחר שבין כולם הוא מספר מ"ב. אך הענין הוא כי הגם שכל המ"ב מסעות הן היו במדבר (כדי להכניע מדבר העמים) אך גם במדבר עצמו יש חלוקות שיש ממנו הקרוב לישוב ואינו מדבר נורא כ"כ ויש שהוא רחוק מישוב והוא נק' מדבר הגדול והנורא. והנה המסעות הראשונות שמיד בצאתם ממצרים דהיינו כמ"ש ויסעו מרעמסס ויחנו בסוכות ויסעו מסוכות כו' עד ויבואו אלימה, הן הן קרובים לישוב שהרי סמוכים הם למצרים ולכן נסעו שם ישראל אף שלא הי' הארון עמם עדיין כי יכלו להכניע אותם גם בלא הארון לפי שאינו קשה ונורא כ"כ אבל המסעות שהי' אח"כ הן בתוכיו' המדבר שבו נאמר במדבר הגדול והנורא אשר לא עבר בו אדם כו' ושם נסעו עם הארון כי שם הי' נצרך גם לארון עד שיכלו להכניעם מחמת שהוא קשה ונורא מאד. וכן ממש יש ג"כ למעלה כי הנה נוגה היא הממוצעת בין קדושה לקליפה כי הנוגה היא כלולה

עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' וכמ"ש במ"א: כיב עה, ב. וראה לקו"ת בהעלותך ל, ד. תצא מא, ג. יוה"כ סט, ג.
ועמ"ש ע"פ וידבר משה: ראה לקו"ת מסות פב, א. פג, א [ובהקדמות שצוינו בהמ"מ שם בתחילת המאמר בדף פא, א].
להבין שרשן של דברים הנ"ל: נדפס בשינויים בלקו"ת מסעי צב, א. ובשינויים בסי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ה ע' איתתעב [ובאן הוא הנחת אדמו"ר הצ"צ משנת תקע"א]. ובשינויים באוה"ת מסעי (כרך ו') ע' איתתקסו ואילך.

מט"ר ונק' להט החרב המתהפכת שמתהפכת פעמים כולה לטוב כו', ואחריה מתחילים ג' קליפות הטמאות לגמרי והוא מ"ש ביחזקאל ורוח סערה באה ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב שג' אלה האש והענן והרוח הם מתחילים אחר כלות בחי' הנוגה והיא הממוצעת שע"י הם מקבלים שפע מהקדושה להיות כי הם טמאים לגמרי ולא היו יונקים מהקדושה אם לא ע"י אמצעות הנוגה שכלולה מט"ר ויכולה לקבל מהקדושה וגם להשפיע להם, אך גם ג' אלה לא כולם שוים כי יש מהם אותם הקרובים, קרובים אל בחי' נוגה הם חלושים יותר שאינם תקיפים כ"כ דבחי' רע שלהם כי כל הקרוב הוא בטל יותר כו', ויש מהם הרחוקים מאד מבחי' הנוגה והן תקיפים מאד והן קליפות קשות מאד, וכל עיקר מ"ב המסעות במדבר כדי להכניע את ג' קליפות אלה שהם מקור כל ההסתעפות [הרע] ע"י שם מ"ב כו', אך אותן המסעות שקודם מ"ת שהוא בחלקי המדבר הסמוך לשוב ולמעלה היינו בקליפות הקרובים אל הנוגה (כי נוגה הוא מקור השפע בכל חלקי ישוב ח"ל שבעולם וג' קליפות הן בבחי' מדבר, וז"ש במדבר הגדול כו' אשר בו נחש שרף ועקרב שהם ג' קליפות הנ"ל) שהם מעט חלושים ולא נצרך כח רב מהקדושה כ"כ להכניעם ולכן יכלו להם ג"כ בלא התורה שלא ניתנה להם אז עדיין רק ע"י ז' מצות שנצטוו במרה והן מצו' שמירת שבת וכיבוד או"א שנצטוו עליהם קודם מ"ת כמ"ש בהם ב' הדברות כאשר צוך ה' אלקיך והיכן ציוה במרה על ז' מצות שהיו ג"כ מספיקים להכניע את המדבר אבל אותן המסעות שאחר מ"ת הן היו בעיקר המדבר הרחוק מאד מישוב ולמעלה היינו בחי' הקליפות הרחוקים מנוגה שהם קשים ותקיפים מאד ולא ה' אפשר להכניעם ע"י בלבד כמו הראשונות כ"א גם ע"י התורה שניתנה אז להם שהוא בחי' תוס' כח רב מהקדושה אז ע"י שהי' הארון ג"כ נוסע עמם יכלו להכניע גם אותם. וכללות ענין המסעות שהם היו במדבר דוקא לפי שהוא מקור הקליפות לעומת בחי' ירושלים בקדושה ולכן היו צריכים להכניע אותם דוקא. ומעשה אבות היא פעולה לבנים עד סוף כל הדורות, שע"י יוכל להיות כל אחד ואחד מישראל לעבוד את ה' ולהכניע גופו ולבושו בבחי' אתכפא או בבחי' אתהפכא שזוהי יסוד העבודה כמ"ש בזוהר מאן דלא מהפך כו' משום שכבר נכנע המקור וכנ"ל באריכות.

(ב) והנה כל המסעות שבכל המדבר הם מ"ב והטעם שהי' במספר כזה דוקא לא פחות ולא יותר הוא להיות שהם בחי' שם מ"ב שבו ועל ידו

להט החרב המתהפכת: ראה זח"א רכא, ב. ע"ת שער ק"נ (שמ"ט) פ"ב ואילך. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' קנט. ח"ב ע' תקי. במדבר ח"ב ע' תקכ. ח"ד ע' איש"א.

ורוח סערה באה: יחזקאל א, ד.

במדבר הגדול כו' נחש שרף ועקרב: ע"פ עקב ח, טו.

כאשר צוך ה' אלקיך: ואתחנן ה, יב.

בוהר מאן דלא מהפך: ראה זח"א ד, א.

דוקא הוא הכנעת החיצוני, וענין שם מ"ב הוא בבחי' ז' מדות שכל אחד כלולה ממשה כידוע בענין אב"ג ית"ץ שכל מדה יש בה וי"ו תיבות, חסד אב"ג ית"ץ, גבורה קר"ע שט"ן, ובין כולם מספר מ"ב. ולהבין מה ענינו ולמה מתכללים בו הז' מדות כ"א משה ולא משבעה כמו שהו, וכמו שהוא בבחי' מצות ספירת העומר שהוא גם כן כנגד ז' מדות שהן ז' שבועות, ומכל אחד נעשה ז' ימים, לפי שכל אחד מתכללת מז' עד שבין כולם מספר מ"ט ומדוע נשתנו המסעות שהם ג"כ כנגד ז' המדות להיות רק מ"ב. הנה ענין הוי"ו מדות האלו שכלולים בכל מדה מז' המדות היינו בחי' וי"ו מדות שמחב"ד עד יסוד והמל' שהיא השביעית לא נמצאת כלולה בהם כמו בחי' חסד יש בו וי"ו בחי', חסד שבחסד עד יסוד שבחסד אבל מל' שבחסד לא נמצאת בו, וכן עד"ז במדת הגבורה, ועד"ז גם במדת המל' שהיא עצמה נמנית ויש בה ג"כ רק וי"ו בחי' חסד שבמלכות עד יסוד שבמלכות אבל בחי' מלכות שבמלכות אינה נמצאת אז, ונמצא שחסרו הזי"ן מלכות שבזי"ן המדות ולכן הם מ"ב מסעות משא"כ בספירת העומר נמצא גם זי"ן מלכות הללו ולכן הם מ"ט. והטעם בכל זה הוא כי ענין בחי' המלכות הוא שהיא בחי' הממוצע בין עליון לתחתון כמו בכללות העולמות הנה מל' הכללית דאצילות היא הממוצעת בין אצילות לבריאה והוא מה שנודע דבחי' מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה ומל' דבריאה עתיק ליצירה כו' ומל' דא"ס נעשית ע"י דאצילות. והטעם משום שעצמיות העליון אינו יכול לירד ולהתלבש בהתחתון אלא בחי' המל' בלבד שבו הוא שיוורד ונמשך בעולם התחתון ונעשה שם בחי' ראש ומקור, וכמ"ש בה רגליה יורדות כו', ולכן נקרא ממוצע שענין הממוצע הוא המחבר ב' דברים הרחוקים זה מזה בתכלית הריחוק ב' הקצוות לפי שיש בו מזה ומזה, וכן הוא בחי' המל' שהוא סוף והאחרית שבעולם העליון ונעשית ראש ומקור לעולם התחתון והיא דוקא היא שיכולה להיות ראש ומקור לעולם התחתון להיותה סוף כל דרגין מעולם העליון והוא הקרוב מעט לעולם התחתון משא"כ הבחי' שלמעלה ממנה הם הרחוקים מאד ואין להם שייכות לגבי עולם התחתון כלל, וכן עד"ז הוא בכל ספירה בפרט שכלולה גם כן מעשר ספירות וכל הטי"ת ספירות הן בחי' עצמות שלה ואינם בכלל המשכה והתחברות לזולתו רק בחי' המל' שבה היא הנמשכת בזולתה ע"ד הנ"ל בכללות העולמות והיינו משום שכל הטי"ת ספירות שבכל ספירה הם בחי' עצמיית בה על דרך משל במדת החסד שעצם מציאותו הוא כח ההתחסדות הנמצא בו בלבו לחוס על דלים והוא כלול מטי"ת ספירות עצמי' דהיינו בחי' חו"ב שבו הם המוחין שהוא ענין הטעם להמדה למה ועל

כידוע בענין אב"ג ית"ץ: ראה סידור הארז"ל על „אנא בכח". פעיח שער עולם העשי' פ"ה. פרדס שער פרטי השמות פ"ב י"ג.

שנודע דבחי' מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה: ראה ע"ח שער סדר אצי' (שיג) פ"ב. שער עקודים (ש"ן) פ"ב. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) ספ"א. וראה ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' א. רגלי' יורדות: משלי ה, ה.

מה יתחסד כו' ובחי' הגבורה הכלולה בו הוא כח המגביר למעצר כח חסדו שלא להיות משפיע בלי גבול וכן מדת ההתפארות הכלולה בו שמתפאר בהחסד או מדת הניצוצות שבחסד להתחסד אף שאינו תענוג וחושק בזה כמו אברהם שהכניס אורחים אפילו ערביים כו', כולם הם בחי' ע"צ שצריך להן גם כשהוא בע"צ אבל המל' הוא בחי' כח ההתגלות שלו שאינו נצרך לו אלא כשצריך להתחבר עם זולתו שיגלה לו מדת חסדו שהתגלות החסד נקרא מלכות שבחסד ואינו ערוך במהותה לגבי עצם החסד הצפון בלב ולכן עצם מהות החסד או כל הטי"ת ספירות עצמי' הכלולים בו אינן נמשכים לזולתו רק בחי' מלכות שהוא כח ההתגלות שלו שהגילוי אינו ערוך לגבי העצם כו', היא הנמשכת ומתחברת בזולתו כנ"ל.

והנה ענין בחי' המסעות הוא בחי' ומדות הפכים ממש מבחי' זו דמלכות שהוא בחי' כח ההתגלות, כי ענין המסעות הוא בחי' העליות ממטה למעלה וכן שם מ"ב עיקרו הוא בחי' עליות ממטה למעלה שלכן אומרים אנ"א בכ"ח גדול"ת לפני השינה לפי שאז צריך להעלות נשמתו, כמ"ש בידך אפקיד רוחי כו', ולכן גם כן פרשה ראשונה דק"ש שהוא פרשה שמע יש בה מ"ב תיבות כנגד שם מ"ב דהיינו מואהבת עד ובשעריך ופרשה שנייה שהוא והיה יש בה ע"ב תיבות כנגד שם ע"ב עם היות שפרשה ראשונה הוא בחי' חסד ופרשה שניה הוא בחי' גבורה, אבל הענין כי עיקר בחי' שם מ"ב הוא בחי' ההעלאה ממטה למעלה כמ"ש בשתים יעופף, וכן הוא ענין פרשה ראשונה דק"ש דהגם שהוא בחי' חסד וכמ"ש בה ואהבת כו', אבל מהות ומציאות האהבה הוא בבחי' העלאה שאוהב ונכסוף ומשתוקק מאד ומאד לעלות וליכלל באור ה' ממטה למעלה ולכן הוא ע"י שם מ"ב, ופרשה שנייה הוא בהיפוך ממש ולכן הוא ע"י שם ע"ב וכמו שנתבאר במ"א.

(ג) והנה ענין בחי' העליות כבר נתבאר במ"א בענין עלית העולמות שבשבת עשיה ביצירה ויצירה בבריאה כו', שהענין הוא בחי' הזדככות החומר כגון חכמה דעשיה הוא מהות החכמה גשמי' להשכיל השכלות מעשיות וענין עליותו בחכמה דיצירה היינו בחי' הפשטת גשמיותו והזדככות חומריותו עד שבחי' כח חכמה זו נעשית רוחני ומזוככת להשכיל השכלות רוחני כו', וכן עד"ו מיצירה לבריאה עד עליי' בחי' האצי' בלמעלה מהאצילות שהוא גם כן ענין ההזדככות החומר כי האצי' אף על פי שהוא בחי' אלקות מכל מקום הן בבחי' גבול שלכן נקרא בלשון מדות כו' וכמ"ש במ"א

ההתנלות: בכתי' ב: ההסתלקות.

בשתי' יעופף: ישע"י ג, ב.

ופרשה שנייה הוא בהיפוך ממש ולכן הוא ע"י שם ע"ב וכמו שנתבאר במ"א: ראה לקרית ואתחנן יב, ד.

סידור עד, א. ס' מאמרי אדוהיו עהית ח"ב ע' תשח (ובהמ"מ שם).

שלכן נקרא בלשון מדות כו' וכמ"ש במ"א: ראה גם תרי"א נג, ב. סה"מ תקס"ח ס"ע תקסד ואילך.

אבל כשמתעלה כלמעלה מהאצילות אזי מזדככים להיות רוחני יותר וכמו שהיה בבחי' המדות שלפני האצילות שהם בבחי' א"ס ממש וכנודע.

ומעתה יובן בפשיטות הטעם למה שחסרו זי"ן מלכיות דו' מדות בבחי' שם

מ"ב שאינו אלא ז' מדות הכלולים מששה, שששה אלו שבכל מדה הוא שהם מתעלים ממטה למעלה ולא זי"ן המלכיות של המדה, כי הרי בחי' העלייה הוא היפך ומנגד ממש לבחי' המלכות, שהמלכות שהוא בחי' כח ההתגלות הוא בחי' הישות להשפיע לזולתו ובחי' העלייה הוא היפוך לזה שמתבטל ממציאיותו ונכלל בשלמעלה הימנו כביטול הנר בפני האבוקה ואם כן הרי לא יתכן לומר שגם בחי' המל' של המדה היא מתעלית ומזדככת כי אדרבה כשמתעלה ממהותו אזי מסתלק ומתבטל ממנו כח ההתגלות שלו להיות ליש ודבר כו', אבל ששה מדות הכלולים בהם שהם עצמם נשארים רק שמזדככים ממהותם (וכמ"ש במ"א ע"פ ההרים וגבעות רקדו כו' והים ראה וינוס כו' שבגילוי אוא"ס שלמעלה מהאצי' אזי חג"ת שהם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד כו' רקדו שנתעלו בחג"ת דא"א והרי מ"מ לא נתבטלו מהותן לגמרי רק שמזדכך דהיינו שבחי' חסד דאצילות נכלל בחסד דא"א שהוא בלי גבול מכל מקום בחי' חסד הוא וכן בגבורה כו', משא"כ הים שהוא ההתגלות של המדות נס לגמרי כי לא נשאר בו כח להתגלות ולהשפיע מעוצם הביטול כו'), משא"כ בספירת העומר שהוא כנגד ז' מדות אבל הוא מ"ט יום שכל מדה מתכללת מזי"ן דהיינו שגם המלכות הם במספר. והטעם משום שענין הספירה הוא בהיפוך ממש מענין המסעות כי מצות ספירת העומר אינו בחי' העלאות של הו' מדות אלא אדרבא המשכות הו' מדות מלמעלה למטה, וכמ"ש במ"א בפ' לשון הברכה היום יום אחד לעומר שהוא רומז על ההמשכה כלומר היום נמשך יום אחד שהוא ענין מדה מאותן מ"ט מדות לעומר בבחי' העומר, וההמשכה הוא מעולם ועד עולם מאצילות לבריאה ומבריאה ליצירה ומיצירה לעשייה עד שנמשך בנפש האדם, ולכן גם המלכיות הם במספר שהרי עיקר בחי' המל' הוא דוקא להיות גילוי והמשכה מלמעלה למטה וכן הוא ענין הספירה שהוא בחי' המשכות מלמעלה למטה ולכן מונים מ"ט יום שכל מדה היא זי"ן ימים משום שבחי' המלכות שבה גם כן במספר שהיא גם היא נמשכת ומאירה בפרט כו', ומהיכן שמתחילין לספור הוא יום ראשון של פסח והוא עצמו אינו בכלל ספירה אלא שמיד אחריו למחרתו מתחילין למנות כו', והענין הוא כי הספירה היא בחי' המשכות פרטיות היום יום אחד, היום יום ב', שבכל יום נמשכת ומתגלה מדה אחד בפרטי פרטיות חסד שבחסד חסד שבגבורה כו', ומהיכן ממשיכים אותן היינו מיום ראשון שהוא בחי' המקור הכולל כולם כאחד, ולכן הוא עצמו אינו בכלל ספירה כלל שהרי אינו בחי' מדה פרטי' אלא שממנו סופרים וממשיכים מהעלם לגילוי מכלל לפרט (והענין

כי להיותו המשכה פרטית הווי"ן מדות ופרטיות מעצמות א"ס הפשוט א"א כלל בלי ממוצע שמתחילה נמשך כללותו והוא בחי' אחד הכולל כולם ואחר כך מתחלקים לפרטי' וכמשל השופך מים בצלוחית מן החביות שמתחילה צריך לשאוב בכד כו', כי ביום א' דפסח כתיב ובני ישראל יוצאים ביד רמה שאז הי' התגלות בחי' יד רמה כלומר בחי' היד הרמה והגבוהה למעלה מעלה מבחי' החכמה ולכן נאמר ממחרת השבת תספרו חמשים יום שבחי' יום א' דפסח נקרא מחרת השבת כלומר שהוא למעלה יותר מבחי' השבת כי שבת נק' קודש שהוא בחי' מוחין דאבא, אבל ביום הראשון הי' התגלות בחי' יד הרמה שלמעלה מהחכמה ומשם תספרו מ"ט יום דוקא שהם זי"ן מדות הכלולים זה מזה כנ"ל, להיות כי הוא בחי' המשכות ממעלה למטה ונמנים גם הז' מלכיות כנ"ל, אבל במסעות שהוא בחי' עליות הווי"ן מדות פרטיות לא נמנין רק ששה מדות בכל מדה כמו בבחי' חסד הוא מחסד שבחסד עד יסוד שבחסד שהם עצמיים והם שמתעלים ומזדככים כו', אבל בחי' המלכות שבו שהוא כח הגילוי שלו אינו בכלל עלייה שלו לוי"ו מדות שמזדכך גם כן כי בעלייה הרי מתבטל ממש מציאות כח ההתגלות מחמת הביטול לגבי א"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל וכלל.

והנה המסעות הי' בהם גם חנייה אחר כל נסיעה ונסיעה, כמ"ש ויסעו ויחנו והחנייה הוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה ולהיות כי הרי המכוון בהמסעות הוא להכניע את הקליפות וההכנעה הוא דוקא ע"י גילוי אלקות מלמעלה למטה שאז כשרואים הקליפות הם מתבטלים ונכנעים שלכן ג"כ הי' הנסיעות בתוך המדבר כמשל המלך שהולך עם חילו לספר שונאיו ושם יכנעו ממנו בראותם יקר תפארת גדולתו כו', וא"כ מובן שהעיקר הוא החנייה שאחר כך והנסיעה שקודם שהוא בחי' עלי' הוא ענין עלייה לצורך ירידה, והוא ענין בשתים יעופף ובשתים יכסה פניו בשתים דוקא שיש ב' כנפיים אחת מורה על בחי' העלייה ממטה למעלה ואחת על בחי' ההמשכה מלמעלה למטה (והיינו גבורות וחסדים), והיינו ענין ליום וכהנים ששניהם היו במסעות וחניות בחי' ליום הי' להעלותם ע"י המסעות ובחי' כהנים הוא להמשיך גילוי אלקות מלמעלה למטה אך גם בכהנים עצמו יש ב' בחי' שהרי הקרבנות שהוא מקריב הם העלא' ממטה למעלה וכמ"ש במ"א על ענין הכבשים בני שנה בכל יום ויום כו' להעלותם לשרשם למעלה שהוא בחי' ואלה המלכים אשר מלכו לפני מלך מלך לבני ישראל שמשם הוא שנפלו למטה וכידוע וכמ"ש במ"א על פי

ובני' יוצאים ביד רמה: בשלח יד, ח.

וכמ"ש במ"א על ענין הכבשים בני שנה: ראה לקו"ת פינחס עז, ג ואילך.

ואלה המלכים: וישלח לא, יח.

וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הוהר קומה הי' למנוחותיך שני בדיחי' דמלכא .. וחסידי'ך ירננו: זח"א קמח, א.

ביאורו לאדהאמ"צ קלב, א. תהלים קלב, ח.

מאמר הזהר קומה ה' למנוחתיו שני בדיחי דמלכא ואמר וחסידיך ירננו דכהנים בעובדא וברעותא דליבא כו' ע"ש.

והנה כמו כן יובן בענין מעשה המצות שהם גם כן בחי' בירורי נוגה והעלאת הניצוצות כי אף שהמצות הן בחי' המשכות אורות עליונים מלמעלה וכידוע דתרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין דגולגלתא, היינו שהם הא והא כי אם היו רק ענין המשכות בלבד כמו טלית פרישא דמלכא המשכות דמקיפים ותפילין מוחין כו', מה הצורך להתעטף בטלית גשמי דוקא ולהניח תפילין גשמי' מעור בהמה טהורה והיה די במה שהיה מכוין להמשכה כו', אלא משום שעיקרן הוא בחי' ההעלאות ולהעלות הטלית שגלגל מביחי' נוגה וכן התפילין שעל ידי שנעשו תשמיש מצוה ושורה ומתגלה בהם רצון העליון והוא בחי' ההמשכה שממעלה למטה, והרי זה דוגמת ענין המסעות שבמדבר שהיו להכניע את הקליפות שהם מקור כל ההסתעפות הרע והוא המקור לכל המצות מעשיות שיכולים ישראל לעשות ולהפך ממירא למיתקא בדברים שבנוגה שהם רק ענפים בלבד מבחי' המדבר כו' וכנזכר למעלה.

והנה מביאור לשון הברכה שלפני המצות שהוא ביאור כללות ענין המצוה איך שמעלים את הדבר גשמי שבו נעשה המצוה וע"י מה הוא העלאתו ומהו התועלת בהתעלותו כמשי"ת, נכין גם כן כללות ענין המסעות שבהם ועל ידם גם כן ה' הכניע המדבר ומה שהי' התעלות בזה. דהנה נתבאר לעיל בתורה שהברכות יש בהם נוכח ונסתר, ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם לשון נוכח, אשר קדשנו במצותיו וצונו לשון נסתר, ועיקר הברכה שהוא ענין קדשנו במצותיו בלשון נסתר נאמרת כנ"ל.

והענין כי הגם שהמשכת האורות עליוני' שעל ידי המצות הם באים ונמשכו אחר מעשה המצוה וכנ"ל, שעל ידי העטיפה בטלית או הנחת תפילין כשמתעלים הניצוצות שבהם בשרשם או על ידי זה נמשכו ההארה מלמעלה וכידוע גם כן בלשון ס' הקבלה שההמשכה נקרא בשם מיין דוכרין וההעלאה של המצות מבירורי הניצוצות נקרא מיין נוקבין, וצ"ל מתחילה העלאת מ"ן ועל ידי זה אח"כ הוא שנמשך המ"ד כו'. אך באמת נזכר שם למעיין שגם ההעלאת מ"ן א"א להיות מאליו ומעצמו כי אם על ידי המשכת מ"ד תחילה לעורר המ"ן ונקרא כח המעלה מ"ן אלא שאחר כך ע"י המ"ן נמשך מ"ד יותר עליון כו'. וכך יובן גם ממאמר רז"ל אלמלא עוזרו אינו יכול לו הרי שאפילו לצורך העבודה שלמטה באתכפייא או באתהפכא שהוא

טלית פרישא דמלכא: ראה זחי"ב צו, ב. זחי"ג קכ, ב. ובהנסמן בארוכה בה"מ בסריס מאמרי אדהאמ"צ

במדבר ח"ג ע' אר"פ.

אלמלא עוזרו אינו יכול לו: סוכה נב, ב.

ענין בירורי נוגה שמשם נלקח היצה"ר שבאדם כו' צריך לעזר ולסיוע מלמעלה שהעזר הזה מלמעלה הוא ענין גילוי אור מ"ה הנותן בו כח ועוז שיוכל לברר ולהתעלות ממטה למעלה שמצד עצמו אין זה ביכולת האדם כלל, אלא שגילוי אור זה הוא רק בחי' הארה בלבד מעצמיות בחי' המ"ד עליון שמתגלה לאחר המצוה כו'. והענין כי בחי' מ"ד הוא ענין גילוי בחי' סובב כולי עלמא דהיינו בחי' א"ס ב"ה שאינו מתלבש בעלמין כלל להיותם מקבלים, וע"י המצות הוא שממשיכים אותו ית' להיות מתגלה למטה לפי שהוא בחי' התהפכות הי"ש לאי"ן שהוא בחי' שחוק כו' וכמ"ש במ"א, ועיקר הגילוי עצמותו הוא אחר מעשה המצוה כו' שעל ידי המ"ן דוקא שהוא ההעלאה וביטול היש לאין נמשך בחי' המ"ד שהוא גילוי הסוכ"ע בחי' מקיפים עליונים אלא שגם קודם מעשה המצוה נמשך הארה ממנו להיות לעזר וסיוע והוא בחי' הארת הסובב בממלא כו', ולפי שהוא מבחי' סובב כולא עלמי' אף שהוא הארה בלבד מכל מקום דיו להיות על ידי זה כח וסיוע להיות ולהעלות הניצוצות ולהיות התהפכות וביטול היש לאין והיינו ענין המשכות בחי' אור מקיף על המצוה שעל ידי זה הוא שיכולה להתעלות. והנה המשכה זו היא ע"י הברכה שאומר ברוך אתה ה' ולכן כל הברכות שלפני המצות הם מדרבנן שהם בחי' המשכות מקיפים (כי ערבים עלי דברי סופרים לפי שהוא מבחי' מקיפים משא"כ יינה של תורה בחי' פנימי' כידוע בענין סופר וספר וסיפור כו' וכמ"ש במ"א).

ובזה יובן ענין דקדוק לשון מארז"ל כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן שמוה ארז"ל דמעיקרא בעינא לברוכי ומאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא שנאמר וירץ אחימעץ כו' ויעבור את הכושי אי נמי מדכתיב והוא עובר כו', ולכאורה קשי' למה ל' לר"י לינקט לישנא דחיקא דלא מתפרש בפשוטו כמשמעו אלא מדהביא ראייה שנאמר ויעבור או והוא עבר כו' והל"ל כפשוטו כל המצות מברכים עליהם קודם לעשייתן או לפני עשייתן כו'. אבל באמת דברי חכמים כדרבנות ותוכם רצוף כוונה עמוקה והוא שבא לרמז כללות ענין הברכה שלפני המצות מה ענינה ואמר שצריך לברך עובר לעשייתן והיינו על פי מה שנתבאר לעיל דעיקר הברכה שלפני המצוה הוא בחי' המשכת מ"ד מלמעלה ליתן בו כח ועוז שיהי' העלאת מ"ן והיינו על ידי שהמ"ד הוא בבחי' מקיף על המצוה עצמה שהיא בחינת מ"ן ועל ידי זה נותן בה כח כו' וכמשי"ת. וזה מתפרש היטב בלשון עובר לעשייתן כי עובר הוא לשון מקיף שהוא עובר וסובב כמ"ש בענין עובר לסוחר מלשון סחור סחור

התהפכות היש לאין שהוא בחי' שחוק כו' וכמ"ש במ"א: ראה תרי"א סו, ב. לקו"ת נשא כ, א. כא, ב ואילך. פ"נחט עז, ג.
 כי ערבים עלי ד"ס. . כידוע בענין סופר. . וכמ"ש במ"א: שהש"ר עה"פ א, ב. ראה תרי"א שמות נב, סע"ג ואילך.
 כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן: פסחים ז, ב. וראה גם תרי"א נג, ב. ובכ"מ.

בחי' גולגלתא שהוא סביב ומקיף ונקרא לכך עובר כו', והיינו שמברך עליהן עובר לעשייתן שהברכה הוא מקיף שמקפת וסוחרת את העשיה של המצוה ועל ידי זה נותן בה כח להיות בחי' מ"ן להעלות ממטה למעלה, והנה ע"י המ"ן נמשך אחר כך מ"ד מלמעלה והוא נעלה יותר וגם מאיר ומתגלה בפנימית המקבל וכמה שנתבאר.

וכל זה נתבאר בכרכה שלפני המצוה עם היות שהברכה הוא רק ענין המשכת מ"ד להיות כח להעלות המ"ן כנ"ל מכל מקום הוא ג"כ פי' וביאור כל ענין המצות במ"ד ומ"ן שאחר כך והוא ענין לשון נוכח ונסתר שיש בהברכה, פי' ברוך אתה הוי' לנוכח הוא בחי' המ"ד הראשון שלפני המ"ן ולפי שהוא רק הארה בלבד מעצם הסובב שהוא עיקר המ"ד כנ"ל, על כן נאמר בו לשון נוכח (ופירוש ברוך לשון יסוד אבא שמשם התחלת הגילוי ואחר כך אתה חסד, הוי' תפארת אליקינו גבורה עד שנמשך במלך העולם בחי' מלכות שעל ידי זה יהי' בחי' מ"ן שהוא ענין הגבורה שכולם הם ע"י המל' כמ"ש ותתן טרף לביתה כו'), ואחר כך אשר קדשנו במצותיו לשון נסתר וקאי על עצם המעשה המצוה שהוא בחי' העלאת מ"ן הנוולד על ידי הכח שנמשך מתחילה להיות יכולים להעלות מ"ן כנ"ל, ואחר כך וצונו לשון נסתר ולא נזכר מי הוא המצוה היינו בחי' המ"ד העליון הנמשך אחר המ"ן שהוא עצם בחינת סובב כולא עלמין הנעלם ונסתר מעין כל חי אלא שעל ידי המצוה שהוא המ"ן הוא מתגלה לעיל וכנ"ל.

והנה פירוש וצונו לשון צוותא והתקשרות והוא ענין המשכות המ"ד כנ"ל, ונזכר ענין זה בכתבי האריז"ל דווצונו הוא בחי' יסוד כו', ולכאורה יפלא כי הרי בחי' יסוד הוא למטה מכל היר"ד ספירות ואיך נאמר שבחי' מ"ד זה הוא היותר גבוה ממ"ד הראשון דברוך אתה ה' כו'. אך הענין כי דוקא היא הנותנת לפי שבחי' יסוד הוא למטה במדריגה והוא בחי' השפעה גשמיית דלבר מגופא לכן בו ועל ידו נמשכה ההשפעה היותר עליונה שאינה יכולה להאיר מצד עצמה בגילוי דרך כל הבחי' שלמעלה כנ"ל. ויובן ע"ד משל בגשמיות בזיווג זר"נ דאשה מזרעת תחילה ויולדת זכר משא"כ איש מזריע תחילה יולדת נקבה לפי שהמ"ד שנמשך אחר המ"ן הוא נעלה יותר כנ"ל. והנה מכל מקום מצאנו ראינו שצריך להיות תחילה המשכת מ"ד מהזכר לעורר העלאת מ"ן בנוקבא, והוא מה שאמר וימינו תחבקני שימין הזכר מחבק אותה ועל ידי זה נותן בה כח להיות בבחי' העלאת מ"ן להזכר ולהזריע כו', ועל ידי מ"ן שלה נמשך אחר כך מ"ד מזכר והוא הזרע וכידוע. והנה ההפרש שבין ב' בחי' מ"ד

ותתן טרף לביתה: משלי לא, טו.

דאשה מזרעת תחילה: ברכות סא, א.

וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו, ת, ג.

אלו הוא בשני דברים, אחד שהמ"ד הראשון שהוא החיבוק שבידו הוא רק הארה בלבד מעצמיותו שהרי לא נמשך על ידי זה שום השפעה פנימית ממש, והב' שמאיר בבחי' מקיף בלבד על המקבל ולא שנמשכת בפנימיותו שהרי כח ענין החיבוק הוא רק הגילוי בחיצוני' למעלה כו' משא"כ המ"ד שאחר המ"ן שהוא ענין הטיפת זרע הוא ההמשכה מעצמיותו ממש שהרי כח הנולד בדומה יש בטיפה זו להוליד מזה ולד ממש אדם בדמותו ובצלמו כו' וגם שנמשכת בפנימיותה ממש, ואף שהחיבוק הוא בידים שהם נעלה יותר מן האבר כי דרועא ימינא חסד וברית קודש יסוד כו' אך כי היא הנותנת שביסוד דוקא נמשך ההשפעה הפנימי' לפי שההשפעה באה על ידי הגשמה לכן נמשכה ההשפעה הפנימית ע"י זה ולכן גם כן נתפס בפנימי' המקבל משא"כ בידים שאין ההשפעה מתגשמת לכן היא רק חיצוני' וגם מאירה בבחי' מקיף בלבד על המקבל (וככה יובן בברית הלשון שהמ"ד המעורר מ"ן כגון מה שהרב מראה פנים שוחקות לתלמידו כדי שעל ידי זה יתעורר לבקש חכמה ממנו הוא רק בחי' הארה חיצונית ממנו ואין מתקבל בפנימי' המקבל משא"כ השפעת שכל המשפיע לו בדיבור אחר בקשתו והעלאת מ"ן שלו הוא בחי' גילוי פנימי' וגם נתפסת בפנימי' המקבל, וע"ד שאמר הקדב"ה למשה הניחה לי כדי שעל ידי זה יתפלל אליו ואחר כך התפלה שהוא המ"ן גרמה גילוי פנימי' והוא ענין י"ג מדות כו', אלא שמכל מקום כל בחי' השפעות שבברית הלשון בחי' חיצוני' העצם בלבד משא"כ השפעת הטיפה שבברית המעורר הוא פנימי' להוליד בדומה וכמ"ש במ"א בענין ב' זיווגי נשיקין וגופני' מלאכים ונשמות כו', והכל טעם אחד כי לפי שהטיפה מתגשמת ביותר ונמשכת על ידי הברית אבר גשמי יסוד דלבר מגופא על ידי זה דוקא יתגלה הפנימי' ונמשכת ממקור השכל אף שהוא בחי' דומם שבשכל לבד אבל השפעת עצם השכל בחי' חי שאינו מתגשם אין בזה גילוי עצמיות השכל רק חיצוניותם שהרי לא יוכל להציב עליו ראש בחכמה ולעשות חכם וכסיל כו' אלא שמלמדו גילוי השכל כו').

וכך יובן למעלה בפ"י וצונו שהוא המ"ד שאחר המ"ן שנמשך ע"י יסוד דוקא והוא באמת גילוי עצמות הסובב כולי עלמא שבבחי' א"ס וא"א להאיר כלל בגילוי בבחי' שלמעלה רק בבחי' יסוד דוקא ואז מאיר בגילוי ממש במקבל בפנימי' משא"כ בחי' וימינו תחבקני שהחיבוק הוא ההארה חיצוני' לפי שאינו נמשך ע"י יסוד רק ע"י חסד ואינו מתגשם לכן מאיר גם בבחי' מקיף על המקבל ואינו נתפס בפנימיותו כנ"ל. וכמו כן יובן מזה שכל המשכות שנמשכו בבחי' גילוי מלמעלה כמו השפעת חכמה ע"י דיבור להיות משיגות בגן העדן העליון ונהנין הוא רק חיצוני' בלבד, רק ההמשכה שנמשכת ע"י

הניחה לי: תשא לב, י.

וכמ"ש במ"א בענין ב' זיווגי נשיקין וגופני' מלאכים ונשמות: ע"פ ע"ח שער מ"ן ומ"ד (שליח) דרוש ד'. שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש י'. ראה ביאורו לאדהאמ"צ ב, א. ה, ג, י, ד, מב, ד, צח, ג, קא, א"ב.

הגשמה דרך בחי' יסוד הוא שנמשך הפנימית כי ע"י הגשמה דוקא מתגלה הפנימית והוא ענין האורות שמתלבשים עתה במצות מעשיות ד' מוחין דתפילין כו', אך התגלותם בפועל יהי' לע"ל. והרי זה כמשל הטיפה שבתחילה מגושמת ועל ידי שהייתה בבטן הנוקבא הוא שמתגלה הולד אחר כך, וכמו שאמר במ"א על פסוק הבאים ישרש יעקב כו', וגם יתבאר לקמן אי"ה ע"פ אני לדודי כו' בענין פותח את ידי ומשביע לכל חי רצון כו' עיין שם. וכמו כן יובן גם בחי' מ"ד ומ"ן הנ"ל הנאמרים בברכות המצות ממה שהיינו רואים זה בחוש בעצם מעשה המצוה והיינו ענין מצות הקרבנות שהן עצמן בבחי' העלאת מ"ן לפי ששרש בע"ח כמו כבשים בני שנה מלמעלה מבחי' תהו רק שנפלו למטה ועל ידי שמתבררים על גבי המזבח הם עולין בבחי' מ"ן, ומה שכהן צריך להיות המקריב דוקא ופסול בזר היינו משום שהרי הכהן הוא בחי' חכמה סתימא והוא הממשיך ומאיר מלמעלה לעורר העלאת מ"ן והוא המ"ד הראשון וכמ"ש וימינו תחבקני בחי' חסד הוא המחבק כי ימין מקרבת אך שהוא בבחי' חיצוני' כו' ואחר כך ע"י הקרבת קרבן הי' יורד אש שלמעלה שבו נכלל הקרבן עם אש של הדיוט שהוא המ"ן שלכן מצוה להביא אש של הדיוט כמ"ש במ"א וגילוי מ"ד זה הוא בחי' המ"ד שאחר המ"ן ומ"ד וע"ד הנ"ל בענין הברכות וד"ל.

(ד) ומעתה יתבאר גם כן ענין הנזכר בתורה בדרך אגב ההפרש שבין מצות ת"ת לכל מצות מעשיות, שבתורה הוא בחי' אברים הפנימי' ונק' גם כן מזון לנפש והמצות הם בחי' איברים החיצוני' ונק' גם כן לבושי', ולכן ארו"ל ויתר הקב"ה על ע"ז וג"ע וש"ד כו' ע"ש. והענין כי הנה נודע שיש למעלה בעולמות ב' בחי' דרך כלל בחי' אורות ובחי' כלים, התורה נמשכת מבחי' אורות והמצות מבחי' הכלים, כי התורה היא מציאות חכמה ושכל שהוא בחי' רוחני' והיא הוראה על היות המשכונתה מבחי' האורות שלמעלה מהמצות שהם מעשי' היינו לפי שנמשכים מבחי' הכלים. אך הנה נודע גם כן שמכל מקום בשורש הכלים הוא למעלה מהאורות לכן באמת גם המצות שרשן יותר נעלה מהתורה. והענין כי התורה הוא בחי' פנימי' והמצות הם בחי' חיצוני' אך שבחי' חיצוני' זו הוא בחי' חיצוני' דבחי' עליונה יותר שפנימיותה הוא נעלה הרבה מבחי' התורה שהוא בחי' פנימי' מבחי' שלמטה בערך רק שלהיותה גבוה מאד נעלה כ"כ. לכן אין הפנימי' בעצמו יכול להתגלות כלל ואינו מתגלה רק החיצוני' שבה והו' הן בחי' המצות, ולכן פעמים נזכר שהתורה היא נעלה יותר מן המצוות כמ"ש וכל חפצים לא ישוו בה, ובירושלמי אמר על זה כל מצוותיה של תורה אינו כדאי נגד דבר אחד, פי' הלכה אחד מן התורה (אף שהלכות שבתורה הוא רק ביאור ענין המצוה

וכמו שאמר במ"א ע"פ הבאים ישרש יעקב: ראה תרא נד, ב ואל"ך.

וכל חפצים לא ישוו בה ובירושלמי... כל מצותיה של תורה אינו כדאי נגד דבר אחד: משלי ת, יא.

ירושלמי פאה פ"א ה"א.

מ"מ אינו עושה המצוה כדאי נגד ידיעת ביאורה כמו שנתבאר), ופעמים נזכר בהיפוך ממש שקיום המעשה נעלה יותר מהלימוד, והוא מארז"ל על פסוק שכל טוב לעושיהם ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם ולכן ארז"ל כל הלומד ואינו עושה נוח לו שתתהפך שלייתו על פניו, דזה אינו מובן מאחר שעצם הלימוד נעלה יותר מן המעשה, אך הענין דשניהם אמת ולא ראי זה כראי זה וצד א' יש בתורה ואינה במצות הוא נעלה יותר מן המצות, והוא מה שהתורה הוא בחי' פנימית והמצות בחי' חיצוני' ולכן טוב לאדם יותר לדבק בפנימי' מבחי' חיצוני', אך להיות כי מכל מקום הרי המצות הם בחי' מדריגה עליונה יותר רק שהם בבחי' החיצוני' שבה ומצד זה המצות יותר נעלה מהתורה כי אף שהם בבחי' חיצוני' בלבד אבל הם חיצוני' דפנימי' שמערך אחר שאינו מבחי' התורה שלמטה בערך, ולכן טוב לאדם לדבק במצות יותר מבתורה מצד בחי' זו וטוב השנייה, ולמעלה היינו בחי' גולגלתא ובחי' מוחא שהמצות נמשכים מבחי' גולגלתא כי תרי"ג מצות הם תרי"ג ארחין והיינו בחי' תרי"ג רצונות והתורה שהיא טעמי וביאורי המצות נמשכות מבחי' מוחא שהוא בחי' טעמי הרצונות גולגלתא. והנה מצד אחד בחי' מוחא שהיא התורה יותר נעלה מבחי' גולגלתא שהוא בחי' המצות והוא כמה שהטעם הוא בחי' פנימי' והרצון הוא חיצוני' והרי הטעם טוב יותר כי מה ברצון זה שרוצה הלא הטעם והמכוון הוא העיקר, אך מכל מקום הרצון הוא בחי' חיצוני' של בחי' הפנימי' שאינה מתגלית גם בטעם ושכל כלל והוא באמת עיקר פנימי' הרצון והרצון הוא חיצוני' שלה ומצד זה המצות יותר נעלה מהתורה, וזהו שבחי' גולגלתא אף שהוא בעצם גרוע מהמוחין שהרי המוחין הם בחי' פנימי' להשכיל כל שכל והגולגולת הוא רק עצם בלבד מ"מ היא מקפת על המוחין והיינו משום שהוא בחי' חיצונית דפנימית עליונה מאד כנ"ל. (ויתבאר זה בב' פנים, אחד שבחי' הפנימי' העיקרי הוא חכמה סתימא הטעם העיקרי של הרצון שבו התענוג והרצון עצמו הוא חיצוני' שלה והוא בחי' המצות בחי' פנימי' שהוא חכמה סתימא אינה יכולה להתגלות אלא היא סתימה טעם הכמוס רק חיצוניותה מתגלה והוא הרצון הנולד מן הטעם, ובחינת התורה הוא חכמה דאצי' שהוא גם כן טעמים של הרצון הנמשכים מטעמים דחכמה סתימא על ידי מזלות ושערות כי אמיתית הטעם אינו יכול להתגלות רק הארה בלבד ומ"מ באחת היא למעלה מן הרצון שהרי מכל מקום הוא בחי' טעם שהוא פנימי' להרצון אף שהוא טעם מועט וע"ז נאמר והחכמה תחיה בעליה של החכמה, אך מכל מקום הרי הרצון הוא מבחי' עליונה יותר כי פנימיותו שהוא אמיתית הטעם למעלה הרבה בערך מן הטעם שבתורה שהוא פנימי' מועט וכמארז"ל שהתורה הוא כ"ד מים החכמה

מארז"ל ע"פ שכל טוב לעושיהם ללומדיהם לא נאמר .. כל הלומד ואינו עושה: תהלים קיא, י. ברכות יז, א. ירושלמי ברכות פ"א ה"ב.

והחכמה תחיי בעליה: קהלת ז, יב.

שהתורה היא כד מים החכמה: ראה ת"ז תכ"א (מו, ב).

הוא בחי' חכמה סתימא, ומכל מקום צ"ל שניהם עד"מ מלך המצווה דבר שהתכלית הוא טעם שלו ואלו הי' יכול להדבק בטעם שלו אין למעלה הימנו אך לפי שלב מלכים אין חקר ואינו יכול להשיג כללות הטעם לכן מקיים הרצון שהוא כלי להטעם ועכ"פ מעט מזער שאפשר להשיג מטעמו גם כן צריך להשיג. והנמשל מובן.

אלא שעדיין אינו מובן כי הרי פעמים משמע דגולגלתא הוא למעלה בבחי' אחת גם ממו"ס כמ"ש בענין ג' רישין דא לגו דא וכאן משמע שהפנימי' הוא מו"ס, לכן יתבאר בפנים אחר והוא כי גם מו"ס אינו עדיין תכלית הפנימי' כי הרצון הוא בחי' חיצוני' דפנימי' שלמעלה ממוחי סתימא כי הרי כל בחי' טעם ושכל אפי' אמיתית הטעם אינו בחי' פנימי' העיקרי ותכלית הכל כי מה בצע בהשכלת הטעם אם לא תתקיים המעשה שאז יתענג ממנה והוא השלימות א"כ העיקר הוא התענוג ובאמת שכל בחי' התענוג אינו מתגלה בהשכל והטעם רק הארה ממנו כי גבורה דע"י מלובשת במו"ס אבל הרצון הוא כלי לכל בחי' התענוג שהרי בהשלמת הרצון זה יתענג אמיתית התענוג אלא שמכל מקום הרי הרצון עצמו הוא בחי' חיצוני' כי מה בצע ברצון אם אין נשלם הדבר שאז יתענג משא"כ השכל הוא בחי' פנימי' שבו מתגלה התענוג בגילוי ממש להתענג בהשכלת הטעם ולכן בא' התורה שהיא ח"ס טעם הרצון נעלה יותר מהמצוה עצמה עצם הרצון כי הוא בחי' פנימי' להתענוג אבל ידיעת הרצון אין בו גילוי התענוג כלל, ובא' המצות נעלים יותר כי הרי פנימיותו שהוא עצם התענוג הנעלה יותר מהארת התענוג שבחכמה סתימא ששם התורה ואף שאינו בגילוי ברצון מכל מקום המקיים משלים הוא להיות על ידי זה אמיתית התענוג למעלה בחי' חסד דעתיק השורה בגולגלתא ולכן צ"ל שניהם כמשל במלך שידיעת טעם רצונו אינו העיקר אלא לקיום רצונו שעל ידי זה יתגלה התענוג, אך הגם שאין המשל דומה לנמשל שבבשר ודם שחכמתו הוא חוץ ממנו ולא איכפת לי' כלל רק זה שנוגע לעצמותו והוא מה שיתענג בנפשו ממנו, מכל מקום מובן מזה לפי הנ"ל גם למעלה שגילוי התענוג שבהטעם אף שמתאחד עם הטעם כי הוא וחכמתו אחד הוא הארה מועטת לכן טוב לקיים הרצון שהוא כלי לכל התענוג אף שאינו מאיר בגילוי וגם טוב לידע הטעם שמ"מ יש בו מעט גילוי תענוג והיינו בחי' גבורות דעתיק צמצום התענוג כנ"ל, ולכן פעמים משמע דמו"ס נעלה מגולגלתא ואעפ"כ גלגלתא מקפת על מוחא משום שהוא חיצוני' דפנימי' היותר עליון כו' עד הנ"ל לפי אופן הראשון). וכמו עד"מ באדם שנוול בשלייא המקפת את הולד, והנה בודאי מהות השלייא היא גשמיית ואינה ערוך לגבי מהות הולד החי והמדבר ומ"מ היא מקפת אותו והיינו משום שגלקחה מן בחי' עליונה יותר

מבחי' שממנה נולד גוף הולד רק שהוא חיצוני' של אותה בחי' ולכן יכולה היא להקיף את הולד להיותו ממעל ממנו ומכל מקום היא בחי' חיצוני' והולד עצמו הוא בחי' פנימי' (פי' הגוף של הולד שהוא גם כן בשר כמוה מכל מקום הוא בחי' פנימית שהרי מוכן לקבל צורת החיות והשכל וכו'), וכך הוא ענין התורה והמצות שבחי' מהות המצות הוא חיצוני' והתורה היא פנימי' ומכל מקום הרי פנימי' דחיצוני' הללו של המצות הוא נעלה יותר ואם כן הרי מכל מקום הם כלים לפנימי' היותר מעולה רק שעצמותן הוא בחי' חיצונית כו', ולכן התורה היא בחי' מזון לנפש והמצות הן בחי' לבושים, פי' שהתגלות התורה שבגן עדן הוא בבחי' פנימי' דהיינו שהוא בחי' טעם ושכל שמשיגים ונהנים מזיו והיינו לפי שהתורה היא למעלה בחי' פנימי' והוא בחי' פנימי' מועט שיכול להתגלות אבל התגלות המצות שבג'ע הוא בבחי' חיצוני' שנעשים לבושים לנפש כי פנימיותן אינו יכול להאיר ולהתגלות כמו שהוא שהרי גם למעלה אינו מאיר בגילוי רק שהחיצוני' שלו מתגלה והוא בחי' הרצון כו', וכך גם בגן עדן התגלותו הוא בבחי' חיצוני' שנעשים לצדיקים בחי' לבושים ע"ד משל שהוא בחי' חיצוני' רק שהוא חיצוני' דפנימי' היותר מעולים כו', וכמו שהוא למטה ההפרש בין בחי' מזון לבחי' לבוש שהמזון הוא חיות פנימי' לגוף שהנאות הגוף שנהנה ממנו הוא בפנימיותו שנכנס לגוף ומחייהו בתוכיותו משא"כ הלבוש שהוא חיות חיצוני' לגוף להגן מפני החמה ומפני הגשמים כו', ומכל מקום הרי זה דבר יקר יותר כי הלבושים חשובים יותר מן המזונות ודמיהם מרובים ומתקיים הרבה יותר כו' וכמ"ש במ"א, ומכל מקום לא ויתר על ביטול תורה כי ניקב איברים הפנימי' טריפה שהוא עצמות חיות פנימי', אבל ויתר על ע"ז כו' שהן עצמן חיצוני' וכן במשל ניקב קרום של מוח טריפה ונחבסה הגולגלת ברובה כו' וד"ל.

(ה) **ואחר** כל הדברים האלה נחזור לבאר ענין המסעות להיות כי כבר נתבאר בענין הברכות שלפני המצות שיש בהם ג' בחי' מ"ד ומ"ן ומ"ד דהיינו המשכה מלמעלה לעורר בהעלאה ואחר כך ההעלאה וההמשכה שעל ידו כו' וכן הוא בענין המסעות שמתחילה נאמר מוצאיהם למסעיהם המשכת אור א"ס מלמעלה למטה ואחר כך מסעיהם למוצאיהם כו'.

ולהבין זאת הנה תחילה יש לבאר ענין המשכת אור א"ס מלמעלה למטה ממוצאיהם למסעיהם שנאמר על זה ויכתוב משה מוצאיהם כו', ומה כתב חותמו של הקדב"ה כתב וחותרו של הקדב"ה אמת ונתבאר שם דהחכמה היא הנקראת אמת ובה הוא גילוי אור א"ס ב"ה כו'.

וביאור הדברים הנה כתיב חכמות בחוץ תרונה, חכמות לשון רבים כי יש ב' מיני חכמות אחד הוא בחי' חכמה דאצילות דאתפתחא לל"ב שבילין פירוש שנמשכת בשבילין להיות מושגת לנאצלים והיינו לפי שהיא בחי' חכמה הגלויה שקרובה להיות מושגת לנאצלים כי היא ממהות חכמתן כו', והב' הוא בחי' חכמה שלפני האצילות הנקרא חכמה סתימאה שהיא סתומה מעין כל חי שאינה נמשכת בשבילים להיות מושגת לנאצלים להיות למעלה מערך השגתם אע"פ שנקראת גם כן בשם חכמה אבל לא ממהות החכמה הגלויה שהוא בחי' החכמה של הנאצלים כנ"ל, והוא בחי' החכמה של המאציל ית' שהוא ית' חכם בבחי' מהות חכמה זו ואינה בערך ממהות חכמה דנאצלים הנקרא חכמה דאצילות ולכן נקרא חכ' סתימאה שעם היות שהוא גם כן בחי' חכמה מכל מקום היא סתומה להיות שאינה בערך חכמה דנאצלים כנ"ל, וכבר נודע זה מענין שהשיב הקדב"ה למלאכים כששאלו על רבי עקיבא שסרקו במסרקות של ברזל וכי זו תורה וזו שכרה והיתה תשובתו שתוק כך עלה במחשבה לפני, ובודאי אין הפירוש שאין בזה שום טעם וישב נכון אצלו ית' רק שכך עלה במחשבה כפשוטו הס מלהזכיר ולחשוב בזאת שהרי הצור תמים פעלו כתיב ולא עושה עוול ועקשות ח"ו, רק הענין שכלפי המלאכים השואלים הוא מדבר ואומר להם כך עלה במחשבה כלומר איני יכול לגלות לאחרים ענינו של דבר מה הוא כי המכוון בזה בחכמתו הוא למעלה מעלה מערך כל השגת חכמתו והטעם הוא כמוס עמדי בלי אפשר לכם לתופסם וא"א לגלות לכם תשובה על ענין זה רק שכך עלה במחשבה כו' דהיינו שכך רצונו ולגבי החכמה דנאצלים הוא הרצון שאין בו טעם כלל כי הטעם שיש בזה אינו מהות מערך החכמה זו כו', ואף שבאמת. הוא דבר שאינו מתיישב בשכל כל חכם לב כלל וכלל (לא כמו דבר הרחוק מהשגה אבל עכ"פ בערך הוא אבל זו נפלאה לגמרי והיפוך השכל הוא כאמרם וכי זו תורה כו') היינו רק בחכמה דנאצלים הנמשכת מחכמה הגלויה דאצילות אבל בבחי' החכמה שלו ית' שאינו מערך מהות חכמה דנאצלים כלל לא מיני' ולא מקצתי' יש בזה טוב טעם ודעת רק שהוא טעם הכמוס וסתום מעין כל חי זולתו ית' כי אינם בערכו כלל לא זו בלבד שרחוק מהשגה כו'. והנה בחי' זו שלו ית' נקרא חכמה סתימאה שהוא בחי' החכמה דא"ס ב"ה שלפני האצילות שכל העולמות דאב"ע אינן ערוך אליו ית' וכלא ממש חשיבי ואין חכמה המתגלה בהם מעין וממהות חכמה זו שלו ית' וכנ"ל, ולכן בחי' חכמה דאצילות שהוא בחי' אבא דאצילות הוא יונק ממזל

חכמות בחוץ תרונה חכמות לשון רבים: משלי א, כ. ראה זח"א קמא, ב.

דאתפתחא לל"ב שבילין: ראה זח"ג קכח, ב.

מענין שהשיב הקדב"ה למלאכים... שתוק כך עלה במחשבה לפני: מנחות כט, ב [שם: שהשיב

למשה... וצ"ב]. וראה גם ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תקעב וע' תתטו. במדבר ח"ב ע' תסו. ח"ה ע'

איתשסט [ובהמ"מ בכל מקומות אלו].

הצור תמים פעלו: האינו לב, ד.

דאריך כי בחי' חכמה זו הוא החכמה הגלויה ונתפסת להיות מושגת לנאצלים והוא בחי' התורה דאורייתא מחכמה נפקת שהתורה היא בבחי' גלוי ואינה בערך מהות חכמתו ית' הנקרא חכמה סתימאה ואף כי ממנו היא נמשכת אבל הוא ע"י שערות בלבד שמבחי' שערות היוצא מח"ס מקבלת החכ' דאצי' והוא בחי' המשכה שאינה מערך עצמות החכמ' כלל כמשי"ת.

והנה י"ג מדות הרחמים אל רחום וחנון ארך אפים כו' הן השערות עצמן וכידוע שהם נקראים בשם דיקנא דאריך והיינו בחי' שערות הנמשכים ממוחא סתימאה הדיקנא נמשכת ממותרי מוחא סתימאה כמו עד"מ בגשמיות ששערות הזקן נמשכים מן המוח שלכן אינ' גדילים אלא אחר עשרים שנה לפי שאז הוא זמן השלמת מוחיו דגדלות כמ"ש במ"א, ומהם הוא שמקבלת החכמה דאצי' שיונקת מן השערות כמ"ש אבא יונק ממזל הח' כו'.

[ו] ולהבין זה מפני מה ענין התהוות והמשכות הי"ג מדות הללו מחכמה סתימאה רק בבחי' שערות בלבד והלא הן גם כן לפני האצילות עדיין והם מבחי' א"ס ממש רב חסד ונושא עון כו', שלא כמו מדות דאצי' שהם מוגבלים לגבי אלו. אך הענין כי באמת מעלת החכמה סתימאה הוא מרומם ונעלה מאד על המדות הנ"ל עם היות שהם בבחי' א"ס עדיין שהרי מכל מקום מהם מקבלים אחר כך הנאצלים אבא יונק ממזל הח' ואימא ממזל הי"ג ואין זה אלא לפי שכבר נתצמצם ההמשכה ממ"ס בבחי' שערות שהוא בדילוג הערך לכן מבחי' שערות אלו יכולים הנאצלים אחר כך לקבל אבל מהות ועצמות החכמה סתימאה היא מובדלת בערך לגמרי וכו'.

וביאור הענין הנה ידוע שגם בכל עולם ועולם ובכל בחי' ובחי' יש הפרש בין בחי' החכמה לבחי' המדות, שהחכמה הוא דבר השייך לעצמותו ומהותו עדיין שהרי אף כשלא יתחבר לעולם עם זולתו הוא חכם בפני עצמו, משא"כ המדות אף שהם גם כן מבחי' עצמיות מכל מקום המדות הם בחי' השייכות לזולתו והן מה שהעצמיות יש לו התחברות עם דבר זולתו שהרי לא יתכן לומר בחי' חסד אם אין בעולם זולתו כלל כי אין מי שיתחסד עמו ולכן אינו נופל לומר שהוא רחום אם לא הי' במציאות איש זולתו כלל שיהי' מרחם עליו שהרי בפני עצמו אינו צריך למדות אלו ונמצא מובן אף שהם מדות שלו שהוא החסדן והוא המרחם מכל מקום הם השייכים לדבר זולתו כו', משא"כ החכמה הוא מהות בפני עצמו שהוא חכם לעצמו ואינה מציאות דבר מה שיהי' בעצם מציאותה איזה שייכות דבר זולתו דוקא, וז"ש בזוהר קדש מלה בגרמה הוא פי' שבחי' החכמה הנקרא קודש היא מלה בגרמיה כלומר מציאות בפני

עצמו בכל בחי' ובחי' באשר הוא שם משא"כ המדות הן מה שמתחבר עם דבר זולתו כו'. וכמו כן יובן למעלה מעלה דבחי' חכמה סתימאה שהוא החכמה שלו ית' לפני האצילות הוא בחי' עצמיות עדיין כמו שהוא ית' לבדו הוא אף טרם שהאציל האצילות כי החכמה הוא בחי' ידיעת עצמותו כמו שהוא ית' הוא לבדו הוא ואין עוד כו', אבל המדות כמו בחי' רב חסד שלפני האצילות שהוא בחי' כח החסד להתחסד עם הנאצלים הרי זהו אף שהוא גם כן מבחי' עצמיות שהאציל ית' עצמו הוא שמתלבש בבחי' זו להיות חסדן כו', מכל מקום הם בחי' התחברות עם דבר זולתו הן הנאצלים שעליהם מתגלגלת מדת חסדו כו'.

ומובן על כל פנים שבמציאות מדות אלה כבר הנאצלים נתפסים ונחשבים ליש ומציאות דבר מה שאז יתכן לומר שהם המרוחמים ושהם המחווננים ויש מי שירוחם ומחונן כו', שהרי לא יתכן לומר גלגול מדת הרחמים על איזו דבר אם לא שהדבר נתפס קצת ליש בעיניו שאז יכמרו רחמיו עליו על עוצם שפלותו, וכל שיהי' נחשב יותר ליש בעיניו יותר תגדל הרחמנות, כמשל עשיר והעני שגדלה הרחמנות יותר מעל עני מנעוריו וכיוצא, אבל אם לא יהי' נחשב לכלום בעיניו כמו המת וכיוצא אזי לא יתכן לומר ענין הרחמנות כלל כי את מי ירחם וכן את מי יחונן אחר שאינו נחשב לכלום באמת כו', וכך הם בחי' י"ג מדות הרחמים שהוא ענין הרחמים רבים שהוא ית' מרחם על הנבראים שבעולמות אזי מוכרח שהנבראים נתפסים קצת ליש ודבר בעיני בעל הרחמים כשמתלבש במדות רחמים אלו שאז יתכן לומר שיתגלגלו ויכמרו רחמיו עליהם ויתפעל מזה ובצרתם לו צר לו כתיב, וכל זה אינו בערך עצמותו ית' כמו שהוא באמת שאין עוד מלבדו כתיב וכלא חשיבי כל הנבראים וכאין ואפס ממש באמת לאמיתו שאז לא יתכן לומר כלל בחי' רחמים שיהא הוא ית' רחום וחונן כי את מי ירחם ואת מי יחנן אחר שאין שום דבר נמצא בעולם כלל אשר הוא יש ודבר באמת לפניו, ואם כן א"א להיות התהוות מדת הרחמים אלו אם לא ע"י הסתר והעלם פי' שהוא ית' יסתיר ויעלים לדוגמא והוא בעיניו כאלו הנבראים הם באמת יש ודבר מה בפני עצמו שאז יתכן לומר מדות אלו רחום וחונן כו' שיהי' הוא ית' מרחם עליהם ומחנן אותם אחר שנתפסים ליש ודבר כנ"ל, וענין הסתר זה הוא ענין מה שנוכר לעיל שהמדות נמשכים בבחי' שערות בלבד ממו"ס כו' כי מו"ס הוא בבחי' עצמות עדיין כמו שהוא באמת קמי' עצמותו ית' שאין עוד מלבדו ממש והחכמה הוא בחי' ידיעת עצמותו ית' כו', וכמו שנוכר במשל שהחכמה הוא מציאות עצמו באדם וגם גילוי חכמתו הוא עצמי שהוא ידיעת עצמותו כו', ולכן א"א להיות התהוות המדות מחכמה סתימאה שמחמת החכמה יתפעל

ובצרתם לו צר לו כתיב: ישעי' סג, ט.

שאין עוד מלבדו: ואתחנן ד, לה.

להיות ברחמים על הנבראים אם לא ע"י שיהא נמשך רק הארה מצומצמת מעט מועיר שם מן החכמה כי הרי עצמיות החכמה הרי אדרבא היא מבטלת הוויית המדות כי הרי א"א לומר כלל שיהא מתפעל ברחמים על הנבראים ע"י החכמה מאחר שהחכמה היא המשכלת בהיפוך איך שאין עוד מלבדו ממש וכולא קמי' כלא ממש חשיבא באמת לאמיתו רק שלעיני הנבראים ידמה ליש דובר מחמת שכך חפץ הוא ית' וא"כ על מי ירחם. ואף שה"ג מדות הם רק כח הרחמים או כח החנינות והחסד, והרחמים והחנינות והחסד שבפועל הוא ההתגלות שלהם אם כן לכאורה הוא נראה שגם העצמיות אפשר לתוארו בתוארים אלו הגם שאין בו בחי' גילוי הרחמים מאחר שאין מי שיקבל באמת אבל בכח יש שאלו ה' מי כו', חלילה מלחשוב כזאת חס מלהזכיר מאחר שהוא מחוייב המציאות קדמון לכל הקדומים והוא אחד ואין עוד מלבדו בלי אפשר להיות כלל שניי לו ח"ו, כי בשלמא באדם יתכן לומר שהוטבע בו כח החסד עד"מ ויהא נמצא בו אפי' כשלא ה' מוציא חסדו לידי גילוי לעולם כגון שיהי' במדבר במקום שממה וכיוצא לפי שהוא נברא ויש דוגמתו בעולם שראוי להתחסד עמם כו' ע"כ יתכן שיהי' נמצא היכולת הזה להתחסד מאחר שההתחסדות בעצם הוא דבר הראוי והנכון לפניו כי הרי יש זולתו מי שיתפעל ממנו משיתחסד עמו ומה בכך שאינו לפניו בפועל, משא"כ בו ית' אחר שהוא אחד האמת ואין עוד מלבדו ממש בלי אפשר להיות כלל כי הוא מחוייב המציאות ושאין עוד מציאות זולתו, אם כן א"א לומר אפי' שהחסד גנוז אצלו דהיינו שהוא חסדן בעצם אף שאינו מגלה בפועל כו', אלא הוא מושלל ממש לגמרי מגדר התוארים הללו.

ומ"ש בכתבי האריז"ל וכאשר עלה ברצונו להאציל הנאצלים לסיבות הנודעות והוא להקרא רחום וחנון ארך אפיים וכיוצא כי אם אין בעולם מי שיקבל רחמים ממנו איך נקרא רחום וחנון, וכן עד"ז בשאר כינויים, ובמבוא שערים אמר בלשון על מי נקרא רחמנותו והביא מהזהר פ' פנחס וז"ל אוף הכי מארי עלמא קודם דברא עלמא ובריי' דילי' על מה אתקריי' רחום וחנון כו' עיין שם, אין הכוונה שהי' בחי' רחמים והחנינות אצלו בכח רק שלא הי' מי שיקבל רחמים ממנו ולא הי' נקרא רחמני כלל כנ"ל באדם החסדן בטבעו שיחזור אחר דלים לגמול חסד עמם כדי להוציא חסדו מכח אל הפועל, שא"כ הרי הי' הוא ית' נצרך לבריאת העולמות כדי להוציא לאורי' כוחותיו הנעלמים, וכמו שאנו רואים באדם החסדן בטבעו שיש לו צורך בשביל עצמו

שני לו: בכתבי ב: כלל שינוי ח"ו.

ומ"ש בכתב האריז"ל וכאשר עלה ברצונו: ראה גם ע"ח שער הכללים בתחילתו. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' קונטרסים ע' ה ובהמ"מ שם.
מהזהר פ' פנחס: זח"ג רנח, א.
לאור כוחותיו הנעלמים: בכתבי ב: לאור חסדו כוחותיו הנעלמים.

לגלות חסדו לפועל כאשר מצינו גבי אברהם שהי' מצטער כשלא הי' לו אורחים, אף כי לכאורה אינו דומה כלל שהרי הצער של החסדן כשאינו מוציא מי שיתחסד עמו אינו מצד עצם מדת החסד שהרי עצם המדה היא לגמול חסד כשיזדמן מי שיגמול עמו אבל למה יצטער כשאין מי שיגמול עמו, רק זהו מצד התענוג שיש בהמדה כשיוצאת לגילוי שלכן יהי' הצער היפוך התענוג כשאין לגלות המדה, ואם כן א"א לומר כן אלא אם כבר גמל חסד פעם אחד והוציא לאור חסדו פעם אחד ונהנה פעם אחד או יצטער כשאין עוד אבל אם מימיו לא הוציא לאור חסדו ולא נתגלה התענוג גם פעם אחד אם כן אין שייך לומר שיצטער אחר כך כי מצד עצם המדה לא שייך צער כו', אם כן לכאורה גם עליו ית' יכול להיות שיש בו מדות אלו בכח ואף על פי כן לא יצער אם לא הי' בריאת העולמות מפני שהוא פעם ראשון כו', כי זה לא שייך אלא בנברא אבל בו ית' עבר והוה ועתיד שווין ממש וד"ל כו', וחלילה לנו מלחשוב כזאת עליו ית' כי אני הוי' לא שניתי כתיב והוא בשוב קודם שנברא העולם ומשנברא ואף לאחר שיחזור לתהו כו' בהשוואה אחד ממש, רק הענין שהוא ית' רצה בזה להעלים ולהסתיר עצמותו עד שיהי' נראה כאילו יש נבראים ונאצלים ואז הוא שיתהוו מציאות בחי' מדות הרחום וחנן כו', ומה שרצה בזה כו' אין אתנו יודע עד מה אבל זאת הכוונה שהוא ית' רצה להיות התהוות מדות אל רחום וחנן על ידי שיהי' אל מסתתר אבל לא שיהי' בכח אצלו והי' צריך לגלותם וד"ל.

ובזה יובן באר היטב ההג"ה באוצ"ח אינו ר"ל שהוא צ"ל נקרא רחום וחנן ולא יכילנו לגבי האל כאשר הרגישו כל המפרשים בתוארי רחום וחנן שהם תוארים פעול מאחרים כו', ואיך יצדק זה באלק"י, ר"ל כי עצם מהות מדות אלו הם תוארים פעול מאחרים שאף מהות ויכולת החסד שבלב דהיינו מה שעצמותו מוטבע כך שמוכן להתפעל להתגלות הוא בחי' ההתחברות וההתפעלות מזולתו, ובשלמא באדם יתכן זה אף כשהוא לעולם יחידי שהרי מכל מקום יכול להיות שני לו בעולם שיתפעל ממנו ולכן יתכן שהטביע בו הבורא ית' טבע זו ותהי' מצויה בלב אף כשלא יתחסד בגילוי, ולכן יצטער האדם החסדן להוציא לאור תעלומות חסדו כמ"ש הטעם במ"א מפני שבטבעיות המדה מלמעלה בלב מתלבש בה בחי' תענוג בנפשו ולכן יהי' מצטער בהעדר הפעולה כי הצער הוא היפך התענוג כו', משא"כ בו ית' שאין עוד מלבדו מצד אמיתית המציאות יחיד ואין שני לו, לא יתכן לומר כלל שיהי' רחום וחנן בכח שהרי תוארים אלו הם ההתחברות לזולתו שיש עוד מלבדו כו' ח"ו. אלא ר"ל שהוא ית' רצה להיות נקרא רחום וחנן כלומר שרצה להיות התהוות תוארים אלו אבל לא שהי' נצרך לזה, והיכן הוא התהוות המדות אלו לזה אמר כי א"ס ב"ה הוא הפועל כל המציאות ממדריגה למדריגה עד שבא לגבי

התחתונים מאצילות ולמטה יכנונו אלו התוארים כיון שהם נאצלים, והכונה היינו באמת גם על הי"ג מדות הרחמים שלפני האצילות להיות כי הם מקור האצילות, כמ"ש ונוצר חסד לאלפים לב' אלפים דחכמה ובינה שעליהם הוא החסד מא"ס ב"ה, והיינו לפי שכבר נתצמצם ונתעלם הארת א"ס ב"ה עד שיהי' נראה כאלו יש ודבר מה עוד הן בחי' הנאצלים ולכן נתכנו אז התוארים אלו רחום וחנון דהיינו הרחמנות על הנאצלים וי"ג מדות הרחמים היינו עצם המדות הצפונים בהמשפיע דהיינו רק כח ההתחסדות וכח הרחמים שגם זה הוא בחי' התחברות לזולתו דהיינו כשיש זולתו דבר מה שנתפס ליש כו', ומה שהנאצלים יונקים מהם הוא התגלותם בפועל דהיינו גילוי החסד או גילוי הרחמים כו'.

וכן עד"ז למטה עוד דהיינו באצילות גופא פשיטא שיתכן לקרות בתוארים אלו חסד ורחמים וחנינות כו' להיות שהם נאצלים ויש יו"ד ספירות וגם כמה עולמות והיכלות, כמ"ש במאמר דאליהו עלמין סתימין דלא אתגליין ויש מהם התלויים בחכמה ויש מהם התלויים בבינה כו' וכן בכל הי"ס, וכן יש נשמות הרבה וכולם נאצלים שלכן יתכן לומר הרחמים והחנינות בכל בחי' ובחי' נגד בחי' זולתה המקבלת ממנה כי זולתה הוא נאצל כמוהו ונחשב ליש ודבר בעיניו וד"ל, ולכן המדות דאצילות מקבלים מעצמות החכמה דאצילות לא כמו י"ג מדות הרחמים שלפני האצילות שמקבלים רק משערות דחכמה סתימא כמו שיתבאר ולא מעצמיותו כי עצמיות החכמה סתימא היא גם כן מבטלת הוויות המדות כו', והגם שכל בחי' חכמה היא בחי' עצמיות עדיין כנ"ל בפי' קודש מלה בגרמה והא מדות הם בחי' התחברות לזולתו אבל הענין כי באצילות אין זה סתירה כלל לזה מאחר שזולתו המקבל רחמים הוא בערך כמוהו באמת ואם כן אדרבה מעצמיות חכמה יומשכו הרחמים דוקא על זולתו להיות מתפעל ממנו מאחר שנחשב ליש לפני עצמות כי הרי שניהם נאצלים כו'. ע"ד משל למטה בין אדם לחבירו שאף כשהאדם הוא לעצמו שאז אין בו בגילוי רק בחי' החכמה שבו שהוא מבחי' עצמיות עדיין כנ"ל, הנה כשיצטרך לעורר חסדו לזולתו לא יצטרך להעלים עצמות חכמתו כי אדרבא על פי עצמות חכמתו ראוי הוא להיות מתחסד מפני שזולתו תופס מקום באמת אצלו כי הרי שניהם נבראים כו', וגם באמת כי המדות האלו הוטבעו בהם בתחילת מציאותם כמו שהוטבע בהם בחי' החכמה בתחילת מציאותם והכל מטעם אחד כי לפי שכולם נבראים ויש ערך בין זה לזה ולכן מצד עצם טבעיות שלהם ימצאו בהם מדות אלו שהוא ההתחברות והרחמנות מזה לזה כו', ויוצר הכל הוא הטביע זאת בכל היצורים שלו כמו שהטביע בהם בחי' החכמה שהוא

ונוצר חסד לאלפים: תשא לד, ז.

במאמר דאליהו עלמין סתימין דלא אתגליין: ת"ז בהקדמה (יז, א).

97ני עצמות: בכח"י ב: בפני עצמו.

לתועלת מעצמות הנבראים כך ממש הטביע כח החסד והרחמים להתפעל מזולתו בזמן אחד ממש ואין החכמה סותר להמדות כלל כנ"ל, ולכן גם כשהוא בעצמותו נמצאו בו מדות אלו רק שהם בכח ולא בפועל והחכמה הוא רק הגורם התגלות במדות מההעלם אל הגילוי ע"י שמשכלת ומתבוננת שראוי להתחסד עם זה והיינו שיצא החסד מכח לפועל בלבד, וכמשל אחד המגלה אוצר לחבירו וגורם בו תשוקה נפלאה שאינו מוליד ממש התשוקה כו' כמ"ש במ"א, ולכן המדות מקבלים מעצמיות החכמה כו' דהיינו שמצד עצם התגלות החכמה נמשך להיות עצם התגלות המדות מאחר שידוע שעל פי עצמות החכמה ראוי להיות התגלות המדות שהרי גם טרם התגלותן היו שניהם בהעלם ואין זה סותר כלל לזה כנ"ל.

וכך הוא ממש בבחי' יו"ד ספירות דאצילות שהם בבחי' עילה ועלול שיש להם ערך זה לזה לכן המדות שהם בחי' כח ההתחברות מאחד לזולתו הוא מצד עצמות ממש ומוטבע בהם בראשית הווייתם כמו שהוטבעו בהם כח החכמה שהוא בחי' עצמות ממש כנ"ל, משא"כ מלמעלה מאצילות לגבי האצילות להיות כי בחי' האצילות כלא ממש חשיבי לגבם, לכן בחי' המדות שהם ההתחברות וההמשכה באצילות לא יתכן להיות נמשך מצד עצמותם מאחר דכלא חשיבי כו', ואם כן המדות נמשכי' רק מבחי' שערות דחכמה בלבד להיות כי החכמה הוא בחי' עצמיות כו', והן בחי' שערות דדיקנא כנ"ל, לכן מאצילות לבריאה הנה יש ג"כ י"ג מדות הרחמים הנמשכים מחכמה סתימאה בכתר דבריאה להיות התהוות י"ג מדות רחום וחנון כו' על הבריאה משום שבריאה מאצילות הוא גם כן יש מאין כלא חשיבי לגבי אצ"א כ"כ מצד עצמיות האצילות לא יתכן בחי' רחמים על הבריאה רק ע"י שערות דחכמה כו', ואעפ"כ יש בחי' רחמים באצילות גופא על היכלות ועולמו' דשם להיות כי הם בערך אחד כנ"ל, וגם שהיותם נאצלים הנה פשיטא שיתכן לומר כח הרחמים אפי' כשהי' נאצל אחד ואין שני לו מאחר שמצד עצמיותו יוכשר שאפשר להיות שני לו אם כן יתכן שהוטבע בו כח הרחמים כו', ופשיטא עתה שיש יו"ד ספירות דאצילות אם כן יתכן ואפילו גילוי הרחמים מזה לזה כנ"ל. וכן גם בלמעלה מהאצילות גופא הנה אף על פי ש"ג מדות הרחמים נמשכים ע"י שערות מחכמה סתימא כנ"ל, היינו לפי שהוא בחי' הרחמים על האצילות כנ"ל, אבל מכל מקום יש בהם מדות מצד עצמיותם שהרי ידוע דחכמה סתימאה כלולה מ"ס ג"ר חב"ד וז' תחתונות חג"ת כו' שאינם נמשכים על ידם כו' והטעם משום שהם ענין הרחמים באותן העולמות הא"ס עצמם כמו שאמר היכלין אינון כו' מזה לזה ושכולם בערך אחד המה שהרי הם גם כן בחי' אורות נאצלים מעצמות א"ס ב"ה ולא עצמות ממש רק שאינו בכלים כמו

מעצמות: בבחי' ב: עצמיות.

היכלין אינון כו' מזה לזה: ראה זח"א לח, א. מג, א. תיו ת"ע (קכ, א).

אש"מ דתיקון כו', ופשיטא שיתכן בהם כח המדות כמו כח הרחמים כו' אפי' כשהי' רק בחי' אחד ואין שני לו מאחר שהוא נאצל הרי יתכן שמוכן להתפעל אם היה שני לו מאחר שמצד עצמו אין חיוב שלא אפשר להיות שני לו כי הרי נאצל כו', משא"כ בעצמות א"ס ב"ה דכולא קמי' כלא ממש חשיבא א"כ פשיטא שלא יתכן גילוי הרחמים כי אין על מי כו', וגם כח הרחמים לא יתכן לומר מוכן להתפעל שהרי מצד עצם מציאותו הוא חיוב שלא יהי' אפשר להיות שני לו מאחר שהוא הממציא כל הנמצאים כו' אם כן א"א לומר כלל שמוכן להתפעל שהרי בחי' זו שמוכן להתפעל מורה שעל כל פנים מצד עצמו אפשר שיהי' נמצא עוד דבר מלבדו שיהי' נחשב ליש ודבר בעיניו כו', ואין זה אלא בנמצאים שמאתו ית' אבל הוא ית' מושלל מזה כי הוא אחד וא"א להיות שני לו כנ"ל וד"ל, רק ע"י הצמצום ומקום פנוי שהוא ית' צמצם את אורו הגדול ית' ואז נראות האורות ליש ודבר מה לכן יתכן בחי' רחמים כו', וכן גם מלמעלה מאצילות כי מה שלמעלה מאצילות נחשב הכל בחי' א"ס עדיין גבי האצילות לכן א"א להיות התהוות הרחמים על האצילות מן עצמיותם דהיינו מבחי' חכמה שלהם שהחכמה היא העצמיות שהוא חכם גם כשהוא בפני עצמו כנ"ל מאחר דכלא ממש חשיבא לגביה וא"כ אדרבא עצמיות החכמה גם היא מבטלת המדות כנ"ל רק שהתהוותם הוא ע"י שערות בלבד שהי"ג מדות הנ"ל הן כמו בחי' שערות בלבד נחשבי' לגבי מו"ס כי השערות הן בחי' המשכה הנמשכת בצמצום רב ועצום מאוד ובדרך המשכה מצומצמת כזו הוא שיכולי' להיות נמשכים המדות מן חכ' דהיינו שעצמות החכ' המשכלת איך שאין עוד מלבדו לא יהי' בגילוי כלל רק הארה מצומצמת ממנה שאז יהי' הנבראים נתפסים קצת ליש ודבר בעיניו ואז הוא שיכול להיות בחי' מדות רחום וחנון על הנבראים מאחר שהם יש ודבר קצת ואפשר להתפעל מהם ולרחם עליהם כנ"ל.

והנה מה שהמשכה זו נק' בשם שערות הוא לפי שהשערות הגשמי' הנמשכי' מן המוח הם ג"כ בדוגמא זו שחיות המוח שבהם אינו מערך וסוג עצמי' המוח ממש והגם שנמשכת מן המוח ע"ד הנ"ל בנמשל כי הנה השערות נק' מותרי מוחין דהיינו שהם בחי' מותרי ממש נחשבי' לגבי עצמות המוח לפי שאין החיות מהמוח שבהם מערך וסוג עצמיות המוח כלל שהרי יכולים לגוזהם ולהפרידם בתער בלא הרגשת כאב כלל שמזה נראה שאינם שייכים להמוח כלל שאלו הי' החיות שבהם מערך החיות שבמוח וא"כ הי' נחשב לאחדים והי' מחובר עם המוח כמו האברים כנ"ל אז הי' כאב להמוח בפרידתם כמו שירגיש במוח כאב היד כו' ואע"פ שמ"מ נמשכים מהמוח אבל המשכה זו היא מצומצמת מאוד ואינה מערך עצמות המוח כלל ונק' מותרות כנ"ל, וכך הוא ממש הוא בחי' הארת החכמה הנמשכת ממו"ס להיות מוחין

וטעם ל"ג מדה"ר שעל הנאצלים כנ"ל שהוא בחי' הארה מצומצמת ואינה מערך ומהות עצמיות ח"ס כלל כי הרי מצד עצמיות ח"ס הוא שראוי לבטל היות המדות אחר שמשכלת איך שאין עוד מלבדו וכלא חשיבי הנאצלים שהוא היפוך ממש לבחי' מדה"ר שמהותם הוא באופן שהנאצלים נתפסים קצת ליש ודבר מה כנ"ל וא"כ הארה זו דחכמה הנמשכת ממנו"ס עד שהיא גם מקיימת ומהוה את הי"ג מדות הנ"ל שהוא היפך ממש דעצמות מו"ס מוכרח שירדה בדילוג הערך מאוד מן העצמיות עד שנראה כאלו הנאצלים תופסים ליש ודבר קצת כו' וד"ל, וה"ז ממש כמשל חיות הנמשך מן המוח מצד עוצם צמצום ההמשכה ונק' מותרי מוחין כנ"ל.

והנה כמו בגשמיות השערות לא זו בלבד שהם רק המשכה מצומצמת מהמוח כו' אלא אף זו שהם היפוך ומנגד להמות, כי הרי השערות הם מכסים ומסתירים את המוח שלא יהא נראה ואין נראה שום מוח מה כו' כמו"כ ממש המדות הנ"ל הם מסתירים לגבי עצמיות ח"ס הנ"ל כי עצמיות חכ' ית' היא המשכלת איך שאין עוד מלבדו ממש וזהו בחי' הגילוי דחכ' כנ"ל והמדות הם היפוך במהותם להיות נראה כאלו יש מי שנחשב ליש ודבר ושיהי' הוא המרחם רק שהיש מבטל עצמו והוא בחי' יש וביטול היש שכ"ז הוא היפוך ממש מן עצמות החכ' שמשכלת איך שהוא ית' הוא היש באמת ומה שלמטה הוא כלא ממש חשיבא ולא שצ"ל ביטול היש כו' (כמ"ש במ"א שזהו ענין אל דעות הוי' ב' דעות כנ"ל יחז"ע ויחז"ת ד"ע וד"ת והכל א' כי גם ד"ע אינו מתפשט במדות כו' כמ"ש במ"א וד"ל). אמנם כמו בגשמיות יש בשערות ב' בחי' א' מהות השערות והב' חיות המוח שבחללם כו' כן ב"ג ת"ד יש ב' בחי' א' בחי' מהות השערות שהם עיקר ההיפוך למהות המוח והם עיקר המתחברים והיינו מהות המדות רחום וחנון שהם המסתירים לעצמיו' הח"ס והב' חיות החכ' [סתימאה' שבהן והוא חיות החכמה] שבמדות ואעפ"י שהיא בחי' חכ' מ"מ הרי היא אינה בערך מעצמיות ח"ס כנ"ל מאחר שמקיימת המדות שהם היפוך מבחי' חכ' כו' אלא שמ"מ לגבי גוף המדות שהן גוף השערות הוא בחי' פנימי והוא ענין תריסר נהרא דאפרסמונא דכיא שמן הוא בחי' חכ' ותליסר נהרי היינו בחי' הארת ח"ס שבי"ג ת"ד אבל י"ג מדה"ר הן עצם השערות דת"ד וכנ"ל.

אך [ז] הנה כל הנ"ל הוא בבחי' השש תיקונין שלפני תיקון ואמת ובבחי' השש תיקונין שאחר תיקון ואמת שהן הן בבחי' שערות כידוע וכמבואר פרטיהן באד"ר ובע"ח אבל תיקון הוי' שהוא נק' תיקון ואמת אינו

כמ"ש במ"א שזהו"ע אל דעות הוי': שמואל"א ב, ג. ראה תרי"א סח, א. לקו"ת ראה כג, ד. שמע"צ פג, א. שה"ש מז, ב. סידור עם דא"ח מד, א. קכט, א. וראה ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' רסב ובהמ"מ שם. סתימאה' . . החכמה: ניתוסף מכתי"ב.

בבחי' שערות אלא בבחי' תרין תפוחין רזי לי רזי לי כו' והיינו שני הלחיי' שהם פנויים משערות ונק' חיוורתא כנ"ל והוא ג"כ מכלל הי"ג תיקוני' הנמשכים ממור"ס וא"כ פשיטא שגם בו יש הארה ממור"ס אלא שאינה כפי ההארה שבכל הי"ג תיקוני' שהם בחי' דיקנא כמשל שערות הזקן שגדילי' מהמוח רק הוא כמו ב' הלחיי' שיש בה ג"כ הארה מהמוח אבל הוא בענין אחר ובשינוי' מכפי ההארה שבדיקנא כנ"ל.

והענין כי י"ל למה נק' תיקון הו' דוקא ואמת ולא כל שאר התיקונים דאטו כולהו שקרנים נינהו ח"ו והלא הם מדותיו ית' שהם אלקי' כידוע. אך הענין כי כל התיקונים שהן בחי' המדות רחום וחנון ורב חסד כו' ולא נק' בחי' אמת אחר שהם בחי' תוארים פעולות מאחרים דהיינו שהוא ית' ברחמים על הנבראים או בחסד על הנבראים והיינו שמתפעל מהם להיות ברחמים או בחסד כנ"ל ומוכרח שעכ"פ נתפס איזה מציאות זולתו ליש ודבר מה בעיניו עד שירחמנו או שיתחסד עמו כי אם הי' כלא הי' בעיניו לא שייך לומר חסד ורחמים עמהם שעם מי יתחסד אם הי' כלא ממש כו' ואין זה אמת לאמיתו שהרי האמת הוא כמו שהוא אצלו ית' שבצמותו ית' אין הנבראים תופסים מקום כלל כנ"ל באריכות וזהו האמת לאמיתו שהרי פשיטא שהוא ית' אמיתי קדמון לכל הקדומים ונצחי וכל הנמצאים הם הווים ונפסדים כנ"ל משא"כ בחי' המדות רחום וחנון ורב חסד כו' שבהכרח שהנמצאים זולתו ית' נתפסים קצת ליש ודבר בעיניו (אף שבאמת הוא ג"כ בחי' ביטול היש מ"מ אחר שיש מי שבטל אינו בחי' אמת כנ"ל הרי אין זה בחי' אמת כנ"ל דהיינו שאינו כפי שהוא גבי עצמותו ית' ממש ולכן הן הנמשכים מבחי' שערות דוקא שהשערות הן בחי' המשכות שבצמצום עצום עד שאין ההארה הנמשכת והמתגלית מעין וערך ודוגמת אור העצמי שממנו נמשכת ההארה כנ"ל ולכן גם הם אינן נק' אמת מטעם הנ"ל שהרי אין ההארה מתגלית כמו שהיא בעצמותה אדרבא משתנית ממהות למהות וא"כ אין המשכה זו המשכה אמיתי' אחר שהיא גם מנגדת לגבי מקורה וכנ"ל במשל שהשערות הם ג"כ מכסים ומסתירים על עצם התגלות המוח שזהו הוראה על היותם בבחי' מנגדים ממש לגבי עצם מהות המוח כו' וכמו"כ למעלה שבחי' מור"ס הוא המשכת איך שאין עוד מלבדו כנ"ל משא"כ בחי' הת"ד שהם הרחמים והחסד על הנבראים שנתפסים קצת ליש כו' הרי המשכה זו אעפ"י שנמשכי' ממור"ס אבל אינה בערך ומהות עצמות המור"ס עד שהן גם בהיפוך כו' וה"ז כמשל השערות שהם גם מכסים ומסתירים המוח ולכן אין נק' ואמת וד"ל עם היות שהם מדותיו ית' שהרי הוא חסד שלו ורחמים שלו דהיינו שהוא ית' מתחסד ומרחם כו' היינו שהוא ית' מסתיר הארתו הגדולה עד שיהי' נראה כאלו נבראים כנ"ל וא"כ אעפ"י שהם אלוקי'

ממש מ"מ מאחר שהם ע"י הסתר והם בחי' שערות כנ"ל שהם המשכה שבשינוי המהות א"כ א"ז נק' בחי' אמת להיות כי אין המשכה זו מכפי שהוא בעצמותו ית' ממש אלא בשינוי המהות כו' וד"ל, אבל תיקון השביעי נק' ואמת והיינו בשני הלחיים. והענין כי בלחיים אינו כמו בחי' שערות דדיקנא הנ"ל שהארת החכ' שבשערות הוא בצמצום ושינוי המהות ונק' מותר המוחין כנ"ל אבל בלחיים יש גילוי עצמות הארת החכ' ממהותה מעצמות ממש ולא מבחי' מותרות שלה שהוא ההארה שלא מערך עצמותם כלל כנ"ל עד"מ שאנו רואים למטה באדם ענין הארת פנים מחמת השכלת איזה שכל חדש כמו שמצינו נזכר במאמרו"ל בר"א שצהבו פניו מתוספתא חדתא שע"י השכלת שכל חדש אזי פניו מאירי' והיינו ב' הלחיים שהם כמו שני תפוחין שמתחילין להאיר ולצהוב כו' והיינו בהכרח שאותו השכל חדש המושכל בהשכלתו מתגלה ומאיר בלחיים דוקא אפס זולתם וא"כ מובן שעצמות השכל ממש שורה ומתגלה בלחיים דהיינו כללות השכל שהשכל בהשכלתו שהוא בא ומאיר בלחיים ממש וא"ז כמו המשכה שבבחי' שערות שאינו מהות עצמי' המוח כלל רק בחי' מותרות כנ"ל לכן תיקון זה נק' תיקון ואמת שהיא המשכה אמיתי' ממש מבחי' עצמות ומהות הח"ס שעצמותו מתגלי' ולא כמו בחי' הארתה ע"י השערות כנ"ל שהוא רק מבחי' המותרות שלה לכן ב' הלחיים הם פנויים משערות כי השערות הם מכסי' ומסתירים את עצמות החכ' דהיינו כנ"ל שהגילוי הוא בהיפוך להיות בחי' רחום וחנון שהוא בחי' התפעלות מזולתו אבל בלחיים ששם הוא גילוי אמיתי מבחי' עצמיות החכמה הוא פנוי משערות רק שהפנים עצמן מאירים ומצהיבים וד"ל. וכך הוא ג"כ פי' הפשוט של מדת ואמת דהיינו שאינו מתנהג במדת החסד שהוא לפנים משה"ד רק במדת אמת והיינו שאינו מסתיר עצמו עד שיהי' כאלו הנבראים תופסי' ליש קצת עד שיתכן בחי' חסד כו', אלא הוא גילוי עצמות החכ' איך שאין עוד מלבדו וכלא חשיבי הנבראים שזהו בחי' אמת (ולכן אפי' משה נס כשראה מדת אמת ולא נס כשראה א"ל ארך אפים ורב חסד כו' כמארו"ל מה ראה מדת אמת ראה כי בפני מדת אמת אין כל בריה יכולה לעמוד אפילו שמים לא זכו בעיניו כו'). וזהו הטעם דאבא יונק ממזל הח' שהוא תיקון ונוצר חסד ולא ממזל הו' שלפניו שהוא תיקון ואמת כי מדת אמת אינו יכול לקבל שם נאצל כלל כי הרי באמת אין עוד והוא פנוי משערות כו', רק ע"י כשמתמצמז' הארה בבחי' שערות שהוא בחי' הסתר עד שהוא רק מותר מוחין דח"ס שם יתכן מדת חסד שעכ"פ יש נבראים ונאצלים נתפסים קצת ליש כו' אזי יתכן שתקבל החכ' שהוא ראשית הנאצלים וד"ל.

בר"א שצהבו פניו מתוספתא חדתא: ירושלמי שבת פ"ח ה"א. וראה עוד בלקו"ת מסעי צג, ריש ע"ב ובהנסמן בהמ"מ לשם.

אפילו שמים לא זכו בעיניו: ע"פ איוב טו, טו.

שם: בכת"י ב: שום.

והנה בבחי' תיקון הו' הנ"ל שם הוא עיקר קריאת שם אמת כי ח"ס בעצמה לא יתכן לקרותה אפי' בשם אמת עדיין מפני שהיא בבחי' העולם לגמרי שלכן נק' סתימאה, ועיקר קריאת שם אמת הוא נופל ע"ד המושג שכשמשגיח החכ' ויודע שכן הוא וברורה לו שכך הוא בלי ספק אזי נקרא הדבר אמת שהשכל מאמיתו כו', משא"כ טרם שהשיג הדבר אעפ"י שאמיתי' היא וברורה כנ"ל אבל טרם שהשיגה ונתגלה לא יתכן לקרותה כלל ולומר אמת הוא כו', וכך בחי' ח"ס עצמה הוא בחי' העולם עדיין ולא יתכן לקרותה עדיין בשם אמת מאחר שהוא בעצמות א"ס כ"ה בלי גילוי המושג אבל בחי' ת"ד שהם בחי' התגלות ותיקון הו' שהוא גילוי עצמות הח"ס נק' אמת להיות כי עצמיו' החכ' שהוא מקור האמת בא בגילוי ואז יתכן לקרות אמת וד"ל.

ובתו' עצמה נתבאר שהחכ' עצמה נק' אמת אך הוא לגבי עצמות המאציל ית' החכ' יתכן לקרותו אמת שהרי גם מקור החכמה אף שהיא בבבחי' העולם מ"מ הוא כח והמשכה מהעצמיות ולא עצמיות ממש וא"כ יתכן לקרותה בשם אמת [כ"י גם החכ' היא נחשבת לבחי' המשכה וגילוי ממנו ית' לגבי עצמותו ית' ולכן יתכן לקרותה בשם אמת. שהוא בחי' התגלות ומקור האמת ע"ד הנ"ל בתיקון ואמת לגבי חכמה סתימאה וגם שפי' אמת כשצריך לשלול מן ההיפוך דמשמע שאפשר שלא יהי' אמת] וכך הוא בחי' ח"ס שהרי הוא כח והמשכה מהעצמות כמו המדות רחום וחנון כו' אלא שהוא בחי' אמת שהוא מבחי' עצמו' עדיין ומשכלת איך שאין עוד מלבדו כו', משא"כ המדות לא נק' אמת להיות כי הם התחברות לזולתו והוא בחי' המשכה בהסתר ואינה אמיתי' כח"ס ולכן נק' ח"ס אמת לשלול נגד המדות כו', משא"כ עצמותו ית' שאין עוד מלבדו לא שייך לקרותו אמת, ואמנם לגבי עולמות שלמטה הנה גם ח"ס שהוא מקור החכ' בלבד עדיין לא יתכן לקרותה בשם אמת אחר שנעלמה ואינה מתגלית כמו שלא יתכן לקרות השכל האמיתי טרם התגלותו בשם אמת אחר היותו נעלם כו', וגם א"צ לשלול אותם כו' כי אין סברא שיהי', משא"כ בחי' תיקון הו' יתכן לקרותו אמת להיותו בבחי' גילוי וע"כ יתכן לומר שהוא אמת שמושג וגם יתכן לשלול אותו מכל הת"ד שהם ג"כ בדוגמתו שהרי הם ג"כ בחי' גילוי אבל לא נק' אמת וד"ל.

ועתה יובן שרש ענין חותמו של הקב"ה אמת שבחי' תיקון ואמת הנ"ל הוא הנק' חותמו של הקב"ה, והטעם כי הנה נז' לעיל בתורה ענין החותם שהוא בחי' עשיי' של השם בלבד שהרי כותבים שמו בדיו גשמי כו', ואעפ"כ כוחו גדול עד שהוא קיום על העצמו' שהרי כשיחייב א"ע אפי' בדבר הנוגע מאד לעצמותו וכשיחתום שמו עליו אזי לא ישנה א"כ מזה נראה שיש בו הארה מהעצמות אלא שמתלבש בבחי' עשי' וכמו"כ עד"מ למעלה הוא דוקא

ענין תיקון ואמת כנ"ל כי כל הת"ד אין בהם הארת עצמות ח"ס כו' רק כמשל הארה שבשערות שהיא בחי' מותרי מוחין בלבד משא"כ בחי' תיקון ואמת שהוא בחי' גילוי עצמיו' ח"ס כמשל גילוי החכ' שבלחיים בהארת פנים צהבו פניו כו'. והנה מ"מ מובן שבאמת הרי גילוי החכמה שבלחיים שהוא ענין מ"ה שהפנים מאירים ומצהיבים הרי אין זה גילוי החכמה כמו שהוא במהותה ועצמותה שהרי היא באמת בחי' גשמי' שהפנים נעשה מאירי' שהארה זו גשמי' היא ואינה ערוך למהות רוחני' השכל וא"כ אינו אלא שהשכל מתגשם ומתלבש בבחי' עשי' אך אעפ"כ עצמות השכל ממש מתגשם ומתלבש בהארת פנים ולא בחי' מותרות שלו כבשערות ולכן נק' אמת כי הוא גילוי דעצמו' ח"ס אלא שהגילוי הוא בדרך הארת פנים ולא ע"ד שהוא בעצמותו אבל מ"מ עצמותו מתגלית שהרי מעצם השכל הפנים מאירים משא"כ בשערות אין גילוי עצם השכל כלל עד שיכולין להפרידו בתער השכירה ולכן נק' תיקון ואמת בשם חותמו של הקב"ה שהוא גילוי עצמותו ממש אלא שמתלבש בבחי' עשי' וע"כ כח החותם גדול עד שאשר נחתם אין להשיב כי הרי יש בזה ממש גילוי עצמותו ומה בכך שהגילוי הוא בבחי' עשי' וה"ז ממש כמו חותם האדם שעם היותו בחי' עשי' מ"מ עצמותו מלוכש בו עד שאף כשיחוייב עצמו בדבר שכל חייו תלויים בזה הוא קיום וחזק וד"ל.

[ח] **והנה** כתיב תתן אמת ליעקב כו' פי' שעיקר האמת ניתן ליעקב ובו עיקר האמת אף שהאמת הוא למעלה ואדרכא שם מקום האמת שהרי עיקר האמת הוא בחי' גילוי החכ' איך שהוא ית' אין עוד כו' וגילוי זה הוא למעלה הרבה יותר מבחי' תיקון ואמת הנ"ל למטה בבחי' יעקב שהוא ז"א דאצי' כמשי"ת, אבל מ"מ עיקר קריאת שם אמת הוא למטה דוקא שהרי עיקר האמת נת' שהוא כשהדבר המאומת נתגלה להיות נודע ומושג שאז יתכן לקרותו אמת, והגם שבחי' תיקון ואמת הנ"ל הוא בחי' גילוי נחשב לגבי מר"ס עצמן מ"מ אין הגילוי אלא מלמעלה מהאצי' עצמו ולא בבחי' האצי' שהרי נת' לעיל דאבא יונק ממזל הח' שהוא בחי' שערות אבל ממזל הו' אינו יכול לקבל מצד שהוא גילוי עצמות מוחא ס' שאין הגילוי יכול להתגלות בבחי' שכל וחכמה דאצי' שאין לה ערך לגבי ח"ס כנ"ל, אמנם אעפ"כ מתגלה הוא בז"א דאצי' (והיינו ענין ט' ת"ד דז"א רחום וחנן וכשמאירים בו ת"ד דא"א נעשה י"ג ואז נחשב בו תיקון ואמת כידוע משא"כ באבא אין דיקנא כו' ונת' במ"א) ואז נק' גילוי זה בשם אמת להיות כי הוא גילוי בפני הנאצלים שהם ג"כ ידעו אמיתי' האמת הנ"ל ואז דוקא יתכן לקרותו לפני האמת משא"כ כשהוא בפ"ע עדיין וכו' ולכן ב"ג מדות שאמ' מיכה מי אל כמוך המכוון כנגד י"ג ת"ד דא"א בז"א ממש לא נז' ואמת בתיקון הו' [כ"א ב"ג] מדות שא' משה אל רחום

וחנון כו', והיינו שמאירים י"ג ת"ד דא"א בז"א ונעשו בו י"ג תיקונים שאז תיקון הז' שנמשך ג"כ מתיקון ז' דא"א שהוא ענין תרין תפוחין הנ"ל נק' ואמת לפי שמתגלי' באצי' [ובאמת תיקון ז' דא"א הוא מקור האמת אך מצד היות בלתי מתגלה באצילות עדיין לא יתכן לקרותו כ"כ אחרי שהוא בהעלם כו'.

אלא שיי"ל] כי אף גם שהרחמנות הוא רק בלבו עד"מ ולא ענין השפעה לזולתו בפ"מ מ"מ הרי מתפעל ומרחם על זולתו ואם באמת הנבראים כלא ממש חשיבי הרי אין מי שיהי' מתפעל ממנו ומרחם עליו, ולא זו בלבד אלא גם בחי' כח המדות הללו דהיינו עד"מ כח החסד וכח הרחמים שהוא רק המקור לגילוי החסד והרחמים המורגשים בלב ולא התגלות בפ"מ, לא יתכן לתאר בהם בחי' א"ס ב"ה הגם שבאדם כן הוא שיש באדם החסדן בכח החסד להתחסד עם זולתו גם בשעה שאין בחי' החסד גלוי ומורגש בלבו עליו כגון בזמן שאינו לפניו כלל דהיינו כשהוא יחידי היינו משום שגם בחי' החסד בגלוי נמצא בו להתחסד עם זולתו מפני שהוא נברא כמוהו לכן ישנו אצלו גם בכח משא"כ לגבי א"ס ב"ה הרי כמו שלא יתכן לומר בו רחמים גלויים משום דכלא חשיבי כל הנבראים ולא שייך לומר שמתפעל מהם ככה ממש לא יתכן לתארו בכח הרחמים על הנבראים וגם סתם כח הרחמים עד"מ לא יתכן לומר והיינו שגנוז בו הכח הזה והוא מה שהוא רחמים בעצם ואף שאין מי שיקבל כלל שהרי זה אינו מונע לכאורה רק שלא יתכן להיות גילוי הרחמים אבל בכח מ"מ יש רחמים כמו שיתכן לומר באדם שגנוז בו הרחמים אפי' כשהוא יחידי לעולם כמו אדה"ר הגם שהי' יחידי ולא הי' לו שני כו' וכן מי שהוא נולד במדבר ואינו יודע שיש עוד אדם בעולם וכיוצא שמ"מ יש בו כח הרחמים [אפי' כשהוא יחידי] והחסד בהעלם, כי אין הנדון דומה לראי' כלל כי הנה ענין הרחמנות וחסד זה שיש באדם היינו שעצמותו מוכן שאם יהי' מי שראוי לרחם עליו אזי יתפעל וירחם עליו כי הוא עצמותו וזה נק' כח החסד או כח הרחמים עד"מ וא"כ מובן שגם עצם הטבע זו הוא בחי' תואר פעול מדבר זולתו שמוכן לרחם על זולתו ובשלמא באדם יתכן לומר כן אף כשהוא יחידי ואין שני לו עדיין כלל מאחר שמ"מ אפשר להיות נמצא שני לו שיתפעל ממנו א"כ יתכן שיש בו כח ההתפעלות הזאת דהיינו שעצמיותו מוכן להתפעל אם יהי' נמצא שני לו מאחר שאפשר להיות שאעפ"י שאינו בפועל והיינו לפי שהאדם הוא נברא ואף שהוא אחד הרי יכול להיות נברא שני ולכן יתכן שהטביע בו הבורא טבע זו להיות מוכן להתפעל כנ"ל משא"כ עליו ית' שהוא קדמון לכל הקדומים הממציא כל הנמצאים ואין שני לו והיינו שא"א כלל שני לו כי אין עוד מלבדו ממש בלי אפשר שיהי' כלל עוד א"כ אפי' כח החסד או כח הרחמים לא יתכן שהרי אין לומר שעצמו מוטבע כך באופן שמוכן להתפעל אם יהי' מי שיתפעל כלל, שבחי' זו שעצמות מוכן להתפעל א"א להיות אא"כ י"ל שני לו כנ"ל, כי הרי הוא תואר

פעול מדבר וזולתו וזה א"ל בו ית' שהרי א"ל שני לו כלל מצד האמת חס מלהזכיר ולכן לא יתכן לתאר בתוארים אלו כח החסד או כח הרחמים שהם בחי' הטבע עצמיי' להיות מתפעל כנ"ל וד"ל, רק זאת אנו אומרים שיכול להיות רחום וחנון ע"י שמסתתר ושיהי' כאלו הנבראים תופסים מקום ליש ודבר כי מאחר שהוא כל יכול א"כ גם זה בכלל שיכול לצמצם את עצמו ולהסתיר להיות כאלו הנבראים תופסים מקום כו' אעפ"י שאינו כן מצד האמת כי אלו לא הי' זה ביכולת ח"ו אין זה ענין כל יכול שהכל במשמע אפי' להסתיר עצמו היפוך האמת, וכמ"ש בענין כל יכול באריכות שבכלל זה גם שיכול להסתיר ולהשפיע בבחי' גבול אף שהוא באמת א"ס כו', אלו לא הי' זה בכח לא נקרא כל יכול כו', שבמילת כל יכול הכל במשמע ולא יבצר מאתו שום דבר כלל אבל אין זה תואר שמתארים עצמותו במדות אלו רחום וחנון דהיינו שעצמותו מוכן להתפעל כו' ח"ו רק שכל יכול להסתיר עצמו להיות הנבראים תופסים מקום כלל כו' ואז יתפעל כמו שהוא מצד ההסתר ולא בעצמותו ממש וד"ל.

[ט] אַךְ להבין איך יהי' הגילוי הזה ביעקב, אך הענין כי יעקב הוא בחי' ז"א דאצי' ונז' באד"ר דא"א מסתכל בז"א וע"י הסתכלות זו מקבל ש"ע נהורין ופעמים ק"ן וזהו כי יקרא ק"ן ציפור ופעמים ר"ך וביחד ש"ע וי"ל מה המעלה כ"כ בהסתכלות זו שהוא רק ע"פ דא"א מבחוץ וגם הז"א מקבל הארה זו ג"כ רק בפניו בלבד שהוא רק מסתכל ונהנה בהסתכלות זו בלבד והלא גם בלא"ה הוא מקבל הארה מבחי' א"א והוא בחי' מוחין שבו שרש שרשם מחכ' דא"א שהוא פנימי' דא"א וגם בז"א מתלבשת מפנימיותו להיות בו מוחין חו"ב כו' שהוא לכאורה בעילוי יותר מהארת פנים הנ"ל. אך באמת כי ענין גילוי שבהארת פנים הוא בחי' שלמעלה מהשתלשלות משא"כ בחי' מוחין שבו נמשכים ע"י השתלשלות כי הרי שורש מוחין דז"א הוא ממוחין דאבא וכבר נתבאר כי הגם שאבא מקבל מחכמה סתימא היינו על ידי מזלות שהיא הירידה בדילוג הערך לגבי מהות החכמה סתימא עצמו כנ"ל, והוא שנמשכת אחר כך ממנה גם בז"א להיות במוחין, ולכן מתלבשת ונמשכת ונתפסת מפנימיותו מאחר שהיא הארה מצומצמת ע"י שערות כו' משא"כ בהסתכלותם בא"א פנים בפנים כי הגם שבפנים דא"א ובחי' חיצוני' שלו הנה כבר נתבאר שהוא ענין תיקון ואמת שהוא גילוי עצמות החכמה סתימא ולא כמו שמתצמצמת ע"י שערות כו' אלא שהגילוי מתלבשת בבחי' הארת פנים כנ"ל להיות מזה פנים צהובות כו', וכאשר ז"א מסתכל בו אזי מקבל ש"ע נהורין מפנים דא"א שיהי' פניו גם כן מאירים אם כן הרי מובן שהארת פנים של הז"א מה שנעשה פניו מאירים ע"י הסתכלותו בפנים מאירים דא"א הוא ממש גילוי עצמות דחכמה סתימא ע"ד שהוא בהארת פנים דא"א שמה שנעשו צהובות הוא בחי' גילוי

באד"ר דא"א מסתכל בז"א: ראה חז"ג ככת, ב ואילך. קלו, ב ואילך. ע"ח שער הזווגים פ"ז וחי'. וראה לקו"ת מסעי [המקביל לכאן] צג, סע"ג. ובהנשמן ע"ז עוד בהערה בפלח הרמון שמות ס"ע שסב.

מהות החכמה סתימאה שמתלבשת בבחי' הארת פנים שהארת פנים זו מתלבשת בז"א להיות פנים מאירות כנ"ל, והוא למעלה יותר מבחי' הארה שבמזלות הנ"ל שהוא רק מותרי מוחין בלבד דחכמה סתימאה שאינה ערוך לעצמותו כנ"ל, כי גם שההתגלות הוא רק בבחי' חיצוני' שנעשה פניו מאירות והנה היא הנותנת שלהיות הארה זו עליונה מאד דהיינו גילוי עצמות ח"ס אינה יכולה להתגלות בפנימי' דז"א להיות מושג כי אין ערוך כנ"ל והארה שבמזלות הנכנסת בפנימי' הוא לפי שהוא רק מותרי מוחין דח"ס בלבד ולכן מתגלים בבחי' הארת פנים שהוא ענין מה שהפנים נעשה צהובות שהוא ענין גילוי עצמו' ח"ס שבוה הוא מתגלה וכנ"ל שגם בא"א התגלותו בבחי' הארת פנים ולא במזלות כנ"ל. וזה ענין חייב אדם לקבל פני רבו ברגל, שע"י הקבלת פנים זו אזי פנים המאירים של הרב הוא גילוי עצמות חכמתו מתגלים ומאירים בפני התלמיד לא כמו בהשפעת הדיבור שהוא חיצוני' שכל הרב הגם שנמשכת בפנימי' המקבל אבל מ"מ גדולה שמושה כו' מצד עצם ההארה שבהארת פנים שמאד נעלה שהגם שהתגלותו בתלמיד בבחי' חיצוני' מ"מ נעלה ביותר והיינו פי' אין חכם כבעל הנסיון דהיינו כשחכ' המקורי' מאירה בפנים שאין יוכל להגיע בה מצד עצם חכמה כו', אך זה רק ברגל לבד כי לא תמיד מתגלי' כו' והיינו כי יקרא ק"ן ציפור פרט למזומן פי' כשהוא ע"י הכנה כי התגלות ק"ן נהרין הנ"ל אינו אלא בדרך מקרה ולא כשהוא ע"י הכנה שע"י העלאת מ"ן לעורר זה כלל כנ"ל בענין תיקון ואמת שבהארת פנים דקמ"י ממש כלא חשיבי וד"ל.

וזהו תתן אמת ליעקב שהתגלות תיקון ואמת הנ"ל שבתרין תפוחין דא"א הוא ביעקב הנקרא ז"א כנ"ל, דשם דוקא הוא שנק' בחי' זו אמת ומצד שגלוי לכל להיות ידוע האמת כו', דהיינו שגם בנאצלים מתוודע מהם שאז יתכן לקרותו בשם אמת משא"כ כשהוא למעלה עדיין באצילות ונעלם מהם לגמרי וכנ"ל והיינו ג"כ ענין חותמו של הקב"ה אמת כי לפי שההתגלות הוא בבחי' הארת פנים שהוא עשייה לגבי מהות החכ' אלא שמי"מ עצמותה מתלבש בזה ה"ז ממש כמשל החותם שהוא בחי' עשיי' ואעפ"כ הוא קיום עצמותו כנזכר לעיל באריכות.

והנה יש עוד דברים בגו, והוא כי מהארת פנים דז"א נמשך אח"כ במל' להיות ג"כ פנים מאירים וכמ"ש באד"ר שהנוק' מסתכלת בז"א

חייב אדם לקבל פני רבו ברגל: ר"ה טז, ב. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ: שמות ח"ב ע' תמ. תנן. ויקרא ח"א ע' קעז. דברים ח"ב ע' תקג. דרושי חתונה ח"א ע' צג.
אין חכם כבעל הנסיון: מובא בכ"מ בדא"ה. ונמצא לשון זה בעקידה פ' נח שי"ד [ד"ה הקדמה השלישית].

כי יקרא קן צפור פרט למזומן: תצא כב, ו. חולין קלט, א.
וכמ"ש באד"ר שהנוק' מסתכלת בז"א: ראה זח"ג קכח, ב ואילך. קלו, ב ואילך. וראה לקו"ת מסעי [המקביל לכאן] צג, סע"ג. ובהנמסר עוד בהערה בפלח הרמון שמות ס"ע שסב.

ומקבלת ג"כ נהורין שקיבל ז"א מא"א בפנים שנכנסים ג"כ בפנים שלה וע"ד הנ"ל מאיר לז"א כו' ועז"א יאר הוי' פניו אליך והוא ג"כ ענין התגלות למעלה בבחי' השתלשלות כי בהשתלשלות נה"י דז"א מוחין לנוק' היינו מן ההארה שנמשכת ע"י שערות מא"א כנ"ל אבל ע"י הסתכלות מקבלת מעצמות ח"ס המאירה בפנים דא"א להיות עצמי' אור זה נכנס בה ומתגלה בפנים שיהי' מאירות ע"ד הנ"ל ולכן כתיב ועיניך יונים פי' יונים שעיקר תענוג שלהם בהסתכלותם זה ע"ז וכך ז"א ונוק' מסתכלי' זב"ז ובהסתכלות זו דנוק' בז"א מקבלת הארת פנים שבו ולכן הוא תענוג עצום ונפלא ביותר הגם שההסתכלות הוא רק בבחי' חיצוני' משא"כ מה שנה"י דז"א מוחין לנוק' הוא גילוי פנימי' אבל הענין הוא כנ"ל שזהו מצד עוצם יתרון מעלת הארה שבהארת פנים הנ"ל שהוא מעצמות חכמה סתימאה אשר לזאת לא תוכל להתגלות רק בבחי' עשיי' כמו שיהי' הפנים מאירה כמ"ש במ"א באריכות ממה שאנו רואים שיש תענוג בחוש הראות יותר מבכל החושים ראייה שמיעה ריח טעם הגם שהדברים המתקבלים בו הוא מבחי' חיצוני' משא"כ באכילה וכיוצא שנכנסים בפנימי' וד"ל.

והנה זהו ענין גילוי האמת יותר כי המל' הוא מקור הנבראים וכשמתגלה בהם הארת פנים תרין תפוחין הנ"ל שהוא בחי' אמת איך שאין מלבדו היינו שנתוודע זאת גם לנבראים שיהי' גם הם יודעים ככה משא"כ בז"א הוא עדיין באצילות כו', (וזהו שיסוד נקרא חותם כי חותם הוא אמת אלא שמתלבש בעשי' והיינו תיקון האמת הנ"ל, שמתגלה בפנים דז"א שהוא ו"ק דעשי' כו', ומל' נק' חותם בתוך חותם כמשל אותיות השעווה הבא מאותיות החותם כך הארת פנים דמל' הוא מהארת פנים דז"א שנק' חותם כנ"ל (ועי"ז יתפרש יותר ענין חייב אדם להקביל פני רבו ברגל דוקא דהיינו נגד בחי' זו"ג שרבו מקבל במוסף הארת הכתר ואז פניו מאירים דוגמת הז"א שאז מקבל מא"א וע"כ אז התלמיד שהוא דוגמת בחי' מל' שהוא בחי' מקבל חייב להקביל פניו) וזהו ענין נעילת יו"כ שהוא זמן החתימה כמ"ש אז [וחתמנו לחיים טובים] וחתמנו בספר פרנסה כו' כי אז הוא עליי' המל' עד דיקנא דא"א כידוע בטעם הקריאה בתורה רק ששה גברי מפני שהמל' שהיא השביעי' עלתה כו' ושם מקבלת מתיקון הז' הוא תיקון ואמת שהוא בחי' תרין תפוחין הנ"ל, להיות פנים מאירות והיינו בחי' התגלות חכמה סתימאה בה כנ"ל, ואז דוקא הוא גמר החתימה להיות כי חותם זה הוא על חיי הנבראים דבי"ע פרנסה וחיים טובים כו', ואינו אלא על

יאר ה' פניו אליך: נשא ה' כה.

ועיניך יונים: שהי' א. טו. ד. א.

כמ"ש במ"א באריכות ממה שאנו רואים שיש תענוג בחוש הראות: ראה לקיט שהי' לד, ג. מאמרי

אדה"ז עה"ת ח"א ע' קא. ח"ב ע' תשעו.

במוסף: בכתי' ב: באותו.

ידי שמתגלה בחי' הארת פנים הנ"ל במל' דוקא שהוא מקור הנבראים משא"כ כשהוא רק בז"א והוא עדיין בבחי' אצי' בלבד ולא נחתם גמר החתימה על הנבראים עדיין כו'. ובוזה מובן היטיב גודל כחו של החתימה שלמטה שכאשר נחתם וקיים ולא ישונה כי באמת בהחתימה הוא ממש השראת עצמותו אלא שמתגשם וכנ"ל במשל כשחותם נאום אברהם כו' קיום על עצמותו ממש, וכך למעלה הגם שגילוי החכמה סתימאה שבבחי' הארת פנים דמל' הוא בחי' עשיי' בלבד לגבי מהות הח"ס בעצמו ומ"מ הרי עצמותו ממש מתלבש בבחי' זו והיינו בחי' גילוי עצמות א"ס ב"ה, ולכן גדול כוחה שכפי שנחתם כן לא ישונה כי הרי עצמותו ממש מלוכבש בקיום זה כנ"ל (ומ"מ העונה אמן יהא שמי' רבא בכל כחו קורעין לו גז"ד, כי יש"ר היינו בחי' המשכה מבחי' א"ס שמו הגדול שלמעלה מח"ס אלא שעובר דרך ח"ס ולכן מנענע בראשו כו' כמ"ש במ"א וכוחו פי' אד' המילוי שלו כו' כמ"ש במ"א).

(י) **ואחכ"ז** יובן שרש ענין הפסוק ויכתוב משה חותמו של הקב"ה אמת שנאמר זה גבי מוצאיהם למסעיהם, כי משה נק' שושבינא דמלכא שמנהיג המשכת אא"ס ב"ה כנ"ל בתורה והמשיך הארה מבחי' מוצאיהם עד למסעיהם פי' מוצאיהם היינו מקור כנס"י כי הגם דנשמות עלו במחשבה היינו מהותן ועצמותן של הנשמות אבל מקורן הוא למעלה מן המחשבה והיינו בעצמות אור א"ס בעל המחשבה בעל הרחמים וזה נק' מוצאיהם ומשם נמשך הארה עד למטה להאיר על נשמותיהם והנבראים כו', ולכן נאמר בזה ויכתוב משה שהוא ענין כתיבת החותם של הקדב"ה שהוא גילוי בחי' עצמותו שהוא בחי' עשיי' דהיינו מוצאיהם עד למסעיהם כו', פי' שנמשך עצמותו ית' ממש למטה עד שמאיר בנשמות בבי"ע כדי להיות למסעיהם שע"ז יש להם כח לנסוע ולעלות מלמטה למעלה שא"א להיות עלי' מלמטה אם לא ע"י המשכות כח ועזו תחילה מלמעלה כנ"ל בענין הברכות שלפני המצות שאו' בא"י שהוא המשכות מ"ד שע"ז יהי' כח להעלות מ"ן כו', וכמ"ש אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי ויהי' הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים כו', פי' עד"מ כשהאדם רוצה שיתעלה בנו הקטן אליו אזי מוכרח להשפיל עצמו מקודם עד כפי מקום הקטן ואז יגביהנו בידיו עד שיתעלה אליו ממש כך הוא ית' שרצה לזכותם בעליי' למעלה מעלה שזהו ענין המסעות שבמדבר כנ"ל, ואין בנו כח הזה אלא על ידי שהוא ית' מוריד ומשפיל עצמו כביכול ונותן בנו כח לעלות, וז"ש ממוצאיהם למסעיהם פי' שתכלית ירידת הארה מבעל הרצון הנק'

העונה אישיר בכל כחו: שבת קיט, ב. וראה לקרית חוקת סה, ג. סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקעו ואילך.

סה"מ תקס"ז ע' רסב ואילך.

כנ"ל בתורה: בהמאמר ד"ה אלה מסעי.

בענין: בכת"ב: וכמ"כ בענין.

אנכי תרגלתי לאפרים: הושע יא, ג.

מוצאיהם כנ"ל כדי להיות עי"ז ממטה למעלה וזהו למסעיהם כו'. ואח"כ א' ואלה מסעיהם למוצאיהם פ' שאח"כ מספר ואו' זהו עלי' בפועל עד למוצאיהם אשר נולדה מן ההמשכה הנ"ל (וענין העלי' היינו שמתחילה היו הן עצמן בבחי' מח' רק שמוצאיהם ומקורם למעלה מהמח' ועכשיו הנשמות עצמן עולות עד שם להיות במוצאיהם שהוא למעלה מהמח' אך לפי שמ"מ נהפכת למהות אחר ממש שאינו מהותם הראשון כלל א"כ שפיר נחא מ"ש נוח לאדם שלא נברא פ' לאדם שהיא הנשמה עצמה שבמח' שהרי לכאורה אין לה יתרון בעלייתה מאחר שמהותה אינה במציאות וא"כ הטוב מאד הוא בבחי' אחרת, רק קצת תועלת מגיע גם למהות הנשמה כפי שהיא במח' אך זה יגיע בדרך טפל ועיקר העבודה הוא בשביל עלייה הנ"ל שאין לה שייכות בזה מטעם הנ"ל, לכן אמרו נוח לו לאדם כו' כמ"ש במ"א.

אור ליום ב' ערב ט' באב, וויטעפוסק

ציין במשפט תפדה ושביה בצדקה. כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום. פ' היום קאי על כל יום ויום מימי שנותינו בעוה"ז משום דבכל יום צ"ל בעינינו כחדשים. ולהבין זה איך אפשר להיות כן הנה תכלית ירדת הנשמות בגופות שמקודם היו עומדי' לפני ה' מקודם וימ"ב, כי המלאכים בלבד הם שנתהוו בוים"ב, י"א בשני וי"א בחמישי ע"י מאמר ועוף יעופף ועוף זה מיכאל כו', לפי שהתהוותם הוא מבחי' אותיות דיבורו ית' כדכתיב וברוח פיו כל צבאם, אבל הנשמות שנמשכי' מאותיות מחשבתו ית' שהוא ניצחיות הרי היו במציאות גם קודם וימ"ב, דהיינו גם קודם שהתחיל לגלות דיבורו ורוחו פיו יתברך בעשרה מאמרות יהי אור כו' וכמארו"ל במי נמלך בנשמתן של צדיקים, הרי שהיו קודם בה"ע ולא צדיקים בלבד אלא כל

נוח לו לאדם . . כמ"ש במ"א: עירובין יג, ב. לקרית ראה כו, ג ואילך.

ציין במשפט: נדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע (קהית, תשט"ז). ובאותה דברים (כרז ו') ע' בקעג. ונו"א בלקרית דברים א, א.

ציין במשפט תפדה: ישע"א, א, כו.

והיו הדברים האלה . . כחדשים: ואתחנן ו, ו. ספרי עה"פ.

המלאכים . . י"א בשני וי"א בחמישי . . ועוף זה מיכאל: ביר פ"א, ג. וראה סה"מ תרס"ג ע' נו וסה"מ

תשי"ג ע' 73 [בהערות שם]. וזח"א מו, ב.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

במי נמלך . . עמך כולם צדיקים: ביר פ"ח, ז. ישע"א, ס, כא.

ישראל כי עמך כולם צדיקים כתיב ותכלית ירידתן בגופות הוא צורך עלי' למעלה מעלה.

ולהבין מהו ענין העלי' עוד מאחר שגם בלא"ה עלו במחשבה. הנה יובן בביאור ענין הנשמה מה היא בהיות כי אנו או' בתחילת התפילה בכל יום מאמר נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו', פי' טהורה היא שנמשכת מבחי' טה"ע, ואח"כ אתה בראת להיות בבחי' נברא יש מאין עד שנפחתה בי בהתלבשות הנשמה בתוכיות הגוף להחיותו, ואח"כ אתה משמרה בקרבי והיא למעלה מבחי' טהורה היא כי בחי' טהורה היא עצם הנשמה המתלבשת בבחי' אור פנימי ונגבלת בתוך הגוף ע"י השתלשלות בראת יצרת נפחת שהן ג' עולמות דבי"ע, אבל אתה משמרה בקרבי הוא בחי' עצמותו ית' שלמעלה מבחי' טהורה שאינה מתלבשת בפנימיות ובתוכיות הכלי רק בבחי' מקיף ושומר מלמעלה, והיינו ששומר פנימי הנשמה המלוכשת בגוף שלא תסתלק מן הגוף ותצא כו'. אבל מ"מ אינה מתלבשת בפנימי' ממש. וכך יובן בכללות השתלשלות דא"ס ב"ה הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע. פי' ממכ"ע הוא האור והחיות המתלבש בהעולמות בבחי' פנימי' שנתפס בהם ממש ומחי' אותם. וסוכב הוא בחי' עצמות אורו ית' שאינו יכול להיות נתפס בהן בחי' פנימי', אבל מ"מ הוא סוכב עליהם בבחי' שמירה שלא יופסק ויכלה החיות שבבחי' פנימי' ויצא מהעולמות כו'. וכך יובן בפרטי פרטיות הנברא' שהוא ית' ממלא וסוכב על כאו"א מהם. ואין פי' שסוכב מלמעלה אלא שבכל אתר ובכל פנה הוא ממלא בהתלבשות החיות בתוכיות הנברא וסוכב בבחי' שמירה שלא יפסק החיות כו'. וסיום המאמר הוא כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך כו' ואח"כ ברוך אתה הוי', פי' כי ההודאה היא שישנה בכל אר"א מישראל שכולם יכולי' להודות לה' שהרי מאן דלא כרע במודי' נעשה שדרתו נחש כו', ולכן א' בל' כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני פי' בכאו"א מישראל מיד שיש נשמה בקרבו יהי' איך שיהי' אף שהוא מפחותי הערך יכול הוא להודות לה' ואח"כ ברוך אתה הוי' היא מדרגה גבוה יותר כו'.

(ב) ולהבין זה, גם להבין ביאור ענין ההודאה מה הוא איך יתכן בחי' הודאה וכי מחלוקת יש בינינו ובין אבינו שבשמים ח"ו עד שנצטרך להודות אליו כי בשלמא באדם לחבירו שייך לומר הודאה כמו מודים חכמים לר"מ, שיש מחלוקת ביניהם כו'. אך כי באמת יש פלוגת', כי הנה

מאן דלא כרע במודי': ראה זח"ב ק, ב. זח"ג קסד, א. תוס' ב"ק טו, ב. וראה סידור עם דא"ח לה, ג. שג, ד. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שנג. דרמ"צ קמב, ב. אוה"ת חנוכה (כרך ה') תתקלו, א ואילך. סה"מ תרל"ד ע' רכב. ועוד.

מודים חכמים לר"מ: ביצה לא, ב. גיטין פ, ב. ב"ק כט, א. ועוד.

אנחנו שוכני מטה אומרים שהבריאה יש מאין, פ"י שהעולם נדמה בערכינו ליש ודבר ששמים וארץ ושמי השמים הם הנראים לעינינו ליש כו', ומה שלמעלה מהם נק' אין שאינו מושג אלינו, וכל שלמעלה יותר הוא בחי' אין יותר כי הוא יותר רחוק מערך ההשגה בבחי' יש שלנו. אבל לפנינו ית' הוא בהיפוך, כי הרי באמת הוא ית' הוא היש אמיתי שלמטה הוא בחי' אין כי כלל חשיבא ממש כאין ואפס, ובפרטות כל בחי' שלמטה יותר היא בחי' אין לגבי שלמעלה הימנה וכידוע ולכן כל שהוא למטה מטה יותר הוא יותר בחי' אין כו'. וע"ז אנו אומרים מודים אנחנו לך שאנחנו מודים שהאמת אינו כפי הנדמה לנו לפי ראות עיני בשר שלנו אלא שהאמת כמו שהוא לפנינו ית' שהוא ית' הוא היש וכולא קמ"י כלל חשיבא כאין ממש. ואף שבהשגתנו הוא בהיפוך כנ"ל אך כל ישראל מאמינים, ולכן כאו"א מ"שאל אפי' פחותי ערך יש להם בחי' הודאה, כי ההודאה היא הגם שבעצמו אינו אצל וסמוך למה שמודה דהיינו הגם שאין הדבר מתיישב היטב במוחו ולבו כי אילו הי' כן לא הי' שייך בחי' הודאה שהרי אין כאן דיעה אחרת כלל שיתכן ענין הודאה אלא אע"פ שבאמת מצד עצמו אינו אצל וסמוך למה שמודה ואדרבה נדמה לו בהיפוך רק שאעפ"כ מאמין הוא שהאמת אינו כמו שנדמה לו רק כמו שהוא קמ"י ית', לכן הוא מודה מודים אנחנו כלומר אעפ"י שאינו יכול להשיג אמיתות הדבר מאמין אני ומודה אני כו'. (וזהו איהו בהוד בחי' מלכות אמונה מזה בא הודי' שיכול להודות ולא יותר). ובחי' אמונה ישנה בכאו"א מ"שאל כי אפי' גנבא אפוס מחתרתא רחמנא קריי', הרי שמאמין ביכולת רבש"ע אף שעושה נגד רצונו כו'. כי בעצמו אינו נקלט ונתאמת כלל להיות כאילו רואה בעין השכל או משיג בהשג' אמית' אלקותו ית' איך שהוא עיקרא ושרשא דכולא עלמין שאז הי' פחד ה' לנגד עיניו שלא למרות עיני כבודו ח"ו, רק שהוא מאמין בלבד, והאמונה היא בחי' עטרה ממעל, דהיינו כנ"ל שאין הדבר האמון מושג בפנימיותו כו', ואעפ"כ יכול להיות מזה בחי' הודאה שהיא ג"כ כך שמודה הגם שאינו משיג בפנימיותו כו', ולכן כאו"א מ"שאל יכול להודות לה', וזהו כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני כו', אבל אח"כ ברוך אתה הוי', פ"י ברכה הוא ענין המשכה, והיינו בחי' התגלות אותו דבר הנמשך שנמשך מהעולם לגילוי, וכמו ענין ישמעאל בני ברכני וכן ברוך ה' מן העולם ועד העולם שנמשך מעלמא דאתכסי' בעלמא דאתגלי', דהיינו להיות בבחי' גילוי ממש, והיינו שיהי' אלקותו ית' בגילוי ממש על הנבראי' שיהי' נקלט ונתאמת להם אלקות להיות כאילו רואה ממש בעין השכל והיותו ממלא ומחי' כל הנבראי' ומחדש בכ"י

איהו בהוד: ע"ח שער הנסירה פ"ה ופ"ז. שער לאה ורחל פ"ו. מקי"מ לוח"א כו', ב. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' נד. תקס"ה ח"ב ע' תקצו. ס' מאמרי אדמו"ר הקצרים ע' ה. גנבא אפוס מחתרתא: ברכות סג, א (ע"ש בגירסת הע"י). ישמעאל בני ברכני... ברוך ה' מן העולם... מעלדאתכסי': ברכות ז, א. תהלים קו, מח. ראה לקו"ת קדושים כט, ג. ואתחנן ב, א.

ובכל שעה ורגע מאין ליש כו'. והוא בחי' ומדרגה עליונה ונעלית יותר מענין בחי' הודאה שאינה בחי' גילוי כו'.

(ג) **והנה** בחי' ברכה והמשכה הנ"ל שהוא בחי' שמונה עשרה ח"י ברכאן דצלותא בא"י הכל בחי' המשכות כו', ובכדי שיגיע לבחי' זו צ"ל מקודם בחי' ק"ש ואהבת את הוי' בכל לבבך כו', שע"ז אח"כ והיו הדברים **ינן** אשר אנכי מצוך שהוא בחי' המשכות ואו"ס ע"י עסק התורה וכן בשמו"ע כו'. והנה גם כדי להגיע למעלת ומדרגת בחי' ואהבת הוא ע"י התבוננות מתחילה בפ' שמע ישראל כו' וחז"ל תקנו עוד לומר אח"כ בשכמל"ו, ואז ע"ז יבא אח"כ לקיום ואהבת, פי' שמע והתבונן איך שהוי' אליקינו אחד שהוא ית' מובדל ומרומם ומתנשא מכל העולמות עליוני' ותחתוני' רק בשכמל"ו שבחי' מלכותו ית' דהיינו מה שהוא ית' נק' שמו עליהם שהוא נק' מלך עליהם ומתנשא עליהם זה בלבד הוא המחי' כל העולמות עליוני' [ותחתוני' וממשלתך בכדו"ד שהממשלה היא גם למטה מבחי' המלוכה, כי המלוכה היא בחי' פנימי' שהרי המלך הוא כשמקבלי' אותו ברצון, אבל הממשלה הוא בחי' חיצוני' שהמושל הוא הרודה בע"כ שלא ברצון כו', ולכן נא' מלכותך מלכות כל עולמים שהן בחי' עולמות עליונים שמקבלים עול מלכותו ברצון עליהם, אבל בכל דור ודור בעוה"ז שיש רשעים המורדי' והפושעי' שאינם מקבלי' עליהם עומ"ש לא שייך לומר אפי' מלכותך רק ממשלתך כו', שהוא בחי' חיצוני' המל' וד"ל. וכל העולמות עליוני' געה"ת שהוא תענוג נפלא עד שארו"ל מוטב דלידייני' כו' וגעה"ע ועוד בחי' רבות גבוה מעל גבוה כולם נתהוו מבחי' מלכותו ית' שבחי' המלוכה בלבד מה שנק' מלך עליהם שאינו בבחי' עצמות הוא המחי' אותם ולכן נקראת הבריאה יש מאין, כי עיקר חיות הנבראים נק' באמת אין לגבי או"ס ב"ה, כי מאחר שעיקר חיותם הוא מבחי' מדת המל' שאף גם זאת איננה המתלבשת בתוכיותם רק בבחי' מקיף כמשל המלך שמהות הממלכה הוא ממעל להעם שנק' שמו עליהם אבל לא שנמשך ומתפשט איזה הארה בתוכיותם לכן נק' בחי' אין ואפס ממש לגבי עצמותו ית'.

אך הנה כ"ז הוא בעולמות עליונים, אבל בעוה"ז שהוא עולם השינוי והתמורה יכול האדם להמשיך גילוי עצמיות או"ס ב"ה לאשתאבא בגופא דמלכא.

בשולי העמוד נרשם בגויכ"ק הצ"צ: מ"ש לעיל בד"ה ציון במשפט תפדה סעיף ב' אך כי באמת יש פלוגתא י"ל ע"ד מ"ש מאי מחיצה פלוגתא. והמחיצה כמ"ש אני מחציתי. וע"ד יהי רקיע ויהי מבדיל כו' מזה נמשך שלמטה היש.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

מוטב דלידייני' כו': חגיגה טו, ב.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריו, ב.

מאי מחיצה פלוגתא: ביב ב, ב.

והטעם כי עולמות עליונים הם מקבלים מבחי' ממלא בלבד כמאמר ביו"ד נברא העוה"ב שהיו"ד הוא מורה על צמצום ההמשכה כו' לפי שהם כבר לאחר הבירור אבל בעוה"ז שורה בחי' סוכ"ע בכדי לברר ולהפוך מחשוכא לנהורא כו'. ולכן זאת צריך האדם שישים אל לבו שבעוה"ב א"א לעלות רק בהדרגה וצ"ל מתחלה כף הקלע ואח"כ גיהנום ואח"כ בגעוה"ת ואח"כ נהר דינור ואח"כ בגעוה"ע כו', כמשפט הראוי לכאו"א. והתשובה אינה מועלת כלל כ"א ישולם לאיש כמעשהו. והיינו לפי שהוא מקבל מבחי' ממלא כל עלמין שמבחי' זו א"א לשנות ולהפך מבחי' לבחי' כי אין לך דבר שאין לו מקום אלא רק כפי ההדרגה כו'. אבל בעוה"ז שיש בו בחי' סוכ"ע לכן יכול האדם לשנות את טעמו מן הקצה אל הקצה ממש ברגע א' ע"י תשובה, וכמארו"ל שהמקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק גמור מקודשת אפי' הוא רשע גמור שמא הרהר בתשובה אותה רגע, ומטעם זה ארוז"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, וזהו ג"כ פי' הפ' תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך מרב כל פי' למעלה מבחי' עוה"ב הנק' כל שאינו אלא זיו כו'.

(ד) **והנה** בהתבוננו בכ"ז בק"ש בפ' שמע ישראל כו' ובשכמל"ו אזי יבא מזה לבחי' ואהבת בכל נפשך במס"נ ממש ולא במסירת הגוף בלבד והתכלי' הוא להמשיך א"ס ב"ה הסוכ"ע למטה, והיינו ע"י תו"מ שהן רמ"ח איברי' רמ"ח פיקודין, דהיינו המשכת החיות מרצוה"ע כמשל איברי' האדם שמתלבש בהם רצון שבמוח כנודע שיש גיד בכל אבר נמשך מן המוח שבו מתלבש הרצון להטות האבר כפי הנאות ברצונו כו', וכך המצות הן איברים וכלים שבהם מתלבש הרצוה"ע, וע"י קיום המצות נמשך ומתגלה הרצוה"ע כו'. ולכן אחר שא' ואהבת בכל לבבך כו' במס"נ כנ"ל אזי אח"כ יוכל לומר והי' הדברי' האלה שהוא ענין המשכות אלקות, אשר אנוכי מי שאנוכי עצמותו ית' מצוך לשון התקשרות ולא מבחי' שם בלבד. וכן הוא ענין השמ"ע שאח"כ ברוך אתה כו' כנ"ל. וזהו ענין עליית הנשמות אחר ירידתם ממקור חוצבם. שמקודם היו בבחי' מח"ע בחי' אותיות ושמות בלבד. אבל עכשיו ע"י ירידתם בעוה"ז מתעלות בעצמות א"ס ב"ה הסובב וכו'. והנה פי' ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך שהוא ענין האהב' והתשוקה להיות גילוי אלקות ע"י ההתבוננות שמקודם בשית תיבין דשמע ושית תיבין דבשכמל"ו כו'.

ולהבין זה וענין בכל לבבך כו', הענין הוא דהפי' ואהבת את הוי' אלקיך שיהי' גילוי אלקות עד שהוי' יהי' אלקיך שלך ממש. והיכן יהי' הגילוי לזה אמר בכל לבבך כי בלב יש ב' חללי' חלל הימני מלא רוח חיים

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

שהמקדש את האשה ע"מ שהוא צ"ג: קידושין מט, ב.

יפה שעה א' . . תחת אשר: אבות פ"ד מ"ז. תבוא כח, מז.

וחלל השמאלי מלא דם, ובב' חללים אלו יתגלה בהם אלקותו ית', דהיינו שיהיו ב' החללים ממולאים בעבודת ה' לכאור"א כפי ערכו ומהותו. וביאור זה הוא כי הנה חלל השמאלי המלא דם הוא בבחי' גבורות והיינו בבחי' מרירות על עוצם ירידתו מאור פני הוי' והשתקעותו בעניני עוה"ז אשר לא לה' המה, וחלל הימני מלא רוח חיים בבחי' חסדים היינו בבחי' שמחה של מצוה ישמח ישראל בעושיהם הם בבחי' המצות שנתלבשו בעשי' ששמח בהם מצד גילוי אלקות הנמשך ע"י כו' שהם אבר' דמלכא, ואף שאין הגילוי עתה כ"א לע"ל רק עתה הוא ההמשכה ועדיין היא בהעלם עד לע"ל וכידוע בפ' זורע צדקות ומצמיח ישועות, שעכשיו היא הזריעה של המצות שכולם נק' בשם צדקה ולע"ל יהי' הצמיחה וההתגלות. וזהו 'ישועות' שהוא ענין פנה והטייה כמו וישע ה' שע"ה נהורין כו'. מ"מ יתכן גם עתה השמחה מאחר שההמשכה היא עכשיו לכן שמח בהם ע"ש הגילוי שיהי' לע"ל. והי' כמו מי שבכיסו מרגליות ששמח בהם אף גם בשעה שאינו רואה אותם בפועל אחר שמובטח בהם שישנם בידו וכשיציאם יראם ויתענג מהם. וכמ"כ הוא ענין השמחה של מצוה בחלל הימני שבלב אף שעדיין אינו כלל גילוי אלקות ואדרבה הרי הוא בבחי' מרירות מצד ירידת נפשו כו' מ"מ תהי' השמחה מן המצות שהן המשכות א"ס ב"ה, ולע"ל יהי' הגילוי כו'. והנה המרירות והשמחה אינם סותרים זא"ז כלל, כי הרי המרירות הוא על ירידתו בחומריות עוה"ז מצד עצמו, והשמחה היא מן המצות שהן רצונו ית'. וזהו חדוה תקיעה בלבאי בסט' דא ובכ"י בסט' דא ואדרבה כל שתהי' המרירות יותר מן הירידה והעדר הגילוי אז יהי' יתרון השמחה אח"כ בקיום המצות כו' וד"ל. וזהו פ' ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך שיהי' גילוי אלקותו ית' בב' חללי הלב, דהיינו במה שיהיו שניהם מלאי' בעבודת ה' כל חלל מהם כפי בחינתו ומדרגתו זה בבחי' גבורות וזה בבחי' חסדים, וגם בכל איש ואיש לפי ערכו כמ"ש במ"א.

ה) אך הנה כל זה הוא בזמן שהוא כפי הראוי כשעובד את ה' באמת להיות במרירות ובשמחה חדוה מסט' דא כו' אבל כשאינו כן ואז ב' חללי הלב הנ"ל אינן מלאי' בעבודת ה' אלא נהפוך הוא שמלאי' בתאוות העולם הזה שהמרירות שבחלל השמאלי היא בעניני עולם הזה בהעדר בני חיי ומזוני וכיוצא, וכן השמחה שבחלל הימני היא משלימותו בתאוות עולם הזה, וזהו ענין הגלות ושעבוד מלכיות שנשתעבד בב' חללי הלב להיות מלאים מרצונות אחרים אשר לא לה' המה שבהם יהי' הצער מההעדרן והשמחה משלימותם כו', ועל זה אמר הנביא ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, ציון היא לשון סימן

ישמח ישראל בעושי' תהלים קמט, ב.

וישע ה': בראשית ד, ד.

חדוה תקיעה בלבאי בסט' דא: ע"פ זח"ב רנה, א. זח"ג עה, א. תניא ספלי"ד.

בכל לבבך: ואתחנן ו, ה.

כמו הציבי לך ציונים כו' אנא סימנא כו', והוא בחי' פנימיות הלב שהוא בחי' האהבה הטבעית, ואהבה המסותרת בלב איש ישראל, וגם היא בגלות כמ"ש ויצא (וירד) מבית ציון כל הדרה, ותפדה במשפט הוא בחי' הלכות התורה כדת"א ע"פ כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא כו' וכמארו"ל אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שנאמר גם כי יחנו בגוים עתה אקבצם כו'.

ושביה היינו ב' חללי הלב שהם השבוי' של ציון שנשבו ממנה, אבל ציון עצמה אינה בחי' שבוי' שהרי לא הלכה בגלות, רק שירד ממנה כל הדרה כו', והמה יפדו בצדקה. והענין כי ב' חללי הלב הם שבוי' ממש שיצאו מרשות לרשות אחר כו' שמקודם ה' המרירות והשמחה בעבודת ה', ועכשיו הרי יצאו מרשותו ונכנסו תחת רשות אחר ממש שהרי המרירות והשמחה הם בתאוות עולם הזה שהמרירות שהי' ראוי להיות על ריחוקו מה' עתה נהפוך הוא להיות על חסרוני העולם הזה וכן השמחה שהי' ראוי להיות מן המצות עתה היא בתאוות עולם הזה, והרי הם כשבוי' ממש שנכנסו ונשתעבדו תחת רשות אחר כו', אבל בחי' ציון שהוא בחי' פנימיות הלב שהוא בחי' האהבה הטבעי' המסותרת בלב איש ישראל לא נכנסו תחת רשות אחר שמהי' בחי' אהבה זו נמצאת בבחי' תאוות העוה"ז כי אין לה לעומת זה כלל בקליפות כמ"ש דוד המלך ע"ה הצילה מכפירים יחידתי כו', רק שירד ממנה כל הדרה, שלא תהי' מאירה בגילוי להיות כבחי' מסירת נפש לאבי' שבשמים רק תהא מסותרת ונעלמת כו' אבל ומ"מ לא יצאה מרשותו לגמרי להיות תחת רשות אחר שהרי אפילו קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדוש השם, מחמת האהבה הטבעית שבו שהיא לה' לבדו רק שהוא בעולם, אבל כשיגיע למדה זו אזי ימסור נפשו כו', ולכן נקראת ציון לשון סימן שהיא בחי' עדות וסימן בישראל על היותם עם ה' למסור נפשם נגד ה', ולעולם לא תכבה נרה לגמרי כו', ולכן תפדה במשפט שהוא בחי' עסק התורה שהיא בחי' חכמה עילאה שמאיר בה עצמות א"ס ב"ה הפשוט, וע"י עסק התורה אזי מתקשרת נפשו שהיא גם כן עצם פשוט בעצמיות א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות המלוכש בהתורה כו' ואזי תהי' חוזר וניעור משנתה להיות פנימי' האהבה בגלוי לה' כו' וז"ש רז"ל המאור שבה הי' מחזירן למוטב המאור שבה דוקא כו' וכמ"ש במ"א וז"ש כי תורה אור כו' אבל שבי' בצדקה, דהיינו ב' חללי הלב שנכנסו תחת

הציבי לך ציונים כו' אנא סימנא כו' ירמי' לא, כ. זחיא רכה, א. וראה סה"מ תקס"ד ע' קו. סה"מ תשי"ח

ע' 214.

ויצא (וירד) מבית ציון כל הדרה: ע"פ איכה א, ו.

אין הגליות מתכנסות . . כי יחנו: ויקר' פיז', ג. הושע ת, י. (ראה בהנסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ בס"ס מאמרי אדמו"ר דרושי חתונה ח"ב ע' תשיח. ובאוה"ת דברים (כ"ד ו') בס"ע בקעט.

הצילה מכפירים יחידתי: ע"פ תהלים כב, כא.

המאור שבה . . וכמ"ש במ"א: ראה איכ"ר פתיחתא ב. ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז (וקה"ע שם). וראה לעיל ד"ה אלה מסעי קרוב לסופו (לפני הביאור). ס' מאמרי אדמו"ר על פרשיות התורה ח"א ע' רכא וע' רכד.

רשות אחר ונשתעבדו בהם הקליפות ואין התורה מועלת להם לעוררם, כמו שמועלת לבחי' ציון ופנימי' הלב לפי שלא נשתעבדה להקליפות רק היא בבחי' שינה בלבד כו' אבל אלו נשתעבדו ממש ונק' שבוי' כו' ואף על פי כן גם הם יפדו ע"י הצדקה כי הצדקה היא בחי' רחמנות על העני שנק' מת להחיותו ומדה כנגד מדה נתעורר מלמעלה גם כן בחי' רחמים רבים להוציאם ממאסר הקליפות שבחייהם קרויים מתים כו', וכמ"ש ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבנו בינה, שמה יהי' פעולת הרחמנות לז"א לתת בלבינו בינה ונודע דבינה ליבא והיינו בחי' התגלות לבו שהוא בחי' ב' חללי הלב שע"י התעוררות רחמים רבים העליונים שמתעוררים עליו מלמעלה ע"י הצדקה שמרחם הוא על העני למטה ניתן בו בחי' בינה וע"י הבינה ובינה ליבא מתעוררים ב' חללי הלב שיצאו ממאסר הקליפות ולהיות מלאי' בעבודת ה' כנ"ל וד"ל.

שבת שמברכים ר"ח אלול תקע"א

אני לדודי ודודי לי כו' ר"ת אלול שבו נפתחי' שלשה עשר מדה"ר כדי לעורר בתשובה שהתשובה היא ב' ימים שבין כסא לעשור שאחר אלול שהן נק' עשרת ימי תשובה ע"ד מ"ש שובה ישראל עד ה' אלקיך שהיא בחי' ההשבה ממטה למעלה עד שהוי' נעשה בבחי' אלקיך, וא"א להיות בחי' תשובה זו אם לא ע"י הערה מלמעלה וכנודע שהגם שבאתעדל"ת אתעדל"ע אבל גם להיות אתעדל"ת א"א כ"א ע"י אתעדל"ע והיינו בר"ח אלול שהוא בחי' התגלות רח"ר שע"י התעוררות רחמים אלו על נשמות ישראל יהי' יכולים לשוב אל ה', ולכן נק' ימי רצון כמ"ש בטור ב' הגאונים שהן הימים שהי' משה בהר לקבל לוחות האחרונות שהן מאלול עד יוכ"פ שהן כימים הראשונים מה אלו ברצון כו' ולכן תוקעים בשופר כדי לערבב כו' וגם כי השופר הוא ג"כ מבחי' י"ג מדה"ר כו'. הרועה בשושנים היינו בחי' ר"ה שאז נאמר כתבנו וחתמנו בס' פרנסה בס' חיים טובים כו', אך רועה יש בו שני פירושים א' שהוא רועה

העני שנק' מח: ראה נדרים סד, ב. זחיב קיט, א. רש"י שמות ד, יט.

ונודע דבינה ליבא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אני לדודי: שה"ש ו, ג. כמה מעניני המאמר נתבארו ג"כ בארוכה להלן במאמר ד"ה כתפוח שלאחרי

זה. (וראה ג"כ ע"פ אני לדודי שם אות ט').

ר"ת אלול: פעי"ח שער ר"ה פ"א. ובכ"מ.

שובה ישראל: הושע יד, ב.

בטור ב' הגאונים: ס"י תקפ"א.

כימים הראשונים מה אלו ברצון: עקב י, י ורש"י שם. ועד"ז ברש"י שם ט, יח.

לאחרים וב' שהוא עצמו רועה כמו והאתונות רועות כו', ושניהם אמת כי הוא ית' רועה ומפרנס כנ"י כמ"ש רוענו זוננו כו' וגם מתפרנס מהם כמאמ' רעיתי פרנסתי ישראל מפרנסין כו', והיינו שע"י אתעדל"ת שהם מפרנסין אתעדל"ע להיות הוא ית' מפרנס אותם.

ב) ובמה בשושנים. כי הנה שושנים יש בו ג"כ שני פירושים הא' כענין המאמר שושנים ששונים בהלכות והב' כפשוטו כשושנה בין החוחים כן רעייתי בין הכנות. ושניהם אמת כי הנה המשל משושנה שהיא בין החוחים כך רעייתי שהיא כנס"י בין הכנות הם האומות וכך הוא ג"כ בכל ניצוץ בפרט שהוא בין הכנות היינו בחי' התאוות רעות כי כשהאדם נכסוף ומשתוקק לאיזה דבר הרי נעשה בחי' נוקבא אצלו לפי שמקבל תענוג ממנו ולכן ארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ כו' לפי שמיד כשנופלת לו האהבה והחמדה בלבו נעשה בחי' נוק' לגבי אותו דבר ונשים דעתן קלות להתפתות ולעשות מעשה ממש וכאור"א לפי טבעו, זה תאוותו במאכל ומשתה וזה במלבושי' כו' הגם שאינו מכיר שיכוב ברע הרי אמרו אין שוטה מרגיש אף שעושה מעשה שטות כמטורף כו', וע"ז נאמר בק"ש ואהבת בכל לבבך כי יש ב' חללי' בלב ומחלל השמאלי נמשכי' כל התאוות גשמי' וצ"ל אתהפכא להיות ועמך לא חפצתי שאינו חפץ הגם שמ"מ צריך האדם לאכול ולשתות כו' יהי' בע"כ ולא בנחת ושעשוע והתענוג יהי' באלקותו ית' בלבד והיינו ע"י התבוננות בק"ש איך שהוא ית' אחד יחיד ומיוחד רק שם כבוד מלכותו נמשך להחיות העולמות אין קץ כו' שמזה יבא לקיום ואהבת בכל לבבך ממש, וזאת הוא גם בכל השנה אלא שבחדש אלול הוא בפרט, וה"ז כמו השושנה הגשמי' שא"א ליקחה אלא ע"י כסוח וקצוץ החוחים הנאחזים בה כך צ"ל כסוח וקצוץ החוחים שהן התאוות רעות הנק' בשם בנות אשר מסביב להניצוץ אלקי שיפרידם מעליו.

והיינו להיות מודעת זאת כי כל חמדי וכסופות העוה"ז אינו אלא מבחי' פסולת תענוג העליון שירד ונפל למטה אבל פנימי' תענוג עליון מלוכש בתורה ומצות וכמ"ש וכל קרבי את שם קדשו כו' המו מעי לו שיש מלאכים הנק' קרביים ומעיים שבהם מתבררת ההשפעה והפסולת נדחה ויוצא

והאתונות רועות: איוב א, יד.

רעייתי פרנסתי ישראל מפרנסין: שהש"ר עה"פ א, ט. זח"ג ז, ב. וראה גם ד"ה אני לדודי באוה"ת

שה"ש ע' תקמת ובפ' ראה ע' תשפא ואילך.

המאמר שושנים ששונים בהלכות: שבת ל, ב.

אין אדם עובר עבירה אא"כ: סוטה ג, א.

ונשים דעתן קלות להתפתות: שבת לג, ב.

אין שוטה מרגיש: ראה שבת יג, ב.

ואהבת בכל לבבך: ואתחנן ו, ה.

וכל קרבי .. המו מעי: תהלים קג, א. ירמ' לא, יט.

למטה באופני' ומשמרי האופנים מקבלי' השרים אבל פנימי' השפע נמשך בתורה ומצות, וכנודע ממארו"ל גבי ר"ע ששחק כשראה כך גדול של רומי ועוז וחדוה במקומו על ק"כ מילי' ואמר אם לעוברי רצונו כך כו' כי רצון העליון הוא מקור החיות לכל חי כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה, ואם כמה שנפל ממנו בבחי' פסולת שנק' עוברי רצונו כך לעושי רצונו דהיינו בתו"מ שהן פנימי' רצונו ית' ממש עאכ"ו, ולכן ימאס האדם כל תענוגי העוה"ז ויבחר חלקו בהוי' בפנימי' תענוג עליון שבתו"מ וזהו בחי' כסות הקוצי' והחוחים שנאחזים בשושנה דהיינו בחי' הבנות שמסביב להנפש.

ג) **והיינו** ע"י מרירות כמו השושנה שהיא סומקא כורדא וע"י שמבטשים אותה באור וממתקי' אותה נהפכת ללובן כך כתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, והיינו ע"י בחי' האש שהוא המכלה כל דבר והוא ענין המרירות, לעולם ירגיז אדם יצ"ט כו' ע"י שיעמיק בעוצם ירידת נשמתו מאיגרא רמא כו' כי הוא ית' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול שכל עליות העולמות לאין קץ ותכלית ג"ע התחתון והעליון וכו' הכל רק בחי' שמו ית' בלבד כמשל השם שהוא חיצוני' אבל עצמותו ית' מרומם לבדו ושם היו הנשמות עומדי' לפני ה' קודם ו' ימי בראשית ואחר ש"ב עד ה' אלפים ות"ק שנה, וירד' ונתלבשה בגוף חומרי וכל מגמתיו וחפציו בתאוות גשמי', אשר בהתבוננו בזה יתמרמר מאד ואם לבו כלב האבן המס ימס ע"י מרירות זו שהיא מבחי' גבורות ויסוד האש שבנפש, ולכן תכלה החוחים והבנות הנ"ל ועי"ז תתלבן השושנה והוא בחי' התגלות רחמים רבים על נפשו בחי' לובן העליון כענין ההר הטוב הזה והלבנון כו', וזהו המשל לשושנה כשם שהשושנה סלקא ריחין דוקא כשהיא בין החוחים משא"כ כשאינה בין החוחים אין לה ריח כלל כך ע"י התהפכות בחי' בנות הנ"ל נעשה בחי' ריח נוחח לה' כענין לכו לחמו בלחמי וזהו הרועה שישראל מפרנסי' כו' אף שהוא ית' א"צ לפרנסה אך שע"ז סלקא ריחי' להיות עי"ז גלוי אלקות מלמעלה.

ד) **כך** כ"ז הוא בעשי"ת שאז הוא זמן תשובה ממש, וקודם עשי"ת הוא אלול גילוי יג"מ לעורר בתשובה ויעבור הוי' על פניו גלוי אא"ס בבחי' גבול וכמשל המלך שכשהוא מחוץ לעיר גדולים וקטנים רואי' אותו אבל

ר"ע ששחק כשראה כך גדול: סיום מס' מכות.

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

השושנה שהיא סומקא כורדא . . נהפכת ללובן: זח"א כ, א. וראה באריכה להלן בד"ה כתפות (אות ו').

אם יהיו חטאיכם כשנים: ישעי' א, יח.

לעולם ירגיז: ברכות ה, א. וראה להלן ד"ה כתפות (אות ח' וט').

ההר הטוב הזה והלבנון: ואתחנן ג, כה. וראה להלן ד"ה כתפות.

שהשושנה סלקא ריחין: ראה זח"ב קפט, ב.

וכמשל המלך שכשהוא מחוץ לעיר: עדי"ז גם בלקי"ת פ' ראה לב, ב, וע"ש בהמ"מ. ובאוה"ת פ' ראה ע'

תתב ואילך.

כשנכנס להיכל לא הכל זוכי' להקביל פניו, כך הוא ההפרש בין אלו שמתגלי' יג"מ בחוץ ובין ר"ה שיושב בהיכלו ואו' המלך הקדוש אמרו לפני מלכיות כו' שקורא' אותו מהיכלו.

והתשובה צ"ל בשמחה כי אם הבנים שמחה בחי' בינה והיא בחי' תשוע' והיינו כשישוב נפשו לה' להיות ועמך לא חפצתי רק ישמח ישראל בעושייו לקיים מ"ש ולא תתורו כו' אשר אתם זונים כי בועליך עושיך כתיב כן ישיש ה' עליכם, ישיש פועל יוצא שמחה בכם, וכשחפץ בד"א הרי קונה איש אחר ונק' זנות כאשר המזנה עם איש אחר. ולכן קללות שבמ"ת נאמר תחת אשר לא עבדת בשמחה כו', וזו פלאי. אך הענין משום דהא בהא תלי' כי כשאנו בשמחת ה' הרי שש ושמח בתענוגי עוה"ז ונק' זנות כי אין מיצוע בזה, וכמשל האשה כשאינה עם אישה שמזנה כו' וזה ה"ע ענין פעור שהתריזו א"ע בפני דמות כמראה אדם נעשה בצלמינו כו' ויודעים ה"י את רבונם שהרי היו קרובי' לדור המבול ודור הפלגה אלא שבחרו בתענוגי עוה"ז וזהו ע"י צואה כו', ולכן אמר יהושע המעט לנו עון פעור אשר לא הוטהרנו ממנו, כי קשה מאד וצריך ליגיעה עד שיהי' שמחת ה' קבועה בנפשו ועמך לא חפצתי וז"ש מרוב כל למעלה מעוה"ב שביר"ד בלבד נברא כו'.

והגילוי אלקות הנמשך ע"י עשיית היינו בתורה כמ"ש והיו הדברים כו' כפי' הב' דשושנים ששונים. והענין כי המלאכים או' קדוש קדוש קדוש פי' שהשתלשלות עילה ועלול מדיבור שבעליון למחשבה שבתחתון כמשל מרב לתלמיד וכמו ויפח באפיו כו' אבל עצמותו ית' מופלא ונשגב אף שיש השתלשלות היינו בבחי' ממלא אבל סובב למעלה כו', ונמשך למטה בזה העולם דוקא ע"י התורה שנתלבשה בגשמיו' וזהו הלכות הליכה דרך אורחותיך כו' תלי תלים של הלכות כמו השערות שנמשכי' מהמוח כו' וזהו פותח את ידיך א"ת ידיך אלא יודיך כי היו"ד מסתיר בחי' צמצום ומזה נברא העוה"ב אבל הוא ית' פותח את ידיך להיות גילוי אלקות והיינו בתורה וזהו ומשביע לכל חי הם הנשמות רצון העליון כי יש רצון שלמטה מהשכל ונולד מאוה"ר

אם הבנים שמחה בחי' בינה: תהלים קיג, ט. זח"ב פד, א. פה, ב. ובכ"מ.

ולא תתורו... כי בועליך עושיך... כן ישיש: שלח טו, לט. ישעי' נד, ה. תבוא כח, סג [ע"ש].

תחת אשר לא עבדת בשמחה: תבוא כח, מז.

וזה ה"ע ענין פעור שהתריזו א"ע: סנהדרין סד, א. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' צא. תקס"ה ח"א ע' ה.

המעט לנו עון פעור: יהושע כב, יז.

שביר"ד בלבד נברא: מנחות כט, ב.

והיו הדברים: ואתחנן ו, ו.

ויפח באפיו: בראשית ב, ז.

פותח את ידיך א"ת ידיך: תהלים קמה, טו. ראה ת"ז, ב. פעי"ח שער הזמירות פ"ה.

שאזי רוצה לדבר האהוב או כשמתירא כו' אבל רצון העליון שלמעלה מהשכל הוא בבחי' תורה שהיא ח"ע ורצון העליון כו'.

[הגה"ה]

נ' להעיר בפ' הרועה וכו' עפמ"ש קומי לך ואח"כ תהי' רעייתי מפרנסי' לאביהם שבשמים אבל כשא"א להיות קומי, כמשל האבר הנכרת כו' אזי וה' יאספני וזהו הרועה הוא ית' רועה אותנו ב"ג מדה"ר שיוכלו לשוב מלמטלמ"ע ע"ד הראיני את מראיך כו' ואח"כ יהי' הוא ית' מתפרנס ע"י ששונים כו' קולך ערב.

[קיצורים]

תשו' מלמטלמ"ע בעי"ת אך תחלה אתעדל"ע לעורר זהו ר"ח אלול (וזהו אל דאלול הארה כו' מקור ב' דיעות) הרועה בשושנים בר"ה. הרועה ב' פ' (ע' הנך יפה וביאור נסיכי אדם) (בכל השנה ע"י תורה או קרבנות וכן ב' פ' אלו ברועה בשושני' בר"ה.

בשושנים ב' פ' וכשושנה כו' בנות תאוות נוקבא וצ"ל אתהפכא בכל לבבך קצוץ החוחים (הקיצוץ י"ל אתכפיא ע' פ' בהר תזמור את כרמך כו', והבישול אתהפכא) ושימאס האדם בהן כ"א לעוברי רצונו וכו'.

אך זהו ע"י מרירות ירגיז (אש נכמרו רחמיו) מיריד' מאיגרא כו' ועי"ז תתלבן בחי' הלבנון וזהו ענין שישראל מפרנסין ע"י שושני' (כי נוזלים מן לבנון וישכם לבן כו').

הגה"ה: הגהות וקיצורים אלו ניתוספו בכתי' מאוחר מכ"ק אדמור' הצ"צ.

קומי לך: שה"ש ב, י.

וה' יאספני: תהלים כו, י.

הראיני את מראיך: שה"ש ב, יד.

הנך יפה וביאור נסיכי אדם: לקרית שה"ש יג, ג-ד. ולעיל ביאור ד"ה ת"ר מצות ג"ח [מפיסקא ד"ה:

ואחר שנתבאר].

ע' פ' בהר תזמור את כרמך: בהר כה, ג. לקרית בהר מ, ד.

כי נוזלים מן לבנון וישכם לבן: שה"ש ד, טו. ויצא לב, א. וראה בארוכה להלן ד"ה כתפוח בעצי היער

(אות ז').

אך זהו בעשי"ת (תשו' בשמחה זהו לובן) ובאלול יגמה"ר בשדה לעורר התשו' וזהו שהוא רועה בשושני (וצ"ע דלעיל א' ר"ה).

תשו' בשמחה ולא תתורו כו', והגילוי נמשך בעשי"ת ע"י ששוני' תורה פותח את ידיך כו' (ע' חכלילי וכי ההרים ימושו כו').

הנה בלק"א לא נת' שגם החכמה היא רק בחי' כלי בלבד לעצמות הנפש כמו שהמוח הוא כלי בגשמיות להשכל שבו הוא שורה, ולא שהשכל הוא מבחי' עצמות שהרי השכל אינו שוה בכל עתים ופעמים ידבר שטותים ואין שכלו צלול כו' ולכן א"א לומר שהשכל הוא מבחי' עצמיות דהיינו שהנפש כלולה מעשר בחי' או אפי' שהיא מציאות א' והוא שכל, אלא שהשכל הוא רק כלי בלבד, ואפי' רצון ג"כ נק' קרקפתא שהוא בחי' כלי אבל הנפש עצמה היא חיות פשוט חלק אלוה שאינו בגדר התחלקות כו'. וכמו"כ ממש הוא עד"ז למעלה או שכמו שהוא למעלה ככה הוא למטה בנפש, שבחי' חכמ' דאצי' היא רק בחי' כלים לא"ס ב"ה אבל אינן עצמיות מהותו ית' כי הוא פשוט בתכלית ואינו ממהות חכמה ורצון כו' רק שנמשך ממנו חיות ושורה ומתלבש בחכמה ואיהו וגרמוהי חד ולא כמו התלבשות הנפש בשכל שלה כו' ומ"מ הוא רק כלי כו'. ולכן בחי' מס"נ שהוא ענין ביטול ממציאות' לא יתכן אלא בעצמות הנפש שלמעלה מבחי' השכל שבטילה לעצמות א"ס ב"ה שלמעלה ג"כ מהחכמה אבל לא די בבחי' השכל שבנפש בלבד אחר שאינו רק כלי וגם מקור החכמה כלי הוא לאלקות בלבד כו' וזהו בכל נפשך ממש ולא בחי' לבושים בלבד מוד"מ.

ועפ"י יובן ענין מצות ת"ת שנאמר ודברת בם כו' מיד לאחר בכל מאדך. כי התורה היא חכמתו ית' שבאצי' שבה מלוש א"ס ב"ה וחכמ' דאצי' נתלבשה בחכמ' דבריאה כו' עד שנתלבש בחכמת התורה שבהלכות הערוכות לפנינו, וכשהאדם לומד התורה אזי חכמתו מתקשרת בחכמת התורה

ע' חכלילי וכי ההרים ימושו: תרי"א מז, ג. לקרית תצא מ, ג.

הנה בלק"א: נדפס ג"כ בשינויים וכתוס' הגהות בלקרית ויקרא ד, ב. ונ"א באוה"ת על מארז"ל וענינים

ע' רפח [שם מתחיל: ענין העבודה ומצות ת"ת הנה בתניא כו'].

בלק"א לא נת': ראה תניא פיג ופ"ב.

ואיהו וגרמוהי חד: ת"ו בהקדמה ג, ב.

בכל נפשך . . . ודברת בם: ואתחנן ו, ה"ו.

ועצמיו' נפשו נכללת בא"ס ב"ה המלוּבש בחכמת התורה כו' עם היות שאינו מרגיש כלל התכללות זו וביטול זה ועיקר עסקו בעיון ההלכה בשכלו ואפשר שיתערב באמצע גם מקצת ישות שהוא המשכיל כו' מ"מ אחר שעיקר חפצו לש"ש ובתורת ה' דוקא חפצו לכן עצמיו' נפשו נכללת בא"ס ב"ה והוא ענין מזלי' חזי' שעצמיות הנפש נק' מזל כו'.

וזהו שאנו מוצאים בעוצם השקידה בת"ת ששקדו חז"ל אשר זה הי' עבודתם כל הימים והוה מחזור תלמוד' מתלתין יומין וגם רשב"י וגם בזהר נז' מארי מתניתא ומארי קבלה לחד מועטי' היו. ומהו הלימוד אבות הטומאה כו' ענינים גשמיים. אלא לפי שבהם נתלבשה חכמתו ית' ע"י התלבשות בחכמה דבריאה כו' ובתוכה שורה א"ס ב"ה וזהו עיקר התכלי' להמשיך א"ס ב"ה שלמעלה מאצי' וגם המלאכים ביקשו התורה בשביל זה ולא ניתנה להם, כ"א לישראל דוקא להמשיך גלוי הסוכב בעוה"ז דוקא ולכן נתלבשה התורה בדברי' גשמי' דוקא שבעשי' בכדי שאח"כ בתח"ה הוא תכלית הבריאה ע"י ביטול הנפש בעצמות א"ס שבתורה שלא יהי' בחי' יש כמ"ש ולא תחללו כו' שבוה גורם גלוי אא"ס שלמעלה מהצמצום והחלל, משא"כ עתה שלא נמשך רק קו כו' ומסתיים עצמו במל' דאצי' רק שהארתו נמשך בבי"ע אמנם לע"ל לא יהי' עוד בבחי' קו אלא יהי' גלוי עצמות אא"ס והיינו ע"י עסק התורה כהיום שבחכמ' התורה שורה ומלוּבש בחי' א"ס אלא שכעת הוא בבחי' קו כו' וע"י שעצמו' הנפש מתכללת בו גורם אח"כ התגלות אא"ס שלפני הקו והחלל וזהו לא תחללו כו'.

אמנם א"א להיות התכללות זו אם לא ע"י שמתחלה התפלל תחלה למסור נפשו באחד כמ"ש האריז"ל, דלכאורה הרי מס"נ הוא בכלל נפשך כו' אבל האריז"ל אמר גם באחד והוא ענין הביטול עצמיו' הנפש שלמעלה מהשכל שזהו פי' נפשו כו' שע"ז גם אח"כ כשעוסק בת"ת מתקשר' חכמתו בחכמ' התורה ונפשו נכללת בא"ס ולכן האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו.

והנה לזאת יובן ג"כ שהכוונה בתורה זו שאנו אומרי' הוא דוקא בתורה הנגלית לנו שהם הדינים טמא וטהור כו' לפי שהן בבחי' עשי' ששם נתלבש' חכמתו ית' שבתוכו עצמו' א"ס ב"ה והאדם הלומד לפי ששכלו משיג

מזלי' חזי' מגילה ג, א.

והוה מחזור תלמודי' מתלתין יומין: ראה פסחים סח, ב. רש"י ר"ה לה, א.

וגם המלאכים ביקשו התורה: שבת פח, ב.

ולא תחללו: אמור כב, לב. ועוד.

למסור נפשו באחד כמ"ש האריז"ל: ראה פעי"ח שער הקי"ש פ"ב. ובנו"כ לטור או"ח ר"ס ס"א.

האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

חכמה זו שהיא חכמת ה' המלוכשת בעשי' לכן עצמיו' נפשו נכללת בעצמו' א"ס המלוכש במשנה זו כו' אבל בלימוד הקבלה הואיל ואין שכלו משיג פשוט' השכל שהיא פנימי' התורה כי נפלא' היא ממנו שחכמ' האדם אינה משגת אלא בעשי' לכן ממילא שגם נפשו אינה נכללת בא"ס המלוכש בו כו' ומ"מ ארז"ל שליש במקרא כו' מקרא ל' קריא' שקורא ע"י האותיות, כי יש דברים שלא ניתנו להתלבש בחכמה ושכל וכמו ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר כו' וכיוצא שבחי' א"ס שבזה לא יוכל להתלבש כלל בחכמ' ושכל לכן ההמשכה היא ע"י אותיו' הפסוקי' בלבד כי נעוץ סופן בתחלתו כו' וגם מה שלא נתלבש בחכמ' והיינו שהוא בבחי' כתר שלמעלה מהחכמה ג"כ קורא וממשיך אף שאינו משיג כלל וזה נק' מקרא ובכלל זה גם אגדות שהרי הרוב הם על הפסוקי' ומעט מוסר כו' וגם הם אינם מושגי' ובכלל מקרא יחשב, ובכלל זה הוא גם קבלה ובוה יתכן קושי' הר"נ על שינוי החילוק שליש במקרא עם שליש במשנה ושליש בתלמוד והרמב"ם תי' שזהו בתחלת לימוד האדם. אבל באמת אגדו' וקבלה בכלל מקרא הם.

תורה שנאמרה שבת לפני ר"ה שנת תקע"א לפ"ק

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים, ולהבין ענין שופר גדול דלעתיד מהו ההפרש בין שופר זה ובין שופר קטן דלעכשיו ומה יתרון בשופר גדול, וגם ה' אלקים בשופר יתקע כו'. וצריך להבין תחילה מה שכתוב זה היום תחלת מעשיך וכתוב זכרון ליום ראשון דלאו רישא סיפא דתחילה

שליש במקרא: ע"ז יט, ב.

ויוסף הורד מצרימה: וישב לט, א.

קושי' הר"נ: בספ"ק דע"ז שם, וז"ל: ולא דוקא שישליש ימותיו בשוה שהרי התלמוד צריך זמן הרבה ואף המשנה חמורה מן המקרא אלא לומר שיתן זמן לכל אחד כפי הראוי לו.

והרמב"ם תי': בהל' תית פ"א היא והייב אחר שמבאר דישלש היינו שליש שושים ממש מוסיף: במה דברים אמורים בתחילת תלמודו של אדם אבל כשיגדיל בחכמה ולא יהי' צריך לא ללמוד תושב"כ כו' ויפנה כל ימיו לגמרא כו'.

והי' ביום ההוא: נ"א נדפס בלקרי' ר"ה נח, א. והגהות וביאורים באוה"ת ר"ה ע' אה"ה וע' אה"ט.

ובכרך ה' ע' ב'עו (שם המאמר בשינויים ותוס' הגהות) וע' ב'פו.

והי' ביום ההוא יתקע בשופר: ישע"י כו', יג.

ה' אלקים בשופר יתקע: זכרי' ט, יד.

זה היום תחילת מעשיך: גוסס תפילת ר"ה.

אמר זה היום דמשמע דר"ה הוא תחלת מעשיך והוא ממש כמו ר"ה הא' דמע"ב ואח"כ אמר רק זכרון ליום ראשון. אך הענין הנה ענין ר"ה ידוע שהוא עד"מ הראש יש בו כללות חיות האברים ואף כח ההילוך שברגל נמשך מהראש ששם משכן נפש השכלית במוחין שבראש ושם הוא עיקר החיות של כל האברים וכל האברים והכוחות א"א לפעול פעולתיו אם לא ע"י הרצון והמחשבה במוחין שבראש כמו ההליכה שהולך בדרך שרוצה ומחשב שילך, והוא מפני ששם עיקר חיות של כל האברים רק ששם הוא בהעלם ואינו בהתחלקות כלל רק כל הכוחות כלולים יחד. וכמ"כ יובן עד"מ למעלה שבכל ר"ה נמשך חיות כללי ורוחני לכל השנה דהיינו שהי' התהוות יש מאין כידוע בענין ואתה מחי' את כולם א"ת מחי' אלא מהווה שתמיד שופע ומהווה מאין כמו שהי' קודם ששת ימ"ב שהי' אין המוחלט ואח"כ בר"ה הראשון נמשך חיות והתהוות מאין ליש רק לשנה אחת ואח"כ נפרט לחדשים ומכל ר"ח נמשך חיות כללי על ל' יום שבו ולכן נק' ג"כ ראש, אך שבר"ה נמשך חיות לכל השנה בדרך כלל וגם בהעלם ורוחניות ואח"כ יוצא ומתחלק לחדשים ומתגשם יותר החיות ואח"כ לימים.

והנה כתיב אלף שנים בעיניך כיום אתמול כו' שגם על אלף שנים נמשך בבחי' חיות כללי כמו אתמול כו', ומ"מ גם היום אתמול הוא ג"כ בבחי' זמן אלא שאינו כמו זמן הגשמי דימים אבל למעלה נאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה א' והוא בחי' למעלה מהזמן שכל שיתא אלפי שנים וגם תחנה"מ שבאלף הו' הי' הכל בסקירה א' ברגע א' ואח"כ נמשך לששת ימים כו' ואח"כ בכל ר"ה על שנה כו'.

והנה מ"מ יש הפרש בין ר"ה הראשון דששת ימ"ב לכל הר"ה דאח"כ, כי תחלה הי' חפץ חסד כו' עולם חסד יבנה שהתהוות העולמות הי' בבחי' חפץ חסד חנינם מחמת כי חפץ חסד הוא אבל אח"כ כל ר"ה נק' יום הדין מחמת שהמשכות חיות דכל ר"ה הוא ע"י אתעדל"ת דשנה העברה מתורה ומצות דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין ובחי' האברין שבו המשכות החיות ד"מ וכמ"כ ע"י המצות ממשיכין חיות האלקי וכן הרי תרי"ג מצות דאורייתא וז' מדרבנן גימט' תר"ך עמודי אור לשון עמוד המחבר וממשיך ממנו לקרקע וזהו שנק' יום הדין

כידוע בענין ואתה מחי' . . א"ת מחי' אלא מהווה: נחמ"י ט, ו. ראה פרד"ס שי' פ"ח. ר"ח שער הקדושה פ"ז (ד"ה ומהדברים). שלי"ה מח, ב. ע, א.

אלף שנים בעיניך כיום אתמול: תהלים צ, ד.

צופה ומביט עד סוף: ע"פ נוסח ברכת זכרונות. וריה יח, א. וראה גם לקרי' שה"ש יח, ד. עטרת ראש שער ר"ה פ"ד ואילך. אמרי בינה שער הקיש פ"י ואילך.

כי חפץ חסד: מיכה ז, יח.

דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין: זח"א קיח, א.

שדנין ושופטין אם ראוי וכו' ומה שנאמר אדם נידון בכל יום היינו שכדי שיומשך לידי גילוי והתחלקות פרטים מ"מ יש ג"כ בחי' דין אם ראוי כו' שאף שנמשך ברה"ע על כל השנה מ"מ הרי שם הוא רק דרך כלל בהעלם כו', וכמו עד"מ הנ"ל בראש עם האברים שאף שיש בראש כללי חיות על כל האברים מ"מ יכול להיות שיתעכב ולא יכנס החיות ברגל וכדומה והוא מחמת שאין שם החיות בגילוי כבכל האברים כמ"כ יכול להיות שיתעכב מלבוא החיות בימים אף שנמשך ברה"ע מחמת שלא נמשך אז בגילוי רק בהעלם. והנה מ"מ זכרון ליום ראשון, דאף שבכל ר"ה הוא יום הדין מ"מ בחי' חסד גובר על הדין כמ"ש ויעקוד אברהם את יצחק בנו כידוע, לכן קוראין העקידה ברה"ה, וזהו זה היום תחילת מעשיך ומ"מ הוא רק זכרון כו'.

אך ע"י מה הוא הזכרון שהרי נק' יום הדין לפי אתעדל"ת, הענין הוא שנמשך ממקום שאין אתעדל"ת מגיע לשם. ולהבין זה צריך להקדים ענין הידוע שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע והוא עד"מ מבשרי אחזה כו' עד"מ באדם שיש ב' בחי' שכל במוח ומהשכל נעשה אהבה או מדה אחרת זולתו, ומהמדות נמשכה המחשבה ואח"כ דיבור ומעשה וזה נק' השתלשלות מעילה לעילה כמ"כ הוא עד"מ למעלה, דהנה אמרו חז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שמכה ומגדלו היינו ששורש כח הצומח הרוחני שבארץ מבחי' המזל וכן המזל מקבל מלמעלה הימנו גבוה מעל גבוה כו' ובכלל הם ד' בחי' לכבודי בראתי יצאתי אף עשיתי, לכבודי הוא בחי' הלבשה ומזה נעשה בחי' בראתי יצאתי אף עשיתי והכל הוא בחי' השתלשלות מעילה לעילה והוא בחי' ממכ"ע שנתלבש בתוך העולמות להחיותם אבל על בחי' סוכ"ע נאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנה"ע כו' אני הוי' לא שניתי שאין שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה ולכאורה אין זה מובן איך אפשר שלא יהי' שינוי דהא קודם הבריאה לא הי' עולמות ועכשיו יש כו'. אך הענין דבאמת כל השתלשלות העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין ואף כל העולמות הנזכרים בספרים ובע"ח כמו באידר"ה הם הכל כטיפה מן הים לנגד אוא"ס ב"ה כמ"ש אין ערוך לך וכמ"ש כולם בחכמה עשית פ"י שגם החכמה היא בחי' עשי' גשמיות לנגדו והתהוות העולמות היא רק ע"י בחי' מל' כמ"ש חי העולמים מלך והוא שם בלבד כמ"ש בפרקי דר"א קודם שנה"ע הי'

אדם נידון בכל יום: ר"ה טז, א.

ויעקוד אברהם את יצחק בנו כידוע: וירא כב, ט. וראה ס' מאמרי אדה"ו אהלהך לאוניא ע' קצו. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקנז. סה"מ תקס"ח ח"א ע' תתקנז. ועוד.
אין לך עשב מלמטה: ב"ר פ"י, ו. ועוד. וראה ס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' קלו (ובהמ"מ שם).
ובתחילת ס' תתקע"ב.

אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

כולם בחכמה עשית פ"י שגם החכמה: תהלים קד, כד. וראה תניא פ"ב בהגה"ה.

בפרקי דר"א קודם שנה"ע [=שנברא העולם]: פ"ג.

הוא ושמו בלבד ואח"כ נתהוו כל העולמות בבחי' שם והוא מל' כמו עד"מ למטה בבחי' מלכותא דארעא שאין המדינה נוגעת כלל למלך עצמו רק ששמו נק' עליהם לבד כמ"כ עד"מ למעלה אין כל השתלשלות העולמות רק מבחי' מלוכה לבד כו'. וזהו מארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם ולכאורה אינו מובן מהו שתמליכוני הלא כתיב מלך מלך ימלוך כו' גם בלאו הכי, אך הענין הוא לעורר בחי' מלוכה שיצא מן ההעלם לגילוי דוקא בר"ה לפי שאז הוא המשכות החיות לכל השנה כנ"ל והרי המשכות החיות לכל השתלשלות הוא רק בחי' מלוכה לכן צ"ל אז לעורר בחי' זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה הוא ג"כ מטעם הנ"ל שאין כל העולמות נחשבים נגדו ליש ודבר רק כלא ממש חשיבא והוא עד"מ כמו אדם הנזכר על דבר קטן שאין נחשב אצלו לכלום וכמ"כ הוא כביכול למעלה שכל השתלשלות הוא בחי' זכרון דבר קטן כו' כטפה כו', וזהו אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרונכם כו' ויהי המשכות החיות על כל השנה כו'.

והנה ארז"ל במה בשופר צ"ל ענין השופר מה הוא, והנה ענין השופר הגשמי הוא שהבל הלב נכנס בשופר ואינו כמו הבל הלב שיוצא ומתחלק בדבור שזהו עפ"י השכל והמחשבה שבמוח אבל הבל הנכנס בשופר ואינו ע"פ השכל והמח' ואינו מתחלק לחלקים וכמ"כ הוא בפנימיות הלב דהנה יש ב' בחי' ברצון הלב ונק' רצון העליון ורצון תחתון, רצון תחתון הוא הרצון שעפ"י השכל שמחמת שהשכיל בדבר א' כי טוב הוא נעשה רצון בלב לאותו דבר וממילא רצון הזה הוא לפי ערך השכל ולכן הקטן חושק לדברים קטנים מחמת ששכלו קטן מהשגת דבר גדול, אבל הנה יש רצון אחר והוא הנק' רצון העליון שלמעלה מן המחשבה ודבור כי יש בחי' בלב שגבוה מבחי' המוח כמו גם בחיות הגשמי שהמאכל נהפך לדם בכבד ומהכבד עולה ללב ואח"כ הלב שולח חיות לכל האברים היינו הדם כי הדם הוא הנפש החיונית ששורה בלב וכמ"כ הוא שולח הדם גם למוח ונק' המוח מקבל מן הלב ויש ג"כ שהמוח שולח ללב, וכמ"כ המדות שבלב שיש בהם ב' בחי' הא' הוא הנק' רצון התחתון הנ"ל שלמטה מן השכל והוא הנק' המוח שליט על הלב והב' בחי' רצון העליון שלמעלה מהשכל והוא ענין בחי' תשובה צעק לבם כו' כי עיקר התשובה בלב כו', והנה ארז"ל במקום שבע"ת עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד והטעם כי בחי' צדיק הוא בחי' דע את אלקי אביך כו' וכן בחי' תומ"צ הרי

אמרו לפני מלכיות: ר"ה טז, א.

צעק לבס: איכה ב, יח.

עיקר התשובה בלב: ראה תניא פכ"ט (לו, ב) ובהמ"מ לשם. [ובמה"מ בסו"ס הקטניות ר"ה לדף נח, ד

ולדף ס, ד].

במקום שבע"ת עומדין: ברכות לד, ב.

דע את אלקי אביך: דהיא כח, ט.

אורייתא מח"ע נפקת והרי החכמה היא רק בחי' עשיי' גשמיות ואין ערוך אליו כתיב וכן כל הנשמות שבג"ע שהן קודם ירידתן לארץ דכתיב בהם ועמך כולם צדיקים שרשם רק בבחי' החכמה ואין להם ערך לבחי' עצמיות אא"ס ולכן ירדו להתלבש בגוף הגשמי כדי שע"י יהי' בחי' תשובה כמ"ש בזוהר דאברי עלמא לאהדרא צדיקיי' בתיובתא מחמת שבחי' תשובה הוא למעלה מבחי' החכמה שהוא בחי' רעותא דלבא בחי' רצון שלמעלה מהחכמה והוא כמו שכתוב כלה שארי ולבבי כו' מי לי בשמים כו' רק בחי' עצמיות לבד שלמעלה מהחכמה ועי' מעורר למעלה ג"כ בחי' רצון העליון.

דהנה למעלה יש ג"כ ב' בחי' הנ"ל רצון תחתון ורצון עליון, רצון תחתון נמשך מהחכמה שלמעלה שהוא ראשית ההשתלשלות בחי' ממלא אבל רצון העליון הוא למעלה מהחכמה לגמרי עד שאין ערוך כו' כטיפה מן הים אך ע"י בחי' צעק לבם מעורר למעלה ג"כ בחי' פנימיות הלב דהיינו בחי' סוכ"ע שנק' ג"כ צור לבבי כו' וזהו לך אמר לבי בקשו פני את פניך כו' שע"י בחי' פנימיות היינו פנימיות שלמטה מעורר לבחי' פניך פנימיות הלב העליון. וזהו ענין שורש השופר דהיינו בחי' תשובה מעומקא דליבא, ולכן אומרים ממעמקים קראתיך, ועיקר הוא בר"ה בשעת תקיעת שופר ואח"כ מתחלק לעי"ת.

והנה כ"ז הוא ענין תקיעה קול פשוט, וענין שברים ותרועה גנוחי גניח ילולי ליל וגנוחי גניח דהיינו בכ"י במרירות כמ"ש רחל מבכה על בניה מנעי קולך מבכי כו' וענין המרירות הוא רק על ההרחק הגדול מאלקות. והנה ארד"ל מוטב דלדייני' וליתא לעלמא דאתי והוא בחי' ג"ע התחתון ויסורי גיהנם כדאי מחמת שהוא תענוג גדול כ"כ וכל תענוגי עוה"ז נפלו בשבירת הכלים מתענוג העליון דג"ע התחתון, וג"ע התחתון אין ערוך לג"ע העליון וג"ע העליון ג"כ ביו"ד נברא העוה"ב שהוא בחי' צמצום ונקודה אחת עד שיתהווה בחי' תענוג הנשמות בג"ע וכנ"ל שכל ההשתלשלות אפי' עד רום המעלות הכל הוא רק בחי' שם אלא אמלוד נמצא הרי רחוק הוא מאלקות, וזהו ענין גנוחי גניח

אורייתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. ובכ"מ.

ועמך כולם צדיקים: ישע"י ס, כא.

כמ"ש בזוהר דאברי עלמא לאהדרא צדיקיי' בתיובתא: ראה זח"ג קנג, ב. ובלקו"ת שה"ש ג, ב – ובהמ"מ לשם.

כלה שארי ולבבי כו' מי לי בשמים: תהלים עג, כה"כו.

לך אמר לבי: תהלים כז, ח.

גנוחי גניח ילולי יליל: ר"ה לג, ב.

רחל מבכה . . מנעי קולך: ירמ' לא, יד"טו.

מוטב דלדייני': חגיגה טו, ב.

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

אלא אמלוד: ראה לקו"ת נשא כא, ד ובהמ"מ לשם.

ילולי יליל מחמת המרירות ולכן צריך לבכות בר"ה והכל הוא כדי לעורר רחמים כו' עד"מ אם תינוק בוכה האביו מרחם עליו כמ"כ למעלה כתיב הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כו' המו מעי לו רחם ארחמנו והכל כדי לעורר בחי' רצון העליון שלמעלה מן ההשתלשלות והוא ע"י בחי' הרחמנות ולכן שופר של שור פסול, דוקא של כבש איל ויעל כו' מחמת כי פני השור מהשמאל כו' שהוא בחי' גבורות כ"א של כבש הוא בחי' רחמנות, והטעם שצריך דוקא מבהמה כי מבחי' א' בהמה גבוה מן האדם כמ"ש אחר וקדם צרתני אחר למע"ב וקדם למע"ב אף שאדם גבוה מבהמה שבאדם יש שכל וכו' מ"מ בבחי' א' בהמה גבוה ולכן נבראו תחילה לאדם כידוע, ולכן ע"י מעוררים בחי' רצון העליון כי נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו וגם כדי שיומשך מבחי' נפש הבהמית דאדם שמבקשין בעי"ת כתבנו בספר חיים טובים שהוא שלא יפרד הנפש החיונית מהגוף וכן כתבינו בספר פרנסה בספר סליחה כו' הכל הוא רק בחי' נפש הבהמית וצריך להמשיך דוקא מבחי' היותר עליונה, וזהו שאומרים בעי"ת ויעבור הוי' על פניו דהיינו בחי' פנימיות רצונו ית' כנ"ל, ואח"כ הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו פי' כי הוי' הב' הוא בחי' ד' עולמות אביע' יו"ד בחכמה ה"א כו' ובזה שייך פגם כי בביטול ק"ש שאין אומרים יח"ע ויח"ת בק"ש פוגם ביו"ד וה"א הוא בחי' אהבה ככל לבבך וכשמקצרים בהתבוננות מחמת עצלות פוגם בה"א, וי"ו הוא בחי' תורה שהוא בחי' המשכה מלמעלה למטה וזהו לשון מקרא קורא בשמותיו של הקב"ה כי תנ"ך הוא שמותיו של הקב"ה ולכן חסר או יתיר פסול כמו עד"מ כשקוראין לאדם נפנה לקוראיו כמו כן למעלה כתיב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה וכמ"ש ותורת אמת היתה בפיהו וזהו וי"ו שההמשכה מיו"ד שבראש ואח"כ נמשכה למט' כו' וה"א הוא בחי' מצות מעשיות וצדקה וגמ"ח וכדומה ואם אין עושה כדבעי כו' פוגם בה"א תתאה ובביטול תורה פוגם ביו"ו.

והנה כדי להשלים אלו הפגמים והחסרונות הוא ע"י בחי' הוי' כנ"ל כמאמר אליהו אנת הוא ממלא כל שמהן ואנת הוא שלימו דכולא כי בחי' הוי'

הבן יקיר ליי' ירמי' לא, כ.

דוקא של כבש איל ויעל כו': ראה ר"ה כו', א"ב.

פני השור מהשמאל: יחזקאל א, י.

אחר וקדם . . אחר למע"ב: תהלים קלט, ה.

הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו: זח"ג קלח, א.

קורא בשמותיו של הקב"ה: ראה זח"ב פז, א. ככד, א. רמב"ן עה"ת בהקדמה. ובהנסמן עוד בהמ"מ

ללקי"ת פינחס עז, ב.

קרוב ה' לכל קוראיו: תהלים קמה, יח.

ותורת אמת היתה בפיהו: מלאכי ב, ו.

כמאמר אליהו אנת הוא ממלא: ת"ז בהקדמה.

הא' הוא בחי' רצון העליון הנ"ל ולכן פסיק טעמא בין הוי' הא' לב' מחמת שהוי' הב' הרי הוא בחי' השתלשלות דמחכמה הנ"ל ולנגדו כולם בחכמה עשית כו' אין ערוך אליך וכדי להשלים בהוי' הב' צריך להמשיך מהוי' הא' עד"מ בנהר שנחרב ויבש ע"י שחופרין במקור המים חוזר ומתמלא כן ע"י בחי' ההמשכה מהוי' נתמלא כל הפגמים דהיינו ע"י בחי' צעק לבם הנ"ל שמעורר רצון העליון כנ"ל והוא הוי' הא', ומ"מ יש בו ג"כ צמצום והתפשטות עדיין הנ"ל כדי שיומשך כו', ואח"כ אומר אל רחום וחנון כו' שנמשך מבחי' הוי' הא' ונעשה רחום נושא עון כו' שנעשו לו זדונות כזכיות וכן ועובר על שפע שמפסע נעשה שפע והוא עד"מ מנהר שנסתם ע"י שאינו נקי כשמנקים אותו מתרבה ביותר משהי' וזהו ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, ואם פגם באורייתא דמחכמה כו' צריך להמשיך שם מבחי' קוש"י שהוא בחי' קדוש ומובדל מלמעלה מן ההשתלשלות וזהו שרש ענין השופר ג"כ שאם פגם באתעדל"ת בתורה ומצות ממשיך ע"י השופר מבחי' רצון העליון שממלא כל החסרונות כנ"ל וע"י זה נמשך המשכות חיות בר"ה עד למטה מטה כנ"ל בתחלה נמשך בבחי' פני ארי' כו' ואח"כ נמשכה למטה.

והנה כ"ז הוא ענין שופר דלעכשיו שהוא נק' שופר קטן ולעתיד כתיב והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול ולעתיד לא יהי' פגם חסרונות כמ"ש בלע המות לנצח כו', ומ"מ מצות אינם בטלים לעתיד. והענין כי הנה אף שמעוררים בחי' סוכ"ע ע"י השופר דעכשיו מ"מ הרי בחי' טובב הוא בגדר עלמין, טובב לממלא והוא בחי' אנא אמלוק ג"כ, אבל בחי' שופר גדול בחי' גילוי עצמיות ממש שאינו בגדר עלמין כלל ואפי' מקור כו' והוא בחי' כרוב גודלו כנ"ל, וזהו ובאו האובדים בארץ אשור כו' כי יש נפילות שנפלן בתחתיות המדריגות שאין שופר דעכשיו נוגע אצלם והוא מחמת סיבות אובדים ונדחים דהיינו מחמת דאגות וטרדות הפרנסה וגודל הדחקות שנק' מצרים וזה נק' נדחים שנדחים ממילא ויש ג"כ מאבד עצמו לדעת כו', אבל ע"י השופר הגדול דלעתיד יתעלו גם המה וישתחוו לה' כו' בחי' השתחוואה בחי' ביטול בתכלית בבחי' עצמות ית' כי גם שעכשיו הוא ג"כ בבחי' אור פניך כמו שאומרים אחר תקיעת שופר אשרי כו' באור פניך יהלכון אבל הוא בחי' הליכה

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

ישראל מתקשרין באורייתא: ע"פ זחיג עג, א.

בלע המות לנצח: ישע"י כה, ח.

מצות אינן בטלים לעתיד: ע"פ נדה סא, ב. תניא אגה"ק סכ"ז (קמה, א). וראה אה"ת על סידור ע' רצה.

סה"מ תרליג ח"א ע' רצא. לקריש ח"ה ע' 244. חט"ו ע' 141.

כרוב גודלו כנ"ל: כ"ה בהכתי' נוציע על מה קאי חיבת כנ"ל. והוא ע"פ תהלים קנ, ב. וראה מזה

בלקיות נצבים מד, ד. סידור עם דא"ח רלב, ב ואילך. תקסיב ח"ב ע' תקכו וע' תקבט.

ובאו האובדים בארץ אשור: המשך פסוק ויהי' ביום ההוא יתקע גוי.

מלמעלה למטה עד למטה מטה ולעמיד כתיב באור פניך כי רציתם כו' שהוא בחי' עצמותו ית' בלי המשכה למטה כ"א בחי' ביטול בתכלית. וזהו בהר הקדש כי הר הוא בחי' אהבה כמארוז"ל אברהם שקראו הר כו' שהר הוא בחי' בליטה למעלה וכמ"כ אהבה דאברהם כתיב הלוח ונסוע הנגבה מלמטה למעלה והר הקודש היינו בחי' ביטול בתכלית כי קודש הוא קדוש ומובדל בתכלית ביטול. בירושלים ירא שלם כי עכשיו א"א להיות בבחי' שלימות, כי הנה כתיב להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו פי' הדר מלשון הידור בריבוי התחלקות כמ"ש אלף אלפים ישמשוני' כו' ולגדודיו אין מספר הכל הוא מחמת בחי' הגבלת שבמלאכים שיש בהם ג"כ גוף ובהם מבחי' אש ורוח רוחני כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לווהט כו' והוא בחי' נבראים חדשים וכל מחודש הוא בעלי גבול כידוע וכל מלאך הוא רק לפום שיעורא דילי' ואלו הושיט אצבעו קטנה וכו' ושרפן ואינו בחי' שלימות אבל לעתיד יהי' בחי' שלימות מחמת שיהי' בחי' גילוי עצמותו ממש. והנה בזמן בהמ"ק הי' בחי' זו ביוכל דכתיב יוכל הוא קודש תהי' לכם שבחי' ביטול הקודש הנ"ל וכן וקראתם דרור בארץ לכל יושביה בחי' חירות כנ"ל, היו תוקעין אז גם ביוה"כ והי' רק אחת בחמשים שנה ומשחרב בהמ"ק בטל היוכל כמו שבטל הקרבנות וכדומה, ומ"מ בכל יוה"כ בשעת נעילה אז יש הארה מעין בחי' שופר גדול דלעתיד ולכן אין בו אכילה ושת' כמו עוה"ב מחמת שהוא בחי' ביטול בתכלית אור פניך כי רציתם כו' כנ"ל וזהו הוי' אלקים בשופר כו'.

באור פניך כי רציתם: ע"פ תהלים מד, ד.

אברהם שקראו הר: פסחים פח, א.

הלוח ונסוע הנגבה: לך לך יב, ט.

בירושלים ירא שלם: ראה ביר פניו, י.

להודיע לבני האדם גבורותיו: תהלים קמה, יב.

אלף אלפים ישמשוני' כו' ולגדודיו אין מספר: דניאל ז, י. חגיגה יג, ב. וראה סה"מ תקע"ע ע' קטז.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

ואלו הושיט אצבעו קטנה וכו': סנהדרין לח, ב.

יוכל הוא קודש תהי' לכם: . וקראתם דרור בארץ: בהר כה, י ואילך.

הוי' אלקים בשופר כו': זכרי" ט, יד. ראה לעיל בתחילת המאמר.

בעז"ה

תקע"א, קודם ר"ה

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, בצילו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחיכי כו'. הנה פסוק זה נאמר על ענין ר"ה ויוכ"פ וסוכות. דהנה ידוע במ"ש ויהי היום ויבואו בני האלקי' להתייצב על הוי' כמ"ש ויהי היום שהוא יומא דר"ה שנק' יום הדין וכו', וע"ש שהוא מדה"ד ומשפט למעלה לדון על כל העולם, וכמ"ש כל באי עולם כו', ואז ויבואו בני האלקים שהן המלאכים המקטרגים על בני העולם כו', ואז הם הנקראים בנים, משא"כ המליצים הנק' מלאכי רחמים כו', משא"כ בכל השנה שהם נק' עבדים, וכמ"ש ברכו ה' מלאכיו משרתיו כו', ואמנם המלאכים המקטרגי' הגם שנק' בנים אבל הם בני האלקי' שהוא מבחי' שם אלקים המסתיר על שם הוי', וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' כנודע, ועל בחי' בני אלקים נאמר כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וד"ל.

וביאור הדברים, הנה ידוע ההפרש בין בנים לעבדים הוא שהבן מדקדק יותר ביקר וכבוד ורצון אביו מן העבד אל אדוניו שאינו מדקדק כ"כ ויקל יותר בכבודו ורצונו כמו שמדקדק ויחמיר הבן אל אביו, כמו כן למעלה הנה המלאכים המקטרגים הוא להיותם קרובים יותר אל אור ה' א"ס ב"ה שהוא בחי' יחיד ומיוחד באחדות פשוטה, וע"כ הם מדקדקים מאד ומקפידים על בחי' פירוד דשם הוי' שהוא בחי' אותיות י"ה ו"ה שהוא בחי' כללות ע"ס דאצי', וכנודע שיריד הוא בחי' החכמה ה' בינה שהן למעלה בחי' היחוד בתכלית, וכמ"ש אנת הוא דקשיר ומיוחד לון כו' ומאן דאפריש חד מחברי' כו' שזהו כל עיקר עבודת ה' בכל נש"י לייחדא לון להיות בחי' הוי' ב"ה כו' בתכלית היחוד למטה כמו שהן למעלה בתכלית היחוד, כמ"ש שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד כו' שהוא בחי' היחוד דשם הוי' ב"ה בבחי' מס"נ בק"ש כו' וכמ"ש לייחדך כו' (משא"כ בעונותיכם שולחא אמכם כו' וקודב"ה אסתלק לעילא שהוא בחי' הפירוד ח"ו בין אות וי"ו שנק' קודב"ה לאות ה',

כתפוח: נדפס בשינויים (והגהות) באוה"ת שה"ש כרך א' ע' קפח ואילך. כרך ג' ע' תתסו.

כתפוח בעצי היער: שה"ש ב, ג.

ויהי היום .. יומא דר"ה: איוב א, ו. ב, א. ראה תרגום עה"פ. זח"ב לב, ב. זח"ג רלא, א.

כל באי עולם: פיוט ונתנה תוקף, ר"ה טז, א.

ברכו ה' מלאכיו משרתיו: תהלים קג, כ. כא.

כי שמש ומגן הוי' כנודע: תהלים פד, יב. ראה שעהיחוי"א פ"ד.

וכנודע שיריד הוא בחי' החכמה ה' בינה: ראה זח"ג יז, א. ת"ז בהקדמה ו, ב. אגה"ת פ"ד.

אנת הוא דקשיר .. שמע ישראל: ת"ז בהקדמה יז, ב. ואתחנן ו, ד.

בעונותיכם שולחא אמכם כו' וקודב"ה אסתלק .. הפירוד ח"ו .. כמבואר במ"א: ע"פ ישעי' ג, א. זח"א

רי, א. זח"ב נח, ב. זח"ג כ, ב. עה, א. וראה תרי"ח פ' לך צה, א. (ובהמ"מ שם בתרי"ח הוצאת תשנ"ג).

וכמו כן בין אותיות י"ה כו' כמבואר במ"א). וזהו להתייבב על הוי' פי' שהם העומדים לתבוע את יקר תפארת שם הוי' ב"ה על שאינו בבחי' היחוד כ"כ למטה ומקטרגי' ומדקדקים מאד, וכ"ז להיותם קרובים אל האחדות הוי' כנ"ל שנק' בנים כמו שהבן מדקדק מאד על כבוד אביו משא"כ עבד שאינו מדקדק כ"כ, וכמו כן המלאכים המליצים טוב שהם מקילים יותר ואינם מדקדקים כ"כ כו'.

והנה בחי' מלאכים הנ"ל הגם שלמעלה נק' בנים לעוצם התקרבותם כו' ועכ"ז להיותם בני האלקים כו' וע"כ בהשתלשלותם למטה מטה הם נעשים מקטרגי' עד שנעשה רצועא לאלקאה כו' (כי כל המוסיף גורע כו') וכמ"ש עולה ומסטיין יורד ומקטרג עד ואפיק נשמתין כו' וכל זה להיותם בחי' בני האלקים שהוא בחי' שם אלקים והמגן ונרתק להסתיר כו'. דהנה ידוע בבחי' ק"כ צירופי אלקים שבחי' ע"ב צירופים הראשונים הם הנכללים בבחי' קדושה עדיין משא"כ בחי' מ"ח צירופים האחרונים הן היורדי' ומשתלשלים למטה מטה עד להחיות הע' שרים שהן בבחי' פירוד לגמרי לומר כוחי ועוצם ידי עשה לי כו' מי ה' כו' ידינו רמה כו'. וזהו ונתתי מופתים בארץ ח"ם שהן בבחי' מ"ח צירופי' האחרונים דבחי' שם אלקים שהן בבחי' אחרונים דאחרונים דבחי' שם אלקים, שמהם מקבלים חיות הע"ש כו' כנ"ל, וע"כ הם הנק' בני ח"ם משא"כ בחי' ע"ב צירופי' הראשונים שהם הנק' בני האלקים כו'. והנה ההתעוררות דבני אלקים הנ"ל להתייבב על הוי' בר"ה הוא מבחי' שם הוי' בעצמות שבחי' שם הוי' הוא המעורר אותם שיתייבבו ויעמדו לנגד כבוד שם הוי' ולדקדק על מעשה התחתונים על העדר בחי' היחוד דשם הוי' כ"כ בהם כו', ותכלית הכוונה הוא כדי שעי"ז דוקא יהי' תוס' גילוי אור א"ס ב"ה אח"כ ביוכ"פ וסוכות וכמשי"ת. וע"ז נאמר כאן ג"כ כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים שהם בחי' בני אלקים הנ"ל שבהן ועל ידן מתגלה אח"כ דודי, שהוא בחינת אהבה העליונה מאד נעלה; וכמ"ש זה דודי וזה רעי מתגלה בחג הסוכות אחר בחי' ר"ה ויר"כ דוקא, וכמשי"ת.

(ב) **וביאור** הדברים, הנה לעיל מזה הפסוק כתיב כשושנה בין החוחים כן רעייתי בין הבנות, וע"ז נאמר אח"כ כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, להיות כי הא בהא תליא שכאשר יהי' רעייתי בין הבנות כמו שושנה בין החוחים יהי' ג"כ אח"כ דודי בין הבנים כמו שתפוח בעצי היער כו'

רצועא לאלקאה .. כל המוסיף גורע .. עולה ומסטיין: ראה זח"א בהקדמה יא, ב. סנהדרין כט, סע"א.
 ביב טז, א. וראה מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קע. ובהמ"מ שם.
 כוחי ועוצם ידי .. מי ה' כו' ידינו רמה: עקב ח, יז. שמות ה, ב. האוינו לב, כז.
 ונתתי מופתים בארץ חס: ע"פ ברכת אמת ואמונה.
 כשושנה בין החוחים: שה"ש ב, ב.

וד"ל. וצריך להבין תחלה ענין הפי' כשושנה כו' כן רעייתי כו', ויובן אח"כ הפי' כתפוח כו' כן דודי כו'. דהנה ידוע ומבואר במ"א שענין הפסוק הזה כשושנה כו' נאמר על כנס"י שהיא בחי' מקור כללות נש"י למעלה שנמשלה לשושנה [כמ"ש בזהר ר"פ ויקרא כמ"כ בפרט בכל נפש אלוקית שבכא"א ממשמות ישראל בפרט נמשל לשושנה] ונק' רעייתי ע"ש פרנסתי כמ"ש רז"ל ישראל מפרנס"י לאביהם שבשמים, ולהבין איך שייד ענין הפרנסה למעלה הנה יובן עד"מ באדם הגשמי מבשרי אחזה כו' ובצלם אלקים כו', דהנה בענין הפרנסה שלמטה נכלל בזה ב' דברים והיינו ענין המזון ולבושים, והנה ענין המזון למטה הנה אנו רואים שע"י יש דוקא חיבור וקשר לחיות הנפש הרוחני עם הגוף גשמי, וכאשר אנו רואים בחוש שכאשר לא יאכל כמה ימים יכלה כמו עד שתצא נפשו ממש, והטעם הוא להיות כי הנפש בחי' חיות רוחני פשוט כנודע שאינו מערך וסוג חומר המוח כי אף חומר המוח שהוא זך ודק יותר מכל כלי הגוף להיות מקבל צורת אור השכל כנודע, עכ"ז הוא בחי' גשם גמור לגבי רוחני' חיות הנפש הפשוט שאינו בגדר וסוג שכל כלל, ומכ"ש מערך חומר גשם המוח כו', וע"כ א"א להיות חיבור וקישור חיות הנפש הרוחני עם חומר הגוף הגשמי אם לא ע"י איזה ממוצע שע"י דוקא יתחברו ויתקשרו יחד, והממוצע ביניהם הוא המזון הגשמי, כמארו"ל חמרא וריחא פקחין כו', וכמאמר ר"ש אנא לא צלינא דעתאי עד לא אכילנא בשרא דתורא, וכאשר נראה בחוש שע"י המזון ניתוסף אור וחיות הנפש ולהתפשט בחומרי כלי המוח והלב כו', וע"כ ממילא כאשר יפסוק האדם מלאכול כמה ימים יכלה כמו ונפסק חיות הנפש להתפשט בגוף ויצא נפשו וימות, להיותם רחוקים בערך זה מאד עד שא"א שיהי' חיבור וקישור ביניהם בלתי מזון הממוצע ביניהם, והטעם לזה למה המזון דוקא הוא הממוצע לחברם ולקשרם הוא ידוע ומבואר במ"א באריכות. אמנם הנה הגם שאין לגשם חומרי הגוף שום ערך ויחוס כלל עם רוחני' חיות הנפש כו' עכ"ז הנה אנו רואים שכאשר אור וחיות הנפש שוכן ומתלבש בחומר כלי הגוף ע"י מזון הממוצע הנ"ל, הנה מתאחדים ומתקשרים יחד בבחי' ביטול אמיתי בתכלית בלתי יש פירוד ביניהם כלל, וכמו אור השכל במוח ושמיעה באזן וכח המישוש ביד עד גם כח ההילוך ברגל שכולם הם מחמת התפשטות חיות הנפש הרוחני בחומרי כל האיברים פרטי' הללו

כמ"ש . . לשושנה: ניתוסף מבתי ב.

ונק' רעייתי ע"ש פרנסתי כמ"ש רז"ל ישראל מפרנס"י: שהשיר עה"פ א, ט. זח"ג ז, ב.

ולהבין איך שייד ענין הפרנסה למעלה: מכאן [עד סוסי'ה] נמצא גם באוהית שהש"ע קיג"קט (ד"ה

הגידה ל).

בענין הפרנסה . . המזון ולבושים: בדרך מצותיך מג, א מציין ע"ז לכתובות סח, א. שומין לפרנסה

וחשיב שם מזונות ולבושים. וכ"ה בדרמ"צ שם קלג, ב. ועד"ז באוהית ראה ע' בימו ע"ש. וראה גם לקו"ש

חכ"ה ע' 482.

חמרא וריחא פקחין . . ר"ש אנא לא צלינא דעתאי: ע"פ יומא עו, ב. ב"ק עב, א.

לפעול בהם פעולת הללו כח השכל במוח עד גם כח ההילוך ברגל (משא"כ מצד עצם חיות הנפש הרוחני שהוא מופשט מגדר וסוג מציאות כחות הללו כו'), שכולם הן מתאחדים ומתקשרים יחד עד שהנפש הרוחני פועלת כל פעולה גשמיות הללו ע"י התלבשותה בחומרי כלי הגוף ומתאחדת ומתקשרת עמהם בתכלית עד שגם לכל נפש הפעולה לא נראה וניכר כלל בגשם האיברים, ועכ"ז לא נק' הפעולה ע"ש גשם חומרי כלי איברי הגוף כלל וכלל כמבואר במ"א באריכות. וכ"ז הטעם הוא להיותם אחדים ומתקשרים יחד בתכלית אף שזה גשם וזה רוחני שאין ערוך ביניהם כלל וכנודע שעיקר קריאת שם האדם אינו על גשם האיברים כלל כ"א על חיות הפנימי שבאדם דוקא, משא"כ גשם האיברים נק' בשם בשר האדם כו' וד"ל. ולהיות כן נק' המזון בשם חיות פנימי להיות שהוא הממוצע שע"ז דוקא יש חיבור וקישור לחיות הנפש עם חומרי הגוף להתפשט בהם ולהחיותם בבחי' חיות פנימי דוקא כו' כמו שחמרא וריחא כו' וכן לא צלינא דעתאי. ונמצא שע"י זה המזון דוקא יתוסף כח ואור חיות הנפש בתוך המוח והלב כו' בבחי' חיות פנימי ממש להיות תוס' אור השכל במוח ואור המדות בלב כו' ומה גם שהמזון גופא מתהפך לדם כו' עד שהוא נכנס ובא בתוך פנימי כל האיברי וכמשי"ת בסמוך וע"כ נק' בשם חיות פנימי וד"ל.

ועתה יובן ענין הלבושים הגשמיים שלמטה באדם הגשמי, שהמה ג"כ נקראים בשם פרנסה כנ"ל, אבל המה ע"ד ואופן אחר לגמרי מענין מזון הנ"ל. דהנה הלבושי הן באים לאדם להצילו מן הקור והחום והשרב כו' שלא יזיק לו, ונמצא שהמה ג"כ כמו בחי' ממוצע שע"י דוקא יחי' ויתקיים חיות הנפש בתוך הגוף ולא יזיק לו החום והקור והשרב כו', אמנם עכ"ז הרי הלבושים המה בבחי' חיצוני' לגמרי בלתי מתייחדים עם חיות הנפש כולו כלל כ"א באים בבחי' חיצוני' על האדם מבחוץ בחי' נפרד מגוף האדם לגמרי כידוע ומבואר במ"א באריכות, משא"כ מזון הממוצע כנ"ל שגם עצמיו המזון נהפך לדם ונכנס בבחי' פנימי בתוך פנימי האיברים ומתאחדת עמהם בתכלית כנודע עד שבחי' פנימי חיות הדם עולה ונכלל בבחי' חיות הרוחני ממש שבמוח כנודע, וע"כ הוא בחי' ממוצע להיות ע"י דוקא בחי' השראת והתפשטות חיות הנפש בתוך חומר הגוף בבחי' חיות פנימי ממש, משא"כ הלבושים שהמה באים בבחי' לבוש נבדל ונפרד מגוף האדם לגמרי בלתי מתייחדים עמו כלל וכלל ע"כ אינם אלא בבחי' שומר מבחוץ על גוף האדם להצילו מן הקור כו'. אך הנה מאחר שאנו רואים שעכ"ז הלבושים המה בבחי' שומר מבחוץ להנפש והגוף יחד, וידוע הכלל בכ"מ שהשומר מוכרח להיות שרשו גדול מן

וידוע הכלל בכ"מ שהשומר . . גדול מן המשתמר: ראה סידור עם דא"ח קלג, א. מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' קעה. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' שמח.

המשתמר, וא"כ גם כאן בענין הלבושים אף שהן באים בבחי' חיצוני' מדברים זרים ונבדלים מגוף כאדם לגמרי, עכ"ז מאחר שהם נעשים בחי' שומר להאדם שע"ז דוקא משתמר הנפש והגוף האדם כנ"ל הרי מוכרח להיות ששרשם יותר גבוה גם מבחי' חיות הנפש הרוחני' [ששוכן' ושורה בתוך אברי הגוף דהיינו ששורה ושוכן על הלבושים וכן את הארת חיות הנפש הרוחני'] שלמעלה מעלה מבחי' הארת הנפש המלוכש בתוך הגוף עד שע"י משתמרים חיות הנפש בתוך הגוף.

והענין הוא כידוע דהנפש היא כלולה מכמה בחי', ובכלל הן הן בחי' נרנח"י, בחי' נר"ג הם הנמשכים ומתפשטים ושוכנים ומתלבשים בתוך כלי הגוף שכללותם הן תלת, תלת שליטין מוחא וליבא וכבדא ששורה ושוכן בהם ג' בחי' נר"ג הנ"ל ובחי' ג' שליטין הנ"ל המה מקבלים כלליות כל האיברים בפרט כו' כנודע, וע"כ נק' בחי' נר"ג בשם או"פ כנ"ל, משא"כ בחי' חי' שהמה נקראים בחי' מקיפים של הנפש להיות שאינן באין ומתפשטים ומתלבשים באיברי הגוף בבחי' אור וחיות פנימי' כלל כ"א הן שורה בבחי' מקיף על כלליות כל האברים בהשוואה יחד בלי קדימה ותוס' ומעלה זע"ז כלל כי לגבי בחי' חי' יחידה שהמה בחי' מקיפים של הנפש כו' האיברים שוים הם בתכלית עד שהמוח והרגל שוין להיות נשמעין לרצונו בתכלית כו' וכנודע ומבואר במ"א באריכות וד"ל.

והנה בחי' חי' יחידה הנ"ל שנק' בחי' מקיפים הנ"ל הן השורים ושוכנים על בחי' הלבושים דוקא, וע"כ גם הלבושים הגשמיים המה באים על האדם מבחוץ ומקיפים את כל האיברים מראש עד רגל בהשוואה כו' (משא"כ המזון שהוא בא בהתחלקות המדרגות כידוע דהקיבה מבשל את המזון והפסולת יוצא לחוץ והדם עולה לכבד ומשם עולה מובחר הדם אל הלב ומן הלב עולים האידים הדקים אל המוח כו'), ולכן הלבושים הם ג"כ בחי' שומר שע"י דוקא משתמר נפש וגוף האדם כנ"ל, להיות ששרשם בבחי' מקיפים דבחי' חי' יחידה של הנפש ששרשם למעלה מעלה מבחי' נר"ג שנמשכים בבחי' חיות פנימי כנ"ל וד"ל. והטעם שבחי' מקיפים שורה על הלבושים דוקא הוא ע"ד כלל הידוע בכ"מ שנעוץ תחלתו בסופן דוקא שכל הגבוה גבוה יותר יותר יושפל ויומשך למטה מטה יותר וכמו עד"מ אכן הנזרק ונופל כו' או כמו אור גדול וזך ובהיר יותר, יותר לא יוכל לראות מקרוב כ"כ כ"א מרחוק יותר דוקא, וכמו משלים רבים לזה כידוע ומבואר במ"א באריכות. וכמו"כ כאן בבחי' חי' ולהיותם בבחי'

ששוכן . . הרוחני': ניתוסף מכת"י ב.

תלת שליטין מוחא וליבא וכבדא: זחי"ב קנג, א.

כלל הידוע בכ"מ . . שכל הגבוה גבוה יותר . . משלים רבים לזה כידוע ומבואר במ"א באריכות: ראה שערי אורה נח, א. סה, א. ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' שעב. ח"ב ע' תפו. ובהמ"מ שם.

מקיפים של הנפש שלמעלה מעלה מבחי' נר"נ ע"כ לא יוכלו להתלבש באיברי הגוף שהן מוחא וליבא וכבדא, וכלליות כל האיברים כלל, כי אם שורין ושוכנין על הלבושים דוקא, ולהיותם מדברים זרים ונבדלים לגמרי שלמטה הרבה מגוף האדם, להיות כי כל הגבוה כו' כנ"ל וד"ל.

(ג) **וכדוגמת** כל פרטי המשלים הנ"ל בבחי' מזון ולבושים הגשמי' ואורות פנימים ומקיפים שלמטה באדם הגשמי, יובן מזה למעלה באדם העליון דאצי' כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. דהנה ידוע מאמר אליהו ז"ל בתיקונים אנת הוא דאפיקת עשר תיקונים וקריית לון עשר ספירין לאנהגא בהון עלמין כו' ועלמין דאתגליין כו' וכמה גופין כו' דאתקריאו גופין לגבי לבושין כו' ואתקריאת בתיקונא דא חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא תפארת גופא כו' חכמה מוחא כו' רבון עלמין אנת הוא סתימו דכל סתימין לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל אינון מדות כלל אלא לאחזאה בהון איך אתנהג עלמא כו'. ונמצא מובן מכל זה המאמר שכל הע"ס דאצי' נק' בשם גופין ממש לגבי למעלה מהן, וכמאמר הנ"ל חסד דרועא ימינא כו', הגם שאין לו גוף ואין לו דמות הגוף ח", עכ"ז דיברה תורה כלשון בני אדם מבשרי אחזה כו'. והענין הוא דהנה כללות כל העשר ספירות דאצי' אף בבחי' א"ס ממש וכמאמר חיוהי וגרמוהי חד כו' בבחי' א"ס ממש ונק' עולם האצי' בכלל בשם עולם הא"ס לגבי עולמות התחתונים דבי"ע שהם בבחי' גבול ויש ונפרדים ממש כו' עכ"ז לגבי שלמעלה מהן שהוא בחי' אור המאציל העליון שהוא בבחי' אור א"ס ממש הפשוט השופע ונמשך בהן הן נק' בבחי' אברים וגופים ממש, וכמאמר הנ"ל, ואין ערוך ביניהם כלל וכלל יותר משאין ערוך לגוף ואיברים הגשמיים שבאדם הגשמי לגבי אור וחיות הנפש הרוחני' השוכן ומתפשט בהן שאינו בגדר וסוג גשם האיברים כלל וכלל כנ"ל באריכות, כמו כן למעלה בחי' הע"ס דאצי' אף שהן בבחי' א"ס אבל עכ"ז הרי המה נקראים בשם ספירה ומדה פרטיו' עכ"פ ואינם בערך וסוג כלל וכלל לגבי אור המאציל העליון השופע ונמשך בהן כי אף שאינו אלא בחי' אור וזיו והארה בעלמא הפשוט בתכלית הפשיטות בבחי' א"ס הפשוט מאחר שנק' אור המאציל, וכמו שמהותו ועצמותו ית' הוא פשוט בתכלית הפשיטות כמ"כ בחי' זיו ואורו המאיר ומתפשט ממנו הוא בבחי' א"ס הפשוט ואינו בגדר וסוג שום ספי' ומדה פרטית חכמה כו' חסד כו' כלל וכלל, וכמאמר אליהו הנ"ל בסופו לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולא מכל אינון מדות כלל (וע"כ נק' בשם גופין ואיברים ממש), ומה שגם שכל ספירה ומדה פרטיות הרי המה בחי' התפעלות דבר מה עכ"פ, עד"מ המדה שבאדם הגשמי הרי הם בבחי' התפעלות הנפש בדבר מה כמו במדת החסד או במדת הגבורה כו', כמ"כ ע"ד דוגמא זו למעלה

בבחי' המדות דאצי' מאחר שנק' בשם ספירה ומדה הרי המה בחי' התפעלות דבר מה עכ"פ, וידוע שהתפעלות דבר מה הוא בחי' שינוי (מכמו שהוא קודם ההתפעלות כנודע) ולגבי עצמיו' אור המאציל העליון הפשוט אין שייך שום שינוי והתפעלות כלל וכלל, וכמ"ש אני הוי' לא שניתי שקאי גם על בחי' אור וזיו המאציל העליון שאין בו ג"כ שום שינוי כלל וכלל כמבואר במ"א באריכות וד"ל, ולהיות כן נק' כל הע"ס בשם גופין ואיברים ממש ואין ערך ויחוס ביניהם כלל וכלל, אלא שמאיר ומתפשט בהם אור המאציל העליון עד"מ ודוגמא התפשטות חיות הנפש תוך איברי הגוף כדי לפעול ע"י פעולות גשמי' הללו כמו ראי' בעין וכו' עד כח ההילוך ברגל כו', וכמו כן ע"ד דוגמא זו הוא בחי' הארת והתפשטות המאציל בבחי' ע"ס שנק' גופין ואיברים בלבד כדי לאנהגא בהון עלמין סתימין כו' ועלמין דאתגליין כו' שהן בבחי' גבול וכו', כמו שמבואר למעלה בבחי' חיות הנפש ואיברי הגוף שכאדם הגשמי שאף שאין ערוך ביניהם כלל שזהו חיות רוחני וזה איברים גשמיים עכ"ז אחר שחיות הנפש הרוחני' נמשך ומתפשט בהם הרי המה מתאחדים ומתקשרים בקישור ויחוד אמיתי בתכלית כנ"ל, כמו כן עד"ז למעלה בבחי' ע"ס למעלה בבחי' ע"ס דאצי' אף שנק' גופים ואיברים ממש לגבי אור המאציל העליון השופע ונמשך ומתלבש בהם, עכ"ז הרי המה מתקשרים ומתייחדים בקישור ויחוד אמיתי בתכלית כמאמר איהו וחייהו וגרמוהי חד כו', ולזאת הם בבחי' איס ממש, ועכ"ז בהו ועל ידן דוקא מתנהגין עלמין בבחי' יש וגבול ונפרדים ממש, ע"ד דוגמת משל הנ"ל וד"ל.

(ד) והנה מבואר למעלה במשל הגשמי הנ"ל שהיחוד והקישור לחיות הנפש עם איברי הגוף שאין ערוך ביניהם כלל וכלל א"א להיות כ"א ע"י המזון שהוא הממוצע ביניהם וע"י דוקא מתחברים ומתייחדים כנ"ל, וכמ"כ עד"מ למעלה בבחי' המשכות והתפשטות האור המאציל העליון להיות נמשך ומתפשט ומתלבש בבחי' הע"ס שנק' בשם איברים כו' בכדי לאנהגא בהון עלמין כו' כנ"ל שאין ערוך ביניהם כלל וכלל ג"כ א"א להיות כ"א ע"י בחי' הממוצע ביניהם שע"י יתחברו ויתקשרו כו', והממוצע הוא ענין ובחי' הלכות התורה שבהו וע"י דוקא נמשך ומתפשט אור המאציל העליון להתלבש בבחי' ע"ס דאצי' ולאנהגא בהון כו', וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי וד"ל, וע"כ נק' התורה בשם מזון למעלה, וכמ"ש לכו לחמו בלחמי שהוא בחי' לחם של תורה שנק' לחמי של הקדב"ה ממש (והן הן שתי הלחם שבחג השבועות שהן שתי תורות תורה שבכתב ותורה שבע"פ). והענין הוא דהנה כל הלכות התורה שרשן הן מבחי' רצון העליון שלמעלה מן

החכמה בחי' ח"ע דאצי', כי אף שאורייתא מחכמה עילאה נפקת אין זה אלא שנפקת ויוצאת מהעלם לגילוי מבחי' רצון העליון למדות העליונות דאצי' שהן כללות שיתא סדרי משנה כשר פסול טהור טמא זכאי חייב כו', שזהו ע"י התלבשות בחי' רצון העליון בבחי' החכמה ומחכמה נפקת לגילוי בבחי' המדות, אבל שרשן הן הן בחי' רצה"ע שלמעלה מהחכמה שהיא ראשית הגילוי דאצי'. וכנודע שיש ב' מיני רצון הא' הרצון שלמטה מן החכמה והוא עד"מ הרצון הנמשך מן השכל וטעם שכאשר מבין בשכלו שטוב הדבר ההוא אזי ירצה ויאבה לאותו הדבר כו', והב' בחי' רצון שלמעלה מן החכמה והטעם. וכמו כן למעלה בחי' הלכות התורה שרשן ומקורן הן בבחי' רצה"ע שלמעלה מן החכמה והוא בחי' כ"ע שנחשב עדיין בבחי' התחתונה של המאציל שלמעלה מן בחי' החכמה שהוא ראשית הגילוי דנאצלים וידוע בכ"מ שבחי' הכתר הוא בחי' הממוצע בין עצמות המאציל העליון הפשוט בתכלית הפשיטות ובין בחי' הנאצלים שהן בחי' ע"ס דאצי' כו' ובו וע"י דוקא יומשך ויתחבר אור המאציל בנאצלים, והיינו שבחי' כ"ע הוא הממוצע להביא ולהמשיך מבחי' רעוא דכל רעיון שהוא בחי' מקור כל הרצונות (שהוא בחי' מל' דא"ס ממש) להיות נמשך בנאצלים פרטיים דע"ס כו' וד"ל, והיינו ענין הלכות התורה ששרשן בבחי' רצה"ע דכ"ע שנמשך ומתלבש בבחי' ח"ע ראשית הגילוי דאצי' ומבחי' ח"ע יוצאים לידי גילוי לבחי' המדות עליונות שהם בחי' חו"ג כו' כשר פסול כו', ונמצא שבהן וע"י דוקא יש חיבור וקישור לבחי' אור המאציל העליון הפשוט כו' שהוא בחי' רעדכ"ר כנ"ל עם הנאצלים אף שהן נק' גופים ואברים בלבד כנ"ל בכדי לאנהגא בהון עלמין כו' כנ"ל כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה כו', ולהיות כן נק' התורה בחי' מזון למעלה וכמ"ש לכו לחמו בלחמי וכמ"ש את קרבני לחמי כו' שהוא עד"מ המזון הגשמי שלמטה באדם התחתון הגשמי שהוא הממוצע לחבר נפש הרוחני עם איברי הגוף הגשמי כנ"ל באריכות.

והנה התורה נתלבשה בדברים גשמיים דנוג"ה כמו תרומות ומעשרות כו', אך ע"י נש"י העוסקים בתורה לשמה אחרי בחי' הביטול שלהם בבחי' מס"נ באחד בק"ש, ומעלי' מ"ן את התורה לשרשה כמו שהיא בבחי' רצה"ע דבחי' כ"ע שלמעלה מן החכמה כו' שהוא בחי' הממוצע כנ"ל, ונמצא שנש"י בהן וע"י דוקא נעשה בחי' התורה לחם ומזון למעלה להיות בחי' הממוצע כנ"ל, והוא ע"ד דוגמא מזון הגשמי דאף שמלוכש בו כח וחיות גבוה עכ"ז להיות מלוכש בדברים גשמיים מאד אין נעשה מזון וחיות לנפש הרוחנית כ"א דוקא אחר העלי' והבירור של המאכל בתכלית ע"י האדם האוכלו שמתברר בקיבה

שאורייתא מח"ע נפקת: זחי"ב סב, א. פב, א. קכא, א. זחי"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

וידוע בכ"מ שבחי' הכתר הוא בחי' הממוצע: ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א. וראה ס' מאמרי

אדה"ו ענינים ע' קצא ובהמ"מ שם. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שפא.

את קרבני לחמי: פינתס כת, ב.

ונהפך לדם בכבד ומן הכבד מתברר ועולה אל הלב כו' כנ"ל באריכות שאז דוקא הוא נעשה מזון וחיות לנפש להיות נמשך בכחות ואיברי הגוף כנ"ל, וכמ"כ הלכות התורה אף ששרשן בבחי' רצה"ע מאחר שנתלבשו למטה בדברים גשמיים דנוגה, א"א שתי' ללחם ומזון למעלה כ"א דוקא ע"י נש"י העוסקים בתורה לשמה כו' וד"ל. וע"כ נק' רעייתי שהוא לשון פרנסתי, וכמארז"ל ישראל מפרנסי' לאביהם שבשמים להיות שבהם וע"י דוקא נעשה התורה בחי' לחם ומזון למעלה כנ"ל לבחי' אדם העליון שעל הכסא כו', וכמו עד"מ ב"ש אוסרין וב"ה מתירין להיות שרש ב"ש מבחי' גבורות עילאה דאצי' ע"כ בהם נמשך אוא"ס בעולמות ע"י התלבשותן בבחי' גבורה דאצי' שהוא ענין ב"ש אוסרין, וכמו כן ב"ה מתירין להיות שרשן מבחי' חסד עליון כו' ע"כ בהם וע"י נמשך אור המאציל ע"י התלבשותו בבחי' חסד שהוא בחי' דרועא ימינא כו', ומפני שבחי' המדות עליונות הן מתכללים זע"ז וכמ"ש לאכללא שמאלא בימינא שהוא בחי' גבורה שבחסד וימינא בשמאלא, ע"כ גם למטה יש כמה דברים שהן מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה כו', וע"כ נק' ת"ח בונים שהם עוסקים בבנינו של עולם, וכמ"ש א"ת בניך אלא בוניך כו', והיינו לפי שבהן וע"י דוקא נמשך ומתלבש אור המאציל בנאצלים שהן בחינת הכלים דעשר ספירות שנק' דרועא ימינא כו' בגין לאחזאה בהון איך אתנהג עלמא כו' וד"ל.

(ה) וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' שע"י אותיות אמרתי שהוא בחי' דבר ה' זו הלכה שהן הלכות התורה ששרשן בבחי' רצה"ע עי"ז עולם חסד יבנה שהוא בחי' בנין והנהגת העולמות ע"י בחי' החסד דרועא ימינא כו' שהוא ע"י כי אמרתי דוקא שהוא בחינת הממוצע כנ"ל. או גם יש לפרש זה הפסוק על נש"י העוסקים בתורה, ופי' כי אמרתי עולם שע"י אותיות שאמרתי בא ונתלבש בעולם הגשמי למטה ונש"י למטה, עי"ז דוקא חסד יבנה נבנה בחי' הבנין דו"ק דאצי' בכדי לאנהגא עלמין כו'. והכל עולה לסגנון אחד. וע"כ התורה נעשה גם בחי' לחם ומזון לנשמות ב"ע וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו', וכן לחמו בלחמי כו' להיות שהנשמה היא בחי' בע"ג וא"א לה ליהנות מזיו השכינה בג"ע שהוא בחי' התענוג אלקות הבלתי בע"ג כ"א ע"י התורה שלמדו בעוה"ז שמהן נעשה מזון כו' וד"ל.

והנה כל זה הוא בבחי' הלכות התורה בלבד שהן הנק' בחי' מזון ולחם כנ"ל, אבל המצות מעשיות הן הנקראים לבושים למעלה, וכמ"ש וילבש צדקה

לאכללא שמאלא בימינא: ראה זחי"ק קעז, א. קעח, אי"ב. לקוית מטות פז, ב. ואתחנן ז, ד. ובהמ"מ שם.
תיח בונים... א"ת בניך: ראה ברכות סד, א. שבת קיד, א. [וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים

חיד ע' איתכן].

כי אמרתי... דבר ה' זו הלכה: תהלים פט, ג. שבת קלח, ב.

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.

וילבש צדקה כשריון... ושריון קשקשים: ישע"י נט, יז. שמואל"א יז, ה.

כשריון, וכן ושריון קשקשים הוא לבוש כו', שכמו שהשריון הגשמי כל קליפה וקליפה מצטרפת ומתחברת יחד ונעשי' לבוש גמור להגן על כל הגוף מן החיצים ובליסטראות כו', כמו כן כל פרוטה ופרוטה שנותן צדקה לעניים בעוה"ז מצטרפת לחשבון גדול ונעשה לבוש לנשמות בג"ע, וכמ"ש במ"א על מ"ש והלך לפניך צדקך כו' שהוא בחי' מעשה הצדקה שנעשה לבוש להנשמה להגן עלי' להוציאה מן המזיקין וחיצונים, וכמו כן כל מצוה ומצוה שנק' בשם צדקה סתם שכולם נעשי' בחי' לבוש לנשמה כו', וכמו כן למעלה הנה כתיב ולבושו צדקה שבראש, שמעשה המצות שעושים נש"י למטה הוא בחי' לבושי' של הקדב"ה שהוא בחי' אדם העליון דאצי' שעל הכסא שהוא בחי' אר"כ דאצי' כנ"ל שבחי' הלבוש הוא בחי' שומר ומגן מבחוץ שלא יזיקו ויקבלו החיצונים ג"כ בחי' יניקה כו', וכמ"ש וילבש צדקה כשריון כו' וד"ל. ובחי' הלבוש הזה הוא נעשה מבחי' המצות דוקא שמבחי' חיצוני' הביטול ועשי' בלבד אמר ונעשה רצוני בלבד ולא בבחי' פנימי' הביטול והשגה כו', ע"כ גם למעלה נעשה מזה בחי' לבוש ושומר בלבד.

אך הנה מבואר למעלה שבכל מקום השומר מוכרח להיות שרשו יותר גדול מן המשתמר, וכמ"כ מעשה המצות מאחר שנעשה בחי' לבוש ושומר מבחוץ להגין על בחי' אדם העליון דאצי' שעל הכסא שהוא בחי' אור המאציל בנאצלים בבחי' אור המקיף כו' כנ"ל, מוכרח להיות שבחי' הלבוש הזה שרשו יותר גבוה מהן מאחר שנעשה בחי' שומר עליו כו'. והענין הוא דבאמת מעשה המצות אף שהן בבחי' עשי' בחיצוני' בלבד עכ"ז שרשן ומקורן הן בבחי' פנימיות ועצמיות הכתר עליון שהוא בבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' התחתונה שבמאציל ממש שלמעלה מעלה מבחי' התלבשותו בנאצלים שהוא בחי' אדם העליון והיינו בבחי' המקיפים דע"ס דאצי' להיות ששרשן גבוה כ"כ מאד נעלה בבחי' המקיפים כנ"ל א"א שיבואו ויתלבשו בבחי' אר"כ בבחי' פנימי' ע"ס כמו ענין הלכות התורה כו' כנ"ל, כ"א בבחי' חיצוני' עשי' בלבד, וע"כ נעשה מהם בחי' לבוש חיצוני' דוקא, ועכ"ז הוא בחי' שומר להגין כו' כנ"ל. והטעם כי כל הגבוה גבוה יותר יותר יושפל ויתלבש למטה בדבר הנמוך יותר כו' כי נעוץ תחלתו בסופן.

וזהו ענין רעייתי פרנסתי שישראל מפרנסין כי להיות שע"י נשמות ישראל למטה דוקא נעשה בחי' מזון ולבושים לבחי' אדם העליון שעל הכסא, ע"כ הן הן המפרנסין כו' וד"ל.

וכמ"ש במ"א על מ"ש והלך לפניך צדקך: ישע"י נח, ח. וראה ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' תלג.

כל מצוה ומצוה שנק' בשם צדקה סתם: ראה גם תניא פל"ז. תיא מב, ג. לקרית ראה כג, ג.

ולבושו צדקה שבראש: פיוט, וכל מאמינים' בתפילת ימים נוראים. 'לבושו צדקה' [וצ"ב כאן בתיבת

שבראש].

אמר ונעשה רצוני בלבד: בכת"י ב: נעשה בחי' לבושים בלבד.

אך הנה כל זה מצד נפש אלקית וכוחותי בלבד שהם מתלבשים בתו"מ כנ"ל, כי הנפש אלקית עם עשר כחותיה שרשן ומקורן הוא מבחי' שם הוי' ב"ה שהוא בחי' יו"ד חכמה ה' בינה כו' שהן בחי' ע"ס דאצי' חב"ד חג"ת נהי"מ, וכאשר בחי' נפש האלקית וכוחותיה הם בבחי' היחוד בתכלית וע"י עסקן בתורה ומצות מעשיות שהן כללות כל העשר כחות הנפש ממולא בהן וע"י בחי' היחוד למעלה בתכלית בבחי' הע"ס דשם הוי' דאצי' ונמשך למטה בבחי' תוס' וגילוי כנ"ל, וכמאמר באתעדל"ת אתעדל"ע ורוח אייתי רוח כו' ומכל זה הטעם נק' רעייתי פרנסתי כו' וד"ל, אמנם התלבשותה בנפש הבהמית שהיא נפש המתאוה בחמימות התאוה והלב חומד לדברים גשמיים ותענוגי עוה"ז דבחי' דצי"ח הגשמיים שהם בחי' הישות והפירוד ממש, וכמ"ש רוח הבהמה היא היורדת למטה כו', והוא ההיפוך ממש לגמרי מבחינת היחוד והביטול דבחי' נפש האלקית וכחותי, וכמ"ש רוח האדם היא העולה כו', כי כל תענוגי עוה"ז הגשמיים אף גם לדברים המותרים ומכ"ש כו', וגם אהבה לבנים אינו אלא מצד התלבשותה בנפש הבהמית לבד, משא"כ מצד עצם הנשמה האלקית רחוקה היא ומובדלת בערך מכל תענוגי עוה"ז הללו אף גם מאהבת הבנים כנודע והיינו להיות שהנשמה אלקית בג"ע מופשטת לגמרי מחומרי' נפש הבהמית ע"כ אינה יודעת ומרגשת מהבנים כו'. ומה שמבקשים על הקברות ולזכור חסד אבות על הבנים כמבואר בכוונות ויחודים בכתבי האריז"ל, אינו אלא בבחי' הבלי דגרמי' שהוא בחי' קטנות הנשמות בלבד שהוא בחי' רוחא דשדי בגווי' בבחי' הרשימו שנשאר גם אחר הסתלקותה כו' כנודע כי גם בבחי' הנשמה האלקית יש בהן כמה בחי' ומדרגות עיבור יניקה מוחין וקטנות וגדלות כו' וד"ל. ונמצא מובן עכ"פ מכל הנ"ל שבחי' הנשמה האלקית מצד עצמה וכחותי מובדלת היא לגמרי מדברים הגשמיים שהן בבחי' ישות ופירוד כו' וכנ"ל, כ"א מצד התלבשותה בנפש הבהמית בלבד שהיא בחי' נפש המתאוה והלב חומד בחמימות התאוה בטבעו להיות שרשן ומקורן ויניקות החיות שלהם מבחי' בני חם חום הטבעי שמבחי' מ"ח צירופים האחרונים דמל' וכנ"ל שלזאת נק' בנות, וע"כ נק' התלבשות זה דבחי' נפש האלקי' בבחי' נה"ב רעייתי בין הבנות, וכמו כן בכללות מקור נש"י שמתלבשת למטה בבחי' נוגה דעשי' נק' רעייתי בין הבנות כו' וד"ל.

באתעדל"ת אתעדל"ע ורוח אייתי רוח: ראה זח"א פה, א. זח"ב קסב, א. (וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמיצ' ע' תקעב).

רוח הבהמה היא היורדת למטה: ע"פ קהלת ג, כא.

הבלי דגרמי'... הרשימו שנשאר גם אחר הסתלקותה כנודע: ראה זח"ג קסט, א. קע, א. ע"ח שער טנתיא (שיה) פיה. שער רפיח ניצוצין (שיח) פ"א. מאמרי אדהיז עה"ת ח"א ע' שנב. מאמרי אדהאמיצ' בראשית ע' תקכא. דברים ח"א ס"ע קסב.
רוחא דשדי בגווי': זח"ב צט, ב.

והנה לכאורה היא בבחי' ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ממש לבחי' נפש האלקית ששרשה ומקורה היא במדרגה גבוהה מאד נעלה כ"כ, וכמ"ש ישראל עלו במחשבה העליונה תחלה כו', וא"כ למה ירדה בבחי' ירידה גדולה כ"כ לירד ולהתלבש למטה בגוף בשר ודם ונפש הבהמית שנק' בנות כו'. אך הנה מבואר במ"א שענין הטעם והכונה בירידה זאת הוא שהירידה היא צורך עלי' להיות כי ע"י ירידה זאת דוקא היא עולה אח"כ למעלה ומדרגה היותר נעלה כמו שהיתה תחלה קודם התלבשותה וירידתה למטה וכמבואר בלק"א, והיינו ע"י בחי' התהפכות הנפש הבהמית בבחי' אתכפיא ואתהפכא לאהפכא מחשוכא לנהורא שנק' בכלל בחי' תשובה כנודע, שע"ז נאמר יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב שהוא בחי' תענוג הנשמות בג"ע שאינו אלא מבחי' זיו השכינה בלבד וכמבואר במ"א, וכמ"ש במקום שבע"ת עומדים צ"ג אינם יכולים לעמוד שם וכמ"ש במ"א על מאמר הזהר כד אתכפי' סט"א קוב"ה אסתלק לעילא כו' והיינו ענין עליות הנשמות למעלה ומדרגה גבוהה מאד נעלה שאחר הירידה בתחלה דוקא, וכמבואר במ"א באריכות בענין ירידה צורך עליי' זאת וכמשי"ת בסמוך. וע"ז נאמר גם כאן כן רעייתי בין הבנות שהוא ענין ירידת והתלבשות הנשמה אלקית בבחי' נפש הבהמית שהוא בחי' ירידה גדולה, אמנם הירידה היא צורך עלי', ולכן נאמר כאן המשל מענין גידול וצמיחת השושנה הגשמית בין החוחים הגשמיים שהן הקוצים שאף שהחוחים הן גרעון להשושנה להיות תוחבין אותה כו' עכ"ז ע"י החוחים הללו התוחבים אותה ע"י דוקא היא סלקא ריחא כנודע, וכן ממש עד"ז היא רעייתי בין הבנות שהיא נה"ב שלכאורה היא בחי' ירידה וגרעון גדולה והוא עד"מ החוחים הקוצים התוחבים אותה להיותה בבחי' ההיפוך לגמרי כו' עכ"ז דוקא ע"י קוצים הללו שהן הבנות כו' היא סלקא ריחא הוא בחי' עלי' זאת היריד' דוקא ע"י התהפכות נה"ב כו' וד"ל.

ו ולהבין את כ"ז בתוס' ביאור בפרטיות יותר, צ"ל תחלה פרטי עניני המשל הגשמי דשושנה בין החוחים ויובן ג"כ מזה למעלה בנמשל בבחי' רעייתי בין הבנות. דהנה השושנה הגשמית היא אדומה ואחר שמוסקין אותה באור היא נהפכת ונעשה לבנה, וכמו כן יובן הענין בנמשל למעלה בבחי' רעייתי הוא הניצוץ אלקי שבכל נפש מישראל שמתלבשת בין

ישראל עלו במחשבה: ע"פ ב"ר בתחילתו.

וכמבואר בלק"א: פל"ז.

יפה שעה אחת: אבות פ"ד מ"ז. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קיב, ובהמ"מ שם. במקום שבע"ת עומדים: ראה ברכות לד, ב. וראה תו"ח בראשית ו, ד [ובהמ"מ שם – בהוצאת קה"ת חשניג].

ע"י החוחים הללו . . סלקא ריחא כנודע: ראה זח"ב קפט, ב. השושנה . . ואחר שמוסקין אותה . . לבנה: זח"ב כ, א.

הבנות שהוא בחי' הנפשות הבהמיות ומסותרת שם בבחי' גלות להיות נמשך אחרי שרירות לבו בתאוות ותענוגי עוה"ז גשמי' בבחי' חמימות התאוה וחמדת הלב בחום הטבעי ונק' אדומה כי כל אדמומיות הוא מבחי' חמימות ונהפכת אח"כ מאודם ללובן ע"י המשכת י"ג מדה"ר העליונים נושא עון כו' ששרשם מבחי' לובן העליון שע"י זה הזדונות נעשו כזכיות כנודע ונהפך מאודם ללובן כו', אך בחי' המשכת י"ג מדה"ר זה אינו דוקא אלא אחר שמוסקין אותה באור תחלה והוא בחי' החמימות דנפש האלקית בבחי' אהבה ותשוקה ברשפי אש בבחי' בכל מאדך שהוא ענין הנ"ל שסלקא ריחא מן הקוצים דוקא שהן הפוגמים לנפש האלקית דכשנהפכין מחשוכא לנהורא ע"י בחי' בכל מאדך מעורר למעלה המשכות י"ג מדה"ר שמבחי' לובן העליון להפוך עד מזדונות לזכיות ואודם ללובן כו' וד"ל.

וביאור הענין בעבודת ה', יובן ע"ד הידוע במ"א בענין המעלת בע"ת, וכמבואר בזוהר דמשכא ל"י בחילא יתיר שהוא בחי' אהבת בכל מאדך בלי גבול שע"ז מעורר למעלה ג"כ בחי' מאד העליון כו'. והענין הוא דהנה אהבת בכל נפשך הוא ענין התקשרות מחדו"מ בעסק התורה ומצות מעשיות שע"ז כל יו"ד כחות נפש האלקית שהן חב"ד חג"ת נהי"ם מיוחדים בה בתכלית היחוד, וע"ז ממילא באתדל"ת אתעדל"ע שהוא בחי' היחוד דשם הוי' שהן כללות ע"ס דאצי' שמתייחד' ג"כ באור המאציל העליון להאיר עליהן בתוס' אור כנודע כו' בענין רעייתי פרנסתי שישאל מפרנסין כנ"ל, אך כ"ז הוא מדרגת עבודת הצדיקים בלבד שלא נדבק ונפגם כלל נפשם האלקית וכל כחותיה כלל בחשכת הגוף ותענוגי עוה"ז הגשמי' שמבחי' נפש הבהמית אף גם לא מדברים המותרים שלא נדבק נפשם האלקית בהם כלל כ"א נפשם האלקית וכל כחותיה תמיד הן בבחי' היחוד והביטול להוי' בתכלית בהשגתם שמשגיגים ומתענגים בתענוגי אלקי' בעבודתם בתפלה ותומו"צ כל חד וחד לפום שיעורא דילי', וכמ"ש נודע בשערים בעלה באתדל"ת שלהם למטה מעוררים למעלה ג"כ בחי' היחוד דע"ס דאצי' באור המאציל כו' שלזאת הן הנק' רעייתי פרנסתי, משא"כ הבע"ת היינו שנדבקו נפשם האלקית וכוחותיה שהן חב"ד חג"ת נהי"ם בחשכת נפש הבהמית וכוחותי' שהן כחות שכל ומדות מחדו"מ להבלי עולם הגשמי שבאין מנפשו הבהמית שהוא נפש המתאוה לילך אחרי שרירות לבו ותאוות אכילה ושת' וכל תענוגי עוה"ז הגשמי' בבחי' חמימות וחמדת הלב דנפש המתאוה אף גם לדברים המותרים ומכ"ש לדברים האסורים שהוא מג' קליפות הטמאות לגמרי שבכ"ז נפגם נפשו האלקי' בכוחותי' ממש וכנ"ל שנק' רעייתי בין הבנות שנמשלו לקוצים התוחבים ופוגמים ממש בחי' כוחות דנה"א

במ"א בענין מעלת הבע"ת . . בזוהר דמשכא ל"י בחילא יתיר: זח"א כקט, ב. ראה תריח פ' נח דף ס, ב (ובהי"מ שם – הוצאת תשנ"ג).
נודע בשערים בעלה: משלי לא, כג.

וממילא נעשה פגום למעלה כביכול שהוא בחי' העדר היחוד דשם הוי' ב"ה שהוא בחי' ע"ס דאצי', וכמ"ש הן בעונותיכם שולחם אמכם כו' וקוב"ה אסתלק כו' שהן בחי' הפירוד בין י"ה לו"ה דשם הוי' ב"ה, ולהיות כן אינו מועיל להם העסק בתומ"צ שבא מבחי' אהבת בכל נפשך, כי הרי התורה והמצוות נמשלה למזון ולבושים למעלה כנ"ל, וכמ"כ נק' מזון ולבושי הנשמה וכו"ל, וכמו עד"מ מזון הגשמי שמחבר חיות הנפש עם הגוף כנ"ל ובלעדי המזון אין להם חיבור וקישור, שהנה הוא דוקא באדם בריא בכל רמ"ח איבריו שאז דוקא יועיל לו המזון וכמו"כ הלבושים כו', משא"כ כאשר נחלה באיזה חולי חמימות וכה"ג באיזה מכה מאברים ונפסק חיות נפשו מאותו אבר שאז אין מועיל לו המזון כלל כי גם לא ירגיש שום טעם ותענוג מהמאכל שזהו עיקר הטעם שהמאכל מחי' כו' כנודע, כ"א צריך לרפאות גופו ברפאות מדברים סמים החרפים יותר כנודע ומבואר במ"א באריכות, ואחרי אשר יתרפא מחליו לגמרי אז דוקא יחזור וירגיש הטעם והתענוג מהמאכלים ויועילו לנפש החיות להתפשט ולהחיות איברי הגוף כו' ובלעדי המזון לא יהי' להם חיבור וקישור כנ"ל, וכמו כן יצטרך ללבושים שיועילו לנפשו להצילו מן הקור וחום כו', וכמו עד"מ בענין מזון הגשמי יובן ג"כ בבחי' מזון הרוחני של הנשמה האלקית וכוחותי' וכל רמ"ח איבריה הרוחני' והוא ענין התורה ומצות שנק' מזון ולבושי הנשמות כנ"ל שכי' הוא דוקא כאשר בחי' נפשו האלקית וכוחותיה וכל רמ"ח איברים הרוחנים כולם הם בתכלית השלימות שלא נדבקו ונפגמו כלל מהתלבשותה בנה"ב כנ"ל שאז דוקא יועיל המזון הרוחני שהוא עסק התורה כו' וממילא נעשה מזון למעלה ג"כ לחבר ולייחד אור המאציל העליון בנאצלים כו' משא"כ כאשר נפגם ונדבק נפשם האלקית בחשכת הנה"ב כנ"ל הרי נעשה בחי' חולי הרוחני' של הנפש בא מכחות ורמ"ח איברים הרוחני' לפי ערך הפגם והדביקות הרע כן יופגם ויוחלה באותו אבר הרוחני שמגיע הפגם שם כנודע ומבואר במ"א באריכות, וכמ"ש כל ראש לחלי וכל לבב דוי כנודע, וכמו עד"מ חולי הגשמי' שיש חולי שאין בו סכנה כו' ויש שנחלה בא' מאבריו ויש שנחלה כל גופו ממש וגם בא' מאבריו שנחלה חולי כ"כ שאין לו תקנה אלא לקוץ אותו האבר כי לפי ערך החולאת כן הוא הרפואה לאותו אבר החולי, וכמ"כ ממש בבחי' חולי הרוחני של הנפש האלקית ורמ"ח איבריה הרוחני' יש שאין הפגם רק מדברים המותרים כמ"ש כל אוכל תתעב נפשם כו' שע"ז וכל חכמתם תתבלע כו', ויש חולי שיש בו סכנה והוא מדברים האסורים ובא' מאבריו ואין בו תקנה אלא קציצה כי ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו' שאין להם תקנה ובירור כלל, ויש שנק' פצע וחבורה כו', ויש שנחלה בכל רמ"ח איבריו

הן בעונותיכם . . וקוב"ה אסתלק: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

כל ראש לחלי: ישע"א, ה.

כל אוכל תתעב נפשם . . וכל חכמתם תתבלע: תהלים קו, יח. כו.

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

הרוחני' ממש וכמ"ש מכף רגל ועד ראש כו', ולפי ערך הפגם וחולי הרוחני' בא' מאיברי' הרוחנים בנה"א ככה יגיע הפגם וחולי ההוא למעלה בבחי' שרש נשמתו המושרשת ביו"ד ספירות דאבי"ע שהן איברי' אדם העליון כנודע וממילא לא יאיר ויתייחד בהן אור המאציל העליון כי קודב"ה לא שרי' באתר פגים כו' כנודע ולא יועיל לזה ענין התו"מ שהם פרנסה למעלה בבחי' מזון ולבושי' כו' אחרי אשר נפגם כו', וכמ"כ לא יועיל בחי' ענין התו"מ למטה לנשמה אלקית אחרי אשר כבר נפגמה ונחלה כנ"ל כמו שלא יועיל המזון הגשמי לחולי הגוף הגשמי' כו' כנ"ל, ואי לזאת צריך לרפאותה מחלי' תחלה ברפואה הרוחני', ועד"מ הרפואה הגשמי' שהיא מסמים הגשמיים החריפים יותר דוקא, כמ"כ ענין הרפואה הרוחנית לנפש אלקית הוא ענין ובחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא בבחי' בכל מאדך בלי גבול, והוא מ"ש בזהר דמשכין ל' בחילא יתיר להיותה באה בבחי' יתרון אור מתוך החושך כמבואר במ"א, והוא ענין האהבה ברשפי אש שלמעלה מהדעת והשגה לגמרי ולצאת מתוך החושך בהעלם והסתר הגוף ונפש הבהמית כ"א לאשתאבא בגופא דמלכא ממש, והוא מ"ש ממעמקים קראתיך כו' שהוא בחי' עומקא דליבא בחי' רעותא דליבא שבא מבחי' יחידה שבנפש האלקית שלמעלה מעלה מבחי' כחות נפשו האלקית ורמ"ח איברי' הרוחני' שכללותן הן חב"ד חג"ת נה"י של נפשו האלקי' שכבר נפגמו ונחלו מפגם וחולי שמנפש הבהמיות כנ"ל, משא"כ בחי' יחידה שבנפשו האלקית שהוא בחי' המקיף כו' שלא נמסרו לחיצונים כלל, וכמ"ש ומכלב יחידתי כו', כי אין שום פגם ועון מגיע לשם כלל כו' וד"ל.

ז) **והנה** באעדל"ת כזה בבחי' בכל מאדך כנ"ל מעוררים למעלה ג"כ בחי' מאד העליון שבלי גבול והיינו בבחי' אא"ס ב"ה שמבחי' עצמיות המאציל ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' אור המאיר בע"ס בבחי' השתלשלות ע"ס באו"כ ואיברים כו' כנ"ל, כ"א הוא בבחי' א"ס הפשוט בתכלית הפשיטות בבחי' א"ס הפשוט כו' ושם אין פגם ועון מגיע כלל וכלל, וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך כו' כי העונות והזכויות שהם מ"ע ול"ת שרשם אינו כ"א מבחי' אור המאציל המאיר ובא כבר בהשתלשלות ע"ס, כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת ורמ"ח פיקודי' הם רמ"ח איברים כו' משא"כ בבחי' אור המאציל העליון שבבחי' א"ס הפשוט שלמעלה מעלה מהשתלשלות ע"ס אזי אין שום פגם ועון מגיע שם כלל אדרבה כאשר נמשך הארה והמשכה משם ע"י

מכף רגל ועד ראש: ישע"א, ו.ו.

קודב"ה לא שרי' באתר פגים כו' כנודע: ראה זח"ג קצ, ב. תניא פליב.

ממעמקים קראתיך שהוא בחי' עומקא דליבא: תהלים קל, א. זח"ב סג, ב.

ומכלב יחידתי: תהלים כב, כא. וראה מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שסד. דברים ח"ד ע' אשע. א'תצו.

וש"נ.

אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.

האתדל"ת בבחי' בכל מאדך שמעורר לבחי' מאד העליון כו' אזי עי"ז ממילא נשלמו כל הפגמים אף שכבר נפגמו להיותו מבחי' אור הפשוט שמבחי' שלימותא דכולא שמשלים ממילא כל החסרונות והפגמים שנעשו למעלה בבחי' כלים ואברים דע"ס דאצי' ע"י מעשה התחתונים כנ"ל, וכמ"ש הוא שלימותא דכולא אנת הוא ממלא כל שמהן, פי' להיות כי אנת שהוא בחי' עצמות המאציל ואור א"ס הפשוט הוא בחי' שלימותא דכולא ע"כ ממילא כאשר נמשך הארה והמשכה ששם הוא ממלא כל שמהן ומשלים כל החסרונות והפגמים אף שכבר נפגמו כנ"ל, וע"כ כאשר נמשך ומאיר הארה והמשכה זו גם על נפש האלקית ממילא נעשה מרפא לנפש לרפאותה מכל חלי' ולהשלים כל החסרונות והפגמים שנפגמו בו כחות נפשו האלקית ורמ"ח איברים הרוחני, מבחי' הרע שבנפשו הבהמית כנ"ל והזדונות נהפכו לזכיות ממש, וזה גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם כו' וד"ל.

והנה בחי' גילוי והמשכה שמבחי' מאד העליון שנמשך למעלה וגם למטה בכל נפש האלקית בפרט הוא הנק' המשכת י"ג מדה"ר העליוני' נושא עון ועובר וגו' ששרשם מבחי' לובן העליון דבחי' עצמיות אור א"ס הפשוט וכנודע שבחי' רחמים הוא בחי' נחלה בלי מצרים שהוא בלי גבול, ומבריש מן הקצה עליון אל קצה התחתון ממש וע"כ נעשה מזה ממילא נושא עון כו' כי הזדונות נהפכו לזכיות ממש כנ"ל.

וזהו וישכם לבן בבקר כו' שהוא בחי' לבנונית דבחי' לובן העליון הנ"ל שנמשך ומאיר בכל היום בפרט בכל נפש מישראל וינשק לבניו ולבנותיו שהן כל הפרצופים העליונים והתחתונים עד גם להפך גם הרע שמבחי' נפש הבהמית שנק' בנותיו כו' להיות הזדונות נהפכים לזכיות ממש כנ"ל ע"י המשכת י"ג מדה"ר כו' שהוא בחי' מרפא לנפש כנ"ל שאומרים בכל יום אחרי בחי' הכריעות והשתחוואות בחי' ברכאן דצלותא כו' וד"ל. ואז אח"כ דוקא ויעקב הלך לדרכו כו' (שהוא בחי' התיקון) והוא ענין העסק התורה ומצות שהן בחי' מזון ולבושים כו' שהוא בכל יום אחר התפלה דוקא וכנ"ל דבחי' המזון יועיל לנפש דוקא אחר הרפואה שמתרפא מחליו, וכמו"כ בחולי הרוחני דנפש האלקי, וכמ"כ למעלה מעלה מבחי' אדם העליון שעל הכסא כו' שדוקא אחר בחי' המשכת י"ג מדה"ר דבחי' לובן העליון שהן בחי' רפואה בכלל אז דוקא ויעקב הלך לדרכו בבחי' התורה כו' שנק' מזון לחבר אור המאציל

וזהו ישכם לבן בבוקר: ויצא לב, א. וראה תירא ויצא כג, ד (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' קצו וע' רמו. ובאה"ת ויצא כרך ה' תתסט, ב ואילך מביא מהמאמר כאן ע"ש. ויעקב הלך לדרכו: שם לב, ב. ומובא מהמאמר כאן בהמשך וככה תרליז ע' קנג: הנה העבודה שאחר התשובה דיוהכ"פ ע"ז ויעקב הלך לדרכו פ"י שהלך לדרכו בדרך התומ"צ כו' כמ"ש מזה בדיה כתפוח בעצי היער (רש"ם).

בנאצלים כו', וכמו כן בכל נשמה בפרט להיות גילוי אור האלקי בכל עשר כחות הנפש בעסקו בתומ"צ במחדו"מ כו', אך בבחי' המשכת י"ג מדה"ר מלמעלה הוא אחר ההעלאה תחלה מלמטה למעלה ג"כ בבחי' בכל מאדך בלי גבול שנק' תשובה עילאה בכלל כנ"ל.

וצ"ל במ"ש גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם כו' דוקא, והוא ענין הביטול במס"נ ממש בבחי' רשפי אש כו' שלמעלה מן השגה בק"ש בכל יום שעי"ז דוקא באתדל"ת אתדל"ע לעורר למעלה בחי' מאד העליון ונמשך משם בחי' המשכת י"ג מדה"ר אחר בחי' הכריעות והשתחוות בבחי' ברכאן דצלותא כו' וד"ל.

ח ונמצא מובן עכ"פ מכל הנ"ל דבחי' המשכת י"ג מדה"ר מבחי' לובן העליון הבא בבחי' המשכה מלמעלה למטה אינו בא ונמשך כ"א אחרי בחי' ההעלאה תחלה מלמטה למעלה בבחי' בכל מאדך באהבה ברשפי אש שלמעלה מהטעם והשגה שבזה דוקא מעוררים למעלה לבחי' מאד העליון שהוא בחי' לובן העליון הנ"ל להיות נמשך מלמעלה למטה בבחי' המשכת י"ג מדה"ר. ונמצא שמן האודם דוקא נעשה אח"כ הלובן כי כל ההעלאה הוא בבחי' גבורות שהוא מראה אודם כנודע ומה גם שההעלאה הוא בבחי' הגבורות רשפי אש כו' וכל שההעלאה הוא בתגבורת ועומק הלב יותר מלמטה למעלה יהי אח"כ בחי' המשכה מלמעלה למטה ג"כ מעומק דלובן יותר (וכמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' כו' שהן תרין עומקין עומק רום ועומק תחת כנודע, ומשם דוקא קראתיך לבחי' הוי' דע"ס באו"כ וכו' להיות ממלא כל שמהן וכו' וד"ל). וע"כ נמשלה רעייתי בין הבנות להשושנה בין החוחים שכמו שהשושנה להיותה בין החוחים היא סלקא ריחא יותר ונעשית מאדומה לבנה ע"י האור ששוקלין אותה באש כו', כמ"כ רעייתי שהיא כללות נש"י במה שמלובשת ומוסתרת בגלות ושביה בנה"ב היא סלקא ריחא יותר שהוא בחי' ההעלאה מתוך החושך וההסתר הזה שעולה אח"כ בבחי' יתרון אור מתוך החושך כנ"ל בבחי' בע"ת דמשכי' לי' בחילא יתיר כו', ובחי' ההעלאה זה הוא בבחי' תגבורת רשפי אש שמיסוד האש שבנה"א מלמטה למעלה שמזה נעשית אח"כ מאודם ללובן ע"י המשכת בחי' י"ג מדה"ר מבחי' לובן העליון שנמשך מלמעלה למטה אחר בחי' ההעלאה כנ"ל. והוא ענין הירידה צורך עלי' בירידת נש"י בין הבנות שהוא בחי' ירידה גדולה בכדי שעי"ז יהי' סלקא ריחא במעלה ובמדרגה היותר נעלה מכמו שהיתה קודם התלבשותה בבחי' נה"ב הנ"ל.

אך עדיין צ"ל בבחי' בע"ת הנ"ל מאחר שבחי' כחות נפשו האלקי חב"ד חג"ת כו' הם בבחי' גלות ושבי' בחשכת הגוף ותענוגי עוה"ז שמבחי' נפשו

הבהמית ועשר כוחותי שמסתירים ומעלימים לגמרי על בחי' נפשו האלקית וכחותי כ"א לילך תמיד אחרי שרירות לבו הרע ותאות ותענוגי עוה"ז הגשמי ומכ"ש במי שנפגם גם כחות נפשו האלקית בבחי' הרע גמור דג' קה"ט לגמרי שהוא חולי גמור כחולי שיש בו חסרון כנ"ל, וא"כ מאין יבוא לבחי' אתדל"ת בבחי' אהבה גדולה כ"כ בבחי' מאד כנ"ל בק"ש בבחי' היחוד במס"נ ע"י התבוננות שמע ישראל הוי' כו' הוי' אחד כו' אחרי אשר כחות נפשו הבהמיו' הן מעלימים ומסתירים לגמרי על אור קדושת נפשו האלקית וכחותיו ואין מניחין אותו כלל לגמרי להתבונן ולהשיג בגדולת ה' ורוממותו שמחמתו יבוא לבחי' אהבה והתפעלות-לה' לגמרי כי נדבק נפשו ממש בתענוגי עוה"ז הגשמי' כו'.

אך הענין הוא דבאמת גם קודם אתדל"ת בבחי' בע"ת הנ"ל בבחי' בכל מאדך צ"ל תחלה בחי' המשכת י"ג מדה"ר מלמעלה למטה על נפשו כדי שיוכל לעלות מתוך החושך והסתר והעלם הגוף ונפשו הבהמית [בבחי' העלאה אתדל"ת מלמטה למעלה בחי' מאוד כנ"ל ולא יעלימו ולא יסתירו עליו כוחות נפשו הבהמית] שנדבק בהם והוא ענין הבקשת רחמים [רבי'ם שבברכת יוצר כו' שקודם ק"ש וכמ"ש אבינו אב הרחמן כו' ברחמיך הרבים רחם עלינו שהוא ענין הבקשת רחמים] על נפשו האלקי' ממקור הרחמים שהן בחי' י"ג מדה"ר שמבחי' לובן העליון כנ"ל, בכדי שע"ז יוכל אח"כ בק"ש לבוא לבחי' מס"נ באחד, ובאתדל"ת מלמטה למעלה בבחי' בכל מאדך בלי גבול לצאת מתוך החושך כו' וכיתרון האור מתוך החושך כו'.

ונמצא מובן מזה שיש ב' מיני המשכות י"ג מדה"ר הבא באתדל"ע מלמעלה למטה בחי' לובן העליון, הא' הבא ונמשך מלמעלה למטה קודם ההעלאה באתדל"ת מלמטה למעלה והוא הבא ונמשך על נפשו האלקית ליתן לה כח ועוז לעלות באתדל"ת בבחי' בכל מאדך כו', והב' הוא בחי' המשכת י"ג מדה"ר הבא ונמשך אחר בחי' ההעלאה וכנ"ל. אך הנה גם בבחי' המשכת י"ג מדה"ר הא' הגם שהוא באין ונמשכין בבחי' אתדל"ע קודם האתדל"ת כנ"ל, עכ"ז צ"ל לזה הכנת החומר מגסותו וגבהותו בבחי' מבטשין עכ"פ וכמאמר הזהר אעא דלא סליק כו', וכמארז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט כו', והוא ענין פסוד"ז שקודם ברכת יוצר אור שנק' זמר עריצים, וכמ"ש רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות כו' לעשות נקמה כו' שהוא בחי' חומריות וגסות חיות

בבחי' . . הבהמית: ניתוסף מכת"י ב.

רבי'ם . . רחמים: ניתוסף מכת"י ב.

וכמאמר הזהר אעא דלא סליק . . לעולם ירגיז אדם יצ"ט: ראה זח"ג קסח, א. ברכות ה, א.

זמר עריצים . . רוממות אל בגרונם: ישע"י כה, ה. זח"ג רפד, א. סיפור עם דא"ח טט, ג. לקרי' בחוקותי

מו, ד. צבי'ם נא, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' רפט. דברים ח"ב ע' תח.

נפשו הבהמית לבטשו ולהכניע מגסותו וחומריותו ע"י כי רוממות אל כו' שבחו של מקום בפסוד"ז שהן הללויה כו' שע"ז ירגיז יצ"ט ויכעוס מאד על גסות נפשו הבהמית המעלים ומסתיר על אור ה' א"ס ב"ה וכולא קמי' כלא כו' וגם יתמרמר מאד על נפשו האלקי אשר היא חלק הוי' ממש ואיך ירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כ"כ להיות בבחי' גלות ושבי' ממש, בחשכת הגוף ותענוגי הבלי העולם הגשמי, וכל מה שיכעוס וירגיז יותר על חומריו וגסות נפשו הבהמית יתמרמר על בחי' נפשו האלקית עד שישכור לבו בקרבו בבחי' לב נשבר ונדכה יותר עד כי נפשו הבהמית יתמרמר על בחי' נפשו האלקית יותר עד שישכור עד כי ימאס בחייו ממש יותר יותר בבקשת רחמים רבים על נפשו האלקי אח"כ בברכת יוצר ואהבת עולם שלפני ק"ש מעומק הלב יותר להעלות מטומאו' הגוף וחשכת נפשו הבהמית שלא יעלימו ויסתירו עליו כ"כ ע"י המשכת י"ג מדה"ר מבחי' לובן העליון על נפשו האלקית כי אין אור א"ס בחי' שלימותא דכולא שורה ונמשך כ"א במאני תבירין דוקא וכמ"ש את מי אשכון כו', וע"כ בחי' המשכות י"ג מדות הרחמים שמבחי' לובן העליון דעצמיות אור א"ס הגם שבא מלמעלה בבחי' אתעדל"ע בלי אתדל"ת עדיין עכ"ז אינו שורה ומאיר על נפשו כ"א בהכנעת החומר דוק ואזי יבוא אח"כ לבחי' אתדל"ת מלמטה למעלה בק"ש באהבת בכל מאדך כנ"ל בבחי' עומק הלב יותר, ובאתדל"ת אתדל"ע מעורר למעלה ג"כ מאד העליון דבחי' לובן העליון דעצמיות אור א"ס הפשוט להיות נמשך ומאיר ובא מלמעלה למטה דוקא על נפשו האלקית בבחי' המשכת י"ג מדה"ר שאחר הכריעה והשתחווא' בחי' ברכאן דצלותא עד שזדונות יהפכו לזכויות כנ"ל להיותן באין ונמשכין מבחי' שלימותא דכולא השלם בתכלית השלימות, וע"כ ההארה והמשכה ממש משלים כל החסרונות והפגמים כנ"ל במ"ש אנת הוא שלימותא דכולא אנת הוא ממלא כל שמהן כו', וזהו מה שאומרים אחר התפלה ויעבור ה' על פניו ויקרא הוי' הוי' כו' ב' פעמים שהן ב"פ הוי' ופסיק טעמא בגווייהו כנודע להיות בחי' המשכת י"ג מדה"ר הן באין ונמשכין מאור עצמיות המאציל ממש בבחי' הוי' הא' שלמעלה מעלה מהשתלשלות, והוא למעלה מעלה מהוי' הב' שהוא בחי' הוי' דע"ס דאצילות הבאים בהשתלשלות אור"כ כו' וע"כ פסיק טעמא כו', ואח"כ נאמר נושא עון כו' כי ע"י ההמשכה מבחי' הוי' הא' שלמעלה מהשתלשלות לבחי' הוי' הב' נשלמו כל הפגמים ממילא והחסרונות עד שגם למטה הזדונות נהפכו לזכויות.

במאני תבירין . . את מי אשכון: ע"פ זח"ג ז, ב. ישעי' נז, טו. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארויל ע' מז.

ובהמ"מ שם.

ופסיק טעמא בגווייהו: זח"ג קלח, א. וראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשיח וע' תתסג. ס' מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"א ע' רצ. ניד ע' תקעו. ושינ.

ט) וְזֶהְן כָּלֹת עֲנִין הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם בַּפְּסוּד' וּבִרְכוֹת שִׁלְפִנִי ק"ש וּש"ע כו' כנ"ל. אך גם קודם התפלה הנה אמרו רז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש כמבואר במ"א, והתחלה לזה הוא ענין תיקון חצות וק"ש שעל המטה, וכמ"ש רגזו בלבבכם על משכבכם כו' שהוא ענין מארי דחושבנא ולהתמרמר בנפשו מאד איך שהוא גרמא בנזקין כו' כמ"ש בלק"א כו', ועי"ז ישבור לבו בקרבו מאד כו' וירגז מאד על נפשו הבהמית כו' וכמארז"ל לעולם ירגז כו' שנאמר רגזו כו', ומבחי' הרשימו ממרירות זה שנשאר בבקר בקומו משינתו בזכרו ע"ז ובפרט באמרו אח"כ בפסוד' סיפור שבחיו ש"מ כו' ואזי ממילא ירגז מאד יותר כו' על נפשו הבהמית המכסה ומסתיר בתגבורת חמימות הכעס שמבחי' יסוד האש שבנפשו האלקית כו' ועי" הכנעת החומר זה יומשך עליו אח"כ בחי' רחמים רבים העליונים דבחי' לובן העליון הנ"ל בברכות שלפני ק"ש כו' כנ"ל. ועי"ז קאי ג"כ מ"ש וישכם לבן בבקר שהוא בחי' לובן העליון הבא ונמשך מלמעלה באתדל"ע בלי אתדל"ת בבוקר בכל יום, אך אחר בחי' הכנעת החומר ומרירות הלב בתיקון חצות וק"ש שעהמ"ט כנ"ל במ"ש לעולם ירגזו כו' שאז דוקא נמשך בחי' לבן בבקר, וינשק לבניו ולבנותיו שהוא בחי' המשכת י"ג מדה"ר שנמשך על נפשו האלקית ליתן כח ועוז להפוך לנפש הבהמית בבחי' אתכפי' ואתהפכא ממש שהוא בחי' הביטול בק"ש בכל מאדך באתדל"ת מלמטה למעלה כו' כנ"ל.

והנה התורה נדרשת בכלל ופרט, וכל מה שנת"ל בענין המשכת ב' בחי' י"ג מדה"ר בכל יום זהו דרך פרט, אבל בכללות השנה הנה עיקר בחי' גילוי י"ג מדה"ר הוא באלול ועשי"ת והן ג"כ ב' בחי', כי באלול באין ונמשכין י"ג מדה"ר רק בשביל לעורר אתדל"ת אבל ביוכ"פ נמשכי' י"ג מדה"ר בבחי' אתדל"ע שלאחר אתדל"ת בכל אלול ועשי"ת. אך מ"מ [גם] בחי' י"ג מדה"ר דאלול הגם שהן באין ממילא לעורר אתדל"ת מ"מ] ג"כ צריך לעשות הכנה לזה ע"ד הנ"ל. וזהו אני לדודי כו' שעושה הכנה לקבל גילוי אור י"ג מדה"ר ועי"ז יוכל להיות אח"כ בחי' תשובה ממעמקים קראתיך, ואז נמשכים ביוהכ"פ י"ג מדה"ר למלאות כל הפגמים וכמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כנ"ל.

אין עומדין להתפלל .. כמבואר במ"א: ברכות ל, ב. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' לח ואילך. ובהמ"מ שם.

רגזו בלבבכם: ע"פ תהלים ד, ה.

מארי דחושבנא .. כמ"ש בלק"א: פכ"ט.

גם .. מ"מ: ניתוסף מכת"י ב.

אני לדודי: שיה"ש ג.

אם יהיו חטאיכם: ישע"א, ח.

ונמצא מובן עכ"פ מכל הנ"ל שגם בחי' המשכת י"ג מדה"ר מבחי' לובן העליון הבא קודם אתדל"ת ג"כ הוא שמן האודם נעשה לובן והיינו בחי' הכנעת החומר בבחי' ירגיו כו' שהוא בבחי' חמימות הכעס כו' שמבחי' יסוד האש שבנפשו האלקית שהוא שרש האדמומית כו' ומן אודם זה דוקא נעשה לובן אח"כ בבחי' המשכת י"ג מדה"ר שבכרכות שלפני ק"ש. ונמצא ש"ש כשושנה בין החוחים כן רעייתי בין הבנות כו' היינו שמן אודם נעשה לובן עד"מ השושנה הגשמי כנ"ל קאי בין על בחי' י"ג מדה"ר הא' בין על י"ג מדה"ר הב' שאחר האתדל"ת כנ"ל. והא בהא תליא שכאשר מתחלה הוא בבחי' אודם בבחי' ירגיו כו' ממילא נעשה אח"כ לובן בהמשכת ר"ר על נפשו כנ"ל וממילא נעשה אח"כ בחי' אודם הב' שהוא האתדל"ת מלמטה למעלה בבחי' תגבורת רשפי אש כאהבת בכל מאדך שלמעלה כנ"ל, וממילא נעשית אח"כ מאודם לובן בהמשכת י"ג מדה"ר דבחי' לובן העליון שאחר ח"י ברכאן דצלותא וד"ל.

(י"ד) **ועם** כל הנ"ל יובן ג"כ מ"ש כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, והוא נאמר אחר שכבר כתיב כשושנה בין החוחים כן רעייתי כו' ואזי אח"כ כתפוח כו' כן דודי כו'. והענין הוא ע"ד הנ"ל שאחר שכשושנה בין החוחים סלקא ריחא ומן האודם נעשה לובן, כן רעייתי בין הבנות היא סלקא ריחא לעילא לעילא כו' כנ"ל בבחי' בכל מאדך בחילא יתיר כו' ונהפכת אח"כ מן האודם ללובן בהמשכת י"ג מדה"ר כו' שזדונו נעשו כזכיות אזי כמו כן למעלה למעלה הוא התגלות דודי בין הבנים. פ"י דודי הוא אהבה העליונה מאד נעלה וכמ"ש זה דודי וזה רעי והוא מ"ש אהבתי אתכם אמר ה' כו' ואהבתך אל תסור כו', שהוא בחי' אהבה העליונה הנמשכת מעצמות המאציל הפשוט בתכלית הפשיטות בבחי' א"ס הפשוט שלמעלה מן בחי' הצמצום ומק"פ הנ"ל הוא שרש בחי' שם אלקים המגן ונרתיק כו' ע"כ בני אלקים הנ"ל הם המתייצבים על הוי' כו' עד שמקטרגי' בהשתלשלותם למטה מטה נעשה בני חם כו' עד בחי' נפשות הבהמית שבאדם שנק' בנות המעלימים ומסתירים לגמרי על בחי' אור ניצוץ אלקי' שבכ"א מישראל שנק' רעייתי כנ"ל ששרשו מבחי' שם הוי', וע"כ אמר כאשר בחי' רעייתי הנ"ל אתהפכת לבנות הנ"ל מחשוכל לנהורא בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' ובהו וע"י סלקא ריחא לעילא לעילא ונהפך מאודם ללובן כנ"ל אזי כמ"כ למעלה מעלה הוא בהתגלות בחי' דודי שהוא בחי' אהבה עליונה הפשוטה שמעצמות המאציל בבחי' אור א"ס הפשוט שלמעלה מן בחי' צמצום ומק"פ שרש בחי' שם אלקים ובהתגלות אהבה העליונה הנ"ל בין הבנים בני האלקים המתייצבים על הוי' ממילא נהפכים ג"כ מדין לרחמים כו'.

וזהו כתפוח בעצי היער, פי' התפוח הוא כלול מג' גוונים חיור ירוק סומק כו' ולמעלה היינו בחי' רחמים שהוא בחי' קו האמצעי המכריח כו' ונק' נחלה בלי מצרים להיות כלול מכולם חג"ת, ועצי היער הן בחי' המלאכים העליונים שנק' עצי שטים עומדים כמ"ש בזהר ושרשן מבחי' בני אלקים כו' וע"כ הם עומדים כו', וע"כ כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וד"ל.

(יא) והנה כדוגמת כל הנ"ל שמבואר למעלה בעבודת ה' בכ"א מישראל בפרט בכל יום בפרט שהוא ענין פסוד"ז ובקשת רחמים שבברכת יוצר אור שלפני ק"ש וק"ש וש"ע וי"ג מדה"ר שאחר ש"ע ועסק התומ"צ של כל היום אחר התפלה כנ"ל, כמו כן יובן עד"ז בענין כללות כל העולמות בכלל ברה"י וסוכות שעי' נאמרו כל הפסוקים הנ"ל כשושנה כו' כן רעייתי כו' כן דודי כו' בצלו חמדתי כו' וכמ"ש בזהר על מ"ש ויהי היום ויבואו בני האלקים להתייצב כו' שהוא יומא דר"ה שנק' יום הדין כו' וד"ל. והענין הוא דהנה ידוע שברה"ה הוא זמן חידוש העולמות בהמשכה חדשה מעצמות המאציל בכללות כל העולמות בפרט אם כדאי הן כו' לפ"ע האתדל"ת משנה העברה בכלל שעולין כולן למעלה ברה"ה שהוא זמן עליות כללות העולמות וכמ"ש וכל באי עולם עוברים לפניך כו' מי לא נפקד כהיום כו', וע"כ אז ויבואו בני האלקים להתייצב כו', וכדי להסיר את כל המקטרגים כו' צריך לעורר מלמטה בבחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא בבחי' בכל מאדך ע"י בחי' קול השופר מלמטה, וכמ"ש כשופר הרים קולך שהוא מן המיצר למרחב דוקא, וכמ"ש מן המיצר קראתי כו' ועי' מעוררים למעלה ג"כ בחי' מאד העליון שלמעלה מעלה מהשתלשלות כו' שיומשך מלמעלה למטה בבחי' המשכה חדשה בקול השופר העליון שהוא בחי' קול והמשכה פשוטה בבחי' עצמות אא"ס הפשוט כו' וכמ"ש וה' אלקים בשופר יתקע כו' וד"ל, ועי' נמשך אח"כ בחי' המשכת י"ג מדה"ר ששרשם בבחי' לובן העליון כו' דעצמות אא"ס הפשוט שבבחי' קול השופר הנ"ל בכל היו"ד ימים שמן ר"ה ועד יו"כ שנק' י' ימי תשובה בבחי' תשובה עילאה מעומק הלב בבחי' בכל מאדך כנ"ל, ולכן אח"כ ביוכ"פ מכפר על עבירות ל"ת ועשה כו' והזדונות נהפכים לזכויות, וכמ"ש כי ביום הזה יכפר כו' לפני הוי' תטהרו פי' להיותו לפני הוי' ממש כנ"ל וע"כ תטהרו ממש וכמו כן

התפוח הוא כלול מג' גוונים: זח"ג קלג, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' 1 [ובהמ"מ שם].
ועצי היער הן בחי' המלאכים .. עצי שטים עומדים כמ"ש בזהר: ראה זח"ג צו, א. ביאורו לאדהאמ"צ
עז, ג. עט, ג. מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' יט [ובהמ"מ שם]. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' א'ק"א [ובהמ"מ שם].

בזהר על מ"ש ויהי היום: ראה לעיל בתחילת המאמר.
כשופר הרים קולך .. מן המיצר קראתי: ישעי' נח, א. תהלים קית, ה.
וה' אלקים בשופר יתקע: זכרי' ט, יד. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשע ובהמ"מ שם.
כי ביום הזה יכפר: אחרי טו, ל.

למעלה בבחי' ע"ס דאצי' הם נשלמים בתכלית מבחי' המשכת אור חדש מעצמות המאציל שמבחי' שלימותא דכולא שנמשך עליהן שמשלים וממלא כל שמהן מכל החסרונות והגמים שנפגמו ממעשה התחתונים, וזהו כשושנה בין החוחים שהיא סלקא ריחא ומן האודם ללובן כנ"ל, כן רעייתי בין שהוא בחי' ניצוץ אלקי שבכל אחד מישראל בין הבנות שהם נפשות הבהמי' שבאדם שבהם וע"י דוקא סלקא ריחא לעילא לעילא בבחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא כו' שהוא בבחי' קול השופר שמלמטה למעלה וע"כ עד שיאדים פני התוקע כו' ומאודם הזה נעשה לובן בהמשכת י"ג מדות הרחמים כנ"ל וד"ל, וכן דודי בין הבנים שהוא בחי' התגלות אהבה העליונה שבעצמות המאציל ממש בבחי' מאד העליון בבחי' התגלות והמשכה פשוטה בבחי' קול השופר העליון שמלמעלה למטה שנק' דודי שמתגלה בין הבנים דבחי' שם אלקים ששרשו מבחי' הצמצום ומקום פנוי כו' שהן המתייצבים על הוי' דע"ס דאצי' כו', אמנם ע"י התגלות בחי' דודי הנ"ל הן נהפכים מבחי' דין וצמצום לבחי' רחמים וכו' וד"ל.

אך כדי שיוכל לבוא לבחי' אתדל"ת כזה בבחי' בכל מאדך קול השופר כנ"ל ברה"ה שהוא בבחי' עומק הלב מבחי' יחידה שבנפש כנ"ל, צריך להתחיל ולהקדים תחלה קודם ר"ה בכל ר"ח אלול, כמ"ש אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול, הרועה בשושנים כמאמר רז"ל ששונה הלכות התורה שהוא בחי' התקשרות השכל ומדות ומחדו"מ שהן חב"ד חג"ת נה"י שמבחי' נפשו האלקית בבחי' חכמתו ורצונו ומחשבתו שבתר"מ כו', וזהו אני לדודי ודודי לי ועי"ז יגיע ויבוא אח"כ ברה"ה לבחי' תשובה עילאה מעומק הלב יותר והוא בבחי' בכל מאדך שלמעלה מן השגה כו' כי הוא מבחי' יחידה שבנפש שלמעלה מבחי' חב"ד חג"ת כו'. אך כ"ז הוא מעלת ומדרגת הצדיקים שלא נפגמו נפשם בטומאת חשכת הגוף בתענוגי עוה"ז הגשמי' כלל, שעליהם נאמר אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים שהן שונין הלכות התורה בכל כוחות נפשם האלקית בבחי' חב"ד חג"ת נה"י הן בתכלית היחוד בה' ע"י הלכות התורה ששונים כנ"ל, משא"כ כאשר בחי' חב"ד חג"ת נה"י ומדרו"מ של נפש האלקי' הם מלובשים בבחי' שכל ומדות של נה"ב ומקושרים בבחי' גלות ושביה לילך אחר שרירות לבו בתאוות תענוגי עוה"ז הגשמי' בחמימות התאוה שהלב חומד בטבעו כו', ומכ"ש מי שנפגם נפשו ח"ו בדברים האסורים שמג' קליפות הטמאות לגמרי ח"ו ואין יכולים כלל לצאת מתוך חשכת הגוף כנ"ל להתקשר מחשבתו ובינתו ודעתו בה' בתורה ותפלה ומכ"ש שלא יוכלו לבוא ולהגיע לבחי' תשובה עילאה מעומק הלב שמבחי' יחידה שבנפש ברה"ה כנ"ל. והעצה היעוצה לזה הוא ענין

עד שיאדים פני התוקע: פעי"ח שער השופר פ"א ופ"ג. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתק וע' תתקס וע' א"ד. אזהרת דברים (כרך ו') ע' ב'שפד.
כמאור"ל ששונה הלכות התורה: שבת ל. ב. ראה גם לעיל ד"ה אני לדודי.

הבקשת רחמים רבים שמבקשים באלול קודם ר"ה בימי הסליחות וכדומה לעורר ולהמשיך מלמעלה למטה בחי' המשכת י"ג מדה"ר על נפשו האלקית וכוחותי' ליתן להם כח ועוז לצאת ממאסרי הגוף וחשכת נפש הבהמית כו' והוא ענין ובחי' אתדל"ע כנ"ל כי הוא הנותן כח ועוז לבוא לבחי' אתדל"ת כנ"ל, משא"כ בחי' המשכת י"ג מדה"ר שנמשכים ברי"ה ויוכ"פ בי' ימי תשובה כו' שהן באין אחר האתדל"ת דבחי' בכל מאדך בחי' קול השופר שמלמטה למעלה דוקא שע"ז נמשך אח"כ מלמעלה למטה בחי' קול השופר עליון כו'.

אמנם עכ"ז גם בחי' התעוררות והמשכת י"ג מדה"ר שנמשך מלמעלה למטה באלול קודם ר"ה אינו נמשך ובא כ"א ע"י בחי' תשובה תתאה בבחי' לב נשבר עכ"פ בכל חדש אלול, וכמ"ש היתקע שופר כו' והעם לא יחרדו שקאי על כל חודש אלול מר"ח ואילך כנודע דהיינו להיות בבחי' מארי דחושבנא עכ"פ איך שמרד בממ"ה הקב"ה ולפשפש במעשיו כו' שע"ז ירגיז ויכעס מאד על נפשו הבהמית המסתרת ומעלמת על אור ה' א"ס ב"ה חיי החיים האמיתי' שמבחי' א"ס ב"ה וכולא קמ"י כלא כו' ומוליכו למקום הטינופת כו' שהן בבחי' מות לגמרי, וכל מה שיכעס וירגיז יותר ויבטשו ויכניעו יותר ויהי' לב נשבר ונדכה יותר אזי יתמרמר מאד על נפשו האלקי' איך שהוא בבחי' גלות ושביה גדולה כ"כ ומאיגרא רמה לבירא עמיקתא ואזי אח"כ יבקש רחמים רבים מאד על נפשו האלקית להוציאה ממסגר המות הזה כו' וע"ז מעורר וממשיך עליו בחי' י"ג מדה"ר העליונים שמבחי' לובן העליון כו' ליתן כח ועוז לבחי' נפשו האלקית כו' בימי הסליחות שקודם ר"ה, ונמצא עכ"פ שמן האודם דירגיז כו' נעשה הלובר דוקא. וזהו כשושנה כו' כן רעייתי כו' וע"ז יגיע ויבוא למדרגת תשובה עילאה בכל מאדך מבחי' יחידה שבנפש ברי"ה בקול השופר מלמטה למעלה שהוא ג"כ בחי' אודם כנ"ל במ"ש עד שיאדים כו' וע"ז נמשכים בחי' י"ג מדה"ר מלמעלה למטה בבחי' לובן העליון בכל י' ימי תשובה להיות נושא עון וכו'.

ונמצא שכדוגמת כל פרטי הנ"ל בעבודת ה' בתפלה בכל יום בפרט שמתחלה הוא ענין הכובד ראש שקודם התפלה שהוא בחי' הרשימו מבחי' המרירות ומארי דחושבנא שבתיקון חצות וק"ש שעל המטה כו' שאז אח"כ בפסוד"ז זמר עריצים ירגיז ויכעס ויכניע לנה"ב כנ"ל במ"ש רוממות אל בגרונם וחרב כו' לעשות נקמה, והוא בחי' רעייתי בין הבנות אדומה ברוגז וכעס כשושנה בין החוחים שע"ז דוקא אח"כ הוא ענין התעוררות רחמים רבים מבחי' י"ג מדות הרחמים על נפשו האלקית בבחי' בקשת רח"ר בברכת יוצר ואה"ר שלפני ק"ש ליתן לו כח ועוז לצאת ממאסרי הגוף וכוחות נפשו הבהמית כ"א לקשר נפשו ושכלו ובינתו בה' בק"ש בהתבוננות שמע ישראל

כו' הוי' אחד כו' בבחי' יחו"ע כו' ועי"ז אח"כ ואהבת כו' בכל מאדך שהוא בחי' אתדל"ת מלמטה למעלה שהוא ג"כ בחי' אודם בבחי' מאד שהוא בחי' יחידה שבנפש שלמעלה מן הדעת והשגה ובאתדל"ת אתדל"ע מעורר למעלה ג"כ בחי' מאד העליון שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל ונמשך ובא מלמעלה למטה בהכרעות והשתחוואות שבש"ע כו' ומשם נמשך בחי' המשכת י"ג מדה"ר מבחי' לובן העליון אחר שמונה עשרה להיות נושא עון כו' כנ"ל ונעשה מן האודם לובן כנ"ל באריכות, ועד"ז ממש הוא בכללות העולמות בכל ר"ה ויו"כ וחודש אלול שקודם ר"ה כנ"ל וד"ל.

(יב) ועתה יובן ענין הפסוק בצילו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחיכי, שנאמר אחר כן דודי בין הבנים כו'. דהנה מבואר למעלה דבחי' דודי הוא בחי' אהבה העליונה שמעצמות המאציל ממש בבחי' אור א"ס הפשוט שלפני הצמצום ומק"פ ממש שמתגלי' בקול השופר העליון מלמעלה למטה כו'. והנה ענין ובחי' גילוי זה א"א בבחי' גילוי למטה בנפש וגם לא למעלה בבחי' ע"ס דאצי' בבחי' גילוי או"פ ממש מאחר שהוא למעלה מעלה מבחי' השתלשלות ע"ס שהן חב"ד חג"ת כו' ולא דאית ב'י מכל אינון מדות כלל כו' כ"א הוא מאיר ובא מלמעלה בבחי' או"מ בלבד, אך להיותו בחי' או"מ עליון וגבוה כ"כ מאד נעלה שמבחי' שלימותא דכולא ע"כ גם בחי' זיו והארתו בלבד הוא ממלא כל שמהן ומשלים כל החסרונות והפגמים שנפגם למעלה בבחי' ע"ס דאצי' וגם למטה מטה בכל ניצוץ אלקי בפרט כו' והן הן ענין המשכת י"ג מדה"ר שנמשכי' מר"ה עד אחר יוכ"פ שהן בחי' אור וזיו והמשכה בעלמא מבחי' אור א"ס הפשוט בבחי' דודי הנ"ל. אמנם הנה בחג הסוכות מאיר ומתגלה אח"כ בחי' עצמות אור המקיף העליון דבחי' דודי הנ"ל ולא בחי' זיו והארתו בעלמא, והוא ענין חג הסוכות בסוכות תשבו שהוא צל הסכך המקיף על כל האדם מבחוץ שמורה על גילוי בחי' המקיף העליון דאדם דאצי' שמתגלה אז ולהיותו בחי' גילוי המקיף ממש ע"כ א"א שיתגלה למטה כ"א בבחי' צל ומקיף בלבד, והוא הצל של הסכך אדם יושב בה כו' וד"ל.

וזהו כתפוח כו' כן דודי בין הבנים המתייצבי' על הוי' שמאיר בר"ה, אמנם אינו אלא בחי' זיו והארה בלבד מבחי' דודי' שמתגלה בר"ה בין הבנים המתייצבים כו', אבל בצילו חמדתי וישבתי אח"כ בחג הסוכות בצילו של בחי' עצמיות המקיף דודי הנ"ל, והן הן ז' ימי החג שהן נגד ז' עננים המקיפים דאהרן כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שנק' חג הסוכות זמן שמחתנו שהוא שמחה של מעלה וכמ"ש ישמח ה' במעשיו וגם שמחה של מטה וכמ"ש ישמח ישראל

ז' עננים המקיפים דאהרן כו' וכמ"ש במ"א: זח"ג קג, ב. וראה סידור רנו, א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקנו.
ישמח ה' במעשיו... ישראל ישראל בעושי: תהלים קלד, א. קמט, ה.

בעושי, ונודע שכל שמחה הוא מהתגלות דבר חדש שלמעלה מן הרגילות ולמעלה היינו בחי' התגלות המקיף עליון דאור א"ס שלמעלה מסדר ההשתלשלות דע"ס, ולמטה בעבודת ה' בנפש האדם הוא בחי' גילוי אור א"ס בבחי' יחידה שבנפש האלקית למעלה מעלה מבחי' איזה השגה ותפיסה דבר מה כלל, וע"כ נק' זמן שמחתנו שהוא בחי' גילוי בחי' מקיף עליון שמתגלה למטה ג"כ בבחי' מקיף וצל דוקא וד"ל.

אך כ"ז הוא בחג הסוכות לבד, אמנם אחר החג הסוכות חוזר ונמשך אור המקיף להאיר בבחי' פנימי והוא בחי' היחוד והחיבור דאור המאציל עם ע"ס דנאצלים אחרי שכבר נשלמו מכל פגמים ברה"ו ויוכ"פ וגם בבחי' גילוי המקיף ברה"ס כו'. ולמטה בעבודת ה' בנפש האדם הוא ענין גילוי אלקות בכל ניצוץ אלקי בפרט בבחי' חב"ד חג"ת נה"י שהן עשר כחותיה דוקא והיינו ע"י השגת אלקות בהתבוננות יחו"ע כו' בק"ש בכל יום ועסק התורה והמצות של כל השנה שבזה הוא גילוי בחי' חכמתו ורצונו ית' ממש בבחי' חב"ד חג"ת נה"י שבנפשו האלקי בבחי' גילוי אר"פ דוקא, ובחי' השמחה של המצות הוא בחי' היחוד והחיבור דאווה"מ בפנימית דוקא וד"ל. וזהו מ"ש טעמו וראו כו' שהוא בחי' תענוג אלקי שבכל נפש אלקי שמתענגת על ה' ובחי' השגת התורה ועשיית המצות כו' וע"ז למעלה ג"כ נעשה בחי' יחוד וחיבור דאור עצמות המאציל עם הנאצלים כו' וד"ל, וכנ"ל בענין רעיית פרנסתי כו'.

אך כ"ז הוא דוקא אחר ר"ה ויוכ"פ כו' שכבר נשלמו כל החסרונות והפגמים והזדונות נהפכים לזכיות כו' בבחי' רפואה לנפש ממש שנתרפא מכל חלי' והפגמים כו' אז דוקא יועיל המזון הרוחני שהוא בחי' התורה שנק' לחם ומזון למעלה שהוא בחי' הממוצע לחבר אור המאציל בנאצלים שהוא המקיף עם הפנימי. וכמ"כ בכל נפש בפרט להיות גילוי אור א"ס ב"ה בכל עשר כחות הנפש ע"י הלכות התורה שנק' לחם ומזון הגשמי ואז נאמר טעמו וראו כו' שהוא בחי' השגת טעמי התורה ולהתענג כו' כמ"ש וישכם לבן בבוקר כו' שדוקא אחרי המשכת בחי' לובן העליון לנשק לבניו ולבנותיו שהוא בחי' כל הפרצופים שבדרך עילה ועלול שיושלמו מכל החסרונות והפגמים כו' אז דוקא יעקב הלך לדרכו שהוא בחי' המשכת אור בכלי ע"י התומ"צ כנ"ל, משא"כ קודם המשכת י"ג מדה"ר ברה"ו ויר"כ להשלים כל הפגמים שאין מועיל שום לחם ומזון למעלה וגם לא למטה לכל נשמה האלקית בפרט אחרי אשר לא נתרפא עדיין מחלי' הפגמים כו' וכנ"ל בענין מזון גשמי שבא לחבר בחי' חיות הנפש הרוחני עם הגוף הגשמי שהוא דוקא אחר שיתרפא מחולי הגשמי

לגמרי משא"כ כאשר נחלה באיזה חולי כנ"ל שאינו מועיל לו שום לחם ומזון וגם לא ירגיש שום טעם ותענוג בזה כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין שמיני עצרת שהוא ש"ת, שהוא יום מ"ת שנק' עצרת תהי' לכם ונק' יום הקליטה שהוא הקליטה וההמשכה מבחי' המקיף לפנימי כו', וע"כ דוקא אחר ז' ימי הסוכות שהוא גילוי המקיף בכלל כנ"ל בענין צל הסכך וד"ל. אמנם בפרט גם בז' ימי הסוכות הם ז' מיני מקיפים וכנ"ל שהם ז' עננים דאהרן שהם ז' מקיפים דז' מדות העליונות, ובכל יום הוא בחי' מקיף א' ויום הראשון הוא בחי' מקיף החסד כו' וע"כ נק' אברהם אושפיזא כו' ולהיות בחי' המקיף החסד הוא כולל כל שאר המקיפים וכמ"ש יומם כו' וכמ"ש בווהר יומא דאזיל כו', ואח"כ בחי' המקיף זה נמשך בבחי' פנימי' ונמשך ביום ב' בחי' מקיף דיצחק כו' וחוזר ונמשך בבחי' פנימי' ובא בחי' המקיף הג' דיעקב ביום הג' כו', וכן כולם כו', נמצא שגם בחג הסוכות בפרט נמשך מבחי' מקיפים לבחי' פנימים.

ובזה יובן טעם לאמירת ההלל בכל ז' ימי הסוכות, ונודע שאמירת הלל הוא על השמחה מהתגלות חדשה דוקא, וא"כ לכאורה למה יאמרו הלל בכל יום אחרי אשר הגילוי דבחי' מקיף כבר הי' ביום הראשון די הוא אמירת ההלל ביום הא' בלבד כמו בחג הפסח כו'. ומשארז"ל לפי שחלוקים בקרבנותיהם, גם זה אינו מובן שמפני מיעוט הקרבנות יאמרו ההלל כי הלא אדרבה אמירת ההלל בר"ח הוא מפני הקרבן כו'. אך הענין הוא ע"ד הנ"ל להיות כי בכל יום הוא בחי' גילוי מקיף פרטי, וביום הב' כבר נעשה בחי' המקיף הא' לבחי' פנימי' וע"כ אומרים הלל על בחי' התגלות חדשה זאת דבחי' מקיף הא' שבא בגילוי בבחי' פנימית, וכן ביום ג' על בחי' מקיף הב' שנמשך בבחי' פנימי' וכן כולם כו', ואמירת ההלל ביום הא' אף שלא נמשך עדיין בבחי' פנימי' כלל הוא מפני עצמות גילוי של המקיף הראשון שהוא מקיף כללי הכולל כל שאר המקיפים כנ"ל, ונמצא שהוא גילוי חדש שאינו מתגלה כלל בכל שאר ימי החג ע"כ אומרים בו ההלל.

ובכל זה יובן הפסוק דפריו מתוק לחיכי שנאמר אחר בצילו חמדתי וישבתי כו' שהוא ענין צל דסכך שמבחי' גילוי המקיף דבחי' דודי הנ"ל בכל ז' ימי הסוכות בכלל, ואזי אח"כ בשמע"צ שהוא ש"ת הוא בא ונמשך מבחי' מקיף לבחי' פנימי' לבוא בהתחלקות והשתלשלות ע"ס כנ"ל, ולמטה בבחי' חב"ד חג"ת נה"י שבנה"א ע"י בחי' שמחה של מצוה שהוא בחי' הטעם והתענוג

עצרת תהי' לכם: פינחס כט, לה.

יומם . . . בווהר יומא דאזיל: תהלים מב, ט. זחיג קג, איב. קצא, ב. וראה זחיא מו, א: יומא קדמאא אזיל עם כולהו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' אלה, ובהמ"מ שם בארוכה.

להתענג על ה' בהשגת התו"מ שנק' פריו מתוק לחיכי בבחי' טעם ותענוג
 וכנ"ל במ"ש טעמו וראו כו' שהוא מקיף לבחי' פנימי' שנמשך בהתחלקות בכל
 השנה כולה ע"י התו"מ שנק' לחם ומזון כנ"ל בענין פרנסה כו' וכמ"ש פותח
 את ידיך שפותח את כל הצמצום וההשתלשלות שראשיתו הוא בחי' יו"ד
 צמצום ומשביע בהם בבחי' פנימי' ממש בחי' רצון שהוא בחי' המקיף כנ"ל
 וד"ל.

רשימת מאמרי תקע"א

– ומקורות הכתבי יד –

*

לא טוב היות האדם לבדו	ליל שבת בראשית
ת"ר כיצד מרקדין?	ויצא
לה"ע הצמצום ומקו"פ	וישב
להבין ההפרש בין הנס דפסחי	י"ט כסלו

(1) לא טוב היות האדם לבדו: נוסח א: נדפס בתור"א ד, ד [ובשינויים אחדים בס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' מד – בכותרת: ליל שבת בראשית]. נוסח ב: נדפס בס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' מז.

המאמר נזכר בד"ה ת"ר נ"ח מתקע"א [נדפס לעיל ע' כה]: ועל זה נאמר אעשה לו עזר כנגדו כמשנתל [– כמו שנתבאר לעיל]. וראה ג"כ ד"ה ת"ר נ"ח בתור"א לג, ב שמציינ: ועמשל ע"פ אעשה לו עזר כנגדו.

(2) ת"ר כיצד מרקדין: נדפס לעיל ע' א. נעתק מכת"י 1135 ג, א [בכותרת: ויצא יעקב]. מאמר זה הוא בכת"י מניח [ואולי הוא גוכי"ק הציץ משנת תקע"א] ובצידי גליון שם נרשמו הגהות מאוחרות בגוכי"ק הציץ [כנראה משנת ת"ר]. וראה להלן בסוף הס' פקסימיליא מכת"י זה.

המאמר נמצא ג"כ בשינויים והגהות מהציץ בכת"י ולא נדפס עדיין.

מאמר זה נזכר באוה"ת שמות ע' קב: „ועמ"ש בד"ה כיצד מרקדין דתקע"א בפ"י משמח חתן עם הכלה כי החתן ז"א עיקר קבלתו מבינה כו"י. [וכן ג"כ הלשון בביאורו להציץ ח"א ע' קפז]. ובאוה"ת בא ע' רצה: „וכי"ו העירוני מדברי אאומיר בד"ה כיצד מרקדין דתקע"א וזהו דבריו שם בח"י חתן הוא מ"ש אהבתי אתכם אמר ה' כו"י. ועד"ו הוא בביאורו להציץ ח"ב ע' תתקסט. ובאוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשדמ: „פ"י רבינו ז"ל בד"ה כיצד מרקדין שלא נדפס בלקו"ת וז"ל וזה ברך את אברהם בכל כו' שהיתה לו בת כו' אבא יסד ברתא כו"י. [וכ"ה בביאורו להציץ ח"א ע' תלג].

(3) לה"ע הצמצום ומקו"פ: נדפס בלקו"ת בחוקותי נא, ב [שם מתחיל: להבין מ"ש באוצ"ח בתחלתו כו' צמצם עצמו כו']. נר"א בס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' שיח [ומתחיל: לה"ע הצמצום באוצ"ח שזכר בע"ח. ושם בהמ"מ הכותרת ע"ז: ליל ש"ק פ' וישלח]. ובשינויים בס' מאמרי אדה"אמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתקטו [מתחיל: „להבין מ"ש בס' עמה"מ בענין רליא שער"ם כו' וגם להבין מ"ש בהקדמה אוציח בענין הצמצום"] ובאוה"ת ויקרא ח"ב ע' חצרת [מתחיל בלקו"ת].

מאמר זה נרשם כאן ע"פ אוה"ת ענינים ע' רלח: „מבואר במ"א באריכות בפ' אלה מסעי תק"ע [וכנראה צ"ל: תקע"א] בטעם שנק' יגמדה"ר . . . ומבואר ג"כ במ"א בביאור ענין הצמצום ומקום פנוי פ' וישב שנת הנ"ל ע"ש הבעש"ט ז"ל. [ראה בהמ"מ בסר"ס מאמרי אדה"ז – ענינים לע' שיח].

(4) להבין ההפרש בין הנס דפסחי: נדפס לעיל ע' ה ונמצא בכת"י רבים ומהם: 298 רלו, א בכותרת: בעז"ה י"ט כסליו תקע"א של אדמיר"ר ר"ז נבגי"מ. וכ"ה בכת"י 373 תרנ"ט, א: וכת"י 1157 שען, א – בכותרת: י"ט כסלו תקע"א. ובכת"י 2059 קלה, א – בכותרת: תורה מ"ט כסלו.

אולם בכת"י 936 ק"ג, א וכת"י 501 ז, א הכותרת: מאדמיר"ר הזקן ב"ט כסליו שנת תקנ"ח. [וניכר שהוא טעות המעתיק כי גאולת אדה"ז ממאסרו היתה ב"ט כסלו שנת תקנ"ט]. ובכת"י 251 צה, ב הוא בכותרת:

כה אמר גוי אם בדרכי תלך;
להבין שרשי הדברים [אם בדרכי]
ת"ר נר חנוכה;
להבין שרשי הדברים [נ"ח]
מצאו ישן בגדיו נשרפים
בכל יום אברכקי

שבת חנוכה [וישב]
שבת חנוכה
חתונה, שבת חנוכה [מקץ]
בסעודה אור ליום ב', חתונה
עוד בלילה הנ"ל

תקע"א [ואם אינו טעות המעתיק הלא הוא שנת אמירתו ע"י אדמור רצ"צ].

ובלי התאריך בהכתיב: 12 קלד, א. 166 קנא, ב. 184 חלד, ב. 251 כה, ב. 395 רמו, א. 448 שסט, ב. 500 קב, ב. 964 עט, ב. 992 תקמ, ב. 1208 נ, ב. 1052 ככד, א. 2026 קז, א.
המאמר נדפס גם בס' עבודת הלוי ח"א עט, ב.

וראה גם להלן ד"ה להבין מפני מה נשתנה יו"ט דפסח – מיום א' דפסח שנכללו בו גם קצת מעניני מאמר זה.

(5) כה אמר גוי אם בדרכי תלך: נדפס בתרי"א וישב ל, א. ובשינויים אחדים לעיל ע' ו. לעיל נדפס מכת"י 1157 קעט, א – שם הוא בכת"י מעתיק עם תיקונים אחדים בגוכי"ק אדמור רצ"צ [ותיקונים אלו כבר נכנסו בנוסח התרי"א]. ונמצא גם בכת"י 122 ו, א. 592 כ, א. ב. 614 קעה, ב. בכותרת: שבת חנוכה.
מאמר זה הוא משנת תקע"א כאשר יצוין להלן בהביאור.

(6) להבין שרשי הדברים [אם בדרכי]: נדפס לעיל ע' ויד. נעתק מכת"י 1157 קפ, א [שם בכת"י מעתיק עם תיקונים אחרים בגוכי"ק רצ"צ – ראה להלן בסוף הס' פקסימיליא]. ונמצא גם בהכתיב: 122 ו, ב. 592 כא, א.

רובו של הביאור נדפס בתוס' הגהות [ואיזה שינויים] באוה"ת חנוכה (כרך ה') תתק"ח, א. באוה"ת חנוכה שם בדף תתקכד, ריש ע"ב: כותב על פיסקא אחת מביאור זה. מאדמור מהרד"ב ז"ל. והיינו שהוא הנחת כ"ק אדהאמ"צ.

נוסח שני מביאור נדפס לעיל ע' יט. ונעתק מדף הנחה גוכי"ק רצ"צ שנכרך בכת"י 1116 פב, א [וראה להלן פקסימיליא].

נוסח שלישי נמצא בכת"י 548 ח, ב. 570 קסא, א. 2077 רכד, א [בכותרת: בשנת תרי"ה]. קטע מנוסח הזה הובא [בתוס' הגהות] באוה"ת חנוכה תתקכו, ב. ובאוה"ת משפטים ע' אירפ [וכסופו שם כותב: עכ"ל מכת"י דודן הרה"ג מוהר"ל ז"ל אות באות כפי אמרי קודש גיע זרע].

נזכר באוה"ת וארא ע' קפא: ונע"ש במ"א בביאור ע"פ אם בדרכי תלך כו' שבת חנוכה תקע"א.

(7) ת"ר נר חנוכה: נוסח א: נדפס בתרי"א מקץ לב, ד [והוא בשינויים קלים מהנדפס בסה"מ הנחות הרי"פ ע' קב – בכותרת: חתונה שבת חנוכה תקע"א]. נוסח ב: נדפס לעיל ע' כב מכת"י 1052 ככד, א. נוסח ג: נמצא בכת"י 661 סד, א.

וראה להלן ברשימה על הביאור.

(8) להבין שרשי הדברים [ת"ר נ"ח]: נוסח א: נדפס בתרי"א לג, ב. נוסח ב [ואירוף]: נדפס לעיל ע' לג, מגוכי"ק רצ"צ הנחות תקע"א [1004 א, א].

(9) מצאו ישן: נדפס לעיל ע' נב מגוכי"ק רצ"צ הנחות תקע"א [1004 ז, א].

(10) בכל יום אברכך: נוסח א נדפס לעיל ע' נד – מגוכי"ק רצ"צ הנחות תקע"א [1004 ז, א]. נמצא גם בכת"י מעתיקים: 744 שנד, א. 755 קמט, א. ונדפס גם באוה"ת נ"ך (כרך ג') ע' אשכח.

שתי נוסחאות נוספות ממאמר זה נדפסו בס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' קכו וע' קל.

תוכן של פיסקא מהמאמר [נוסח הא'] נמצא בתוך ד"ה לא טוב היות – בתרי"א ה, ב [מפיסקא: כי הנה עיקר – עד: חנוך מנעלים].

המאמר נזכר ג"כ באוה"ת פ' ראה ע' תשיג: ובמאמר בכל יום אברכך חורף תקע"א ענין ה' קולות

אלו.

ועמדו רגליו

להבין כפל הע' שני

ויהי דוד לכל דרכיו משכיל

שיר השירים

להבין שינוי כו' משמח חו"כ

והי' אור הלבנה

מי יתנני

תרומה

(11) ועמדו רגליו: נוסח א נדפס לעיל ע' נו – מגובייק הציצ בהנחות תקע"א [1004 י, א]. נוסח ב נדפס בס' מאמרי אדה"ז על נביאים וכתובים ע' רנח.

(12) להבין כפל הע' שני: נוסח א – נדפס בס' מאמרי אדה"ז על ענינים ע' קט. נוסח ב – בס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' רי [שם מתחיל: להבין מ"ש בוהר דאדם קדמא כו']. וכן נמצא עוד נוסחאות מהמאמר: בס' מאמרי אדה"ז דברים ח"א ע' ריד [ד"ה שמע ישראל]. אוה"ת על מארזיל וענינים ע' רו. דרך מצותיך קח, א.

המאמר נרשם בהרשימה כאן ע"פ כתי" 661 (סד, ב – שממנו נדפס בס' מאמרי אדה"ז על ענינים) ששם הוא בין חטיבת מאמרים מתקע"א [ת"ר מצות נ"ח, לה"ע משמח חו"כ, והי' אור הלבנה, להבין כפל הע' שני, ויהי דוד לכל דרכיו משכיל].

(13) ויהי דוד: נוסח א נדפס לעיל ע' ס – מגובייק הציצ תקע"א [1004 יא, ב]. ולא נרשם סיום המאמר. נוסח שני [המאמר בשלימותו] נדפס לעיל ע' סא – מכת" 661 סה, א.

(14) שיר השירים: נוסח א: נדפס בלקיט שה"ש א, א [וברשימת הכתי" שם כותרת מגובייק הציצ: "תורה מפי אדמו"ר נבג"מ בחורף תקע"א בלאד"י. וכותרת נוספת שם מכת" מעתיק: "תורה בשעת חתונה שנת תקע"א לפ"ק מאדמו"ר שי"].

נוסח ב: נדפס לעיל ע' סב – מגובייק הציצ בהנחות תקע"א [1004 יב, א]. נרשם רק התחלה עמוד אחד, ואח"ז נשארו כמה עמודים פנויים].

נוסח ג: [תוכן המאמר בקיצור]: נדפס בס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' א [וע"ש במקורות הכתבי"ד]. נוסח ד: נדפס בסה"מ "הנחות הרי"ף ע' קלח [בכותרת: חתונה שבט תקע"א].

חתונה הנוכרת כאן היא חתונת הרבנית דבורה לאה בת כ"ק אדה"א"צ עם הרה"ק ר' יעקב ישראל מצערקאס [ראה צילום גובייק אדה"ז באגרות קודש – אדה"ז מילואים ע' לד: החופה למו"ט ביום ה' ששה ימים בחודש שבט הבעל"ט דהאי שתא [תקע"א] פה ק' לאדי. וראה עוד ע"ד חתונה זו בהקדמת המו"ל בס' שושנת העמקים להר"י מצערקאס בע' ח ואילך].

(15) להבין שינוי כו' משמח חו"כ: נוסח א נדפס בלקיט צו ח, ד. נוסח ב נדפס לעיל ע' סג – מגובייק הציצ בהנחות תקע"א [1004 טז, א]. נוסח ג נדפס באוה"ת צו (כרך ד') ע' תתקסה.

(16) והי' אור הלבנה: נוסח א נדפס בלקיט צו ט, ב. נוסח ב נדפס לעיל ע' סח – מגובייק הציצ בהנחות תקע"א [1004 יז, ב].

[בכת" 477 קרוב לסופו נמצא מאמר זה בכותרת: "ש"ק ויקהל פ' שקלים" והוא תאריך אמירת מאמר זה ע"י אדמו"ר הציצ].

(17) מי יתנן כאח"כ: נוסח א: נדפס בתו"א תרומה עט, ג. נוסח ב: נדפס לעיל ע' עז – מגובייק הציצ בהנחות תקע"א [1004 כב, א ונמצא ג"כ בכת" 1890 ושם תאריך אמירתו ע"י אדה"א"צ]. נוסח ג: נדפס לעיל ע' צג [והוא הנחת כ"ק אדה"א"צ] – מכת" מעתיקים: 200 פו, א [בכותרת: בעזריה שבת פ' תרומה]. 491 ח, ב.

[בכת" 1052 עא, א נכרך דף אחד מהתחלת ד"ה מי יתנן בגובייק מהרי"ל אחיו של כ"ק אדה"ז [ראה פקסימיליא מדף זה בסיום מאמרים הקצרים ע' תרט] והוא זהו לנוסח ב הנחת אדה"א"צ הנ"ל. ונראה שאדה"א"צ ברשימתו את ההנחה העתיק קטעים מהנחת המהרי"ל].
באוה"ת תרומה ע' אתנה נדפסו הגהות וקיצורים על מאמר זה.

להבין שרשי הדברים [מי יתנך]¹¹ אור ליום ב' פ' תצוה, שקלאב

כ"ק הרב ש"י ביאור לענין הכרובים¹²

ויבא אהרן¹³ שקלאב, אור ליום ב'

להבין מה שהי' המשכון¹⁴

להבין מה שנענש שאול¹⁵

חייב אינש לבסומי¹⁶

מור שהוא דם חיי¹⁷

ובזה הנערה באה¹⁸

להבין מפני מה נשתנה יו"ט דפסח¹⁹ יום א' דפסח

(18) להבין שרשי הדברים [ביאור מי יתנך]: נוסח א': נדפס בתרי"א פ, ד. נוסח ב': נדפס לעיל ע' פד – מגובייק הצי"צ בהנחות תקע"א (1004 כד, א. ונעתק ג"כ בכתי" מעתיק 808 יט, א). בכותרת: אור ליום ב' תצוה שקלאב. נוסח ג': נדפס לעיל ע' קז [הנחת כ"ק אדהאמ"צ] מכת"י מעתיקים: 200 פח, א. 169 קיג, א [בכותרת ביאור ע"פ מי יתנך כאח לי השייך לענין הכרובים פ' תרומה]. 491 יד, ב. 549 א. א. נוסח ד': נדפס בס' מאמרי אדה"ז על כתובים ח"ב ע' קפה.

(19) כ"ק הרב ש"י ביאור לענין הכרובים: נמצא בגובייק הצי"צ בס' ההנחות דתקע"א (1004 כז, ב. והוא העתק לשון אדה"ז בעצמו בענין הכרובים, ושייך לדרוש מי יתנך שלפניו). ונדפס בתרי"א תרומה פא, א [בכותרת: כ"ק אדמיר נ"ע ביאור לענין הכרובים].

(20) ויבא אהרן: נוסח א': נדפס לעיל ע' קכ – מגובייק הצי"צ בהנחות תקע"א (1004 כח, א). נוסח ב': נדפס בס' מאמרים הקצרים ע' מז [שם כנראה הוא הנחת אדהאמ"צ משנת תקע"א].

(21) להבין מה שהי' המשכון: נוסח א': נדפס לעיל ע' קכא – מגובייק הצי"צ בהנחות תקע"א (1004 כח, א). נוסח ב': נדפס בס' מאמרים הקצרים ע' תקמא [ד"ה ענין הקרשים והאדנים]. וראה מאמר זה בארוכה באוה"ת תרומה ע' איתקח ואילך [ד"ה ועשית את הקרשים].

(22) להבין מה שנענש שאול: נוסח א': נדפס לעיל ע' קכב – מגובייק הצי"צ בהנחות תקע"א (1004 כח, ב). נוסח ב': נדפס בס' מאמרי אדה"ז על ענינים ע' שצב [ד"ה להי"ע שאול ודוד].

(23) חייב אינש לבסומי: נוסח א': נדפס לעיל ע' קכד – מגובייק הצי"צ בהנחות תקע"א (1004 כט, ב). המאמר כלשונו כאן נדפס ג"כ באוה"ת מג"א ע' רפח [ושם אין ההגהות שניתוספו כאן בכתי" 1004 בגובייק הצי"צ בצידי הגליון].

נוסח ב': נדפס לעיל ע' קלו מכת"י 2224 קעא, א. [מהסגנון ניכר שהוא הנחת כ"ק אדהאמ"צ מהמאמר דתקע"א]. בהכתי" שם הוא בכותרת: נא' בפורים שנת תקפ"ב שקלאו, מאדמיר נ"ע ז"ע. ובכתי" נוסף 502 (עלים נפרדים) נמצא בכותרת: פורים תקפ"א.

נוסח ג': נדפס בתרי"א צח, א [וכנראה הוא הנחת המהר"ל אחיו של כ"ק אדה"ז].

(24) מור שהוא דם חיי': נדפס לעיל ע' קכג – מגובייק בהנחות תקע"א (1004 לא, ב). ובשינויים בתרי"א צט, א. ונדפס ג"כ בקובץ יגדיל תורה נ"ו. [חבורת כ"ה ע' תשנ, ושם מכת"י מעתיק].

(25) ובזה הנערה באה: נדפס לעיל ע' קמד – מגובייק הצי"צ בהנחות תקע"א (1004 לא, ב). ובשינויים אחדים בתרי"א ק, סעי"ב עד סעי"ג [תיבות: שא"צ סיוע מהמלאכים. ומשם ואילך על פסוק כ"א את אשר יאמר הגי' כו' – הוא מד"ה זה בסה"מ תקס"ג ע' רו. וס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' שעט ואילך]. וראה גם מאמר זה באוה"ת מג"א [הוצאת תשנ"ז] ע' ל שריה משמותם.

(26) להבין מפני מה נשתנה יו"ט דפסח: נוסח א': נדפס לעיל ע' קמד – מגובייק הצי"צ בהנחות תקע"א (1004 לב, א. ונעתק ג"כ בכתי" 7 א). נוסח ב': נדפס בלקי"ת צו טז, א [שם הוא בקיצור יותר, ומתחיל: להבין מפני מה ירט דפסח]. וראה לעיל הערה 4.

הים ראה וינוס²⁷
 להבין שרש ענין הים ראה²⁸
 להבין בתוספת כו' הים ראה²⁹
 ליתן זה יצרת³⁰
 את שבתותי³¹
 ביאור הדברים [את שבתותי]³²
 ענין יו"ט שני של גליות³³
 יום א' פ' בהוב"ח ז' של פסח

- (27) הים ראה וינוס: נוסח א: נדפס בלקרית צו טז, ב [שם נכלל המאמר ביחד עם שני הביאורים דלהלן – אחר דיה ליתן]. נוסח ב [באריכות]: נדפס לעיל ע' קנא – מגוביק הצ"צ בהנחות תקע"א [1004 לד, א. ובכתי מעתיק 1054 קז, א. ובכתי 1215 קצד, א – שם המאמר עם הביאורים מחולק לו' סעיפים]. וראה בהנסמן להלן בהביאורים.
- (28) להבין שרש ענין הים ראה: נדפס לעיל ע' קנא – מגוביק הצ"צ בהנחות תקע"א [1004 לו, א. ובכתי מעתיק 1054 קז, א. 1215 קצד, א]. וראה בהנסמן לעיל להמאמר.
- (29) להבין בתוספת כו' הים ראה: נוסח א: נדפס לעיל ע' קנד – מגוביק הצ"צ בהנחות תקע"א [1004 לו, א. ובכתי מעתיק 1054 קז, ב – רק חלק. 1215 קצה, א – שם מחולק לאותיות].
 נוסח ב: בלקרית צו טז, סעיב ואלך [ולהבין זה בתוס' ביאור כו].
- נוסח ג: בס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' שפן [שם מתחיל: ההרים רקדו. ואולי הוא הנחת כ"ק אדהאמיצ משנת תקע"א].
- (30) ליתן זה יצרת: נוסח א: נדפס בלקרית שמיני יח, א.
 נוסח ב [הנחת כ"ק אדהאמיצ]: בס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קמד.
- נוסח ג: נדפס לעיל ע' קסג – מגוביק הצ"צ בהנחות תקע"א [1004 לד, ב. סדר המאמרים שם הוא: הים ראה – ששיפ, ליתן זה יצרת, להבין שרש ענין הים ראה, להבין בתוס' ביאור ענין הים ראה – ש"פ תורמ].
- המאמר נזכר גם בגוביק הצ"צ 1102 פג, ב [הוא לקרית במדבר מהדור] אחר דיה ה' יחתו מריביו דלקרית פ' נשא, וזיל: צריך להעמיד כאן דיה ליתן זה יצרת דתקע"א מזה יובן ענין הלויים שהיו משוררים על הקרבן כו'.
- (31) את שבתותי: נוסח א: נדפס בלקרית בהר מא, א. נוסח ב: נדפס באוה"ת בהר כרך ג' ע' תחק. ונמצא גם מאמר זה בס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תשיח. ודרך מצותיך מצות שביעית [לה, א]. וראה גם שם בדף קלד, א ואלך. וראה בהנסמן להלן להביאור. ובפלה הרמון להרה"ר מפאריטש שמות ע' רמח.
- המאמר נזכר באוה"ת על מארזיל ועינין ע' שלג: „מי שביא ענין השמות שהם ממוצעות . . ע"ש באריכות בהביאור ע"פ את שבתותי תשמרו דתקע"א. ועד"ז באוה"ת ברכה (כרך ו') ע' ב'תקסט. וראה גם בביאור דיה ואה"י אצלו אמן דלהלן [נדפס בס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ריש ע' ריד] שמוכר: וכמ"ש במ"א ע"פ את שבתותי תשמרו.
- [באוה"ת ואתחנן ע' שכנ נזכר: „בדיה את שבתותי תשמרו דתקע"א שלא נדפס בלקרית". וצ"ל דתקע"א – ראה סוים תקע"א ע' רפח. ועד"ז באוה"ת בהר (כרך ד') ע' אקנו].
- (32) ביאור הדברים ע"פ את שבתותי: נוסח א: נדפס בלקרית בהר מג, ב. נוסח ב: באוה"ת ויקרא כרך ג' ע' תתקח.
- קטע מנוסח האוה"ת נמצא [בשינויים קלים] בדף מביכל תקע"א-תקע"ב [נכרך בכתי 82 קי, א – ראה להלן בהרשימה לד"ה ענין יו"ט שני].
- (33) ענין יו"ט שני של גליות: נדפס בדרך מצותיך קצה, א [שם הוא בתור הוספה. ובהוצאות הקודמות

ש"פ במדבר

חגה"ש

שלח

אתהלך לפני ה'י

ואהי אצלו אמוני

ביאור כו' דם נעכר

אני ה' אלקיכם

ביאור הדברים [אני ה'א]

והנה פרח מטה אהרני

של הדרמ"צ הוא בדף קיד, א, והכותרת שם: 'תקע"א, יום ג' פ' בהר בחקותי, בעזריה'. ולעיל ע' קסז. וראה בלקו"ת שמע"צ צב, ג.

בהתחלת הס' דרמ"צ [בהוצאות הקודמות] רשם המו"ל שמאמר זה הוא מ'כ"ק ביחיל תקע"א-תקע"ב. ביכל זה בשלימותו לא הגיע לידינו, אמנם הדף הכולל מאמר זה נכרך בביכל 82 ק, ב [ושם בעמוד א' רשום סיום ביאור ד"ה את שבתותי – ראה לעיל ברשימה]. ולהלן בסוף הס' נדפס פקסימילאי מעמוד זה.

34) אתהלך: נדפס באוה"ת ויצא רטז, ב [ובמפתח בתחילת הס' שם שהוא מתקע"א]. ובשינויים קלים בתרי"א ויצא כב, ד [שם מתחיל: וללכן שתי בנות].

קטע סיום מהמאמר [בשינויים] נמצא בגו"כ"ק הצ"צ – 1116 סה, ב [וליתא שם ההתחלה] ואידי דוטר נעתיקה כאן: ואח"כ לוי התקשרות התחברות כמו הפעם ילוה אישי אלי ונמשך ג"כ מן המחשבה כנראה בעליל בבעל מחשבה שיש לו כזה התקשרות עצמה עד אשר לא יוכל להשיב לשואלו דבר ולכן יצא ממנו משה ונחננו מה ביטול שלא ה' יכול להשפיע כבד פה כו' וההפרש בינו ליהודה הוא שיש ביטול בגלוי היינו בחי' הודי' מודים ומוזה יצאו מלכי יהודה שבעולם כבחי' חיצונית אבל לוי ביטול בהעלם כענין השתחוו' דצבא השמים שאינו בגשמיות אלא מהשגה כו'. ואח"כ ותעמוד מלדת שלא ה' יכול להיות גילוי עוד. ע"כ.

בס', 'כתבי הרח"א ביוחסין' ע' קנב מביא ממאמר זה: ואף כי שמע [אדה"ז] מהה"מ שיש נשמות שצריכים להיות דוקא בחורל כמ"ש במכתב כו' וכן אמר רבינו שנת תקע"א שבי"ק במדבר בדרוש אתהלך לפני ה' בארצות החיים נדפס באוה"ת ויצא. ע"כ.

35) ואהי אצלו אמוני: נוסח א: נדפס בלקו"ת במדבר יו, ד [וברשימת הכת"י שם: תורת שבועות תקע"א]. נוסח ב: נדפס בס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' ר. נוסח ג: נמצא בכת"י 2068 לו, א [בכותרת: תורת אדמיר ש" שבועות תקע"א לפי'ק].

המאמר נזכר גם באוה"ת במדבר (הוספות) ע' א'תצט: וזהו ממושבותיכם תביאו כו' כמ"ש בתורת שבועות תקע"א ואהי אצלו אמוני כו'. ובדרמ"צ כה, א: פרטי ענין ספה"ע בענין דם נעכר כו' מבואר בביאור לתורה ע"פ ואהי אצלו אמוני תקע"א. ואוה"ת עקב ע' תקלו.

36) ביאור כו' דם נעכר כו': נוסח א: נדפס בלקו"ת במדבר יט, א. נוסח ב: בס' מאמרי אדה"ז – כתובים ח"א ע' רו [ונמצא גם בכת"י 1219 קנט, א בכותרת: 'ביה אור ליום ה' פ' בהעלותך'. ואינו ברור אם תאריך זה קאי על תקע"א, או על אמירת מאמר זה ע"י הצ"צ בשנים שלאח"ז]. נוסח ג: נדפס בעבודת הלוי ח"ב יא, א [בכותרת: כ"ק ששמע מאדמיר הוקן]. וראה גם מאמר זה בארכיון בס' מאמרי אדה"מ"צ במדבר ח"ב ע' תפב [ובה"מ"ש].

37) אני ה' אלקיכם: נדפס בלקו"ת שלח מח, ב. [וראה ברשימת הכת"י בסוף הלקו"ת לשם]. ונזכר עליו שהוא מתקע"א: באוה"ת בראשית (כרך ז') תחסד, א. עקב ע' תקלח [נדפס ג"כ באוה"ת נ"ך כרך ב' ע' איד]. ר"ה כרך ה' ע' ב"קג.

38) ביאור הדברים [אני ה'א]: נדפס בלקו"ת שלח מט, ג.

39) והנה פרח מטה אהרן: נדפס בלקו"ת שלח נה, ג.

בדרמ"צ סד, ב כותב: ענין נשיאת כפים שהיא מצוה שע"ת נת' במ"א ע"פ פרח מטה אהרן ויגמול שקדים. ואח"כ כותב שם: מצות ת"ת נתבאר בתורה על ענין זה הסמוכה לדרוש דמטה אהרן הנ"ל ע"כ, ונראה כוונתו לדיח ענין העבודה ומצות ת"ת – שהוא מסוף תקע"א [ראה להלן ברשימה]. ולפי"ז ד"ה הנה פרח, הסמוכה אולי הוא מפ' קרח תקע"א.

פזר נתן לאביונים ⁴⁰	יום ה' פ' חוקת, שקלאב
שמעו נא המורים ⁴¹	ש"פ חוקת
רבי בנאה הוה מציין כו"ג	ש"פ בלק
ולתוס' ביאור [רבי בנאה] ⁴²	יום א' פ' פינחס
לבבתי אחותי כלה ⁴³	ליל ש"פ פינחס, וויטעפסק
להבין שרשי הדברים [לבבתי] ⁴⁴	

- 40 פזר נתן לאביונים: נדפס בשה"מ, הנחות הר"פ ע' נו, בכותרת: ה' תמוז [ה' פ' חוקת] תקע"א שקלאב. ובתוס' הגהות באוה"ת במדבר [הוספות] ע' א'תפו [משי"פ בהעלותך תקצ"ו].
- 41 שמעו נא המורים: נדפס לעיל ע' קסט. נמצא בכת"י א בכותרת: שבת פ' חוקת [ובסוף המאמר רשום: העתקתי זה אצל הר"ט בעלקין נ"י מה שנשלח לו מהר"י הענין מאה"ק שהעתיק מבוך העתקה שהועתק מכת"י אדמיר צ"צ מבוך מאמרי אדמיר הזקן דשנת תקע"א-ע"ב אות באות]. וכת"י ב בכותרת: ש"פ חוקת [ולפניו רשום: מאמר שמעו נא המורים מאדמיר הזקן והוא מהמאמר שא' אדמיר הזקן ג"ע בשנת תקע"א ותחילת תקע"ב]. שני הכת"י הם דפי העתקה בתוך כתי' 501.
- 42 רבי בנאה: נדפס באוה"ת ח"י שרה קיט, ב [ובמפתח בתחילת הס' שם רשום שהוא מביכל תקע"א]. ובשינויים אחדים נדפס שם בכרך ב בהוספות דף תמב, א [ובשולי הגליון שם מועתק מכת"י – שהמאמר הוא מתקע"א ש"פ בלק, והביאור מיום א' פ' פינחס. ומציין שם שהמאמר נמצא בביבליאך: „והנה כמו"כ – אה"ק. ועוד]. ונמצא גם בכת"י מעתיק 721 רפח, א ובראש המאמר שם נרשם בגויכ"ק הצ"צ: קיץ תקע"א שנת פ' בלק. [ועד"ז הוא בכת"י מעתיק 579 סו, א].
- נ"ר נדפס לעיל ע' קע [ואולי הוא הנחת כ"ק אדהאמ"צ. ותוכנו מקביל להביאור דלהלן. ומתחיל: להבין המאמר דר' בנאה] מכת"י: 1157 שיא, ב. 817 קא, א [וחסר שם קצת]. תוכן מאמר זה [מקביל לנוסח הנדפס לעיל] נמצא ג"כ מאדהאמ"צ בתו"ח ח"י שרה קכא, א ואילך – בד"ה ויהיו ח"י שרה.
- 43 ולתוס' ביאור [רבי בנאה]: נדפס באוה"ת שם קכא, א. ובשינויים שם תמה, א [ובשולי הגליון שם שהוא מיום א' פ' פינחס]. ונמצא גם בכת"י 721 רצב, א בכותרת בגויכ"ק הצ"צ: יום א' פ' פינחס תקע"א. [ועד"ז הוא בכת"י מעתיק 579 עא, א]. וראה לעיל בהרשימה להמאמר.
- 44 לבבתי אחותי כלה: נוסח א: נדפס בלקו"ת שה"ש כת, ג [וכרשימת הכתבי"ד שם כותרת בגויכ"ק הצ"צ: ליל ש"ק פ' פנחס תקע"א וויטעפסק].
- נוסח ב [הנחת כ"ק אדהאמ"צ]: נדפס לעיל ע' קעז – מס' „תורה אור“ – לעמבערג [שנת תרי"א] ל, ד. ונמצא גם בהכתבי"ד: 7 כח, א. 123 קמז, א. 527 שנב, א [בכותרת: מאדמיר האמצעי ג"ע. ובסיום הביאור רשום: חסר כאן מעט מועיר כי נחתכו הטורים]. 811 קלט, א [בכותרת: בעזריה שבת שמברכין אב וויטעפסק. ובראש סיום המאמר רשום: הועתק מגוף כתיבת יד קדשו]. 2030 פב, א.
- לעיל הובא מגויכ"ק הצ"צ שהמאמר הוא מליל ש"פ פינחס, ולאידך בהנחת אדהאמ"צ הכותרת: שבת שמברכין אב – שבקיעות שנה זו הוא פ' מטו"מ. וצריך בירור. ובאוה"ת שה"ש ע' תקכח מציין: „עיי' בענין לב . . ובתורת לבבתי שבת נחמו תקע"א [ואולי קאי על הביאור שאפ"ל כמה שבתות אחרי המאמר].
- 45 להבין שרשי הדברים [לבבתי]:
- נוסח א: נדפס בלקו"ת שה"ש כט, ד.
- נוסח ב [הנחת כ"ק אדהאמ"צ]: נדפס לעיל ע' קעז – מכת"י [מעתיקים] 7 כט, א [וחסר סיום]. 123 קנב, ב [רק חלק, וחסר התחלה]. 527 שט, א. 811 קמב, א. 1084 עב, ב [וחסר סיום].
- נוסח ג [הנחת כ"ק אדהאמ"צ]: נדפס לעיל ע' ריא – מגויכ"ק אדהאמ"צ [עלים נפרדים בכת"י 1122 קעב, א-קעג, ב. ובראשו נרשם בגויכ"ק כ"ק אדמיר מהורש"ב ג"ע: „שייך להב" דלבבתי. וחסר התחלה, ונמצא

אלה מסעי"י
להבין שרשן של דברים [אלה מסעי"י]
ציון במשפט"י
שחורה אני"י

יום א' פ' דברים, חורה ברבים, וויטעפסק
אור ליום ב' ערב ת"ב, וויטעפסק
שבת נחמו, וויטעפסק

רק המקביל להביאור בלקיט אותיות בג. ובכתי מעתיקים: 17 נא, ב. 791 סו, א – נמצא קרוב לנוסח זה ובשינויים וקיצור יותר.

נוסח ד: נדפס בס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קלב [והוא קרוב לנוסח ב הנ"ל].
חלק מהנחת אדה"מ צ' נדפס כבר [כמאמר בפ"ע ומתחיל: הנה יל שרש המאמר דאיהו וחיהו כו'] בס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' שכת.

חלק מהביאור נמצא בשינויים ברשימה מכת"י, והנה כמ"כ – אה"ק [הוא ביכל תקע"א-תקע"ב] דף לו, ב [התחלתו: ביאור ענין דעת עליון שאינו מתפשט במדות וירא און ולא התבונן דלכאורה אינו מובן למה לא יתהווה התפעלות מבחי' דעת עליון. [השווה לקיט שם ל, ריש ע"ב]. וסימו: ולכן קצר הדעה יתפעל עליו וד"ל.

וראה עוד לעיל בהרשימה להמאמר ע"ד תאריך אמירתו.

46) אלה חסעי: נוסח א: נדפס בלקיט מסעי צא, א. נוסח ב: נדפס לעיל ע' רטו. ונמצא בכתי תקע"א-ע"ב [בוך, והנה כמ"כ – אה"ק] לט, א – בכותרת: יום א' פ' דברים תורה ברבים [וויטעפסק]. ובכתי"י: 34 קת, א. 184 תעו, ב [בכותרת: תורת אדמיר פ' ואלה מסעי]. 223 קנח, א [ושם כותרת זמן אמירתו ע"י אדמיר הציצ: בעזיה ובס"ד לפ' מסעי תקע"א פה באריסעו. ועל הביאור: בעזיה ביאור על מסעי פה באריסעו תקע"ה]. 570 סד, א. [לעיל נדפס מכת"י 223 ע"פ השוואה לכתי 570].

וגנבר עוד על המאמר והביאור – התאריך תקע"א: באוה"ת וישב (כרך ו') תתצו, ב: גת' באריכות בהביאור ע"פ אלה מסעי בוויטעפסק שנת תקע"א. אוה"ת שמות (כרך ז') ע' ב'תפד. תוריע (כרך ב') ע' תקד"ה. וילך ע' א'תנו. ברכה ע' א'תתפט. שה"ש ע' רד.

[באוה"ת על מארזיל וענינים ריש ע' רלח כותב: מבואר במ"א באריכות בפ' ואלה מסעי תקיע בטעם שנק' למדה"ר בשם שערות כו"י. ולכא"ו הוא המאמר שלפנינו וצ"ל: תקע"א].

47) להבין שרשן של דברים [אלה מסעי]: נוסח א: נדפס בלקיט מסעי צב, א. נוסח ב: נדפס לעיל ע' רכו – ע"פ כתי: 223 קסא, ב. 570 סו, ב. ונמצא ג"כ בכתי, והנה כמ"כ – אה"ק.

ביאור שני – נדפס בלקיט מסעי צה, א. ונמצא בנוכ"כ הציצ בכתי 1116 כב, ב. בין מאמרי תחילת תקע"ב.

48) ציון במשפט תפדה: נוסח א: נדפס בלקיט דברים א, א. נוסח ב: נדפס לעיל ע' רנח, ולפני זה בקונטרס בפ"ע, קונטרס ציון במשפט תפדה' (קה"ת תשט"ז) ובאוה"ת דברים (כרך ו') ע' ב'קעג.

בהקדמת הקונטרס שם כותב שהמאמר נעתק מכת"י מעתיק בביכל שרשום עליו: כ"כ מגוף כתב יד אדמיר' דלובאוויץ נבג"מ, מביחעל פערטיל והמה המאמרים דאדמיר' הוקן נבג"מ בשנת תקע"א ובתחלת שנת תקע"ב, ומעט מועיר אשר הוסיף נעתקו בשנים שאח"כ. ומאמר זה שם הוא בתאריך, אור ליום ב' ערב ט' באב"י.

עוד כותב שם בהקדמה על מאמר זה – שאפשר הוא הנחת הציצ עצמו, כיון שה' בכתי"ק שלו. ובכל אופן זה מעיד אשר נוסחא זו יש לסמוך עלי'. וגם שבנוסחא זו מובנים יותר הענינים והקישור שלהם אשר במאמר זה.

49) שחורה אני: נדפס בלקיט שה"ש ו, ג. ובשינויים בס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' רצה [שם תוכן בקיצור ומתחיל: מקדש ה' כוננו ידך]. ובשינויים בס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' מז [שם המאמר והביאור הראשון באריכות ומתחיל: שחורה אני, ובכותרת: ביה פה לוצטע דרוש הא' דשחורה אני ונאיה]. ובאוה"ת שה"ש ח"א ע' פט.

המאמר נזכר ברשימת מאמרי שבת נחמו – שנדפסה בסריס פסקי דינים להציצ [דף תמב, א]: תקע"א וויטעפסק שחורה אני ונאיה. ועד"ז באוה"ת שה"ש כרך ג' ע' תתל.

ביאור ענין שחורה [ביאור הא']⁵⁰

ביאור הדברים ע"פ שחורה

[ביאור הב']⁵¹

ש"פ עקב,

וויטעפסק [חתונה, מלון אשונקע]

שבת שמברכים ר"ח אלול [פ' ראה]

ש"פ תצא

אני לדודי⁵²

לך ה' הגדולה⁵³

הנה בלק"א לא נת' שגם התכ"י⁵⁴

50) ביאור ענין שחורה אני [ביאור הא]: נוסח א: נדפס בלקוית שה"ש ז, ב [ובגוי"ק של הלקוית ממנהיריל אחי אדה"ן, מתחיל: „שחורה אני” — ראה פקסימיליא בסו"ס הלקוית הוצאת ה"תשד"מ דף קנ, א].
נוסח ב [הנחת כ"ק אדהאמ"צ]: נדפס בס' מאמרי אדה"ן כתובים ח"ב ע' עג. ונמצא בהכתבי"ד: 146 פט, א. א. 284 א, א [בכותרת: „בעז"ה מבן הרב ש"י"]. 943 פא, א. 1084 עו, ב. 1218 כח, א [רק חלק וחסר התחלה].
1880 [475] ג, א [בכותרת: „בעז"ה ביאור א' על תורת שחורה כו", ומתחיל: להבין שרש ענין שחורה אני ונאווה הנ"ל. אבל בשאר הכתבי"ד דלעיל מתחיל: שחורה אני כו"].

51) ביאור הדברים ע"פ שחורה [ביאור ב']: נוסח א: נדפס בלקוית שה"ש ז, ד. נוסח ב: כסה"מ הנחות הר"פ ע' כזו [בכותרת: ביאור, ש"פ עקב וויטעפסק תקע"א]. נוסח ג: בס' מאמרי אדה"ן כתובים ח"ב ע' נד [בכותרת: „ב"ה פה חצר אשונקע על החתונה, דרוש הב' דשחורה כו". ואולי נוסח זה הוא הנחה ממה שאמר כ"ק אדהאמ"צ]. נוסח ד [הנחת כ"ק אדהאמ"צ]: נדפס בס' מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' רכנ"דמ [ונמצא בכתי"י 1880 נה, א בכותרת: בעז"ה ביאור ב' על תורת שחורה אני, ובאמצע מתחיל עוה"פ: שחורה גו' בכותרת: ביאור על שחורה כו' הנ"ל במלון אשונקע]. נוסח ה: באוה"ת שה"ש כרך ג' ע' תתל [ומתחיל: „להבין שרשי הדברים הנאמרים ע"פ שחורה אני ונאווה כו"] (בוויטעפסק שבת נחמו בשנת תקע"א).
ע"פ הכותרת בס' מאמרי אדה"ן כתובים, הרי שמאמר זה נאמר על חתונה, וגם בתוכנו מבואר קצת בענין חוי"כ.

[ביאור שלישי — נאמר בש"פ וירא תקע"ב: נוסח א' נדפס בס' מאמרי אדה"ן כתובים ע' סב. נוסח ב [הנחת כ"ק אדהאמ"צ] יודפס בעז"ה בין מאמרי תקע"ב [מכת"י: 1880 סה, ב. 169 תכד, א. 1247 קס, א — שם חסר קטע סיום]. ותוכן קצר נמצא גם בלקוית שה"ש שם דף ח, ג ודף י, ג"ד. והובא ביאור זה בדרמ"צ קע, א: „ועוד מצאתי רא"י ממש ע"פ שחורה אני ונאווה פ' וירא תקע"ב" [בענין כלים דאצ"י שהם בגבול ואעפ"י הם אלקות]. ובאוה"ת בהעלותך ע' שט זיל: „ועמ"ש ע"פ שחורה אני ונאווה וויטעפ" תקע"ב עשי' ול"ת שערות לבנים חסד מ"ע ודז"א שחורות ל"ת].

52) אני לדודי: נדפס לעיל רסה — מגוי"ק הצ"צ בכת"י תקע"א-תקע"ב [1116 א, א]. בכותרת: שבת שמברכים ר"ח אלול תקע"א.

53) לך ה' הגדולה: נוסח א: נדפס בס' מאמרי אדה"ן כתובים ח"ב ע' רכד. בכותרת: יום ש"ק פ' תצא. [ומתחיל: כתיב לך ה' הגדולה].

נוסח ב: כסה"מ „הנחות הר"פ ע' קלד [שם מתחיל: „מדת חסדו של אברהם כו' הוא כשיריים. ובא כהמשך לביאור שחורה אני דש"פ עקב].

נוסח ג [הנחת כ"ק אדהאמ"צ]: באוה"ת וירא ז, א. וז"ל אדמו"ר הצ"צ שם: „ולהבין עוד יש להעתיק מה שמצאתי כתוב במ"א ושייך לענין זה וז"ל כ"י מו"ח ז"ל: להבין שרש ענין לשארית נחלתו כו".
נוסח ד: בלקוית עקב יז, ד. בתוך ד"ה ארץ הרים ובקעות: „והנה עפ"י יובן הפסוק כו' לשארית נחלתו כו".

[ואפשר מאמר זה קשור ג"כ עם הביאור ע"פ שחורה אני דלעיל, ראה בלקוית שם יח, א שמציין: „ועמ"ש בביאור ע"פ שחורה בענין כאהלי קדר כו' ע"ש"].

54) הנה בלק"א: נוסח א: נדפס לעיל ע' ער — מגוי"ק הצ"צ בכת"י תקע"א-תקע"ב [1116 ה, א]. ונדפס ג"כ בשניונים ובתוס' הגהות בלקוית ויקרא ד, ב [עד ה, ד. שם נדפס בתור ביאור על ד"ה ולא תשכית.

שבת שלפני ר"ה

והי' ביום ההוא יתקע בש"ג⁵⁵

קודם ר"ה

כתפוח בעצי היער⁵⁶

ומתחיל: הנה בס' של בינונים נתבאר בענין הנפש כו'. נוסח ב: באוה"ת על מארזיל וענינים ע' רפה, ומתחיל: ענין העבודה ומצות תית הנה כתניא כו'. [ושם בע' רצג שנוסח זה הוא מ, ביכעל תקע"א – ונראה הכוונה להכתי' הנק', והנה כמ"כ – אה"ק].

בשולי העמוד באוה"ת שם נרשם זמן אמירת המאמר ע"י אדה"צ בפ' תבוא תקפ"ה, או ע"פ כתי' אחר שהוא בכותרת פ' נצבים. ואולי גם מועד אמירתו ע"י אדה"ז הי' בפ' תבוא או נצבים. [וכן בכתי' 1116 דלעיל הוא מופיע אחר דיה אני לדודי מש"פ ראה].

בדרך מצותיך סד, ב כותב: מצות תלמוד תורה נתבאר על ענין זה הסמוכה לדרוש דמטה אהרן הנ"ל וראה בהנרשם לעיל לד"ה והנה פרח מש"פ קרח.

בגו"כ"ג – 1116 הנ"ל בדף ו, א"ב באו רישומים השייכים למאמר זה [ואולי הם ממה שרשם הצ"צ בעת סידורו מאמר זה עבור הלקיט]. ולהלן בסוף הספר נדפסו הפקסיליות מזה.

(55) והי' ביום ההוא: נוסח א: נדפס בלקיט ר"ה נח, א. [ונמצא בגו"כ"ג מהר"ל אחרי אדה"ז, הנכרך בכתי' 1101 תרצח, ב, ותחילת המאמר הוא באותו דף בו נרשם ד"ה שחורה אני דלעיל].
נוסח ב: נדפס לעיל ע' ערב – מכת"י 2068 סו, א [בכותרת: תורה שנאמרה שבת שלפני ר"ה שנת תקע"א לפ"ק].

(56) כתפוח בעצי היער: נדפס לעיל ע' רפ [חלק מהמאמר סי"ב-ס"ה נעתק בתוך ד"ה הגידה באוה"ת שהי"ש ע' קיג"ק ונעתק גם המאמר בשינויים קלים בד"ה אני לדודי מהצ"צ בכתי' 13 – משבת ר"ח אלול תקפ"ט]. ובשינויים והגהות באוה"ת שהי"ש ע' קפח – בכותרת, כמדומה בשנת תקע"א קודם ר"ה [מאמר האוה"ת נדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע בשנת תשי"ד. ותוכן המאמר נמצא ג"כ בשינויים בשה"מ תרל"ו ח"ב ע' שסג וע' שסט ואילך]. מאמר זה קשור ג"כ לד"ה אני לדודי דלעיל.

נוסח הנדפס לעיל נמצא בהכתביד: 13 פד, א [בכותרת: שבת כי תבוא [תקפ"ט]]. 61 קלת, א. 62 רפד, א [שם כל המאמר באותיות כתב-יד – ראה להלן בסוף הס' פסימיליא]. 110 ריה, א [בכותרת: שמענו ליל ש"ק פ' נצבים תקצ"ו]. וכותרת שני', נאמרה ש"פ נצבים קודם ר"ה שנת תקצ"ו. וראה גם אוה"ת שהי"ש ס"ע קפח. 113 עה, ב [מכת"י זה נדפס כאן]. 295 שמה, א. 299 ט, א [וחסר חלק התחלה]. 332 סו, א. 443 טו, א. 606 כב, א [וניכר שהי' רשום כותרת ונחתכה ע"י הכורך]. 645 קיו, א [בכותרת: תורת אדמור"מ מ"מ שיח"]. 691 קטו, א [בכותרת: בעז"ה תורת אדמור"מ מוהר"מ שליט"א מליבאוויטץ]. 700 צד, ב: תורה מאד' מ"מ שדרש פ' תבוא בלובאוויטש בשנת תקצ"ו. 710 סד, א. 741 תרעו, א [בכותרת: כתפוח הגדול]. 753 רסה, ב. 950 פה, ב. 1154 פה, א [בכותרת בכתב מאוחר: בעז"ה דרוש מאדמור"מ הרב ר' מנחם מענדל ש"י שדרש אור ליום ד' בשקלאו שנת תקצ"ו]. 1211 קיה, א [בכותרת: ענין ר"ה וייכ וסוכות]. 1233 פד, ב. 2042 א, א (הב') [בכותרת: ש"פ כי תבוא שנת תקפ"ט]. 2065 רסא, א [בכותרת: פ' תבוא שנת תקפ"ט].

[באחדים מכתביד הנ"ל אין המאמר מחולק לאותיות. ובאחדים הוא בשינוי מבהנדפס כאן].

בכמה מכתביד' אלו מיוחס המאמר לאדמור"מ הצ"צ וגם מופיע תאריך אמירתו ע"י הצ"צ בש"פ תבוא תקפ"ט ובש"פ נצבים תקצ"ו. אמנם מזה שנמצא גם בכתי' ישנים ניכר שבמקורו הוא הנחה ממאמר אדה"ז בתקע"א, ונאמר עוה"פ ע"י הצ"צ בשנת תקפ"ט ותקצ"ו.

ואינו ברור עדיין אם מאמר זה הוא הנחת אדה"צ, ויותר נראה שהוא הנחת הר"ש פריידיש הנזכר בהמשך וככה תרל"ו ע' קג – וז"ל: הנה העבודה שאחר התשו' דיוה"כ"פ ע"ז ויעקב הלך לדרוכו פ"י שהלך לדרוכו בדרך התומי"צ. כמ"ש מזה בד"ה כתפוח בעצי היער (רש"פ). [ונמצא מזה במאמר כאן אות ז']. ועוד נמצאת הנחה של הר"ש פריידיש ד"ה אני ישנה מתחילת תקע"ב בפרק, ראה אוה"ת שהי"ש (כרך ג') ע' תתקטו ע"ש ושם ג"כ המאמר באריכות. בצילום כתי' אחד (לוביץ) נמצא המאמר בכותרת: בעז"ה מאדמור"מ חזקן שאמרה בשקלאב (ואומרים שכן בניאור על הכתב ע"י מהרש"ם משקלאב).

פקסימיליא מכת"י מעתיק - עם הגהות בגוכי"ק הצ"צ -
נדפס לעיל ע' טו

ה'תקע"א י"ח כ"ט פ' בהר בחנוכה ב' ע"ה

[illegible]

פקסימיליא מגוכתי"ק אדמו"ר הצ"צ -

נדפס לעיל ע' קסז

כתפוח

זעני היער כן דודי בין הצעם בזלז חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי:
 בו הנה פזה נאמר על ענין ר"ה ויהי וסוכות והנה ידוע במ"ס ויהי היום ויבואו
 בני האלהים להתייבב על"ה במ"ס ויהי היום שהוא יומא דר"ה שנק' יוס הדיון בו נע"ס שהוא מלדתי:
 הדיון ומשפט למעלה לדיון על כל העולם וכמ"ס כל בלי עולם בו ואז ויבואו בני האלהים שהן
 המלאכים המקראים על בני העולם בו ואז הם הנ"ל בני משא"כ המלאכים המקראים מלאכי
 רחמים בו משא"כ בכל השנה שהם נ"ל עבדים וכמ"ס זרכו"ה מלאכיו בו משרתיו בו ואחמם:
 המלאכים המקראים הם שנק' צנים אצל הם בני האלהים שהוא מבחי"ס אלהים הממסר על
 שם הנ"ל וכמ"ס כי שם נמנ"ה אלהים כבודע ועל בחי"ה בני האלהים הנ"ל נאמר כתפוח זעני היער
 כן דודי בין הצעם הנ"ל ויבואו הדברים הנה ידוע ההפך בין צנים לעבדים הוא שהבן מדקדק
 יותר ציקר וכבוד ורצון אביו מן העבד אל אדונו ואינו מדקדק כלל ונקל יותר בכבודו ורצונו
 מכמו מדקדק ויחמור הבן אל אביו כלל כמ"ס למעלה הנה המלאכים המקראים הנה להיותם
 קרבים יותר אל איר"ה אם ב"ה שהוא בחי"ה יחוד וחיוווד בחלודות פאטוק ועל"ה הם מדקדקים מאד
 ומקפידים על בחי"ה הפירוד לשם הנ"ל שהוא בחי"ה י"ה ו"ה שהוא בחי"ה כללות על כל דא"ל וכטדע שהי"ה ה"ה
 בחי"ה החכמה ה"ה צינה כלל שהן למעלה בחי"ה היחוד בתכלית וכמ"ס אנת הוא קקסיר לון ומייחל לון בו
 ומלן דאפריס חד מחבר"ה בו וזהו כל עיקר עבודת ה"ה בכל גלי"ה יחדא לון להיות בחי"ה ה"ה ב"ה בו
 בתכלית היחוד למטה כמו שהם למעלה בתכלית היחוד כלל שמע ישראל ה"ה אלהינו ה"ה אחד כלל שהוא
 בחי"ה היחוד לשם ה"ה ב"ה בחי"ה מס"ג בק"ה בו וכמ"ס ליחך בו (משא"כ בפשעכם אולמה אמתם בו
 וק"ה אלהינו שהוא בחי"ה הפירוד חו" בין אותיות שנק' קול"ה לכות"ה כמ"ס בין אותיות י"ה
 בו כמ"ס י"ה וזהו להתייבב על"ה ה"ה פ"ה שהם העומדים לתבוע את יתקרת פארטן שם ה"ה ב"ה
 על א"ינו בחי"ה היחוד ק"ה למטה ומקראים ומדקדקים מאד וכ"ה להיותם קרבים אל אלהינו
 ב"ה בו כ"ה שנק' צנים כמו שהבן מדקדק מאד על כבוד אביו משא"כ עבד שאינו מדקדק כל כך
 וכמ"ס המלאכים המלאכים טוב שהם מקי"ץ יותר ואינם מדקדקים כלל בו והנה בחי"ה המלאכים
 הנ"ל הם שנק' צנים לעולם התקדושות בו ועל"ה להיותם בני האלהים בו על בהתאמתן
 למטה מטה הם נעמים מקראים ממש עד שגשגה רגועה אל קלה"ה כ"ה המוסר מורה בו)
 וכמ"ס עולה וחמסין יורד ומקראים עד דאסיק נשמתו כלל וכ"ה להיותם בחי"ה בני האלהים שהוא בחי"ה
 אלהים המנן וערתק להם תור בו דהנה ידוע בחי"ה ק"ה יורדים אלהים שבה"ל עבד דרופ"ה ראשון
 הם הנכבדים בחי"ה קדושה עדיין משא"כ בחי"ה מ"ס ירופים האחרונים הן היו רדים ומשאת לבם
 למטה מטה עד להחיות הע"ס שהן בחי"ה פירוד לאחרי לומר בחי"ה ושם ידוע עשה כי כל נחור"ה
 וינינו

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס ע"י

ישכר דוב בן חנה

זוגתו מרים בת שרה ביילא

בתו חנה ביילא בת מרים

בנו יונה מרדכי בן מרים

בנו משה אהרן צבי בן מרים

חתנו שלום דובער הלוי בן שיינדיל זעלרא

כלתו הדסה עלקא בת צפורה

כלתו העניא רבקה רות בת צפורה

נכדתו פרומא בת חנא ביילא

ובעלה יוסף יצחק בן נעמי

ובתם צבי'ה בת פרומא

ובתם צייטא פעריל בת פרומא

נכדתו רחל פערל בת חנה ביילא

ובעלה מרדכי בן רחל

ובנם לוי יצחק בן רחל פערל

ובתם שרה עלקא בת רחל פערל

נכדו אלתר מרדכי הלוי בן חנה ביילא

וב"ג דבורה בת רבקה בת'ה

נכדו מנחם מענדל הלוי בן חנה ביילא

נכדתו טאבא עלקא בת חנה ביילא

נכדתו נעמי רות בת חנה ביילא

נכדו שמואל הלוי בן חנה ביילא

נכדו שניאור זלמן הלוי בן חנה ביילא

נכדתו רייזל בת חנה ביילא

נכדו יונה הלוי בן חנה ביילא

נכדו לוי יצחק הלוי בן חנה ביילא

נכדו ניסן הלוי בן חנה ביילא

נכדו מנחם מאניש בן הדסה עלקא

נכדתו שרה ביילא בת הדסה עלקא

נכדו שמואל בן הדסה עלקא

נכדתו מנוחה רחל בת הדסה עלקא

נכדתו חנה ח' מושקא בת הדסה עלקא

נכדו בן ציון ישראל מאיר בן הדסה עלקא

נכדו שלום אליעזר בן העניא רבקה רות

ולזכות

מנחם שמואל דוד הלוי בן ליבא דבורה

לאריכות ימים ושנים טובות ובריות